

REGIONALNE OBSERWATORIUM
RYNKU PRACY W ŁODZI

Lokalne rynki pracy w województwie łódzkim. Ocena stanu i analiza warunków rozwoju

Raport końcowy

Listopad, 2020

Zamawiający

Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi
Ul. Wólczańska 49
90-608 Łódź

Wykonawca

Grupa BST
ul. Mieczyków 12,
40-748 Katowice
e-mail: biuro@grupabst.pl

Autorzy raportu

Zdzisław Wolny
Andrzej Kempa
Wojciech Szymała
Aneta Kasprzyk

ISBN: 978-83-62527-74-8

Spis treści

Wprowadzenie	5
Streszczenie	6
Powiat bełchatowski	12
Powiat brzeziński	28
Powiat kutnowski	42
Powiat łaski	56
Powiat łęczycki	69
Powiat łowicki	81
Powiat łódzki wschodni	92
Powiat opoczyński	104
Powiat pabianicki	117
Powiat pajęczański	130
Powiat piotrkowski	146
Powiat poddębicki	162
Powiat radomszczański	176
Powiat rawski	189
Powiat sieradzki	201
Powiat skierniewicki	219
Powiat tomaszowski	231
Powiat wieluński	243
Powiat wieruszowski	255
Powiat zduńskowolski	268
Powiat zgierski	282
Miasto Łódź	296
Miasto Skierniewice	310
Miasto Piotrków Trybunalski	324
Czynniki decydujące o sytuacji na lokalnych rynkach pracy w województwie łódzkim	336
Spis tabel i wykresów	354

WPROWADZENIE

Celem badania „Lokalne rynki pracy w województwie łódzkim. Ocena stanu i analizy warunków rozwoju” było przeprowadzenie metodycznego opisu poszczególnych powiatów województwa łódzkiego na podstawie różnych ich cech związanych bezpośrednio bądź pośrednio z funkcjonowaniem rynku pracy.

Obszary problemowe badania:

1. Osiągnięcia; sukcesy; atuty powiatu;
2. Ogólna charakterystyka lokalnego rynku pracy; przedsiębiorczość;
3. Rozwój nowoczesnych technologii; nasycenie rozwiązaniami innowacyjnymi;
4. Nierównowaga na lokalnym rynku pracy. Frykcje między podażą pracy a popytem na pracę;
5. Przeszkody w rozwoju powiatu;
6. Migracje zarobkowe ludności;
7. Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich;
8. Edukacja.

Raport przyjął formę monografii dla każdego z powiatów województwa łódzkiego.

Dokument został opracowany na podstawie analizy danych zastanych oraz wywiadów z przedstawicielami instytucji samorządowych szczebla lokalnego tj. starostw powiatowych (powiaty ziemskie), urzędów miast (powiaty grodzkie).

W związku z powyższym, w województwie łódzkim badaniem objęto 24 instytucje samorządowe, w tym 21 starostw powiatowych oraz 3 urzędy miast na prawach powiatu. Ze względu na fakt, iż było to badanie jakościowe, zastosowano dobór celowy, który jest rodzajem nieprobabilistycznego doboru próby badawczej. Celowy dobór próby badawczej polega na wykorzystaniu posiadanej wiedzy na temat danej zbiorowości poprzez stworzenie modelu charakteryzującego się typowymi dla danej zbiorowości wskaźnikami społeczno-demograficznymi. Następnie dokonuje się doboru elementów/jednostek do badania, które są odzwierciedleniem wskazanego modelu. Ponadto każda osoba biorąca udział w wywiadzie reprezentowała inną komórkę organizacyjną (wydział), która wpisuje się zakresem w co najmniej jeden problem badawczy, ażeby wszystkie z problemów były możliwe do omówienia w trakcie wywiadu przez co najmniej jednego z uczestników.

Analiza danych zastanych polegała na analizie dostępnych danych i dokumentów. Stanowiła bazę związaną z realizacją badania jakościowego. Badanie dokumentów posłużyło ustaleniu faktycznego stanu rzeczy. W tym celu wykorzystano m.in. dane Głównego Urzędu Statystycznego, Barometru Zawodów, Bazy Danych – Bisnode oraz poszczególnych dokumentów strategicznych powiatów i miast.

STRESZCZENIE

Zebranie materiału do badania „Lokalne rynki pracy w województwie łódzkim. Ocena stanu i analizy warunków rozwoju” przebiegało dwutorowo. Na podstawie analizy danych zastanych (korzystano z danych Głównego Urzędu Statystycznego, Barometru Zawodów, Bazy Danych – Bisnode, dokumentów strategicznych powiatów i miast) oraz wywiadów z przedstawicielami instytucji samorządowych szczebla lokalnego (badaniem objęto 24 instytucje samorządowe, w tym 21 starostw powiatowych oraz 3 urzędy miast na prawach powiatu) dla każdego z powiatów przygotowana została monografia. Każda szczegółowo przybliżyła sytuację powiatu w zakresie m.in. osiągnięć i atutów powiatu, sytuacji na rynku pracy, rozwoju nowoczesnych technologii, migracji zarobkowej, rozwoju obszarów wiejskich czy edukacji.

W podsumowaniu raportu wskazano i szeroko omówiono kilka czynników decydujących o sytuacji na lokalnych rynkach pracy w województwie łódzkim. Pierwszym z nich jest dostępność komunikacyjna zarówno całego województwa, jak i jego poszczególnych powiatów. Dobre położenie i skomunikowanie to bezsprzecznie jeden z atutów i czynników kształtujących sytuację na lokalnych rynkach pracy. Sprzyja temu obecność licznych dróg (m.in. droga krajowa numer 1, autostrada A1 i autostrada A2, droga ekspresowa S8 oraz drogi krajowe) oraz ich dobry stan. Umożliwiają one sprawne przemieszczanie się w obrębie województwa oraz poza nim. W ciągu ostatnich pięciu lat, właściwie każdy powiat podejmował działania związane z budową dróg bądź też przeznaczał środki finansowe na inwestycje mające na celu rozwój infrastruktury drogowej.

Jednocześnie warto podkreślić, iż na terenie województwa łódzkiego pojawia się zjawisko wykluczenia komunikacyjnego (transportowego), które jest wynikiem upadku lokalnego transportu zbiorowego. Nieliczni przedstawiciele badania jakościowego przyznali, że na terenie ich powiatu funkcjonuje dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacji publicznej. Jako jeden z czynników wpływających na kształtowanie się poziomu bezrobocia, przywoływano trudność z dojazdem do pracy mieszkańców obszarów wiejskich.

Przedstawiciele poszczególnych powiatów województwa łódzkiego przyznali, że bliskość dużych ośrodków miejskich oraz duża liczba dróg, ułatwia i umożliwia młodym ludziom decyzję o szukaniu miejsca pracy poza miejscem zamieszkania. Zdarza się również, że ktoś dokonując zakupu działki czy domu, wybiera powiat, w którym ceny nieruchomości są bardziej przystępne. Nadal jednak takie osoby wiążą swoje życie zawodowe z większymi miastami.

Poszczególne powiaty województwa łódzkiego to również obszary posiadające wiele walorów przyrodniczych – zbiorników wodnych, rzek, terenów leśnych, rezerwatów przyrody czy obszarów Natura2000. Ich wykorzystywanie może służyć nie tylko mieszkańcom i lokalnym społecznościom, ale również rozwojowi branży turystycznej. Przedstawiciele poszczególnych powiatów województwa przywołali szereg przykładów działań i rozwiązań wykorzystujących walory przyrodnicze. Powiat radomszczański uruchomił aplikację turystyczną ERA TRAVEL. Z kolei powiat wieruszowski stworzył 30 kilometrów trasy MTB.

Walory przyrodnicze poszczególnych powiatów województwa łódzkiego umożliwiają rozwój niektórych branż oraz dają miejsca pracy. W tym zakresie wskazać należy powiat pajęczański i występujące na jego obszarze złoża wapieni, które wykorzystywane są do produkcji cementu w jednym z największych zakładów pracy „Warta” S.A. w Trębaczewie lub też powiat bełchatowski i przemysłowe kompleksy: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z oddziałami: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, Elektrownia „Bełchatów”, których istnienie możliwe jest dzięki złożom węgla brunatnego.

Ponadto, poszczególne powiaty województwa łódzkiego mogą również pochwalić się posiadaniem na swoim obszarze obiektów, które są cenne i unikatowe ze względu na swoją historię czy kulturę. W tym obszarze wskazać można między innymi na powiat wieruszowski kojarzony z aktorem filmowym Zbigniewem Zamachowskim, z kolei powiat zduńskowski i miasto Zduńska Wola to miejsce urodzenia Maksymiliana Marii Kolbe, a miasto Łódź uznawane jest za polską stolicę filmową.

Mimo wielu walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz dobrego położenia i skomunikowania, turystyka w poszczególnych powiatach województwa łódzkiego ma przede wszystkim charakter weekendowy i okołoweekendowy. Uwagę na ten aspekt zwracali przedstawiciele wielu powiatów (między innymi wieruszowskiego, tomaszowskiego czy sieradzkiego). Może to wynikać z braku postrzegania przez potencjalnych turystów tych terenów jako atrakcyjnych i dających możliwość aktywnego i ciekawego spędzenia dłuższego czasu niż tylko weekend. Jak wskazał przedstawiciel powiatu sieradzkiego, kluczowa i pomocna byłaby promocja regionu, która może przynieść wzrost zainteresowania przyjezdnymi.

Czynnikiem mającym wpływ na sytuację na lokalnych rynkach pracy jest poziom społecznego zaangażowania, który w odniesieniu do poszczególnych powiatów jest zróżnicowany. Włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne dotyczące inwestycji oraz poziom ich zaangażowania może mieć wpływ na ich decyzje co do wyboru miejsca zamieszkania, do podejmowania pracy czy zakładania własnej działalności gospodarczej. Przywołać można przypadek miasta Skierniewice. Jego przedstawiciel przyznał, że decyzje dotyczące nowych inwestycji na terenie miasta są podejmowane z mieszkańcami, którzy są zapraszani do aktywnego brania udziału w konsultacjach społecznych. Z kolei na terenie powiatu sieradzkiego odbywa się wiele cyklicznych imprez (na przykład Sieradzki Jarmark Powiatowy, podczas którego mogą się zaprezentować przedstawiciele gmin, biznesu oraz trzeciego sektora, Sieradzkie Spotkania z Kulturą Ludową), których celem jest scalanie i integracja lokalnej społeczności.

Budowanie społecznego zaangażowania i przywiązania do spraw lokalnej społeczności może mieć znaczenie w przypadku tych powiatów, których mieszkańcy szukają pracy poza nim. Wskazać można na sytuację, kiedy mieszkańcy danego powiatu muszą po sąsiedzku korzystać z oferty kulturalnej, której u nich w regionie nie ma. Przywołać można w tej kwestii powiat zduńskowski i jego ubogą ofertę rekreacyjno-kulturalną. Traci ona wiele w zestawieniu z tą samą ofertą niedaleko położonej Łodzi.

Analiza zebranego materiału badawczego pozwala na wskazanie społecznych wyzwań jakie stoją przed powiatami województwa łódzkiego. Pierwsze z nich dotyczy procesu wyludniania się poszczególnych powiatów (na przykład pączęńskiego, bełchatowskiego czy miasta Łodzi). Jest to wynik migracji zarobkowych mieszkańców poszczególnych powiatów do sąsiednich powiatów, większych miast na terenie województwa i poza nim oraz migracji zagranicznych.

Migracja z poszczególnych powiatów województwa łódzkiego dotyczy także migracji ludzi młodszych, którzy nie wracają w rodzinne strony po ukończeniu studiów. Młodzi często nie postrzegają jak wiele ma im do zaoferowania ich rodzina miejscowość czy powiat, z którego pochodzą. Często bowiem nie zdają sobie sprawy, że na przykład miasto Łódź może zaoferować im taki sam poziom zarobków jaki osiągają pracując poza granicami kraju.

Kolejne społeczne wyzwania jakie należy zasygnalizować to zjawisko depopulacji i starzenia się społeczeństwa. Mają one miejsce między innymi w powiecie bełchatowskim, łęczyckim, pabianickim, radomszczańskim czy tomaszowskim. Sytuacja, w której następuje zwiększenie udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału w tej strukturze dzieci dotyczy nie tylko województwa łódzkiego i jego poszczególnych powiatów, ale całej Polski. Jest to proces, który w kraju widoczny jest od kilku lat. Ma konsekwencje zarówno ekonomiczne, jak i społeczne.

Kolejnym społecznym problemem i wyzwaniem poszczególnych powiatów województwa łódzkiego jest bezrobocie. Zasygnalizować należy, że w powiatach dostrzega się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni lat 2015-2019. Biorący udział w badaniu jakościowym przedstawiciele poszczególnych powiatów wprost mówili, że każdy kto chce pracować może znaleźć zatrudnienie.

Analizując rozkład bezrobotnych w poszczególnych powiatach ze względu na płeć, trudno jednoznacznie wskazać, czy więcej jest bezrobotnych kobiet czy też bezrobocie częściej dotyczy mężczyzn. W różnych powiatach sytuacja wygląda bowiem nieco inaczej. Należy jednak podkreślić, że brak jest tu statystycznie istotnych różnic - udziały poszczególnych kategorii płci wyraźnie oscylują wokół 50%. Zaobserwować można jednak tendencję, że kategorię bezrobotnych mężczyzn charakteryzują relatywnie większe odsetki osób niżej wykształconych (tj. posiadających wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe)

niż się to ma w zbiorowości bezrobotnych kobiet, w której relatywnie więcej jest osób z wykształceniem średnim ogólnym, policealnym i średnim zawodowym oraz wyższym.

Sytuacja na rynku pracy w momencie realizacji badań jakościowych była o tyle dobra, że przedstawiciele poszczególnych powiatów wskazywali, że obecnie nie pracują ci, którzy pracować nie chcą. Wskazać można, że osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy zazwyczaj są osobami, które nie poszukują aktywnie zatrudnienia. Jest to efekt między innymi posiadania innych niż zarobkowe źródła utrzymania, w tym świadczeń z opieki społecznej oraz świadczeń socjalnych, szczególnie zasiłku 500+. Idzie za tym przekonanie, że nie opłaca się podejmować pracy zarobkowej, skoro z innych źródeł można otrzymać środki w tej samej kwocie. To przekonanie rodzi ryzyko dziedziczenia biedy oraz wyuczoną bezradność.

Zdaniem uczestników badania jakościowego, bezrobocie wśród kobiet ma kilka przyczyn. Kobiety często nie podejmują pracy, ponieważ ich mężowie osiągają duże i wystarczające zarobki. Bierność zawodowa tej grupy może wynikać również z panującego na terenach wiejskich tradycyjnego modelu rodziny, w którym to mężczyzna jest osobą aktywną zawodowo i odpowiedzialną za zapewnienie rodzinie niezbędnych środków do życia. Ponadto, bezrobocie dotyczy kobiet, które samotnie wychowują dzieci. Utrudnieniem w znalezieniu pracy może być także miejsce zamieszkania i problem z dojazdem do pracy.

W obszarze edukacji warto podkreślić, iż przedstawiciele poszczególnych powiatów województwa łódzkiego pozytywnie oceniają stan wyposażenia w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które zazwyczaj oferują zróżnicowane i dostosowane do potrzeb runku pracy kierunki kształcenia. Niejednokrotnie to właśnie stan edukacji, kadra nauczycielska, oferta kształcenia odpowiadająca potrzebom lokalnego rynku pracy były wskazywane jako mocne strony i atuty sprzyjające rozwojowi lokalnych rynków pracy.

W wielu szkołach ponadpodstawowych nawiązywana jest współpraca z lokalnym biznesem polegająca na tworzeniu klas patronackich. Daje to uczniom możliwość połączenia teoretycznej wiedzy zdobywanej w szkole z praktycznym doświadczeniem zdobywanym w siedzibie firmy. Takie przedsięwzięcie z jednej strony decyduje się wesprzeć proces edukacji uczniów, z drugiej natomiast może w ten sposób kształcić sobie przyszłych pracowników, którzy będą posiadali minimalne przygotowanie. Wskazać można na współpracę w powiecie pajęczańskim (w Zespole Szkół im. H. Sienkiewicza w Pajęcznie we współpracy z koncernem górniczo-energetycznym PGE powstała klasa patronacka i dotyczy ona dwóch zawodów: elektryka i elektromechanika) czy w powiecie wieruszowskim (firma MADONIS współpracuje z Zespołem Szkół Ponadpodstawowych. Tworzona klasa patronacka kształcona będzie w kierunku produkcji mebli).

W obszarze edukacji warto podkreślić, że właściwie w przypadku każdego powiatu w stosunku do 2015 roku zauważyć można spadkową tendencję uczniów, absolwentów oraz oddziałów. Wynikać to może z ujemnego przyrostu naturalnego, który ma miejsce właściwie na całym obszarze województwa łódzkiego i jest również analogiczny do sytuacji w Polsce. Uczestnicy badania jakościowego podkreślali z kolei istnienie innego problemu. Wśród młodych osób panuje przekonanie, że ich dalsza edukacja powinna wiązać się z wyborem liceum ogólnokształcącego, a dalej z ukończeniem studiów wyższych. Od wielu lat dostrzega się coraz większy brak zainteresowania edukacją w szkole zawodowej czy technikum, co umożliwia zdobycie zawodu i podjęcie pracy. Panuje przeświadczenie, że zostanie uczniem szkoły zawodowej jest czymś gorszym, może kojarzyć się z koniecznością wykonywania ciężkiej pracy fizycznej. Kojarzy się również z brakiem perspektyw na rozwój zawodowy i wysokie zarobki. Sytuacja na rynku pracy pokazuje z kolei, że ci, którzy posiadają tytuł zawodowy oraz praktyczne umiejętności znajdują zatrudnienie znacznie szybciej.

Obszary wiejskie poszczególnych powiatów województwa łódzkiego są terenem zachodzących zmian społecznych i ekonomicznych, a tym samym mają różne perspektywy dalszego funkcjonowania. Zdarza się, że prowadzenie gospodarstwa rolnego nie jest traktowane jako jedyne źródło dochodu rodziny. Ze względu na swoją wielkość i rodzinny charakter gospodarstw, praca na roli jest traktowana jako zajęcie dorywcze. Zebrane plony są wykorzystywane przez rodzinę, odciążając tym samym domowy budżet (powiat brzeziński czy łęczycki). Obszary wiejskie to coraz częściej tylko miejsce zamieszkania. Osoby decydujące się na zakup czy budowę domu na terenach wiejskich często podejmują pracę zarobkową w dużych ośrodkach

miejskich. Obserwowany jest również odpływ młodych ludzi ze wsi. Rezygnują oni z przejmowania od swoich rodziców gospodarstw rolnych.

Zaobserwować można także zanik małych, rolnych gospodarstw na rzecz dużych gospodarstw, które uprawiają wziętą w dzierżawę ziemię. Proces konsolidacji ziemi przez ograniczoną liczbę właścicieli, a co za tymi idzie tworzenie gospodarstw wielkoobszarowych ma coraz częściej miejsce w polskim rolnictwie. Sprzyja temu rozwój nowoczesnych technologii i mechanizacja pracy rolnika. Zjawisko takie zasygnalizowali przedstawiciele powiatu łaskiego i piotrowskiego.

Niektóre z powiatów województwa łódzkiego mają coraz mniej rolniczy charakter. Dzieje się tak w przypadku powiatu łódzkiego wschodniego, gdzie coraz więcej terenów rolniczych zmienia swój charakter i w planach zagospodarowania stają się terenami pod inwestycje. Tereny te przeznaczone są na rozwój branż związanych z handlem czy logistyką. Na rozwój rolnictwa nie wskazują również przedstawiciele powiatu zduńskowolskiego. Zaobserwować można iż na obszarach wiejskich tego powiatu przede wszystkim podejmuje się działania mające na celu przekształcenia działek rolnych na budowlane.

Każdy z powiatów województwa łódzkiego posiada swoją strukturę branżową, której rozwój zależy jest od wielu czynników. Struktura ta, liczba podmiotów gospodarczych według wielkości i zmiany w tym zakresie na przestrzeni 2015-2019 oraz rejestr podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON dla każdego z powiatu została szeroko i szczegółowo omówiona w monografii. Również w monografii szczegółowo opisano przykłady przedsiębiorstw i branż z jakimi mogą być kojarzone powiaty. Są to między innymi:

- największe przedsiębiorstwo i pracodawcy powiatu bełchatowskiego - PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z oddziałami: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, Elektrownia „Bełchatów.
- przedsiębiorstwa z powiatu łowickiego: Fortuna, Łowicz, Urbanek czy też OMS – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska.
- w powiecie opoczyńskim firma Ceramika Paradyż Sp. z o.o.

Znaczenie dla rozwoju lokalnej gospodarki ma funkcjonowanie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która swoim zasięgiem obejmuje niemal całe województwo łódzkie (między innymi powiaty bełchatowski, kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, opoczyński, pabianicki).

Na terenie każdego powiatu wskazać można na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Zwracano jednocześnie uwagę, że samo słowo innowacja ma bardzo szerokie znaczenie. Mogą być również kojarzone z mniej spektakularnymi działaniami, ale działaniami dającymi zmianę czy też upraszczającymi pewne procesy. Jest to na przykład budowa farm fotowoltaicznych, instalacja paneli fotowoltaicznych, budowa światłowodów, mechanizacja rolnictwa lub mechanizacja produkcji warzywno-owocowej.

Miasto Łódź jest pierwsze pod względem liczby podmiotów gospodarczych wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego. Zdecydowana większość wpisujących się w inteligentną specjalizację przedsiębiorstw specjalizuje się w Informatyce i Telekomunikacji (71,1%). Sprzyja temu fakt, że Łódź jest liderem we wdrażaniu sieci 5G w Polsce. Ponadto, Miasto Łódź to nowoczesny przemysł włókienniczy i modowy, ale również ten związany z medycyną, farmacją i kosmetykami. Wśród przykładów wykorzystujących szeroko rozumianą innowację wskazać można między innymi na firmę Adamed (powiat pabianicki), Central Wave Park w Głownie (powiat zgierski) czy Zakłady Mięsne „Zbyszko” (powiat łódzki wschodni).

W obecnej sytuacji nie sposób wspomnieć o aktualnej sytuacji epidemiologicznej, która trwa od marca 2020 roku i związana jest z wirusem COVID-19. W wielu branżach, pojawienie się koronawirusa oznaczało totalne zawieszenie działalności bądź też podporządkowanie się rządowym rozporządzeniom, które wprowadzały na przykład ograniczenia dotyczące godzin otwarcia czy liczby klientów, które w danym momencie mogą przebywać w sklepie. Zaobserwować można było odpływ pracowników między innymi z Ukrainy, których duży odsetek znalazł zatrudnienie w powiatach województwa łódzkiego. Pojawienie się COVID-19

oznaczają może również szybszy rozwój pewnych sektorów gospodarki (na przykład logistyki) bądź zintensyfikowanie produkcji (w przypadku powiatu wieruszowskiego wskazano, że przedsiębiorstwa Madonis i Agracol całkowicie przestawiły się na produkcję środków dezynfekcyjnych).

Wskazać można również na społeczne konsekwencje związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną. Wymaga ona od ludzi zachowania dystansu społecznego, unikania lub ograniczania spotkań, rezygnowania z organizowania niektórych wydarzeń (zarówno rodzinnych, jak i kulturalnych czy sportowych). Może mieć to negatywny wpływ na rozwój społeczny, który jak wskazano powyżej jest jednym z istotnych czynników rozwoju lokalnych rynków pracy.

Powiat bełchatowski

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat bełchatowski zlokalizowany jest w centrum Polski, w południowej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Bełchatów i Żelów oraz sześć gmin wiejskich: Drużbice, Bełchatów, Kleszczów, Kluki, Szczerców i Rusiec. Łączna powierzchnia regionu wynosi 968 km², co stanowi 5,3% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat bełchatowski liczył 112 779 mieszkańców (4,6% ludności woj.), co przekładało się średnio na 117 osób na 1 km².

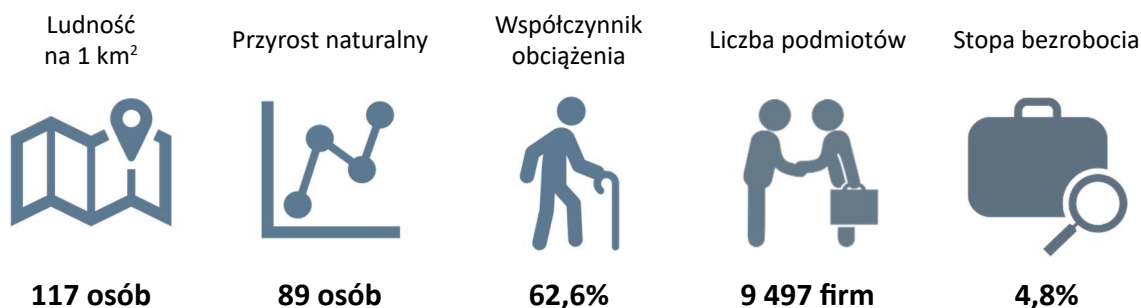
Przyrost naturalny wyniósł 89 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość 0,79‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -298 osób (napływ - 1 413; odpływ - 1 711). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 62,6% (dla woj. łódzkiego - 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu bełchatowskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 95,5 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 9 497 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 842 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,4%, a sektor publiczny - 2,3%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (23,8%), budownictwem (13,9%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,4%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (46,8%), w sektorze usług zatrudnionych było 22,0% ogółu, zaś rolnictwem zajmowało się 16,4% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4,8% i była niższa o 0,6 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 1. Wybrane wskaźniki dla powiatu bełchatowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali duże zalesienie (lesistość powiatu należy do największych w województwie łódzkim) oraz występowanie zbiorników wodnych. Sprzyjające warunki naturalne zachęcają do uprawiania turystyki i jednocześnie do jej organizacji. Z uroków przyrody korzystają z powodzeniem podmioty gospodarcze. Na terenie powiatu występują trasy i ścieżki rowerowe oraz organizowanych jest wiele spływów kajakowych po Widawce. Ponadto zachowało się kilkanaście zabytkowych kościołów drewnianych (pw. św. Rocha w Postękalicach, pw. św. Rocha w Drużbicach, pw. św. Ignacego Loyoli w Suchcicach, pw. Świętej Trójcy w Kaszewicach, pw. Św. Barbary w Szczercowie, św. Kazimierza i Barbary w Poźdżenicach).

i urokliwych zespołów dworsko-parkowych (Dwór Olszewskich w Bełchatowie, Dwór w Mikorzycach, Dworek w Słupi, Zespół dworsko-parkowy w Lubcu, Dwór w Krześlowie, Dwór w Bukowiu Dolnym).

“ *Mamy kościoły, parki, pałacyki dworskie, które niestety w większości trafiły w ręce prywatne. Powiat jest bardzo zalesiony. Są też małe muzea, stworzone przez mieszkańców. Ścieżki rowerowe. Spływy kajakowe są. Można zjeść dobrego pstrąga.*

Do sukcesów w dziedzinie gospodarki niewątpliwie należy zaliczyć przemysłowe kompleksy: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z oddziałami: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, Elektrownia „Bełchatów”. Zakłady te zaliczają się do jednych z największych pod względem przychodów oraz wielkości zatrudnienia przedsiębiorstw w powiecie bełchatowskim oraz kraju. Wzrost rozwoju gospodarczego regionu ściśle związany jest z rozwojem PGE GIEK, który pełni rolę zleceniodawcy dla wielu firm w regionie.

“ *Kopalnia i elektrownia to jest największy pracodawca i to przyciąga, jest to atut, bo pociąga za sobą rozwój naszego miasta i regionu całego. W tych zakładach jest zatrudnionych ponad 10 000 osób (...). Na tym opiera się cały czas lokalny rynek pracy, na tej naszej monokulturze górniczej.*

Wypowiadając się na temat edukacji w kontekście jej potencjalnego wpływu na lokalny rynek pracy, uczestnicy badania przyznali, że powiat może pochwalić się bardzo bogatą ofertą szkolnictwa. I Liceum Ogólnokształcące im. W. Broniewskiego utrzymuje wysoki poziom edukacji, co potwierdza wysokie miejsce szkoły w rankingu Perspektyw 2020. Uzyskane wyniki dały szkole Złotą Tarczę, która potwierdza sukces wynikający ze współpracy grona pedagogicznego, ambitnych uczniów, lokalnych władz oświatowych i samorządowych, dbających o dobre warunki pracy szkoły. Poza liceum badani wskazywali na sukcesy w kształceniu zawodowym (14 zawodów technicznych, 13 zawodów branżowych), w tym współpracę technikum z PGE czy szpitalem. Dostrzega się przy tym spójną politykę oświatową – rozwój szkolnictwa zawodowego przy współpracy z uczelniami oraz lokalnym biznesem w zakresie kierunków kształcenia.

“ *Jeśli chodzi o edukację, to jestem zadowolona z tego, że mamy I liceum, które zdobyło złotą tarczę w ramach perspektyw, 100% zdawalność maturzystów. Kto pójdzie do tego liceum ma otwartą drogę do kariery. Sukcesy są też w kształceniu zawodowym, w technikum energetycznym – zawarcie porozumienia z największym pracodawcą PGE. Najlepsze dzieciaki z tych klas, otrzymują stypendium, po 1000 zł miesięcznie (...) Jest też tzw. klasa pielęgniarska, która jest innowacją pedagogiczną. Uczniowie ucząc się do zawodu, wchodzą na oddziały w naszym dużym szpitalu i rozwijają swoje predyspozycje już na etapie szkoły średniej. Żeby ta ścieżka została wybrana świadomie.*

Niewątpliwym atutem powiatu bełchatowskiego jest to, że w jego granicach położona jest gmina Kleszczów - najbogatsza gmina w Polsce, która dzięki prowadzonej atrakcyjnej ofercie inwestycyjnej przyciąga wielu inwestorów. Faktem jest, że gmina jest przyjazna inwestorom, co potwierdzają otrzymywane w kolejnych latach statuetki „Gmina Fair Play”, godło promocyjne „Teraz Polska” i „Grunť na medal”. Ponadto inwestorzy z Polski i z zagranicy chętnie lokalizują swoje zakłady w gminie Kleszczów. Lokalizacja oraz stworzona infrastruktura przyciągają także nowych mieszkańców, bowiem gmina od lat jest krajowym liderem wśród samorządów w zakresie rozwoju działalności edukacyjnej, społeczno-kulturalnej i sportowej.

“ *Na pewno gmina Kleszczów – najbogatsza gmina w Polsce, rozwijała swoją działalność tak, żeby przyciągać firmy zagraniczne. Ogromna strefa przemysłowa, do tego bardzo tanie działki na preferencyjnych warunkach. Pozostałe gminy w Bełchatowie to są już gminy rolnicze.*

Powiat bełchatowski współpracuje z pięcioma powiatami w kraju i trzema zagranicznymi (powiat kętrzyński, powiat myślenicki, powiat proszowski, powiat słupeki, powiat stalowowolski, rejon Sołeczniicki, powiat Berchtesgadener Land i rejon Żółkiewski) umożliwiając różnym grupom społecznym nawiązywanie kontaktów.

“ *Partnerstwo z powiatami partnerskimi – zacieśnia się relacje z pracodawcami. Za każdym razem, kiedy jest organizowany wyjazd do powiatów partnerskich, szczególnie do niemieckiego powiatu, nasi przedsiębiorcy biorą udział w tych wyjazdach i z tego co wiemy, są zawiązywane relacje gospodarcze. Nie mamy wiedzy jak to się tam później przekłada, ale doświadczenia są i chętnie przedsiębiorcy z tego korzystają.*

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat – wśród nich wyróżniono:

- rozbudowę Miejskiego Centrum Kultury,
- budowę interaktywnego muzeum,
- rewitalizację Centrum i utworzenie placu Narutowicza,
- rozbudowę budynku starostwa w Bełchatowie (przebudowa na budynek ekologiczny),
- przebudowę stadionu lekkoatletycznego,
- termomodernizację dachu budynku DPS Bełchatów – OS,
- przebudowę pomieszczeń budynku CKP – na pracownię samochodową,
- modernizację Sali Warsztatowej,
- przebudowę pomieszczeń III piętra budynku Starostwa Powiatowego,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat bełchatowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja S (działalność usługowa) i Sekcja T (usługi gospodarstw domowych). Przedsiębiorstwa wpisane w pozostałą działalność usługową i usługi gospodarstw domowych stanowią 9,2% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,8%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (powiat – 4,2%, średnia dla województwa – 2,9%) oraz Sekcji Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (powiat – 6,4%, średnia dla województwa – 5,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 23,8%, średnia wyższa o 2,1 p.p.).

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

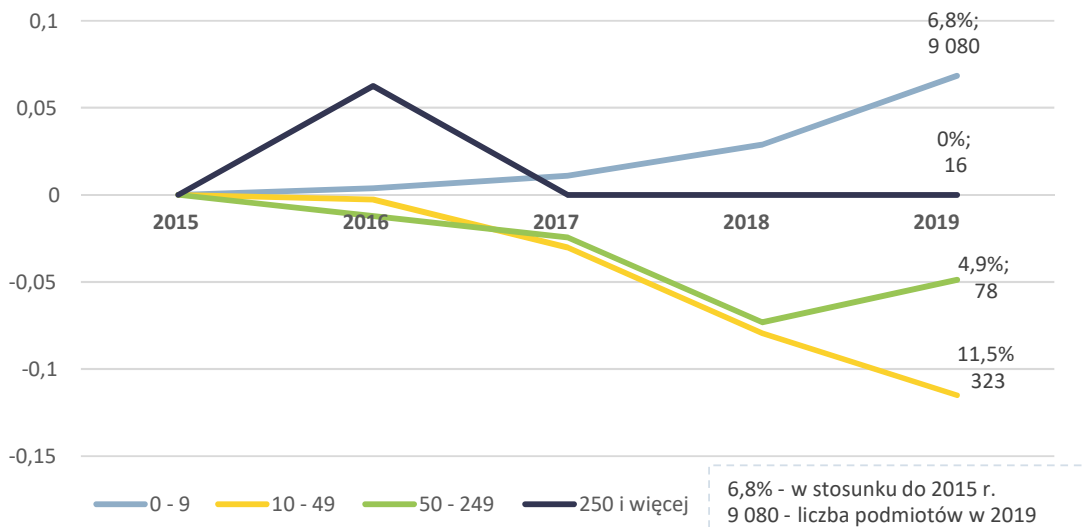
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	107	1,1%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	9	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	891	9,4%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	30	0,3%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	43	0,5%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 319	13,9%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 262	23,8%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	498	5,2%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	230	2,4%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	262	2,8%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	255	2,7%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	400	4,2%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	811	8,5%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	201	2,1%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	97	1,0%
Sekcja P - Edukacja	367	3,9%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	612	6,4%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	233	2,5%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	870	9,2%
Ogółem	9 497	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,0%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 581 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,4% (spadek o 42 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,8%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,2%, przy czym 4 firmy zatrudniały powyżej 1 tys. osób.

Rysunek 2. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 33 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 632 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 2. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	794	796	800	812	842
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	66	64	63	70	75
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	58	60	58	56	42

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	8	4	5	14	33
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	598	594	596	608	632

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest starzenie się społeczeństwa. Osoby z pokolenia „Baby Boomers” i starsze spędzają całe swoje życie zawodowe u jednego czy dwóch pracodawców. Dla przedstawicieli tych generacji ważne jest poczucie stabilności i zwykle niechętnie podejmują oni decyzje o zmianie pracy. Dlatego osoby, które przechodzą na emeryturę we wcześniejszym wieku (co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej) nie podejmują dalszej pracy lub wracają w rodzinne strony, skąd dawniej przyjechali, aby zatrudnić się w tutejszych zakładach.

“Mamy społeczeństwo starzejące się. Nie mamy takiej ekonomii, jak ktoś odchodzi z kopalni i elektrowni na emeryturę, to często zostaje już w domu, albo opiekuje się wnukami. Albo ludzie wracają do siebie, skąd przyszli, bo u nas jest skupisko z całej Polski ludzi. Bardzo rzadko ktoś, kto przechodzi na emeryturę, podejmuje pracę w innym zawodzie chociażby.

“Osoby z wysokimi emeryturami, bardzo często wracają w swoje strony. To się obserwuje od wielu lat – odpływ młodych ludzi i ludzi starszych, głównie w Bełchatowie, jako mieście.

Jednocześnie występuje tendencja odpływu młodych, wykształconych mieszkańców powiatu. Młodzież wyjeżdża na studia do dużych miast, w których się osiedla na stałe i nie powraca z powrotem do powiatu.

“Obserwuje się od wielu lat odpływ młodych ludzi. Młodzi, którzy kształcą się w naszych dobrze wyposażonych ośrodkach oświaty, wyjeżdżają gdzie indziej na studia, bo w naszym powiecie nie mamy szkolnictwa wyższego. Często zostają w miastach, w których studiują i tam pracują.

W powiecie działa Bełchatowsko-Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o. (BKPPPT), wykorzystujący lokalną infrastrukturę i umożliwiający podejmowanie na preferencyjnych warunkach działalności gospodarczej, zwłaszcza przez małych i średnich przedsiębiorców. Głównym zadaniem parku przemysłowo-technologicznego jest przełamanie monokulturowego charakteru bełchatowskiego przemysłu, doprowadzenie do gospodarczego wzrostu regionu i zmniejszenia bezrobocia, poprzez kreowanie i rozwijanie przemysłu zaawansowanych technologii.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefy zlokalizowane są w gminach Żelów i Kleszczów oraz w Bełchatowie, oferują działki na preferencyjnych warunkach m.in. działki często uzbrojone w media oraz dostęp do kompleksowego wsparcia.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – podstawowym przedmiotem działalności spółki jest wydobywanie węgla brunatnego oraz wytwarzanie energii elektrycznej.
2. Betrants Sp. z o.o. – świadczenie usług transportowych w Grupie Kapitałowej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Obsługa floty osobowej i ciężarowej, a także usługi warsztatowo-lakiernicze oraz wulkanizacyjne.
3. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie – szpital posiada akredytację do prowadzenia specjalizacji w dziedzinie: anestezjologii i intensywnej terapii, chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, rehabilitacji medycznej, ginekologii i położnictwa, pediatrii, chirurgii urazowo-ortopedycznej, neurologii, medycyny ratunkowej, radiologii medycznej.

4. Ramb Sp. z o.o. – firma świadczy usługi w zakresie wykonawstwa, montażu i remontów konstrukcji stalowych, zabezpieczeń antykorozyjnych, robót budowlano-inżynierskich, robót elektrycznych, obróbki skrawaniem, remontów i eksploatacji obiektów, remontów agregatów pomp głębinowych, produkcji filtrów, remontów maszyn i urządzeń dla górnictwa odkrywkowego.
5. Bestgum Polska Sp. z o.o. – Producent wyrobów gumowych oraz przedsiębiorstwo wulkanizacji taśm BESTGUM. Właścicielem i jednocześnie 100% udziałowcem firmy jest koncern energetyczny PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
6. Sempertrans Bełchatów Sp. z o.o. – światowe przedsiębiorstwo działające w branży gumowej. Katalog produktów Semperit obejmuje rękawice medyczne, węże gumowe, taśmy przenośnikowe, a także produkty specjalnie formowane.
7. Colep Polska Sp. z o.o. – produkcja kosmetyków, dezodorantów i artykułów chemii gospodarstwa domowego.
8. Zakład Przetwórstwa Mięsnego J S M J Mielczarek Sp. j. – działalność firmy obejmuje skup żywca, ubój wieprzowy i wołowy, produkcja mięsa kulinarnego, wędlin, wędlin podrobowych oraz szynek i wędzonek.
9. Pamapol S.A. – firma prowadzi działalność w zakresie przetwórstwa mięsno-warzywnego, produkcji dań gotowych, konserw mięsnych i gotowych zup.
10. Elbest Sp. z o.o. – świadczenie usług hotelowo-gastronomicznych. Firma od kilku lat posiada i zarządza obiektami hotelowymi i gastronomicznymi o zróżnicowanym standardzie i przeznaczeniu.
11. Humax Poland Sp. z o.o. – firma z branży elektronicznej, zajmuje się wytwarzaniem Set-top boxów, Personal Video Recorderów, telewizorów itp.
12. Elmen Sp. z o.o. – firma świadczy usługi remontowo-budowlane dla sektora energetycznego. Obecnie wszystkie udziały ELMEN Sp. z o.o. posiada PGE S.A.
13. Constantia Teich Poland Sp. z o.o. – producent opakowań elastycznych. Produkuje dostosowane do potrzeb opakowania w wielu lokalizacjach na całym świecie.
14. Knauf Bełchatów Sp. z o.o. – dostawca materiałów budowlanych na całym świecie. Producent materiałów budowlanych: tynków, gładzi i mas szpachlowych, płyt gipsowo-kartonowych, klejów, fug i silikonów, wylewek, ociepleń.
15. Bakalland S.A. – przedsiębiorstwo działające na rynku spożywczym. W fabrykach odbywa się produkcja bakalii, batonów zbożowych i zbożowo-bakaliowych, batonów proteinowych, przekąsek, ciast i deserów w proszku oraz dodatków do ciast.
16. YAVO Sp. z o.o. – producent wyrobów medycznych jednorazowego użytku, w tym materiałów szwennych wchłaniających, nici szwennych, niewchłaniających i półwchłaniających siatek chirurgicznych. Realizuje projekt współfinansowany w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 158 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 3,0% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego¹. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie bełchatowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (59 firm).

¹ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 3. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie bełchatowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ²	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	20	1,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	39	4,5%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	15	3,8%
	Energetyka	12	5,7%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	59	3,6%
	Informatyka i Telekomunikacja	13	2,3%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wytypowali takie firmy jak YAVO, ECO-ABC, Megmar czy planowane inwestycje PGE w farmy wiatrowe i fotowoltaiczne.

Firma YAVO - realizuje projekt współfinansowany w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020. Projekt dotyczy całkowitej zmiany procesu wytwarzania jednorazowych chirurgicznych materiałów szewnych dzięki wdrożeniu własnej technologii zespalandia włókien oraz dzięki włączeniu zintegrowanej technologii automatyzacji procesu produkcyjnego przy jednoczesnym wyeliminowaniu zjawiska traumatyzowania tkanek.

PGE w Bełchatowie planuje inwestycję budowy farm wiatrowych i fotowoltaicznych o mocy do 100 MW, koszt tej inwestycji może wynieść ok. 140 mln euro. Obecnie PGE na Górze Kamieńsk posiada już farmę wiatrową o mocy 31 MW (15 turbin po 2,08 MW produkuje energię dla około 6 tys. gospodarstw). Góra Kamieńsk powstała jako zwałowisko zewnętrzne kopalni węgla brunatnego Bełchatów.

„Słyszymy, że będą pozyskiwane środki na energię wiatrową na obszarach elektrowni, czyli w gminie Kleszczów, mają powstać farmy wiatrowe. Na Górze Kamieńsk – już mamy kilka wiatraków.

Energetyka konwencjonalna w Polsce znajduje się pod silną presją, zarówno w wymiarze rynkowym, jak i regulacyjnym, dlatego na terenie powiatu bełchatowskiej elektrowni PGE rozważa budowę Instalacji Termicznego Przetwarzania Odpadów. Zamiast węgla w elektrowni będą mogły być spalane śmieci z całego regionu. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem studium wykonalności dla tego typu instalacji. Badani dodali, że w Bełchatowie już teraz funkcjonuje firma (ECO-ABC Sp. z o.o.) utylizująca odpady medyczne i weterynaryjne.

Rozważa się także budowę bloków na gaz ziemny oraz na wodór. W takim przypadku powiat przejąłby rolę magazynu energii dla źródeł odnawialnych, których w okolicy będzie powstawać coraz więcej. Pracodawca dostrzega potencjał w wykwalifikowanej kadrze oraz infrastrukturze, np. w postaci linii elektroenergetycznych. Zdaniem specjalistów z branży należy wykorzystać źródła odnawialne, charakteryzujące się okresowym nadmiarem produkcji energii, do wytwarzania wodoru.

² Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

“ Z tego co słyszałam w wypowiedzi prezesa PGE, to jest chyba w trakcie zakupu takich nowoczesnych technologii do spalania odpadów. A nawet dzisiaj czytałam w Gazecie Prawnej, że produkcja z wodoru, bo mówi się chociażby o samochodach elektrycznych. Być może to są alternatywy.

Kolejnym wspomnianym podmiotem gospodarczym inwestującym w rozwiązania innowacyjne w zakresie biotechnologii jest firma Megmar, która produkuje specjalistyczne preparaty chemiczne wykorzystywane m.in. w procesach przemysłowych i produkcyjnych. Firma ta jest laureatem Siły Nowoczesnych Technologii 2018

“ Firma Megmar – mają swoje laboratoria, pracują nad nowoczesnymi technologiami – na światowym poziomie – biotechnologia.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.³

Dla powiatu bełchatowskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 3. Zawody deficytowe

betoniarze i zbrojarze	kucharze	ślusarze
brukarze	lakiernicy	spawacze
cieśle i stolarze budowlani	sekretarki i asystenci	robotnicy budowlani
dekarze i blacharze budowlani	inżynierowie budownictwa	samodzielni księgowi
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	pracownicy ds. budownictwa drogowego	robotnicy obróbki drewna i stolarze
monterzy konstrukcji metalowych	operatorzy obrabiarek skrawających	monterzy instalacji budowlanych
inżynierowie chemicy i chemicy	pielęgniarki i położne	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
kierowcy autobusów	murarze i tynkarze	

Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na kucharzy, mimo że swego czasu wiele osób zdobyło wykształcenie w tym zawodzie.

“ Mi się wydaje, że to jest mocno statystyka i nie odzwierciedla prawdziwych potrzeb, bo np. kucharz jest bardzo poszukiwany, ale jednocześnie jest bardzo dużo osób takich, którzy są w systemie jako bezrobotni, czasem długo bezrobotni.

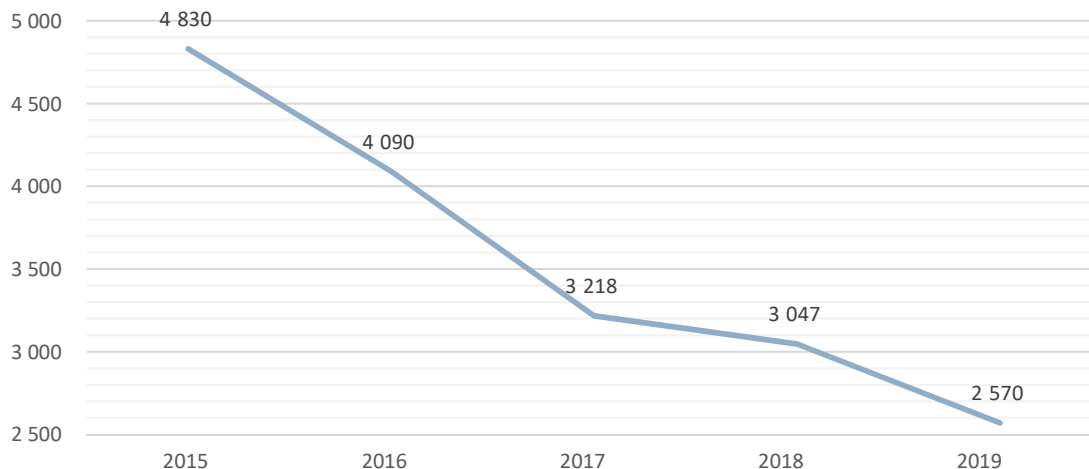
Z pozyskanych informacji wynika, że również wśród pedagogów dostrzega się braki kadrowe, które mogą być spowodowane niskim wynagrodzeniem w tej grupie zawodowej.

“ Ja wiem, że potrzebujemy na pewno nauczycieli, wiem, że nauczyciele zastanawiają się czy przypadkiem za 5 lat nie przyjdzie nam zamykać nasze zawody, ponieważ odejdą ludzie na emeryturę, ponieważ wynagrodzenie nauczyciela jest takie samo jak sprzątaczkę, więc po co kształcić się... Szczególnie w takiej branży informatycznej, mechanicznej, budowlanej, gdzie mogą sobie zarobić na start 5-6 tysięcy na rękę.

³ <https://barometrzwodow.pl>

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bełchatowie w 2019 r. zarejestrowano 2 570 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 62,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

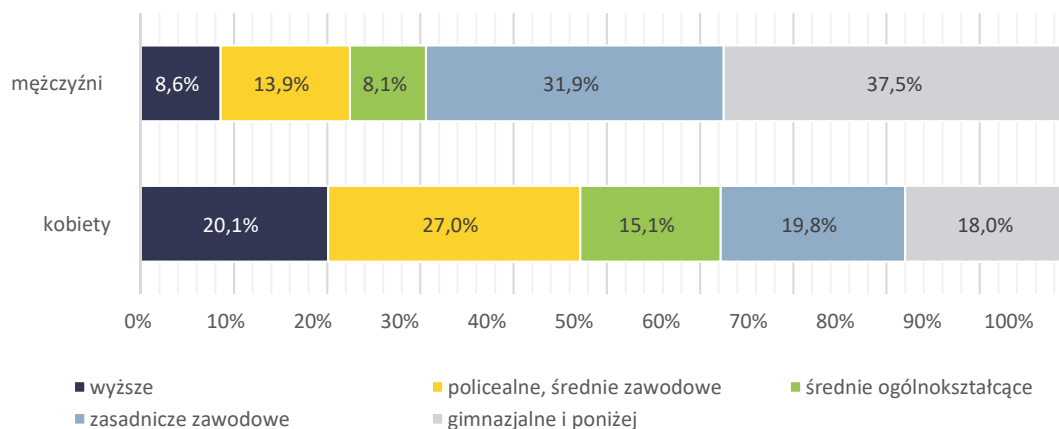
Rysunek 4. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie bełchatowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uzależnienie gospodarcze powiatu i jego mieszkańców od przemysłu wydobywczego i energetycznego sprawia, że udział kobiet w grupie bezrobotnych jest wysoki. Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 15,8% wszystkich zarejestrowanych.

Rysunek 5. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na bezrobocie występujące wśród osób powyżej 50 roku życia. Należy podkreślić, że podjęto już w tej sprawie działania i prowadzono nabór wniosków na dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia w 2020 roku. Celem dofinansowania było zachęcenie przedsiębiorców do zatrudnienia bezrobotnych w tej grupie wiekowej.

Jednocześnie dostrzega się, iż liczba zarejestrowanych osób nie jest równa liczbie osób aktywnie poszukujących zatrudnienia. Część osób pozostaje bez pracy z własnej woli, a rejestracja jest im niezbędna do posiadania ubezpieczenia. Zjawisko to występuje częściej u mężczyzn, którzy nie wykazują chęci do pracy. Z kolei kobiety nie podejmują pracy z powodu wysokich zarobków mężów.

Co istotne, dla kobiet, osób powyżej 50 roku życia czy osób długotrwale bezrobotnych w powiecie organizowane są porady grupowe, w których uczestnicy mogą zdobyć informacje o rynku pracy, możliwościach zatrudnienia, sposobach wyszukiwania ofert pracy i pokonywania barier, a także uzyskać wiedzę z zakresu sporządzania dokumentów aplikacyjnych, przygotowania się do rozmowy z pracodawcą oraz planowania i określania celów.

Aby pozyskać nowych pracowników, pracodawcy podejmują różne działania, m.in. kursy doszkalające, premie motywujące czy współpracę z lokalnymi szkołami. Mimo to, doświadczeni pracownicy często porzucają pracę lokalną na rzecz większych firm spoza regionu lub wyjeżdżają za granicę, aby osiągnąć wyższe zarobki.

“ Zwróciła się do nas firma z Piotrkowa Trybunalskiego, oni mieli zapotrzebowanie na operatorów obrabiarek skrawających, na szybko. A tego nie da rady tak szybko – trwa to 3 lata. Chcieli też spawaczy, a nie było jeszcze takiego kierunku. Dopiero teraz jest. Operatorzy obrabiarek już są, od jakiegoś czasu, ale zapotrzebowanie dzieciaków jest małe. Nie wiem czy boją się takiego zawodu. W tym roku tylko 4 osoby wybrały w pierwszej preferencji tego operatora.

“ Mikro i średni przedsiębiorcy mają taki problem, że jak tego pracownika sobie wykształcą, to bardzo często jest odpływ. Albo otwierają sobie swoją firmę, albo uciekają do większych firm, albo wyjeżdżają za granicę i pracodawca zostaje z problemem.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych, wyzwaniem dla powiatu bełchatowskiego jest przełamanie monokulturowego charakteru przemysłu. Specyfika gospodarki w regionie przekłada się na uzależnienie materialne mieszkańców od sytuacji finansowej kopalni i przemysłu energetycznego. Wysokie zarobki w kopalni nie są współmierne z relatywnie niskimi zarobkami w sferze handlu i usług. Osoby z regionu zadają sobie pytania, co by się stało, gdyby zamknięto elektrownię? Choć na razie to raczej daleka perspektywa, w którymś momencie nie da się tego uniknąć, bo zasoby węgla w kopalni odkrywkowej powoli się wyczerpują. Ponadto badani wskazali, że w regionie należy stworzyć model dalszego wykorzystania potencjału tkwiącego w wysoko wyspecjalizowanej kadrze, w know-how, potencjale i sile nabywczej tego regionu.

“ Chyba bazujemy cały czas na sukcesie kopalni elektrowni. Pomimo tego, że od wielu lat obserwujemy, że ona przestanie funkcjonować, bo złoża węgla się kończą.

Aktualnie w powiecie brakuje następcy PGE – inwestora, który zbudowałby jeden czy dwa zakłady przemysłowe jako miejsca pracy dla młodych ludzi. W opinii badanych, przyciągnięcie nowych inwestorów może uratować region przed wyludnieniem.

“ My jako rejon, nie mamy też projektów alternatywnych, żeby zainwestować nasz kapitał ludzki. Z jednej strony kopalnia i elektrownia, jest atutem, bo daje zatrudnienia wielu ludziom. Z drugiej strony ten atut zamknął nam drogę, żeby szukać alternatywnych rozwiązań, żeby przyciągać inwestorów z zupełnie innych branż.

Mimo, że na tle układu komunikacyjnego województwa łódzkiego i kraju, powiat bełchatowski zlokalizowany jest dość korzystnie, dostrzega się niewystarczającą jakość dróg powiatowych i gminnych. Drogi powiatowe powstawały w większości kilkadziesiąt lat temu, gdy ruch samochodów na nich był o wiele mniejszy niż obecnie, a i technologia budowy, patrząc z punktu widzenia współczesnych rozwiązań technologicznych, nie była wystarczająca. Pozytywnym aspektem jest, że w planie wydatków majątkowych na 2020 rok na zadania z zakresu infrastruktury drogowej przeznaczono łącznie kwotę 3,015 mln zł.

„Brakuje nam infrastruktury, dróg, autostrad. Zostaliśmy pominięci, z wielką szkodą dla naszego powiatu. Widzimy jak Piotrków czy Radomsko, które są położone przy takich drogach, świetnie się rozwijają. Droga, która miała być przez nasz powiat – została zbudowana inaczej i kto inny został zasilony, a nie nasz rejon.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie bełchatowskim odnotowano ujemne saldo migracji, tzn. więcej osób opuściło powiat (1 711 osób) niż się zameldowało (1 413 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Kleszczów (saldo 19,4) oraz Bełchatów (saldo 14,6), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Bełchatów (saldo -11,3).

Tabela 4. Migracja w powiecie bełchatowskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Bełchatów (1)	400	138	262	1 049	425	624	-649	-11,3
Bełchatów (2)	340	287	53	172	129	43	168	14,6
Drużbice (2)	86	61	25	69	39	30	17	3,2
Kleszczów (2)	168	98	70	47	26	21	121	19,4
Kluki (2)	90	57	33	66	36	30	24	5,5
Rusiec (2)	50	33	17	59	29	30	-9	-1,8
Szczerców (2)	101	56	45	55	32	23	46	5,6
Zelów (3)	178	128	50	194	81	113	-16	-1,1
Zelów - miasto (4)	66	33	33	105	26	79	-39	-5,1
Zelów - obszar wiejski (5)	112	95	17	89	55	34	23	3,1
Powiat bełchatowski	1 413	858	555	1 711	797	914	-298	-2,6

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Wielka Brytania, Holandia i nieco rzadziej Norwegia – przyznają rozmówcy wywiadu. Osoby za granicą najczęściej podejmują zatrudnienie przy pracach budowlanych oraz jako sprzątaczk domowe. Głównym powodem wyjazdu jest wyższe wynagrodzenie. Osoby, które wyjechały za granicę w celach czysto zarobkowych, często starają się sporo zaoszczędzić, aby wykorzystać wypracowany kapitał w kraju ojczystym.

„Migracja za granicę jest, ale pieniądze wpływają do kraju – ktoś pracuje za granicą i buduje się u nas, itp. Obserwuje się coś takiego, że ktoś jest za granicą, wysyła środki do Polski i osoba w Polsce realizuje jego projekty, marzenia. Czyli ten transfer środków jest z powrotem, zza granicy do kraju.

Jeśli chodzi o kierunki emigracji za pracę i edukacją (zwłaszcza szkolnictwo wyższe) w obrębie kraju, są to przede wszystkim duże aglomeracje - Łódź i Piotrków Trybunalski. Młodzi ludzie po studiach, którzy zdobyli wyższe wykształcenie zostają w większych miastach i tam podejmują zatrudnienie. Opuszczanie powiatu ma również związek z brakiem perspektyw dla młodych ludzi, których wykształcenie nie jest związane z górnictwem i energetyką. Z kolei odpływ osób starszych jest spowodowany tym, że mają wysokie emerytury i powracają do rodzinnych miejscowości. Jednocześnie powiat stanowi obiekt imigracji przez osoby z terenów ościennych podejmujące pracę w firmach kooperujących z kopalnią.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Blisko 60% powierzchni powiatu stanowią użytki rolne, z czego największą powierzchnię zajmują grunty orne. Uczestnicy wywiadu przyznali, że obszary wiejskie w powiecie bełchatowskim mają przed sobą czytelną perspektywę rozwojową. Respondenci dopatrują się sukcesu firm z branży mleczarskiej.

„Produkuję bardzo smaczne produkty lokalne – ser, masło super, występują na różnych targach rolniczych – stara receptura. Przedsiębiorstwo współpracuje z małymi rolnikami, taka spółdzielnia mleczarska. Słyszałam też, że nawet supermarkety dobijają się do rolników o te produkty regionalne, żeby je mieć na swoich półkach.

Rolniczo-Pracownicza Spółdzielnia Mleczarska w Szczercowie - jest średnią firmą, która produkuje produkty nabiałowe zdrowe, nisko przetworzone, niezawierające barwników, konserwantów i stabilizatorów. Procesy technologiczne oparte są o stare tradycyjne sprawdzone receptury z dużym udziałem pracy ludzkiej. Zakład skupuje od rolników mleko z odległości nie większej niż 30 km. Przedsiębiorstwo oprócz produkcji i sprzedaży detalicznej produktów na targach prowadzi skansen mleczarski, aby zachować i utrwalić historię wsi i mleczarstwa w Szczercowie i okolicach.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 36,8% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,8%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (16,4%), a firmy przemysłowe stanowiły 12,9%.

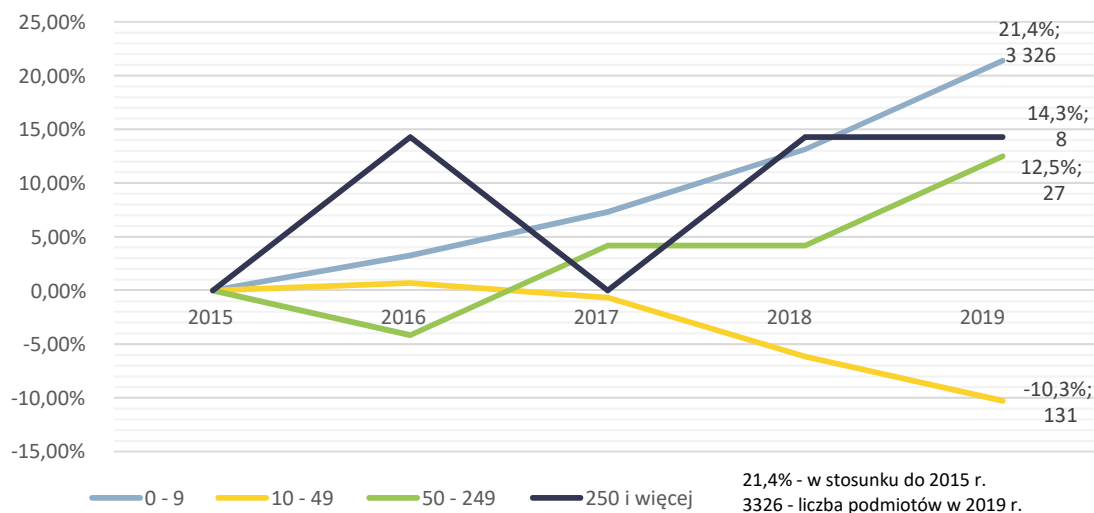
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	74	2,1%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	4	0,1%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	449	12,9%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	23	0,7%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	572	16,4%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	830	23,8%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	209	6,0%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	60	1,7%
Sekcja J Informacja i komunikacja	86	2,5%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	66	1,9%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	37	1,1%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	231	6,6%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	72	2,1%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	72	2,1%
Sekcja P Edukacja	104	3,0%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	149	4,3%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	70	2,0%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	378	10,8%
ogółem	3 492	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (21,4% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 12,5% w stosunku do 2015 r.) oraz powyżej 250 pracowników (wzrost o 12,5% w stosunku do 2015 r.). Z kolei od 2017 r. nastąpił znaczny spadek liczby małych firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 10,3% w stosunku do 2015 r.). Tym samym większość gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarach wiejskich powiatu zajmuje powierzchnię do 10 ha.

Rysunek 6. Podmioty gospodarcze w powiecie bełchatowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

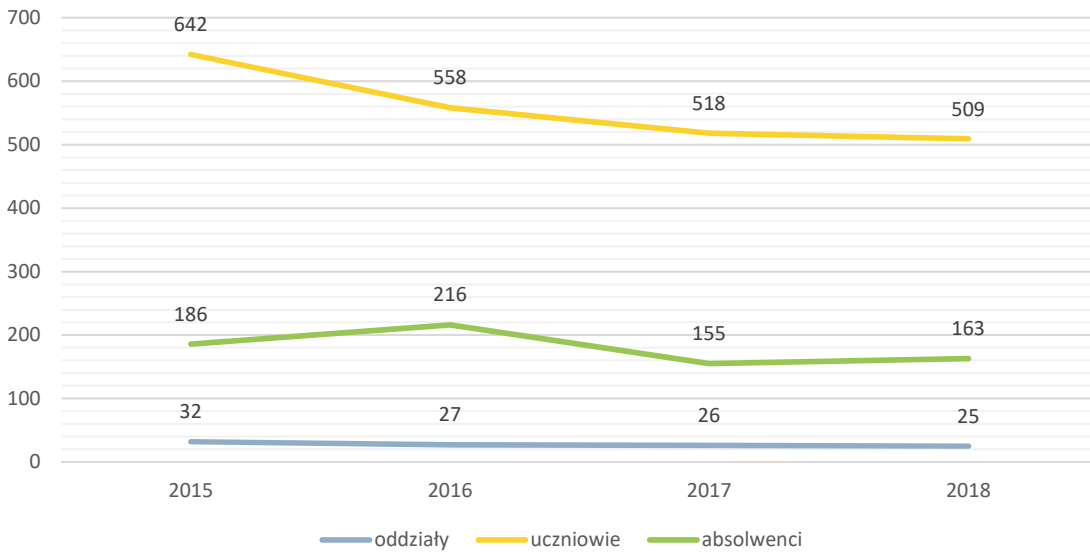

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 6 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 20,7%), absolwentów (spadek o 12,4%) oraz oddziałów (spadek o 21,9%).

Rysunek 7. Szkolnictwo zawodowe w powiecie bełchatowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Ponadto oprócz oferty szkół publicznych na terenie powiatu funkcjonują szkoły niepubliczne, które uzupełniają braki w kierunku opiekuna medycznego czy opiekuna osób starszych.

„Jeśli chodzi o edukację, to jeszcze dopowiem – wiem, że dyrektorzy szkół spotykają się, konsultują ze swoimi pracodawcami, bo też mają praktykę zawodową. Pracodawcy mówią, że jest potrzeba konkretnego zawodu i na tej podstawie, my też musimy być elastyczni, żeby dopasować szkolnictwo do potrzeb na obecnym rynku.

Zadaniem szkół jest wyposażenie uczniów w niezbędną wiedzę oraz umiejętności potrzebne do wyboru kierunku kształcenia, zawodu i rozważnego wkomponowania swoich aspiracji w oczekiwania pracodawcy. Niewątpliwie bełchatowskie szkoły odgrywają ważną rolę w przygotowaniu młodych ludzi do wejścia w dorosłe życie. Pewne zawody znikają, inne natomiast się pojawiają. W związku z tym potrzeba stałego podnoszenia kwalifikacji i uczenia się ustawicznego, staje się udziałem niemalże całości uczestników podażowej strony rynku pracy.

„Technik górnictwa – nie mamy już takiego zawodu, zrezygnowaliśmy, a mamy teraz technik energetyki odnawialnej. Dostosowujemy się. Nie mamy technika turystyki – mamy za to technikę logistyki, technikę geodetę. Próbuje nowych zawodów – chcieliśmy otworzyć stewardessę, ale nie było chętnych.

Z drugiej strony badani wyrażali wątpliwości czy aby na pewno szkolnictwo zawodowe może w szybkim czasie sprostać zmieniającemu się zapotrzebowaniu na lokalnym rynku pracy. Mimo, że szkoły dostosowują oferty kształcenia do zmian zachodzących na rynku pracy i zapewniają młodzieży zdobycie wiedzy i umiejętności zgodnych z rozwojem nauki i techniki oraz z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej, nie zawsze jest to wystarczające. Osoba chcąc utrzymać się na rynku pracy powinna być elastyczna i dostosowywać się do nieustannie zmieniających się warunków. Tylko wtedy będzie ona ciągle aktywna zawodowo. W takiej sytuacji warto dokształcać się w Centrum Kształcenia Zawodowego, odbywając Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe (KKZ).

„Nie da się tak szybko wykształcić w szkołach, jedynie KKZ. Musimy się zastanowić czy szkolnictwo publiczne może tak szybko się dostosować. Jeśli dodamy Centrum Kształcenia Ustawicznego to można wówczas zdobywać odpowiednie nowe kwalifikacje.

Centrum Kształcenia Praktycznego (od 1.09.2019 Centrum Kształcenia Zawodowego) w Bełchatowie istnieje od 1 stycznia 1997 roku. Jest jedyną tego typu placówką w mieście oraz powiecie bełchatowskim. Zajęcia praktyczne z uczniami prowadzą nauczyciele praktycznej nauki zawodu posiadający odpowiednie kwalifikacje zawodowe. W CKZ znajdują się następujące pracownie: trzy pracownie podstaw zawodu, pracownia spawalnictwa elektrycznego i gazowego, pracownia automatyki i robotyki, dwie pracownie tokarek uniwersalnych, pracownia frezarek, szlifierek, pracownia aparatów i maszyn elektrycznych, pracownia dekarska, pracownia elektrotechniki, pracownia kontroli jakości, pracownia techniki połączeń, dwie pracownie budowlane.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie we współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi powiatu bełchatowskiego realizuje od 2018 roku projekt „Młodzież na rynku pracy” dotyczący informacji i preorientacji zawodowej. W celu przygotowania uczniów do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy, pracownicy PUP, we współpracy z przedstawicielami szkół, zorganizowali spotkania z uczniami. Na spotkaniach omawiane są następujące zagadnienia: planowanie swojej przyszłości zawodowej, czynniki wpływające na wybór szkoły/zawodu, wyznaczanie celów i ich realizacja, zaplanowanie poszukiwania pracy, rynek pracy (metody poszukiwania pracy, źródła wiedzy o rynku pracy, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek pracy), oferta urzędu pracy skierowana do osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i osób niepełnosprawnych, praca i nauka w systemie wartości człowieka.

Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie w 2020 r. nie realizował szkoleń grupowych natomiast na bieżąco realizował szkolenia wskazane na potrzeby pracodawców i osób bezrobotnych. Główne tematy realizowanych szkoleń i kursów to:

- Ekspert dekoracji ślubnych oraz kurs florystyczny II stopnia,
- Operator ładowarki kl. I,
- Kwalifikacja wstępna przyspieszona w zakresie prawa jazdy kat. D,
- Kreatywne fryzjerstwo,
- Spawanie metodą TIG 141- stal czarna i nierdzewna,
- Operator koparko-ładowarki kl. III,
- Spawanie metodą TIG 141 oraz 111,
- ADR podstawowy oraz specjalistyczny w zakresie przewozu cystern,
- Kurs masażu I i II stopnia z nowoczesną fizjoterapią,
- Kurs terapii czaszkowo-krzyżowej,
- Kwalifikowany pracownik ochrony,
- Prawo jazdy C+E oraz kwalifikacja wstępna przyspieszona w zakresie prawa jazdy C, C+E.

W szkołach ponadpodstawowych uczniowie najchętniej wybierają kształcenie jako technik informatyk, technik pojazdów samochodowych, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik elektryk czy technik logistik. Z kolei w 2020 roku najczęściej mury szkoły opuszczali technicy informatycy, technicy żywienia i usług gastronomicznych, technicy budownictwa oraz technicy urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Biorąc pod uwagę Branżowe Szkoły I stopnia, największą popularnością cieszą się kierunki mechanika i fryzjera, a także monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie – ostatni wymieniony zawód szkoły branżowej w największym stopniu zasilł rynek pracy w 2020 r.

Powiat brzeziński

POWIAT BRZEZIŃSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat brzeziński zlokalizowany jest w północno-wschodniej części województwa łódzkiego na obszarze Wzniesień Łódzkich oraz częściowo na Równinie Łowicko-Błońskiej. Stolicą powiatu są Brzeziny (12 569 mieszkańców – 40,2% ludności) – gmina miejska, w skład powiatu wchodzi 4 gminy wiejskie: Brzeziny, Dmosin, Jeżów oraz Rogów. Łączna powierzchnia regionu wynosi 359 km², co stanowi 2,0% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat brzeziński liczył 30 833 mieszkańców (1,3% ludności woj.), co przekładało się średnio na 86 osób na 1 km². Należy podkreślić, że powiat brzeziński, jeśli chodzi o powierzchnię całkowitą oraz liczbę ludności, jest najmniejszym powiatem w województwie łódzkim.

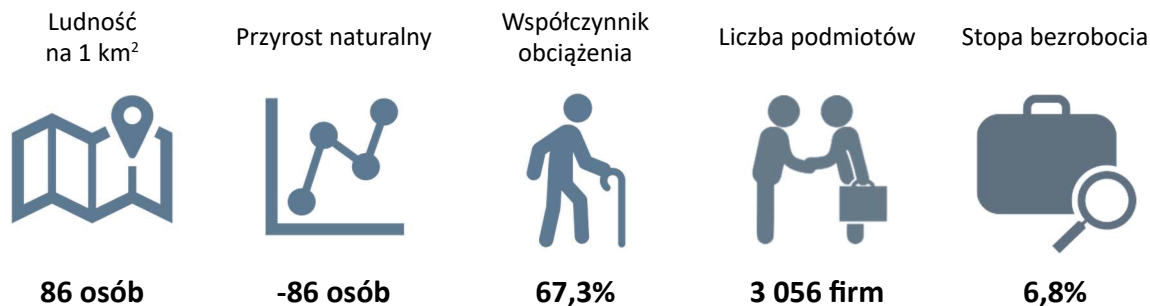
Przyrost naturalny wyniósł -86 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,79‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 31 osób (napływ – 369; odpływ – 338). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 67,3% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg oraz dostępność transportową. Przez powiat przechodzi droga ekspresowa nr 72 relacji Łódź – Warszawa, droga wojewódzka nr 704 relacji Brzeziny – Łyszkowice, która jest drogą dojazdową od autostrady Poznań – Warszawa, zaś przez jej zachodnią granicę – autostrada A1. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 94,2 km. Przez gminę Rogów przebiega kolej relacji Piotrków Trybunalski – Skierniewice – Warszawa oraz kolej relacji Łódź – Koluszki – Skierniewice – Warszawa.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 3 056 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 991 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,7%, a sektor publiczny – 3,3%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (26,7%), przetwórstwem przemysłowym (14,3%) oraz budownictwem (12,3%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych zajmowała się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (44,9%), w sektorze przemysłu i budownictwa zatrudnionych było 16,9% ogółu, zaś usługami zajmowało się 13,5% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,8% i była wyższa o 1,4 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 8. Wybrane wskaźniki dla powiatu brzezińskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Charakter gminy jest typowo rolniczy z malowniczymi walorami krajobrazowymi wraz z lasami (grunty rolne stanowią ok. 70% powierzchni powiatu). Uczestnicy wywiady niewątpliwie przyznali, że atutem Ziemi Brzezińskiej są walory przyrodnicze, m.in. urokliwa dolina nad Mrogą, która ciągnie się na odcinku od Bronowic do zalewu w Rogowie. Mieszkańcy powiatu w wolnym czasie mogą udać się nad Zalew Batorówka na

rzece Rawce w Woli Łokotowej niedaleko Jeżowa. Powierzchnia zalewu wynosi ponad 3 ha. Jest to również miejsce dla wędkarzy, ponieważ w wodzie żyje wiele gatunków ryb. Zalew położony jest w sąsiedztwie starego murowanego młyna oraz rozległego kompleksu lasu sosnowego. Drugi młyn wodny znajduje się natomiast przy drodze wylotowej z Kołacina w stronę Łowicza, jest to młyn, który nadal jest czynny.

“ *Zawsze mówią o dolinie rzeki Mrogi. A mamy jeszcze rzekę Rawkę i jej dolina też jest przepiękna. Na terenie gminy Jeżów mamy zlokalizowane 2 zalewy – Batorówkę i w Jankowicach.*

“ *Jest młyn murowany z XX w. Mamy zajazd murowany w Kołacinie. Mamy jeszcze młyn murowany w miejscowości Góra w Jeżowie. Jest młyn drewniany w Kołacinie.*

Wśród atrakcji turystycznych można wyróżnić Kolej Wąskotorową Rogów – Rawa – Biała, która działa od ponad 100 lat. Przez ten czas na stałe wpisała się w krajobraz kulturowy regionu stanowiąc obecnie rozpoznawalny i nieodłączny element. Obecnie Fundacja Polskich Kolei Wąskotorowych prowadzi muzealną Kolej Wąskotorową Rogów – Rawa – Biała, będącą pierwszą polską inicjatywą mającą na celu prowadzenie i rewitalizację linii kolejowej z zachowaniem historycznych uwarunkowań.

“ *Jest muzeum kolejki wąskotorowej w Rogowie. Gdzie jest działająca ciągła linia. Nie wiem czy nie jest to ostatnia albo jedna z ostatnich linii w Polsce, na której działa turystyczna, ale ona jeździ. Ze względu na COVID była jakaś przerwa, natomiast z powrotem wznowiła kursy. I w każdą niedzielę można się przejechać.*

Sektor usług rozwija się także we wsi Kołacinek, w której działa Dino Park, zaś w okresie zimowym Kraina św. Mikołaja.

“ *W Kołacinku. To taki polodowcowy teren. Dla dzieci są dinozaury do oglądania. Organizowane są jakieś atrakcje dla najmłodszych. Dino Park w okresie letnim, a Kraina św. Mikołaja w okresie zimowym.*

Ponadto na terenie powiatu zlokalizowanych jest wiele historycznych kościołów m.in. zespół kościoła parafialnego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Brzezinach (zbudowany w 1. poł. XIV wieku), Zabytkowy Kościół Filialny pw. św. Anny z XVIII w. z drewnianą dzwonnica czy zespół kościelny ze świątynią pw. Świętego Ducha w Brzezinach, który został wzniesiony w XVIII w. dla brzezińskiego konwentu sióstr Bernardynek. Na terenie Kościoła świętego Franciszka z Asyżu – należącego do Franciszkanów powstał amfiteatr im. Jana Pawła II, na którym organizowane są imprezy związane z miastem.

Respondenci wśród zalet wyróżnili także dobry stan nawierzchni drogowej. Stosunkowo bliska odległość od Łodzi i Warszawy, a także bliskość drogowych węzłów komunikacyjnych o znaczeniu krajowym (A1/A2) umożliwia szybką komunikację drogą lądową.

“ *Jako połączenie z autostradami, mamy w pobliżu 2 zjazdy, 1 w Strykowie, przez który możemy się połączyć z autostradą A1 i A2. Generalnie jest węzeł Brzeziny na A1, on jest już poza obszarem powiatu ale jest nadal blisko.*

Powiat czerpie także korzyści z pobliskiego Centrum Logistycznego w Strykowie, które oferuje wiele stanowisk pracy z atrakcyjnymi ofertami, w tym dowóz pracowników do pracy.

“ *Bliskość Strykowa to jest oczywiście, gdyby tylko chcieli pracować. Pracodawcy są dziś bardzo otwarci. Organizują dowozy bezpłatne do pracy, prawie pod dom albo w niewielkich odległościach zbierają po drodze. To jest bardzo duży atut. Nie są to zbyt ambitne prace, ale jak ktoś chce pracować to są.*

Z powiatu brzezińskiego pochodzi znany aktor Zbigniew Zamachowski. Co roku pod patronatem aktora organizowane są przez Muzeum Regionalne Historii Regionu Brzezińskiego koncerty plenerowe, jarmarki, pikniki i seanse kina letniego. Szczególną popularnością cieszą się koncerty w wykonaniu najwybitniejszych artystów polskiej sceny – przyjaciół Zbigniewa Zamachowskiego. Kolejną twarzą powiatu jest kolarz szosowy, reprezentant Polski, Mistrz Polski z 1999 oraz zwycięzca Tour de Pologne z 2003 roku - Cezary Zaman, który jest organizatorem wyścigu kolarskiego wraz z powiatem brzezińskim i powiatem zgierskim.

Uczestnicy badania nie dopatrują się jednak zbyt wielu sukcesów w dziedzinie edukacji, gdyż w powiecie jest niewiele szkół i młodzież zazwyczaj wybiera konkurencyjną Łódź. W powiecie działa Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Brzezinach oferujący Liceum Ogólnokształcące, Technikum i Szkołę Branżową, a także Zespół Szkół Specjalnych w Brzezinach (szkoła podstawowa wraz z przedszkolem uruchomionym w roku szkolnym 2020/21).

“ Powiat mały, szkoły niewielkie, młodzieży niewiele. Blisko Łódź, bo mówimy o szkołach ponadpodstawowych, konkurencja ze szkołami łódzkimi. Mamy prężnie rozwijającą się placówkę Zespół Szkół Specjalnych o szerokim wachlarzu propozycji, poczynając od wczesnego wspomagania rozwoju do ponadpodstawowej szkoły przysposabiającej do pracy. Także ta placówka jest bardzo ważną placówką. Ta placówka jest naprawdę bardzo nowoczesna na miarę potrzeb. Mamy też Zespół Szkół Ponadpodstawowych, gdzie mamy propozycję technika i szkoły branżowe. Chętnych do szkół branżowych liczymy na palcach, każdego roku.

“ Otwieramy od 1 września nowy oddział przedszkolny w szkole specjalnej. To jest sukces. Mamy tylu rodziców, którzy deklarują, że posłają swoje dzieci, bo już nauczyciele dali się poznać, z jakim zaangażowaniem, jak pracują, żeby te dzieci się rozwijały.

Jak się okazało zaletą może być fakt, iż powiat jest niewielki, a jednostki budżetowe zlokalizowane są bardzo blisko siebie, co może ułatwić załatwienie wielu spraw urzędowych w jednym miejscu.

“ W tym jednym budynku właśnie, mają swoją siedzibę tak: urząd skarbowy, urząd miasta, starostwo powiatowe, za parkingiem znajduje się urząd gminy Brzeziny. Naprzeciwko mamy przychodnię, szkołę podstawową.

Spośród inwestycji jakie zostały ukończone w powiecie w ostatnich 5 latach wymieniono markety spożywcze i budowlane, a także remonty i przebudowy dróg (przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Brzeziny ul. Strykowska; przebudowa obiektu mostowego w pasie drogi powiatowej wraz z dojazdem na długości 1000 mb w miejscowości Gałkówka Kolonia; przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Dmosin).

Sprawne gazownictwo to jedno z kluczowych ogniw, gwarantujących bezpieczeństwo energetyczne Polaków. Na wiosnę 2019 r. Polska Spółka Gazownictwa z Grupy Kapitałowej PGNiG oficjalnie rozpoczęła rozbudowę sieci gazowej w gminie Brzeziny. Inwestycja umożliwia przyłączenie nowych odbiorców i zwiększenie ilości dystrybuowanego gazu ziemnego. Rozbudowa sieci dystrybucji podniesie atrakcyjność inwestycyjną regionu, będącego jednym z najsłabiej zgazyfikowanych województw w Polsce. Rozpoczęta inwestycja wpłynie także na poprawę jakości powietrza w samych Brzezinach, plasujących się od lat w czołówce najbardziej zanieczyszczonych polskich miast.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

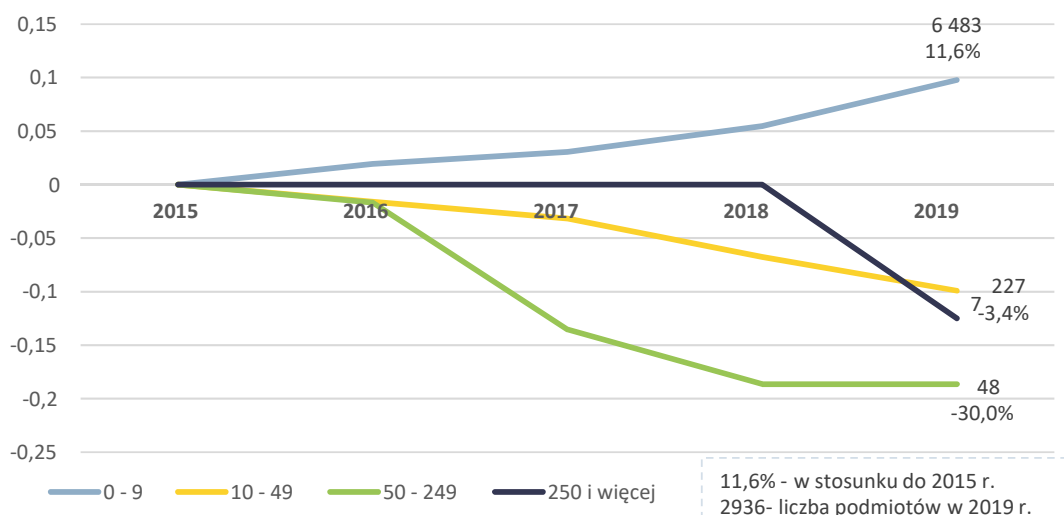
Powiat brzeziński na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja S (działalność usługowa) i Sekcja T (usługi gospodarstw domowych). Przedsiębiorstwa wpisane w pozostałą działalność usługową i usługi gospodarstw domowych stanowią 9,1% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,8%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 14,3%, średnia dla województwa – 11,1%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 6,1%, średnia wyższa o 1,6 p.p.).

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie brzezińskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	55	1,8%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	4	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	437	14,3%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	10	0,3%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	10	0,3%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	377	12,3%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	816	26,7%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	195	6,4%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	62	2,0%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	69	2,3%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	57	1,9%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	93	3,0%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	186	6,1%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	70	2,3%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	44	1,4%
Sekcja P - Edukacja	95	3,1%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	144	4,7%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	55	1,8%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	277	9,1%
Ogółem	3 056	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (o 11,6%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,1% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 306 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,7% (mniej o 4 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,2%, zaś duże przedsiębiorstwo było tylko jedno.

Rysunek 9. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie brzezińskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 22 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 611 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 7. Podmioty w powiecie brzezińskim, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	772	780	785	785	809
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	65	59	61	60	66
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	59	52	55	62	44
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	6	7	6	-2	22
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	579	581	583	593	611

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wśród mieszkańców panuje przekonanie o firmie rodzinnej jako mikroprzedsiębiorstwie, w którym pracują głównie członkowie rodziny i brak w nich perspektyw dalszego rozwoju. Firmy te działają najczęściej tylko wśród lokalnej społeczności.

“ To są przedsiębiorstwa, bardzo często rodzinne i oni sami nie chcą wcale się rozwijać tak, żeby robić z tego fabrykę, która zatrudni 100 osób. Tak jak funkcjonują to tak jest im dobrze. Są zadowoleni i tak to będą dalej ciągnąć.

Niegdyś dominującą gałęzią gospodarki powiatu brzezińskiego była branża odzieżowa, w tym szczególnie krawiectwo, które najbardziej w ostatnich latach straciło na znaczeniu. Obecnie na terenie powiatu przeważa rolnictwo, które jest ściśle powiązane z handlem i przetwórstwem, jednak szybki wzrost budownictwa mieszkaniowego zwiększa popyt na usługi remontowo-budowlane. Spowodowane jest to coraz większą dbałością o estetykę i trwałość robót, dlatego też wykorzystują to mikro przedsiębiorcy oferujący wykonanie usług remontowo-budowlanych, których nie brakuje na brzezińskim rynku.

“Mamy też usługi remontowo-budowlane, ale mówimy o takich małych firmach. Nie mamy w powiecie chyba żadnej nawet średniej firmy budowlanej, wszystko to małe firmy. Jedno-osobowa firma, plus.

Powiat brzeziński nie posiada stref ekonomicznych i brakuje dużych zakładów przemysłowych czy usługowych. Respondenci dostrzegają jednak potencjał powiatu, który warto wykorzystać. Podczas wywiadu proponowali, aby zaangażować się w podjęcie działań promocyjnych w celu przyciągnięcia dużych inwestorów.

“Są takie tereny i szkoda, żeby się to zmarnowało, a wiem, że przymierzają się do sprzedaży tych terenów. I to będzie chyba największy błąd jaki można zrobić. Uważają, że już tak jesteśmy blisko Strykowa, że strefa ekonomiczna w Brzezinach nie ma racji bytu. Z czym się nie zgadzam, absolutnie. Trzeba by było spróbować

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Powiat to przede wszystkim tereny rolnicze. Lokalne przedsiębiorstwa osiągają poziom zatrudnienia rzadko przekraczający 100 osób. Najwięksi pracodawcy lokują się w branży rolno-spożywczej oraz gastronomicznej. Oprócz Szpitala Specjalistycznego Brzeziny, który dysponuje ponad 180 miejscami dla pacjentów oraz dziewięcioma oddziałami, w 2013 roku przeszedł gruntowną modernizację za 30 mln zł, można wyróżnić następujące przedsiębiorstwa: Ubojnia Drobiu „PIÓRKOWSCY” – na rynku od 1996 r. posiada powierzchnię produkcyjną wynoszącą 6,5 tys. m²; Zakład Przetwórstwa Mięsnego RZEŹNIK w Jeżowie – rodzinna firma założona w 1992 r. która obecnie zatrudnia ponad 150 pracowników; Ubojnia Drobiu DOR-PRZEM – działa na rynku drobiarskim od 1995 roku, firma jest zlokalizowana również w Jeżowie.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 91 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,7% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁴. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (2,8%) oraz w nowoczesnym przemyśle włókienniczym i modzie (2,1%). Z kolei najczęściej w powiecie brzezińskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (33 firmy) oraz innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (31 firm).

Rysunek 10. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie brzezińskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	33	2,1%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	11	1,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	7	1,8%

⁴ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁵ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Energetyka	6	2,8%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	31	1,9%
	Informatyka i Telekomunikacja	3	0,5%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani stwierdzili, że na co dzień nie widać firm, które prowadziłyby działalność w tym zakresie, jednak wskazali, że inteligentne specjalizacje mogą być prowadzone w Regionalnym Centrum Usług Opiekuńczo-Zdrowotnych czy w firmach zajmujących się energią odnawialną.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁶

Dla powiatu brzezińskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 8. Zawody deficytowe w powiecie brzezińskim w 2020 r.

masarze i przetwórcy ryb	kucharze	magazynierzy
kierowcy autobusów	monterzy konstrukcji metalowych	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	mechanicy pojazdów samochodowych	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości

Źródło: Barometr zawodów

Uczestnicy badania przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na kierowców kat. C+E, magazynierów oraz pracowników w zakładach mięsnych. Respondenci dodali również, że występuje duża dysproporcja między podażą a popytem na pracę, która jest spowodowana brakiem motywacji osób bezrobotnych do podjęcia pracy ze względu na inne źródła utrzymania np. świadczenia z opieki społecznej oraz świadczenia socjalne, w tym 500+. Można zatem wnioskować, że aktualnie największe problemy w aktywizacji to bierność osób długotrwale bezrobotnych.

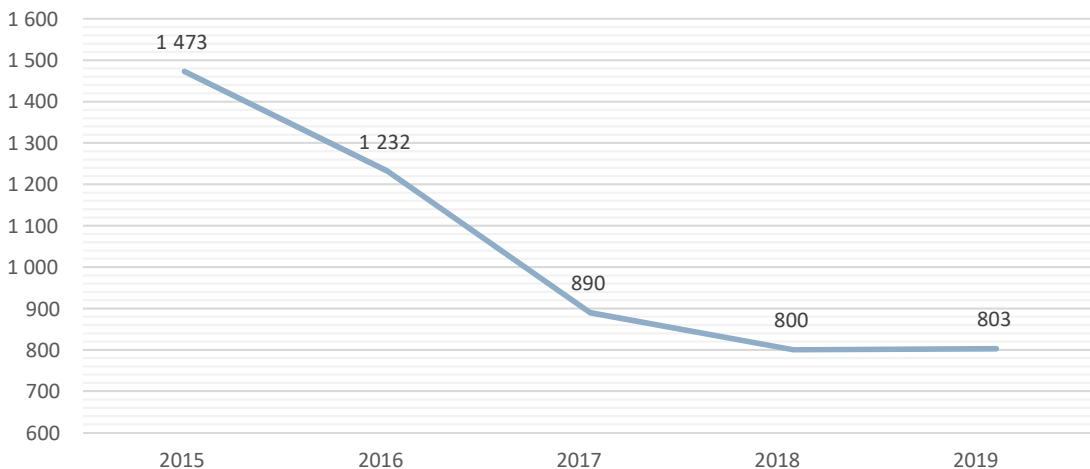
“Ale generalnie polityka socjalna od lat uprawiana przez polskie państwo, doprowadziła do sytuacji, kiedy ludziom nie opłaca się pracować. I znajdujemy się w takiej kuriozalnej sytuacji, z jaką mamy do czynienia w tej chwili. Pani wylicza, że nie przyjdzie do pracy na cały etat, tylko na pół

⁶ <https://barometrzwodow.pl/>

albo zapłaci jej pani pod stołem, bo jak weźmie cały etat, to zabiorą jej taki dodatek, taki, taki zasiłek. A to się nie opłaca. A z zasiłków i umiejętności wykorzystywania tego, co oferują służby socjalne, można całkiem nieźle się utrzymać.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Brzezinach w 2019 r. zarejestrowano 803 osoby bezrobotne, przy czym mężczyźni stanowili większość, tj. 51,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r (spadek o 45,5%).

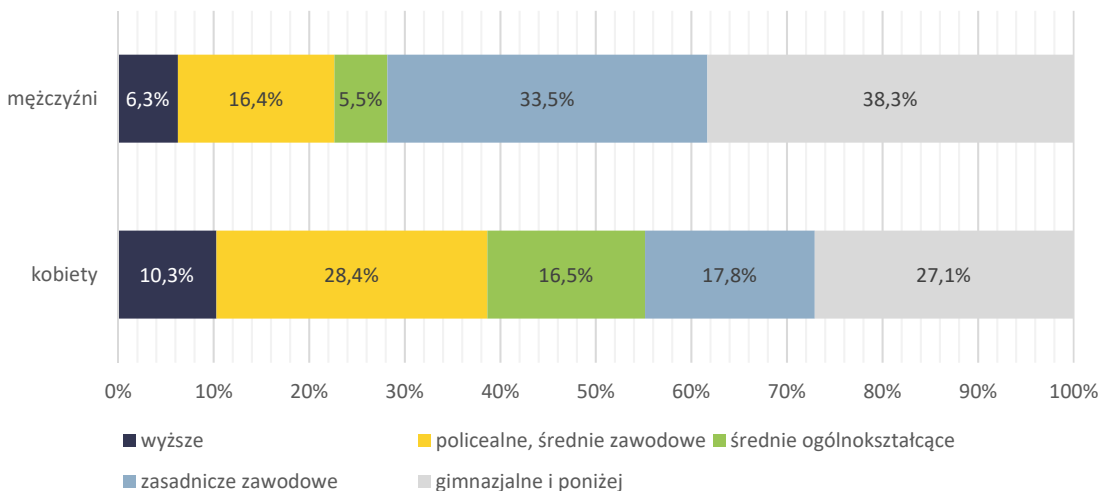
Rysunek 11. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie brzezińskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykształcenie ma znaczenie. Niewątpliwie najmniej osób bezrobotnych charakteryzowało wykształcenie wyższe lub średnie ogólnokształcące (przede wszystkim wśród mężczyzn). Znaczna grupa bezrobotnych kobiet ukończyła szkołę policealną lub średnią zawodową (28,4%) albo posiadała wykształcenie gimnazjalne i niższe (27,1%). Także w przypadku bezrobotnych mężczyzn osoby z najniższym wykształceniem miały największy problem z pozyskaniem pracy.

Rysunek 12. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie brzezińskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Aby złagodzić skutki bezrobocia oraz aktywizować zawodowo, Powiatowy Urząd Pracy w Brzezinach w swej ofercie posiadał różnego rodzaju formy wsparcia, wśród których można wyróżnić: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, formy wpierające podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych, wyzwaniem dla powiatu brzezińskiego jest zapewnienie zaplecza gospodarczego, wyznaczenie stref ekonomicznych oraz większa promocja powiatu.

“ Powiat nie ma żadnych dochodów. Żyje tylko z tego, co uda mu się uchwalić w daninie podatkowej. A teraz raczej zabierają niż dokładają. Gdyby były inne przedsiębiorstwa, to są wtedy inne podatki. Wpływy jakie mamy z firm są wręcz śmieszne.

W tych miastach, w których poziom partycypacji obywatelskiej jest wysoki i mieszkańcy angażują się w sprawy lokalne, jakość życia jest dużo wyższa niż na obszarach, w którym mieszkańcy nie chcą zajmować się sprawami społecznymi. Można stwierdzić, iż jakość funkcjonowania społeczności lokalnej i jakość życia w danej społeczności jest wprost proporcjonalna do poziomu partycypacji obywatelskiej. Niestety uczestnicy badania przyznali, że zaangażowanie społeczne wśród mieszkańców powiatu brzezińskiego nie jest wysokie. Inwestycje w kapitał ludzki oraz zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnych powinny zaowocować wzmocnieniem poczucia tożsamości lokalnej obywateli, a w efekcie wzrostem ich świadomego zaangażowania na rzecz regionu.

“ Większe zaangażowanie społeczeństwa w takie sprawy własne. Nie tylko koniec własnego nosa, ale również organizowanie dla potrzeb podwórka, szersze, na rzecz społeczności szkolnej, społeczności wiejskiej. To jest istotne dla rozwoju i normalnego funkcjonowania. Nie tylko dożynki, ale wiele innych ważnych spraw. Ani teatru, ani kina, się tutaj nie doczekamy. Nikt nie pójdzie dla zasady, wybudowanie placówki kulturalnej, niesie za sobą sporo kosztów, a nie jesteśmy w stanie na to pozwolić, jesteśmy za małą społecznością, żeby taka placówka miała szansę się utrzymać.

W powiecie bardzo ciężko o rozwój gospodarczy, ponieważ dominują firmy rodzinne, które nie aspirują do powiększenia prowadzonej działalności. Przedsiębiorstwa rodzinne mają ogromny wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy oraz na gospodarkę narodową. Stawianie na innowacje pozwoli nie tylko usprawnić proces zarządzania firmą, ale także da jej możliwość większej ekspansji na rynki całego kraju jak i zaowocuje lepszą znajomością marki poza granicami kraju. Dlatego wyzwaniem dla lokalnych władz będzie prowadzenie działań mających na celu rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz promocję wzmacniającą tożsamość i wizerunek tego typu podmiotów. Jako narzędzie wsparcia należy potraktować działania w sferze public relations ukierunkowane na zwiększenie świadomości istnienia firm rodzinnych.

“ U nas osoby już nie muszą szukać zatrudnienia w innych branżach, bo mają tu zatrudnienie, mają dochody. Nasz powiat to jest taka „Zosia samosia”. Sami sobie prowadzimy, sami się utrzymujemy.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie brzezińskim odnotowano dodatnie saldo migracji, tzn. więcej osób się zameldowało (369 osób) niż opuściło powiat (338 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się, jak również opuściło gminę miejską Brzeziny (119 zameldowanych i 151 wymeldowanych), natomiast najwyższe saldo migracji zaobserwowano w gminie wiejskiej Brzeziny (saldo dodatnie 9,1).

Tabela 9. Migracja w powiecie brzezińskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Brzeziny	119	58	61	151	81	70	-32	-2,6
Brzeziny	107	87	20	55	28	27	52	9,1
Dmosin	47	29	18	47	30	17	0	0,0
Jeżów	42	21	21	35	15	20	7	2,1
Rogów	54	40	14	50	38	12	4	0,8
Powiat brzeziński	369	235	134	338	192	146	31	1,0

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu jest nadal Wielka Brytania – nie zaobserwowano spadkowej tendencji pomimo brexitu, natomiast rzadziej zdarzają się wyjazdy do Niemiec czy Holandii (głównie opiekunki osób starszych). Wielu mieszkańców powiatu wyjeżdża do innych państw, aby lepiej zarabiać i po pewnym czasie wraca w rodzinne strony. Często też bywa tak, że rodzina żyje w Polsce i chce poprawić swój stan finansowy, więc tylko jeden członek rodziny wyjeżdża za pracę, a zaoszczędzony kapitał wraca do Polski.

Analizując migracje zarobkowe wewnątrz krajowe, niewątpliwym kierunkiem jest pobliski Stryków, powiat skierniewicki, łódzki wschodni czy miast wojewódzkie – Łódź. Codzienne wyjazdy do pracy czy osiedlenie się poza powiatem brzezińskim jest spowodowane przede wszystkim większymi możliwościami, w tym większym wyborem ofert pracy poza granicą powiatu.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Ogólna powierzchnia Powiatu Brzezińskiego wynosi 358,56 km² (35 856 ha) z czego ponad 70% stanowią grunty rolne (26 475 ha). Analizując strukturę użytków rolnych powiatu można zauważyć, iż największą ich część stanowią grunty orne (80%), następnie sady (5%), łąki trwałe (4,2) oraz pastwiska (2,6%). Największa powierzchnia ziem o najlepszych klasach bonitacyjnych znajduje się w Gminie Dmosin. Gospodarstwa rolne ze względu na wielkość jak i rodzinny charakter najczęściej prowadzone są dorywczo, „zysk z tych pól rolnych to taka trzynastka, żeby dorobić” – dodają uczestnicy badania.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie powiatu brzezińskiego

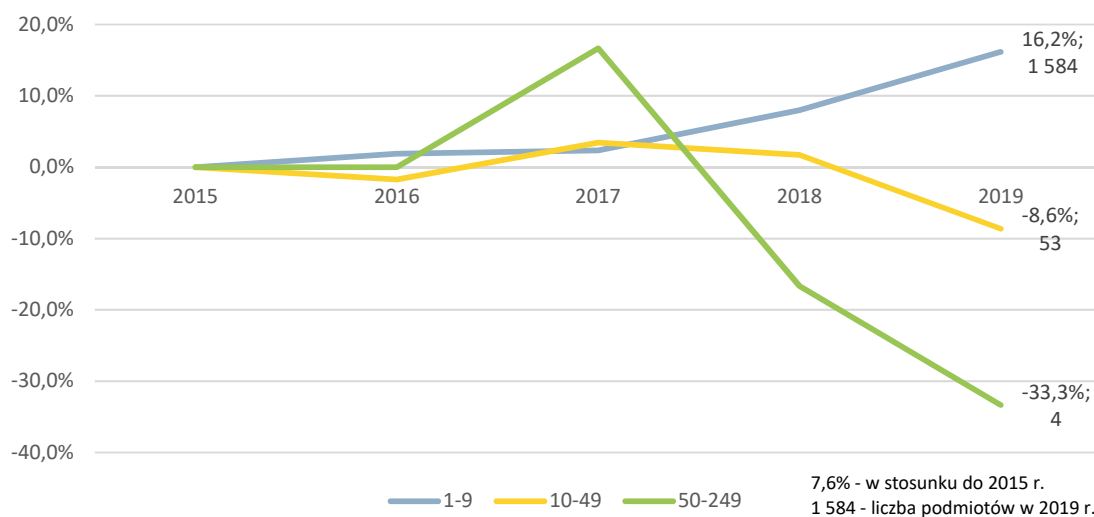
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	3,0%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	3	0,2%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	237	14,5%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	0,5%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0,4%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	243	14,8%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	434	26,5%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	118	7,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	41	2,5%
Sekcja J Informacja i komunikacja	38	2,3%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	33	2,0%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23	1,4%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	81	4,9%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	29	1,8%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	33	2,0%
Sekcja P Edukacja	46	2,8%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	52	3,2%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	28	1,7%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	135	8,2%
ogółem	1 638	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (16,2% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się spadek firm zatrudniających od 50 do 249 osób (o 33,3% w stosunku do 2015 r.) oraz w przedziale od 10 do 49 pracowników (o 8,6% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 13. Podmioty gospodarcze w powiecie brzezińskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

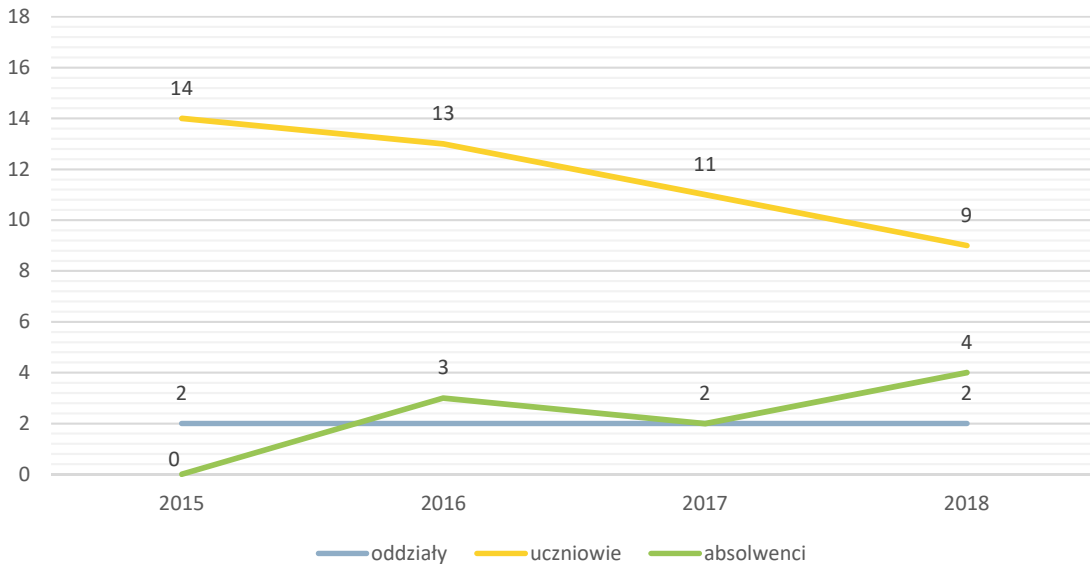
Częściej niż co trzecie przedsiębiorstwo zlokalizowane jest w gminie wiejskiej Brzeziny (34,0%), następnie ¼ udziału w strukturze powiatu przypada na gminę Rogów (24,4%) oraz Dmosin (23,8%), z kolei najmniej firm działa na obszarze gminy Jeżów (17,8%). Należy podkreślić, że prowadzone gospodarstwa są zazwyczaj prowadzone rodzinnie, a ich powierzchnia nie przekracza 6 ha. Do głównych upraw roślinnych należą zboża i rzepak, rzadziej ziemniaki czy warzywa gruntowe.

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich lat na terenie powiatu zlokalizowana była 1 jednostka szkolnictwa zawodowego, która oferowała 2 oddziały. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 35,7%).

Rysunek 14. Szkolnictwo zawodowe w powiecie brzezińskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Brzezinach oferuje następujące kierunki kształcenia:

- Liceum Ogólnokształcące: klasa policyjno-prawna i sportowa;
- Technikum: technik logistyk, technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik reklamy, technik rachunkowości, technik leśnik;
- Szkoła Branżowa I stopnia: kucharz, kierowca-mechanik;

Z przeprowadzonego wywiadu można wywnioskować, iż absolwenci szkół ponadpodstawowych nie są szkoleni pod kątem lokalnego rynku pracy. W powiecie brzezińskim nie występuje współpraca przedsiębiorców ze szkołami. Zawiązanie takiej współpracy wpływa pozytywnie zarówno na przedsiębiorców, jak i uczniów, ponieważ na bieżąco są omawiane poszczególne elementy nauczania w konkretnym zawodzie. Przedstawiciele firm podpowiadają, czego dokładnie oczekują przez co proces wdrożenia absolwentów na rynek pracy jest o wiele krótszy. Jednocześnie kadra pedagogiczna w powiecie w taki sposób ustala kierunki kształcenia, aby nie występowały braki w żadnych zawodach.

Ponadto uczestnicy wywiadu przyznali, że szkoły ponadpodstawowe mogą pochwalić się wysokimi wynikami maturalnym oraz doświadczoną kadra pedagogiczną.

“ Nie mamy [klasy patronackiej]. Biorąc pod uwagę takie rozbieżności, różnorodność, to po prostu jest niemożliwe. Moglibyśmy mieć sponsora, który chciałby wykształcić 5 uczniów, jemu to wystarczy na najbliższe 20 lat. Nawet jakby taką klasę dla tych 5 osób otworzył, ale co później. Gdyby to były zakłady mięsne, jak mamy w Jeżowie 2 czy 3, gdyby ich było w całym powiecie 20 to z tego byśmy stworzyli klasę masarza. Gdyby to były firmy duże to można by było pomyśleć o klasie

budowlanej. Ale ci pojedynczy właściciele takich maleńkich firm to oni nawet nie mają uprawnień, żeby wziąć ucznia pod swoje skrzydła.

Rozwój edukacji ustawicznej jest współcześnie skutecznym narzędziem mającym na celu przeciwdziałanie bezrobociu, a także wykluczeniu społecznemu. Dlatego Powiatowy Urząd Pracy w Brzezinach w 2019 r. realizował kształcenie ustawiczne finansowane z Krajowego Funduszu. Łącznie udział wzięło 137 uczestników działań finansowanych z KFS, przy czym blisko połowa skorzystała z tematyki opieki społecznej (46,0%). Drugim najpopularniejszym szkoleniem była rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna (16,1%).

Tematyka	Uczestnicy	Odsetek
Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	63	46,0%
Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	22	16,1%
Usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	12	8,8%
Pozostałe usługi	12	8,8%
Zarządzanie i administrowanie	11	8,0%
Doskonalenie nauczycieli i nauka o kształceniu	7	5,1%
Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	4	2,9%
Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	2	1,5%
Informatyka i wykorzystanie komputerów	2	1,5%
Języki obce	1	0,7%
Usługi stolarskie, szklarskie	1	0,7%
Suma	137	100,0%

Zdaniem uczestników badania istotną kwestią jest prowadzenie kampanii zwiększającej przekonanie młodych ludzi i ich rodziców, że wybór szkoły branżowej lub technicznej to inwestycja w przyszłość: dobry zawód, fach w ręku jest w konsekwencji pewnością znalezienia pracy po ukończeniu nauki.

“ Młodzież nie chce kształcić się w zawodach, bo wszyscy muszą mieć maturę. Proces dojrzewania jest znacznie wydłużony i inny niż my to pamiętamy z naszych lat młodości. Oni są bardzo długo pod kloszem. Nie mają pojęcia o życiu, nie wiedzą czego chcą. Kończą szkołę podstawową, mając 15 lat, a tak naprawdę to jeszcze nie wiedzą czego chcą. I dla świętego spokoju idą do liceum albo jak rodzice mają pomysł na życie dziecka, to próbują przekonać ich do nauki w technikum.

Powiat kutnowski

POWIAT KUTNOWSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat kutnowski zlokalizowany jest w centrum Polski, w północnej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z jedenastu gmin, tworzą go: gmina miejska Kutno, dwie gminy miejsko-wiejskie: Krośnice, Żychlin oraz sześć gmin wiejskich: Bedno, Dąbrowice, Krzyżanów, Kutno, Łanięta, Nowe Ostrowy, Oporów, Strzelce. Łączna powierzchnia regionu wynosi 887 km², co stanowi 4,9% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat kutnowski liczył 96 569 mieszkańców (3,9% ludności woj.), co przekładało się średnio na 109 osób na 1 km².

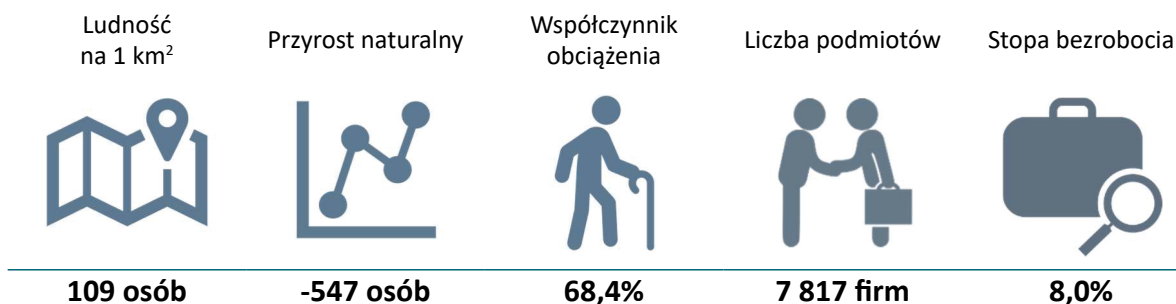
Przyrost naturalny wyniósł -547 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -5,66‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -196 osób (napływ – 1 019; odpływ – 1 215). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 68,4% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Przez teren powiatu kutnowskiego przebiega autostrada A1. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 148,6 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 7 817 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 809 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,5%, a sektor publiczny - 3,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (28,5%), budownictwem (9,2%) oraz pozostałą działalnością usługową i usługi gospodarstw domowych (8,7%).

Na koniec 2018 r. blisko co trzeci z zatrudnionych pracował w przemyśle i budownictwie (33,5%), w sektorze rolniczym zatrudnionych było 27,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 21,7% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 8% i była wyższa o 2,6 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 15. Wybrane wskaźniki dla powiatu kutnowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jakościowego jako atut powiatu wskazywali dobrze rozwiniętą strefę ekonomiczną:

“ Mamy strefę ekonomiczną, w której prężnie rozwijają się firmy, które generują zatrudnienie.

Wśród innych atutów powiatu zaznaczali obecność autostrady A1 oraz największego w Europie tzw. terminala kontenerowego, tj. PPC INTERMODAL. Do wyróżników powiatu zaliczyli także branżę florystyczną, która w ich opinii rozśławia powiat na arenie międzynarodowej. Podkreślono, że hodowla róż jest tradycją pielęgnowaną w powiecie kutnowskim.

“ *We wrześniu jest jarmark, na który przyjeżdżają floryści z całego świata i pokazują swoje krzyżówki róż, hodowle. Jeśli ktoś gdzieś w branży różanej, usłyszy o nas, to wie, że jesteśmy takim miastem.*

W trakcie wywiadu podkreślono znaczenie i sukcesy osiągane w sporcie.

Zauważono, że powiat kutnowski rozwija się bardzo dobrze w dziedzinie edukacji. Posiada wszystkie rodzaje szkół, które cieszą się popularnością i dobrą opinią wśród mieszkańców. Oferta edukacyjna jest bogata. W szkołach powiatu kutnowskiego duży nacisk kładzie się na dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy.

“ *Mamy wszystkie typy szkół, publiczne i niepubliczne. Staramy się, aby każda osoba, która chce się kształcić, znalazła w ofercie to, do czego jest predysponowana, oczywiście we współpracy z Urzędem Pracy. Staramy się przygotowywać młodzieży takie kierunki, które potem pozwolą im znaleźć zatrudnienie na terenie naszego powiatu. Oczywiście poprzez doradztwo zawodowe, poprzez spotkania edukacyjne, z przedsiębiorcami, staramy się młodzież pokierować, by wybór szkoły był jak najbardziej trafny.*

Co więcej, uczestnicy badania podkreślili znaczenie współpracy na linii szkoła – regionalny rynek pracy.

“ *Każda szkoła ma swoich pracodawców, z którymi ma podpisane porozumienia – klasy patronackie – z którymi współpracują już od lat.*

Duże znaczenie w powiecie kutnowskim ma także organizacja targów pracy. Badani odpowiadali, że w obecnej sytuacji rynkowej, to pracodawcy zabiegają o uczestnictwo w targach.

“ *Zainteresowanie targami jest bardzo duże, w zeszłym roku musieliśmy zamknąć listę, bo nie mogliśmy pomieścić tylu pracodawców. Nie jest tak łatwo w tej chwili o bezpośredni kontakt z pracodawcą. Te targi umożliwiają bezpośrednio młodzieży, jak i pracującym, osobom zarejestrowanym w urzędzie pracy – bezrobotnym, bezpośredni kontakt z pracodawcą.*

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- budowę Aqua Parku,
- budowę galerii handlowej,
- remont Pałacu Saskiego,
- budowę Leroy Merlin,
- budowę magazynów pod wynajem,
- remont i budowę budynku placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat kutnowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 28,51% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (powiat – 3,08%, średnia dla województwa – 2,4%). Należy dodać, że powiat kutnowski charakteryzuje się rolnictwem, na co zwracali uwagę uczestnicy badania jakościowego. Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 8,60%, średnia niższa o 2,5 p.p. w porównaniu do województwa).

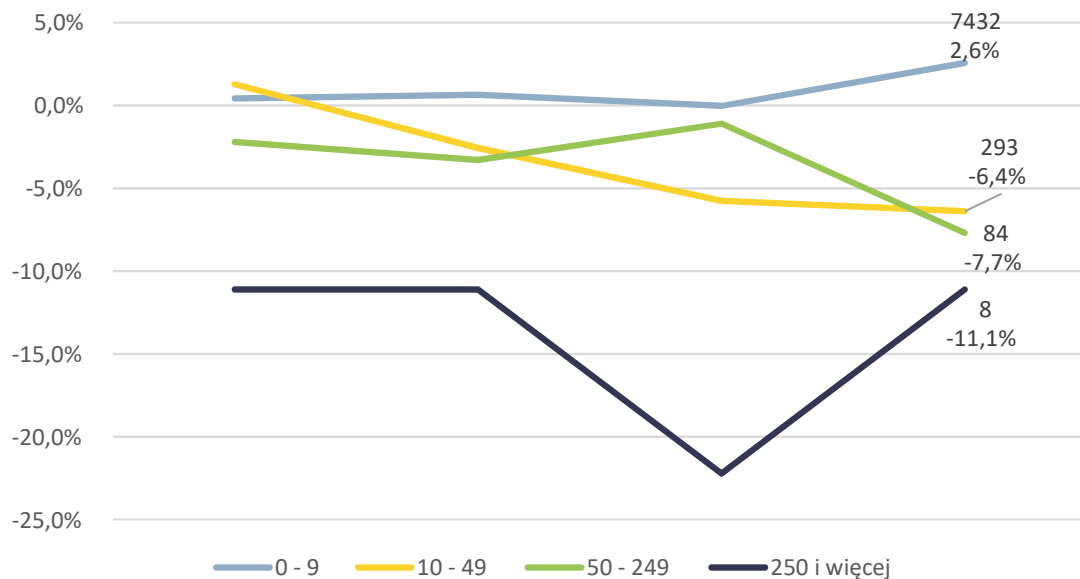

Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie kutnowskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	241	3,08%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	5	0,06%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	672	8,60%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11	0,14%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	38	0,49%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	718	9,19%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 229	28,51%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	529	6,77%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	180	2,30%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	176	2,25%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	222	2,84%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	276	3,53%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	646	8,26%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	212	2,71%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	101	1,29%
Sekcja P - Edukacja	290	3,71%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	437	5,59%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	147	1,88%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	683	8,74%
Ogółem	7 813	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (2,1%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,1% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 186 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,7% (spadek o 20 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników wzrost o 1,1%, zaś duże przedsiębiorstwa o 0,1%.

Rysunek 16. Podmioty wg klas wielkości w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat 2015-2019 obserwuje się wzrost liczby jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 22 firmy w 2019 roku na 10 tys. mieszkańców. W powiecie w 2019 roku 611 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 12. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	772	780	785	785	809
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	65	59	61	60	66
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	59	52	55	62	44
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	6	7	6	-2	22
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	579	581	583	593	611

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Badani określili także w trakcie wywiadu wiodące branże. Wymienili między innymi: rolnictwo, przetwórstwo oraz ubój i hodowlę zwierząt, logistykę oraz przemysł farmaceutyczny.

„ Jesteśmy zagłębiem rzeźniczym, tak można powiedzieć. Mamy 3 wielkie firmy – wszystko wiąże się z przetwórstwem, od uboju.

W powiecie kutnowskim znajduje się Kutnowski Park Agro-Przemysłowy. Do dominujących gałęzi przemysłu na terenie KPAP zalicza się przemysł spożywczy, produkcję opakowań, przetwórstwo tworzyw sztucznych, produkcję maszyn rolniczych oraz przemysł farmaceutyczny. Ze względu na lokalizację Kutnowskiego Parku Agro-Przemysłowego w centrum Polski oraz obecność terminala kontenerowego, część terenów przeznaczonych zostało pod potrzeby firm logistycznych.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefa Kutno powstała w 2001 roku i obejmuje swoją powierzchnią łącznie około 130 ha. Dzielnica przemysłowa, w której znajduje się większość przedsiębiorstw Podstrefy Kutno, położona jest w sąsiedztwie drogi krajowej nr 92 (dawna E30), autostrady A1 (Węzeł Kutno Wschód w odległości 1,6 km) oraz magistrali kolejowej E20 i sieci bocznic.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. NIJHOF WASSINK Sp. z o.o. – Sprzedaż i autoryzowany serwis samochodów ciężarowych firmy VOLVO; międzynarodowy transport w autocysternach i magazynowanie materiałów sypkich i płynów,
2. ZAKŁAD MASZYN ELEKTRYCZNYCH EMIT S A – Produkcja silników elektrycznych i prądnic
3. KK POLSKA 2018 SP Z O OKONGSKILDE POLSKA Sp. z o.o. – to firma, której branża została w Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) sklasyfikowana jako: 33.20.Z, Instalowanie Maszyn Przemysłowych, Sprzętu i Wyposażenia,
4. HODOWLA ROŚLIN STRZELCE Sp. z o.o. GRUPA IHAR – Hodowla nasion rolniczych,
5. POLFARMEX S A – Produkcja wyrobów farmaceutycznych, spożywczych (odżywki) oraz surowców farmaceutycznych i spożywczych,
6. PREZERO SERVICE CENTRUM Sp. z o.o. – Usługi w zakresie oczyszczania miasta; wywóz nieczystości stałych i płynnych; utrzymanie terenów zielonych; recykling; omiatanie mechaniczne i ręczne,
7. FUJI SEAL POLAND Sp. z o.o. – Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych,
8. HOOP POLSKA Sp. z o.o. – Produkcja artykułów spożywczych (soki naturalne, syropy owocowe, napoje, koncentraty, napoje energetyzujące),
9. UMA INVESTMENTS Sp. z o.o. – Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana,
10. Kutnowski Szpital Samorządowy Sp. z o.o. – szpital,
11. CNH INDUSTRIAL KUTNO Sp. z o.o. – Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa.

Na terenie powiatu działa 151 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,9% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁷. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie kutnowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (75 firm).

Rysunek 17. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie kutnowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁸	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	9	0,6%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	32	3,7%

⁷ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁸ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁸	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	18	4,6%
	Energetyka	9	4,2%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	75	4,6%
	Informatyka i Telekomunikacja	8	1,4%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani nie wytypowali żadnych podmiotów. Podkreślili jednak znaczenie innowacji w rozwoju współczesnych przedsiębiorstw:

“ Dzisiaj żadna szanująca się firma bez mocnego zaangażowania w nowe technologie nie jest w stanie przetrwać. Każda firma, która chce być na wysokim poziomie, musi inwestować w te technologie.

Ponadto badani zauważyli chęć nawiązywania współpracy w tym zakresie przez różne znane im podmioty.

“ Uczestniczyłam w różnych spotkaniach, gdzie różne firmy informatyczne proponowały koedukację, wprowadzanie nowoczesnych technologii w postaci z informatyzowania całej informacji. Oczywiście zawiesiliśmy to ze względu na COVID i środki, odłożyliśmy te rozmowy.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁹

Dla powiatu kutnowskiego odnotowano zawarte w tabeli zawody deficytowe oraz nadwyżkowe dla 2020 roku.

Tabela 13. Zawody deficytowe w powiecie kutnowskim

betoniarze i zbrojarze	mechanicy maszyn i urządzeń	pracownicy przetwórstwa metali
brukarze	monterzy instalacji budowlanych	pracownicy przetwórstwa spożywczego
cieśle i stolarze budowlani	monterzy maszyn i urządzeń	inżynierowie budownictwa
spawacze	murarze i tynkarze	pracownicy służb mundurowych
lekarze	piekarze	ślusarze
magazynierzy	pielęgniarki i położne	pracownicy poligraficzni
inżynierowie mechanicy	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	specjaliści ds. organizacji produkcji

⁹ <https://barometrzwawodow.pl/>

kierowcy autobusów	masarze i przetwórcy ryb	szefowie kuchni
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	robotnicy budowlani
nauczyciele przedmiotów zawodowych	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych	dekarze i blacharze budowlani
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej

Źródło: Barometr zawodów

Tabela 14. Zawody nadwyżkowe

ekonomiści	mechanicy pojazdów samochodowych
kelnerzy i barmani	specjaliści technologii żywności i żywienia
masarze i przetwórcy ryb	pracownicy poligraficzni

Źródło: Barometr zawodów

Podczas wywiadu respondenci wskazywali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na elektryków, automatyków, operatorów wózków widłowych, osób z uprawnieniami CNC, kierowców samochodów ciężarowych. Badani zwrócili także uwagę, że pracodawcy oczekują przede wszystkim od pracowników doświadczenia zawodowego, co staje się przeszkodą w zatrudnianiu szczególnie osób młodych.

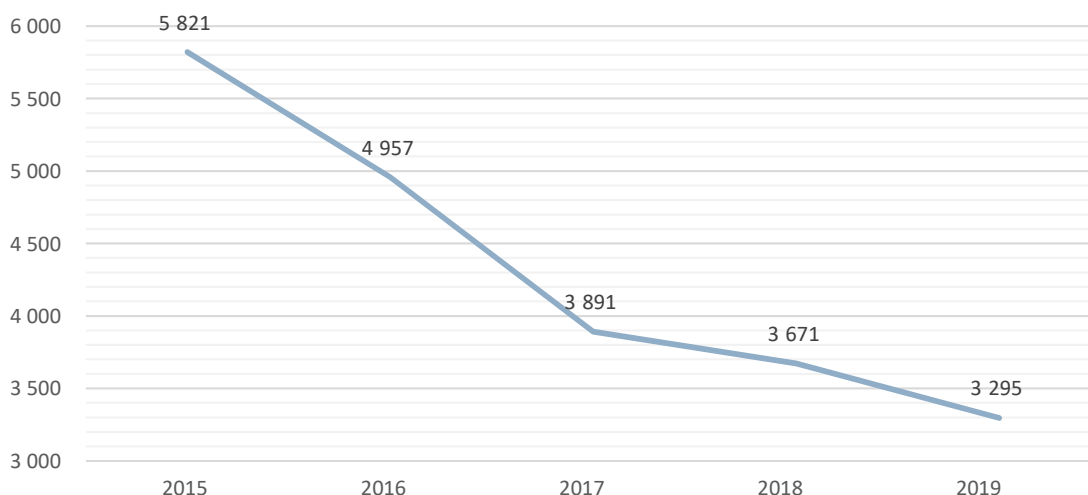
“Pracodawcy oczekują pracownika gotowego, który ma też doświadczenie, jest wtedy w stanie zapłacić dobrze. Jest zapotrzebowanie na operatorów wózków widłowych.

Wskazano, że największe bezrobocie w powiecie kutnowskim jest także wśród pielęgniarek/pielęgniarzy oraz techników technologii żywienia.

Podkreślono także znaczenie dostosowywania edukacji do potrzeb rynku pracy. Co ważne, pomimo starań, zawody, które są proponowane w ofercie edukacyjnej jako przyszłościowe, nie cieszą się popularnością wśród młodzieży.

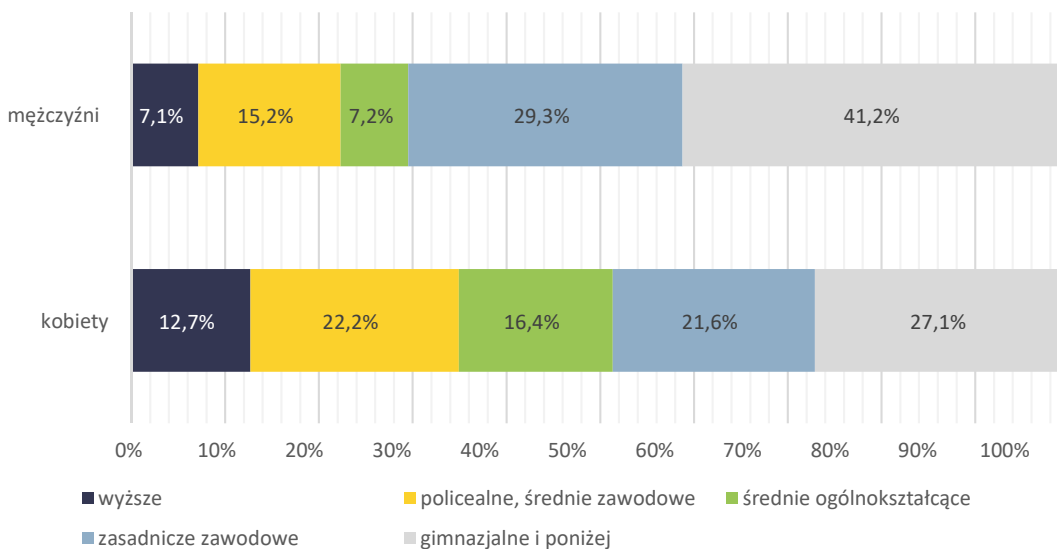
“Staramy się przywrócić do życia stare zawody, np. dekarz, którego nie było od lat, ale widząc zapotrzebowanie, rozmawiając z pracodawcami, albo murarz. Z tym tylko, że mimo że te zawody są w naszej ofercie, to nie oznacza, że młodzież jest zainteresowana. My wychodzimy na przeciw potrzebom rynku, ale młodzież niekoniecznie chce.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Kutnie w 2019 r. zarejestrowano 3 295 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 58,8%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 18. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Należy zwrócić uwagę, że wśród osób bezrobotnych dominują kobiety. Najczęściej posiadają one wykształcenie gimnazjalne i poniżej (27,1%), a następnie wykształcenie policealne, średnie zawodowe (22,2%). Również wśród grupy bezrobotnych mężczyzn dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (41,2%).

Rysunek 19. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie kutnowskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali uwagę, że na terenie powiatu kutnowskiego istnieją różnorodne mechanizmy pomocy włączenia osób bezrobotnych na rynek pracy. Zwrócili także uwagę na możliwości, jakie stwarzane są pracodawcom w celu pozyskiwania oraz doskonalenia pracowników.

“Mamy środki, które mogą wspomóc pracodawcę, jeśli chciałby kształcić pracownika i dostosowywać go pod swoje potrzeby, to mamy wsparcie w postaci szkoleń, staży, gdzie to jest ten czas, gdzie pracownik może nabyć umiejętności. Mamy środki KFS, które pozwalają pracodawcy kształcić pracowników bez nakładu finansowego, których ma na terenie zakładu.

Dostrzeżono także fakt, iż w powiecie kutnowskim, pomimo wysokiego odsetku bezrobocia, istnieją problemy w pozyskiwaniu pracowników przez zakłady pracy. Firmy decydują się na zatrudnianie obcokrajowców – w szczególności pracowników pochodzących z Ukrainy – którzy chętnie podejmują pracę w powiecie kutnowskim.

“Mamy bardzo dużo obcokrajowców, gdzie szczególnie króluje Ukraina.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego¹⁰ na lata 2015-2020 określa słabe strony powiatu na podstawie szczegółowej analizy. Wymieniono m. in.:

- zmniejszającą się liczbę podmiotów gospodarczych,
- wysokie bezrobocie w powiecie w stosunku do województwa łódzkiego,
- wskaźnik aktywności gospodarczej niższy niż w województwie łódzkim oraz kraju,
- rozdrobienie gospodarstw rolnych,
- ograniczone możliwości zatrudnienia pozarolniczego w gminach wiejskich,
- duży odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie kutnowskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 215 osób) niż się zameldowało (1 019 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Kutno (saldo 37) oraz Beldno (saldo 27), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Kutno (saldo -109).

Tabela 15. Migracja w powiecie kutnowskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Kutno (1)	378	140	238	487	240	247	-109	-2,5
Bedno (2)	79	37	42	52	37	15	27	5,0
Dąbrowice (2)	20	17	3	22	14	8	-2	-1,1
Krośniewice (3)	70	25	45	127	77	50	-57	-6,8
Krośniewice - miasto (4)	39	12	27	67	39	28	-28	-6,5
Krośniewice - obszar wiejski (5)	31	13	18	60	38	22	-29	-7,2
Krzyżanów (2)	54	29	25	51	32	19	3	0,7
Kutno (2)	173	131	42	136	103	33	37	4,2
Łanięta (2)	22	11	11	24	15	9	-2	-0,8
Nowe Ostrowy (2)	28	10	18	31	21	10	-3	-0,9
Oporów (2)	14	13	1	44	25	19	-30	-11,9

¹⁰ Posłużono się Strategią do opisu, gdyż nie zadano tego pytania w wywiadzie.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Strzelce (2)	36	16	20	70	53	17	-34	-8,7
Żychlin (3)	145	74	71	171	87	84	-26	-2,2
Żychlin - miasto (4)	78	24	54	109	45	64	-31	-3,8
Żychlin - obszar wiejski (5)	67	50	17	62	42	20	5	1,3
Powiat kutnowski	1 019	503	516	1 215	704	511	-196	-2,0

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Do głównych kierunków zagranicznych migracji zalicza się: Wielką Brytanię, Holandię oraz Niemcy. Zauważono także podczas przeprowadzonego wywiadu, że młode osoby często wyjeżdżając na studia pozostają w miastach, w których pobierali edukację. Co więcej, badani podkreślili następującą prawidłowość:

„Są ludzie, którzy zarabiają za granicą, a później przez pół roku żyjąc tutaj wydają u nas te pieniądze.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Respondenci podkreślili, że powiat kutnowski jest powiatem, w którym kluczową rolę odgrywa rolnictwo oraz branża spożywcza. W powiecie nastąpił także dynamiczny rozwój hodowli zwierząt:

„Bardzo dużo rolników przekształcało się z hodowców żyta w hodowców, gdzie zakładali hodowle świń, chociażby dlatego, że mieli odbiór.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 27,7% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Zdecydowanie najwięcej firm przynależy do Sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27,5%). W następnej kolejności notuje się największy odsetek wśród Sekcji F – Obiekty budowlane i roboty budowlane (11,5%).

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie kutnowskim

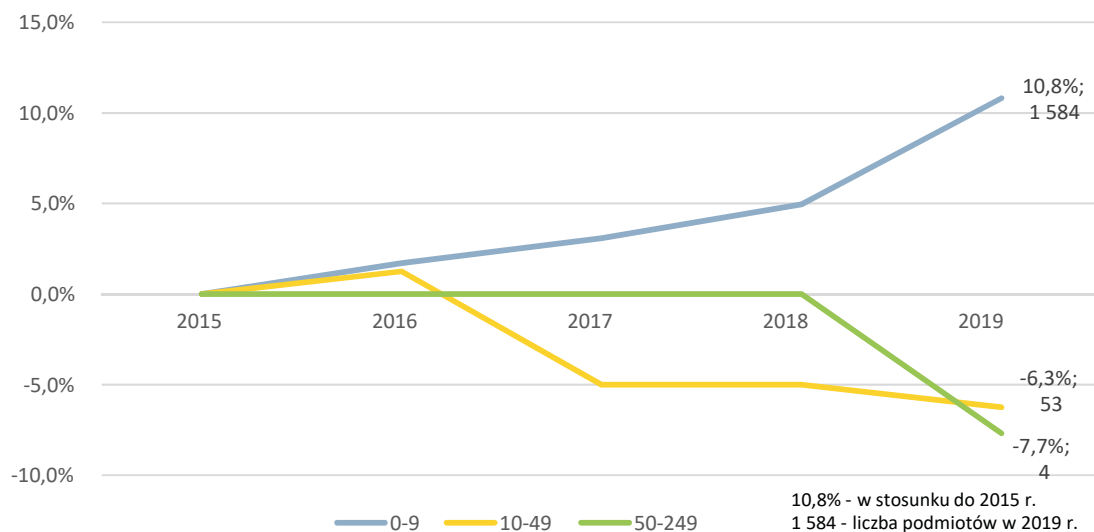
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	147	6,8%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	2	0,1%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	192	8,9%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	13	0,6%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	249	11,5%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	596	27,5%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	173	8,0%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	52	2,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	47	2,2%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	37	1,7%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	57	2,6%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	116	5,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	52	2,4%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	63	2,9%
Sekcja P Edukacja	63	2,9%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	76	3,5%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	35	1,6%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	190	8,8%
ogółem	2 167	100%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost małych przedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (10,8% w stosunku do 2015 r.). W przypadku firm zatrudniających od 10 do 49 oraz od 50 do 249 pracowników notuje się spadek przyrostu ich liczby, kolejno o 6,3% oraz 7,7%. W powiecie kutnowskim nie ma przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 pracowników.

Rysunek 20. Podmioty gospodarcze w powiecie kutnowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

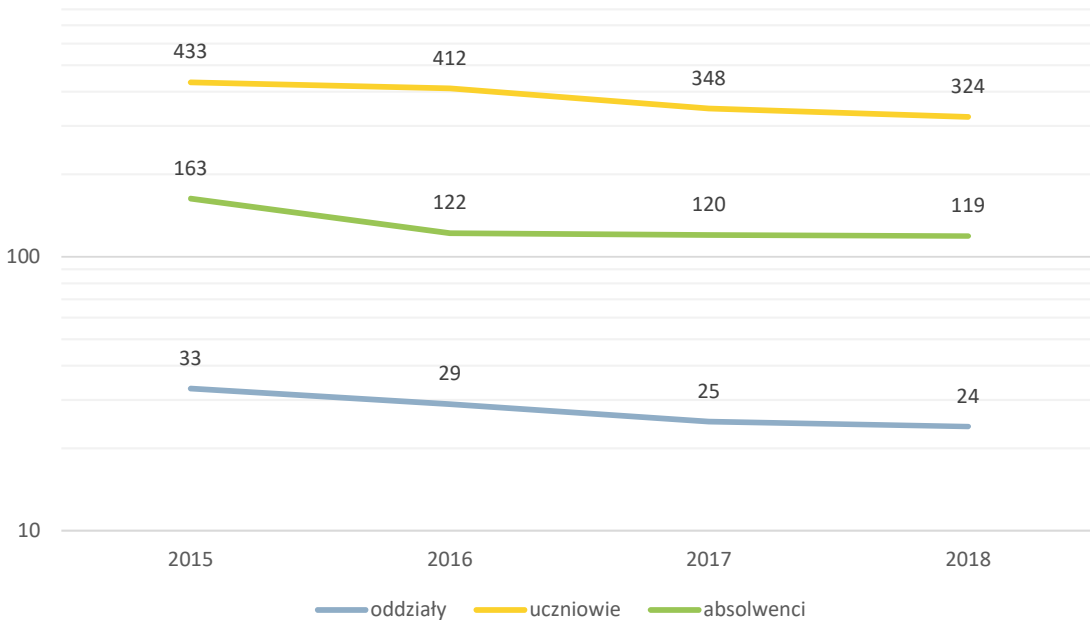

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Podkreślono znaczenie rozwoju szkolnictwa zawodowego. W 2019 roku na terenie powiatu kutnowskiego zlokalizowanych było 7 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 25,2%), absolwentów (spadek o 27%) oraz oddziałów (spadek o 27,3%).

Rysunek 21. Szkolnictwo zawodowe w powiecie kutnowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kutnie jest jedyną publiczną placówką kształcenia dorosłych w powiecie kutnowskim, która powstała w 2001 roku. Tradycje kształcenia dorosłych zostały przejęte po Szkołach dla Dorosłych Zaocznych w Kutnie oraz funkcjonujących wcześniej szkołach korespondencyjnych, zaocznych i wieczorowych. Centrum chętnie podejmuje współpracę z pracodawcami w celu zapewniania uczniom staży oraz praktyk w zawodach. Oferowane są tam kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz kształcenie w ramach zawodów: technik ochrony środowiska, technik elektroniki, technik inżynierii środowiska i melioracji, technik energetyki, technik odlewników, technik gazownictwa, technik technologii żywności, technik optyki, technik teleinformatyki, technik usług pocztowych i finansowych, technik archiwisty, operator obrabiarek skrawających, mechanik-monter maszyn i urządzeń, elektromechanik, operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego, mechanik maszyn i urządzeń drogowych, monter nawierzchni kolejowej.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie prowadzi serię projektów: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie kutnowskim”. Celem projektu jest wsparcie na regionalnym rynku pracy osób młodych od 18 do 29 roku życia bez pracy, które zarejestrowane są jako bezrobotne w PUP (z ustalonym I lub II profilem pomocy), w tym osoby z niepełnosprawnością oraz osoby, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. osoby z grupy NEET). Oferowane są:

- poradnictwo zawodowe, pośrednictwo zawodowe,
- staże,
- dotacje,
- wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie w 2019 r. realizował szkolenia o następującej tematyce:

- nauka poszukiwania pracy,
- bhp,
- pozostałe usługi,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- usługi stolarskie, szklarskie,

- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- usługi gastronomiczne,
- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,
- ochrona środowiska,
- ochrona własności i osób,
- opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat).

Powiat łaski

POWIAT ŁASKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat łaski zlokalizowany jest w centrum Polski, w południowej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z pięciu gmin, tworzą go miasto Łask oraz cztery gminy wiejskie: Buczek, Sędziejowice, Widawa, Wodzierady oraz gmina miejsko-wiejska Łask. Łączna powierzchnia regionu wynosi 618 km², co stanowi 3,4% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat łaski liczył 49 918 mieszkańców (2,0% ludności woj.), co przekładało się średnio na 81 osób na 1 km².

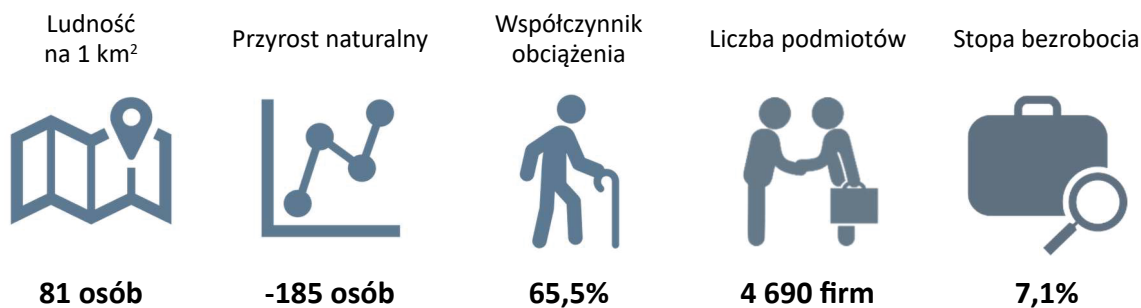
Przyrost naturalny wyniósł -185 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -3,71‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 63 osoby (napływ – 708; odpływ – 645). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 65,5% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu łaskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 84,1 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 4 690 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 940 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,1%, a sektor publiczny - 2,8%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (26,6%), budownictwem (15,1%) oraz przetwórstwem przemysłowym (12,4%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (43,7%), w przemyśle zatrudnionych było 24,0% ogółu, zaś handlem zajmowało się 13,0% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 7,1% i była wyższa o 1,7 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 22. Wybrane wskaźniki dla powiatu łaskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu w pierwszej kolejności wskazali na walory przyrodnicze oraz zabytkowe. Duże znaczenie w ich opinii ma obecność osiedla Kolumna, na którym znajdują się obiekty zabytkowe, lasy oraz tereny rekreacyjne.

“ Wpisane są obiekty do rejestru zabytków. Cały układ urbanistyczny po prawej stronie jest w planie zagospodarowania, zaznaczony jako element zabytkowy. W Łaskach mamy kościół i otoczenie kościoła, który też jest wpisany do rejestru zabytków. Mamy dworek w Ostrowie, który jest własnością powiatu.

Ponadto wśród innych obiektów zabytkowych, które wyróżniają się w powiecie łaskim wskazano dworek w Ostrowie, zalew Łasków, park krajobrazowy, ścieżki rowerowe, rzekę Grabię oraz liczne obiekty sportowe. Respondenci podkreślili także położenie geograficzne powiatu łaskiego, które stanowi jego niewątpliwy atut i umożliwia dostęp do infrastruktury drogowej.

“ Jak składamy wnioski to robimy odniesienie do lokalizacji, do dróg ekspresowych. Mamy drogę ekspresową S8 i lotnisko wojskowe, które też nas wyróżnia i buduje tę markę. I też bliskość Łodzi.

Badani odnieśli się także do walorów przyrodniczych powiatu. Znaczna część powiatu łaskiego to tereny rolnicze. Panuje tutaj suchy klimat.

“ Duży wpływ ma na to lotnisko, w momencie, kiedy jest potrzeba zorganizowania lotu, podbijają się, rozbijają chmury i rozchodzi się. Później też z opadami jest ciężiej.

Wśród głównych gałęzi przemysłu, poza rolnictwem, wymieniono także ogrodnictwo, uprawy truskawek oraz hodowle róż. Powiat łaski posiada możliwości rozwoju gospodarczego. Uczestnicy badania podkreślili, iż powiat posiada liczne tereny inwestycyjne do zagospodarowania. Co więcej, działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności są dostrzegane przez respondentów.

“ Ostatnio powiat był też jednym z uczestników dużego projektu, tzw. Łącznika między drogą S8, a drogą wojewódzką między Marzeninem a Zduńską Wolą i tam są przygotowane tereny typowo pod inwestycje. Większość terenów inwestycyjnych, na terenie powiatu zduńsko-wolskiego, ale na terenie powiatu łaskiego, też są działki przeznaczone pod inwestycje.

Do atutów powiatu zaliczyć można także działające na jego terenie duże przedsiębiorstwa sprzedające swoje produkty na całym świecie. Badani wymienili między innymi: Petecki Okna Over Group.

Wypowiadając się na temat edukacji w kontekście jej potencjalnego wpływu na lokalny rynek pracy, uczestnicy badania przyznali, że powiat może pochwalić się bardzo bogatą ofertą szkolnictwa. Edukacja w powiecie jest jego niewątpliwym sukcesem w opinii badanych.

“ Jest kilka szkół, które pozwalają się kształcić młodzieży na różnych kierunkach i myślę, że to też jest sukces powiatu, ze względu na demografię, która spada. Na przestrzeni 10 lat, można zaobserwować zdecydowany spadek liczby uczniów. A mimo to, udało się szkoły utrzymać na całkiem dobrym poziomie. I do tego, jeszcze rozwijać się w kierunkach, tych, w których jest po prostu zapotrzebowanie wśród młodzieży.

Jednym z sukcesów powiatu w kontekście rozwoju lokalnego rynku pracy jest także powstanie nowych marketów i sklepów wielkopowierzchniowych, które zapewniają pracę lokalnego społeczeństwa.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- Budowę marketów i sklepów wielkopowierzchniowych,
- Rozwój infrastruktury drogowej,
- remont magistrali kolejowej Sieradz- Łódź,
- budowa restauracji McDonald.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat łaski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle stanowiąc 26,59% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji F – Obiekty

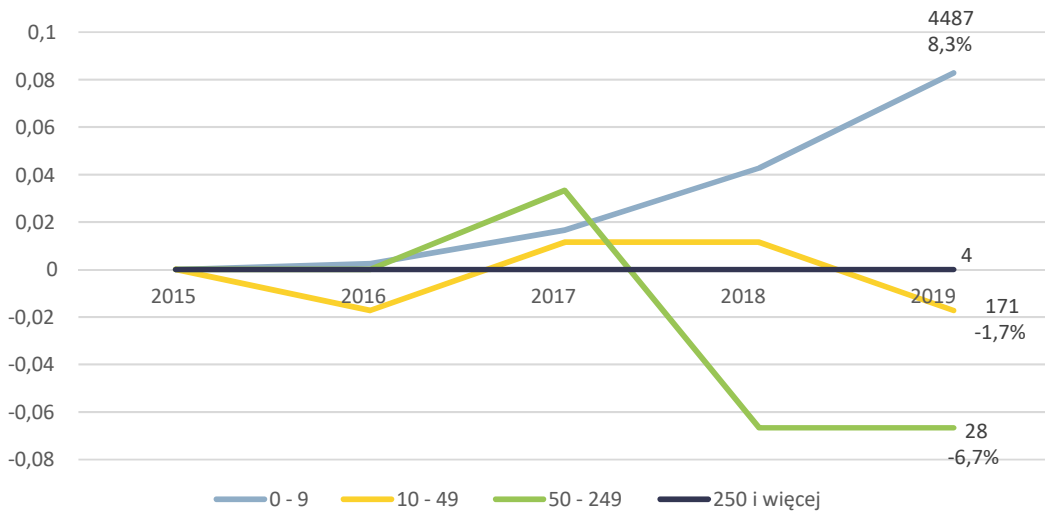
budowlane i roboty budowlane (powiat – 12,41%, średnia dla województwa – 13,4%) oraz w Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 6,4%, średnia dla województwa – 11,1%).

Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łaskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	137	2,92%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	4	0,09%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	582	12,41%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,13%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	0,30%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	707	15,07%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 247	26,59%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	246	5,25%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	94	2,00%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	115	2,45%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	100	2,13%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	73	1,56%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	374	7,97%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	88	1,88%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	64	1,36%
Sekcja P - Edukacja	158	3,37%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	224	4,78%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	89	1,90%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	368	7,85%
Ogółem	4 690	100%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (7,8%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,7% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 343 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,6% (spadek o 3 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,6%, zaś duże przedsiębiorstwa – 2,3%.

Rysunek 23. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łaskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 36 firm na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku. W powiecie w 2019 roku 759 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 18. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łaskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	866	867	881	904	940
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	69	71	76	86	85
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	62	67	63	65	49
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	7	4	13	21	36
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	695	694	704	733	759

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania wskazywali także branże, które w ich opinii są najbardziej rozwinięte w powiecie łaskim. Wyróżniono m. in.: budownictwo i przetwórstwo przemysłowe, transport, gospodarkę magazynową, pozostałą działalność usługową. Respondenci podkreślili także wzrost liczby jednoosobowych działalności gospodarczych.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Władysław Gabrysiak Zakład Wędliniarski Lichawa – Przetwórstwo mięsa wieprzowego i drobiowego,
2. Przedsiębiorstwo produkcyjno-handlowo Usługowe Kawiks Karol Chachulski Wincenty Chachulski Spółka Jawna – Produkcja mięsa i wędlin,

3. Jednostka Wojskowa,
4. Zakład Komunikacji Miejskiej w Łasku – transport lądowy pasażerski, rozkładowy pozostały.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 106 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,03% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego¹¹. Największy udział w województwie mają firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie łaskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (43 firmy).

Rysunek 24. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łaskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ¹²	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	43	2,8%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	17	1,9%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	7	1,8%
	Energetyka	2	0,9%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	34	2,1%
	Informatyka i Telekomunikacja	3	0,5%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani podkreślili znaczenie wprowadzania innowacji w przedsiębiorstwie.

“Zaczęli stosować nóżce, stosują nanocząsteczki srebra i złota do tworzenia i pielęgnacji wymion. Prawdopodobnie, jeśli chodzi o dziedzinę z IT to też starają się rozwijać, tworzą coraz więcej swoich sieci sprzedażowych, przedstawicieli, sprzedawców, specjalistów ds. sprzedaży.

¹¹ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

¹² Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

Uczestnicy badania nie wskazali nazw firm, które wprowadzają innowacyjne rozwiązania. Niemniej jednak zaznaczyli, że nie wszystkie nowe rozwiązania i inwestycje cieszą się popularnością i pozytywnym odbiorem wśród mieszkańców powiatu łaskiego.

“ Ostatnio była taka sytuacja, jest punkt przesiadkowy, przeładunkowy, Biedronki pod Sieradzem, a u nas miał być Lidl. Burmistrz miał spotkanie z mieszkańcami. Mieszkańcy się nie zgodzili.

Badani podkreślili także chęć władz samorządowych do inwestowania oraz pozyskiwania nowych inwestorów w powiecie łaskim.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.¹³

Dla powiatu łaskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 19. Zawody deficytowe w powiecie łaskim

elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
fizjoterapeuci i masażyści	psycholodzy i psychoterapeuci
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	spawacze
kosmetyczki	nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
kucharze	pracownicy ds. budownictwa drogowego

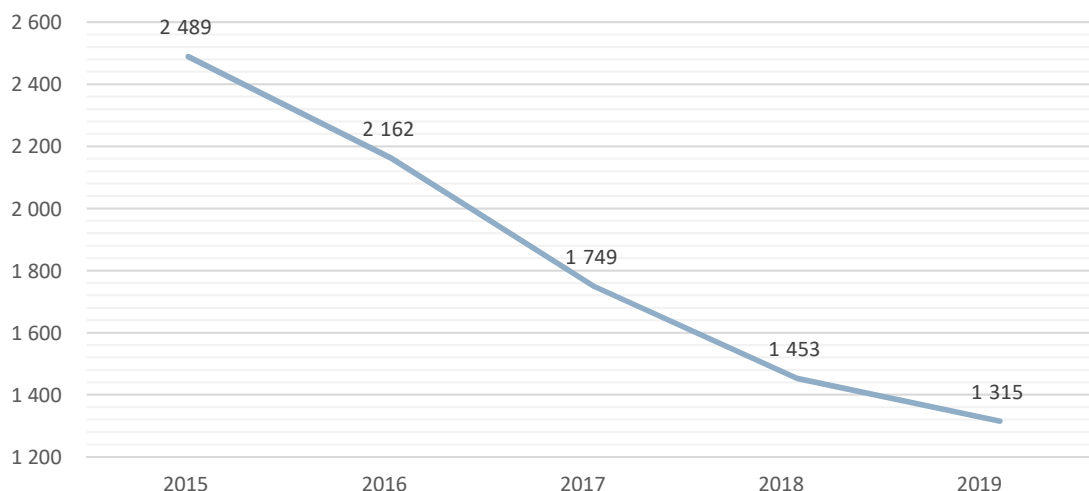
Źródło: Barometr zawodów

Podczas wywiadu zapytano uczestników, jakie są zawody deficytowe w powiecie łaskim. Respondenci wymienili: elektryków, ślusarzy, monterów, spawaczy, kierowców. Problem jest fakt, że po ukończeniu szkoły młodym osobom brakuje doświadczenia, a pracodawcy oczekują, aby pracownik był przeszkolony do podjęcia pracy w zawodzie.

“ Tak, kierowców też brakuje. Pracodawcy najczęściej ściągają pracowników ze wschodu. Najczęściej jest to Białoruś w tej chwili.

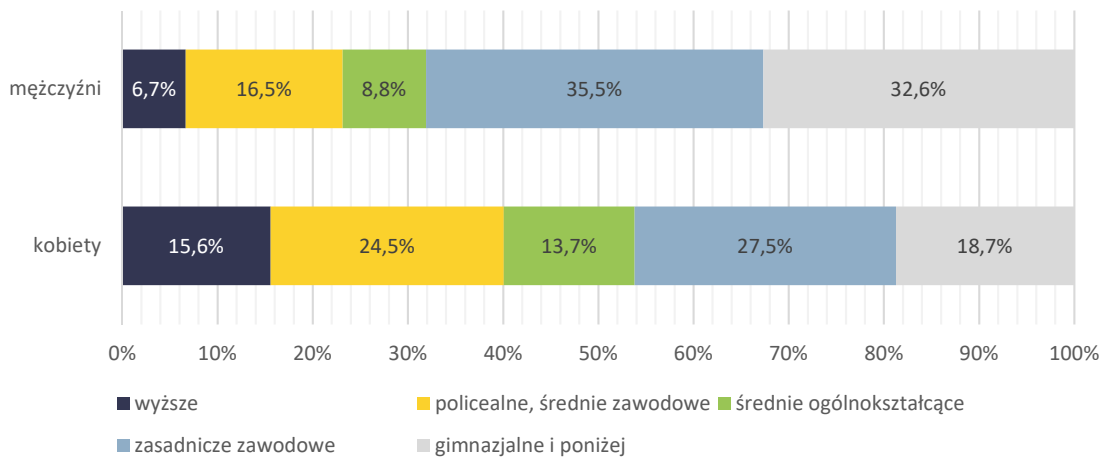
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łasku w 2019 r. zarejestrowano 1 315 osób bezrobotnych, przy czym mężczyźni nieznacznie przeważali w strukturze, tj. 51,25%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

¹³ <https://barometrzwodow.pl/>

Rysunek 25. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łaskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Z kolei wśród bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym dominują kobiety (15,6%).

Rysunek 26. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łaskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Badani podkreślili, że obecnie na lokalnym rynku pracy nie występują znaczące problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Zwrócono uwagę, że osoby z wykształceniem humanistycznym często zmuszone są do zmiany swojej profesji, ponieważ ich wykształcenie nie jest dostosowane do potrzeb rynku pracy.

“ W tej chwili humaniści znajdują pracę niekoniecznie w swoich zawodach. Ciężko powiedzieć, który zawód faktycznie generuje takie bezrobocie, bo nie mamy takich.

Ponadto problem ze znalezieniem pracy mają także fryzjerzy oraz sprzedawcy. Pracodawcy wymagają posiadania konkretnego doświadczenia w wymienionych profesjach.

Wśród osób, które najczęściej dotyka bezrobocie w powiecie łaskim znajdują się samotne kobiety z dziećmi oraz osoby mieszkające na terenach wiejskich. Głównym problemem osób tam mieszkających jest dojazd do pracy.

- “ Najczęściej z terenów wiejskich, gdzie nie mają możliwości dojazdu do pracy, gdzie nie ma komunikacji, nie ma zakładów. Bardzo dużo w gminie Widawa, gmina Wodzierady.
- “ Jak robimy nabory na konkretne zawody, to najczęściej tłumaczenie: nie mam dojazdu, opiekują się osobą zależną/dzieckiem. To są powody, dla których osoby nie podejmują pracy. Ewentualnie jeszcze problemy zdrowotne. To też jest nagminne.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Jednym z wyzwań powiatu jest odpływ młodych wykwalifikowanych pracowników do innych jednostek miejskich. Ich wyjazd powodowany jest przede wszystkim kwestiami zarobkowymi tj. możliwością uzyskania wyższego wynagrodzenia za pracę. Zwrócono także uwagę na problem starzenia się społeczeństwa i zwiększania odsetka osób starszych w powiecie łaskim. Jest to tendencja ogólnokrajowa. Z problemem tym mierzy się wiele jednostek terytorialnych.

Ważnym problemem jest także duża liczba przedsiębiorstw z branży spożywczej, usług i handlu.

- “ Niestety jest bardzo dużo np. marketów, jest mała ta aglomeracja u nas, wiadomo, że z terenów wiejskich przyjeżdżają do Łasków, natomiast w pewnym momencie, nie będzie kolejnej potrzeby stawiania kolejnego. Więc myślę, że jest troszkę przerost tych przedsiębiorców świadczących typowo sprzedaż na rynku spożywczym, bo u nas nic więcej, tylko artykuły spożywcze, a wiadomo, że społeczeństwo się podzieli, ale w pewnym momencie skończy się zapotrzebowanie, ale też miejsca pracy.

Uczestnicy badania wskazali brak możliwości tworzenia terenów inwestycyjnych, co spowodowane jest występowaniem obszarów Natura2000, czy też rezerwatu przyrody Winnica.

Jako atut powiatu wymieniono dużą liczbę wydarzeń artystycznych oraz sportowych, z których chętnie korzystają mieszkańcy powiatu łaskiego. Silną stroną powiatu są osiągnięcia w dziedzinie sportu.

- “ Sport rozwija się cały czas. Powiat przeznacza środki, konkursy są o pętle klubów sportowych, które uczestniczą w tych zadaniach powiatu. Co roku są różne wydarzenia.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie łaskim odnotowano dodatnie saldo migracji, tzn. więcej osób zameldowało się w powiecie (708 osób) niż go opuściło (645 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Łask – obszar wiejski (saldo 12,8) oraz Wodzieradach (saldo 9,8), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Łask (saldo -6,7).

Tabela 20. Migracja w powiecie łaskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Buczek (2)	69	43	26	44	21	23	25	4,9
Łask (3)	455	296	159	436	208	228	19	0,7
Łask - miasto (4)	207	99	108	322	125	197	-115	-6,7

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Łask - obszar wiejski (5)	248	197	51	114	83	31	134	12,8
Sędziejowice (2)	58	42	16	62	33	29	-4	-0,6
Widawa (2)	55	33	22	66	44	22	-11	-1,5
Wodzierady (2)	71	59	12	37	14	23	34	9,8
Powiat łaski	708	473	235	645	320	325	63	1,3

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu łaskiego są Niemcy, Wielka Brytania, Holandia, Czechy, Belgia, Francja.

Respondenci zwrócili także uwagę na migracje do ościennych powiatów oraz większych miast w Polsce takich jak Warszawa czy

Łódź. Dużą uwagę zwrócono na gminę Wodzierady, która stała się „miastem sypialnią” dla mieszkańców Łodzi.

“ Tam [gmina Wodzierady] mieszka bardzo dużo prawników, lekarzy, ale to wszystko, to osoby, które pracują w Łodzi.

Badani podkreślili po raz kolejny odpływ młodych osób do większych miast. Częstą sytuacją jest wyjazd osoby młodej w celu kształcenia na studiach wyższych, a następnie pozostanie w miejscu pobierania nauki.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Analizie poddano rozwój gospodarczy obszarów wiejskich. Uczestnicy wywiadu podkreślili, iż na terenie powiatu łaskiego widoczny jest zanik małych gospodarstw rolnych, które zastępowane są większymi firmami. Zauważyli, że prowadzenie małego gospodarstwa rolnego jest nieopłacalne finansowo. Ale tendencja w ich opinii jest charakterystyczna dla zdecydowanej większości obszarów wiejskich na terenie kraju.

“ Nie będzie rodzinnego gospodarstwa, tylko duża firma, gdzie ten właściciel rodzinnego będzie mógł pracować.

“ Tak to będzie wyglądać w całej Polsce, u nas też się pojawiają gospodarstwa, które dzierżawią coraz więcej terenów rolnych od małych.

Określono także wielkość gospodarstw rolnych. Ponownie zwrócono uwagę, że posiadacze większej ilości terenów rolnych chętnie dzierżawią ziemię większym przedsiębiorstwom, co jest bardziej opłacalne.

“ Z obserwacji, jak widzę, to nie ma takich małych. Bardziej 15+, często jest tak, że jeśli ktoś nie ma tyle ziemi na własność, to bierze w dzierżawę i ją uprawia. Jak ktoś wchodzi to już masowo, a nie dla zasady.

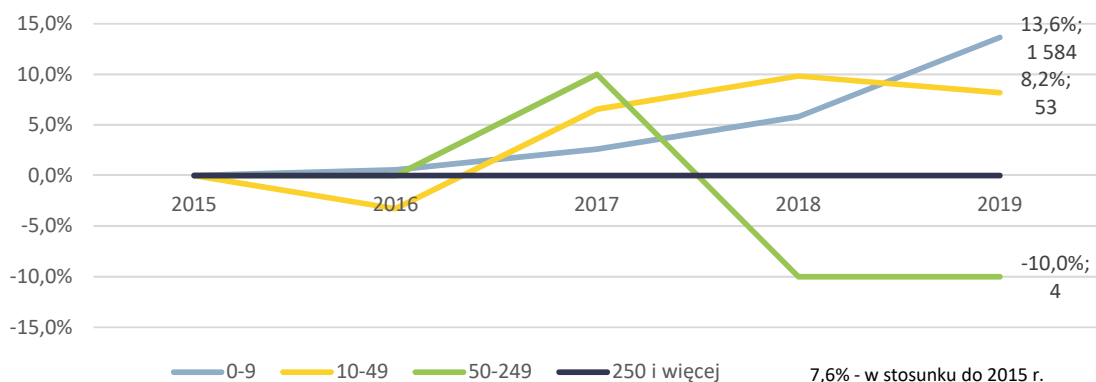
Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 37,0% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się w sekcję G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,9%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (17,6%), a firmy z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe stanowiły 14,0%.

Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łaskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	81	4,7%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	242	14,0%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,3%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	305	17,6%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	432	24,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	92	5,3%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	25	1,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	31	1,8%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	25	1,4%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	15	0,9%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	94	5,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	36	2,1%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	42	2,4%
Sekcja P Edukacja	50	2,9%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	53	3,1%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	40	2,3%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	161	9,3%
ogółem	1 734	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (13,6% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 8,2% w stosunku do 2015 r.). widoczny jest spadek liczby przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników (spadek o 10,0% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 27. Podmioty gospodarcze w powiecie łaskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

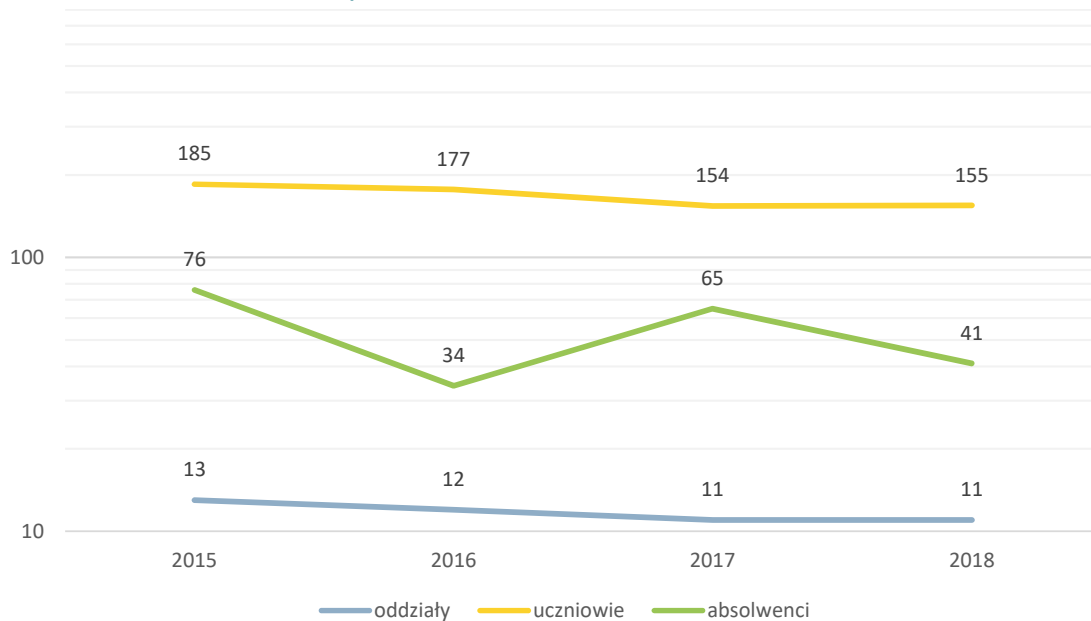
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu łaskiego zlokalizowanych było 13 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 16,2%), absolwentów (spadek o 46,1%) oraz oddziałów (spadek o 15,4%).

Rysunek 28. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łaskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Respondenci pozytywnie ocenili ofertę szkolnictwa w powiecie łaskim. Uczestnicy wywiadu zauważyli brak chęci młodych osób do podejmowania kształcenia zawodowego. Zaobserwowano niechęć do podejmowania nauki w szkołach branżowych ze szczególnym uwzględnieniem szkół II stopnia.

“ Uczniowie zapytani, czy będą chcieli się kształcić dalej, powiedzieli, że nie, że chcą iść do pracy, że ta szkoła jest im do niczego nie potrzebna. A jeśli znalazły się takie osoby to były 2,3,5, więc bez sensu jest otworzyć.

Brak jest nauki w konkretnych zawodach, co przekłada się na niedostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Uczniowie wybierają popularne kierunki kształcenia, w których nie zawsze mogą znaleźć pracę. Badani podkreślili brak doradztwa zawodowego oraz ukierunkowania młodego człowieka do pracy według jego zdolności oraz predyspozycji.

Ważnym aspektem w kształtowaniu postaw młodych osób względem rynku pracy jest rodzina. Coraz częściej napotykanym problemem, na który zwrócono uwagę podczas wywiadu jest dziedziczenie bezrobocia i wyuczona bezradność.

“ Coraz więcej zdarza nam się takich rodzin, gdzie ani mama, ani tata, też nie pracują, są nauczani, że mamy świadczenia takie, że im nie opłaca się iść do pracy. Oni też, mi się wydaje, wychodzą z takiego założenia, że po prostu i tak dostaną.

W powiecie łaskim realizowany jest projekt przez Powiatowy Urząd Pracy w Łasku w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Skierowany jest on do osób młodych. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30. roku życia pozostających bez pracy w powiecie łaskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Łasku w 2019 r. realizował najczęściej szkolenia i kursy o tematyce:

- Poszukiwanie pracy,
- BHP,
- Pozostałe usługi,
- Usługi transportowe w tym kursy prawa jazdy,
- Usługi stolarskie, szklarskie,
- Usługi krawieckie, obuwnicze,
- Usługi kosmetyczne, fryzjerskie,
- Usługi gastronomiczne,
- Usługi turystyczne,
- Ochrona środowiska,
- Ochrona osób i własności,
- Inne obszary szkoleń.

Powiat łęczycki

POWIAT ŁĘCZYCKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat łęczycki zlokalizowany jest w centrum Polski, w północnej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Łęczyca i Piątek oraz sześć gmin wiejskich: Daszyna, Góra Świętej Małgorzaty, Grabów, Łęczyca, Świnice Warckie, Witonia. Łączna powierzchnia regionu wynosi 773 km², co stanowi 4,2% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat łęczycki liczył 49 747 mieszkańców (2,0% ludności woj.), co przekładało się średnio na 64 osoby na 1 km².

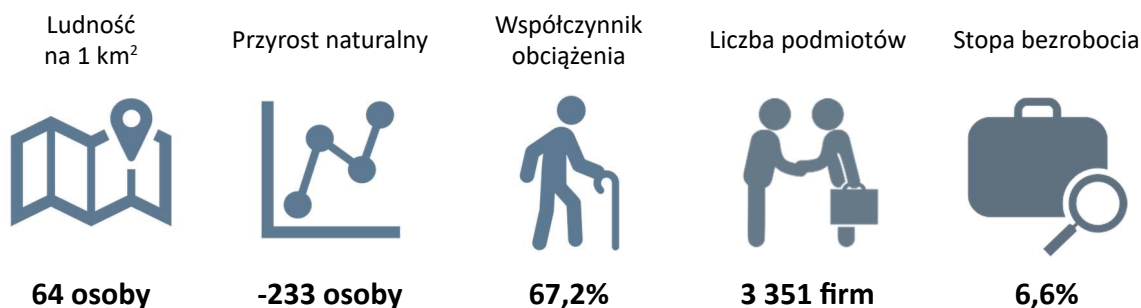
Zanotowano ujemny przyrost naturalny (-233 osób), zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -4,68‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -180 osób (napływ – 370; odpływ – 550). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 67,2% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu łęczyckiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 118,2 km.

W 2019 r. na terenie powiatu łęczyckiego znajdowało się 3 351 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 674 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 94,7%, a sektor publiczny - 5,3%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (27,8%), budownictwem (10,6%) oraz transportem i gospodarką magazynową (9,4%).

Na koniec 2018 r. ponad połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (54,9%), w sektorze usług zatrudnionych było 18,4% ogółu, zaś w przemyśle i budownictwie 16,3% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,6% i była wyższa o 1,2 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 29. Wybrane wskaźniki dla powiatu łęczyckiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Jednym z największych atutów powiatu łęczyckiego jest jego bardzo bogata historia związana z początkiem państwa polskiego. Warto dodać, że Łęczyca jest jednym z najstarszych miast Polski. Na terenie powiatu znajduje się wiele zabytków

“*Są tutaj ciekawe zabytki, wyjątkowe, przynajmniej na skalę woj. łódzkiego. Tutaj odbywały się pierwsze sejmy, zjazdy zanim Piotrków Trybunalski stał się stolicą spotkań sejmowych. Jest to ciekawa historia, którą można zobaczyć, dlatego, że pozostałości, chociażby Zamek Królewski w Łęczycy, kojarzony nie tylko z książętami, ale również z legendarnym diablem Borutą.*”

Kult świętej Faustyny, która urodziła się w Głogowcu, sprawił, że miejsce to stało się obiektem do którego chętnie przybywają pielgrzymi z całego kraju. Ponadto w powiecie zlokalizowane są inne miejsca kultu religijnego np. Opactwa Benedyktynów. Warto także dodać, że 10 lat temu powstała w powiecie łęczyckim organizacja turystyczna, która zrzesza nie tylko instytucje z powiatu łęczyckiego, ale również wybiega poza powiat, a nawet poza region łódzki.

Powiat łęczycki, kutnowski, łowicki, to regiony najbardziej urodzajne w gleby w środkowej Polsce, stąd tutejsza ludność to w większości mieszkańcy wsi.

Uczestnicy podkreślili walory przyrodnicze regionu. Przez powiat łęczycki przebiega pas pradoliny warszawsko-berlińskiej. Jest to duży obszar chroniony, dlatego, że wiąże się z tym dwie dyrektywy europejskie. Znajduje się tutaj wiele gatunków roślin i zwierząt pod ochroną. Powiat łęczycki znajduje się ok. 100 m n.p.m. i posiada wiele wód podziemnych, co sprzyja rozwojowi rolnictwa.

“ W okolicach Gieczna czy Piątku jest możliwość wypromowania wód. W Uniejowie, niedaleko też znajdują się wody mineralne.

Powiat łęczycki może pochwalić się jednym z najnowocześniejszych więzień w Polsce. Jest ono zlokalizowane w Garbalinie.

“ Jest tam ponad 1200 osadzonych i część mieszkańców to są strażnicy, którzy tam pracują. Kiedyś pracowali w więzieniu w Łęczycy, teraz pracują tutaj. Natomiast sam zakład karny w Łęczycy to jest obiekt, który ma 700 lat historii. Przez 500 lat był tam klasztor dominikanów, w tej chwili trwają badania archeologiczne.

Respondenci zwrócili także uwagę na rozwój jednego z miast powiatu – miasta Piątek, którego rozwój jest bardzo dynamiczny.

“ Ta miejscowość staje się podobna do Strykowa. Powstają możliwości inwestycyjne, coraz więcej firm się rozwija, prowadzi tam swoje inwestycje, powoli będzie mógł przejmować rolę miasta, gdzie w pewnym stopniu, takiego logistycznego. Tak samo jak Piątek, Łęczyca ma takie możliwości, gmina Łęczyca z tego korzysta.

W obszarze edukacji zauważalny jest negatywny trend odpływu uczniów do innych powiatów.

“ Są w tej chwili 4 szkoły ponadpodstawowe, które działają w powiecie łęczyckim. 3 z nich w Łęczycy i 1 w Piątku. Niestety zauważa się spadek ilości uczniów, którzy korzystają z nauki w Piątku. Bardzo duża możliwość przemieszczania się, duża oferta ze strony szkół łódzkich, kutnowskich, powoduje to, że uczniowie rezygnują z nauki w Piątku.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono budowę:

- placów zabaw,
- skate parku,
- marketów m. in.: Leroy Merlin,
- hali sportowej.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat łęczycki na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja S (działalność usługowa) i Sekcja T (usługi gospodarstw domowych). Przedsiębiorstwa wpisane w pozostałą działalność usługową i usługi gospodarstw domowych stanowią 9,2% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,8%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

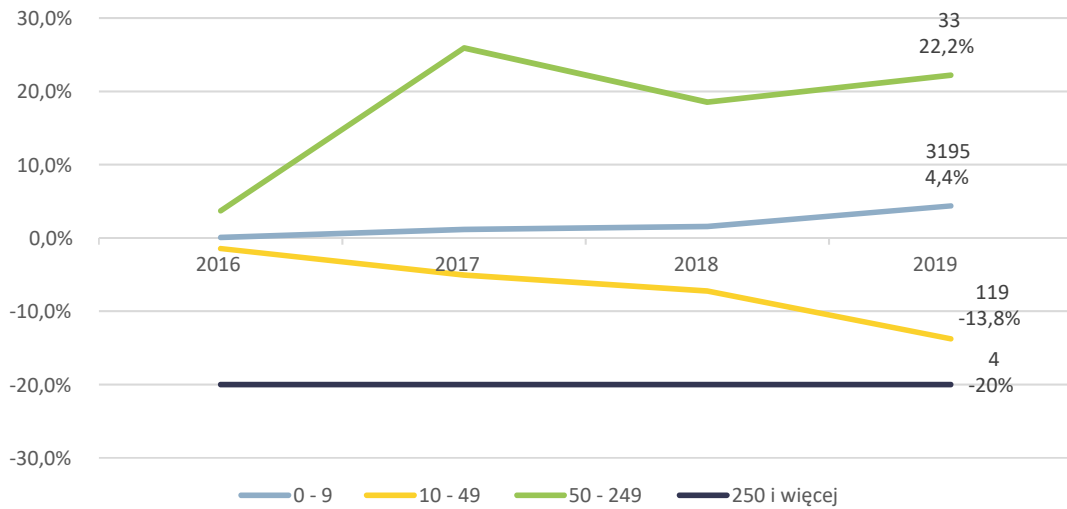
(powiat – 4,2%, średnia dla województwa – 2,9%) oraz Sekcji Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (powiat – 6,4%, średnia dla województwa – 5,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 23,8%, średnia wyższa o 2,1 p.p.).

Tabela 22. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łęczyckim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	148	4,42%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	6	0,18%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	224	6,68%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,15%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	0,18%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	356	10,62%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	932	27,81%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	314	9,37%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	74	2,21%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	48	1,43%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	72	2,15%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	149	4,45%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	194	5,79%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51	1,52%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	92	2,75%
Sekcja P - Edukacja	118	3,52%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	187	5,58%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	72	2,15%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	302	9,01%
Ogółem	3 350	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,0%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 134 firmy w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,6% (spadek o 19 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 1,0%, zaś duże przedsiębiorstwa – 3,4%.

Rysunek 30. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 22 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie w 2019 roku 504 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 23. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	633	636	646	653	674
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	50	48	51	59	55
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	48	47	42	51	33
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	2	1	9	8	22
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	465	465	476	487	504

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest starzenie się społeczeństwa oraz odpływ młodych osób.

„Niestety, jeśli chodzi o powiat łęczycki, kutnowski, to są w tej chwili powiaty, gdzie statystycznie rodzi się najmniej dzieci w woj. łódzkim. Społeczeństwo się starzeje i bardzo duża ilość młodych ludzi chce wyjeżdżać.

Wyjazdy młodych osób mają charakter zarobkowy, powodowane są przede wszystkim brakiem możliwości zdobycia pracy w powiecie.

„Natomiast, ze względu na to, że jest mała ilość przedsiębiorstw na tym terenie, duża ilość absolwentów wyjeżdża poza obszar powiatu łęczyckiego.

Respondenci zwrócili uwagę, że sfera działań związanych z usługami w powiecie łęczyckim jest na najniższym poziomie w województwie łódzkim.

„Bierze to się z tego, że nasz powiat znajduje się w bliskiej odległości przede wszystkim Łodzi, duża część osób robi swoje zakupy czy zamawia różnego rodzaju rzeczy w ośrodku łódzkim albo w Kutnie. Stąd firmy nie mogą się za bardzo rozwijać, bo nie mogą liczyć na odbiorców.

Wśród najbardziej rozwiniętych branż wymieniono: rolniczą, medyczną, gastronomię.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. DE HEUS Sp. z o.o. – produkcja pasz dla zwierząt; sprzedaż hurtowa koncentratów paszowych,
2. HURTAP S.A. – sprzedaż hurtowa produktów leczniczych i wyrobów medycznych.
3. Zespół Opieki Zdrowotnej w Łęczycy – szpital.

Badani podkreślili znaczenie Szpitala w Łęczycy dla mieszkańców powiatu.

„Bardzo ważnym zakładem pracy jest szpital łęczycki. Wielokrotnie zdobywał nagrody za najlepszy szpital w Polsce w tej dziedzinie, gdzie służba zdrowia jest na bardzo wysokim poziomie.

Wśród największych pracodawców badani wskazali także: SKANMAN, HTL.

Na terenie powiatu działa 57 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,1% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego¹⁴. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie łęczyckim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (32 firmy).

Rysunek 31. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łęczyckim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ¹⁵	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	8	0,5%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	3	0,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	8	2,0%
	Energetyka	5	2,4%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	32	1,9%
	Informatyka i Telekomunikacja	1	0,2%

¹⁴ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

¹⁵ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Głównym problemem badanych był brak wiedzy na temat konkretnych rozwiązań stosowanych przez firmy. Podkreślono jednak, że współczesne przedsiębiorstwa bardzo często posługują się zautomatyzowanymi systemami w celu usprawnienia produkcji.

Uczestnicy badania zauważyli także, iż wysoki poziom sektora rolniczego ma związek ze stosowaniem nowoczesnych, innowacyjnych rozwiązań.

“ Rolnictwo jest na wysokim poziomie i bardzo dużo firm jest innowacyjne, ale niekoniecznie chwali się tą innowacją.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.¹⁶

Dla powiatu łęczyckiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 24. Zawody deficytowe w powiecie łęczyckim

blacharze i lakiernicy samochodowi	kierownicy budowy	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
cukiernicy	kosmetyczki	pracownicy przetwórstwa metali
diagności samochodowi	magazynierzy	pracownicy służb mundurowych
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	psycholodzy i psychoterapeuci
fizjoterapeuci i masażyści	piekarze	spawacze
kierowcy autobusów	pielęgniarki i położne	ślusarze
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych		

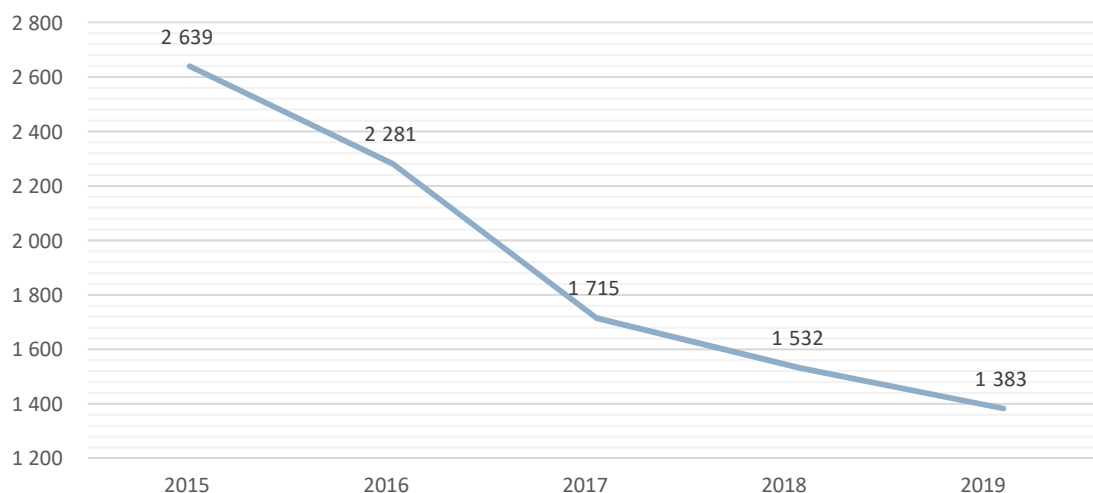
Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na pielęgniarki oraz pracowników z branży budowlanej. Zauważalny jest także brak kadry nauczycielskiej oraz problemy związane z jej pozyskaniem. Dodatkowo dostrzega się wzrost średniego wieku wśród nauczycieli.

“ W urzędzie pracy często dyrektorzy poszukują i nie mają, muszą swoim dawać ponadwymiarowe, bo nie ma nauczycieli do praktycznej nauki.

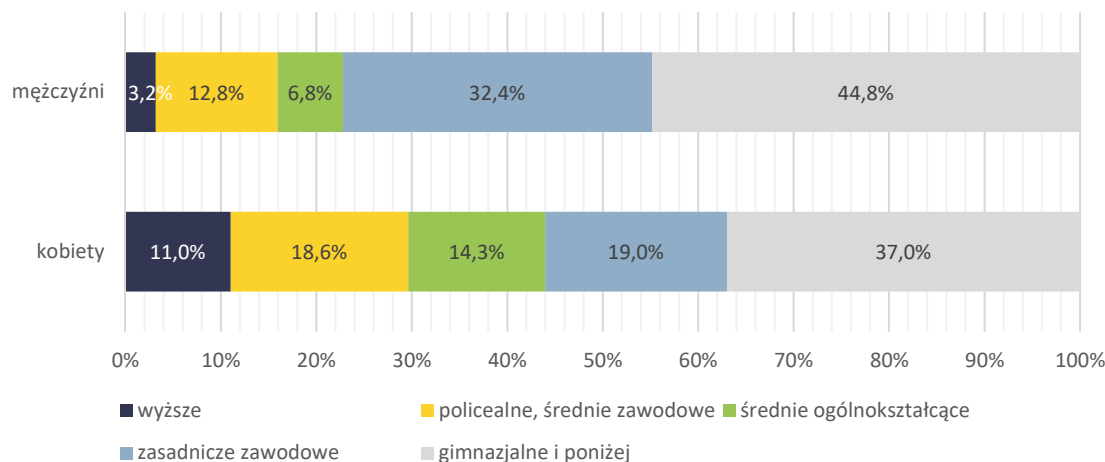
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęczycy w 2019 r. zarejestrowano 1 383 osoby bezrobotne, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 52,4%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

¹⁶ <https://barometrzwodow.pl>

Rysunek 32. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Udział kobiet w grupie bezrobotnych jest wyższy niż mężczyzn. Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Z kolei osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to najczęściej kobiety.

Rysunek 33. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łęczyckim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na bezrobocie wśród osób z najniższym wykształceniem, które nie posiadają żadnych kwalifikacji zawodowych oraz praktycznego doświadczenia.

„ Tutaj najwięcej bezrobotnych jest osób niewykwalifikowanych, po szkołach podstawowych. Osoby, które nie mają doświadczenia zawodowego, bo trudno je uzyskać przy tak niewielkiej ilości firm działających w powiecie. Ogólnie środki na staże są, ale firma biorąc kogoś na 6 miesięczny staż, musi go na 3 miesiące zatrudnić, najczęściej tak to działa. Wiadomo, że środki finansowe nie są małe, jeśli chodzi o ZUS.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Największą przeszkodą w rozwoju według badanych jest brak wystarczającej ilości środków finansowych. Zwrócono także uwagę na brak dużych inwestycji, które zapewniłyby miejsca pracy oraz pozwoliłyby zahamować proces depopulacji powiatu łęczyckiego.

„Jeśli nie będzie tu inwestycji regionalnych, powiatowych, które mogłyby pójść w nowoczesne technologie, to niestety powiat skazany będzie na zamarcie.

Przeszkodą jest także wspomniany proces wyludniania się powiatu.

„Część osób wyjeżdża, bo ludzie szukają pracy. W tej chwili małe miasteczka, poza gminnymi zakładami pracy, nie dają bogatej oferty związanej z rozwojem zawodowym. Łęczyca ma zaledwie ok 14 000 mieszkańców. Powiat niespełna 50 000 mieszkańców. Prognozy są bardzo niepokojące.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie łęczyckim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (550 osób) niż się zameldowało (370 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie Łęczyca (saldo 4,1), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie Grabów (saldo -10,1).

Tabela 25. Migracja w powiecie łęczyckim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Łęczyca (1)	93	33	60	156	61	95	-63	-4,5
Daszyna (2)	43	21	22	56	27	29	-13	-3,4
Góra Świętej Małgorzaty (2)	18	9	9	47	27	20	-29	-6,6
Grabów (2)	26	12	14	86	45	41	-60	-10,1
Łęczyca (2)	104	66	38	69	52	17	35	4,1
Piątek (2)	35	19	16	58	36	22	-23	-3,8
Świnice Warckie (2)	27	16	11	37	26	11	-10	-2,6
Witonia (2)	24	14	10	41	21	20	-17	-5,2
Powiat łęczycki	370	190	180	550	295	255	-180	-3,6

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska;

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Holandia, Irlandia, Szwecja. Wśród kierunków migracji wewnątrz kraju wymieniono przede wszystkim Kutno, Poznań, Łódź.

„Młodzi ludzie nie mając możliwości dostania tutaj pracy, dlatego, że jest bardzo ograniczony rynek pracy, szukają jej poza naszym powiatem i wyjeżdżają. Najbardziej rozwinięta intelektualnie część, potencjalnie z bardzo dużym rozwojem, niestety wyjeżdża.

Badani zauważają także proces przyjazdu mieszkańców ościennych gmin do powiatu łęczyckiego.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Blisko 80% powierzchni powiatu stanowią użytki rolne. Badani zauważyli dwie prawidłowości wśród osób zajmujących się obszarem rolnictwa. Są to osoby, które w całości poświęcają swój czas i pracę na wykonywanie zawodu rolnika, są też osoby, które posiadają małe gospodarstwo i dodatkowo podejmują pracę zarobkową w innym przedsiębiorstwie.

“Praca na wsi jest trudna, mimo maszyn, które są dostępne i zmian sposobu produkcji rolnej, to jednak wymaga dużo wyrzeczeń i widzi się, że dzieci rolników nie chcą zostać rolnikami, wyjeżdżają. Nawet mimo dobrej sytuacji finansowej rodziców, dzieci po uzyskaniu odpowiedniej edukacji wyjeżdżają.

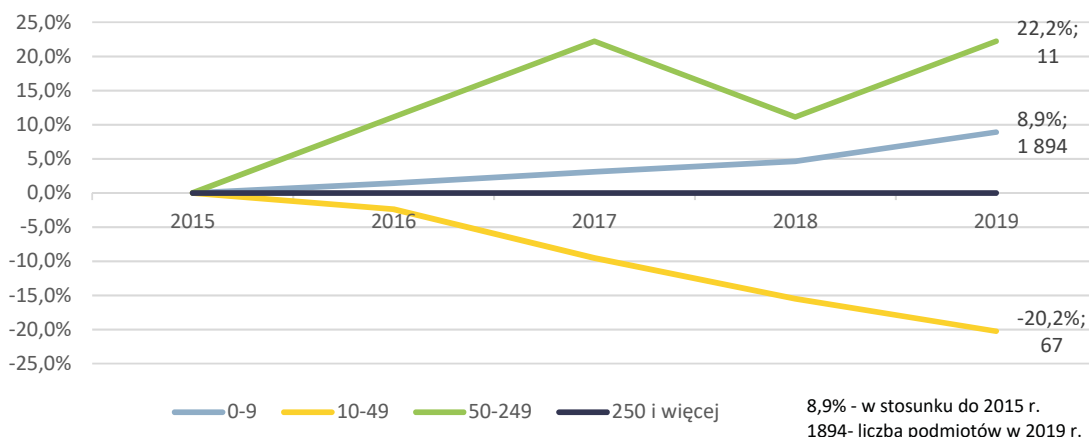
Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 58,8% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29,9%), w następnej kolejności znajdują się przedsiębiorstwa prowadzące swoją działalność w zakresie budownictwa (11,9%), a firmy z Sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa stanowiły 9,7%.

Tabela 26. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łęczyckim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	140	7,1%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	6	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	134	6,8%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,1%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	235	11,9%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	590	29,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	192	9,7%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	36	1,8%
Sekcja J Informacja i komunikacja	18	0,9%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	39	2,0%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	1,0%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	92	4,7%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	30	1,5%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	80	4,1%
Sekcja P Edukacja	58	2,9%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71	3,6%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	51	2,6%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	174	8,8%
ogółem	1973	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

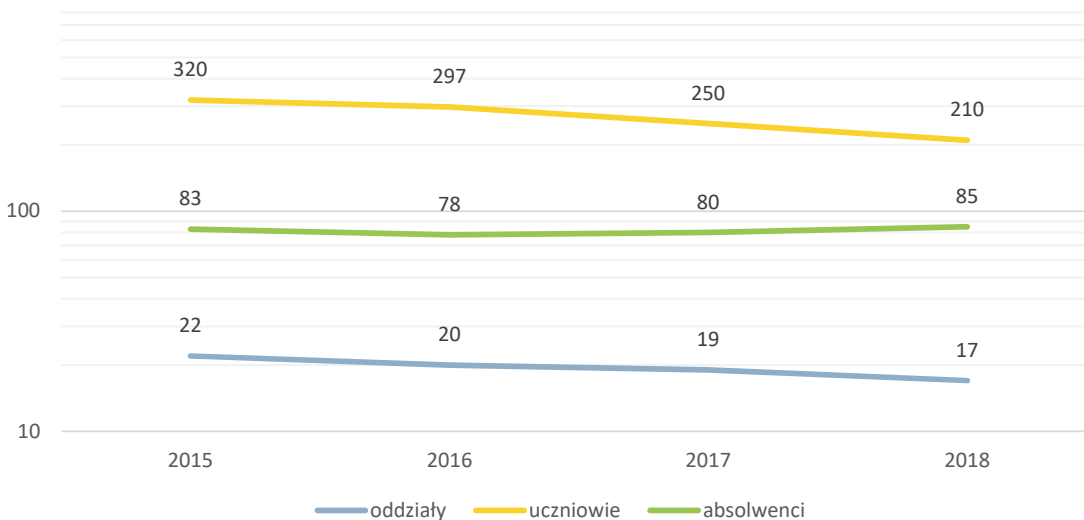
Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (8,9% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 22,2% w stosunku do 2015 r.). Z kolei od 2017 r. nastąpił znaczny spadek liczby małych firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 20,2% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 34. Podmioty gospodarcze w powiecie łęczyckim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowane były 22 jednostki szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 16%), oraz oddziałów (spadek o 10,5%). Nastąpił natomiast nieznaczny wzrost w przypadku absolwentów (wzrost o 6,3%)

Rysunek 35. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łęczyckim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu zaznaczyli, że najlepiej funkcjonującą szkołą w powiecie jest Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1, który potrafi przyciągnąć uczniów możliwością zdobycia praktycznego doświadczenia w wybranych zawodach z obszaru m. in. hotelarstwa, turystyki.

„ Myślę, że atrakcyjnością są praktyki zawodowe, gdzie na samym początku, były organizowane to były problemy z naborem, natomiast teraz, co roku, gdzie młodzież wie, że jadąc do Grecji, Hiszpanii, Niemiec czy Wielkiej Brytanii, jest możliwość faktycznie zdobycia tego doświadczenia.

Badani podkreślili, iż zdawalność podczas tegorocznych matur była w powiecie bardzo wysoka, średnia zdawalności w technikach była wyższa niż średnia wojewódzka i krajowa.

Zauważono jednak brak pewnych kierunków kształcenia np. w obszarze medycznym czy weterynarii. Co więcej, należy zwrócić uwagę, że w opinii badanych szkolnictwo w powiecie łęczyckim jest na zadowalającym poziomie. W powiecie zauważalny jest jednak brak kadry, która mogłaby kształcić w pożądanym kierunkach.

“ *Kierunek pielęgniarstwa, medyczny, ale to już się wiąże z kadrą. Nie mamy takiej kadry. Co z tego, że młodzież by chciała.*

W mieście Łęczyca oraz Piątek znajduje się Centrum Kształcenia Praktycznego.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Łęczycy realizuje aktualnie dwa projekty z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych:

- Projekt pn. Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie łęczyckim (IV), którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie łęczyckim,
- Projekt pn. Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie łęczyckim (III), którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych pozostających bez pracy w powiecie łęczyckim.

Zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej Powiatowy Urząd Pracy w Łęczycy nie prowadził w 2019 roku żadnych szkoleń.

Powiat łowiecki

POWIAT ŁOWICKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat łowicki zlokalizowany jest w centrum Polski, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z dziesięciu gmin: aglomeracji miejskiej Łowicz oraz gmin wiejskich: Bielawy, Chąsno, Domaniewice, Kiernoż, Kocierzew Południowy, Łowicz, Łyszkowice, Nieborów, Zduny. Łączna powierzchnia regionu wynosi 988 km², co stanowi 5,4% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat łowicki liczył 78 099 mieszkańców (3,2% ludności woj.), co przekładało się średnio na 79 osób na 1 km².

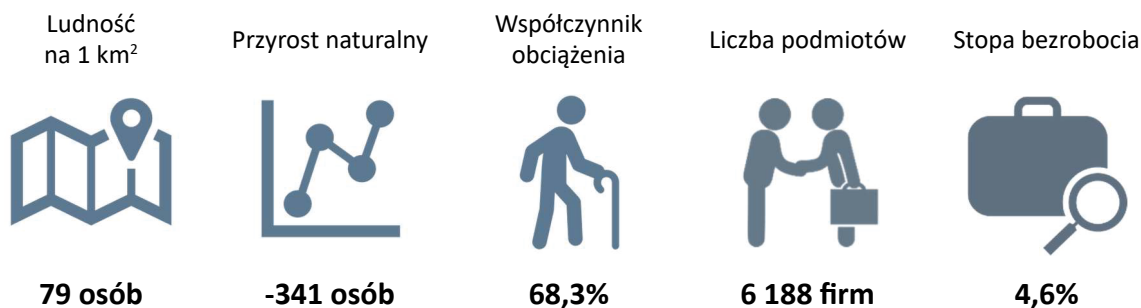
Przyrost naturalny wyniósł -341 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -4,37‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -241 osób (napływ - 617; odpływ - 858). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 68,3% (dla woj. łódzkiego - 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu łowickiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 109 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 6 188 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 792 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,0%, a sektor publiczny - 2,9%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (27,8%), budownictwem (10,6%) oraz pozostałą działalnością usługową (9,0%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (49,8%), w sektorze przemysłu i budownictwa zatrudnionych było 19,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 17,5% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4,6% i była niższa o 0,8 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 36. Wybrane wskaźniki dla powiatu łowickiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali jego położenie, bliskość stolicy. Podkreślili, iż powiat łowicki jest bardzo dobrze skomunikowany z innymi częściami kraju.

Jako atut wymieniono funkcjonowanie na terenie powiatu dużych przedsiębiorstw, o rozpoznawalności w skali całego kraju. Jako duże firmy zaliczono podmioty z branży spożywczej, takie jak: Łowicz, Urbanek, OSM – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, Fortuna. Jako sukces powiatu wymieniono budowę zakładu

Maspex. Co więcej, badani zauważają rozwój branży gastronomicznej w powiecie oraz powstawanie nowych lokali w tej dziedzinie.

Badani zauważyli także, że wyróżnikiem powiatu łowickiego jest duża lesistość terenu oraz występowanie dobrej klasy gleb. W powiecie popularną branżą jest rolnictwo.

“ Lesistość, w porównaniu do innych powiatów, jest dość duża. W zależności od danej gminy. Są gminy bardzo lesiste i tam rozwija się głównie teren zabudowy jednorodzinnej, ale są też gminy, gdzie lasów jest mało i tam jest głównie produkcja rolna, zwierzęca i tam każdy skrawek lasu, gdzie jest oczywiście taka możliwość, przekształcany jest na grunty rolne.

Jako sukces w dziedzinie edukacji wymieniono sukcesy uczniów z powiatu łowickiego oraz szkoły plasujące się w ogólnokrajowych rankingach.

“ Mamy olimpijczyków. W rankingach perspektyw nasze szkoły I LO, Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 4, mają wysokie miejsca.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- powstanie galerii handlowej,
- budowę zakładu Maspex,
- rozbudowę Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Kiernozi,
- termomodernizację budynków szkół w powiecie,
- remonty dróg.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat łowicki na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Co czwarte przedsiębiorstwo w powiecie należy do tej sekcji (25,52%). Przedsiębiorstwa wpisane w Sekcję F – Obiekty budowlane i roboty budowlane stanowią 13,72% podmiotów (średnia dla woj. 13,4%), natomiast firmy z Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe stanowią 8,35% wszystkich firm (średnia dla woj. 11,1%).

Tabela 27. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łowickim

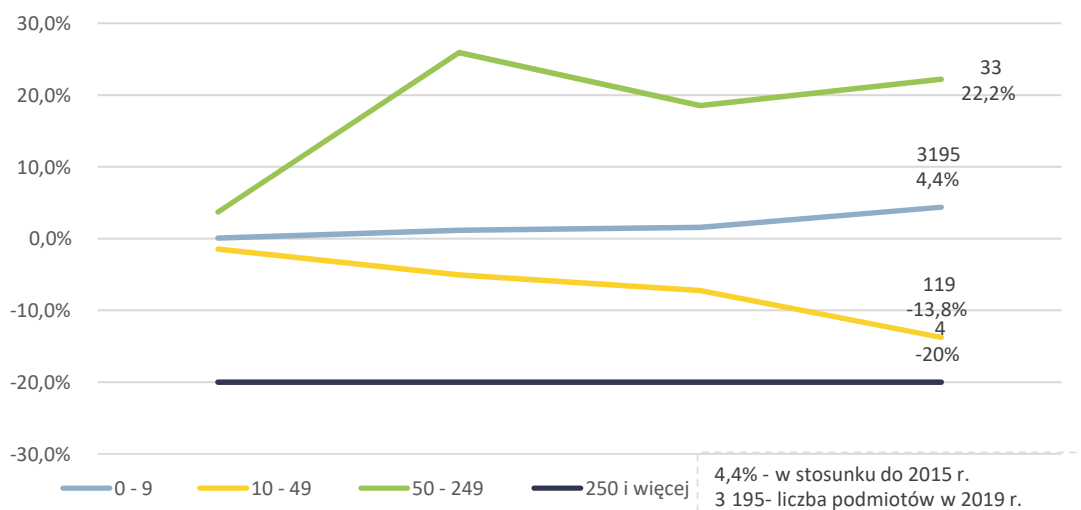
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	248	4,01%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	0	0,00%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	517	8,35%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	10	0,16%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	15	0,24%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	849	13,72%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 579	25,52%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	492	7,95%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	174	2,81%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	157	2,54%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	142	2,29%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	128	2,07%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	457	7,39%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	138	2,23%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	133	2,15%
Sekcja P - Edukacja	197	3,18%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	293	4,73%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	178	2,88%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	481	7,77%
Ogółem	6 188	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (4,8%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 308 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,3% (spadek o 28 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,8%, zaś duże przedsiębiorstwa – 2,5%.

Rysunek 37. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łowickim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 27 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie w 2019 roku 619 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 28. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łowickim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	742	752	754	766	792
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	52	60	56	62	62
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	53	52	55	49	35
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	-1	8	1	13	27
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	571	575	577	596	619

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania podkreślali, że w powiecie dominują podmioty z branży spożywczej, rolniczej raz budowniczej.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Łowiczu – Przetwórstwo mleka; produkcja i sprzedaż artykułów mleczarskich,
2. Zespół Opieki Zdrowotnej w Łowiczu – Działalność szpitali,
3. Mazowieckie Centrum Hodowli I Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. – Chów i hodowla bydła rzeźnego i mlecznego,
4. Zpów Agros Nova Sp. z o.o. Spółka Komandytowa – Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw,
5. Lamela Sp. z o. o. Spółka Komandytowa – Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych.

Uczestników wywiadu zapytano o największe firmy działające na terenie powiatu łowickiego. Zwrócili oni uwagę na następujące firmy: Łowicz, Urbanek, Maspex, Agro, OSM, Pszczółka.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 99 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,9% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego¹⁷. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie łowickim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (44 firmy).

¹⁷ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 38. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łowickim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ¹⁸	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	22	1,4%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	17	1,9%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	6	1,5%
	Energetyka	4	1,9%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	44	2,7%
	Informatyka i Telekomunikacja	6	1,1%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Wskazano jedno przedsiębiorstwo - Ekoterm zajmujące się fotowoltaiką. Uczestnicy badania odpowiadali, że rozwój nowych technologii jest nieunikniony, w takim samym stopniu jak zastępowanie pracy człowieka maszynami.

“ To, co związane jest z przetwórstwem, są nowe linie, technologie, automatyzacja.

Ponadto respondenci zauważają rozwój nowych technologii w jednostkach publicznych, takich jak szkoły, szpitale.

“ W 2010 roku była inwestycja na 15 mln zł, z czego połowa to roboty, a druga połowa to wyposażenie, m.in. tomograf, usg, pracownia rentgenowska. Teraz szpital robi umowę z Urzędem Marszałkowskim na cyfryzację, za ponad 2 mln zł.

“ W ramach projektów są sale w szkołach unowocześniane, pozyskują środki w ramach Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska na różnego rodzaju pracownie biologiczne, chemiczne.

“ Mieliśmy projekt w szkole w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 – kształcą się tam np. elektrycy mechanicznie, tam były zakupione maszyny, jedna maszyna kosztowała ok. 200 000 zł. Wydano łącznie ok. 800 000 zł np. na maszyny CNC, ale też za ok. 200-300 000 zł powstała pracownia – warsztat diagnostyki samochodowej.

¹⁸ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.¹⁹

Dla powiatu łowickiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 29. Zawody deficytowe w powiecie łowickim

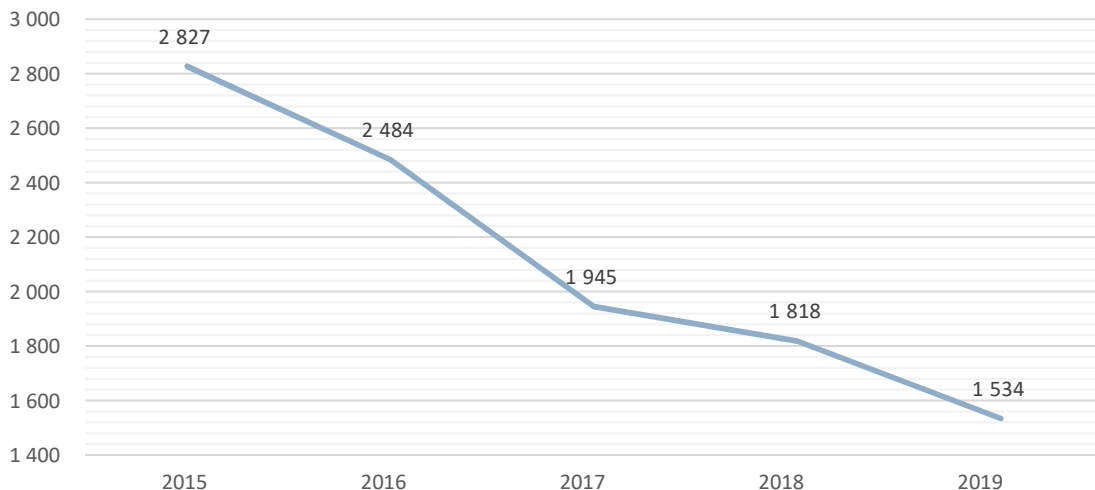
blacharze i lakiernicy samochodowi	lekarze
cukiernicy	nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	operatorzy maszyn włókienniczych
farmaceuci	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
kierownicy ds. produkcji	piekarze
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	pielęgniarki i położne

Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na pracowników fizycznych ze szczególnym uwzględnieniem pracowników z branży budowlanej. Co więcej, uczestnicy badania podkreślili, że aktualnie na rynku pracy występuje konieczność pozyskiwania pracowników z Ukrainy, gdyż pracownicy z Polski nie chcą podejmować się prac mniej płatnych.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łowiczu w 2019 r. zarejestrowano 1 534 osoby bezrobotne, przy czym mężczyźni stanowili większość, tj. 52%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 39. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łowickim w latach 2015-2019

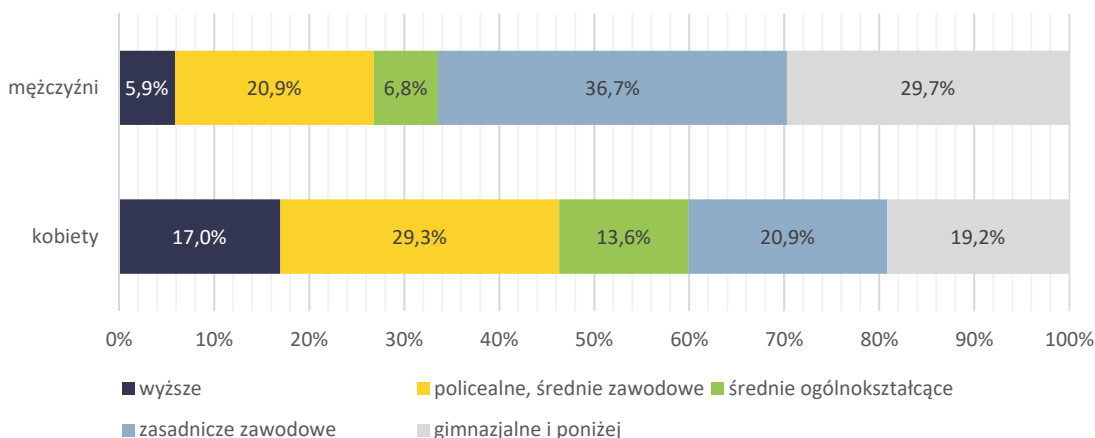
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od

¹⁹ <https://barometrzwodow.pl>

kobiet pozostawali bez pracy. Widoczne jest, iż bezrobotne kobiety częściej niż mężczyźni charakteryzuje wykształcenie wyższe (17,0%).

Rysunek 40. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łowickim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu zauważyli, że w powiecie łowickim jest niska stopa bezrobocia, a mieszkańcy nie mają problemu ze znalezieniem pracy. Wskazali także, że na rynku pracy jest dużo osób z wykształceniem wyższym.

„ Za dużo jest magistrów. Jeśli mamy bezrobocie poniżej 5% to chyba nie ma konkretnej grupy, raczej ludzie, którzy nie chcą pracować.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Warto zauważyć, że uczestnicy badania wskazali jedną przeszkodę w rozwoju powiatu. Dla badanych w powiecie występuje problem z pozyskaniem pracowników. Konieczne jest zatrudnianie obcokrajowców.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie łowickim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (858 osób) niż się zameldowało (617 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie miejskiej Łowicz (182 osoby).

Tabela 30. Migracja w powiecie łowickim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Łowicz (1)	182	47	135	355	158	197	-173	-6,1
Bielawy (2)	44	23	21	42	21	21	2	0,4
Chąśno (2)	26	9	17	26	11	15	0	0,0
Domaniewice (2)	34	22	12	29	24	5	5	1,1
Kiernozia (2)	19	9	10	36	20	16	-17	-5,0

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Kocierzew Południowy (2)	23	12	11	43	24	19	-20	-4,7
Łowicz (2)	103	88	15	90	56	34	13	1,7
Łyszkowice (2)	48	22	26	52	30	22	-4	-0,6
Nieborów (2)	100	65	35	124	81	43	-24	-2,6
Zduny (2)	38	21	17	61	46	15	-23	-4,1
Powiat łowicki	617	318	299	858	471	387	-241	-3,1

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Holandia i Irlandia. Uczestnicy badania uważają, że obecnie zmniejsza się liczba osób wyjeżdżających za granicę w celach zarobkowych.

Widoczny jest także odpływ ludności do innych miast w kraju. Uczestnicy badania wskazywali głównie na migracje do stolicy kraju.

“Może to nie jest jakiś minus, ale bliskość dużych miast, z jednej strony jest plusem, bo ludzie dojeżdżają, ale z drugiej strony dość dużo ludzi wykształconych – odpływa. Część osób wróci, ale część wykształci się w Warszawie, tam zakłada działalności, znajduje lepsze posady.

“Przekłada się to na liczbę mieszkańców. Kiedyś powyżej 30 000 osób, w tej chwili jest ok. 28 000 osób. Emigracja ludzi wykształconych jest dużo większa.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu przyznali, że obszary wiejskie w powiecie łowickim rozwinęły się na przestrzeni lat. Widoczny jest jednak podział mieszkańców wsi na osoby zajmujące się rolnictwem oraz takie, które mieszkają na wsi, a pracują w mieście.

“Wstąpienie do Unii Europejskiej i system dopłat bezpośrednio dla rolników, w jakimś stopniu się przyczynił i teraz patrząc na tą wieś, gdzie elewacje się pięknie i podwórka wysprzątane, poprawiło się stanowczo.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 53,7% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,9%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (16,1%), a firmy przemysłowe stanowiły 9,4%.

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łowickim

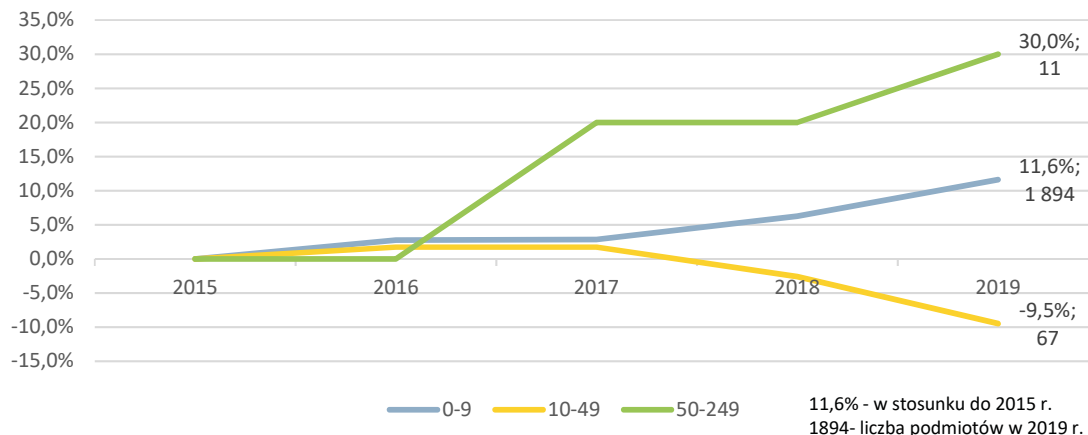
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	217	6,5%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	312	9,4%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8	0,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	535	16,1%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	827	24,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	274	8,2%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	79	2,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	75	2,3%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	60	1,8%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	39	1,2%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	173	5,2%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	66	2,0%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	116	3,5%
Sekcja P Edukacja	81	2,4%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	90	2,7%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	104	3,1%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	266	8,0%
ogółem	3 327	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (11,6% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 30,0% w stosunku do 2015 r.). Z kolei odnotowuje się spadek przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników (-9,5% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 41. Podmioty gospodarcze w powiecie łowickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

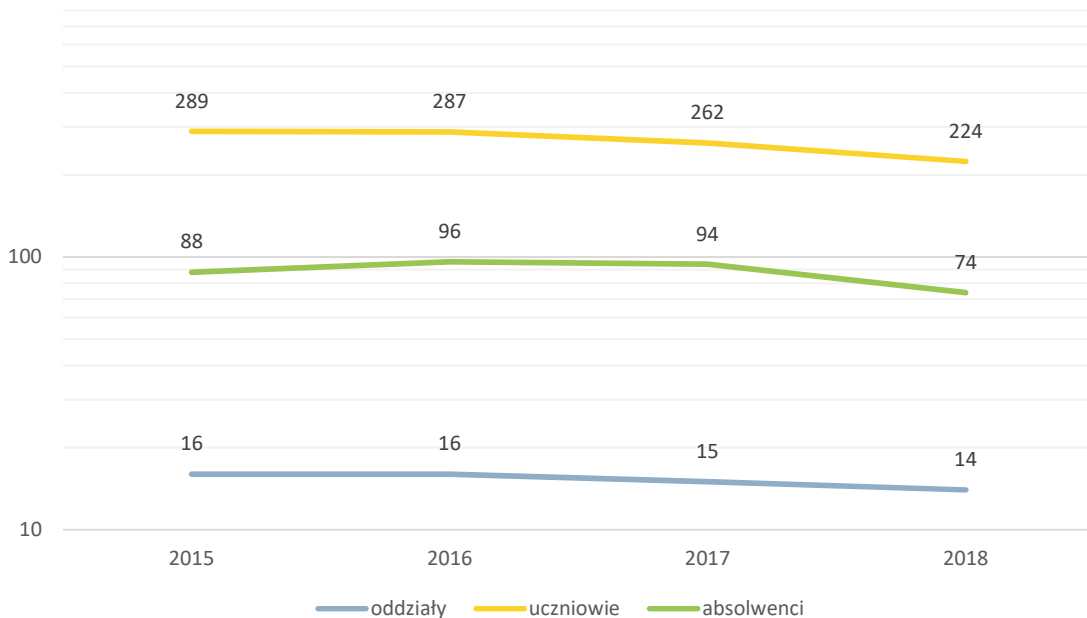
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 16 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję

liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 22,5%), absolwentów (spadek o 15,9%) oraz oddziałów (spadek o 12,5%).

Rysunek 42. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łowickim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Co więcej, w powiecie tworzy się kierunki w odpowiedzi na aktualne potrzeby rynku pracy.

„Próbujemy tutaj na terenie powiatu w szkołach wprowadzać nowe kierunki, chociażby pod budowę nowego lotniska niedaleko. Mamy już klasę, która funkcjonuje – klasa obsługi portów i terminali. Teraz w tym roku w naborze jest technik lotnictwa. Mamy też taki w tamtym roku na mocy porozumienia w ramach eksperymentu pedagogicznego jak klasa o kierunku cyberbezpieczeństwo. Te klasy nie zdążyły przełożyć się na rynek pracy, nie mamy jeszcze absolwentów, to są nowe kierunki, pod kątem potrzeb na rynku. W latach minionych i teraz mamy technika hotelarza, gdzie są podpisywane umowy, gdzie dzieci jeżdżą na praktyki do renomowanych hoteli, więc chyba się przekłada na jakieś umiejętności i możliwość pozyskania pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Łowiczu w 2019 roku realizował szkolenia dla osób bezrobotnych, których główne tematy to:

- inne obszary szkoleń,
- nauka poszukiwania pracy,
- bhp,
- pozostałe usługi,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- usługi krawieckie, obuwnicze.

Powiat łódzki wschodni

POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat łódzki wschodni zlokalizowany jest w centrum Polski, w środkowej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z sześciu gmin, tworzą go trzy aglomeracje miejskie: Koluszki, Rzgów, Tuszyn oraz trzy gminy wiejskie: Andrespol, Brójce, Nowosolna. Łączna powierzchnia regionu wynosi 500 km², co stanowi 2,7% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat łódzki wschodni liczył 72 179 mieszkańców (2,9% ludności woj.), co przekładało się średnio na 144 osoby na 1 km².

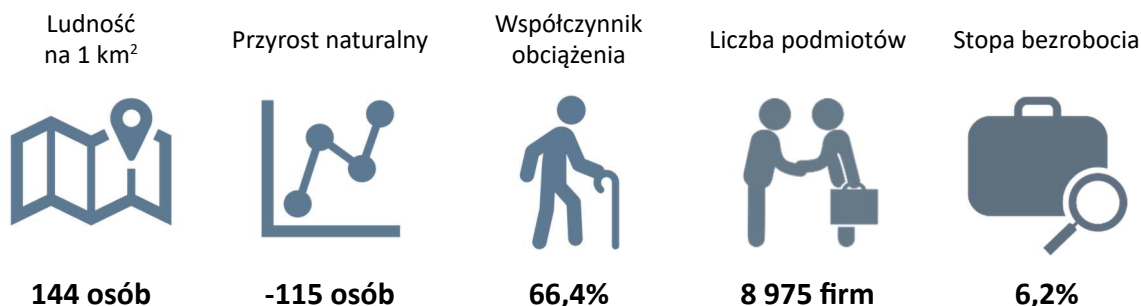
Przyrost naturalny wyniósł -115 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -1,59‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 629 osób (napływ – 1 402; odpływ – 773). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 66,4% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 117,1 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 8 975 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 1 243 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,9%, a sektor publiczny - 1,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (28,3%), budownictwem (11,0%) oraz przetwórstwem przemysłowym (12,8%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (32,7%), w sektorze handlowym zatrudnionych było 24,3% ogółu, zaś rolnictwem zajmowało się 21,5% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,2% i była wyższa o 0,8 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 43. Wybrane wskaźniki dla powiatu łódzkiego wschodniego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Pierwszym atutem powiatu, jaki wskazali badani, jest jego położenie, które przyciąga zarówno turystów jak i sprawia, że ludność chce tutaj zamieszkać. Respondenci podkreślili wielość terenów zielonych, obszarów chronionych Natura2000, Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. Wskazali również, że powiat jest „płucami dla Łodzi”. Występują tutaj także liczne szlaki rowerowe oraz piesze, które przechodzą przez tereny powiatu.

“ Dużo ludzi do nas przyjeżdża, chcąc zamieszkać, ale też turystycznie. Myślę, że jesteśmy rozwinięci, jeśli chodzi o taką infrastrukturę. Są piękne tereny do zwiedzania. Mamy Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich.

Ponadto do atrakcji powiatu zaliczyć należy źródła rzeki Wolbórki, pięć rezerwatów przyrody.

“ Gałków, mamy stare drzewo bukowo-jodłowe, przepiękny rezerwat, o każdej porze roku. Molenda wspomniana, jest to rezerwat leśny z jodłą, bukiem i świerkiem na granicy Zasieku. Wołczyn, kolejny. Mamy stare drzewa, z bukami, jaworami. Wolbórka, mamy naturalne lasy olszowe, źródła Wolbórki oraz stanowisko motyla. Borówkowca, jest to region hodowcowy. Rawka wodno-krajobrazowy, źródła rzeki Rawki wraz ze starorzeczami, fragmentami dopływu, ciekawa flora i fauna, jest to obszar Natura2000.

Uczestnicy badania uznali, że dużym atutem powiatu są zabytki w tym przyrodnicze oraz sakralne. Ciekawą budowlą jest Planetarium przy Szkole Podstawowej w Bukowcu.

“ Jeśli chodzi o nasz powiat, to mamy bogactwo duże przyrodnicze i duże sakralne. W każdej gminie mamy zabytek sakralny.

Powiat bogaty jest w specyficzną zabudowę jednorodzinną, która wynika z napływu osób do powiatu. Omawiany region traktowany jest jako „sypialnia miasta Łodzi”.

“ Mieszkańcy do nas napływają, każdy musi wybudować sobie dom, żeby zamieszkać, bo infrastruktury typowej jak bloki, mieszkania nie ma w powiecie. Mamy budownictwo generalnie jednorodzinne.

Istotnym atutem powiatu jest jego położenie, bliskość autostrad oraz miasta wojewódzkiego Łodzi. Projektuje się także w chwili obecnej linię tzw. Y, czyli szybkich kolei. Jest to połączenie wschodu z Poznaniem i Wrocławiem, przebiegać będzie przez Łódź (Koluszki). Wpływa to na rozwój infrastruktury oraz dostęp do miejsc pracy. Powstaje szereg centrów handlowych oraz innych inwestycji przynoszących korzyści dla powiatu.

“ Skrzyżowanie autostrad w regionie powiatu i komunikacja w skali krajowej, która kumuluje w naszym powiecie powstawanie przeróżnej infrastruktury związanej z logistyką w skali kraju i Europy nawet. Węzeł starej drogi krajowej nr 1 i autostrady 1 w Tuszynie powoduje, że powiat rozwija się z pełnym rozmachem.

Dużym atutem powiatu jest wysoki poziom szkolnictwa, a także sukcesy uczniów szkół znajdujących się na terenie powiatu.

“ Mamy jedno liceum ogólnokształcące samodzielne, jedno w zespole szkół, 2 technika, szkołę branżową przygotowującą do pracy I stopnia. Sukcesy samych uczniów, co jest pewnie konsekwencją poziomu nauczania, to na pewno są uczniowie, którzy dostają nagrody prezesa rady ministrów, corocznie, w każdej szkole.

Na terenie powiatu istnieje zespół pieśni i tańca, który uczestniczy i reprezentuje powiat na spotkaniach folklorystycznych za granicą. Uczestnicy wywiadu podkreślili także liczne imprezy organizowane na terenie powiatu o charakterze m. in. sportowym.

“ Są zawody w siatkówce o puchar św. Wojciecha. Konkurs o nagrodę pióra starosty z ortografii.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- rozbudowę infrastruktury drogowej,
- rozbudowę centrum Ptak,
- strefy ekonomiczne,
- rozbudowę DPS i DDP,
- termomodernizację budynków,
- budowę tuneli pod linią kolejową Warszawa – Łódź,

- budowę/rozbudowę przedszkoli, żłobków, szkół.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

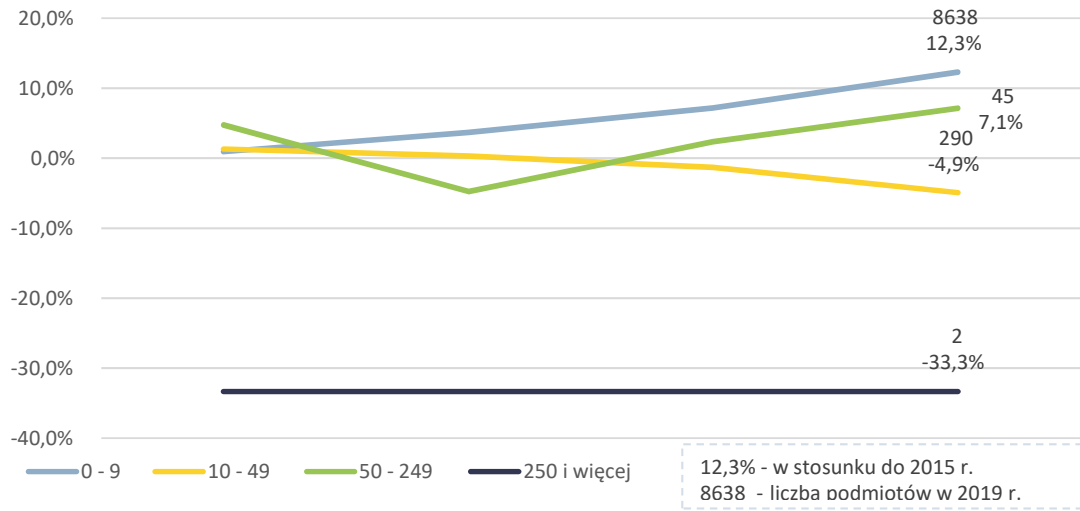
Powiat wschodni łódzki na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (28,32%) i Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe (12,81%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (powiat – 8,71%, średnia dla województwa – 7,7%) oraz Sekcji Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (powiat – 6,13%, średnia dla województwa – 5,3%).

Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	139	1,55%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	22	0,25%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	1150	12,81%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	12	0,13%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	48	0,53%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	988	11,01%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 542	28,32%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	534	5,95%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	231	2,57%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	234	2,61%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	191	2,13%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	247	2,75%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	782	8,71%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	289	3,22%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	58	0,65%
Sekcja P - Edukacja	243	2,71%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	550	6,13%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	144	1,60%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	570	6,35%
Ogółem	8 974	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (11,6%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 946 firmy w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,2% (spadek o 15 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,5%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,7%.

Rysunek 44. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 45 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 992 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 33. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 142	1 147	1 169	1 198	1 243
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	95	88	94	105	111
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	82	90	74	75	66
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	13	-2	20	30	45
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	916	910	926	955	992

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania uznali, że wiodącymi branżami powiatu są usługi i handel, odzież tekstylna, a także branża samochodowa.

“ W Rzgowie jest centrum mody, myślę, że europejskie. Ściąga niesamowitą liczbę mieszkańców, różnych aglomeracji, z całego województwa, spoza, zza granicy. I dzięki temu sklepy, które znajdują się na terenie tej gminy, czerpią z tego uzasadnione korzyści.

“ U nas jest szalona różnorodność, mówiliśmy o podstawowych rzeczach, ale wytwórczość jest we wszystkich branżach. Na pewno następuje przebranżowienie się, na naszych oczach, ale bardzo elastycznie.

Specjalna Strefa Ekonomiczna w Rzgowie i Koluszkach wchodzi w skład Łódzkiej Strefy Ekonomicznej, mieści się na terenie gminy Rzgów.

“ Miała powstać ogromna ubojnia super drobiu na terenie Strefy Ekonomicznej w Koluszkach, ale pojawiły się protesty mieszkańców, co uniemożliwiło budowę tego zamysłu.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Pol Hun M Bielska Spółka Jawna – Produkcja artykułów chemicznych (środki czyszczące, odświeżające, bakteriobójcze, dezynfekujące, do higieny),
2. Specjalistyczny Szpital Gruźlicy Chorób Płuc i Rehabilitacji w Tuszynie – Szpitalnictwo,
3. Zakład Przetwórstwa Mięsnego Grot J Grot Spółka Jawna – Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów mięsnych,
4. Zakład Mięsy Zbyszko Zbigniew Kruk – Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu.

Badani zgodnie podkreślili, że największym pracodawcą w powiecie łódzkim wschodnim jest Centrum Handlowe PTAK, które znajduje się bezpośrednio przy głównym węźle komunikacyjnym, na skrzyżowaniu autostrady A1 z drogą ekspresową S8. Oferuje odzież, dodatki akcesoria, galanterię. Ponadto respondenci wskazali: ZALANDO, Zakłady MIĘSNE GROT, Dalia.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 238 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 4,55% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego²⁰. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie łódzkim wschodnim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (103 firmy).

Rysunek 45. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łódzkim wschodnim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ²¹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	103	6,7%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	40	4,6%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	15	3,8%
	Energetyka	5	2,4%

²⁰ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

²¹ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ²¹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	69	4,2%
	Informatyka i Telekomunikacja	6	1,1%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wytypowali dwie firmy z branży przetwórstwa spożywczego oraz branży mięsnej: firmę Grot oraz Zbyszko.

“Firma GROT, która przetwarza i ubija zwierzęta, no to ciągle wprowadza nowe linie technologiczne, oprócz tego, że ma ogromną gamę produktów, które możemy kupować w dostępie codziennym.

Badani podkreślili ogólny rozwój powiatu pod względem stosowanych technologii oraz powstawania nowych zakładów, miejsc pracy. Konkretnie rozwiązania innowacyjne nie są im znane.

“Tutaj przed nami budowa centra logistycznego w gminie Grójce i też centrum produkcyjnego, ale też to są te molochy olbrzymie, gdzie mieszkańcy są zadowoleni, bo sprzedadzą swoje grunty, wezmą za to pieniądze, wybudują sobie ileś domów mieszkalnych dla dzieci, czyli starostwo będzie miało pracę, przełoży się, geodeta będzie miał pracę. Rozwój technologiczny nastąpi.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.²²

Dla powiatu łódzkiego wschodniego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 34. Zawody deficytowe

elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	masarze i przetwórcy ryb	pielęgniarki i położne
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	pracownicy służb mundurowych
kucharze	nauczyciele przedmiotów zawodowych	ratownicy medyczni
lekarze	operatorzy obrabiarek skrawających	robotnicy budowlani
magazynierzy		

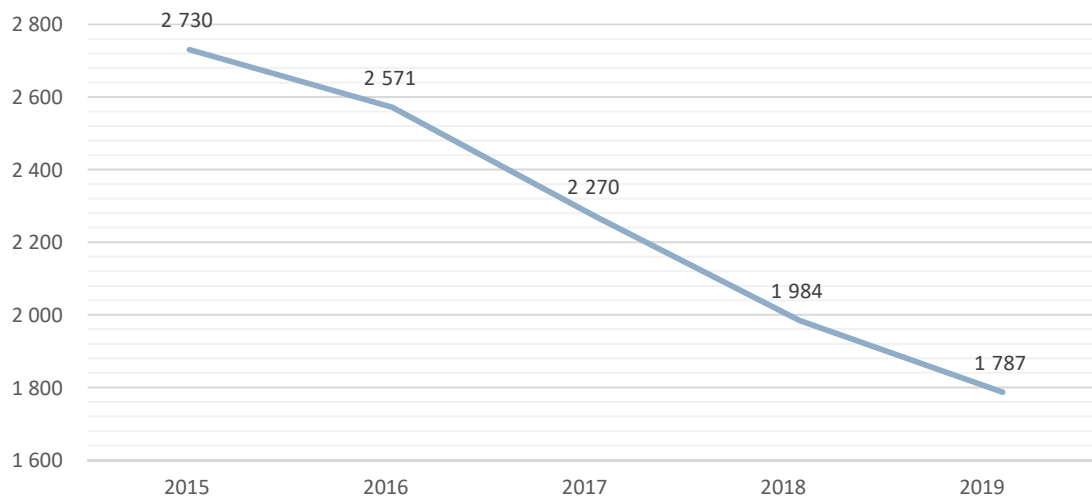
Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku pracy nie występują większe problemy z zapotrzebowaniem na konkretne zawody.

²² <https://barometrzwodow.pl>

W Powiatowym Urzędzie Pracy Łódź-Wschód w 2019 r. zarejestrowano 1 787 osób bezrobotnych, przy czym mężczyźni stanowili większość, tj. 51,8%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal 35% niższe niż w 2015 r.

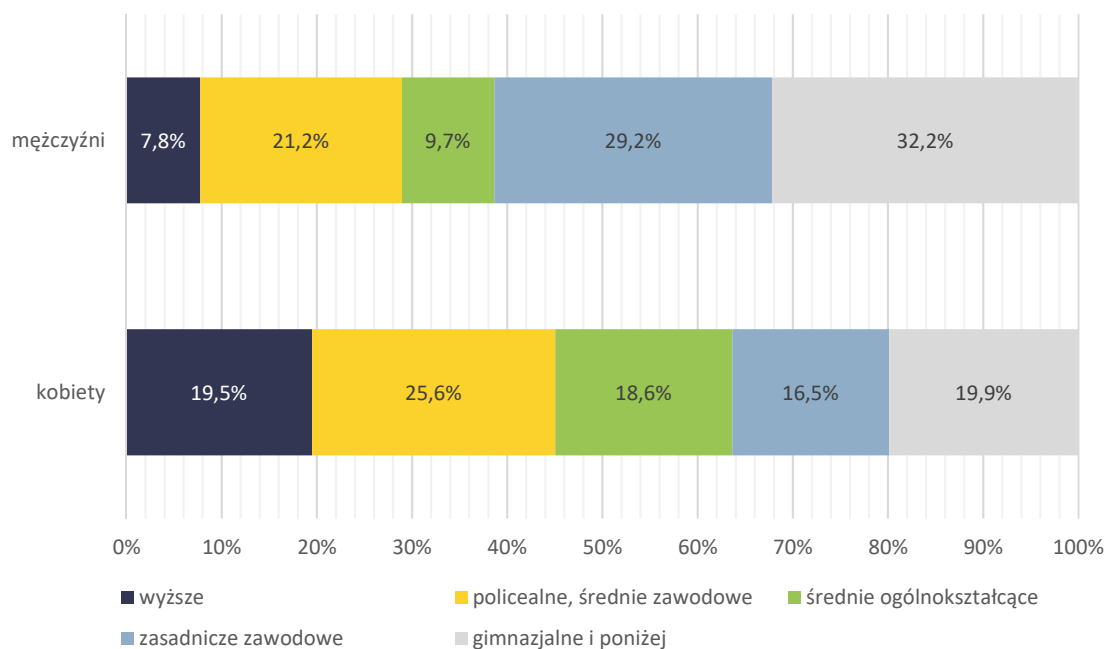
Rysunek 46. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łódzkim wschodnim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Zauważalny jest wysoki odsetek bezrobotnych kobiet z wykształceniem wyższym 19,5%.

Rysunek 47. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na bezrobocie występujące wśród osób powyżej 50 roku życia. Głównym problemem jest brak chęci przebranżowienia, bardziej elastycznego podejścia do wykonywania pracy.

“ Też są tacy w wieku 50+, którzy nie do końca chcą się czegoś nauczyć, poza tym to może być trudne dla nich. I to też grupa ludzi trwale bezrobotnych. Którzy kiedyś się czegoś nauczyli i już niczego nowego nie chcą.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Uczestnicy wywiadu uznali, że główną przeszkodą w rozwoju powiatu jest brak środków finansowych na pokrycie nowych inwestycji.

“ Chęci mamy dużo większe, pole też, ale niestety możliwości finansowe nas ograniczają. I to poważnie. Poza tym, zapomnieliśmy, że na terenie DPS mamy piękny obiekt w ewidencji zabytków, którego nie jesteśmy w stanie zagospodarować, z uwagi właśnie na brak finansów.

Ponadto badani wskazali, że brak pozyskiwania środków finansowych na inwestycje wynika także z braku wykwalifikowanej kadry urzędniczej, która posiadałaby odpowiednie kompetencje i kwalifikacje w tym zakresie.

“ Robimy ogłoszenia na nabory do pracy urzędniczej, to zostają bez echa. To dziwne dla nas, nie ma chętnych.

“ Wymagania są bardzo duże, jeśli chodzi o urzędników. Muzą być bardzo dobrze przygotowani. Młody człowiek, który przychodzi po studiach i formalnie ma wykształcenie, nie każdy ma predyspozycje do bycia urzędnikiem.

Respondenci wskazali także, że barierą w rozwoju są zmiany regulacji prawnych dla przedsiębiorców.

“ Myślę, że w zamyśle prywatnego przedsiębiorcy na pewno jest rozwój, ale w obecnej sytuacji finansowej i politycznej kraju, wielu przedsiębiorców się nie odnajduje w tym sensie i boi się inwestować, patrzy z obawą w przyszłość.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie łódzkim wschodnim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (773 osób) niż się zameldowało (1 402 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie Nowosolna (saldo 23,4 na 1 000 osób) oraz Rzgów (saldo 18,8 na 1 000 osób), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Koluszki (saldo -3,3 na 1 000 osób).

Tabela 35. Migracja w powiecie łódzkim wschodnim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Andrespol (2)	312	281	31	135	103	32	177	12,5
Brójce (2)	153	134	19	53	41	12	100	15,1
Koluszki (3)	368	247	121	303	157	146	65	2,8
Koluszki - miasto (4)	152	75	77	195	68	127	-43	-3,3
Koluszki - obszar wiejski (5)	216	172	44	108	89	19	108	10,4
Nowosolna (2)	161	146	15	44	34	10	117	23,4
Rzgów (3)	224	195	29	96	63	33	128	12,3

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Rzgów - miasto (4)	23	19	4	26	16	10	-3	-0,9
Rzgów - obszar wiejski (5)	201	176	25	70	47	23	131	18,8
Tuszyn (3)	184	143	41	142	107	35	42	3,4
Tuszyn - miasto (4)	90	68	22	84	59	25	6	0,8
Tuszyn - obszar wiejski (5)	94	75	19	58	48	10	36	7,0
Powiat łódzki wschodni	1 402	1 146	256	773	505	268	629	8,7

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Wielka Brytania. Wśród migracji wewnątrz kraju wymieniono przede wszystkim Łódź.

Jeśli chodzi o kierunki emigracji za pracę i edukacją (zwłaszcza szkolnictwo wyższe) w obrębie kraju, widoczny jest przyjazd nauczycieli oraz uczniów z powiatów ościennych do powiatu łódzkiego wschodniego.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Badani zaznaczyli, że w powiecie łódzkim wschodnim przede wszystkim dominuje handel i usługi. Rolnictwo stanowi niewielki odsetek branż na terenie powiatu. Co więcej, coraz częściej tereny rolnicze adaptowane są na nowe tereny pod inne inwestycje.

„Zmieniają plany miejscowe, za zgodą radnych i to jest ich trend i potrzeba, przeznaczają całe połacie terenów rolnych na tereny przeznaczone przede wszystkim na handel, logistykę. To są olbrzymie tereny, kilkuset hektarowe działki. Powiedziałbym, że rolnictwo zaczyna być marginalne.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 36,2% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się w Sekcję G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,9%), Sekcję F – Obiekty budowlane i roboty budowlane stanowi 12,8% przedsiębiorstwa, a firmy przemysłowe stanowiły 11,1%.

Tabela 36. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie

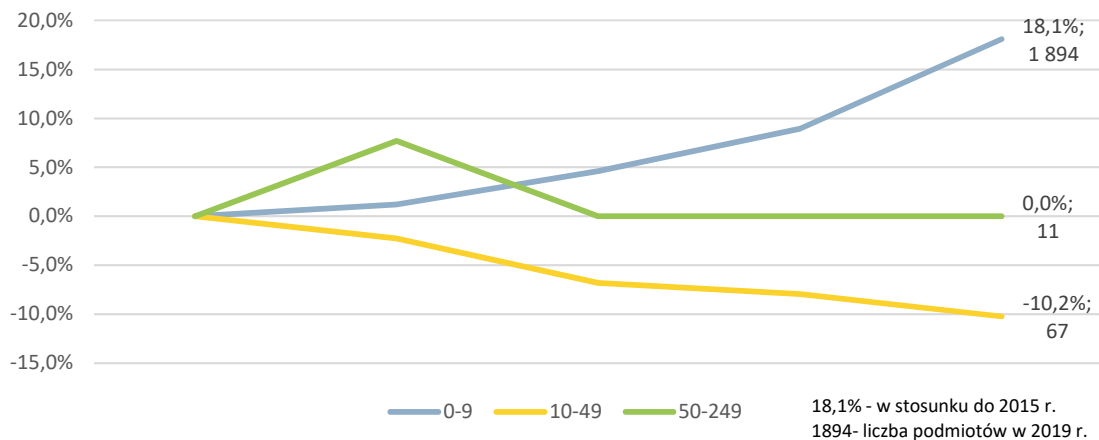
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	35	1,1%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	4	0,1%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	360	11,1%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	21	0,6%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	416	12,8%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	808	24,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	184	5,7%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	75	2,3%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja J Informacja i komunikacja	98	3,0%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	75	2,3%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	56	1,7%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	352	10,8%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	114	3,5%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	21	0,6%
Sekcja P Edukacja	100	3,1%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	252	7,8%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	52	1,6%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	217	6,7%
ogółem	3 246	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (18,1% w stosunku do 2015 r.). Liczba firm zatrudniających od 50 do 249 osób wynosi 11 i nie zmieniła się od 2015 roku. W przypadku firm zatrudniających powyżej 250 pracowników widoczny jest spadek o 10,2% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 48. Podmioty gospodarcze w powiecie łódzkim wschodnim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

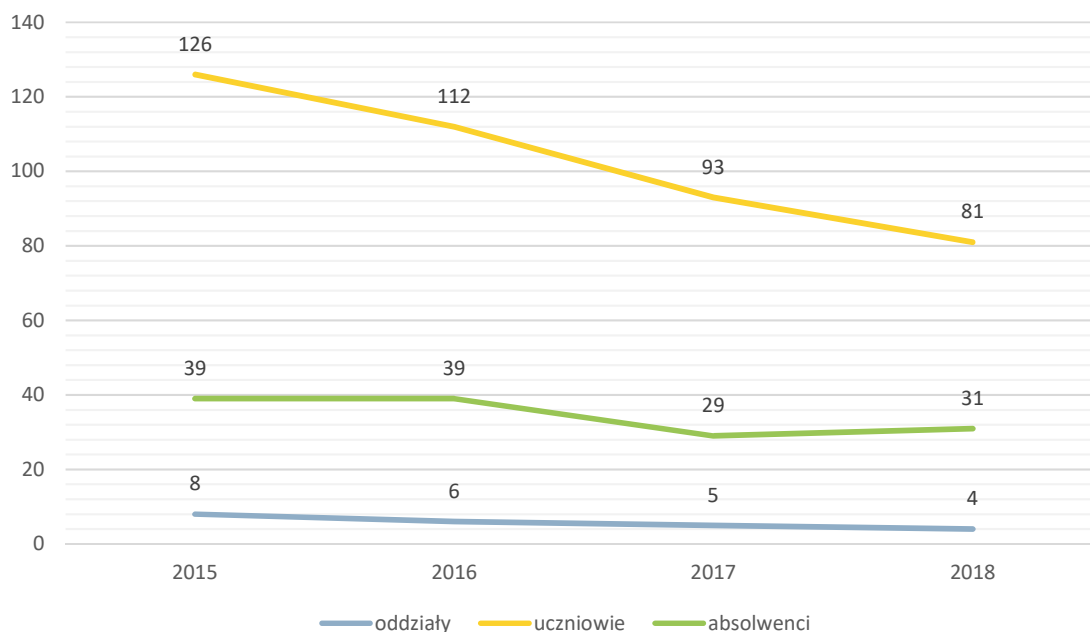

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 6 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 35,7%), absolwentów (spadek o 20,5%) oraz oddziałów (spadek o 50,0%).

Rysunek 49. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łódzkim wschodnim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Wymieniono kierunki kształcenia zawodowego w powiecie, które cieszą się dużą popularnością. Wśród nich znalazły się: technik logistyk, technik mechatronik. Ich duża wybieralność przez uczniów wynika z możliwości znalezienia pracy w tym zawodzie w powiecie łódzkim wschodnim.

Powiatowy Urząd Pracy Łódź-Wschód realizuje projekty na rzecz aktywizacji zawodowej:

- Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie łódzkim wschodnim (IV), którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy,
- Projekt Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie łódzkim wschodnim. Celem jest aktywizacja osób do 29 roku życia.

Powiatowy Urząd Pracy Łódź-Wschód realizował w 2019 roku szkolenia, których główne tematy to:

- inne obszary szkoleń,
- nauka poszukiwania pracy,
- BHP,
- pozostałe usługi,
- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,
- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy.

Powiat opoczyński

POWIAT OPOCZYŃSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat opoczyński zlokalizowany jest w centrum Polski, we wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Drzewica i Opoczno oraz sześć gmin wiejskich: Białaczów, Mniszków, Paradyż, Poświętne, Sławno, Żarnów. Łączna powierzchnia regionu wynosi 1 040 km², co stanowi 5,7% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat opoczyński liczył 76 106 mieszkańców (3,1% ludności woj.), co przekładało się średnio na 73 osoby na 1 km².

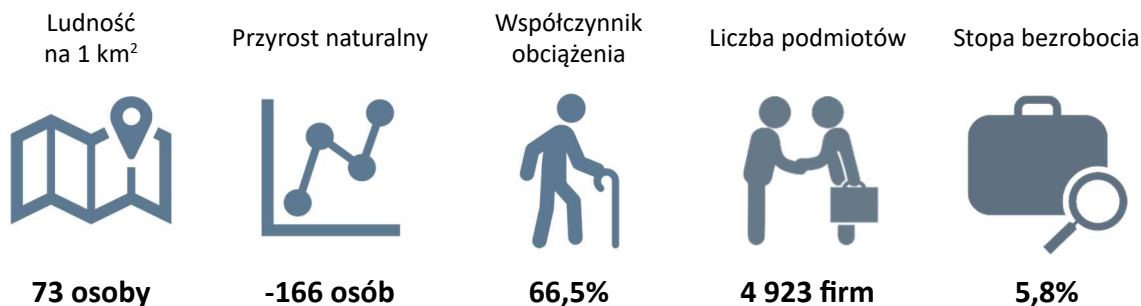
Przyrost naturalny wyniósł -166 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,18‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -406 osób (napływ – 564; odpływ – 970). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 66,5% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu opoczyńskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 69,6 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 4 923 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 647 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,0%, a sektor publiczny – 3,9%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (27,1%), budownictwem (16,0%) oraz przetwórstwem przemysłowym (8,9%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (44,1%), w sektorze przemysłowym i budownictwie zatrudnionych było 23,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 18,1% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,8% i była wyższa o 0,4 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 50. Wybrane wskaźniki dla powiatu opoczyńskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali obszary przemysłowe, przyrodnicze i gospodarcze. Podkreślili także walory historyczne powiatu.

“ Jeśli chodzi o kulturę, tradycję, jesteśmy zagłębiem folkloru opoczyńskiego, który stał się podwaliną dla folkloru Mazowsza.

“ Piękne lasy, mamy tutaj Sulejowski Park Krajobrazowy, czyste powietrze.

“ Przemysł – jesteśmy znani z przemysłu ceramicznego, kiedyś został stworzony obszar ceramiczno-budowlany Opoczno Tomaszów. Są tutaj bardzo dobrze rozwijająca się firma na naszym terenie, więc teraz kolejnictwo. Mamy atuty przemysłowe, przyrodnicze i gospodarcze.

Ponadto respondenci zaznaczyli także bardzo dobrą lokalizację powiatu.

“ Ja bym do tego jeszcze dodał świetną lokalizację, komunikację – dworzec Opoczno Południe. Jesteśmy też na styku, czyli w centrum praktycznie Polski, będą teraz wykonywane obwodnice drogi S74, powiat będzie miał połączenie ze wszystkimi praktycznie ośrodkami. Do Warszawy można pociągiem dojechać do godziny.

Ważnym atutem powiatu opoczyńskiego jest poziom edukacji, dobrze rozwinięta i wyposażona sieć szkół, a także wykwalifikowana kadra dydaktyczna. Badani zauważali, że atutem powiatu jest także wzorowa współpraca między pracodawcami, samorządem, a szkołami.

“ Szkoły nasze są na pewno atutem, jeśli chodzi o bazę edukacyjną, to jest ona bardzo dobrze wyposażona. Bardzo aktywni jesteśmy w pozyskiwaniu środków z regionalnego programu, które służą zarówno doposażaniu szkół, jak również szkoleniu nauczycieli, byli na specjalistycznych szkoleniach, na studiach podyplomowych. Jak również młodzież uczestniczyła bardzo aktywnie w różnych rodzajach szkoleń, dodatkowych praktykach.

“ Cały czas szukamy i moderujemy z każdej strony – od strony pracodawców, uczniów i ich wyobrażeń, od tych naszych możliwości i wyznaczonych strategii powiatu dotychczas i pojawiających się nowych pomysłów na strategię, że my to wszystko łączymy, analizujemy i szukamy czegoś, co moge skwitować do takiego sformułowania, że: co my możemy jeszcze zrobić, wykorzystując wszystkie możliwe podmioty, żeby zatrzymać, bądź ściągnąć ludzi do naszego powiatu.

Respondenci wskazali, że warunki naturalne panujące w powiecie sprzyjają rozwojowi rynku pracy, przemysłu. Na terenie powiatu zlokalizowane są piaski, żwiry, glina, piaskowiec, które następnie wykorzystywane są w produkcji płytek oraz cegły.

“ Na terenie powiatu znajduje się wydobywanie piasku jedyny w Polsce – kwarcowego do produkcji szkła. Jest firma polska z grupy Atlas.

Wyróżnikiem powiatu jest przemysł ceramiczny i budowlany. Ponadto uczestnicy wywiadu podkreślili budowę PKP Intercity na terenie powiatu, co przyniesie wiele korzyści w wymiarze gospodarczym.

“ Będziemy się najbardziej szczyć PKP INTERCITY. Już mamy informację, że będzie to największa, być może w Europie nawet, taki zakład remontujący nie tylko wagony, ale i lokomotywy.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- budowę i przebudowę wraz z wyposażeniem Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego w Mroczkowie Gościńnym,
- Dom Społeczny w Drzewicy,
- dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- centrum usług środowiskowych,
- rozbudowę Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Opocznie,
- budowę Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego,
- infrastrukturę drogową,
- rozbudowę DPS.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

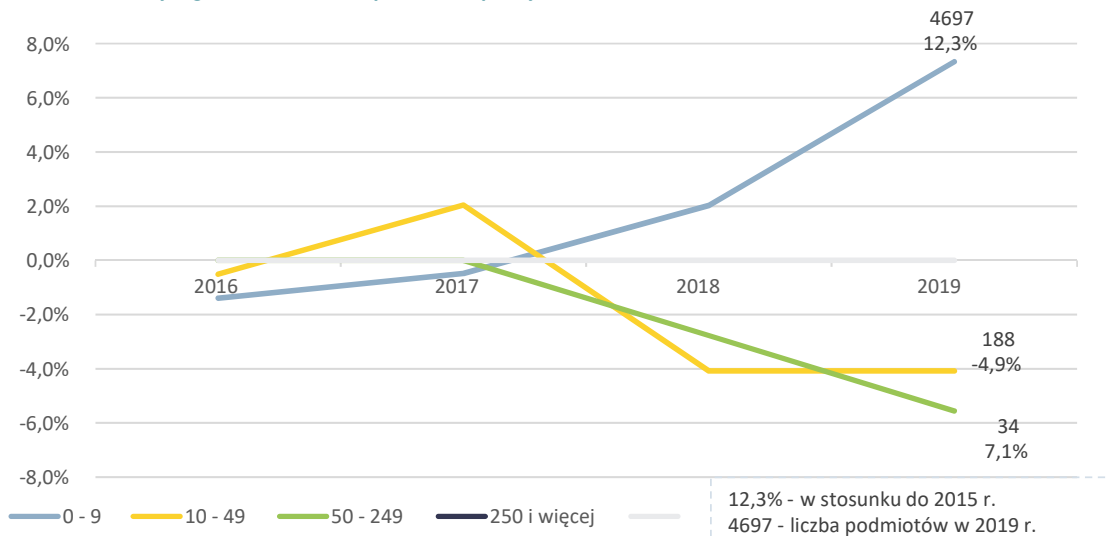
Powiat opoczyński na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, która stanowi 27,12% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji F – Obiekty budowlane i roboty budowlane (powiat – 16,03%, średnia dla województwa – 13,4%).

Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie opoczyńskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	102	2,07%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	16	0,33%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	438	8,90%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	0,16%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	15	0,30%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	789	16,03%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 335	27,12%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	282	5,73%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	111	2,25%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	89	1,81%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	114	2,32%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	143	2,90%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	311	6,32%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	81	1,65%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	90	1,83%
Sekcja P - Edukacja	210	4,27%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	258	5,24%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	126	2,56%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	405	8,23%
Ogółem	4 923	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,7%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 321 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,8% (spadek o 8 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś duże przedsiębiorstwa – 1,6%, przy czym 1 firma zatrudniała powyżej 1 tys. osób.

Rysunek 51. Podmioty wg klas wielkości w powiecie opoczyńskim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 37 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 494 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 38. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	595	589	597	612	647
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	56	45	55	58	68
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	46	48	48	41	31
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	10	-3	7	17	37
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	456	446	452	467	494

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wśród branż wiodących uczestnicy badania wymienili ceramikę oraz budownictwo. Podkreślili wzrost liczby małych i średnich przedsiębiorstw w powiecie.

„ Jest to, oczywiście, dla nas korzyścią, bo jeśli jest to firma zarejestrowana, to jest to podatek PIT i podatek CIT, oni świadczą usługi na terenie całego kraju, ale siedziba główna jest w naszym powiecie i tutaj płacą podatki. Także tych małych firm w ostatnim czasie otworzyło się naprawdę sporo.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. CERAMIKA PARADYŻ Sp. z o.o. – Produkcja płytek ceramicznych ściennych i podłogowych,

2. OPTEX S A – Produkcja tkanin odzieżowych, dekoracyjnych, specjalnych powlekanych, pościelowych i meblowych (len-bawełna-poliester i poliester-wiskoza), obrusów płamoodpornych i kompletów pościelowych, worków bez szwów dla poczty, urzędów, instytucji, pralni,
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. Edmunda Biernackiego w Opocznie – Szpitalnictwo,
4. CAOLIN Sp. z o.o – Magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działają 74 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,4% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego²³. Największy udział w województwie mają firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie opoczyńskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (28 firm).

Rysunek 52. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie opoczyńskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ²⁴	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	9	0,6%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	20	2,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	10	2,6%
	Energetyka	6	2,8%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	28	1,7%
	Informatyka i Telekomunikacja	1	0,2%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wskazali na firmy z branży wędliniarskiej, które stosują automatyzację przemysłu. Jeden z zakładów wędliniarskich ma biogazownię.

²³ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

²⁴ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

“ W tej chwili praca w takim zakładzie, to nie jest praca typowo fizyczna, tylko umiejętność obsługi odpowiednich maszyn, praca chemików, biologów, mechatroników. Dotyczy to zarówno mechanika samochodowego, który nie jest już tym, czym możemy sobie wyobrazić.

Uczestnicy wywiadu podkreślili także rolę środków zewnętrznych w rozwoju innowacyjności.

“ Jest też jeden warunek – wszystkie środki są w urzędzie marszałkowskim oparte na innowacyjności. Jeśli ktoś chce pozyskać stąd środki – musi być spełnione kryterium innowacyjności. Firmy się dostosowują, jeśli chcą pozyskać środki.

3 sierpnia 2018 r. w Starostwie Powiatowym w Opocznie podpisane zostało porozumienie o współpracy Uczestników Klastra Energii Powiatu Opoczyńskiego podpisanego przez podmioty i osoby będące Uczestnikami Klastra. Do porozumienia tego przystąpiły: Powiat Opoczyński, miasto i gmina Drzewica oraz gminy Białaczów, Paradyż, Poświętne, Sławno i Żarnów.

Działalność Klastra ma na celu wspieranie Uczestników w dążeniu do stworzenia na obszarze funkcjonowania Klastra Energii gospodarki niskoemisyjnej i zrównoważonej energii poprzez koordynację działań w zakresie:

- poprawy efektywności energetycznej w zasobach publicznych, sektorze przedsiębiorstw, lokalnych społeczności i mieszkańców,
- poprawy stanu środowiska w obszarze jakości powietrza i ograniczenia niskiej emisji,
- planowania, wytwarzania, dystrybucji i obrotu energią elektryczną oraz równoważenia zapotrzebowania na energię w ramach sieci dystrybucyjnej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV,
- planowania, wytwarzania, koordynacji i dystrybucji energii cieplnej w szczególności produkowanej w skojarzeniu,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gospodarce energetycznej obszaru Klastra ze szczególnym uwzględnieniem potencjału lokalnych zasobów źródeł energii tj. słońce, wiatr, spadki wód, ścieki, geotermia, biomasa i biogaz,
- kreowania i wdrażania przedsięwzięć z zakresu elektromobilności,
- edukacji ekoenergetycznej w zakresie zrównoważonego zarządzania lokalną gospodarką.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.²⁵

Dla powiatu opoczyńskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 39. Zawody deficytowe w powiecie opoczyńskim

ceramicy przemysłowi	kucharze	operatorzy obrabiarek skrawających
cieśle i stolarze budowlani	magazynierzy	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
diagności samochodowi	masarze i przetwórcy ryb	pielęgniarki i położne
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	maszyniści	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
fizjoterapeuci i masażyści	mechanicy maszyn i urządzeń	pracownicy obsługi ruchu szynowego
fryzjerzy	mechanicy pojazdów samochodowych	psycholodzy i psychoterapeuci

²⁵ <https://barometrzwodow.pl>

graficy komputerowi	monterzy instalacji budowlanych	robotnicy leśni
kierowcy autobusów	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	spawacze
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	nauczyciele przedmiotów zawodowych	ślusarze
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	

Źródło: Barometr zawodów

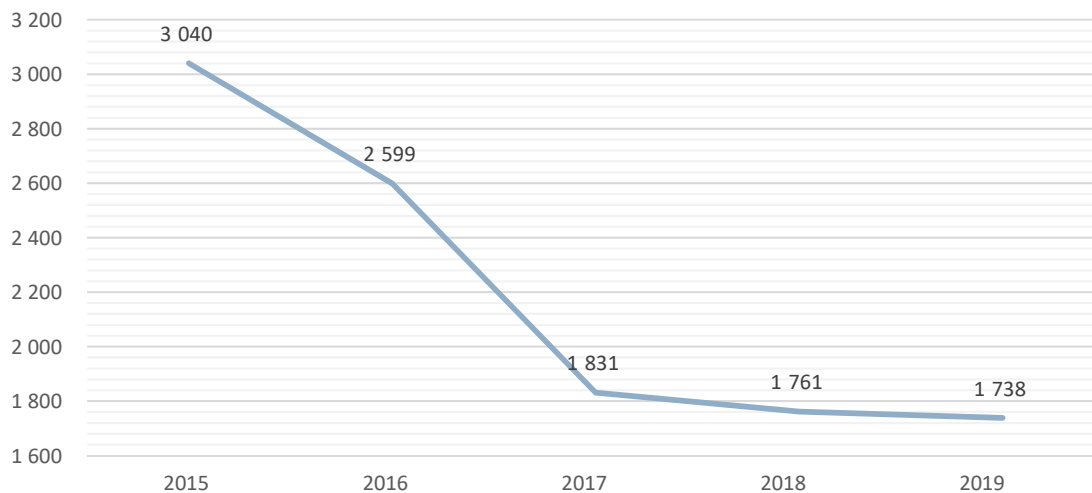
W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku liczy się przede wszystkim chęć do pracy. resztę umiejętności można nabyć u pracodawcy lub zostać przeszkolonym.

“ Nie pracują te osoby, które nie chcą. I pracodawca zainteresowany jest pracownikiem, który chce pracować, bez względu na wykształcenie. Ale jak ja obserwuję to osoby, które mają średnie wykształcenie o wiele łatwiej jest im się dostosować do rynku pracy.

Uczestnicy wymienili zapotrzebowanie na następujące zawody: masażyści, mechanicy pojazdów, monterzy, pielęgniarki, operatorzy, pracownicy obsługi ruchu szynowego, psycholodzy, psychoterapeuci, spawacze, lekarze, nauczyciele przedmiotów zawodowych.

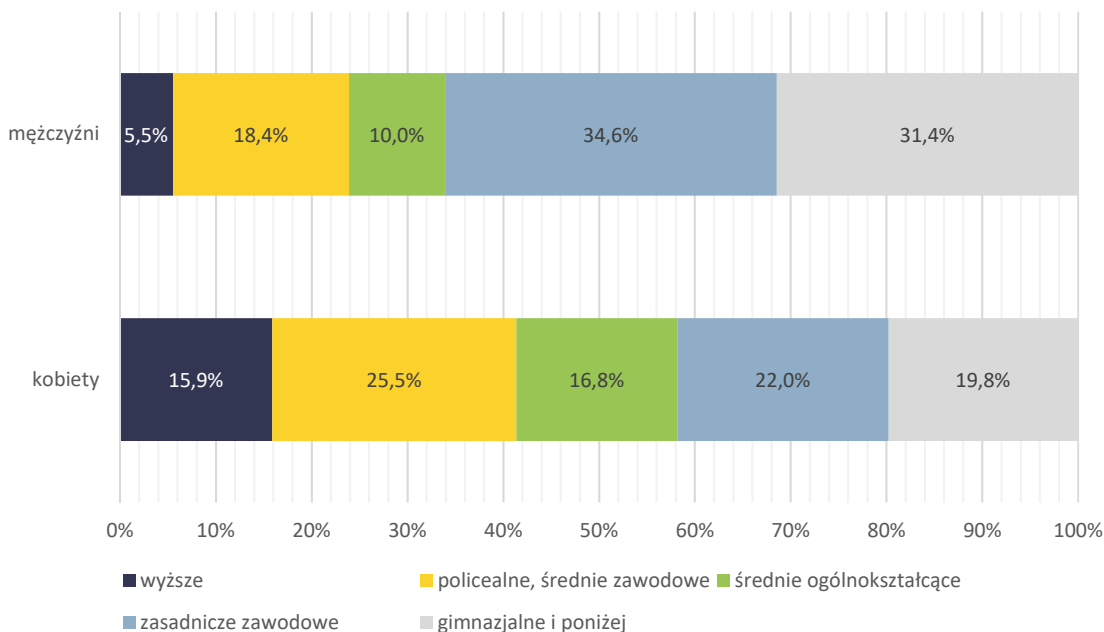
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie w 2019 r. zarejestrowano 1 738 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 56,4%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 53. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie opoczyńskim w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Kobiety bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 15,9% wszystkich zarejestrowanych.

Rysunek 54. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie opoczyńskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na niską stopę bezrobocia w powiecie. Ponadto, zauważalny jest także rozwój mikro i małych przedsiębiorstw w regionie. Najwięcej bezrobotnych jest w wieku 40-50 lat oraz w wieku przedemerytalnym. Natomiast brakuje ludzi do prac sezonowych.

„Bezrobotnych mamy ok. 2100 osób. Ponieważ nie mamy nowych ofert. Dlatego ta aktywność jest całkiem niezła. Uruchomiliśmy też wszystkie pozostałe formy, jakie mamy, czyli prace interwencyjne, roboty publiczne jest duże zainteresowanie.

Badani po raz kolejny podkreślili pozytywny przebieg współpracy urzędu pracy z pracodawcami.

„Szanuję czas pracodawcy i kierujemy do nich osoby, które są uprzednio zweryfikowane, każdy bezrobotny ma przeprowadzony wywiad i on określa jaką pracę chce podjąć, jakie ma wykształcenie. Kierujemy do przedsiębiorcy od 3 do 5 osób wyselekcjonowanych przez naszych pracowników. Jest możliwość przekwalifikowania, są na to też środki z Krajowego Funduszu. Pracodawca wybiera sobie, nie zawsze nam się udaje. Pracodawca określa kryteria i czasami nie mamy takich osób.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych, wyzwaniem dla powiatu opoczyńskiego jest odpływ ludności z regionu.

Ważnym elementem, na który wskazywali badani jest brak wydarzeń kulturalnych oraz współpracy w tym zakresie między gminami.

„Wydaje mi się, że w gminach nie stwarza się możliwości rozwoju kulturalnego. Są te domy kultury, która działają, ale to nie są te możliwości na ten rozwój i poziom.

“ U nas kuleje brak stworzenia jakiegokolwiek centrum. Każda gmina sobie skrobie. Folklor u nas jest, jest żywy, naprawdę. Ale nie ma instytucji, która by to scalała wszystko, zrobiłaby ofertę imprez. Chcieliśmy to zrobić, ale gminy nie chcą współpracować.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie opoczyńskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (970 osób) niż się zameldowało (564 osób). Tylko gmina wiejska Białaczów odnotowała dodatnie saldo migracji (1,0). Najwyższe saldo migracji charakteryzuje gminę wiejską Paradyż (-9,8).

Tabela 40. Migracja w powiecie opoczyńskim w powiecie opoczyńskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Białaczów (2)	61	30	31	55	34	21	6	1,0
Drzewica (3)	73	31	42	128	79	49	-55	-5,3
Drzewica - miasto (4)	29	12	17	53	34	19	-24	-6,3
Drzewica - obszar wiejski (5)	44	19	25	75	45	30	-31	-4,7
Mniszków (2)	39	19	20	42	25	17	-3	-0,6
Opoczno (3)	224	101	123	466	256	210	-242	-7,1
Opoczno - miasto (4)	121	33	88	310	162	148	-189	-8,9
Opoczno - obszar wiejski (5)	103	68	35	156	94	62	-53	-4,1
Paradyż (2)	19	9	10	62	35	27	-43	-9,8
Poświętne (2)	26	16	10	47	34	13	-21	-6,7
Sławno (2)	60	38	22	99	51	48	-39	-5,1
Żarnów (2)	62	34	28	71	49	22	-9	-1,5
Powiat opoczyński	564	278	286	970	563	407	-406	-5,3

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Norwegia, Hiszpania, Portugalia – przyznają rozmówcy wywiadu. Mieszkańcy powiatu migrują najczęściej do następujących miast: Łódź, Warszawa, Wrocław.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu podkreślili rozwój branży wędliniarskiej oraz hodowli zwierząt w powiecie opoczyńskim na obszarach wiejskich. Ponadto na terenach znajdują się firmy z branży: budowlanej, usługowej, transportowej, meblarskiej. Zwrócono uwagę, iż pokolenie dzieci rolników nie chce przejmować gospodarstw rolnych rodziców. Młodzi ludzie wyjeżdżają do miasta w poszukiwaniu nauki oraz możliwości zarobkowania.

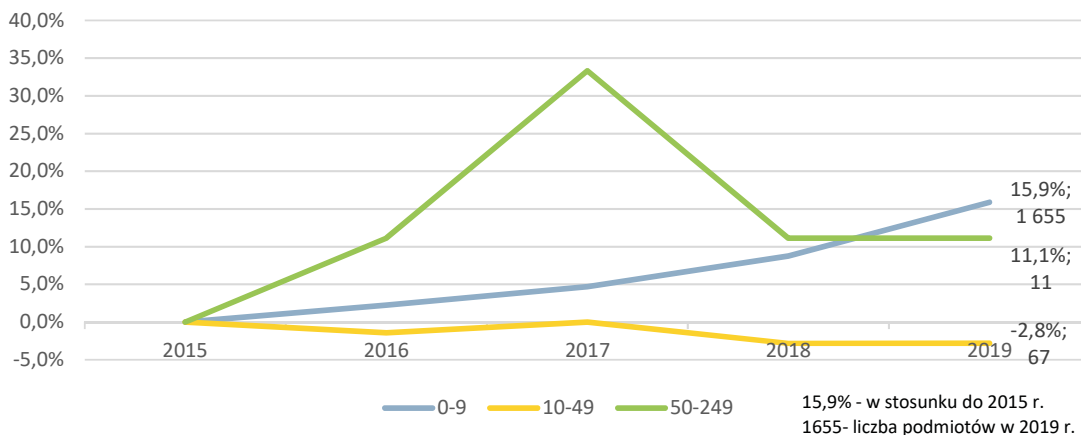
Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 35,2% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się w Sekcję G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,1%), co czwarte przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (20,3%), a firmy przemysłowe stanowiły 10,6%.

Tabela 41. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie opoczyńskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65	3,7%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	7	0,4%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	183	10,6%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	352	20,3%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	400	23,1%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	126	7,3%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	34	2,0%
Sekcja J Informacja i komunikacja	29	1,7%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	38	2,2%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	14	0,8%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	76	4,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	20	1,2%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	55	3,2%
Sekcja P Edukacja	63	3,6%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	61	3,5%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	45	2,6%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	157	9,1%
ogółem	1 734	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzegalny jest roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (15,9% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 11,1% w stosunku do 2015 r.). Z kolei nastąpił znaczny spadek liczby firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 2,8 w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 55. Podmioty gospodarcze w powiecie opoczyńskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

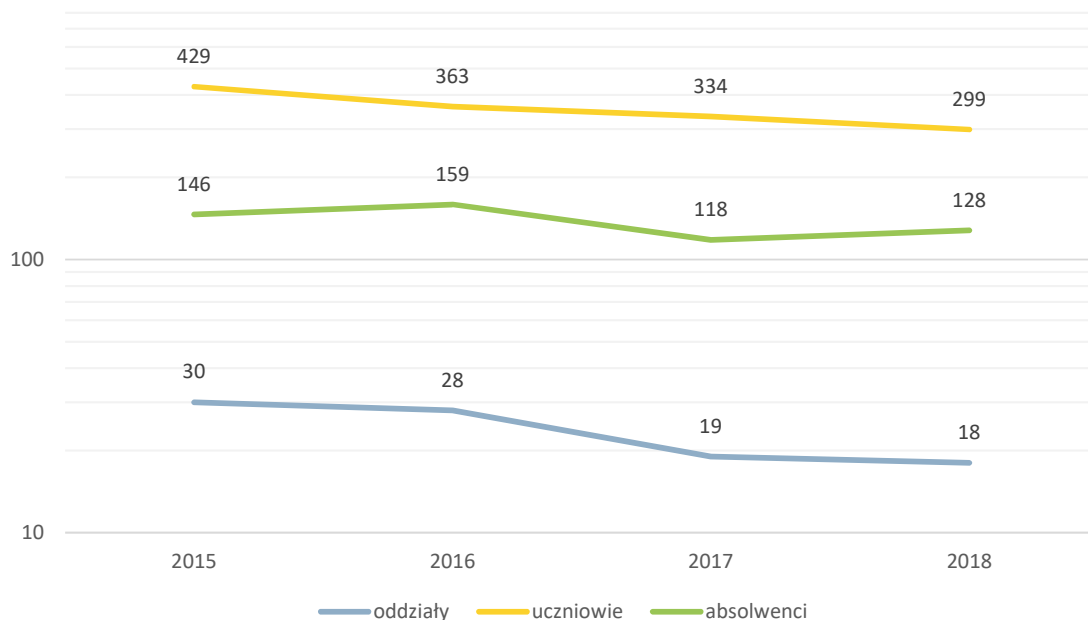
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 30 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o -30,3%), absolwentów (spadek o -12,3%) oraz oddziałów (spadek o -40,0%).

Rysunek 56. Szkolnictwo zawodowe w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające.

„ Szkoły nasze zarówno zawodowe, jak i liceum, to otrzymują srebrne lub brązowe tarcze, w tym rankingu krajowym. Powiat dostał też tytuł lidera edukacji, który był przyznany w Krakowie. Sukcesem szkół są sukcesy poszczególnych uczniów na szczeblu wojewódzkim czy krajowym.

Warto podkreślić, iż szkoły zawodowe w powiecie odpowiadają na potrzeby rynku pracy. Podejmują współpracę z pracodawcami, z urzędem pracy i ze szkołami, uczniami, radami rodziców, organizowane są np. targi pracy i edukacji. Co więcej, pracodawcy prowadzą zajęcia, doposażają sale, przyjmują uczniów na staże.

„ Jeśli chodzi o pracodawców, to oni bardziej kontaktują się bezpośrednio z dyrektorami szkół, jednakże współpracujemy, mamy porozumienie z firmą PKP INTERCITY. Dwie szkoły współpracują i kształcą na potrzeby tego zawodu są to zawody kolejowe – w Zespole Szkół Powiatowych w Drzewicy i Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Opocznie.

Dużym zapotrzebowaniem cieszy się zawód mechatronika oraz informatyka. Co więcej, badani podkreślili powstawanie szkół branżowych, które cieszą się zainteresowaniem wśród młodzieży.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w 2020 roku realizuje dwa projekty na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu:

- Projekt pt. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (V)”. Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat bez pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami,

zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie jako bezrobotne, w tym w szczególności tych, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu – tzw. Młodzież NEET,

- Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi - kierowany do osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie.

Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie w 2019 r. realizował szkolenia i kursy, których główne tematy to:

- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,
- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- pozostałe usługi,
- bhp,
- nauka poszukiwania pracy,
- inne obszary szkoleń.

Powiat pabianicki

POWIAT PABIANICKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat pabianicki zlokalizowany jest w centrum Polski, w środkowej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z siedmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Konstantynów Łódzki, Pabianice oraz pięć gmin wiejskich: Dłutów, Dobroń, Ksawerów, Lutomiersk, Pabianice. Łączna powierzchnia regionu wynosi 492 km², co stanowi 2,7% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat pabianicki liczył 119 291 mieszkańców (4,9% ludności woj.), co przekładało się średnio na 242 osoby na 1 km².

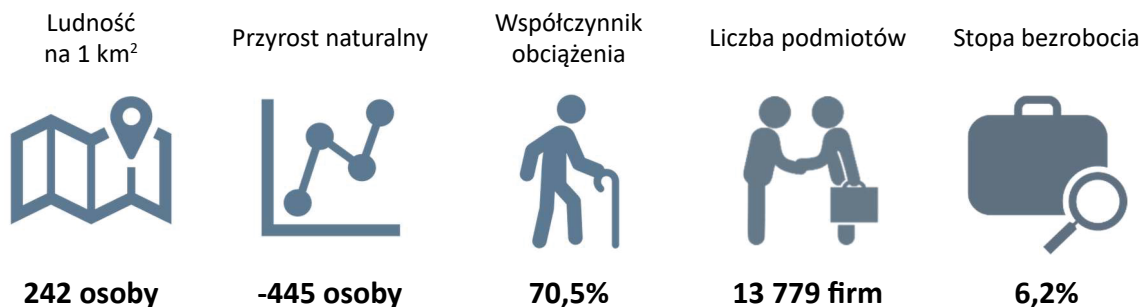
Przyrost naturalny wyniósł -445 osoby, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -3,73‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 448 osób (napływ – 1 784; odpływ – 1 336). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 70,5% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu pabianickiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 111,1 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 13 779 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 1 155 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,4%, a sektor publiczny - 2,3%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (24,9%), budownictwem (11,5%) oraz przetwórstwem przemysłowym (14,6%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (40,8%), w sektorze usług zatrudnionych było 23,9% ogółu, zaś handlem zajmowało się 18,4% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,2% i była wyższa o 0,8 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 57. Wybrane wskaźniki dla powiatu pabianickiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Niewątpliwym atutem powiatu pabianickiego jest jego lokalizacja i przebiegające tutaj drogi szybkiego ruchu S14 i S8, przy których powstało centrum logistyczne AMAZON oraz z drugiej strony zakład MIELE. Wymienione firmy wpływają na wzrost miejsc pracy w regionie.

“ *Produktem, którym możemy się poszczycić, to przede wszystkim lokalizacja – S8, S14, lokalizacja blisko Łodzi, więc możemy być i sypialnią Łodzi, ceny są atrakcyjne, jeśli chodzi o mieszkalnictwo, nieruchomości. U nas jest bardzo rozwinięty rynek pracy.*

Ponadto badani wskazali, że na terenach wiejskich widoczny jest przyrost ludności, co związane jest z faktem, iż powiat staje się tzw. „sypialnią miasta Łodzi”.

“ Widać nawet po wzroście zaludnienia w gminach wiejskich, gdzie w gminie Pabianice, praktycznie przez ostatnie 15 lat wzrosło prawie o połowę. Świadczy to o tym, że jesteśmy sypialnią dla większych ośrodków. Chociaż Łódź się wyludnia, ale wyludnia się na obrzeża.

Zdaniem respondentów sukcesem powiatu jest funkcjonowanie na jego terenie dużych zakładów pracy jakich jak np. Adamed. Powiat pabianicki znany jest w zasięgu krajowym również z przemysłu włókienniczego.

Zwrócono uwagę, iż powiat jest miejscem dobrze zarządzanym. Chętnie podejmowane są inicjatywy, współpraca między samorządem, mieszkańcami, pracodawcami oraz innymi instytucjami w celu realizacji wspólnych celów na rzecz powiatu.

“ Jest wysoka kultura polityczna w naszym powiecie, gdzie przekłada się to na sukces i osiągnięcia, współpracę. Zgoda buduje. Za tym idzie rozwój gospodarczy, że są wspólne projekty, działania.

“ Wszystkie te działania są nastawione na wsparcie przedsiębiorców, dlatego, że oni mogą liczyć na pomoc władz powiatu, władz miasta. Widać, że jak jest jakiś problem to się spotykają.

Poziom edukacji w powiecie pabianickim został oceniony bardzo wysoko. Przedstawiciele kolejny raz podkreślili chęć współpracy, tym razem dyrektorów z przedsiębiorcami. Celem tej działalności jest odpowiadanie na potrzeby rynku pracy oraz ich zaspokajanie. Tworzone są m. in. klasy patronackie. Widoczne jest duże zaangażowanie przedsiębiorców w szkolnictwo zawodowe. Uczniowie z powiatu pabianickiego szczycą się sukcesami edukacyjnymi.

“ Jeśli chodzi o olimpiady, to corocznie w październiku sporządzamy taką informację oświatową dla naszych radnych, której jednym z punktów są sukcesy naszych uczniów. Tego jest bardzo dużo, bo zarówno w dziedzinie sportu, olimpiady językowe, konkursy artystyczne na poziomie zarówno wojewódzkim, jak i ogólnopolskim.

“ Mamy na terenie stolicy naszego powiatu artystyczną szkołę – szkołę muzyczną, m.in. laureatem konkursu Wieniawskiego jest uczeń tej szkoły. Można się tym poszczycić, bo na terenie niewielu powiatów zdarza się laureat tego konkursu. To jest państwowa szkoła.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- modernizację linii kolejowej (linia od Sieradza do Łodzi),
- rewitalizację Parku Słowackiego,
- przedłużenie drogi S14,
- infrastrukturę drogową.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat pabianicki na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tą działalność stanowią 24,87% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 14,6%, średnia dla województwa – 11,1%). Podmioty z Sekcji F – Obiekty budowlane i roboty budowlane stanowią 11,5% firm działających na terenie powiatu pabianickiego.

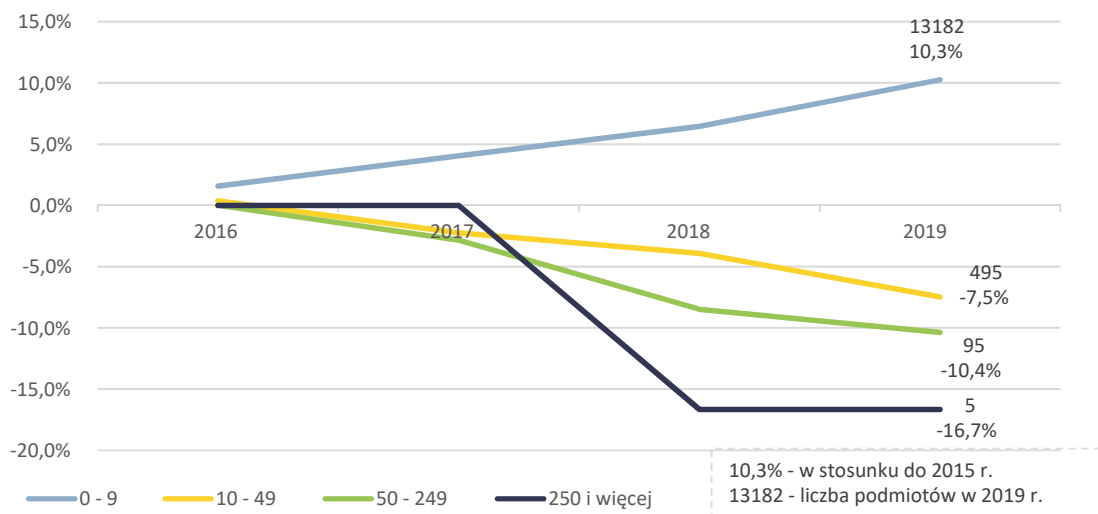

Tabela 42. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie pabianickim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	318	2,31%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	10	0,07%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	2012	14,60%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	23	0,17%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	36	0,26%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 581	11,47%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3 427	24,87%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	743	5,39%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	324	2,35%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	393	2,85%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	333	2,42%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	611	4,43%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1160	8,42%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	356	2,58%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	79	0,57%
Sekcja P - Edukacja	418	3,03%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	808	5,86%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	186	1,35%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	956	6,94%
Ogółem	13 774	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,0%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 581 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,4% (spadek o 42 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,8%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,2%, przy czym 4 firmy zatrudniały powyżej 1 tys. osób.

Rysunek 58. Podmioty wg klas wielkości w powiecie pabianickim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 30 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 890 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 43. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie pabianickim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 055	1 073	1 096	1 119	1 155
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	93	96	94	97	90
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	86	84	72	77	60
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	7	12	22	20	30
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	811	819	831	861	890

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest starzenie się społeczeństwa oraz proces depopulacji, który charakterystyczny jest dla większości jednostek terytorialnych w kraju.

Wśród branż kluczowych, wiodących w powiecie wyróżniono: branżę farmaceutyczną, przemysł spożywczy, przetwórstwo, branżę odzieżową, maszynową, elektroniczną i budowlaną. Zwrócono uwagę na przyrost liczby firm z sektora usług: fryzjerów, kosmetyczek, siłowni itp. Według badanych w powiecie dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Uczestnicy wywiadu zwrócili uwagę na dynamiczny rozwój strefy ekonomicznej na terenie powiatu pabianickiego. Lista inwestorów poszerza się z roku na rok, są nowe inwestycje, sporą liczbę miejsc pracy generują handel i usługi, galerie handlowe, markety, banki, hotele i apteki.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Lumileds Poland S.A. – Produkcja i sprzedaż źródeł światła (lampy żarowe, lampy wyładowcze, świetlówki liniowe, energooszczędne świetlówki kompaktowe), elektroniki oświetleniowej, komponentów i maszyn,
2. Clariant Plastics & Coatings (Polska) Sp. z o.o. – Produkcja i sprzedaż koncentratów pigmentowych i środków pomocniczych dla przemysłu przetwórstwa tworzyw sztucznych; dobór koloru według wzorca klienta; atesty PZH,
3. Aflofarm Farmacja Polska Sp. z o.o. – Produkcja leków i wyrobów farmaceutycznych,
4. Suwary S.A. w Pabianicach – Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych (butelki, kanistry, konewki), akcesoriów motoryzacyjnych z tworzyw sztucznych (trójkąty ostrzegawcze, tablice odbłaskowe, płyny do spryskiwaczy); import olejów i smarów firmy NESTE Oils,
5. Zakład Gospodarki Komunalnej I Mieszkaniowej – Administratorzy nieruchomości, z wyjątkiem budynków mieszkalnych,
6. Kilargo Sp. z o.o. – Produkcja i sprzedaż hurtowa lodów,
7. Gospodarstwo Rolne Włodzimierz Janeta – Usługi w zakresie ochrony osób i mienia,
8. Alrec Sp. z o.o. – Projektowanie, produkcja i rozprowadzanie produktów i usług komunikacji wewnątrz sklepowej w celu zwiększenia sprzedaży,
9. Pabianicka Spółdzielnia Mieszkaniowa – Zarządzanie i administrowanie nieruchomościami,
10. Zakłady Mięsne Pamso S.A. – Ubój trzody, przerób mięsa, produkcja konserw,
11. Społem Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Pabianicach – Sprzedaż artykułów spożywczych i przemysłowych; produkcja pieczywa,
12. Flint Group Polska Sp. z o.o. – Dystrybucja farb na wszystkie podłoża do druku techniką offsetu arkuszowego i rolowego,
13. Zakład Włókienniczy Biliński Spółka Jawna – Wykończanie wyrobów włókienniczych,
14. Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o. – Szpitalnictwo.

Uczestnicy wywiadu przyznali, że niegdyś powiat słynął z przemysłu włókienniczego. Wskazali dwóch, w ich opinii, największych pracodawców na rynku w powiecie pabianickim. Są to: firma ADAMED oraz AFLORAFM.

„Pozostały 2 duże zakłady, tzn. 1 powstał po okresie transformacji nowy zakład, natomiast drugi, który mienił właścicieli i zmienił nazwę, mówię tu o POLFIE PABIANICE, który teraz nazywa się ADAMED. To jest duży pracodawca. I ta, która powstała od nowa to Spółka AFLOFARM, w których są 3 grupy i zatrudnia ok. 1000 osób. Na obecne warunki to jest duży pracodawca. W obu firmach pracuje bardzo dużo ludzi z gmin. Jest też firma PLAST, która robi konserwy, przetwory, też tam zatrudnia sporo osób.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działają 394 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 7,53% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego²⁶. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie pabianickim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (190 firm).

²⁶ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 59. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie pabianickim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ²⁷	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	190	12,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	66	7,6%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	21	5,4%
	Energetyka	12	5,7%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	85	5,2%
	Informatyka i Telekomunikacja	20	3,5%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Przede wszystkim wskazano na firmę ADAMED z sektora farmaceutycznego, która stosuje w procesie technologicznym nanotechnologię oraz biotechnologię. Do innowacyjnych rozwiązań zaliczono także fotowoltaikę.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.²⁸

Dla powiatu pabianickiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 44. Zawody deficytowe w powiecie pabianickim

elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	murarze i tynkarze	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
fizjoterapeuci i masażyści	nauczyciele języków obcych i lektorzy	pielęgniarki i położne
kierowcy autobusów	nauczyciele nauczania początkowego	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych

²⁷ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

²⁸ <https://barometrzwawodow.pl/>.

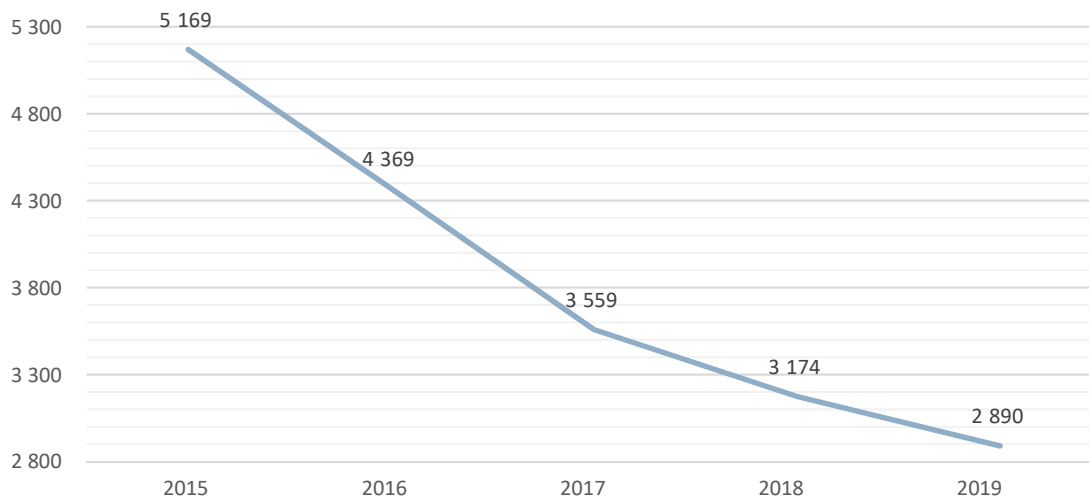
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	nauczyciele przedmiotów zawodowych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
kucharze	nauczyciele przedszkoli	ratownicy medyczni
lekarze	nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych	spawacze
magazynierzy	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	ślusarze
monterzy instalacji budowlanych	operatorzy obrabiarek skrawających	technicy budownictwa
monterzy konstrukcji metalowych	operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych	

Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na robotników wykonujących proste prace w przemyśle, robotników magazynów gospodarczych, operatorów urządzeń do produkcji wyrobów, magazynierów, szwaczki, kucharzy, pracowników obsługi biurowej. Uczestnicy wywiadu przyznali, że w powiecie braki pracowników uzupełniane są poprzez zatrudnianie pracowników z Ukrainy lub innych obcokrajowców.

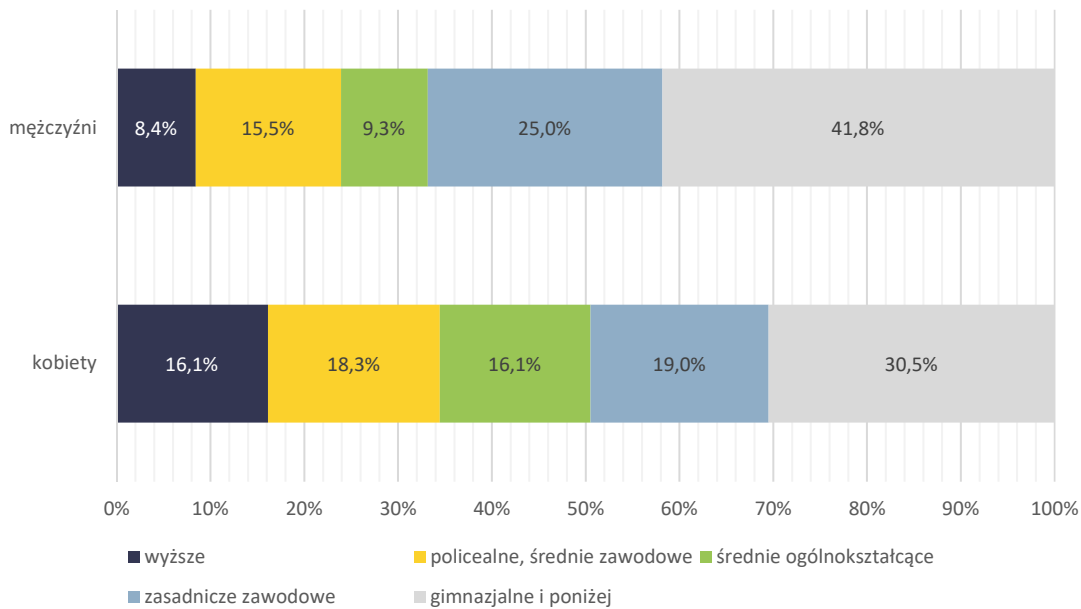
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Pabianicach w 2019 r. zarejestrowano 2 890 osób bezrobotnych, przy czym mężczyźni stanowili większość, tj. 50,5%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 60. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie pabianickim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to najczęściej kobiety.

Rysunek 61. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie pabianickim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę, iż podjęcie pracy zależy od chęci osób jej poszukujących. Powiat pabianicki cieszy się niewielką stopą bezrobocia, co wpływa na możliwości znalezienia pracy zarobkowej.

“ Ludzie wykształceni z zawodem, bez problemu tę pracę na terenie powiatu znajdują. A jeśli nie na terenie powiatu, to znajdują na terenie Łodzi. A ludzie, którzy w tym momencie nie mają tego wykształcenia, to też jest cała rzesza osób, które nie chcą pracować.

Ponadto zdaniem badanych świadczenia socjalne oferowane przez państwo działają demobilizująco na podejmowanie pracy przez młode kobiety. W ich opinii bezrobocie generują osoby niepełnosprawne, osoby korzystające ze świadczeń socjalnych, osoby w wieku przedemerytalnym, osoby wykluczone społecznie.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych, wyzwaniem dla powiatu pabianickiego jest pozyskiwanie środków na rozwój oraz prowadzenie inwestycji.

Badani przyznali, że bliskość Łodzi jest dla powiatu pabianickiego zarówno szansą, jak i zagrożeniem. Mieszkańcy częściej korzystają z infrastruktury miasta Łodzi niż powiatu. Przykładowo wybudowane kino, czy też galeria handlowa nie są tak często użytkowane przez mieszkańców powiatu, którzy chętniej odwiedzają miasto Łódź i korzystają z jego infrastruktury.

“ Na terenie Pabianic powstało centrum handlowe, gdzie utworzono kino Helios i niestety świeci pustkami, bo mamy inne łódzkie, rzut beretem.

“ Bardzo dużo uczniów dojeżdża do Łodzi, bo jeśli mają 15 min i dojadą do szkół łódzkich, to my mamy duży problem, bo nawet jeśli te 70% czy nawet więcej pozostających w powiecie, to jest ogromny sukces bo jak młodzież ma 15 min do szkoły do Łodzi, to pojedzie do Łodzi. I również są oczywiście próby lokalnych knajpek, żeby młodzież została, bo młodzież popołudniem też jedzie do Łodzi. Pabianice dla młodych ludzi się wyludniają.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie pabianickim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 336 osób) niż się zameldowało (1 784 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Pabianice (saldo 29,2) oraz Lutomiersk (saldo 20,7), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Pabianice (saldo -3,3).

Tabela 45. Migracja w powiecie pabianickim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Konstantynów Łódzki (1)	397	341	56	233	146	87	164	9,0
Pabianice (1)	506	310	196	723	279	444	-217	-3,3
Dłutów (2)	82	65	17	41	16	25	41	8,8
Dobroń (2)	125	98	27	85	61	24	40	5,2
Ksawerów (2)	131	118	13	108	83	25	23	3,0
Lutomiersk (2)	259	224	35	82	57	25	177	20,7
Pabianice (2)	284	257	27	64	42	22	220	29,2
Powiat pabianicki	1 784	1 413	371	1 336	684	652	448	3,8

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Wielka Brytania, Holandia

Jeśli chodzi o kierunki emigracji za pracę i edukacją (zwłaszcza szkolnictwo wyższe) w obrębie kraju, są to przede wszystkim duże aglomeracje jak np. Łódź. Uczestnicy badania zauważyli, że mieszkańcy powiatu migrują także w obrębie powiatu, zmieniając miejsce zamieszkania na inną gminę.

“Pabianice też się wyludniają, ale ci mieszkańcy nie wyjeżdżają od nas daleko, zostają w powiecie, tylko w innej gminie. Na tyle blisko, że nadal pracują u nas.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu obserwują zanik prowadzenia działalności na obszarach wiejskich, mowa o małych gospodarstwach rolnych. Widoczny jest rozwój mieszkalnictwa rodzinnego na tych obszarach.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 31,8% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sektę G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,1%), 14,0% przedsiębiorstw prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa, a firmy przemysłowe stanowiły 15,8%.

Tabela 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie pabianickim

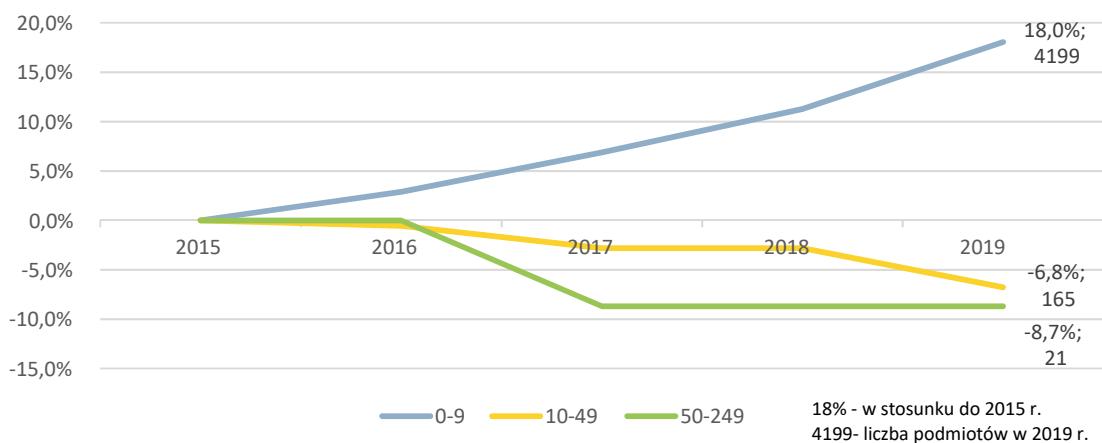
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	212	4,8%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	5	0,1%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	692	15,8%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,1%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	17	0,4%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	614	14,0%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 101	25,1%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	226	5,2%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	87	2,0%
Sekcja J Informacja i komunikacja	106	2,4%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	69	1,6%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	98	2,2%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	331	7,5%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	95	2,2%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	55	1,3%
Sekcja P Edukacja	102	2,3%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	232	5,3%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	56	1,3%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	280	6,4%
ogółem	4 385	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (18,0% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się spadek firm zatrudniających od 50 do 249 osób (8,7% w stosunku do 2015 r.) oraz zatrudniających 10-49 pracowników (spadek o 6,8% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 62. Podmioty gospodarcze w powiecie pabianickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

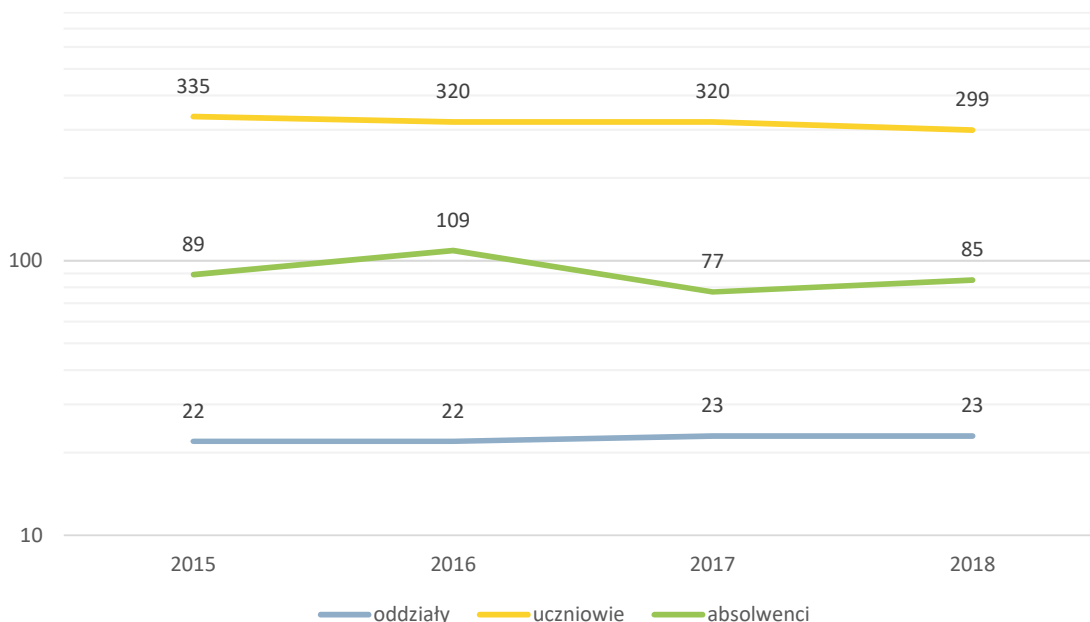
EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowane były 23 jednostki szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję

liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 10,7%), absolwentów (spadek o 4,5%) oraz wzrost liczby oddziałów (wzrost o 4,5%).

Rysunek 63. Szkolnictwo zawodowe w powiecie pabianickim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Szczególną uwagę zwrócono na współpracę z pracodawcami oraz ich działalność w zakresie zaspokajania potrzeb rynku pracy.

„Przede wszystkim, dyrektorzy dokładają wszelkich starań, ponieważ teraz rynek jest trudny. Były, po pierwsze, klasy patronackie, np. do tej pory zakłady THYSENKRUPP, ADAMED, MIELE. To są klasy patronackie.

„Oprócz tego, współpracują dyrektorzy z uczelniami – Politechniką Łódzką, Uniwersytetem Łódzkim, uczniowie mogą uczestniczyć w zajęciach, czy jeździć tam, czy do nas przyjeżdżają wykładowcy z uczelni.

Respondenci podkreślili także, iż uczniowie szkół w powiecie pabianickim osiągają wysokie sukcesy naukowe. Ponadto wskazano, że Zespół Szkół nr 2 otrzymał nagrodę – Srebrną Tarczę.

Uczniowie pabianickich szkół mają możliwość wyjazdów zagranicznych m.in. do Hiszpanii, Portugalii, czy też Grecji.

Popularnością cieszy się kierunek logistyka oraz mechatronika. Szkoły na bieżąco przygotowują swoją ofertę edukacyjną, aby jak najlepiej odpowiadać na potrzeby rynku pracy.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Pabianicach realizuje aktualnie dwa projekty na rzecz aktywizacji zawodowej. Są to:

- Projekt PO WER Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pabianickim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie pabianickim, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu,

- Projekt RPO WŁ Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie pabianickim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie pabianickim.

Powiatowy Urząd Pracy w Pabianicach w 2019 r. realizował szkoleń szkolenia, ich najczęstsze tematy to:

- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,
- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- pozostałe usługi,
- BHP,
- nauka poszukiwania pracy,
- inne obszary szkoleń.

Powiat pajęczański

POWIAT PAJĘCZAŃSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat pajęczański leży w południowej części woj. łódzkiego, na pograniczu Wyżyny Małopolskiej i Niziny Wielkopolskiej, na północnym skraju Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Działoszyn i Pajęczno oraz sześć gmin wiejskich: Kiełczygłów, Nowa Brzeźnica, Rząśnia, Siemkowice, Strzelce Wielkie i Sulmierzyce. Łączna powierzchnia regionu wynosi 804 km², co stanowi 4,4% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat pajęczański liczył 51 220 mieszkańców (2,1% ludności woj.), co przekładało się średnio na 64 osoby na 1 km².

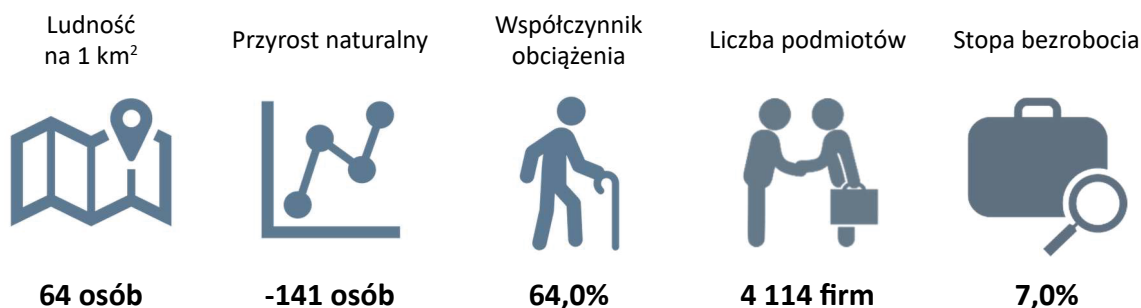
Przyrost naturalny wyniósł -141 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,75‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -270 osób (napływ – 453; odpływ – 723). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 64,0% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat ma dobrą sieć drogową, o łącznej długości przekraczającej 300 kilometrów dróg. 90% z nich to drogi asfaltowe, które pozwalają na dojazd do prawie wszystkich okolicznych miejscowości. Przez teren powiatu pajęczańskiego przebiega droga krajowa nr 42 Działoszyn – Nowa Brzeźnica i Działoszyn – Raciszyn – Parzymiechy oraz drogi wojewódzkie Łask – Częstochowa, Ważne Młyny – Kuźnica, Działoszyn – Częstochowa i Wieluń – Działoszyn. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 79,6 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 4 114 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 803 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,5%, a sektor publiczny – 3,3%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (28,8%), przetwórstwem przemysłowym (15,4%) oraz budownictwem (13,0%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych zajmowała się rolnictwem (50,7%), w przemyśle i budownictwie pracowało 21,6% zatrudnionych, w pozostałych usługach - 17,4% ogółu, natomiast handlem zajmowało się 95% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 7,0% i była wyższa o 1,6 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 64. Wybrane wskaźniki dla powiatu pajęczańskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy wywiadu przyznali, że atutem powiatu są niewątpliwie walory przyrodnicze oraz turystyczne. Powiat pajęczański stwarza właśnie warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji. Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione zajmują 5,4% powierzchni powiatu, tym samym rezerваты przyrody mają ok 189 ha, a obszary chronionego krajobrazu zajmują ok 3,6 tys. ha. Powiat dysponuje około 200 miejscami noclegowymi. Wśród nich znaleźć można gospodarstwa agroturystyczne, hotel, ośrodki jeździeckie i wypoczynkowe, pokoje gościnne, zajazdy, bary oraz restauracje.

“ *Walory turystyczne, mamy park krajobrazowy, mamy rezerwat Dolina Warty, jest dużo terenów przeznaczonych pod turystykę i rekreację, jest to taki atrakcyjny teren dla mieszkańców większych ośrodków na przykład ze Śląska i tutaj przyjeżdżają odpoczywać.*

Wycieczki rowerowe są świetną formą aktywnego wypoczynku dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów. Wycieczki rowerowe mogą więc łączyć całe pokolenia. Dlatego ta aktywność jest bardzo często wybierana przez mieszkańców powiatu.

“ *Mamy bardzo dużo lasów, ścieżek rowerowych dookoła, jest przepiękne miejsce koło cementowni, są lasy, kajaki. Bardzo dużo ludzi jest w grupach i robią sobie wycieczki rowerowe, teraz na rowerach widzimy, że jest to tak popularne i bardzo dużo ludzi jeździ. Organizują się w gminach, robią takie maratony, półmaratony. Wiadomo wszystko jest w kamizelkach, oznakowane, bezpieczne*

Istotną rolę w powiecie pajęczańskim pełni sektor przetwórstwa rolno-spożywczego. Zadaniem lokalnych władz zaś jest podejmowanie działań, wspierających lokalnych rolników w dalszym rozwoju. Ponadto na obszarze powiatu znajdują się złoża surowców mineralnych – wśród nich dominują złoża wapieni. Obecnie złoża są wykorzystywane jako surowiec do produkcji cementu w Cementowni „Warta” S.A. w Trębaczewie. Jest to największy zakład pracy w powiecie.

Kolejnym atutem są utworzone dwie strefy ekonomiczne, które przyczyniają się do rozwoju regionu poprzez przyciąganie nowych inwestorów, pobudzają eksport i tworzą nowe miejsca pracy.

“ *Przetwórstwo rolno spożywcze, Największe zatrudnienie w przemyśle rolno-spożywczym i jest to baza do rozwoju tego typu zakładów. Dużo osób zatrudnia cementownia, ale jednak kurzy. My jesteśmy w strefie dwóch stref ekonomicznych. Mieszkańcy tam zatrudnieni mają dogodny dojazd, możliwość awansu na wyższe stanowiska, tam jest duża rotacja (...) my się cieszymy, że bezrobotnych ubywa. Tam też wydobywa się surowce - kamień wapienny i mamy kopalnię, na której bazuje cementownia. Potem jest kopalnia pod Radziszynem. Drugą taką gałąź przemysłu to jest wydobywanie, piasku, wapieni. Bezrobocie kształtuje się na poziomie 7-8%, odczuwamy spadek bezrobocia.*

Integracja mieszkańców w powiecie odbywa się poprzez współpracę licznych stowarzyszeń (np. koła gospodyń wiejskich) i organizacji społecznych. Ośrodki działające w powiecie (m.in. Powiatowa Biblioteka Publiczna, Regionalne Centrum Rozwoju Kultury i Turystyki, Miejsko-Gminne Domy Kultury) prowadzą działalność w zakresie organizacji imprez kulturalno-rozrywkowych, organizują koncerty, spektakle, wystawy, spotkania autorskie, festyny.

“ *Mamy mnóstwo stowarzyszeń, które działają prężnie, tak jak pani wspomniała, są i koła gospodyń wiejskich, jest takie novum, słyszę, że coraz więcej takich kół tworzy się na wioskach.*

“ *Mamy piękne Powiatowe Centrum Kultury Działoszynie, to się mieści w zabytkowym dworze. Tam też odbywa się mnóstwo imprez cyklicznych. Mamy powitanie lata, pożegnanie lata. Organizujemy pikniki rodzinne, mamy cykliczne imprezy. Jest chór w Czerniawie, który odnosi sukcesy na arenie międzynarodowej, są dwa Uniwersytety Trzeciego Wieku. Z tego co wiem to oni cyklicznie jeżdżą do teatru, raz na kwartał.*

Zdaniem niektórych uczestników wywiadu w powiecie brakuje animatora kultury, który będzie aktywował i inspirował mieszkańców do działania oraz będzie promował wydarzenia i uświadamiał ludziom ogromny zasób kulturowy powiatu.

“ *W gminie Pajęczno powinien być animator kultury.*

Niewątpliwie ważną inwestycją w ostatnich latach okazała się budowa drogi w kierunku Łodzi na odcinku Pajęczno – Rzęśnia. Na inwestycję uzyskano dofinansowanie w wysokości 80% z Funduszu Dróg Samorządowych w kwocie około 9,5 mln zł – inwestycję drogową oddano do użytku wiosną 2020 r.

“ *Obecna władza jest od dwóch lat, myślę że największym sukcesem jest budowa drogi od początku powiatu w kierunku Łodzi, które ma bardzo duże obciążenie komunikacyjne do Łodzi i to jest odcinek Pajęczno – Rzęśnia, zrealizowaliśmy już pierwszy etap to jest droga od Rzęśnia.*

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

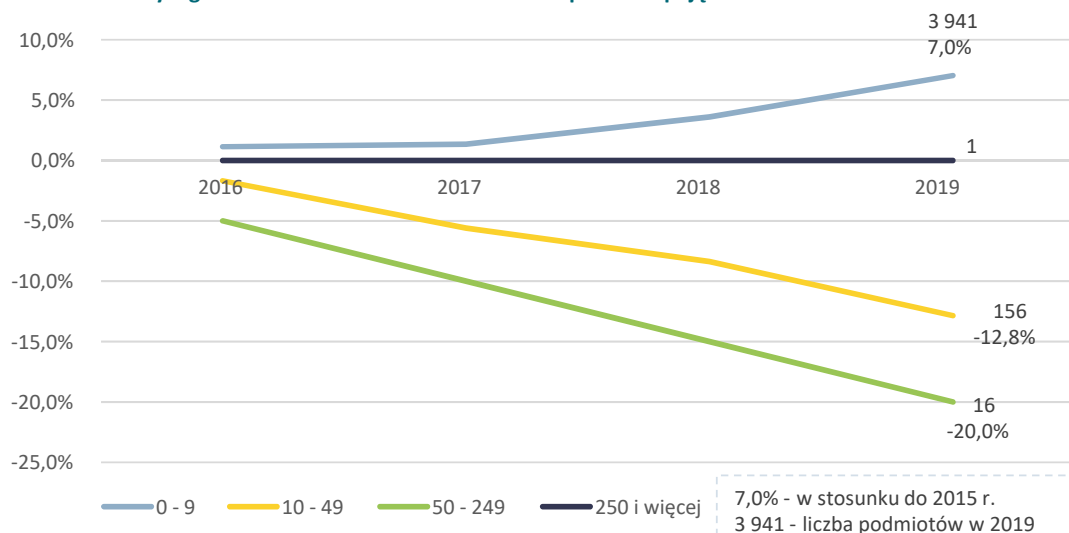
Powiat pajęczański na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (powiat – 28,8%, średnia dla województwa – 25,9%) oraz Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 15,4%, średnia dla województwa – 11,1%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (powiat – 8,4%, średnia dla województwa – 6,7%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 5,5%, średnia wyższa o 2,2 p.p.).

Tabela 47. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie pajęczańskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	106	2,6%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	18	0,4%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	635	15,4%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	16	0,4%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	534	13,0%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1186	28,8%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	345	8,4%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	65	1,6%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	52	1,3%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	58	1,4%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	48	1,2%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	225	5,5%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	75	1,8%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	84	2,0%
Sekcja P - Edukacja	130	3,2%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	153	3,7%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	78	1,9%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	297	7,2%
Ogółem	4 114	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,0%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 7,0% firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,8% (spadek o 12,8% firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,4%, a duże przedsiębiorstwo w powiecie działało tylko jedno.

Rysunek 65. Podmioty wg klas wielkości w latach 2016-2019 w powiecie pajęczańskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat 2015-2019 dostrzega się, że w 2017 r. osoby najrzadziej zakładały przedsiębiorstwa, natomiast częściej firmy zostawały wyrejestrowane. Odwrócenie tej sytuacji nastąpiło w kolejnych latach, wówczas różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosiła kolejno 20 i 28. W 2019 r. w powiecie pajęczańskim 803 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 48. Podmioty powiatu pajęczańskiego, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	746	754	756	775	803
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	66	60	57	69	71
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	52	50	54	49	43
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	14	10	3	20	28
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	603	607	606	625	650

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Strefa Aktywizacji Gospodarczej w miejscowości Zielęcin powstała w ramach projektu „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w gminie Rzęśnia”. Do dyspozycji inwestorów oddano 10,54 ha terenu, działki uzbrojone są w niezbędne media, tj. sieć kanalizacyjną, wodociągową i deszczową, sieci teletechniczne oraz przyłącze energetyczne SN 15kV wraz ze stacją transformatorową. Mimo, że strefa powstała w 2016 r. do chwili obecnej ma problemy ze ściągnięciem inwestorów - przysyłają respondenci. Zatem wyzwaniem powiatu jest przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej i jej bieżąca aktualizacja, organizowanie szkoleń, promowanie eksportu poprzez organizowanie misji gospodarczych.

“Gmina Rzęśnia też ma strefę ekonomiczną tylko tam jest problem ze ściągnięciem inwestorów. Jest jedna firma, która zajmuje się produkcją wapna nawozowego, to jest jedna firma. My też pracodawców informujemy, ale to się wiąże z podpisywaniem umów, zaciąganiem kredytów i z jakimś tam niebezpieczeństwem. Jest plac pięknie oświetlony, jest droga. Niestety nie mamy tam inwestorów, czekamy.

Na terenie powiatu swoją działalność prowadzi Cech Rzemiosł Różnych Pajęczno, który koncentruje się na szkoleniach i dostarczaniu wysokiej, jakości produktów i usług dla regionu. Uczestnicy biorą udział w wielu inicjatywach, aby stale rozwijać branżę zawodową by pomagać społeczeństwu. Cech Rzemiosł Różnych Pajęczno wdraża strategię, aby przyspieszyć rozwój poprzez innowację i wzmacnianie możliwości współpracy i organizacji. Tym samym jak wynika z wywiadu, część przedsiębiorców oraz uczniów nie jest poinformowana o funkcjonowaniu cechu rzemiosł. Natomiast zawiązanie współpracy pomogłoby młodym, ponieważ obecnie na rynku brakuje wykwalifikowanych pracowników, rzemieślników i usługodawców.

“ Mamy tu na terenie naszego miasta Pajęczno CECH rzemiosł różnych, który skupia przedsiębiorców też jest to stowarzyszenie, które powinno wyjść naprzeciw właśnie przedsiębiorcom nowym, młodym, którzy nie są zrzeszeni, żeby ich przyciągnąć, promować właśnie to co oni robią. Mają piękny lokal, jakieś by mogło się tam odbywać jakieś targi, jakieś konferencje.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Większość firm sektora prywatnego to małe i średnie przedsiębiorstwa, które odgrywają decydującą rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy. Na terenie powiatu działa tylko jedno duże przedsiębiorstwo: Cementownia Warta S.A. – cementownia mieszcząca się w Trębaczewie koło Działoszyna, największy przedsiębiorca w powiecie. Działalność gospodarcza na terenie powiatu jest rozwinięta i w dużej mierze oparta na działalności handlowej, a w szczególności handlu. Do mniejszych firm, które odgrywają istotną rolę w tworzeniu pajęczańskiej gospodarki zalicza się:

1. Przedsiębiorstwo Produkcji Chłodniczej i Przetwórstwa Rolno Spożywczego Anita Grzegorz Mordalski – producent lodów i mrożonek, jeden z wiodących przedsiębiorstw w branży lodów i żywności mrożonej. Zaopatruje zarówno tradycyjne jak i nowoczesne sieci sprzedaży. Zapewnia własną obsługę logistyczną,
2. VICTUS Mielczarek i Kowalska sp. j. – oferuje szeroką gamę produktów przetwórstwa warzywno-owocowego wyprodukowanych z najwyższej jakości produktów z ekologicznych terenów powiatu pajęczańskiego. W procesie produkcji stosują najnowszą technologię obróbki warzyw i owoców wykorzystując do tego nowoczesne linie produkcyjne,
3. Niwa Sp. z o.o. – przedsiębiorstwo związane z naprawą betonu. Działania ukierunkowane w przemyśle i infrastrukturze. W przedsiębiorstwa wykorzystywane są specjalistyczne maszyny i urządzenia z zastosowaniem najnowocześniejszych technik oraz materiałów.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 97 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,9% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego²⁹. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym (3,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (2,3%). Z kolei najczęściej w powiecie pajęczańskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (61 firm).

²⁹ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 66. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie pajęczańskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ³⁰	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	5	0,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	20	2,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	4	1,0%
	Energetyka	4	1,9%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	61	3,7%
	Informatyka i Telekomunikacja	3	0,5%

Uczestnicy wywiadu dopatrują się wykorzystania nowoczesnych technologii w działalności Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Pajęcznie.

“ Mleczarnia też jest innowacyjna

“ Byłam tam w tym laboratorium i widziałam jak robią te badania, jak reaguje na środki żywności. Na mnie to zrobiło ogromne wrażenie

Kolejnym przedsiębiorstwem jest cementownia, która posiada własne laboratorium, w którym dokonuje pomiaru z zakresu ochrony środowiska i higieny pracy, a także poddaje badaniom paliwa stałe, surowce mineralne oraz cement, kierując się Polityką Jakości Badań.

“ W Cementowni też wprowadzono innowację. Ten cement drogowy. Ta ich gama tych towarów, które przygotowują jest dużo szersza niż było to kiedyś.

Podczas wywiadu został również przytoczony przedsiębiorca, który zajmuje się specjalistycznymi modyfikacjami wozów strażackich. W swoim zapleczu posiada wykwalifikowaną kadrę.

“ A jeszcze wtrącę się do innowacji mamy tutaj takiego fajnego przedsiębiorcę (...) jest to przedsiębiorca, który montuje oprzyrządowanie na wozy strażackie. Bardzo fajny pomysł (...) Tam są wszyscy fachowcy, mechanicy, elektrycy. Tam mają schematy, mówię ktoś, kto siedzi i jest dobrym w rysunku technicznym, no to pewnie miałby tam dużo do oglądania. My oczywiście mu pomagamy w tym, kibicujemy jak tylko możemy, dofinansowanie no to zawsze go tam wspieramy bo pomysł jest.

Należy wspomnieć, że powiat pajęczański został objęty obszarem wsparcia poprzez Centrum Innowacji Biznesowej (CIB) w Radomsku. W ramach CIB w Radomsku działa dwóch Doradców Biznesu, którzy są odpowiedzialni za inicjowanie i realizowanie działań wspierających biznes (ze szczególnym uwzględnieniem MŚP w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji).

³⁰ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOŚNICA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

W 2020 r. w powiecie pajęczańskim zawodami nadwyżkowymi są: kucharze, nauczyciele nauczania początkowego oraz nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących obuwnicy. W tych zawodach znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Badanie jakościowe potwierdziło prognozowane nadwyżki w zawodzie nauczycieli nauczania początkowego i kucharzy. W opinii badanych nadwyżki są spowodowane niedopasowaniem kształcenia do obecnego rynku pracy

- “ Jeżeli chodzi o zawody które są nadwyżkowe to na pewno wszelkie zawody pedagogiczne. Czyli wśród magistrów nauczania początkowego, bo jest to nieprzystosowane do rynku pracy.
- “ Ale w tej nadwyżce mamy jeszcze kucharzy, dlatego, że ta sieć gastronomiczna jest tu tak wąska, że te firmy, które zajmują się gastronomią są niewielkie i oni mają tych pracowników. Jak gdyby nie powiększają swoich zasobów pracowniczych. A jest bardzo dużo osób.

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.³¹

Tabela 49. Zawody deficytowe w powiecie pajęczańskim

betoniarze i zbrojarze	brukarze	cukiernicy
fizjoterapeuci i masażyści	murarze i tynkarze	technicy mechanicy
fryzjerzy	piekarze	spawacze
magazynierzy	kosmetyczki	ślusarze
kierowcy autobusów	monterzy elektroniki	technicy informatyki
robotnicy budowlani	cieśle i stolarze budowlani	samodzielni księgowi
pielęgniarki i położne	masarze i przetwórcy ryb	przedstawiciele handlowi
pracownicy ds. budownictwa drogowego	mechanicy maszyn i urządzeń	pracownicy służb mundurowych
monterzy instalacji budowlanych	monterzy konstrukcji metalowych	robotnicy obróbki drewna i stolarze
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	mechanicy pojazdów samochodowych	specjaliści technologii żywności i żywienia
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	pracownicy przetwórstwa spożywczego
pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie

Źródło: Barometr zawodów

Uczestnicy wywiadu stwierdzili, że w powiecie obserwuje się przede wszystkim zapotrzebowanie na sprzedawców oraz operatorów maszyn ciężkich (zwłaszcza w kopalniach). Jest to uwarunkowane charakterystyką regionu, w którym dominuje handel. Wyniki badań jakościowych wskazują również na braki odpowiednich pracowników wśród kierowców kat. C+E, operatorów koparek, koparko-ładowarek, pielęgniarek, elektryków, spawaczy czy asystentów osób starszych.

- “ Jest handel, jest bardzo dużo małych firm, sklepów, mniejszych marketów, może nie wybierają oni innego zawodu, ale zapotrzebowanie na zawód sprzedawcy jest zawsze. Kiedyś może było

³¹ <https://barometrzwodow.pl>

mniej, ale to zawód sprzedawcy rośnie w siłę, bo tych małych marketów w handlu jest dużo, na naszym terenie odbywają się targowiska, jeżeliby byłaby taka szkoła gdzie jest zawód sprzedawcy i on wie, że chciałby być sprzedawcą to wie, że nie będzie miał problemu z zatrudnieniem, a jednak mnóstwo powstaje takich małych marketów. Również na brak pracy nie mogą narzekać na prace na maszynach ciężkich zwłaszcza w kopalniach. Młodzież jednak kuszą większe miasta, gdzie są większe zarobki.

“ *Przed wszystkim kierowca kat. C+E, operator koparki, koparki-ładowarki, cieśla, pielęgniarka, elektryk, spawacz i ewentualnie asystent osoby starszej.*

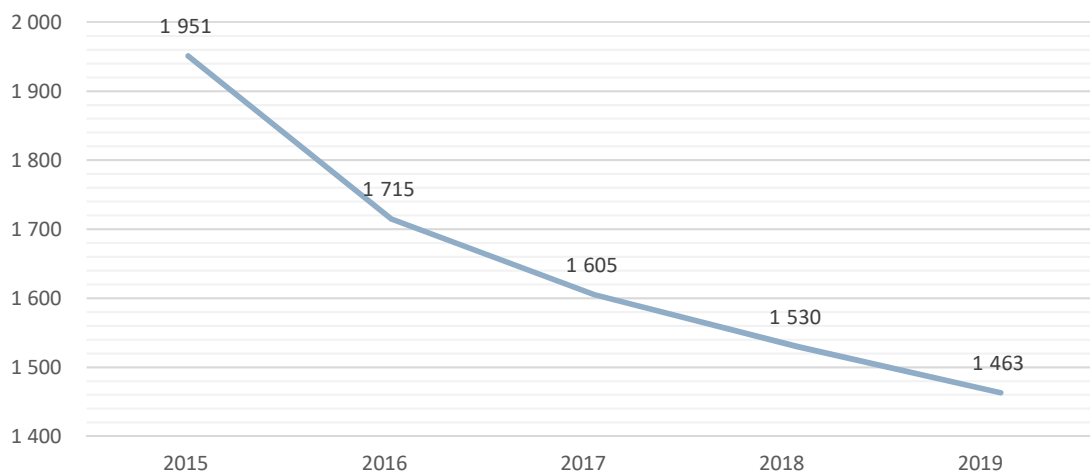
Często decyzja o wyborze szkoły średniej czy wyborze rozszerzeń podejmowana jest pod wpływem emocji lub sympatii. Młodzież w obecnych czasach dąży do uzyskania wykształcenia wyższego nie zważając na swoje zainteresowania czy panującą sytuację na rynku pracy. Ponadto dynamiczne zmiany, które zachodzą we współczesnym świecie, stanowią wyzwanie dla młodych osób znajdujących się u progu dorosłości. Dlatego konieczne jest kształtowanie umiejętności podejmowania świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych. W tym celu nieoceniona jest pomoc doradztwa dla młodzieży lub poradnictwa zawodowego, której nieraz brakuje na etapie edukacji szkolnej.

“ *Młodzież idzie po to tylko, aby zdobyć to wyższe wykształcenie, niekoniecznie z tym co by chcieli robić prawda. Czyli też brakuje takiego, poradnictwa zawodowego w szkołach, żeby nakierować tę młodzież.*

Wyzwaniem dla powiatu jest także pobudzenie przedsiębiorczości wśród młodych mieszkańców. Istnieje silna potrzeba organizacji ustawicznych szkoleń, adresowanych zarówno do aktywnych, jak i potencjalnych przedsiębiorców. Celem takich szkoleń jest dostarczanie ich uczestnikom nowych kompetencji i umiejętności, uwalniających kreatywność oraz ułatwiających realizację nowatorskich pomysłów. Poza programami wsparcia, potrzebne jest wsparcie już na etapie edukacji. Brak odpowiedniej oferty edukacyjnej skutkuje niedoborami w kwestii kształtowania podstawowych kompetencji społecznych (miękkich) kluczowych dla formowania postaw przedsiębiorczych.

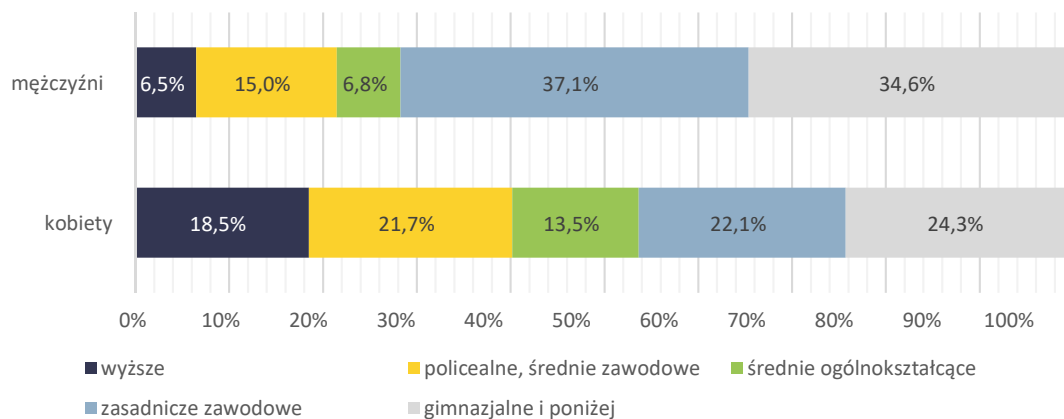
“ *Przed wszystkim rozmowa, wspólne działania, ale to nie zawsze się przekłada na wspólne działania. Takiego życia nam brakuje, że tam jest taki stygmatyzm, młodej krwi mi tam brakuje, żeby młodzi właśnie przyszli i pokazali, że oni w tym momencie robią tak czy tak, a te osoby, które nie wiem na przykład ten elektromechanik, który zaczynał prace w 70 latach, a na przykład młody dziś już mówi, że to w ten sposób. Więc żeby oni też troszeczkę wyszli na rynek.*

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Pajęcznie w 2019 r. zarejestrowano 1 463 osoby bezrobotne, przy czym kobiety stanowiły większość – 55,8%. Na przestrzeni ostatnich lat, zauważa się spadkowy trend bezrobocia. Bezrobocie w 2019 r. było o 25,0% niższe w porównaniu do roku 2015.

Rysunek 67. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie pajęczańskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W powiecie pajęczańskim bezrobotnymi są najczęściej osoby z najniższym wykształceniem. Bezrobotni, którzy zakończyli swoją edukację na poziomie szkoły gimnazjalnej lub niższej stanowili 28,8% wszystkich bezrobotnych, natomiast odsetek osób wykształceniem zasadniczym zawodowym był niewiele niższy i wynosił 28,7%. Co istotne, kobiety z wykształceniem wyższym stanowiły większy odsetek bezrobotnych niż mężczyźni z takim wykształceniem.

Rysunek 68. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie pajęczańskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Problemem jaki dostrzegają pracodawcy w powiecie, ale i w całej Polsce są wysokie koszty pracownicze. Dlatego też przedsiębiorcy z powiatu pajęczańskiego decydują się coraz częściej na pracowników z zagranicy, ponieważ generują oni niższe koszty. Szybki wzrost płacy minimalnej oraz system długoterminowego oszczędzania jakim są pracownicze plany kapitałowe generują dodatkowe koszty, które mogą napędzać szarą strefę, ponieważ zdaniem pracodawców i pracowników „obie strony oszczędzają”.

„Przedsiębiorstwa ściągają pracowników, gości ze wschodu. I w ten sposób sobie jakoś radzą. To jest dla nich pracownik bardziej opłacalny niż ten nasz miejscowy.

- “ *Proszę pamiętać, że teraz najniższa krajowa jeżeli chodzi o zarobki wcale nie jest taka niska. Przedsiębiorca musi zapewnić tą najniższą, a poza tym te plany kapitałowe, to też jest dodatkowe obciążenie dla pracodawców. A pracodawcy też patrzą na swoje zyski, tak. Na swoją kondycję finansową.*

Mimo, że stopa bezrobocia maleje, ciągle współczynnik aktywności zawodowej kobiet jest niższy od współczynnika aktywności mężczyzn. Ponadto badani dostrzegają długotrwałe bezrobocie wśród kobiet, które często wynika ze sprawowania opieki nad dzieckiem. Tym samym im dłuższy jest czas pozostawania bez pracy, tym większy jest procentowy udział kobiet w danej grupie. Aktywizacja kobiet jest zatem konieczna. Zadaniem lokalnych władz jest włączenie specjalnych programów wspierających tą grupę bezrobotnych. Nieocenionym będzie włączenie oraz promocja programu aktywizacji zawodowej kobiet, wracających po przerwie na rynek pracy.

- “ *Bezrobocie wśród kobiet generalnie jest bardzo duże, bo jest mało miejsc, że tak powiem dla kobiet. Kobiety też nauczyły się takiego, no w domu z dziećmi, i jak już siedzą w domu 15 lat, to ciężko im się wyrwać z tego i jeździć do pracy.*

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

W opinii uczestników badania wyzwaniem dla władz powiatu pajęczańskiego jest pobudzenie przedsiębiorców do nowych inwestycji oraz wspólnej współpracy. Obecnie dostrzega się niskie zaangażowanie przedsiębiorców w dalszy rozwój firm. Efekt może się znacznie nasilić w czasach pandemii. Rozwiązaniem tej sytuacji może być większa promocja cechu rzemiosł, klastrów czy organizacja targów dla przedsiębiorców w celu nawiązania wspólnej współpracy. Władzom lokalnym powinno zależeć na utrzymaniu i podejmowaniu, a także stwarzaniu rozwoju współpracy z różnymi podmiotami. Współpraca taka powinna się odbywać na różnych płaszczyznach. W innych regionach Polski w tym celu stosowano mechanizmy finansowe, np. zastosowanie ulg, upraszczanie procedur, skracanie do minimum czasu oczekiwania na wymagane decyzje, umiejętne aktywizowanie oraz współpraca z innymi podmiotami, a także wytwarzanie właściwego klimatu, podejmowanie działań, zmierzających do tworzenia i rozwoju właściwego kapitału ludzkiego na danym terytorium.

- “ *Też mi się wydaje, że samorządy nie angażują tych przedsiębiorców, za mało jest zaangażowania. Przedsiębiorcy są nastawieni na zysk i tak roszczeniowo, chcieliby, chcieliby to, jakby samorząd dopłacił jakieś pieniądze*

- “ *Włodarze są skupieni na wyborcach niż na takim działaniu pro gospodarczym*

Inną przeszkodą w rozwoju powiatu może okazać się migracja mieszkańców do większych aglomeracji, w których zauważalne są wyższe zarobki oraz perspektywa większych możliwości rozwojowych. Tym niemniej migracje ludności, ujemny przyrost naturalny czy emigracja zagraniczna to najczęstsze przyczyny wyludniania się miast i miejscowości, nie tylko w powiecie pajęczańskim, ale i w innych łódzkich powiatach (m.in. powiat opoczyński, bełchatowski, m. Łódź czy m. Piotrków Trybunalski). Z kolei nowe inwestycje w regionie czy tańsze podatki mogłyby znowu przyciągnąć ludność.

- “ *Ludzie uciekają do większych miast, bo jest tam większe wynagrodzenie na tych stanowiskach.*

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie pajęczańskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (723 osób) niż się zameldowało (453 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie miejsko-wiejskiej Działoszyn (108 zameldowań) oraz Pajęczno (89 zameldowań), tym samym w tych gminach odnotowano również najwięcej wymeldowań (kolejno 199 i 201). Niemalże we wszystkich gminach saldo migracji było ujemne, oprócz gminy wiejskiej Sulmierzyce (saldo równe 3,2) oraz Rzęśnia (saldo równe 1,4).

Tabela 50. Migracja w powiecie pajęczańskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Działoszyn (3)	108	43	65	199	90	109	-91	-7,3
Działoszyn - miasto (4)	46	13	33	118	52	66	-72	-12,2
Działoszyn - obszar wiejski (5)	62	30	32	81	38	43	-19	-2,9
Kiełczygłów (2)	21	8	13	55	23	32	-34	-8,5
Nowa Brzeźnica (2)	35	19	16	40	18	22	-5	-1,1
Pajęczno (3)	89	50	39	201	101	100	-112	-9,7
Pajęczno - miasto (4)	39	13	26	131	60	71	-92	-13,7
Pajęczno - obszar wiejski (5)	50	37	13	70	41	29	-20	-4,1
Rząśnia (2)	54	31	23	47	27	20	7	1,4
Siemkowice (2)	38	23	15	61	32	29	-23	-4,8
Strzelce Wielkie (2)	53	21	32	79	40	39	-26	-5,7
Sulmierzyce (2)	55	25	30	41	24	17	14	3,2
Powiat pajęczański	453	220	233	723	355	368	-270	-5,3

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak przyznali respondenci, do głównych kierunków migracji mieszkańców powiatu pajęczańskiego należą: Holandia, Belgia i Niemcy. Jednak wyjazdy za pracę nie bywają długotrwałe. Niewątpliwym jest fakt, że najważniejszym powodem emigracji są wyższe płace proponowane przez zagraniczne firmy. Z kolei poprawiająca się sytuacją na rynku pracy przyczynia się do spadku zainteresowania zagranicznymi wyjazdami. Osoby najczęściej wyjeżdżają do innych krajów, aby jak najwięcej zaoszczędzić i wrócić z kapitałem na ojczystą ziemię, by wybudować dom lub kupić mieszkanie.

“Zagraniczne migracje są do Holandii, Belgii i Niemiec.

“Tak. Przywożą pieniądze i je tu wydają. Są bardzo rozwinięte domy jednorodzinne, to widzimy na każdej głównej drodze. Tych domów buduje się bardzo dużo. Może nie ma mieszkań wielkopowierzchniowych. Albo bardzo dobrze jest rozwinięte budownictwo jednorodzinne

Dostrzega się, że mieszkańcy powiatu poszukują pracy m. in. w powiecie radomszczańskim, kłobuckim, bełchatowskim czy wieluńskim. Jak już zostało wcześniej wspomniane ościennne powiaty otwierają szersze perspektywy w oczach pracowników.

Jak wynika z danych GUS z końca 2018 r. wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu pajęczańskiego 7 197 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 3 968 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy było ujemne i wynosiło -3 229. Powodem tego może być również fakt, że w 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie pajęczańskim wynosiło 3 919,72 zł, co odpowiadało 81,1% wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

“Dojeżdżają z Radomska, powiat radomski, kłobucki, bełchatowski, wieluński, czyli z powiatów ościennych.

“Ja mam na przykładzie siostry, która ukończyła geodezję gdzie brakuje nam specjalistów w tym kierunku geodetów no nie chce wracać tu, pomimo że znalazła by tu pracę, woli jednak zatrudnienie tam. Większe możliwości, perspektywy rozwoju

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 39,2% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Częściej niż co czwarta firma wpisywała się Sekcję G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,2%). W Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe prowadziło swoją działalność 17,0% wszystkich firm wiejskich, natomiast w Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane – 15,5%.

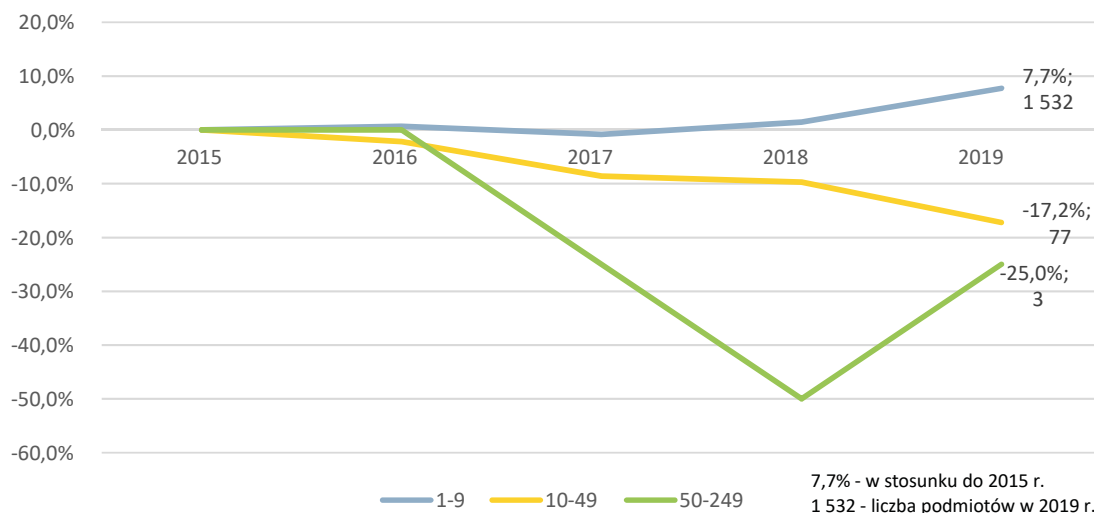
Tabela 51. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie pajęczańskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	75	4,7%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	7	0,4%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	274	17,0%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,3%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0,4%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	250	15,5%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	423	26,2%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	130	8,1%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27	1,7%
Sekcja J Informacja i komunikacja	16	1,0%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20	1,2%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	17	1,1%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	66	4,1%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25	1,6%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	55	3,4%
Sekcja P Edukacja	44	2,7%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35	2,2%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	28	1,7%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	108	6,7%
ogółem	1 612	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się przyrost liczby mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (7,7% w stosunku do 2015 r.). Natomiast w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw odnotowano spadek, kolejno: 17,2% i 25,0%.

„ Powyżej 50 ha mamy 5%, od 50 ha w dół do 30 ha to niewiele, ale więcej jest tych małych 5 ha do 10 ha stanowi 50% gospodarstw rolnych.

Rysunek 69. Podmioty gospodarcze w powiecie pajęczańskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

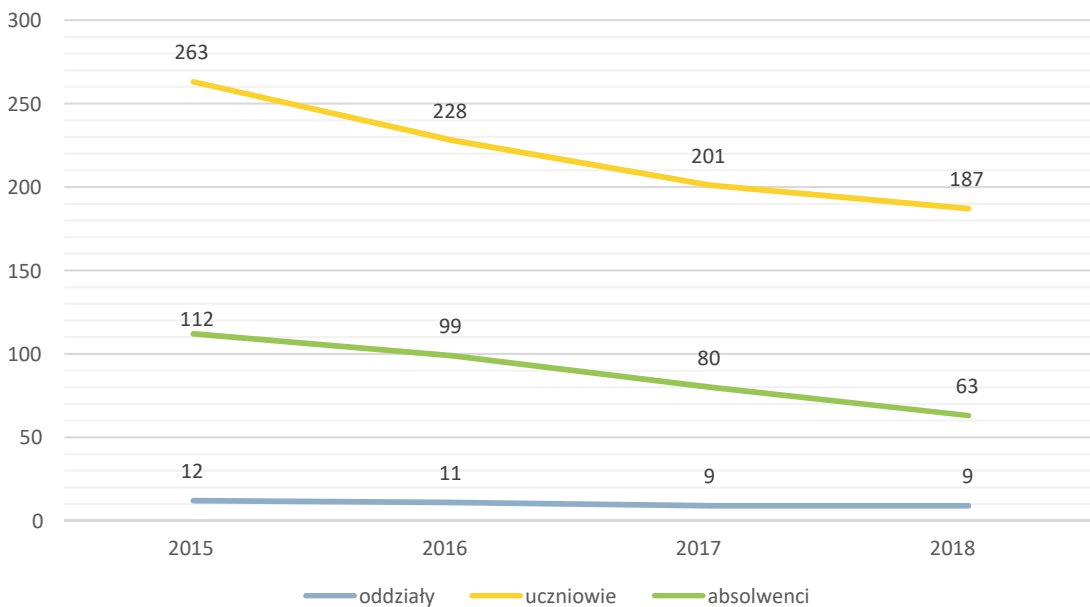
Na terenie powiatu pajęczańskiego zalegają gleby różnego pochodzenia i składu mineralnego, wśród których zdecydowanie przeważają gleby bielcowe i brunatne należące do żytnych kompleksów rolniczej przydatności. Porównując udział podmiotów gospodarczych na terenach wiejskich w porównaniu do wszystkich przedsiębiorstw w powiecie dostrzega się wysoki ich udział, również na tle całego województwa. Powiat pajęczański posiada w większości charakter rolniczy i w przeważającej części zajmuje w województwie ważną pozycję pod względem liczby gospodarstw rolnych. Również w programach strategicznych zapisano, że istotne dla gospodarki w powiecie jest wspieranie specjalizacji w poszczególnych działach produkcji rolnej, położenie nacisku na unowocześnienia rolnictwa oraz ciągłe wspieranie silnego w powiecie sektora przetwórstwa rolno-spożywczego.

W obecnych czasach, sukcesem dla niektórych przedsiębiorstw może okazać się inwestycja oraz wytwarzanie produktów ekologicznych, które bywają bardzo popularne w społeczeństwie.

„ Jest dużo tych różnych, nie wiem jak one się nazywają te wielkie silosy, magazyny, na zboże. Ziemia w niektórych miejscach też jest dobra. U nas w miejscowości jest bardzo dużo takich eko-żywności, w sensie takie eko-warzywa. Taka osoba jeździ na takie targi, gdzie wystawia swoją żywność.

EDUKACJA

W powiecie pajęczańskim w analizowanych latach 2015-2018, każdego roku spadała liczba uczniów (spadek o 28,9% w stosunku do 2015 r.), absolwentów szkolnictwa zawodowego (spadek o 43,8% w stosunku do 2015 r.) oraz samych oddziałów (spadek o 25,0% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 70. Szkolnictwo zawodowe w powiecie pajęczańskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Spadek liczby uczniów i absolwentów jest spowodowany niewątpliwie niżem demograficznym. Z kolei mniej uczniów przekłada się na liczbę otwieranych oddziałów. Ponadto młodzież coraz częściej wybiera szkoły ponadpodstawowe poza powiatem pajęczańskim m.in. Radomsko, Częstochowę czy Wieluń, o czym informowali uczestnicy wywiadu.

Jak przyznali uczestnicy wywiadu w powiecie nie występują braki w kształceniu, zaś kierunki kształcenia są dostosowane do wymagań rynku pracy. Problem natomiast występuje w wyborze kierunków wśród uczniów, którzy zdecydowanie częściej wybierają kształcenie w liceum niż w technikum, w którym mają możliwość większego poznania przyszłego zawodu. Otóż okazuje się, że pracodawcy częściej zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników z niższym wykształceniem, ale posiadającym doświadczenie czy potrzebne kwalifikacje zawodowe.

“ Nasza młodzież kształci się w Liceum Ogólnokształcącym tam są różne profile: mat-fiz, biol-chem, jest klasa prawna, mamy również technikum, które kształci w zawodach: budowlanki, technik logistyk, technik organizacji reklamy, ekonomii. Niestety niż demograficzny powoduje to, że nie wszystkie te kierunki możemy otworzyć. Klasy pierwsze nie są liczne, a z czego to wynika? Wynika to z niżu demograficznego, który mamy i to, że niestety nasza młodzież, która kończy teraz szkołę podstawową wybiera inne większe ośrodki, mam tu na myśli Radomsko, Częstochowę, Wieluń. To większe ośrodki, które zabierają nam młodzież. Mamy problem, bo młodzież ucieka, natomiast w ofercie mamy wszystko.

“ 80% młodzieży kształci się w liceum ogólnokształcącym i wybiera studia. Natomiast tutaj rozmawiamy i okazuje się, że brakuje nam zawodowców. Wykształcenie jest w ogóle ze względu na umiejętności

Pozytywnym aspektem jest fakt, że Zespół Szkół im. H. Sienkiewicza w Pajęcznie we współpracy z koncernem górniczo-energetycznym PGE podpisał umowę dotyczącą utworzenia klasy patronackiej. Klasa patronacka PGE w ramach szkoły branżowej I stopnia została uruchomiona z początkiem roku szkolnego 2020/21. Młodzież będzie brała udział w wizytach zawodoznawczych, zajęciach praktycznych oraz dodatkowych szkoleniach w kopalni Bełchatów. Wyróżniający się uczniowie będą mogli liczyć na stypendia ufundowane przez spółkę. Dla najlepszych, koncern przygotowuje miejsca pracy i możliwość dalszego rozwoju

zawodowego. Ważne jest także, że nauczanie w zawodach elektryk oraz elektromechanik jest spójne z profilem działalności spółki PGE GiEK.

“ Podpisałam umowę patronatu z PGE w sprawie utworzenia właśnie klasy takiej patronackiej. Od września uczniowie dwóch oddziałów będą kształcić się w zawodach to będzie zawód elektryk i elektromonter, elektromechanik przepraszam.

“ Największą dobrą stroną tego powiatu jest to, że tutaj są bardzo inteligentni i mądrzy Jest tu kuźnia dobrych ludzi, którzy widząc, że nie ma szans na rozwój wyjeżdżają, uciekają, coś z tego że mamy tylu lekarzy , prawników, oni uciekają do większych ośrodków. Teraz jest coraz mniej dzieci i te szkoły nie sposób jest wypełnić.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w ramach kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego podejmowano najczęściej tematykę w zakresie:

- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna
- opieka zdrowotna
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy
- pozostałe usługi
- inna tematyka kształcenia ustawicznego
- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)
- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja

Powiat piotrkowski

POWIAT PIOTRKOWSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat piotrkowski zlokalizowany jest w centralnej części Polski, w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z jedenastu gmin: miasto i gmina Sulejów, miasto i gmina Wolbórz oraz gminy wiejskie Aleksandrów, Czarnocin, Gorzkowice, Grabica, Łęki Szlacheckie, Moszczenica, Ręčno, Rozprza, Wola Krzysztoporska. Siedziba powiatu piotrkowskiego znajduje się w Piotrkowie Trybunalskim. Łączna powierzchnia regionu wynosi 1 429 km², co stanowi 7,8% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat piotrkowski liczył 91 353 mieszkańców (3,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 64 osoby na 1 km².

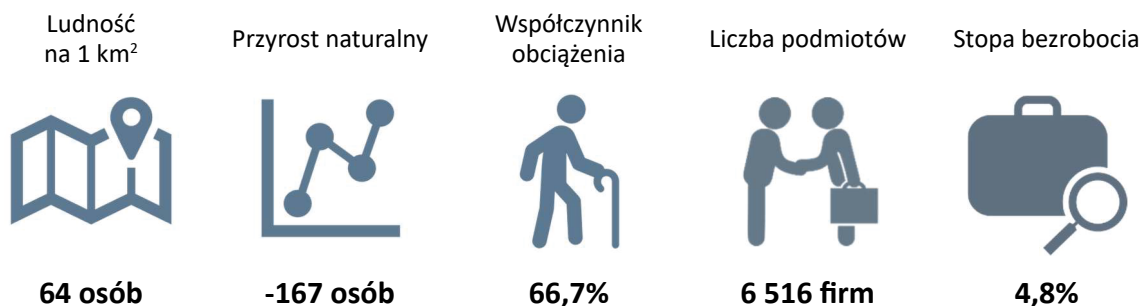
Ubytek naturalny wynosił 167 osób, zaś stopę przyrostu naturalnego osiągnęła wartość 1,83‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 129 osób (napływ – 1 042; odpływ – 9 13). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na niższym poziomie (66,7%) aniżeli dla całego województwa (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Na terenie powiatu krzyżują się ważne międzynarodowe szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe, tj. droga nr 1 – Gdańsk – Katowice (z fragmentem autostrady A1 na terenie powiatu), droga szybkiego ruchu nr 8 Warszawa – Piotrków – Wrocław oraz kolej warszawsko-wiedeńska. Przez powiat prowadzą drogi krajowe DK 91, DK 12 i DK 74. Stanowi siódmy co do wielkości węzeł komunikacyjny. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 92,5 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 6 516 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 713 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,2%, a sektor publiczny – 2,6%. Przedsiębiorstwa w regionie najczęściej wpisywały się w obszar handlu (23,9%), budownictwa (16,7%) oraz przetwórstwa przemysłowego (11,3%).

Powiat piotrkowski jest powiatem typowo rolniczym. Częściej niż co drugi pracownik, zatrudniony był w sektorze rolnictwa (53,6%), natomiast co piąta osoba pracowała w handlu (20,4%). Pozostałymi usługami oraz przemysłem i budownictwem zajmowało się kolejno 13,1% i 12,4% ogółu zatrudnionych. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4,8% i była niższa o 0,6 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 71. Wybrane wskaźniki dla powiatu piotrkowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Powiat piotrkowski na tle innych regionów wyróżniają atrakcyjne tereny rekreacyjne, m.in. Zalew Sulejowski, Zalew Cieszanowski czy rzeka Pilica. Powiat oferuje mieszkańcom jak i przyjezdnym turystom Sulejowski Park Krajobrazowy oraz kilka rezerwatów przyrody. Sposobem spędzenia wolnego czasu na wolnym powietrzu może być centrum wypoczynkowe Sulejów-Polanka oraz ośrodki wczasowe w Kurnędzu, Białej

i Włodzimierzowie. Nad Zalewem Sulejowskim można skorzystać z wodnych atrakcji. Dodatkowo w pobliżu funkcjonuje baza noclegowo-gastronomiczna.

“ *Piękne tereny, mamy i wodę i lasy, wszystko mamy*

“ *Zbiorniki wodne. Zalew Sulejowski. Zalew Cieszanowski, naturalne. Pod ziemią mamy złoża wód geotermalnych, wybitnie w dwóch gminach powiatu: Czarnocinie i w Moszczenicy, do osiemdziesięciu stopni, woda porównywalna z najcieplejszymi źródłami w Polsce.*

Nowoczesne zaplecze produkcji rolnej oraz współpraca mniejszych gospodarstw z dużymi przedsiębiorstwami daje możliwość rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. Powiat cechuje także zróżnicowanie przyrodnicze oraz występowanie dużych obszarów leśnych.

“ *Bardzo dobra gleba i wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, czyli takie typowo Europejskie, czy nazwijmy to światowe. To jest nasz atut w tej chwili, do tego lasy i woda, chyba nic więcej nie potrzeba.*

“ *Wbrew pozorom, nowoczesne na światowym poziomie rolnictwo.*

W przeszłości region było świadkiem wydarzeń o znaczeniu ogólnokrajowym, jak również międzynarodowym dlatego obecnie posiada bogate dziedzictwo kulturowe. Zachowane zabytki po wielokulturowej piotrkowskiej społeczności stanowią dziś o wyjątkowości i niepowtarzalności tego regionu.

“ *Folklor i zasoby ludzkie, nieprzebrane możliwości w zasobach ludzkich, czynnika ludzkiego. Tradycja wielowiekowa i niesamowite oddziaływanie na całą Polskę.*

Centralne położenie oraz dobre połączenia komunikacyjne sprawia, że do powiatu przyciągają liczni przedsiębiorcy z sektora transportu, tworząc tym samym centra logistyczne, które tworzą kolejne miejsca pracy.

“ *Logistyka, położenie powiatu, plasuje nas na bardzo dobrej pozycji, czyli to, co się dzieje wokół, skrzyżowanie centralnych dróg w Polsce, północ-południe, wschód i zachód. Rozsiane centra logistyczne, wiele marek i przedsiębiorstw, centrum światowych marek.*

Sukcesem powiatu jest również szeroka baza szkół ponadpodstawowych, które mogą pochwalić się właściwym poziomem infrastruktury edukacyjnej oraz wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną. W ostatnim czasie w placówkach dokonano wielu inwestycji m.in. nowoczesne systemy grzewcze oraz usprawnienie sal gimnastycznych.

“ *My mamy szkoły ponad podstawowe. Atuty są takie, jeśli chodzi o lokalizację, że mamy w bardzo fajnych miejscach te zespoły szkół. Są to zespoły pięciu szkół, które nie są małymi szkołkami, to nie są małe budynki, to są potężne budowle i każdy z nich ma jakąś historię. Natomiast są też świetnie wyposażone w bazę techniczną, dydaktyczną. Mamy świetną kadrę pedagogiczną.*

“ *Inwestycje w nowoczesne systemy grzewcze, bo tam były wymieniane wszystkie kotłownie. Były usprawniane sale gimnastyczne, oczyszczalnie ścieków.*

Nieocenionym atutem powiatu jest wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Władza lokalna jest nastawiona na przedsiębiorców i zawsze chętna do pomocy, przy czym nie ingeruje negatywnie na działalność firm. Warunkiem konkurencyjności regionu jest istnienie dobrze zorganizowanych środowisk przedsiębiorczości. Zatem władze powiatu koordynują działania wszystkich aktorów i elementów zbioru tworzącego region. Poprzez wykorzystywanie relacji formalnych i nieformalnych, a także wartości materialnych i niematerialnych, generują elastyczne i innowacyjne systemy dla przedsiębiorczości.

“ *Kolejne centra logistyczne, to są inwestycje. Korporacje zewnętrzne budują i tam jest ta potrzeba ziemi, miejsca, w których mogą rozbudować. Jest bardzo piękne porozumienie między gminami ościennymi, że czasami nawet tereny są przekazywane, jak na przykład Piotrków przekazał działki pod budowę Ikei, która jest w gminie Moszczenica, bo takie było uwarunkowanie. Tak naprawdę musimy mówić nie o samorządowej, ale o prywatnej inicjatywie budowy lokalnych firm, marek przedsiębiorstw, które potrzebują ludzi do pracy. Samorząd jakby oddolnie. My wspomagamy i nie przeszkadzamy, żeby przedsiębiorca mógł tutaj rozwinąć działalność.*

Jak wynika z wypowiedzi rozmówców, starostwo postanowiło zakupić dworzec PKS na którym powstanie powiatowe centrum przesiadkowe oraz miejsce do sprzedaży lokalnych produktów żywnościowych lub wydział komunikacji starostwa.

“ Poza tym, ogólnie rzecz biorąc, takim priorytetem dzisiaj jest zakup przez Starostwo Powiatowe, dworca PKS. PKS upadły, kupił go firma Mobilis i teraz go sprzedają. Pan Starosta zakupił dworzec i robimy publiczne punkty przesiadkowe dla mieszkańców tego regionu, biorąc pod uwagę to, że busy odjeżdżają z pod okien pana Starosty na cały powiat i nie tylko. Dworzec służył zawsze od lat siedemdziesiątych transportowi krajowemu i międzynarodowemu. Dzisiaj, całą dobę autobusy z każdego zakątka Europy zatrzymywały się przynajmniej do 19 Marca. Mówimy o Anglii, Hiszpanii, mówimy o Paryżu, o południu Europy. Chcemy, aby to miejsce przyciągało pasażerów, ale również też linie autobusowe.

Powiat piotrkowski w najbliższych latach zamierza ukierunkować swoje inwestycje w kierunku odnawialnych źródeł energii. Pozytywnym aspektem dla mieszkańców jest także poprawa infrastruktury drogowej. Wykonanie inwestycji na drogach powiatowych przyjęły także samorządy gminne. Gmina Łęki Szlacheckie kontynuuje w 2020 r. przebudowę drogi powiatowej Kobieli Wielkie. Lubień podjął się zadania na odcinku 1,2 km za 315 tysięcy złotych – powiat dołoży do realizacji zadania połowę tej kwoty. Gmina Gorzkowice wykonała już modernizację poboczy, rowów i przepustów w Sobakowie i Sobakówku. Natomiast Gmina Czarnocin ma w planach dokończyć budowę drogi powiatowej Biskupia Wola – Dalków na odcinku 2,5 km. Na ten cel powiat przekaze 200 tysięcy złotych.

“ Teraz jesteśmy na etapie przyglądania się projektom, które dadzą nam możliwość instalowania fotowoltaiki. Być może pójdziemy w tym kierunku.

“ Termomodernizacja szpitala powiatowego, którym w tym mieście zarządza pan Starosta, a miasto szpitala nie ma.

“ Przede wszystkim, budowa dróg. Niestety, albo na szczęście, ponieważ jest to bolączka (...) Musimy je ciągle modernizować, jesteśmy na końcu ostatniego etapu.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat piotrkowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja F – Obiekty budowlane i roboty budowlane. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 16,7% wszystkich firm (średnia dla woj. 13,4%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (powiat – 4,4%, średnia dla województwa – 2,4%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 5,6%, średnia wyższa o 2,1 p.p.).

Tabela 52. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie piotrkowskim

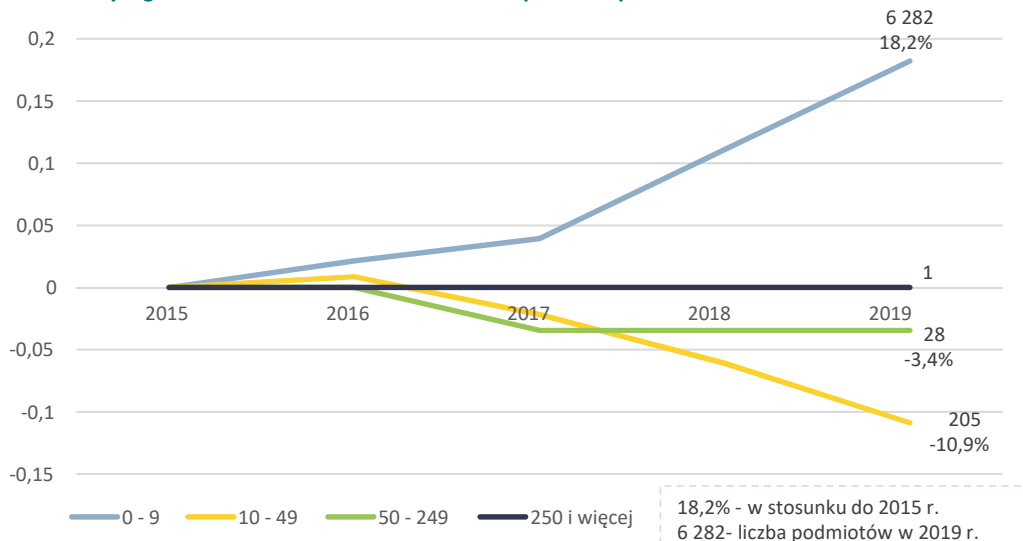
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	288	4,4%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	19	0,3%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	734	11,3%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	16	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	23	0,4%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1088	16,7%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1559	23,9%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	496	7,6%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	119	1,8%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	103	1,6%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	143	2,2%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	78	1,2%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	365	5,6%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	147	2,3%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	156	2,4%
Sekcja P - Edukacja	239	3,7%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	249	3,8%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	127	1,9%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	566	8,7%
Ogółem	6 516	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (18,2%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 968 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,1% (spadek o 25 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,4%, w tym czasie w regionie funkcjonowało jedno duże przedsiębiorstwo.

Rysunek 72. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie piotrkowskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek liczby jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, zaś różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 34 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 572 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 53. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w powiecie piotrkowskim

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	611	623	633	673	713
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	59	61	62	82	78
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	51	46	52	39	34
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	8	15	10	43	44
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	495	500	508	537	572

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wcześniej wspomniana organizacja środowiska sprzyjającego przedsiębiorczości znajduje odzwierciedlenie w działaniach podejmowanych przez gminy. Takie działania dają inwestorom wyraźny sygnał, że gmina rozumie ich potrzeby i jest nastawiona na współpracę.

“ Raczej to wychodzi z inicjatywy samorządu gmin. Na przykład mamy gminę bardzo mocno w to zaangażowaną, typu Moszczenica, czy Wolbórz, które specjalnie dla tego typu centrum logistycznych są gotowe wybudować kilometr drogi przez pole po to, aby ktoś tam ulokował magazyn, bo później dochody z tego magazynu zwrócą pieniądze za budowę tej drogi i przyniosą pieniądze przez kilkadziesiąt lat dla gminy

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Consolis Polska sp. z o. o. – największy przedsiębiorca w powiecie, produkuje prefabrykowane elementy betonowe takie jak: strunobetonowe płyty stropowe, płyty HC, sprężone belki i dźwigary, słupy, elementy ścienne, elementy systemu przemysłowych hal prefabrykowanych,
2. Centrum Dystrybucji do Klienta IKEA w Jarostach – magazyn IKEA w Jarostach prowadzi różne rodzaje operacji logistycznych, główne usługi to: Centrum Dystrybucji do Klienta (CDC), Centrum Dystrybucji ogólnej (CD) oraz cross-docking do sieci sklepów, czyli system zarządzania towarami i ich dostawą. Jest to jedno z największych centrów dystrybucji na świecie, które odpowiada za dostawę mebli oraz artykułów wyposażenia wnętrz do 27 lokalizacji IKEA w 10 krajach europejskich,
3. Centrum Dystrybucyjne KAUFMANN – magazyn powstał w 2018 r., posiada powierzchnię ponad 9 tys. m² powierzchni, pełną automatykę, najnowocześniejsze technologie i wydajność rzędu 75 tys. opakowań dziennie. Inwestycja kosztowała około 20 milionów euro.

Ponadto w gminie Wolbórz pod magazyny logistyczne wykupionych jest ponad 100 hektarów. Pionierem było Auchan Polska, które jest właścicielem 17 hektarów, a same magazyny zajmują ponad 7 hektarów.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 112 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,1% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego³². Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w innowacyjnym rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym (3,9%) oraz energetyce (3,3%).

³² W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Również najczęściej w powiecie piotrkowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (64 firmy).

Rysunek 73. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie piotrkowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ³³	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	18	1,2%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	16	1,8%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	5	1,3%
	Energetyka	7	3,3%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	64	3,9%
	Informatyka i Telekomunikacja	2	0,4%

Uczestnicy badania jakościowego dostrzegają, że nowoczesnych technologii w powiecie piotrkowskim nie brakuje. Innowacyjność można zauważyć w branży przemysłowej oraz rolniczej. W zakładach widoczne są obrabiarki numeryczne, a te są ściśle związane z zapotrzebowaniem na wykwalifikowanych pracowników CNC.

“ Systemy, które są w naszych firmach, czyli: obrabiarki numeryczne czy sterowane cyfrowo, to już mamy bardzo mocną automatyzację. W rolnictwie bardzo mocno zautomatyzowane gospodarstwa rolne, gdzie szklarnia się kręci wokół świata, a nie świat wokół szklarni. Sama się otwiera, zamyka, nawadnia i siedzi pani w fartuszu, albo bez i steruje komputerem, obsługując piętnaście hektarów gdzie rośnie sałata. Czasami nawet tam nie wolno wejść, bo i tak robot zbiera tą sałatę.

Zdaniem respondentów mimo, że w powiecie nie występuje środowisko akademickie specjalizujące się w zawodach technicznych, które generowałoby znacznie więcej nowoczesnych technologii to z każdym rokiem dostrzega się wzrost wykorzystywanych technologii w firmach.

“ Nie jesteśmy aż tak innowacyjnym powiatem. Natomiast myślę, że idziemy w kierunku informatyczne, w kierunku związane z nowoczesnymi technologiami, ale nie aż w taki sposób. Brakuje u nas ośrodka akademickiego, który by to ukierunkowywał. Nasz ośrodek akademicki, nasza uczelnia, tak i owszem, ale w kierunkach czysto humanistycznych, bezpieczeństwa i innych rzeczy, tak, ale nie jest to techniczna. Te techniczne ośrodki, które są, to ukierunkowanie w tym kierunku. Taki jest mój pogląd na te sprawy, że uczelnia na miejscu absorbuje i takie kierunki pokazuje.

³³ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.³⁴

Dla powiatu piotrkowskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych na 2020 rok.

Tabela 54. Zawody deficytowe w powiecie piotrkowskim

lakiernicy	lekarze	spawacze
brukarze	magazynierzy	ślusarze
betoniarze i zbrojarze	masarze i przetwórcy ryb	samodzielni księgowi
diagności samochodowi	mechanicy maszyn i urządzeń	pielęgniarki i położne
fizjoterapeuci i masażyści	monterzy instalacji budowlanych	psycholodzy i psychoterapeuci
geodeci i kartografowie	monterzy konstrukcji metalowych	robotnicy obróbki drewna i stolarze
inżynierowie budownictwa	nauczyciele przedszkoli	pracownicy przetwórstwa spożywczego
kierowcy autobusów	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych
analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych	mechanicy pojazdów samochodowych	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy obrabiarek skrawających	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
blacharze i lakiernicy samochodowi	operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru	

Źródło: Barometr zawodów

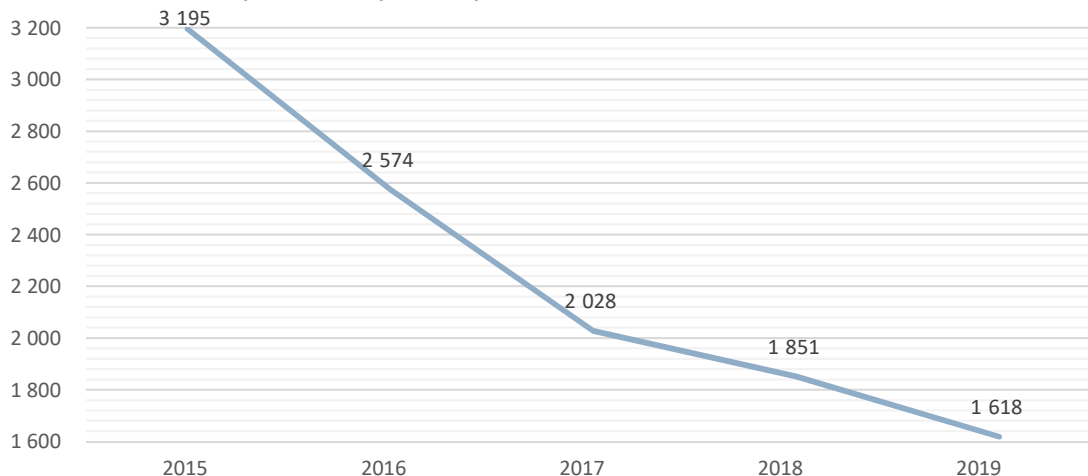
Na podstawie badania jakościowego można wnioskować, że powiat piotrkowski jest bardzo chłonny na pracowników. Tym samym mieszkańcy nie wykazują chęci do pracy. Nieustannym zadaniem lokalnych władz jest prowadzenie programów wspierających bezrobotnych w podejmowaniu zatrudnienia. Należy pamiętać, że doprowadzanie do zatrudnienia długotrwale bezrobotnych jest dużym wyzwaniem, bo zwykle robią oni wiele, aby właśnie unikać pracy nie tracąc wszelkich pomocy socjalnych.

- “ Dziś mówimy nie o kumulacji miejsc pracy, o możliwości, mówimy o braku rąk do pracy w dziesiątkach tysięcy osób, które mogłyby u nas pracować. Nie pracują, bo ich nie ma. Poziom bezrobocie, który był, jest w tej chwili statystyką, natomiast brakuje nam kilkadziesiąt tysięcy rąk do pracy, choćby w centrach logistycznych. Dzisiaj jest to problem ogólnopolski, przede wszystkim w rolnictwie. Te potężne firmy, o których mówiliśmy, około rolnicze i rolnicze potrzebują rąk do pracy, są to goście z zagranicy, którzy pracują, bo Polskie ręce się do tego nie kwapią.
- “ Dzisiaj nie mówimy o szarej strefie. Dzisiaj mówimy o bezdennej czarnej otchłani, która w gospodarce narodowej, to jest około kilkudziesięciu procent. Oni nie pójdą do pracy, nie chcą być oznaczeni, zaznaczeni że pracują.
- “ Prosty przykład, to są panie kasjerki z centrum handlowych, którym się nie opłaci pracować, która ma troje dzieci nie będzie pracowała za 1500 zł.

³⁴ <https://barometrzwadodow.pl>

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r. zarejestrowano 1 618 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 54,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

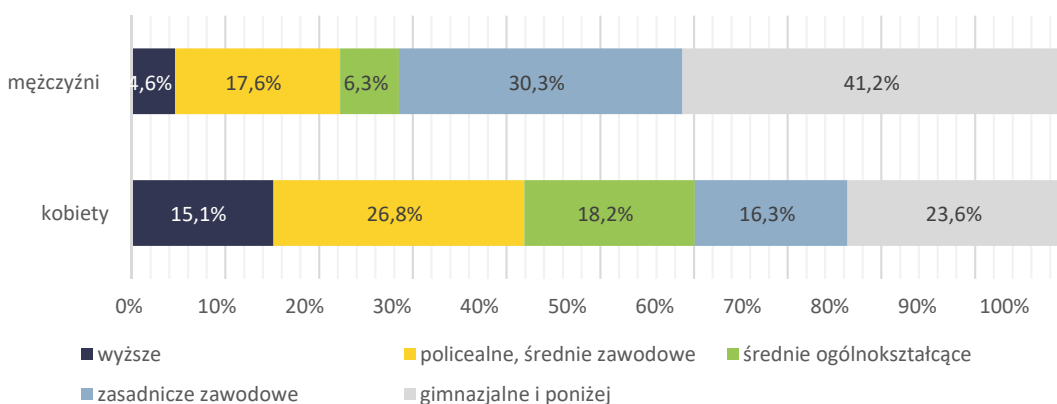
Rysunek 74. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie piotrkowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykształcenie kobiet i mężczyzn odgrywa istotne znaczenie wśród zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród mężczyzn najwięcej osób pozostających bez pracy obserwuje się w grupie z najniższym wykształceniem – gimnazjalnym i niższym (41,2%) oraz zasadniczym zawodowym (30,3%). Jednocześnie mężczyźni z wyższym wykształceniem oraz średnim ogólnokształcącym stanowili najmniejszy odsetek bezrobotnych (kolejno 4,6% i 6,3%). Z kolei największy problem ze znalezieniem pracy mają kobiety, które ukończyły edukację na szkole policealnej lub zdobyły wykształcenie średnie zawodowe mają (26,8%).

Rysunek 75. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie piotrkowskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rynek pracy wymusza na piotrkowskich przedsiębiorstwach zatrudnienie osób z zagranicy – głównie pracowników z Ukrainy, którzy chętnie podejmują pracę. Zdaniem respondentów, obecnie Ukraińcy są siłą napędową gospodarki. Zauważalne było to przede wszystkim wiosną, kiedy to wprowadzono dodatkowe obostrzenia związane z pandemią COVID i wiele zagranicznych pracowników wyjechało do swojej ojczyzny.

- “ *Dzisiaj ratuje nas ściana wschodnia, tylko i wyłącznie. Zapaść było widać w marcu i kwietniu, kiedy wyjechali nasi goście z Ukrainy, którzy u nas pracują. Wiemy, co się działo na rynku. Natomiast rozbiło to wszystko głównie straciliśmy kilkanaście procent rąk do pracy wśród Polaków poprzez rozbudowany socjal, które państwo rozdało, szczególnie tutaj rodziną, którym te pieniądze się należą, ale nie w takiej formie, o której mówimy.*

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Jak wynika z przeprowadzonego badania największą przeszkodą w rozwoju powiatu jest bierność osób pozostających bez pracy. Wiele osób zdecydowało się na zasiłki socjalne rezygnując w ten sposób z pracy. Rodzi to nie tylko problemy ekonomiczne, ale również społeczne. Należy mieć na uwadze, że bieda i bezrobocie w przyszłości mogą być dziedziczne. U dzieci dorastających w takich warunkach wykształca się przekonanie, że aby przetrwać, nie trzeba robić nic, bo pieniądze po prostu im się należą.

Walka z długotrwałym bezrobociem jest konieczna w powiecie piotrkowskim gdyż niesie za sobą poważne konsekwencje. W społeczeństwie istnieje również zjawisko odzwyczajania się od pracowania i przekonania, że czasem pracować się nie opłaca, skoro można dostać tej samej wysokości wsparcie od państwa. Młodzież, która obserwuje taką postawę rodziców, nie ma skąd zaczerpnąć innych wzorców.

- “ *Patologie społeczne, bo im się nie chce pracować. Dostaną pięćset plus, dostaną jakiś zasiłek socjalny na wyżywienie i im się po prostu nie opłaca pracować.*
- “ *Dzisiaj [młodzież] nie chce w tym wieku pracować i się angażować. Ma samochód, ma telefon i brak odpowiedzialności. To jest lawina zmian pokoleniowych. My w ich wieku byliśmy już dawno w związkach, dążyliśmy do czegoś, żeby mieć. Dzisiaj im nie zależy, tylko na bieżąco (...) Dzisiaj pracodawca prosi, przyjdź, masz na wejściu, w magazynach, cztery tysiące. Nie chcą pracować, bo im się należy*

Kolejną barierą w rozwoju lokalnego rynku pracy jest coraz mniejsze zainteresowanie wśród absolwentów szkół ponadpodstawowych kształceniem w szkołach branżowych. Często osoby te nie biorą pod uwagę szkół zawodowych, ponieważ uważają je za gorsze. Tym samym obserwuje się, że osoby posiadające tytuł zawodowy oraz praktyczne umiejętności znajdują zatrudnienie znacznie szybciej.

- “ *Wydaje mi się, jeśli chodzi o tych młodych, że oni nie chcą iść do tych szkół branżowych, czyli taka mentalność budowana od lat w tych ludziach, że to gorsi tam idą.*
- “ *Nasylenie rynku, osób z wyższym wykształceniem jest w brew pozorom bardzo duże, jest przesycenie. Dzisiaj bardzo brakuje nam osób z wykształceniem zawodowym, branżowym. Kierowców u nas nie ma, szwaczek nie ma.*
- “ *Jak pan wspomniał, wszyscy muszą iść do ogólniaka i na studia. Kiedyś technik, to było coś fajnego, to było naprawdę wysokie wykształcenie dla osoby, która ma obecnie pięćdziesiąt, sześćdziesiąt lat a już nasze pokolenie, to był bum na studia wyższe na liceum i dlatego zawody techniczne zamarły.*

W dłuższej perspektywie czasowej dopatruje się bariery w rozwoju gospodarki, spowodowanej starzejącym się społeczeństwem. Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego oraz ujemny przyrost naturalny wpłynie negatywnie na funkcjonowanie regionu. W związku z tym starzejące się społeczeństwo będzie wyzwaniem dla zrównoważonego rozwoju regionu.

- “ *Mamy też starzejące się społeczeństwo.*

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie piotrkowskim odnotowano dodatnie saldo migracji tzn. więcej osób zameldowało się w powiecie (1 042 osób) niż wyjechało (913 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie miejsko-wiejskiej Sulejów (napływ 187) i gminie wiejskiej Moszczenica (napływ 184). Również w tych gminach najwięcej osób zostało wymeldowanych. Natomiast najwyższe saldo migracji na 1 000 osób odnotowano w Sulejowie na obszarach wiejskich (5,4) oraz gminie wiejskiej Moszczenica (5,3).

Tabela 55. Migracja w powiecie piotrkowskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Aleksandrów (2)	41	32	9	36	16	20	5	1,2
Czarnocin (2)	39	25	14	28	13	15	11	2,7
Gorzkowice (2)	97	46	51	96	50	46	1	0,1
Grabica (2)	62	41	21	68	41	27	-6	-1,0
Łęki Szlacheckie (2)	34	17	17	44	21	23	-10	-2,9
Moszczenica (2)	184	109	75	116	81	35	68	5,3
Ręczno (2)	33	21	12	43	28	15	-10	-2,8
Rozprza (2)	128	73	55	128	82	46	0	0,0
Sulejów (3)	187	143	44	148	110	38	39	2,4
Sulejów - miasto (4)	32	20	12	48	41	7	-16	-2,6
Sulejów - obszar wiejski (5)	155	123	32	100	69	31	55	5,4
Wola Krzysztoporska (2)	123	91	32	112	75	37	11	0,9
Wolbórz (3)	114	81	33	94	59	35	20	2,6
Wolbórz - miasto (4)	18	7	11	26	24	2	-8	-3,4
Wolbórz - obszar wiejski (5)	96	74	22	68	35	33	28	5,1
Powiat piotrkowski	1 042	679	363	913	576	337	129	1,4

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z obserwacji badanych, mieszkańcy powiatu piotrkowskiego najchętniej za pracą emigrują do Wielkiej Brytanii, Irlandii, Belgii ale także do krajów Skandynawskich. Budzącym zaniepokojeniem może okazać się fakt, że tak jak w przypadku innych powiatów w województwie łódzkim, osoby wyjeżdżające za granicę w celach zarobkowych, pragną po pewnym czasie wrócić do kraju, to w przypadku powiatu piotrkowskiego jest odwrotnie. Wyjeżdżający deklarują chęć pozostania za granicą, ponieważ nie widzą potrzeby wracania do ojczyzny.

- “ Niemcy, później jest Wielka Brytania, Irlandia, Belgia i kraje Skandynawskie
- “ Ja znam osoby, które mi powiedział wyraźnie, ja pracuję w Anglii, żonę ściągnąłem, tam urodziły mi się dzieci i ja już tutaj nie wrócę. Kupiłem tam dom, działkę, słuchaj ja kocham Polskę, ja przyjeżdżam na grób matki, babki, czy dziadka, nie mam tu, po co wracać.
- “ Jest jakieś przeobrażenie bardzo mocne, bo kiedyś się słyszało, że jadę tam pracując a żyję i mieszkam w Polsce, co było piękne i opłacalne. Teraz się mówi, że nie ja już chcę tam żyć, tam pracować, tam wydawać pieniądze, bo to i tak jest dla mnie dobre. Są pewne aspekty życia, że te kilka milionów ludzi wyjechało i nie chce już tutaj wracać.

Wyzwaniem powiatu jest także zatrzymanie młodych osób wyjeżdżających za pracę w celach zarobkowych. Dla większości młodych osób rozważających wyjazd do pracy za granicę najważniejszym powodem są wyższe zarobki. Jednak oprócz nich do emigracji motywuje również perspektywa podniesienia standardu życia czy większe możliwości rozwoju zawodowego.

“ *Ja jak tutaj przeglądałam to, co szósty mieszkaniec powiatu, między osiemnastym a trzydziestym rokiem życia planuje wyjazd za granicę.*

“ *Nie jestem matematykiem ani finansistą i wydaje mi się, że wyrównanie poziomu życia i zarobków i strata euro mimo wszystko, mogłaby spowodować wyhamowanie. Wydaje mi się, że to widać na Słowacji, tam już nikt nie wyjeżdża. Jestem u siebie, mam inny standard.*

Dzięki takim programom jak Erasmus bardzo dużo młodych ludzi wyjeżdża po to, aby zdobyć ciekawe doświadczenie i móc poznać kulturę innych krajów. Młodzież powiatu piotrkowskiego, chętnie bierze udział w wyjazdach zagranicznych i nie jest w tym nic złego, ponieważ w ten sposób poszerza swoje horyzonty i wykazuje swoje zaangażowanie. Z drugiej strony negatywnym aspektem dla powiatu jest fakt, że osoby te rzadziej planują swoją przyszłość w kraju ojczystym.

“ *Widzimy to po wymianach młodzieży, nikt nie ma oporów, aby wyjechać do Norwegii, Szwecji, Włoch na wymianę szkolną, w wieku piętnastu lat, nie ma problemu. To jest Europa, to jest świat otwarty. Dzisiaj tutaj siedzimy a za chwilę możemy wsiąść w samochód i znaleźć się w Paryżu, nikt nas nie zatrzyma. Problemem jest jeszcze ta wschodnia strona.*

Analizując migracje wewnętrzne, uczestnicy wywiadu stwierdzili, że mieszkańcy często wybierają większe miasta tj. Bełchatów, Łódź, Warszawa. Wiele osób nie zmienia miejsca zamieszkania, a jedynie decyduje się na codzienne dojazdy do pracy. Szybki transport do Bełchatowa czy Warszawy zapewnia kolej, która oferuje dobre połączenia.

“ *Wyprowadzają się mieszkańcy z Piotrkowa*

“ *Z Piotrkowa do Bełchatowa i z Piotrkowa do Łodzi, do Warszawy.*

“ *Bełchatów, Warszawa. Bardzo dobre połączenia kolejowe są.*

“ *Ja to wszystko prześledziłam. Najpierw jest Łódź, później jest Piotrków, Wrocław, Warszawa, takie są migracje i codzienne*

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 67,5% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,2%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (16,3%), a firmy z przetwórstwa przemysłowego stanowiły 12,2%.

Tabela 56. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie piotrkowskim

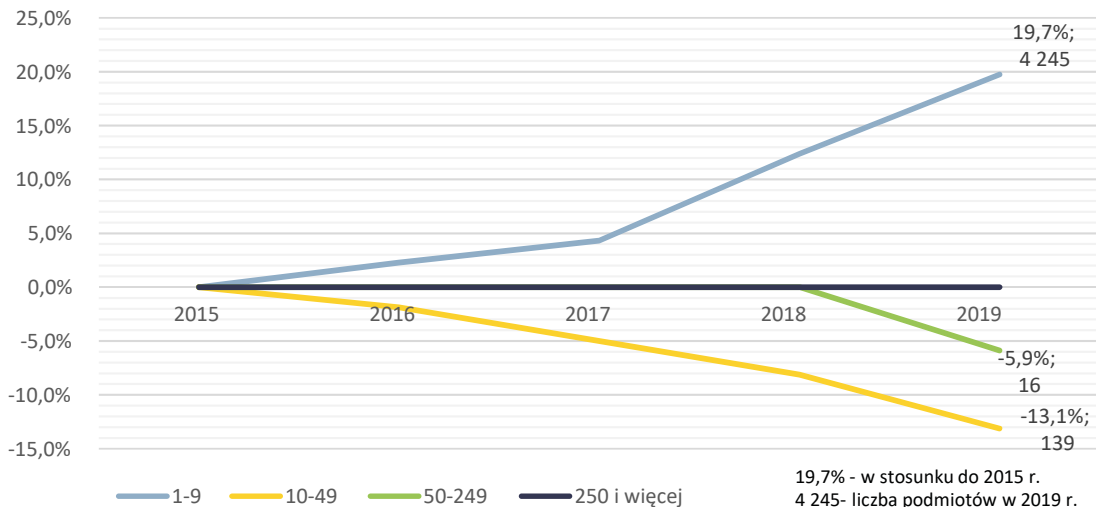
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	213	4,8%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	14	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	537	12,2%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	13	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	718	16,3%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 064	24,2%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	360	8,2%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	52	1,2%
Sekcja J Informacja i komunikacja	60	1,4%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	92	2,1%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	47	1,1%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	220	5,0%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	88	2,0%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	121	2,7%
Sekcja P Edukacja	162	3,7%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	138	3,1%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	84	1,9%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	406	9,2%
ogółem	4 401	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (19,7% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się spadek firm zatrudniających od 50 do 249 osób (spadek o 13,1% w stosunku do 2015 r.). Spadek w ostatnim roku zanotowano wśród liczby firm zatrudniających od 50 do 249 osób (spadek o 5,9%).

Rysunek 76. Podmioty gospodarcze w powiecie piotrkowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenach wiejskich powiatu piotrkowskiego, dostrzega się, że mniejsze przedsiębiorstwa podejmują współpracę między sobą zrzeszając się w spółdzielnię. Takie działania przynoszą korzyści finansowe i dalszy rozwój działalności, a ponadto przyczyniają się do zdobywania niezbędnej wiedzy, informacji, doświadczenia i know how, czyli doskonalenie jakości kapitału ludzkiego, który stanowi obecnie główną siłę sprawczą w procesie gospodarowania, zarówno w działalności rolniczej, jak i w poszukiwaniu alternatywnych źródeł dochodów.

“ Z tego, co się orientuję, to jest bardziej pod względem finansowym, jakby te dofinansowania Unijne, oni muszą się zrzeszać w takie spółdzielnie. Ta spółdzielnia musi wygenerować ileś tam produkcji tych świń żeby później dostać dopłaty. Taki typowy jeden rolnik, nie jest w stanie wygenerować takiej ilości, więc oni się zrzeszają, tworzą takie spółdzielnie, czyli taki jednolity podmiot i mogą mieć udzielane wsparcie finansowe.

Jeden z uczestników badania przyznał, że na terenach wiejskich na przestrzeni lat zaszło wiele zmian - postępujące procesy konsolidacji ziemi w rękach ograniczonej liczby właścicieli i tworzenia gospodarstw wielkoobszarowych. Poza tym jak wynikało ze wcześniejszej rozmowy, gospodarstwa zarówno małe jak i duże coraz chętniej korzystają z nowoczesnych technologii, które sprzyjają rozwojowi.

“ Od dwudziestu do sześćdziesięciu hektarów i wyżej. Takich drobnych już tutaj nie uświadczymy. Nawet, jeśli ktoś jest właścicielem takiego drobnego gospodarstwa, to i tak komuś większemu to dzierżawi. Ta wieś się bardzo mocno zmieniła, kiedyś jak ktoś miał pięć hektarów, to był dużym rolnikiem, dzisiaj jak nie ma piętnastu, dwudziestu, to nie jest rolnikiem. Skumulowane, skomasyowane są grunty i dzisiaj jest normalnością, że ktoś ma dwieście hektarów i tam robi produkcję. Oczywiście widać te małe poletka kukurydzy, owsa, ziemniaków i takich gospodarstw mimo wszystko jeszcze trochę jest. Jeszcze taka tradycja jest, że to zostało.

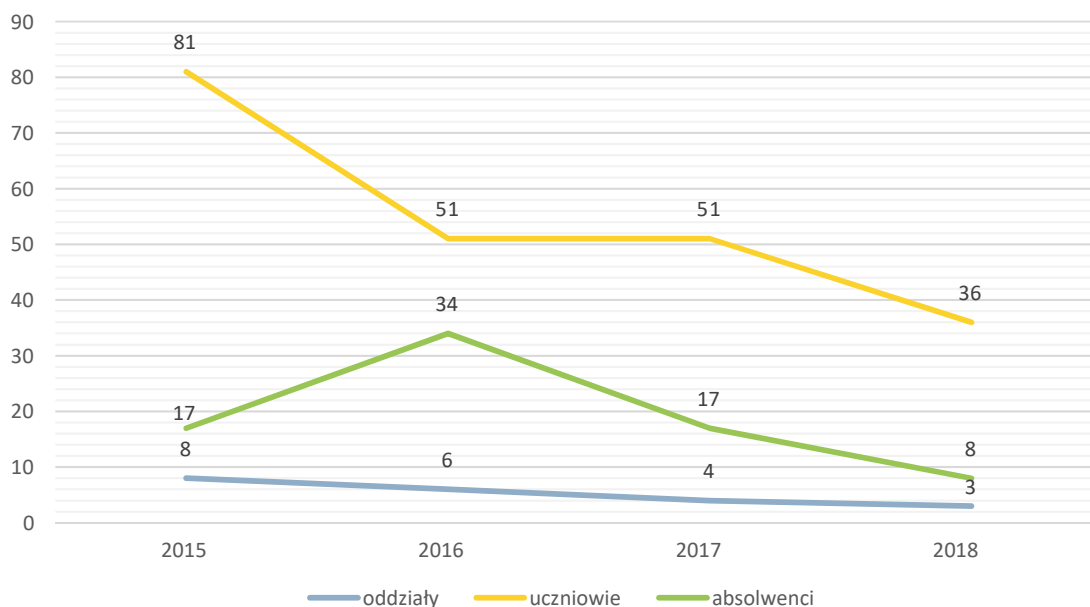
EDUKACJA

Jak wynika z analizy poniższego wykresu, w ostatnich latach spadła dwukrotnie liczba uczniów szkół zawodowych w powiecie piotrkowskim (spadek o 55,6% w stosunku do 2015 r.). Dostrzega się również dynamiczny spadek absolwentów tych szkół, który może przełożyć się na lokalny rynek pracy i pozyskanie przez pracodawców młodych pracowników. Analogicznie do liczby uczniów, w każdym roku zostało otwartych coraz mniej oddziałów.

“ Pięć zespołów. W skład tych zespołów wchodzi: Technika, Szkoły branżowe, Licea Ogólnokształcące, Kwalifikacyjne kursy zawodowe, Szkoły Policealne, to jest cały system.

Rysunek 77. Szkolnictwo zawodowe w powiecie piotrkowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Z badania jakościowego wynika, że szkoły ponadpodstawowe są bardzo elastyczne w dostosowaniu swojej oferty kształcenia. Wszystkie jednostki są otwarte na propozycje i zgłaszane zainteresowanie wśród dzieci i rodziców. Ponadto kierunki są bieżąco korygowane do lokalnego rynku pracy.

“ *My staramy się dopasować do tego rynku. Tak naprawdę gdyby się okazało, że jest potrzeba otwarcia jakiegoś kierunku, to my natychmiast tworzymy. Jeśli uczniowie, by się okazało, że oni chcą na przykład, logistyki, to my jesteśmy w stanie otworzyć taką klasę. Nie to, że jesteśmy ukierunkowani, że tak powiem. Jesteśmy przystosowani, nasze sale wyposażone są w takim kierunku. Ale u nas jest jeden deficyt, -czynnik ucznia, którego nie ma.*

Uczestnicy wywiadu przyznali swoje zadowolenie z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sulejowie, które cieszy się ogromnym zainteresowaniem w kierunku technika pszczelarza.

“ *Poza tym szkoły, tutaj powiatowe mają odradzanie się pewnych zawodów, pewnych profesji, pewnych pasji. Szkoła w Sulejowie jest przykładem odradzania się pszczelarstwa, wypuścili największą ilość pszczelarzy zawodowych. W ciągu ostatnich trzech lat, to jest około czterysta osób. Naprawdę, przyjeżdżali z całej Polski słuchacze żeby się kształcić. Dyrektor jest takim ogromnym pasjonatem. Przy szkole jest utworzona pasieka. Olkusz słynie z zawodu, hodowcy koni i teraz mamy utworzoną klasę i młodzież chce pracować. Obok mamy Bogustawice znane w całej Polsce, tam się odbywają imprezy z udziałem koniarzy.*

“ *Teraz jedna ze szkół będzie rozszerzała kierunek pszczelarza o pomocnika weterynarza, ponieważ pan dyrektor już wie, że będą wchodziły przepisy, które będą obowiązywały pszczelarzy do kontaktu z weterynarzami. Jeśli dany pszczelarz będzie miał kwalifikacje pomocnika weterynarza w pasiece nie będzie musiał tych kosztów ponosić.*

W szkolnictwie dochodzi również do pewnej transformacji. Obecnie występuje coraz mniejsze zainteresowanie technikiem rolnictwa na rzecz agrotechniki. Jednak znajduje to swoje odzwierciedlenie w postępie technologicznym oraz fakcie, że gospodarstwa stawiają na nowe technologie i decydują się na nowoczesny sprzęt.

“ *Technik-weterynarz, raz jest a raz go nie ma. Obserwujemy, że miejsce typowego zawodu, technik-rolnik, wchodzi zmiana w klasyfikacjach. Chodzi o Ministerstwo, oni narzucają nam tak naprawdę. Natomiast uczniowie idą bardziej w kierunku modernizacji, modernizacja, która zachodzi w ramach rolnictwa, -agrotechnik.*

Uczestnicy wywiadu stwierdzili, że ważną rolę w kwestii edukacji odgrywają kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz nieustanne kształcenie ustawiczne. Kształcenie ustawiczne jest jednym z najistotniejszych elementów strategii rozwoju współczesnych gospodarek. Kursy umożliwiają ciągłe podwyższanie swoich kwalifikacji, uzupełniają umiejętności zawodowe oraz pozwalają całkowicie zmienić zawód.

“ *System edukacji pozwala osobą, które nie wybrały na poziomie szkoły ponadpodstawowej kierunku technik-rolnik, uzupełnić to później na tak zwanych kwalifikacyjnych kursach zawodowych, które też są nowe, od kilku lat funkcjonują w obrębie szkół. I na takich KKZetach, czyli kwalifikacyjnych kursach zawodowych można uzyskać kwalifikacje zawodowe, jest to pierwsza i druga kwalifikacja. Pierwsza daje tytuł w zawodzie, druga podwyższa ten tytuł do technika w danym zawodzie. Jeżeli ktoś był ekonomistą a chciałby stać się rolnikiem, to przez dwa i pół roku takim technikiem-rolnikiem się staje. Tak się na przykład pszczelarze znajdują, ktoś, kto funkcjonował w obrębie gospodarstwa domowego, gdzie ojciec, dziadek byli pszczelarzami. Teraz też przepisy, które obligują pszczelarzy do posiadania wykształcenia w zawodzie, spowodowały, że nam się otworzyły drzwi. Niektórzy z dyrektorów są bardzo czujni, jeżeli chodzi o takie zmiany i momentalnie reagują.*

“ *Rynek pracy jest otwarty i czeka na ludzi z otwartymi rękami. Geodeta na pierwszym roku szkoły średniej, już potrafi pójść z tyczką w teren. Już jest zaangażowany przez firmy geodezyjne. A pierwszy rok studiów dla geodezji, to zarabia tyle, że nie może odpędzić się od ofert, nie mając jeszcze uprawnień, tylko żeby wiedział, o co chodzi, tyczkę żeby nosił, przy cyfryzacji całego systemu geodezji.*

Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w 2020 r. nie realizował szkoleń grupowych, natomiast organizował kształcenie ustawiczne finansowane z Krajowego Funduszu Szkoleniowego do którego w 2019 r. przystąpiło łącznie 316 osób. Zakres tematyki szkoleń wybierany wśród uczestników, w ramach działań finansowanych z KFS był następujący:

- doskonalenie nauczycieli i nauka o kształceniu,
- inna tematyka kształcenia ustawicznego,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny),
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna,
- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów),
- architektura i budownictwo,
- opieka zdrowotna,
- opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat),
- zarządzanie i administrowanie,
- informatyka i wykorzystanie komputerów.

Powiat poddębicki

POWIAT PODDĘBICKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat poddębicki zlokalizowany jest w centrum Polski, w północno-zachodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Poddębice i Uniejów oraz sześć gmin: Dalików (gmina wiejska), Pęczniew (gmina wiejska), Poddębice (gmina miejsko-wiejska), Uniejów (gmina miejsko-wiejska), Wartkowice (gmina wiejska) oraz Zadzim (gmina wiejska). Łączna powierzchnia regionu wynosi 881 km², co stanowi 4,8% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat poddębicki liczył 41 108 mieszkańców (1,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 47 osób na 1 km².

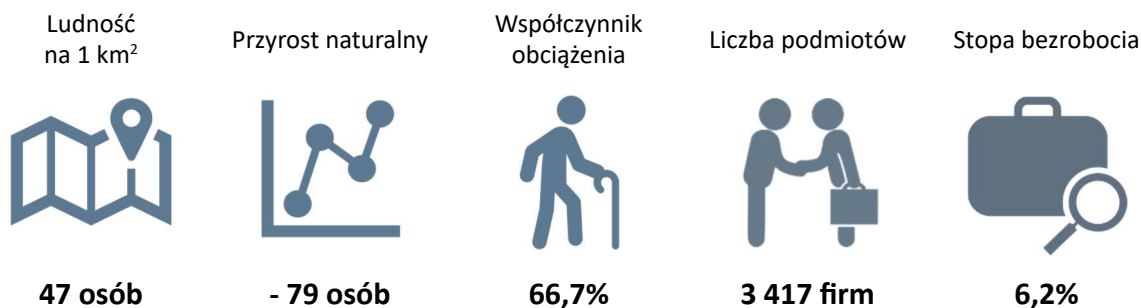
Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł -79 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -1,92‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -26 osób (napływ – 418; odpływ – 444). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 66,0% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Przez powiat przebiega droga krajowa nr 72, droga wojewódzka nr 703, 469 i 473. 10 kilometrów na północ od Poddębic, przy drodze na Łęczycę, znajduje się węzeł drogowy Wartkowice ze zjazdem na autostradę A2, łączącą Poznań z Łodzią i Warszawą. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 71,4 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 3 417 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 831 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,2%, a sektor publiczny - 2,7%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (28,4%), budownictwem (14,1%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,0%) i usługami (9,0%).

Na koniec 2018 r. co druga osoba pracowała w rolnictwie (55,0%), a co piąta w przemyśle i budownictwie (21,8%). Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,2% i była wyższa o 0,8 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 78. Wybrane wskaźniki dla powiatu poddębickiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Atutem powiatu jest obecność atrakcyjnych turystycznie obszarów prawnie chronionych, takich jak rezerwy przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Na szczególną uwagę zasługują: Rezerwat Przyrody Jeziorsko, w którym stwierdzono występowanie około 250 gatunków ptaków, w tym 150 gatunków lęgowych; Rezerwat Przyrody „Dąbrowa Napoleonów” oraz Rezerwat Przyrody „Jodły Oleśnickie”. Na obszarze Powiatu Poddębickiego znajdują się tereny należące do obszarów Natura 2000. Należą do nich Obszary Specjalnej

Ochrony Ptaków: Pradolina Warszawsko – Berlińska oraz Dolina Środkowej Warty. Na terenie Powiatu Poddębickiego godne uwagi są również obszary i zespoły krajobrazowo – przyrodnicze: Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu, Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej, Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Niemysłów”, Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym, Park Podworski w Zadzimiu, Uroczysko Zieleń, Uroczysko Zieleń II, Uroczysko Wielenin oraz Poddębicki Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy.

W oparciu o dziedzictwo przyrodnicze stworzono interesujące szlaki turystyczne: rowerowy Gorących Źródeł i Po Ziemi Poddębickiej oraz pieszy im. Marii Konopnickiej. Amatorzy wycieczek konnych mogą skorzystać ze szlaku im. mjr Hubala.

Na uwagę zasługuje również ZOO Safari znajdujące się we wsi Borysew, które od 2010 roku posiada status „ogrodu zoologicznego”. Obecnie Ogród Zoologiczny zajmuje 22 hektary. Dotychczas zgromadzono tam ponad 300 zwierząt reprezentujących 85 gatunków z 5 kontynentów, w tym białe tygrysy bengalskie oraz białe lwy.

Największym atutem powiatu jest jednak jego położenie na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 – 70C (Uniejów i Poddębice). Stanowią one drugi co do znaczenia kompleks hydrotermalny na Niżu Polskim. Wody te wykorzystywane są w wielu dziedzinach: energetyce, energetyce cieplnej, balneologii, rekreacji, ogrzewaniu upraw pod osłonami, hodowli ryb.

Obecność walorów przyrodniczych i atrakcji na czele z basenami geotermalnymi powoduje, że mocną stroną powiatu jest rozwijająca się turystyka, która przyczynia się również do rozwoju lokalnej gospodarki.

“*No na pewno jest to atut naszego powiatu, bo Uniejów jest znany w całej Polsce i przewija się masa turystów. Jest bardzo dobrze rozwinięta tam baza turystyczna. Jest tam ponad 100 podmiotów prowadzących działalność w dziedzinie hotelarstwa i turystyki, które są znaczące. Są hotele wysokiej klasy, są hotele mniejszej klasy. W gminie Poddębice, na pewno sukcesem są termy, które powstają. Na pewno też ZOO Safari, które przyciąga nam masę turystów. Lokalizacja, bliskość tych dwóch miast, oferty turystyczne, czyli uniejowska oferta turystyczna w połączeniu z tym ZOO safari sprawia, że jak ktoś przyjeżdża to może sobie zaplanować wyjście i kąpiele na termach. Może sobie przyjechać do Zoo safari, może przejechać się rowerem, bo to wiele osób tak robi, że zwiedzają praktycznie powiat na rowerach.*”

Jednym z najważniejszych elementów mających pozytywny wpływ na rozwój lokalnej gospodarki jest infrastruktura transportowa. Przez teren powiatu przebiegają główne szlaki drogowe, takie jak Autostrada A2. W odległości 10 km na północ od miasta Poddębice, przy drodze na Łęczycę, znajduje się węzeł drogowy Wartkowice ze zjazdem na autostradę A2, łączącą Poznań z Łodzią i Warszawą. Ważną rolę w powiecie spełnia również droga krajowa nr 72 relacji Łódź – Aleksandrów Łódzki – Poddębice – Uniejów – Turek. Trasa ta stanowi połączenie z trasą szybkiego ruchu Warszawa-Poznań (od m. Konin).

Uczestnicy badań podkreślali, że powiat może poszczycić się osiągnięciami szkół znajdujących się na jego terenie. Uczniowie biorą udział w licznych konkursach i olimpiadach przedmiotowych i tematycznych, w których odnoszą sukcesy na szczeblu rejonowym, okręgowym, a nawet ogólnopolskim. Wysoki poziom w powiecie reprezentuje Technikum im. Jana Pawła II w Poddębicach, które w Rankingu Perspektyw w 2019 roku zajęło 18 miejsce na 70 sklasyfikowanych techników z województwa łódzkiego oraz 392 miejsce w kraju, a także Liceum Ogólnokształcące im M. Konopnickiej w Poddębicach, które w wymienionym Rankingu uplasowało się na 51 miejscu w województwie łódzkim oraz 712 miejscu w kraju.

Warto wspomnieć, że osiągnięciem w obszarze edukacji w powiecie jest fakt, że uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach (technikum informatyki i technikum logistyki) mieli możliwość odbywania praktyk zawodowych w Grecji.

Uczestnicy wywiadów wskazywali również na sukcesy projektów unijnych realizowanych przez szkoły. Przykładowo Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach realizuje projekt „Dobry zawód sukcesem edukacji” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest podwyższenie poziomu edukacji i znaczenia wykształcenia dla życia zawodowego wśród mieszkańców obszarów wiejskich. Uczniowie uczestniczą w bezpłatnych zajęciach pozalekcyjnych, w czasie

których kształcą umiejętności zawodowe, zapoznają się z obsługą nowoczesnych urządzeń, przygotowują się do podjęcia życia zawodowego na lokalnym rynku pracy.

Uczestnicy wywiadu zapytani o inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wskazali:

- Budowę Aparthotel Termy Uniejów
- Rozbudowę Term Uniejów (nowe niecki, baseny)
- Budowę nowych bloków mieszkalnych
- Inwestycje na terenie ZOO Safari Borysew
- Rozbudowę fabryki w Wieleniewie przez K-flex. Dzięki inwestycji pracę może znaleźć około 40 osób.
- Budowę obiektów handlowych (Biedronka, Rossmann, Mrówka, Polo)
- Budowę Port jachtowego Marina w Pęczniewie
- Budowę sali gimnastycznej w Domaniewie
- Bieżące remonty dróg

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat poddębicki na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja S (działalność usługowa) i Sekcja T (usługi gospodarstw Domowych). Przedsiębiorstwa wpisane w pozostałą działalność usługową i usługi gospodarstw domowych stanowią 9,0% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,8%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (powiat – 4,5%, średnia dla województwa – 2,4%) oraz Sekcji G – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (powiat – 3,7%, średnia dla województwa – 2,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 9,0%, średnia niższa o 2,1 p.p.).

Tabela 57. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie poddębickim

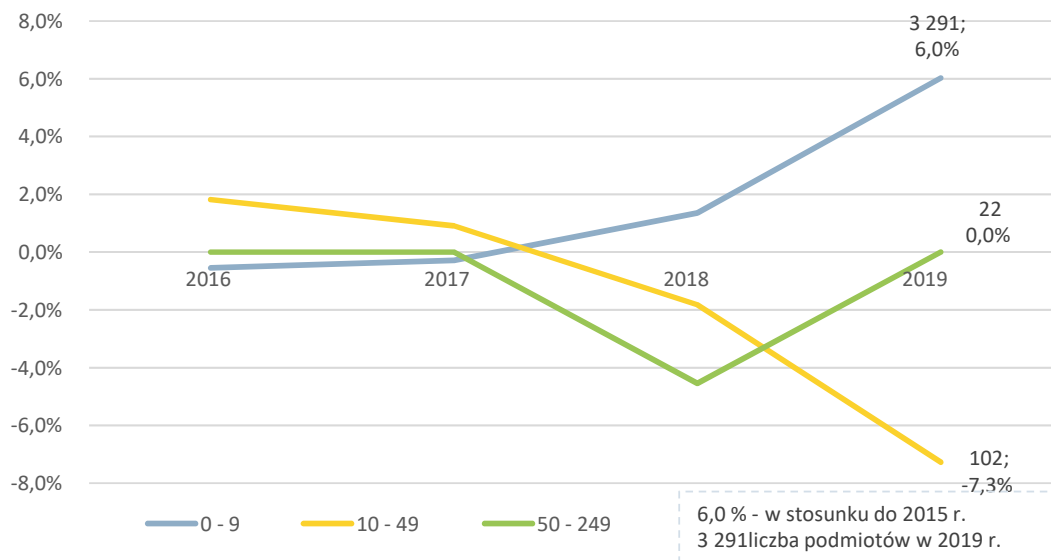
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	154	4,5 %
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	3	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	308	9,0%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	14	0,4%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	0,4%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	483	14,1%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	970	28,4%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	236	6,9%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	125	3,7%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	37	1,1%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	49	1,4%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	40	1,2%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	193	5,6%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	64	1,9%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	100	2,9%
Sekcja P - Edukacja	104	3,5%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	154	4,5%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	61	1,8%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	308	9,0%
Ogółem	3 417	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (5,5%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 187 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 2,99% (spadek o 8 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,64%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,06%.

Rysunek 79. Podmioty wg klas wielkości w powiecie poddębickim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Od 2017 roku wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Od 2016 roku obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 36 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 661 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 58. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	777	777	781	795	831
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	67	68	61	71	76
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	60	67	54	54	40

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	7	1	7	17	36
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	627	619	621	637	661

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem uczestników badania struktura branżowa w powiecie jest bardzo zróżnicowana.

“ Nie można powiedzieć, że jakieś branże bardzo dominują, że są wiodące.

W opinii rozmówców fakt, że turystyka w powiecie jest bardzo dobrze rozwinięta nie czyni ją branżą dominującą. Badani zwracali uwagę na podział specjalizacji w odniesieniu do poszczególnych gmin. Turystyka wybija się w Uniejowie, Poddębicach i Pęczniewie. Ale już np. w gminach wiejskich dominuje rolnictwo, np. ogrodnictwo. Bardzo dobrze rozwijają się również branże usługowe, szczególnie w miastach powiatu, ale również i produkcyjne.

“ U nas ta branża jest bardziej rozbita, jest przetwórstwo rolne, ponieważ co najmniej trzy gminy są typowo rolnicze. Turystyka rozwija się w gminie Poddębice i gminie Uniejów, i w Pęczniewie (...) gmina Zadzim (...) ma dobre ziemie i tam ogrodnictwo (...) Uniejów, w Pęczniewie również jest sporo zakładów usługowych, produkcyjnych w branży odzieżowej, bielizniarstwo

Przedstawiciele powiatu określili warunki do rozwoju małej przedsiębiorczości w powiecie jako względnie dobre. Firmy mogą skorzystać z pomocy samorządu np. w formie szkoleń. Rozmówcy zaznaczyli również, że istnieje zjawisko rotacji wśród MŚP, część podmiotów upada, w ich miejsce powstają nowe.

Na terenie powiatu nie istnieje specjalna strefa ekonomiczna.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą: Bank Spółdzielczy w Poddębicach oraz JTI Polska sp. z o.o. która jest częścią Japan Tobacco International, drugiego pod względem wielkości koncernu tytoniowego na świecie. Grupa zatrudnia ponad 40 000 osób w 400 biurach oraz 27 fabrykach i 5 ośrodkach badawczo-rozwojowych na całym świecie.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 56 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,1% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego³⁵. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie poddębickim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (21 firm).

³⁵ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 80. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie poddębickim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ³⁶	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	19	1,2%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	3	0,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	4	1,0%
	Energetyka	7	3,3%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	21	1,3%
	Informatyka i Telekomunikacja	2	0,4%

Uczestnicy wywiadu stwierdzili, że w powiecie wiele firm i podmiotów stosuje rozwiązania innowacyjne, choć sami rozmówcy nie byli w stanie wymienić wyczerpującego katalogu zastosowanych rozwiązań. Jednakże podano kilka przykładów innowacji zastosowanych w powiecie takich jak: budowa farm fotowoltaicznych, mechanizacja rolnictwa, mechanizacja produkcji warzywno-owocowej. Z pewnością wiele innowacji powstaje również w oparciu o wykorzystanie wód geotermalnych, które są bogactwem regionu.

“ W Uniejowie produkowane są kosmetyki w oparciu o wody termalne, jest ogrzewanie termalne (...) Jest prowadzona rehabilitacja w oparciu o wody geotermalne (...) Szereg innowacji jest w firmach, takich innowacji technologicznych. Firmy się rozwijają, więc stosują nowoczesne technologie i linie produkcyjne.

Jeden z uczestników wywiadu zwrócił uwagę na istotny problemem, jakim jest niezrozumienie pojęcia innowacji przez przedsiębiorców, co w konsekwencji prowadzi do zaniechania ubiegania się o dofinansowanie wprowadzenia nowatorskich rozwiązań do firm.

“ Cała ta innowacja, dla każdego przeciętnego mieszkańca to jest abstrakcja. Bo to nie powinno się nazywać innowacja, bo ludzie rozumieją innowacje jako coś, co jeszcze nie zostało wymyślone. Powinno być zmienione nazewnictwo, po to, żeby każda przeciętna osoba, która ma pomysł, mogła wykazać, że to dla niego, dla jego działalności będzie innowacyjne (...) Dużo firm rezygnuje ze starania się o środki, bo język jaki jest używany w dokumentach (...) jest kosztowny.

³⁶ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOŚC NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.³⁷

Dla powiatu poddębickiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 59. Zawody deficytowe w powiecie poddębickim

dekarze i blacharze budowlani	fizjoterapeuci i masażyści	spawacze
mechanicy pojazdów samochodowych	opiekunki dziecięce	monterzy instalacji budowlanych
inspektorzy nadzoru budowlanego	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	robotnicy budowlani
kierowcy autobusów	operatorzy obrabiarek skrawających	robotnicy obróbki drewna i stolarze
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
kucharze	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	szefowie kuchni
magazynierzy	pracownicy ds. budownictwa drogowego	ślusarze

Źródło: Barometr zawodów

Badani zwrócili uwagę, że zmiany na lokalnym rynku pracy na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci polegały przede wszystkim na zmniejszeniu ilości osób bezrobotnych, znacznym napływie pracowników z zagranicy oraz na zwiększeniu trudności w znalezieniu pracowników przez lokalnych pracodawców.

“Pracodawcy teraz poszukują ludzi do pracy. I osoba, która chce pracować, na pewno nie ma problemu ze znalezieniem pracy. Oczywiście głównie na produkcji bądź w usługach. Na pewno nie jest to praca w Urzędzie.

Obecnie, w opinii przedstawicieli powiatu, nie pracują przeważnie osoby, które nie chcą pracować. Jako powody niechęci do podjęcia pracy wśród mieszkańców wymieniano zbyt mocno rozbudowane programy socjalne oraz bezrobocie jako „styl życia” całych pokoleń.

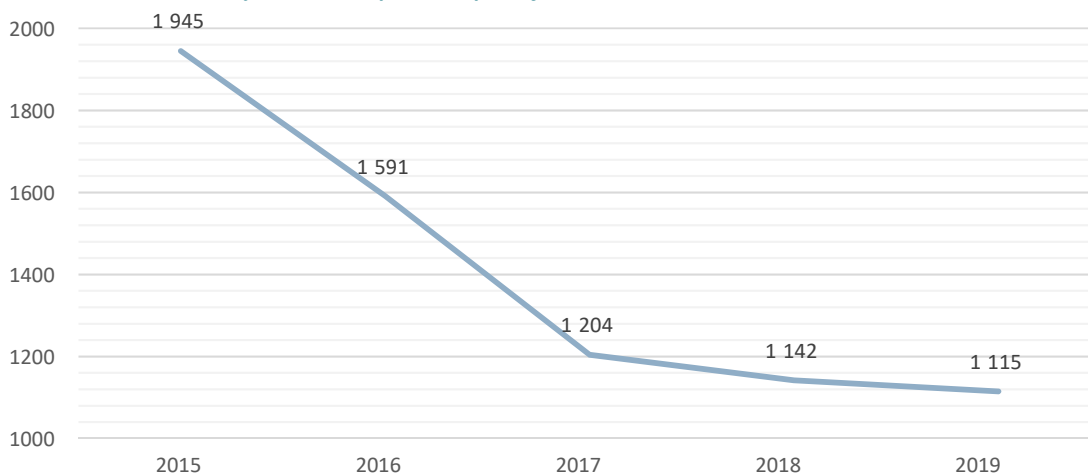
“Za duże świadczenia socjalne. Rozdawnictwo (...) Ja myślę, że oni nie mają parcia na znalezienie pracy, ten socjał jakoś im tam pozwala bytować. Nie mają aspiracji na to albo zaradności, żeby zacząć działać (...) Część tych osób, myślę, że to już jest obciążenie pokoleniowe, ich rodzice tak żyli, to dlaczego ja mam tak nie żyć?

Ponadto wskazywano, że w przypadku osób z wykształceniem wyższym bezrobocie jest wynikiem dużej roszczeniowości „świeżych” magistrów oraz ich niechęci do przekwalifikowania się.

“Są roszczeniowi. I tego nie dostaną, więc – po co ja mam pracować. Dlatego osoby z wyższym wykształceniem oczekują czegoś więcej.

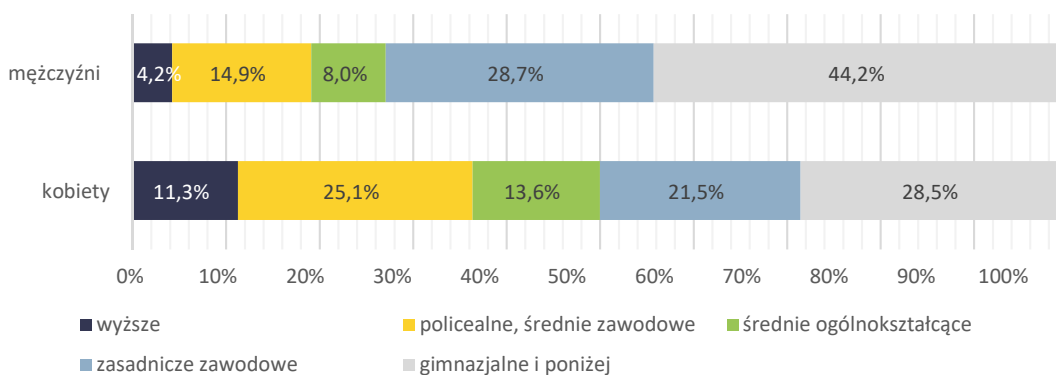
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Poddębicach w 2019 r. zarejestrowano 1 115 osób bezrobotnych, przy czym proporcje pomiędzy płciami rozłożyły się niemal po równo (51% mężczyzn i 49% kobiet). Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

³⁷ <https://barometrzwodow.pl/>

Rysunek 81. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie poddębickim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie - gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem zasadniczym zawodowym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 7,7% wszystkich zarejestrowanych.

Rysunek 82. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie poddębickim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych barierą w rozwoju przedsiębiorczości jest przede wszystkim brak środków finansowych, a w drugiej kolejności skomplikowane i często zmieniające się przepisy prawne.

„Jeśli mówimy o rozwoju i przedsiębiorczości to mieszkańcy czy osoby, które chcą otworzyć działalność gospodarczą, mają pomysły tylko brak jest środków i problemy legislacyjne i ciągłe zmieniające się przepisy i ciągłe zmiany.

Za przeszkodę w rozwoju powiatu uznano również problemy ze znalezieniem pracowników. Jak już podkreślano we wcześniejszych rozdziałach w powiecie występuje rynek pracownika i w konsekwencji w regionie nie pracują przede wszystkim osoby, które nie chcą pracować.

Uczestnicy badania nie potrafili podać przeszkód w rozwoju społecznym powiatu. Prawdą jest, że w regionie nie ma kin, czy teatrów, ale zdaniem rozmówców bliskość Łodzi, w której można znaleźć bogatą ofertę kulturalną eliminują potrzebę tworzenia dodatkowych instytucji kulturalnych w powiecie.

“*Kin i teatrów w Poddębicach, nigdzie w powiecie poddębickim nie ma, ale takiej potrzeby też nie widzę, bo świeciłyby pustkami. W Łodzi jest kino, są teatry, więc te potrzeby mieszkańców (...) którzy chcą sobie zaspokoić to na pewno je sobie zaspokajają.*”

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie poddębickim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (444 osób) niż się zameldowało (418 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Dalików (saldo 4,9) oraz Wartkowice (saldo 3,1), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Poddębice (saldo -13,9).

Tabela 60. Migracja w powiecie poddębickim w powiecie poddębickim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Dalików (2)	48	43	5	29	21	8	19	4,9
Pęczniew (2)	34	21	13	25	13	12	9	2,6
Poddębice (3)	125	58	67	210	95	115	-85	-5,5
Poddębice - miasto (4)	44	10	34	147	59	88	-103	-13,9
Poddębice - obszar wiejski (5)	81	48	33	63	36	27	18	2,2
Uniejów (3)	85	50	35	72	38	34	13	1,9
Uniejów - miasto (4)	36	15	21	31	11	20	5	1,7
Uniejów - obszar wiejski (5)	49	35	14	41	27	14	8	2,0
Wartkowice (2)	69	40	29	50	25	25	19	3,1
Zadzim (2)	57	40	17	58	33	25	-1	-0,2
Powiat poddębicki	418	252	166	444	225	219	-26	-0,6

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem uczestników wywiadu dominującym kierunkiem codziennych dojazdów do pracy jest przede wszystkim Łódź i Warszawa.

“*Bardzo dużo ludzi z Poddębic jeździ do Łodzi do pracy. Można zaobserwować rano i popołudniu jak wracają, ruch na drodze spory.*”

Mieszkańcy, którzy decydują się na migrację z powodu podjęcia edukacji, ale również na pracę poza miejscem zamieszkania często wybierają wspomnianą Łódź i Warszawę, ale również Wrocław i Poznań.

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Holandia, Norwegia, Anglia. Trudno jednoznacznie ocenić, czy dochody osiągnę przez mieszkańców powiatu przekładają się na rozwój regionu. Część migrantów przekazuje bowiem zarobione pieniądze członkom swojej rodziny z powiatu poddębickiego, ale część zdecydowała się już nie wracać.

“*Znam osoby, które pracowały w Norwegii, przyjechały i kupiły tu mieszkanie, (...) tutaj osiedlili się, inwestując pieniądze, które tam zarobili.*”

„ Też znam takich, co wyjechali, przyjeżdżają na wakacje tutaj do rodziny. I niekoniecznie po to, żeby wydać pieniądze.

Interesujący jest fakt, że powiat jest też kierunkiem migracji dla pracowników spoza powiatu, ze względu na międzynarodowy charakter firm mieszczących się w powiecie poddębickim.

„ A czy z innych powiatów, do Was przyjeżdżają do pracy?
Z całej Polski, z Włoch, Japonii i innych krajów.

Lokalny rynek pracy zasila znaczna ilość obywateli Ukrainy, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju powiatu ze względu na fakt, że zagraniczni pracownicy potrzebują miejsc noclegowych i infrastruktury niezbędnej do codziennego funkcjonowania.

„ Tutaj nocują, tutaj płacą za nocleg, za jedzenie. Przyjeżdżają rodziny w odwiedziny (...) Czyli też jest rozwój. Też się to przekłada na rozwój powiatu. I też się przekłada na to, że się bogacimy, na te miejsca pracy. Cały czas w tę stronę idzie.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 35,3% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,6%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (17,4%), a firmy przemysłowe stanowiły 10,8%.

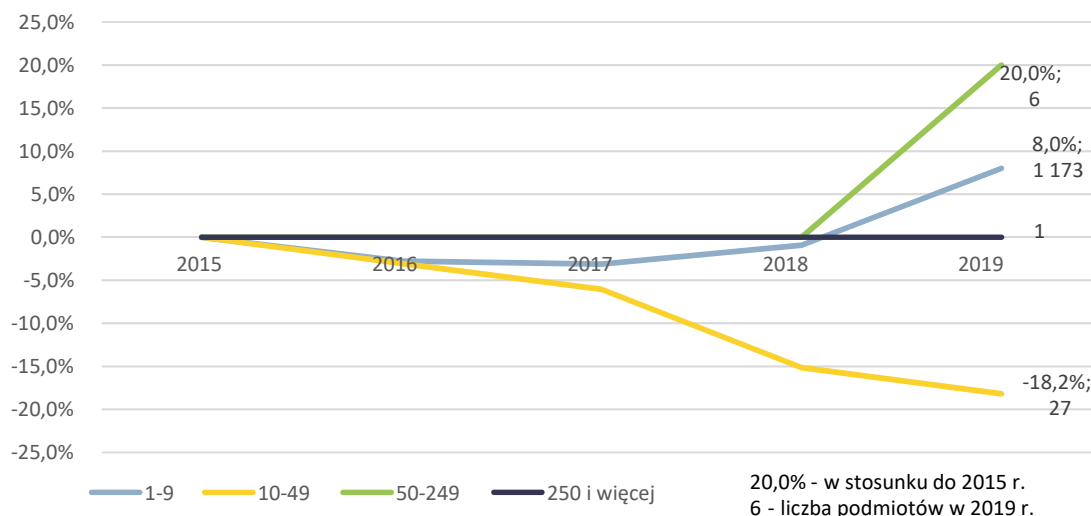
Tabela 61. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie poddębickim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	60	5,0%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	2	0,2%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	130	10,8%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	10	0,8%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0,4%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	210	17,4%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	321	26,6%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	80	6,6%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29	2,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	10	0,8%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	1,0%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	0,6%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	45	3,7%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	21	1,7%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	54	4,5%
Sekcja P Edukacja	32	2,7%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	50	4,1%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18	1,5%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	111	9,2%
ogółem	1 207	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (8,0% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost 1 firmy zatrudniającej od 50 do 249 osób. Z kolei od 2017 r. nastąpił znaczny spadek liczby małych firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 18,2% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 83. Podmioty gospodarcze w powiecie poddębickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W powiecie poddębickim dominują gleby średnie i słabe. Uczestnicy wywiadów zaznaczyli, że na obszarach rolniczych rozwija się przede wszystkim ogrodnictwo, sadownictwo (maliny, borówki), przetwórstwo rolno-spożywcze. W hodowli zwierząt dominuje bydło mleczne, rzeźne, trzoda chlewna, produkcja drobiarska, a w mniejszym stopniu hodowla owiec i koni.

W Gminie Poddębice prężnie rozwija się agroturystyka. Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Poddębickiej zrzesza 26 gospodarstw oferujących noclegi, regionalne potrawy oraz inne atrakcje uciążące wypoczynek m.in. możliwość wędkowania, grzybobrania, nauki jazdy konnej, przejażdżki bryczką oraz kuligi. Pośród znacznej liczby prężnie działających gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy Poddębice wymienić można m.in.: gospodarstwo we wsi Pustkowie oferujące przez cały rok 10 - 12 miejsc noclegowych dla gości w domu, latem zapewniające możliwość korzystania z basenu, wypożyczenia łódki, pontonu oraz roweru wodnego. Gospodarstwo znajdujące się w Golicach jest przygotowane do przyjmowania gości przez cały rok – oferuje 16 miejsc noclegowych oraz możliwość wędkowania, wypożyczenia rowerów, rozbicia namiotów i nurkowania.

Jednak rozmówcy zwrócili również uwagę na ważny aspekt w rozwoju agroturystyki, jakim jest konieczność posiadania kapitału na rozpoczęcie działalności.

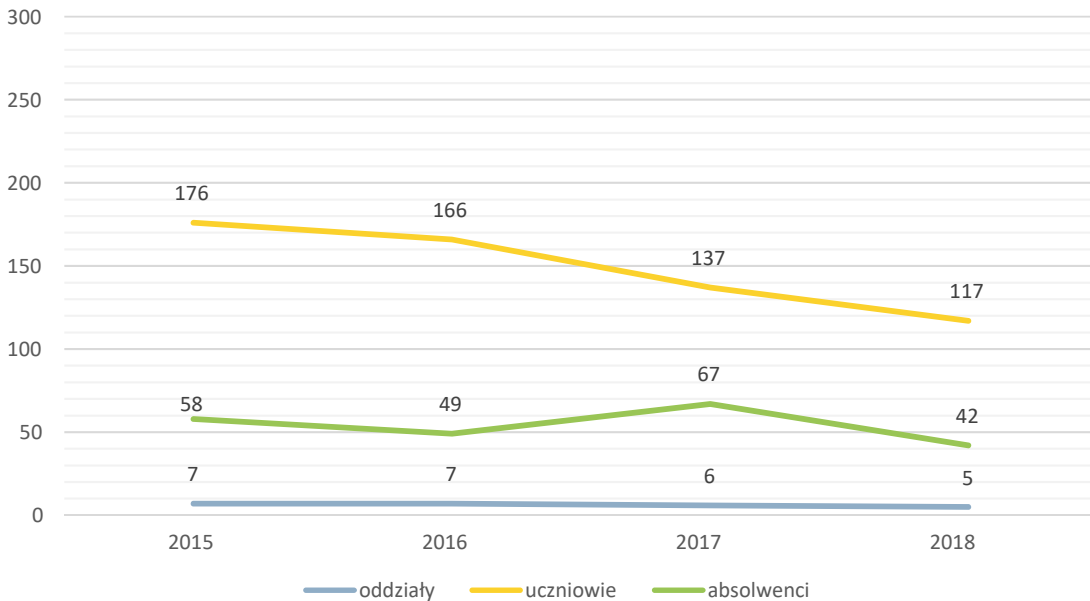
“ No co z tego, że ktoś uruchomi agroturystykę, skoro za wodę musi zapłacić, za prąd musi zapłacić, podatek od nieruchomości i działalności. A od klienta weźmie, ile za dobę? To jest tak, że to jest biznes dla kogoś, kto ma pieniądze (...) Znam te, co już istnieją, to bardzo dobrze się mają. Inwestują, klimatyzacje w domki wsadzają, baseny robią, także potem to się kręci.

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowana była 1 jednostka szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 33,5%), absolwentów (spadek o 27,6%) oraz oddziałów (spadek o 28,6%).

Rysunek 84. Szkolnictwo zawodowe w powiecie poddębickim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem badanych powiat poddębicki zapewnia szeroką ofertę edukacyjną dla dzieci, młodzieży i dorosłych z regionu. W ramach szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu funkcjonują: zasadnicza szkoła zawodowa, licea ogólnokształcące, technikum i szkoła muzyczna oraz szkoła policealna.

Zdaniem badanych edukacja w powiecie jest dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy. W szkołach uczniowie mają możliwość nauki na kierunkach, które są zgodne z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez pracodawców.

„ Szkoły przygotowują przyszłych pracowników. Mamy szkołę zawodową, która kształci w zawodach, które są ważnymi na rynku pracy. Kształcenie jest dostosowane do generalnie zasobów naszych turystycznych, bo kształcimy w zawodach, takich jak technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych, w zawodzie kucharz, czyli to idzie pod turystykę. Poza tym technik turystyki wiejskiej.

„ Uruchomiliśmy w ubiegłym roku nowy kierunek - technik elektryk. Mamy logistykę również. Czyli to też są takie kierunki, odpowiadające, nie tylko miejscowemu rynkowi pracy, ale ogólnie zapotrzebowaniu, powiedzmy, w województwie (...) Mamy technika ekonomistę.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie nowo otwierane kierunki są klasami patronackimi. Obecnie uczniowie mają możliwość nabywania praktycznej nauki zawodu niejednokrotnie u przyszłego pracodawcy.

„ Ja uważam, że jest naprawdę dobrze (...) jest łączona nauka plus praktyki u pracodawców. Także ta młodzież na stałe przebywa u pracodawców. Więc część z nich, na pewno, zostaje u tych pracodawców. Ci w technikach też mają praktyki śródroczne. No też poznają ten rynek pracy.

Zdaniem przedstawicieli powiatu obecnie największym zainteresowaniem uczniów cieszą się takie specjalności jak: informatyka, logistyka, hotelarstwo, technik żywienia, technik elektryk.

Należy mieć jednak na uwadze, że powiat jest mały i co roku do szkół ponadpodstawowych rekrutuje się około 250-260 uczniów (z uwagi na fakt, że część młodzieży wybiera naukę w większych miastach, np. w Łodzi. W związku z powyższym, mimo dużej otwartości na potrzeby pracodawców, zapotrzebowanie na zawody na lokalnym rynku pracy oraz elastyczności dyrektorów, którzy zgadzają się na uruchamianie nowych kierunków, liczba oddziałów jest ograniczona. Problemem jest bowiem niewystarczająca liczba uczniów.

“ *Nie możemy otworzyć, tak jak powiedziałam, 20 kierunków, dla 150 dzieci, bo się to nie uda. Dzieci będą niezadowolone, rodzice będą niezadowoleni, nauczyciele będą niezadowoleni i my nie będziemy zadowoleni.*

Powiat radomszczański

POWIAT RADOMSZCZAŃSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat radomszczański zlokalizowany jest w centrum Polski, w południowej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z trzech aglomeracji miejskich: Radomsko, Kamieńsk, Przedbórz oraz jedenastu gmin wiejskich: Dobryszce, Gidle, Gomunice, Kobile Wielkie, Kodrąb, Lgota Wielka, Ładzice, Masłowice, Radomsko, Wielgomłyny, Żytno. Łączna powierzchnia regionu wynosi 1 443 km², co stanowi 7,9% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat radomszczański liczył 112 644 mieszkańców (4,6% ludności woj.), co przekładało się średnio na 78 osób na 1 km².

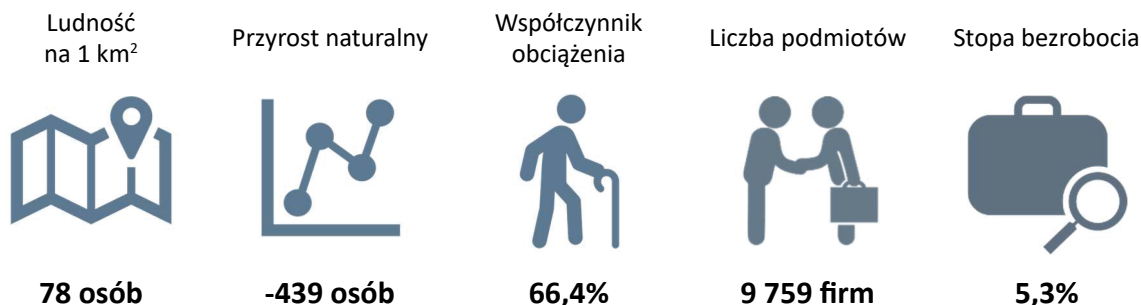
Przyrost naturalny wyniósł -439 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -3,90‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -282 osób (napływ – 1 039; odpływ – 1 321). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 66,4% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu radomszczańskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 73,7 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 9 759 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 866 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,1%, a sektor publiczny - 2,7%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (26,4%), budownictwem (11,5%) oraz przetwórstwem przemysłowym (16,8%).

Na koniec 2018 r. największa ilość osób zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (30,4%), w sektorze rolniczym zatrudnionych było 29,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 21,7% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,3% i była niższa o 0,1 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 85. Wybrane wskaźniki dla powiatu radomszczańskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali jego korzystne położenie komunikacyjne, pozwalające na szybki dojazd do większych aglomeracji miejskich tj.: Warszawa czy też Łódź.

“Centralne położenie, jak już nam wyremontują A1, to już to położenie będzie jeszcze bardziej korzystne. Bliskość trasy kolejowej. Wbrew pozorom nie jest daleko do większych ośrodków typu Łódź lub Częstochowa i aglomeracja katowicka.

Niewątpliwym atutem powiatu radomszczańskiego jest rozwój przemysłu oraz strefy ekonomicznej.

“ Rozwinęły się i mocno trzymają pewne branże. Głównie stolarstwo, budowlanka. Dosyć mocno rozwinięty handel, mocno rozwinięta strefa, na której już nie ma miejsc i gmina powoli zastanawia się nad wykupem nowych terenów i powiększeniu tej strefy.

Ponadto zwrócono uwagę na rozwój turystyki i rekreacji na terenie powiatu. Powstawanie ścieżek rowerowych, terenów rekreacyjnych, istnienie spływów kajakowych i stoku narciarskiego jest również zauważalne przez uczestników badania. W powiecie uruchomiono aplikację turystyczną Era Travel. Aplikacja mobilna ERA Travel prezentuje walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i historyczne Powiatu Radomszczańskiego oraz obszaru 13 gmin: Miasto i Gmina Przedbórz, Miasto i Gmina Kamieńsk, Gmina Dobryczyce, Gmina Gidle, Gmina Gomunice, Gmina Kobbiele Wielkie, Gmina Kodrąb, Gmina Lgota Wielka, Gmina Ładźice, Gmina Masłowice, Miasto Radomsko, Gmina Radomsko, Gmina Wielgomłyny, Gmina Żytno. Aplikacja pozwala odkrywać niezwykle miejsca ziemi radomszczańskiej, zawiera między innymi obszerną bazę turystyczną zintegrowaną z mapą regionu.

“ Nasz park krajobrazowy to jest bardzo zróżnicowane, piękne miejsce, bo i potrawy regionalne, piękne muzeum ludowe, stworzone przez jednego człowieka, który jest człowiekiem wyjątkowym. Trzeba by było to zobaczyć. Również wioska japońska na terenie Przedborza, wybudowane przy wsparciu rządu japońskiego, polskiego związku karate, ministerstwa sportu, takie dosyć ekskluzywne miejsce, gdzie przyjeżdżają i ćwiczą karatecy.

Badani zwrócili uwagę na działalność Regionalnej Izby Przemysłowo-Handlowej w Radomsku. Jej główne cele to: reprezentowanie i ochrona interesów gospodarczych członków Izby, działanie na rzecz stwarzania warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w nowoczesnych formach organizacyjnych i technologicznych, gromadzenie i rozpowszechnianie w środowisku przedsiębiorców (także wśród tych będących członkami Izby) informacji dotyczących funkcjonowania firm w krajach Unii Europejskiej, oraz procesów związanych z integracją europejską, inspirowanie i wspieranie współpracy gospodarczej członków Izby z zagranicą, upowszechnianie i kształtowanie zasad etyki działalności gospodarczej, stanie na straży przestrzegania dobrych obyczajów kupieckich w relacjach między członkami Izby, ochrona interesów członków Izby przed nieuczciwą konkurencją i niesolidnymi partnerami, podnoszenie poziomu kształcenia zawodowego.

Zaznaczono wysokie osiągnięcia w obszarze edukacji oraz dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- Remonty szkół,
- Infrastrukturę drogową,
- Rozwój strefy ekonomicznej,
- Budowę Portu Radomsko – bardzo duży parking dla samochodów ciężarowych,
- Budowę wieży balonowej,
- Budowę basenu.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat radomszczański na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 26,4% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 16,78%, średnia dla województwa – 11,1%).

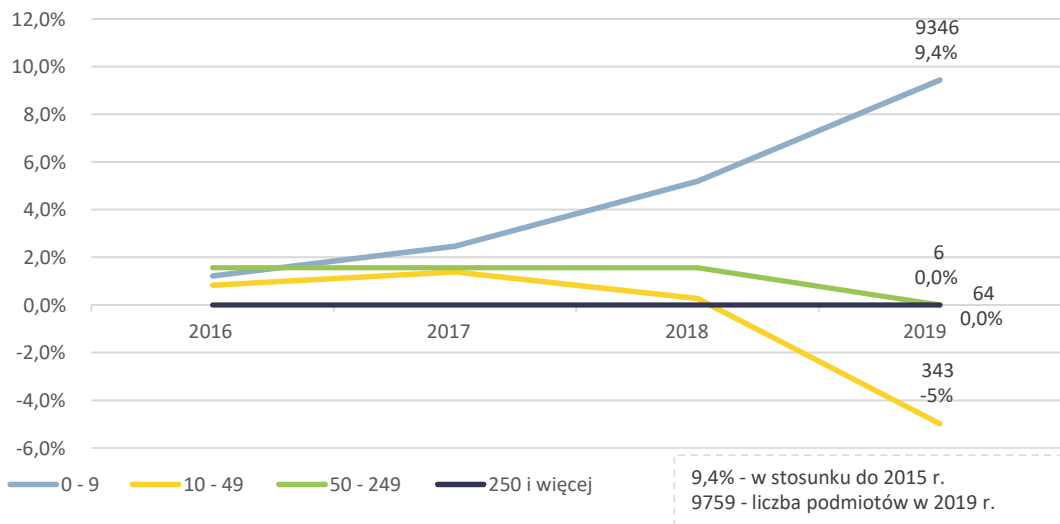

Tabela 62. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie radomszczańskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	179	1,8%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	16	0,2%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	1638	16,8%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	16	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	34	0,4%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 121	11,5%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 576	26,4%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	675	6,9%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	198	2,0%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	178	1,8%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	172	1,8%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	271	2,8%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	694	7,1%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	190	2,0%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	133	1,4%
Sekcja P - Edukacja	313	3,2%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	421	4,3%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	163	1,7%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	770	7,9%
Ogółem	9 758	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (8,8%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 806 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,5% (spadek o 18 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś duże przedsiębiorstwa – 1,7%.

Rysunek 86. Podmioty wg klas wielkości w powiecie radomszczańskim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 33 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 689 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 63. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	779	794	806	831	866
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	72	71	66	81	75
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	60	59	56	56	42
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	12	12	10	25	33
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	623	629	637	661	689

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest starzenie się społeczeństwa oraz proces depopulacji.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Co więcej, uczestnicy wywiadu podkreślili, iż działalność strefy pozwoliła zapobiec bezrobociu w regionie.

„Największym pracodawcą jest strefa, szpital. Zakładów przemysłowych jest niewiele. Nie zaobserwowaliśmy jakichś dużych ruchów, jeśli chodzi o bezrobocie, generalnie jest to z tendencją krajową, to co było bardzo ważne, strefa zapobiegła upadkowi, nie rozwinęła miasta, ale została oddana w odpowiednim czasie. I to największe bezrobocie w naszym kraju, ta strefa zaczęła ściągać inwestorów i wtedy te osoby po prostu, które były zwalniane z innych zakładów, w miarę płynnie przechodziły na strefę.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Metalurgia S A - Produkcja drutów niepokrytych twardych, półtwardych i miękkich, pokrytych ocynkowanych, ocynowanych, miedziowych, spawalniczych oraz gwoździ, drutu kolczastego, siatki ogrodzeniowej i zgrzewanej do zbrojenia betonu (maty), włókien do zbrojenia betonu,
2. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Radomsku - Przetwórstwo mleka; produkcja i sprzedaż mleka w proszku, masła, śmietany, twarogów, kefirów, maślanek,
3. Mebin Andrzej Binkowski - Produkcja zestawów komodowych, ławostółów, meblościanek, zestawów wypoczynkowych,
4. Szpital Powiatowy w Radomsku – Szpitalnictwo,
5. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. - Dostawa wody i ciepła; wywóz nieczystości stałych i płynnych,
6. Fameg Sp. z o.o. - Produkcja i sprzedaż mebli szkieletowych, stolarskich i giętych z drewna bukowego, olchowego, dębowego i sosnowego (krzesła, wieszaki, fotele, szafy, fotele teatralno-kinowe, taborety barowe, stoliki okolicznościowe) oraz mebli na stelażu metalowym, mebli dziecięcych,
7. Bewa Sp. z o.o. - Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek,
8. Cortizo Sp. z o.o. - Produkcja aluminium hutniczego,
9. Zakład Przetwórstwa Mięsnego GAIK Sp. z o.o. Spółka Komandytowa - Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działają 154 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 3,0% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego³⁸. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie radomszczańskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (68 firm).

Rysunek 87. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie radomszczańskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ³⁹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	11	0,7%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	46	5,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	8	2,0%

³⁸ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

³⁹ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ³⁹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Energetyka	13	6,1%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	68	4,1%
	Informatyka i Telekomunikacja	8	1,4%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wytypowali takie firmy jak: centrum dystrybucji firmy JYSK, które posiada centrum wysokiego składowania, firma produkująca fronty Rokko - docinanie frontów, lakierowanie, wszystko odbywa się maszynowo.

Badani wskazali, że większość procesów produkcyjnych na strefie ekonomicznej jest wysoce zautomatyzowana, mowa między innymi o produkcji opakowań jednorazowych, czy też środków higieny.

„Jeśli odchodzimy od obróbki ręcznej, to stolarstwo. Wszystkie lakiernie proszkowe, lakiernictwo, to też są mocno zautomatyzowane procesy.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁴⁰

Dla powiatu radomszczańskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 64. Zawody deficytowe w powiecie radomszczańskim

betoniarze i zbrojarze	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
brukarze	kierownicy budowy	operatorzy obrabiarek skrawających
cieśle i stolarze budowlani	kierownicy ds. produkcji	operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych
dekarze i blacharze budowlani	kucharze	pielęgniarki i położne
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	magazynierzy	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
fryzjerzy	murarze i tynkarze	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
geodeci i kartografowie	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	robotnicy budowlani
inżynierowie budownictwa	nauczyciele przedmiotów zawodowych	samodzielni księgowi

Źródło: Barometr zawodów

Wśród zawodów nadwyżkowych znalazł się zawód: pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej.

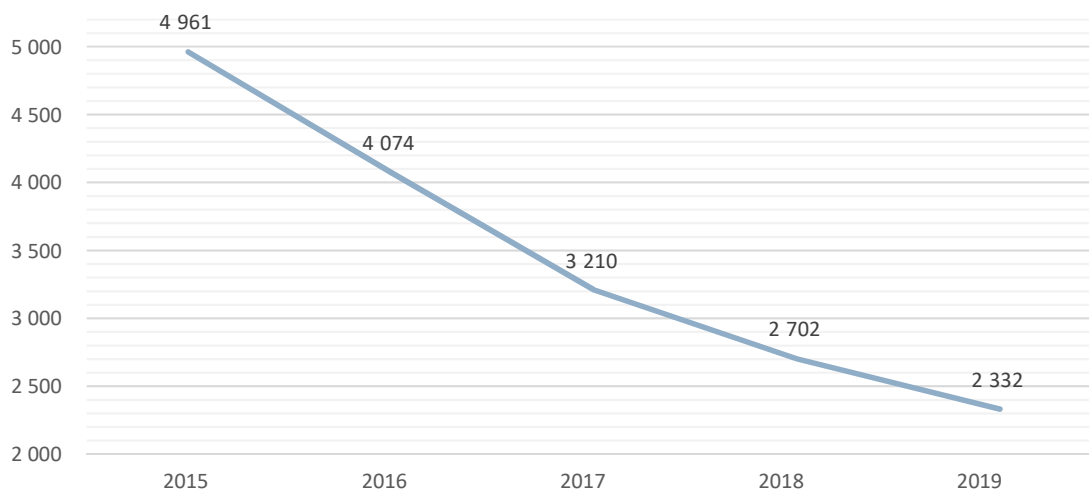
⁴⁰ <https://barometrzwawodow.pl>

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na kierowców kategorii B+C, pracowników produkcji, operatorów wózków widłowych, instalatorów, hydraulików i elektryków. Do pożądanых przez pracodawców kompetencji miękkich zaliczono: sumienność, odpowiedzialność, pracowitość. Ponadto badani zwrócili uwagę, że dla pracodawców najważniejsze są chęci do pracy.

“ Dużo pracodawców jakby podkreśla, że oni są w stanie nauczyć, pod warunkiem, że ten ktoś chce się nauczyć.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomsku w 2019 r. zarejestrowano 2 332 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 59,4%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było ponad dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

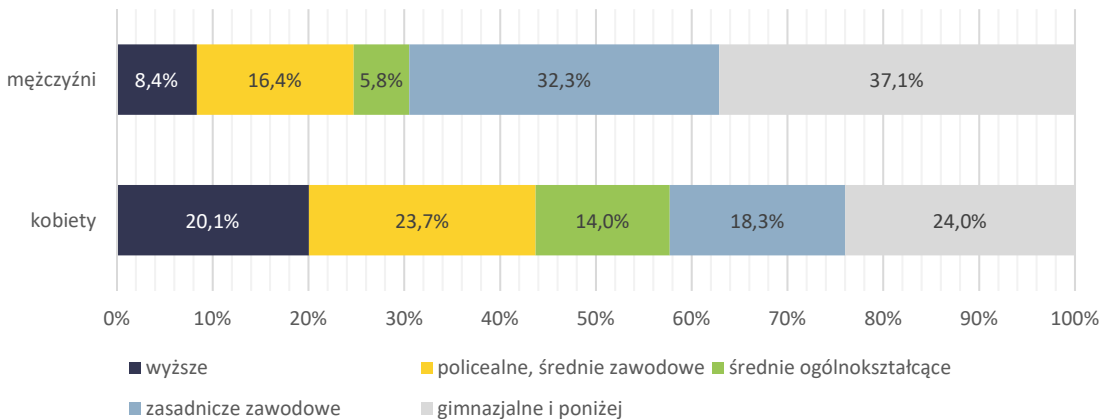
Rysunek 88. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Niemal co piąta kobieta bezrobotna posiadała wykształcenie wyższe (20,1%), a 23,7% legitymowała się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym.

Zdaniem uczestników wywiadu główną grupą generującą bezrobocie są studenci. Ponadto badani uznali, że na regionalnym rynku pracy najważniejsze są chęci do pracy.

Rysunek 89. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie radomszczańskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych, wyzwaniem dla powiatu radomszczańskiego są niewystarczające środki finansowe na rozwój inwestycji.

„Można naprawdę dużo, plany te są, natomiast są to rzeczy kosztowne. Mamy w planach budowę centrum opiekuńczo-mieszkalnego również na terenie szpitala, bo to jest dość duży teren. Miałyby tam powstać warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowy dom samopomocy, centrum opiekuńczo-mieszkalne.

Zwrócono także uwagę, że w powiecie brak jest pracy dla osób z wykształceniem wyższym, co wpływa na odpływ mieszkańców.

„Ci ludzie, z wyższym wykształceniem, jak już wracają do Radomska, to wracają z myślą, że czeka ich praca przy taśmie. To, że mamy strefę to fajnie, bo ludzie zarabiają jakieś tam pieniądze, natomiast nie idą za tym centra badawcze, ani ośrodki akademickie.

Jako przeszkodę w rozwoju powiatu badani wskazali brak chęci podejmowanie inicjatyw rozwojowych, rozwiązań innowacyjnych.

„Brak docenienia innowacyjności. Nikt nie widzi związku przyczynowego pomiędzy wprowadzeniem innowacyjności, a ciągle jest, jak ja obserwuję wśród znajomych przedsiębiorców, krótkowzroczność i szybki zysk. Bez mylenia w kategoriach 10-15 lat, żeby faktycznie zainwestować.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie radomszczańskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 321 osób) niż się zameldowało (1 039 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Dobryszycie (saldo 8,0), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Przedbórz (saldo -11,8).

Tabela 65. Migracja w powiecie radomszczańskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Radomsko (1)	318	84	234	459	199	260	-141	-3,1
Dobryszycze (2)	103	68	35	67	45	22	36	8,0
Gidle (2)	47	31	16	52	29	23	-5	-0,8
Gomunice (2)	88	46	42	70	40	30	18	3,1
Kamieńsk (3)	68	33	35	100	48	52	-32	-5,4
Kamieńsk - miasto (4)	25	10	15	48	20	28	-23	-8,3
Kamieńsk - obszar wiejski (5)	43	23	20	52	28	24	-9	-2,9
Kobiele Wielkie (2)	49	25	24	43	28	15	6	1,4
Kodrąb (2)	31	11	20	50	30	20	-19	-4,2
Lgota Wielka (2)	32	16	16	54	31	23	-22	-5,1
Ładzice (2)	53	30	23	62	32	30	-9	-1,9
Masłowice (2)	35	15	20	40	13	27	-5	-1,2
Przedbórz (3)	51	23	28	124	65	59	-73	-10,2
Przedbórz - miasto (4)	26	9	17	68	39	29	-42	-11,8
Przedbórz - obszar wiejski (5)	25	14	11	56	26	30	-31	-8,5
Radomsko (2)	77	55	22	91	57	34	-14	-2,5
Wielgomłyny (2)	29	15	14	57	29	28	-28	-6,1
Żytno (2)	58	39	19	52	38	14	6	1,2
Powiat radomszczański	1 039	491	548	1 321	684	637	-282	-2,5

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Badani zauważyli napływ pracowników z Ukrainy do powiatu radomszczańskiego. Ponadto mieszkańcy regionu podróżują do pracy w kierunku miasta Łodzi lub Warszawy.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu zaznaczyli, że region nie ma charakteru rolniczego. Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 40,0% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcję G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,9%), niemal co piąte przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (19,6%), a firmy budowlane stanowiły 13,1%.

Tabela 66. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie radomszczańskim

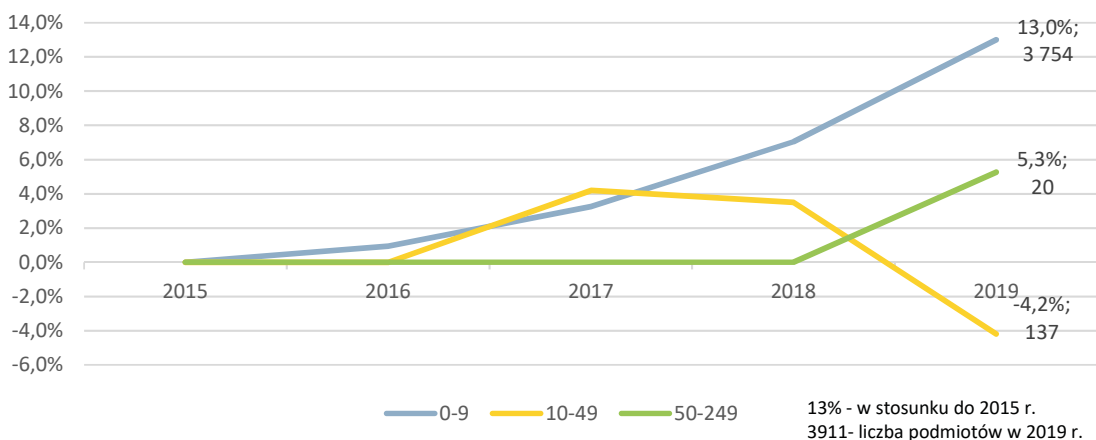
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	104	2,7%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	11	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	768	19,6%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7	0,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	514	13,1%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	972	24,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	318	8,1%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	73	1,9%
Sekcja J Informacja i komunikacja	46	1,2%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	49	1,3%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	54	1,4%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	223	5,7%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	59	1,5%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	99	2,5%
Sekcja P Edukacja	95	2,4%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	101	2,6%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	76	1,9%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	330	8,4%
ogółem	3 911	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (13,0% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 5,3% w stosunku do 2015 r.). Z kolei od 2017 r. nastąpił znaczny spadek liczby małych firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 4,2% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 90. Podmioty gospodarcze w powiecie radomszczańskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

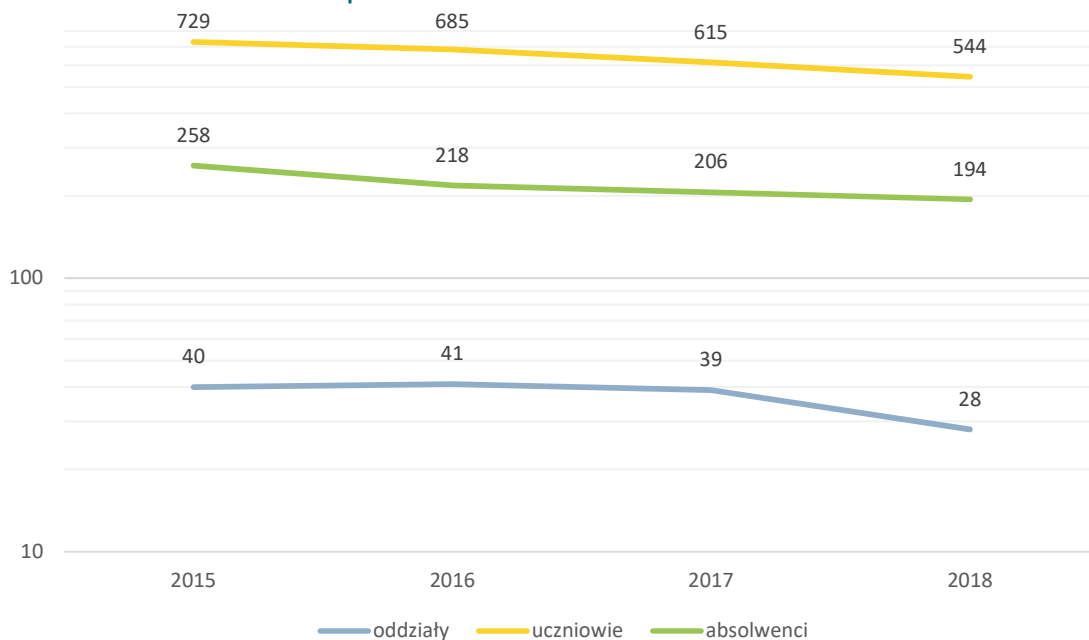
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 40 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 25,4%), absolwentów (spadek o 24,8%) oraz oddziałów (spadek o 30,0%).

Rysunek 91. Szkolnictwo zawodowe w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Szkoły osiągają wysokie wyniki, jednak jak zauważyli respondenci głównym problemem jest odpływ młodych osób w celu kształcenia w innej miejscowości lub zdobycia pracy zarobkowej.

“ Szkoły mają dużą zdawalność i dużo absolwentów, którzy kończą nasze szkoły średnie, dostają się na wybrany kierunek studiów, bez problemu. Problemem jest raczej to, że młodzi, którzy wyjeżdżają, już do tego miasta nie wracają.

Zaznaczono także, iż szkolnictwo zawodowe na terenie powiatu radomszczańskiego odpowiada na potrzeby regionalnego rynku pracy i dostosowuje kierunki kształcenia do aktualnego zapotrzebowania.

“ Mamy szkoły zawodowe, które dość dobrze reagują, jeśli chodzi o absolwentów. Rynek miejscowy wchłania tych absolwentów. W całej Polsce, rynek zawodowy jest taki, a nie inny, wymaga jakichś tam zmian, ale na naszym terenie szkoły zawodowe istnieją i dobrze dość, elastycznie staramy się reagować na potrzeby rynku.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku realizuje program na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu. Projekt: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie radomszczańskim (V)”, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie radomszczańskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku w 2019 r. realizował szkolenia, których najczęstsze tematy to:

- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,

- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- pozostałe usługi,
- bhp,
- nauka poszukiwania pracy,
- inne obszary szkoleń.

Powiat rawski

POWIAT RAWSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat rawski zlokalizowany jest w centrum Polski, we wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z sześciu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Rawa Mazowiecka, Biała Rawska oraz cztery gminy wiejskie: Cielądz, Rawa Mazowiecka, Regnów, Sadkowie. Łączna powierzchnia regionu wynosi 646 km², co stanowi 3,5% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat rawski liczył 48 592 mieszkańców (2,0% ludności woj.), co przekładało się średnio na 75 osób na 1 km².

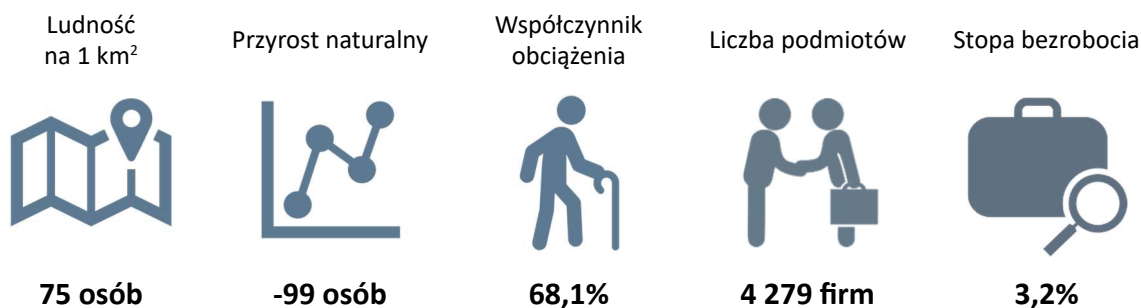
Przyrost naturalny wyniósł -99 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,04‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -210 osób (napływ – 415; odpływ – 625). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 68,1% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu rawskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 91,8 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 4 279 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 881 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,6%, a sektor publiczny - 3,1%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (32,1%), budownictwem (11,6%) oraz przetwórstwem przemysłowym (8,7%).

Na koniec 2018 r. połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (50,0%), w przemyśle i budownictwie zatrudnionych było 17,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 16,2% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 3,2% i była niższa o 2,2 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 92. Wybrane wskaźniki dla powiatu rawskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali jego położenie. Powiat rawski jest dobrze skomunikowany z innymi regionami, istnieje łatwy dojazd do miasta wojewódzkiego.

“ Atutem jest skomunikowanie powiatu z całą Polską, bo tutaj jest trasa S8 – Warszawa-Wrocław, droga w kierunku Łodzi.

Podkreślono walory turystyczne regionu. Dużą atrakcją turystyczną jest kolejka wąskotorowa. Jednak wymaga ona modernizacji.

“ Kolejka wąskotorowa jest własnością powiatu w zarządzie Fundacji Kolei Wąskotorowych, tylko tam jest taki problem, że jest ruch turystyczny, ale tylko na pewnych odcinkach, bo pewne odcinki torów nie są dopuszczone do ruchu. Problemem są finanse. Jakby znalazł się jakiś program unijny i można by było te torowisko zmodernizować.

Ponadto uczestnicy wywiadu zaznaczyli sukcesy i atuty powiatu w obszarze gospodarczym. Chodzi między innymi o niską stopę bezrobocia w stosunku do sytuacji w województwie oraz kraju, a także powstawanie nowych, dużych przedsiębiorstw, a co za tym idzie miejsc pracy.

“ Sama Rawa jako stolica powiatu, ostatnimi czasy bardzo się rozwija.

Szczególną uwagę zwrócono na rozwój infrastruktury drogowej oraz cyfrowej. Internet światłowodowy jest w każdej szkole powiatu rawskiego.

“ Jesteśmy na etapie ogłaszania przetargów, głównie drogi, ale też szykujemy się do dużej inwestycji rozbudowy szpitala, ale to jest w fazie przygotowywania koncepcji. My jako powiat, to tylko w zakresie infrastruktury, żeby pomóc, szukamy inwestorów, żeby tworzyli miejsca pracy.

“ Władze powiatu też już walczą o to, żeby wprowadzić informatyzację i cyfryzację.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- Budowę zakładu przetwórczego,
- Termomodernizację szkół,
- Doposażanie szkół,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat rawski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w wymienioną działalność stanowią 32,13% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wysoki udział dostrzega się także w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 8,69%, średnia dla województwa – 11,1%).

Tabela 67. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie rawskim

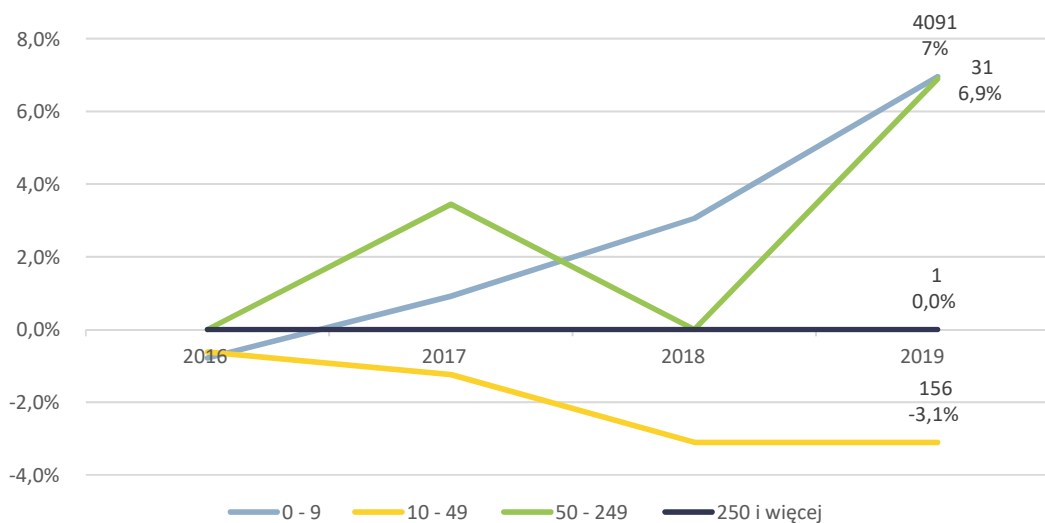
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	95	2,2%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	7	0,2%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	372	8,7%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	20	0,5%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	495	11,6%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 375	32,1%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	270	6,3%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	95	2,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja J - Informacja i komunikacja	97	2,3%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	102	2,4%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	109	2,6%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	302	7,1%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	106	2,5%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	61	1,4%
Sekcja P - Edukacja	155	3,6%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	202	4,7%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	76	1,8%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	329	7,7%
Ogółem	4 276	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,5%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 266 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,6% (spadek o 5 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,8%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,6%.

Rysunek 93. Podmioty wg klas wielkości w powiecie rawskim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 40 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 688 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 68. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie rawskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	816	812	827	846	881
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	60	51	62	70	71
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	59	57	46	50	31
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	1	-6	16	20	40
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	638	628	640	659	688

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu wśród wiodących branży w powiecie rawskim wymienili: rolnictwo, sadownictwo oraz przetwórstwo. Ponadto badani wskazali na wzrost sektora usług w regionie. Pozytywnie oceniono kondycję małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie powiatu.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Metalbud Sp. z o. o. - Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów
2. Rawa Mode Sp. z o. o. - Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi
3. Tracpol Sp. z o. o. - Transport drogowy towarów

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działają 62 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,2% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁴¹. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie rawskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (36 firm).

Rysunek 94. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie rawskim w 2019 r.

Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁴²	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
 Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	8	0,5%
 Zaawansowane Materiały Budowlane	8	0,9%

⁴¹ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁴² Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁴²	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	6	1,5%
	Energetyka	3	1,4%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	36	2,2%
	Informatyka i Telekomunikacja	1	0,2%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani nie potrafili wytypować konkretnych nazw firm, które zajmują się innowacyjnymi rozwiązaniami. Jednak wskazali, że widoczne są działania w tym zakresie na terenie powiatu rawskiego. Stosowana jest fotowoltaika. Zakłady przemysłowe stosują zautomatyzowane rozwiązania technologiczne.

“ Z tymi technologiami, to ciężko mi powiedzieć, żeby przedsiębiorcy się zgłaszali. Automatyzacja jest na pewno, ale to już nie jest innowacyjne. Wiadomo, że coraz mniej jest pracy wykonywanej rękoma. Wiadomo, że są zadania, prace, których bez człowieka nie można byłoby wykonać.

NIERÓWNOŚNICA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁴³

Dla powiatu rawskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 69. Zawody deficytowe w powiecie rawskim

elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	logopedzi i audiofonolodzy	pielęgniarki i położne
fizjoterapeuci i masażyści	magazynierzy	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
kelnerzy i barmani	masarze i przetwórcy ryb	rolnicy i hodowcy
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	spawacze
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	ogrodnicy i sadownicy	sprzedawcy i kasjerzy
kucharze	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	ślusarze
lekarze	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	

Źródło: Barometr zawodów

⁴³ <https://barometrzwodow.pl/>.

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na pracowników budowlanych oraz pracowników sezonowych, co związane jest z wiodącymi branżami powiatu rawskiego.

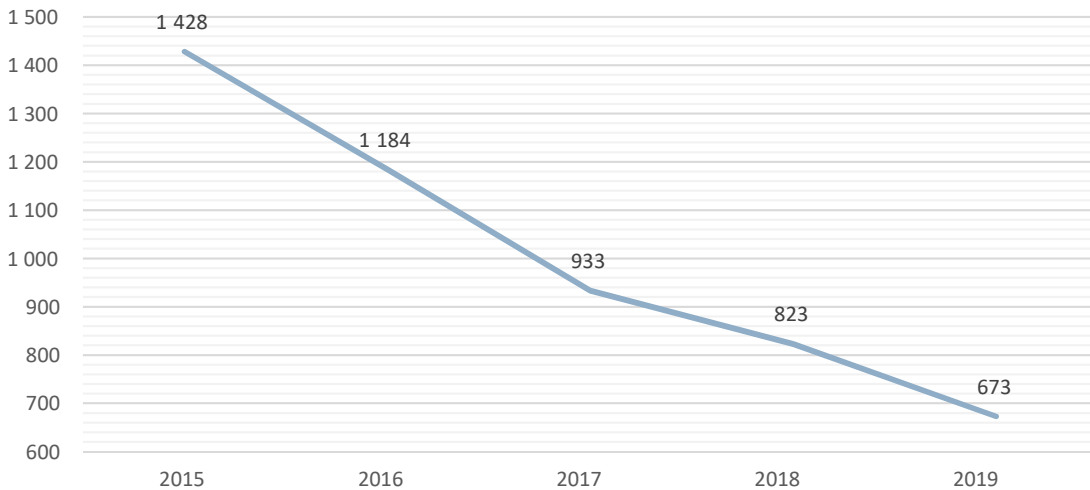
“Przed wszystkim pracowników gospodarczych, sezonowych, niekoniecznie z wykształceniem. Osób, które będą fizycznie wykonywały pracę.

Badani określili także, że występują deficyty wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych.

“Jeśli chodzi o nasze kierunki zawodowe w szkołach, to jest problem i to duży - braku nauczycieli przedmiotów zawodowych. Emeryci są proszeni, żeby jednak przychodzili na te kilka godzin i uczyli przedmiotów zawodowych.

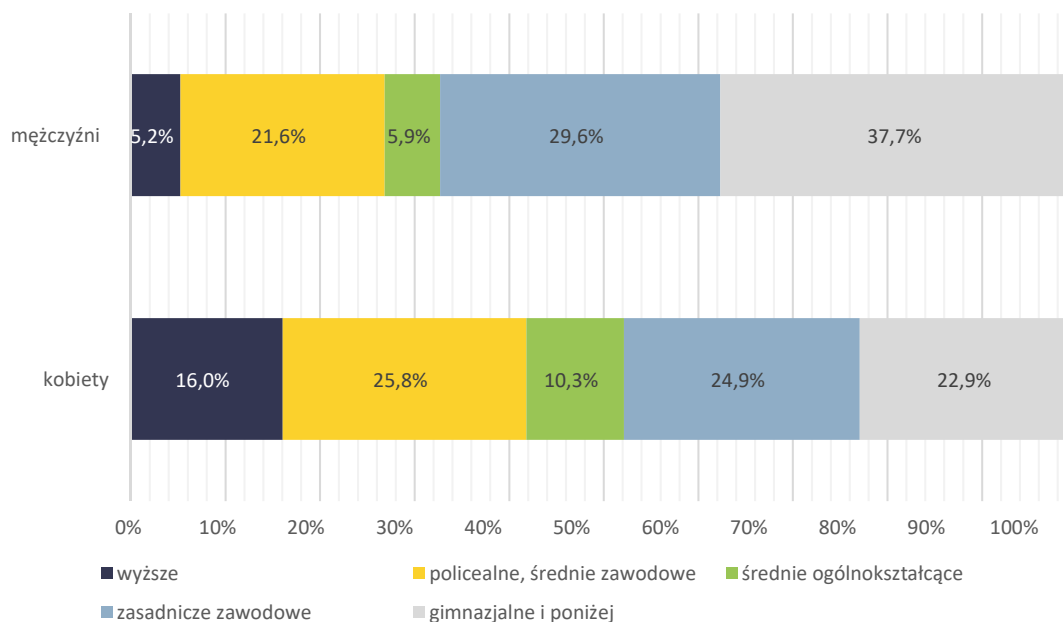
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Rawsku w 2019 r. zarejestrowano 673 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 51,8%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 95. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie rawskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to najczęściej kobiety.

Rysunek 96. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie rawskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania podkreślili bardzo niską stopę bezrobocia w powiecie. Co więcej, braki kadrowe uzupełniane są pracownikami z innych krajów, głównie z Ukrainy. Zdaniem respondentów największy odsetek osób bezrobotnych stanowią osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym oraz osoby korzystające z licznych świadczeń socjalnych oferowanych przez państwo.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Rawskiego Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 określa następujące przeszkody w rozwoju dla powiatu:

- duże rozproszenie osadnictwa wiejskiego,
- niskie pozarolnicze zatrudnienie na obszarach wiejskich,
- brak koordynacji w sferze pozyskiwania inwestorów,
- duże zróżnicowanie w koncentracji ludności poszczególnych obszarów powiatu,
- niski poziom produkcji żywności ekologicznej,
- wielokierunkowość produkcji rolnej – mała liczba wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych, z wyjątkiem gmin: Biała rawska i Sadkowice.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie rawskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (625 osób) niż się zameldowało (415 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Rawa Mazowiecka (saldo 6,2), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Biała Rawska (saldo -14,2).

Tabela 70. Migracja w powiecie rawskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Rawa Mazowiecka (1)	119	38	81	270	106	164	-151	-8,7
Biała Rawska (3)	81	46	35	155	69	86	-74	-6,5
Biała Rawska - miasto (4)	16	3	13	61	18	43	-45	-14,2
Biała Rawska - obszar wiejski (5)	65	43	22	94	51	43	-29	-3,6
Cielądz (2)	48	32	16	52	23	29	-4	-1,0
Rawa Mazowiecka (2)	127	101	26	73	50	23	54	6,2
Regnów (2)	15	7	8	16	7	9	-1	-0,6
Sadkowice (2)	25	7	18	59	32	27	-34	-6,3
Powiat rawski	415	231	184	625	287	338	-210	-4,3

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Warszawa, Łódź, Skierniewice, Łęgowo.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu wymienili sadownictwo, rolnictwo – uprawę zbóż, które wykorzystywane są w hodowli zwierząt jako główną działalność prowadzoną na obszarach wiejskich powiatu rawskiego.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 29,4% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co trzecia firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32,7%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (14,7%), a firmy przemysłowe stanowiły 9,6%.

Tabela 71. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie rawskim

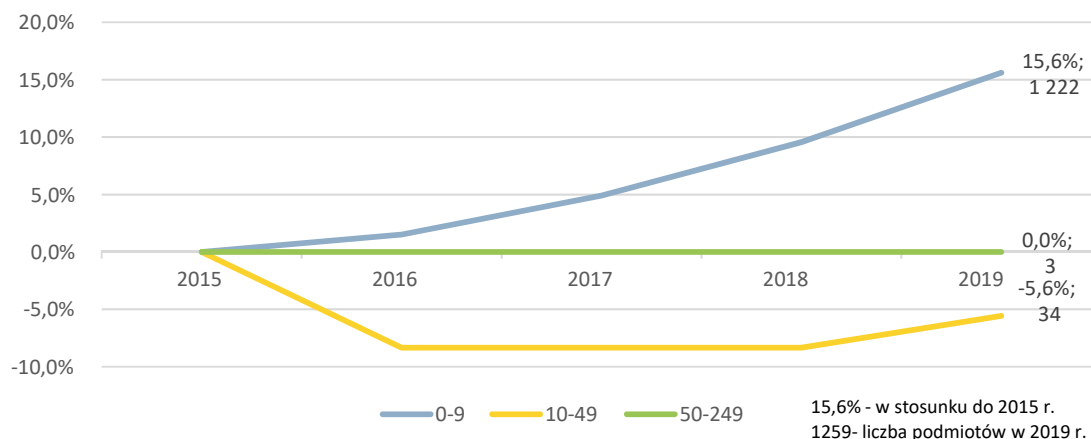
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	53	4,2%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	4	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	121	9,6%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,1%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	0,5%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	185	14,7%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	412	32,7%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	84	6,7%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18	1,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	19	1,5%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20	1,6%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12	1,0%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	56	4,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28	2,2%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	31	2,5%
Sekcja P Edukacja	35	2,8%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35	2,8%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	2,5%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	108	8,6%
ogółem	1 259	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (15,6% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również spadek firm zatrudniających od 10 do 49 osób (spadek o 5,6% w stosunku do 2015 r.)

Rysunek 97. Podmioty gospodarcze w powiecie rawskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

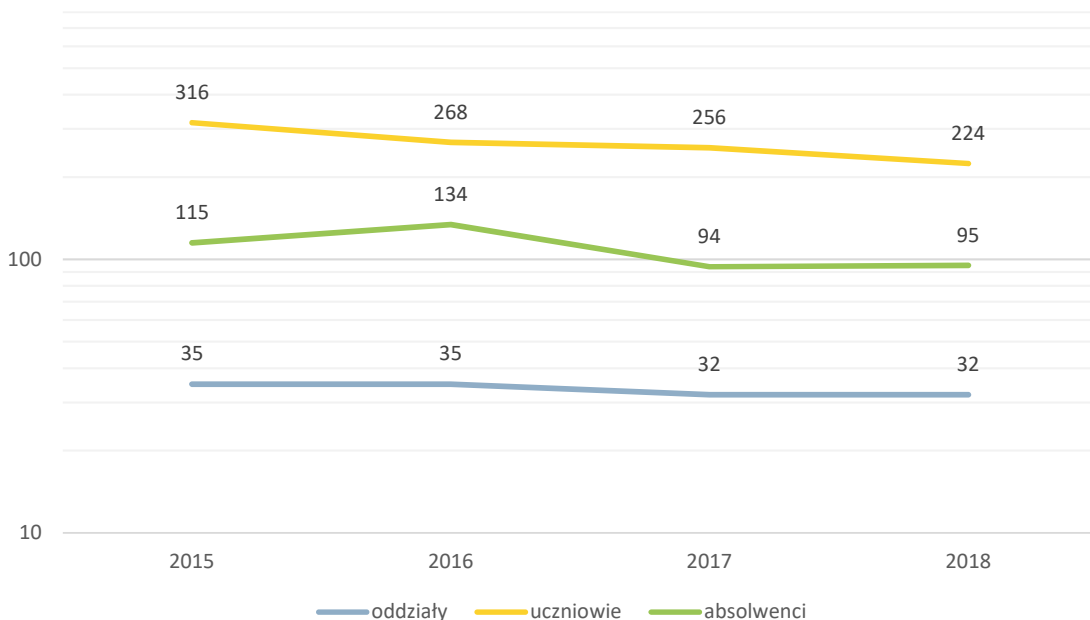
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 35 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 29,1%), absolwentów (spadek o 17,4%) oraz oddziałów (spadek o 8,6%).

Rysunek 98. Szkolnictwo zawodowe w powiecie rawskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Odkreślono znaczenie szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu rawskiego, które odpowiada na aktualne potrzeby rynku pracy.

„Jeśli chodzi o nowe kierunki, to jest często odpowiedź na potrzeby rynku. Hotelarz był zrobiony na zapotrzebowanie rynku i gastronomik też.

„Jest też technik ogrodnik i dzięki temu ściągamy uczniów z powiatów ościennych. Od razu mają praktyki w tych sadach. Naprawdę dyrektorzy naszych szkół wychodzą na przeciw oczekiwaniom uczniów i rynku.

Jednak widoczny jest odpływ młodych wykształconych osób, które wybierają lepiej płatną pracę za granicami kraju.

„Był taki okres w edukacji, że wszyscy odstępowali od kierunków zawodowych, a u nas jednak starostwo cały czas nie odpuszczali. Za parę lat się okazało, że nie ma hydraulików, mechaników, kucharzy, a u nas ta szkoła Centrum nauki zawodowej ustawicznej, to nie zostało odpuszczone i okazało się, że szkoła jest dobrze zarządzana, pozyskują dofinansowania z zewnątrz, mają profesjonalnie przygotowaną salę, hotelarską, mechatronik, kucharską. To był duży pozytyw naszej władzy. I później rynek pokazał, że jest problem, otworzono granice unii, fachowcy pojechali na zachód i okazało się, że wszyscy są po studiach, a nie ma techników ani ludzi z przygotowaniem zawodowym.

Szkoły działające na terenie powiatu rawskiego pozyskują środki zewnętrzne na rozwój. Widoczna jest ich współpraca ze szkołami zagranicznymi.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej w 2019 r. realizował szkolenia, których główne tematy to:

- usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja,
- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,

- usługi krawieckie, obuwnicze,
- usługi stolarskie, szklarskie,
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy,
- pozostałe usługi,
- BHP,
- nauka poszukiwania pracy,
- inne obszary szkoleń.

Powiat sieradzki

POWIAT SIERADZKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat sieradzki zlokalizowany jest w centrum Polski, w zachodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z jedenastu gmin, tworzą go miasto Sieradz, gminy miejsko-wiejskie, tj. Błaszki, Warta i Złoczew oraz gminy wiejskie: Brąszewice, Brzeźnio, Burzenin, Goszczanów, Klonowa, Sieradz i Wróblew. Łączna powierzchnia regionu wynosi 1 491 km², co stanowi 8,2% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat sieradzki liczył 117 674 mieszkańców (4,8% ludności woj.), co przekładało się średnio na 79 osób na 1 km².

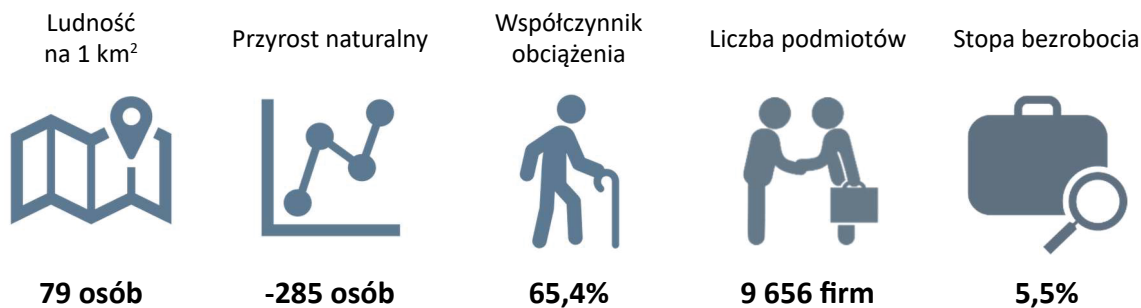
Przyrost naturalny wynosił - 285 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,42‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -270 osób (napływ – 1 087; odpływ – 1 357). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 65,4% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Ze względu na swoje położenie powiat odgrywa ważną rolę tranzytową w strukturze przestrzennej kraju i regionu. Przez teren powiatu przebiegają ważne ciągi komunikacji drogowej i kolejowej. Przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe nr 12 (granica państwa - Żary - Szprotawa - Głogów - Wschowa - Leszno - Gostyń - Pleszew - Kalisz - Sieradz - Łask - Piotrków Trybunalski - Opoczno - Radom - Puławy - Lublin - Chełm - granica państwa), nr 14 (Łowicz - Stryków - Łódź - Łask - Zduńska Wola - Sieradz - Złoczew - Wieluń) i nr 83 (Turek - Dobra - Sieradz) oraz droga ekspresowa S8. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni liczą 69 km. Przez powiat przebiega linia kolejowa nr 14 (wschód-zachód) łącząca Łódź i Ostrów Wielkopolski (a dalej dobiegająca do granicy kraju). W powiecie znajdują się trzy stacje (Sieradz, Sędzice i Błaszki) oraz cztery przystanki osobowe (Męcka Wola, Sieradz Męka, Sieradz Warta i Skalmierz).

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 9 656 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 821 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,7%, a sektor publiczny – 3,0%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (23,4%), budownictwem (15,7%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,7%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych zajmowała się rolnictwem (47,3%), w sektorze przemysłu i budownictwa zatrudnionych było 17,4% ogółu, zaś handlem zajmowało się 13,6% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,5% i była niższa o 0,1 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 99. Wybrane wskaźniki dla powiatu sieradzkiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jakościowego dostrzegają w swoim regionie wiele walorów przyrodniczych. Przez teren powiatu przepływa Warta - trzecia największa rzeka w Polsce, nad którą zlokalizowane są miasta Sieradz

i Warta. Oprócz rzeki jest także zalew Jeziorsko (największe jezioro w powiecie łódzkim) utworzony w latach 80. poprzez budowę wysokiej na 12 metrów zapory w Skęczniewie na rzece Warcie.

“ *Mamy piękną rzekę, walory przyrodnicze.*

Mieszkańcy powiatu w wolnym czasie mogą korzystać ze szlaku rowerowego „Sieradzka eSka”. Trasa przebiega przez 9 gmin powiatu i wyposażona jest w niezbędną infrastrukturę. Wraz z trasą szlaku opracowano przewodnik, w którym opisano wszystkie ciekawe miejsca.

“ *Ścieżki rowerowe 2 przechodzą przez powiat sieradzki. Sama infrastruktura – był problem z miejscami noclegowymi, troszeczkę się to już zmieniło, bo powstały już 2 hotele, oprócz tego zajazdy przy wyjeździe.*

Lokalne władze zwracają szczególną uwagę na scalenie i integrację społeczeństwa organizując cykliczne imprezy, np. Sieradzki Jarmark Powiatowy, Sieradzka Konferencja Kosmiczna, Sieradzkie Spotkania z Kulturą Ludową czy Wystawa Tradycyjnych Sieradzkich Stołów Wielkanocnych. Sieradzki Jarmark Powiatowy to impreza na której mogą zaprezentować się gminy, firmy i stowarzyszenia.

“ *Wystawców z reguły mamy, nie licząc naszych 11 gmin, mamy około 40-50 wystawców, którzy przyjeżdżają do nas w zależności od tego, jaki jest temat jarmarku, co roku temat jest zupełnie inny. Kiedyś był rynek pracy, edukacja, zdrowie. Pierwsze 5 czy 6 jarmarków, były imprezami, które miały na celu promować poszczególne działania wydziałów urzędu. Jak był jarmark edukacyjny, to były wszystkie możliwe prywatne i państwowe uczelnie.. Oprócz tego była konferencja prasowa, były zakłady różnego rodzaju. Zawsze jest wszystko w temacie.*

“ *Udało nam się kiedyś zorganizować eko jarmark, gdzie przyjeżdżały firmy (fotowoltaikę, rekupe-ratory, pompy ciepła), więc ludzie mieli możliwość dopytania, zrobienia wstępnej kalkulacji, co miało potem przełożenie na montaż pomp ciepła i innych urządzeń w gospodarstwach domo-wych.*

“ *Jarmark powiatowy - na tej imprezie każda z gmin ma możliwość zaprezentowania się. Jest to scalenie wszystkich gmin razem. Mamy też wystawę stołu wielkanocnego, imprezę obejmuje też cały powiat.*

“ *Te dwie imprezy są o tyle ważne, że scalają wszystkie gminy w jednym momencie, jednym czasie prezentują swoje walory. To jest rzadkość. W innych powiatach to nie jest spotykane.*

Sukcesem dla powiatu sieradzkiego okazała się budowa drogi S8, przy której utworzono stację paliw. Ponadto droga ekspresowa przyciągnęła prywatnych inwestorów, którzy zdecydowali się na prowadzenie działalności właśnie na terenie powiatu, m.in. powstała baza logistyczna w oparciu o bliskości do drogi wylotowej.

Co ważne powiat sieradzki, gmina Sieradz, miasto Zduńska Wola, gmina Zapolice i gmina Zduńska Wola, podpisały list intencyjny w sprawie utworzenia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Czechy-Grabowice. MOF przyczynia się do rozwoju terenów inwestycyjnych położonych wokół węzłów i wzdłuż drogi ekspresowej S8, łączących interesy mieszkańców kilku gmin i powiatów.

Ponadto w samej gminie Złoczew powstała Złoczewska Strefa Inwestycyjna obejmująca około 200 ha terenów, które zostały wyposażone w infrastrukturę niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej. Celem utworzenia strefy było wykorzystanie potencjału związanego z powstającą kopalnią odkrywkową węgla brunatnego „Złoczew” oraz drogi ekspresowej S8.

“ *Droga S8. Walczyliśmy o to, bo droga miała biec gdzieś indziej. Dobra komunikacja.*

“ *Od razu dodatkowe miejsca pracy – stacje ORLEN.*

“ *[moderator: Jak to się przekładało na miejsca pracy? Co jeszcze oprócz stacji ORLEN przez budowę S8] Kilka większych prywatnych firm rozlokowanych przy S8, m.in. baza logistyczna biedronki, ona też powstała w oparciu o tą bliskość.*

Potencjalnym wpływem na lokalny rynek pracy okazało się wybudowanie jednego z największych w Polsce zakładów drobiarskich *Plukon Sieradz* w Gruszczycach - o powierzchni 20 tys. m². Zakład oprócz dodatkowych miejsc pracy zachęca do współpracy z pobliskimi mniejszymi przedsiębiorcami gdyż firma zgłasza miesięczne zapotrzebowanie na 2,5 mln sztuk kurczaków. Przedsiębiorstwo zachęca do przebranzowania lokalnych gospodarzy na hodowlę drobiu, a nawet pomaga rolnikom w inwestycji w kurniki.

“ *Na terenie mojej gminy powstał bardzo duży zakład produkcyjny Plukon - przetwórstwo drobiu.*

Kolejną ukończoną inwestycją w powiecie na przestrzeni ostatnich 5 lat jest budowa zakładu produkcyjnego przez firmę *Tubądzin*. W nowej fabryce zatrudnienie znalazło ok 200 osób - są to przede wszystkim pracownicy produkcji ale także monterzy urządzeń linii produkcyjnych, mechanicy, technolodzy, automatycy-elektrycy.

“ *Wybudowała nam się ceramika Tubądzin – też zatrudnia ok 200 osób.*

Dla mieszkańców powiatu nowymi miejscami pracy jest także fabryka firmy *Scanfil*. Firma działająca w branży elektronicznej wybudowała zakład za prawie 40 mln złotych. W ramach inwestycji powstał budynek o powierzchni około 10 tys. m².

“ *Mamy Scanfil, który też od 5 lat jest na terenie powiatu sieradzkiego*

“ *Mamy informację, że przybędzie w tej strefie 200 miejsc pracy – już przybyło fizycznie – firma Scanfil – elektroniczne moduły. Jest tam zakład branży AGD – 100 miejsc pracy. Ceramika. Firma Underwear – odzieżówka – ok 100 osób.*

Właściciela firmy i zarządu postanowił w 2018 r. rozbudować zakład. Zrealizowana inwestycja przyniosła zatrudnienie dla 50-60 osób w sektorze farmaceutycznym.

“ *Mamy firmę Medanę Pharmę która się cały czas rozwija, rozbudowuje, w tej chwili jest to POLFA PABIANICE, do tej grupy należy. Mleczarnia, która jest od zarania dziejów. Ona też daje miejsca pracy, nie ma rotacji, ale cały czas się rozwija i potrzebni są ludzie do pracy. W Sieradzkiej Strefie Ekonomicznej jest parę firm – Underwear i jeszcze jakieś dwie firmy produkcyjne odzieżowe. Ale strefa jest już urzędu.*

Wnioskując na podstawie analizy desk research oraz badania jakościowego można stwierdzić, że na terenie powiatu funkcjonują nowe jak i działające od lat i rozwijające się zakłady produkcyjne. Jest to niewątpliwie efekt licznych terenów inwestycyjnych, atrakcyjnych pod względem lokalizacji i warunków technicznych. Część z nich dostępna jest w ramach podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat sieradzki na tle średniej województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 15,7% wszystkich firm (średnia dla woj. 13,4%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (powiat – 6,6%, średnia dla województwa – 5,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 23,3%, średnia wyższa o 2,5 p.p.).

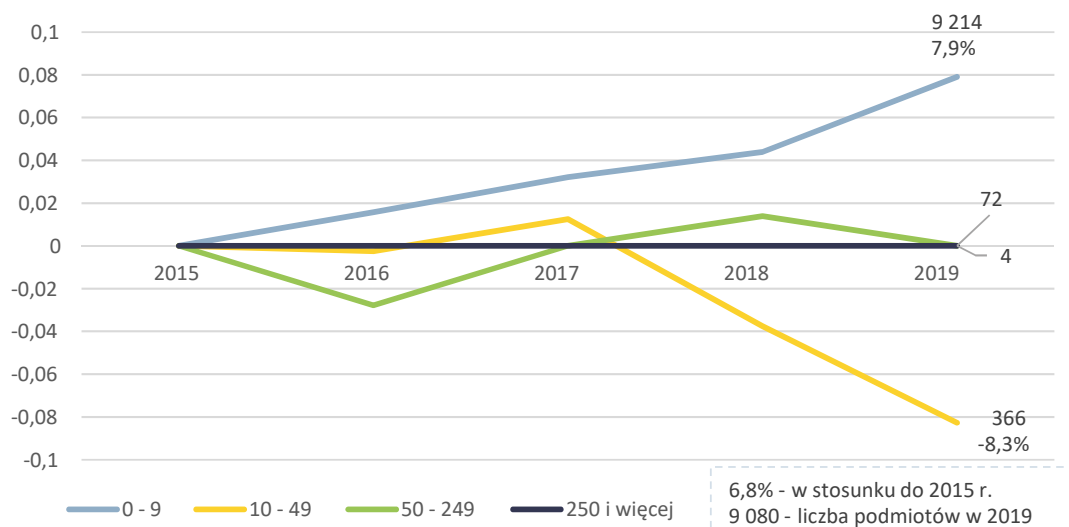
Tabela 72. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	230	2,4%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	14	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	940	9,7%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	26	0,3%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	33	0,3%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 516	15,7%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 259	23,4%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	597	6,2%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	189	2,0%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	206	2,1%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	229	2,4%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	329	3,4%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	738	7,6%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	230	2,4%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	188	1,9%
Sekcja P - Edukacja	325	3,4%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	641	6,6%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	185	1,9%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	779	8,1%
Ogółem	9 656	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (7,9%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 675 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,8% (spadek o 33 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś dużych firm działających tym czasie było 4.

“ Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa mikro i małe to są to głównie handel i usługi. A większe i średnie to już przetwórstwo, produkcja, jak w przypadku ceramiki. Miko i małe to przeważnie firmy 2-3 osoby.

Rysunek 100. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie sieradzkim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W ostatnich latach systematycznie wzrastał wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności za wyjątkiem 2019 r., kiedy zarejestrowano o 4 firm mniej niż w roku poprzednim. Tym samym w 2019 r. wyrejestrowano znacznie mniej jednostek niż w 2018 r., a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosiła 30 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 641 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców to o 64 więcej niż w 2015 r.

Tabela 73. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w powiecie sieradzkim

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	756	769	783	793	821
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	67	75	76	79	75
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	54	62	60	66	45
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	13	13	16	13	30
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	577	584	597	618	641

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Powiat sieradzkim posiada charakter rolniczy, jednak mieszkańcy nie mogą narzekać na brak miejsca pracy w innych sektorach gospodarki.

“Przed wszystkim rolnictwem. Dookoła jest też centrum logistyczne biedronki, więc tych miejsc pracy ludzie z całego powiatu mają.

“Są duże firmy związane z budową dróg. Mamy zakład, gdzie mamy asfaltownie, produkcja kostki, produkcja pelletu. Ludzie są zatrudniani właśnie na tych różnych stanowiskach.

“Powstało ostatnio dużo banków, aptek.

Powiat sieradzki oferuje wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Dodatkowo Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. udziela wsparcia w postaci zwolnienia z podatku CIT lub PIT dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwa MŚP mogą liczyć także na wsparcia ze środków

Unii Europejskiej, np. środki na otwarcie działalności gospodarczej, dotacje i pożyczki na rozwój prowadzonej działalności gospodarczej czy konsultacje na etapie realizacji projektu.

“ *Myślę, że mamy sporą ofertę. I programy staży i dla nowopowstałych firm, przygotowanie miejsca pracy.*

“ *To też zależy od rynku, bo w samym Sieradzu tych punktów typu fryzjer jest bardzo dużo. Ja mieszkam z Złoczewie, są dwa salony fryzjerów męskich i mówią, że nigdy by się nie zamienili tej branży. Widać po domach i samochodach, że bardzo dobrze te salony prosperują. Tak jest chyba ze wszystkim – jak duża jest konkurencja*

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

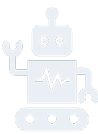
Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Ceramika Tubądzin sp. z o.o. – polski producent płytek ceramicznych. Sieć dystrybucji oparta jest na grupie dużych hurtowni płytek ceramicznych, które obsługują mniejsze punkty detaliczne w obszarze swojego działania. W całym kraju firma współpracuje bezpośrednio z ponad 100 hurtowniami i pośrednio z ponad 1000 sklepów i salonów detalicznych.
2. Agrosad sp. z o.o. – jeden z największych operatorów rynku sieci handlowych i punktów dystrybucyjnych w Polsce. Producent i dystrybutor ziemniaków. Przedsiębiorstwo podejmuje współpracę z mniejszymi producentami rolnymi z regionu, którzy zaopatrują firmę w ziemniaki, cebulę, seler, kapustę i inne warzywa.
3. Zakład Budowy Dróg Henryk Mocny – Firma ubiega się o udzielenie zamówień publicznych przystępując do przetargów różnej wielkości, gdzie Inwestorami z którymi współpracuje są m.in. jednostki samorządowe wszystkich szczebli oraz zarządy dróg powiatowych, miejskich, wojewódzkich a także oddziały GDDKiA. Zakład przystępuje również do przetargów w systemie „zaprojektuj i wybuduj”. Poza tym firma realizuje zlecenia na rzecz podmiotów prywatnych.
4. Spółka Medana Pharma S.A. w Sieradzu – od 2005 roku wchodząca w skład Grupy Polpharma – jeden z liderów w produkcji leków pediatrycznych, preparatów witaminowych i suplementów diety. Na terenie obiektu jest ulokowane nowoczesne laboratorium do prowadzenia badań rozwojowych oraz wytwarzania produktów wziewnych w skali pilotażowej.
5. Plukon Sieradz sp. z o.o. – firma dostarcza produkty drobiowe oraz gotowe do spożycia posiłki wiodącym europejskim partnerom w sektorze żywności. Posiada 26 oddziałów w 6 krajach.
6. Szpital wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu
7. Zakład karny w Sieradzu

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 184 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 3,5% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁴⁴. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w zaawansowanych materiałach budowlanych (5,0%) oraz innowacyjnym rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym (4,8%). Tym samym firmy z wymienionej drugiej specjalizacji można spotkać najczęściej w powiecie sieradzkim (79 firm).

⁴⁴ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 101. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie sieradzkim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁴⁵	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	29	1,9%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	44	5,0%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	16	4,1%
	Energetyka	6	2,8%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	79	4,8%
	Informatyka i Telekomunikacja	10	1,8%

Na stronach internetowych największych firm w powiecie sieradzkim można przeczytać o wielu innowacyjnych rozwiązaniach. Firma Agrosad korzysta ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”, dzięki którym wzrasta wartość dodana firmy poprzez innowacyjne rozwiązania w zakresie przygotowania produktów do sprzedaży.

Firma Medana wdraża innowacje w każdej płaszczyźnie swojej działalności. Wykorzystuje innowacyjne pomysły w promocji produktów, zarządzaniu sprzedażą oraz budowaniu relacji z pacjentami i środowiskiem medycznym. Oddział w Sieradzu posiada nowoczesne laboratorium, w którym na co dzień są wykorzystywane nowoczesne technologie.

Także przedsiębiorstwo Plukon współpracuje z wieloma instytucjami i innowatorami. Firma tworzy wyjątkową platformę wiedzy, która pozwala na osiągnięcie lepszych rezultatów w inteligentniejszy i zrównoważony sposób.

Również uczestnicy wywiadu dopatrują się innowacyjności właśnie w największych przedsiębiorstwach w powiecie. Nie ukrywają, że również w następnych latach ww. firmach będą rozwijać się kolejne innowacje.

- “ Agrosady – byłem tam nawet wczoraj. Wszystkie zakłady są już bardzo zaawansowane technologiczne. Nawet jak ferma drobiu – już nikt tam nie zbiera jajek, wszystko jest zautomatyzowane. Tak samo z ziemniakami – to już produkcja, a nie uprawa.
- “ Firmy się rozwijają cały czas, to nie jest tak, że stoją w miejscu
- “ Zapotrzebowanie na pracowników Mleczarnia posiada, ale to jest nadal w powijakach, bo młodzież nie jest zainteresowana. Ale potrzebują tam automatyków, spawaczy, żeby taśma produkcyjna była sprawna. Technologia innowacyjna jest na pewno.

⁴⁵ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

W powiecie sieradzkim zawodami, w których znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców są następujące stanowiska: ekonomiści, pedagodzy, rolnicy i hodowcy.

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁴⁶

Tabela 74. Zawody deficytowe w powiecie sieradzkim

piekarze	ślusarze	cukiernicy
kosmetyczki	magazynierzy	spawacze
geodeci i kartografowie	murarze i tynkarze	pielęgniarki i położne
fizjoterapeuci i masażyści	spedytorzy i logistycy	robotnicy budowlani
robotnicy obróbki drewna i stolarze	pracownicy zajmujący się zwierzętami	mechanicy pojazdów samochodowych
monterzy instalacji budowlanych	pracownicy służb mundurowych	masarze i przetwórcy ryb
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	krawcy i pracownicy produkcji odzieży
operatorzy obrabiarek skrawających	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	

Źródło: *Barometr zawodów*

Jak dowodzą przeprowadzone badania jakościowe jak i analiza zawodów deficytowych, w powiecie dostrzega się duże zapotrzebowanie na pracowników produkcji, operatorów maszyn, opiekunów osób starszych czy sprzątaczkę.

“Oferty stażowe i branżowe – kucharz, sprzątaczką, sekretarka. Bardzo dużo ogłoszeń było na operatora maszyn i bardzo, bardzo dużo ofert zagranicznych – opieka osobami starszymi.

Wraz z rozwojem w nowoczesnych firmach wykorzystuje się często zaawansowane technicznie urządzenia CNC. Do ich obsługi potrzebni są pracownicy – wykwalifikowani, potrafiący programować urządzenia i wprowadzić do nich dane. Dlatego w zakładach produkcyjnych, pracodawcy coraz częściej zgłaszają wiele ofert pracy dla operatorów maszyn CNC czy spawaczy. Rozwiązaniem wysokiego zapotrzebowania może okazać się współpraca szkół zawodowych czy techników z pracodawcami aby uczniowie zdobywali wiedzę i umiejętności potrzebne właśnie w lokalnych firmach.

“Bardzo duże, ogromne zapotrzebowanie na operatora maszyn CNC. Do tego już musi być osoba, która ma głowę i musi umieć to obsługiwać. Człowiek musi mieć wyobraźnię, żeby obsługiwać taką maszynę.

Nierównowagę na lokalnym rynku pracy dostrzegają władze lokalne. W związku z tym postanowiono zorganizować kwalifikacyjne kursy zawodowego jako pozaszkolną formę kształcenia ustawicznego w zawodzie spawacza i automatyka.

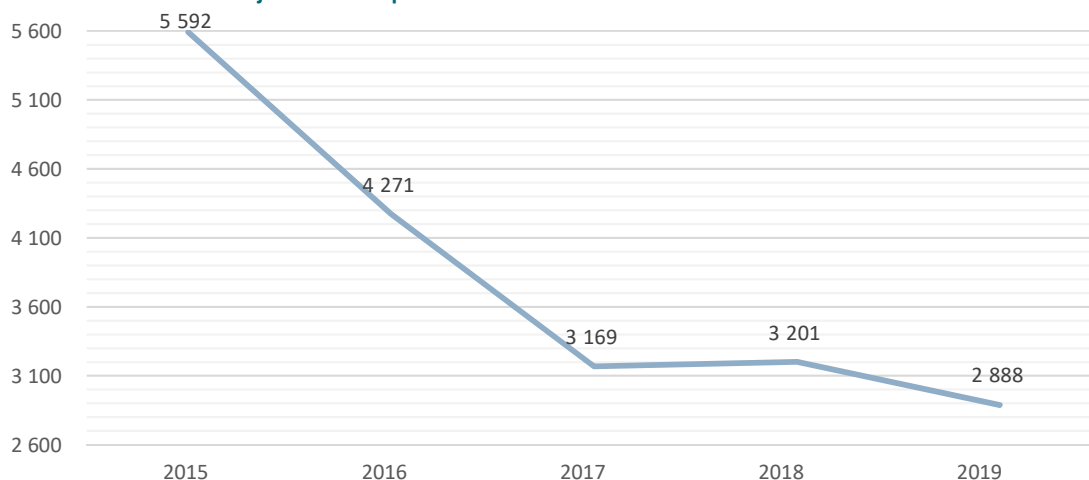
“Dużo jest ogłoszeń na spawacza. Jest wielkie zapotrzebowanie. Będziemy uruchamiać na KKZ'ach technikę spawacza i automatyka.

⁴⁶ <https://barometrzawodow.pl>

„ Trzeba zwrócić też uwagę na to, że rynek jest na tyle dynamiczny. Dzisiaj nam kształcenie ucznia w technikum się wydłużyło, jeszcze o 1 rok. To, co dzisiaj jest, jest fajne, ale nie wiadomo, czy odnajdzie się na naszym lokalnym rynku za 5 lat.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Sieradzu w 2019 r. zarejestrowano 2 888 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 54,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat, natomiast największy spadek odnotowano w latach 2015 - 2017. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

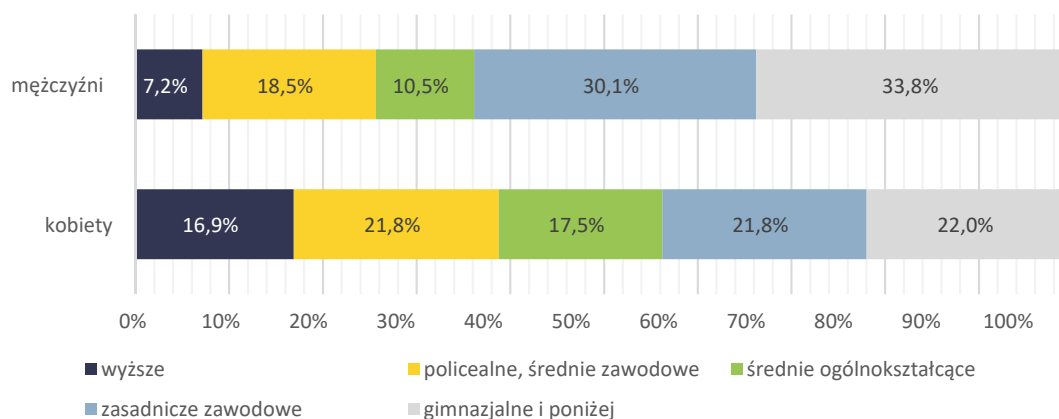
Rysunek 102. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie sieradzkim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W powiecie sieradzkim ponad połowa bezrobotnych charakteryzowała się niskim wykształceniem – zasadniczym zawodowym lub gimnazjalnym i niższym. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 15,8% wszystkich zarejestrowanych. Co istotne kobiety z wykształceniem wyższym jak i średnim ogólnokształcącym również często pozostawały bez pracy.

Rysunek 103. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie sieradzkim

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak przyznają uczestnicy badania jakościowego, problemem bezrobotnych jest brak motywacji do pracy oraz wysokie świadczenia socjalne. Dużym wyzwaniem dla lokalnych władz jest zatem aktywizacja osób bezrobotnych oraz promocja ustawicznego kształcenia przez całe życie. Jednym ze sposobów walki z bezrobociem jest projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie sieradzkim”. Realizuje go Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu organizuje poradnictwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy. Oferuje pomoc przy podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz refunduje koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

“ [moderator: Z systemu ochrony socjalnej?] Delikatnie ujmując. Bardzo ładnie Pani to ujęła. Zbyt duża ochrona osób, potocznie się mówi – nie radzących sobie w życiu – natomiast to wynika z faktu... jest to sposób na życie tych osób w wielu przypadkach.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Badania jakościowe dowiodło, że w powiecie wciąż brakuje inwestorów. Zdaniem niektórych w powiecie brakuje firm z branży IT oraz zakładów produkcyjnych. Wykształcone osoby zostają po studiach w innych miastach lub decydują się dojeżdżać do Łodzi i okolic.

“ Może brak inwestycji. [moderator: A dlaczego brak inwestycji?] Nie ma inwestorów.

“ Nie ma inwestorów. [moderator: Nie potrafimy ich tutaj ściągnąć? Co powinniśmy, może my coś powinniśmy zrobić?] Bo mamy blisko Łódź, Kalisz i wszyscy wolą jechać tam. Były badania, miał powstać u nas McDonald's i po tych badaniach, przeliczając ludność, to nie opłacało się nawet tego u nas zrobić. Tak samo miała powstać duża galeria, przed tą sieradzką, zrobili tylko tą małą, bo przeliczyli zapotrzebowanie i okazało się, że większość ludzi woli jechać do Łodzi i Kalisza.

Zdaniem badanych przeszkodą powiatu jest bliskość większych aglomeracji, w których ludność dopatruje się większych możliwości. Stwarza to zagrożenie gdyż ożywienie gospodarcze na lokalną skalę może nie wystarczyć aby skłonić osoby do powrotu, bo trudno wracać do miejsca, gdzie nie ma rzeczy, do których już przywykli.

“ Za blisko to może niekoniecznie. Dobrze, że są blisko [duże ośrodki], ale tak jak mówiliśmy, nasz powiat jest powiatem rolnym, biedniejszym. Ale nie ma tutaj racji bytu duża firma. My nawet nie mamy tutaj kina.

Mimo, że w powiecie podejmuje się różne działania aktywizacji mieszkańców to nadal dostrzega się wśród mieszkańców brak przywiązania do własnego regionu. Realizowane w powiecie nowe przedsięwzięcia często spotykają się z falą krytyki. Jest to spowodowane tym, że wiele osób osiedliło się w regionie tylko ze względu na tańsze życie, natomiast na co dzień dojeżdża do większych miast poza powiatem.

“ Problem jest w społeczeństwie. Widać to nawet po komentarzach, w sieci, paskudnym języku, który mieszkańcy używają. Cokolwiek byśmy nie zrobili, czego byśmy nie wybudowali, ile starań być w to włożyli, to i tak znajdzie się grupa ludzi, która nie wyjdzie z domu, nie sprawdzi, tylko z góry założą, że to bez sensu, że to zmarnowane pieniądze, że szkoda tego robić, lepiej wyremontować 3 m chodnika, czy coś. To jest specyfika tego miksu napływowego ludzi, którzy nie odczuwają potrzeby rozwoju społeczeństwa.

“ Ciszej, taniej, drogi komunikacyjne coraz lepsze.

“ Rozumowanie jest też takie, że jeśli ktoś ma dać 400 tys. zł w mieście za mieszkanie 2 pokojowe, to lepiej dać 400 tys. zł za dom z piękną działką.

“ Ludzie mają tu samo w małym mieście, co w dużym – u mnie jest 6 marketów dużych, Biedronka, Polo, Delikatesy Centrum, Dino i jeszcze jakiś. Mają to samo. Miasto jest małe, wszędzie mają bliżej.

Szansą dla rozwoju powiatu mogą okazać się inwestycje związane z turystyką weekendową i rekreacyjną dla mieszkańców oraz pobliskich sąsiadów powiatu. Obecnie, badani dostrzegają brak zainteresowania lokalną turystyką. Dlatego promocja regionu może przynieść wzrost zainteresowania przyjezdnymi, co spowoduje wzrost popytu na rozwijające się usługi tej branży w powiecie. Sukcesem mogą okazać się wykorzystane do celów rekreacyjnych istniejące zbiorniki retencyjne - Jeziorsko, Smardzew, Próba; promocja obszarów prawnej ochrony przyrody i krajobrazu czy Dziedzictwo Ziemi Sieradzkiej.

“Kiedyś robiłam badanie dla Regionalnej Organizacji Turystycznej z woj. łódzkiego, niestety okazało się, że turysta nie chce zostać u nas dłużej niż 24h.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie sieradzkim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 357 osób) niż się zameldowało (1 087 osób). W gminie miejskiej Sieradz najwięcej osób zostało zameldowanych jak i wymeldowanych spośród wszystkich gmin w powiecie, natomiast w gminie wiejskiej Sieradz zdecydowanie więcej osiedliło się nowych osób niż odeszło. Wysokie saldo migracji osiągnięto w gminie wiejskiej Brzeźnio (saldo wynosiło 56 na 1 tys. osób), z kolei najniższe w mieście Błaszki (saldo migracji -11,4 na 1 tys. mieszkańców).

Tabela 75. Migracja w powiecie sieradzkim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Sieradz (1)	316	114	202	546	238	308	-230	-5,5
Błaszki (3)	132	66	66	185	81	104	-53	-3,7
Błaszki - miasto (4)	26	6	20	50	12	38	-24	-11,4
Błaszki - obszar wiejski (5)	106	60	46	135	69	66	-29	-2,3
Brąszewice (2)	10	3	7	44	14	30	-34	-7,5
Brzeźnio (2)	70	39	31	33	20	13	37	5,8
Burzenin (2)	56	44	12	48	25	23	8	1,5
Goszczanów (2)	33	7	26	55	21	34	-22	-4,0
Klonowa (2)	27	11	16	11	6	5	16	5,6
Sieradz (2)	210	146	64	115	86	29	95	8,9
Warta (3)	130	75	55	152	75	77	-22	-1,7
Warta - miasto (4)	41	11	30	42	21	21	-1	-0,3
Warta - obszar wiejski (5)	89	64	25	110	54	56	-21	-2,2
Wróblew (2)	57	27	30	75	41	34	-18	-3,0
Złoczew (3)	46	17	29	93	40	53	-47	-6,5
Złoczew - miasto (4)	34	12	22	50	18	32	-16	-4,7
Złoczew - obszar wiejski (5)	12	5	7	43	22	21	-31	-8,1
Powiat sieradzki	1 087	549	538	1 357	647	710	-270	-2,3

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak przyznają respondenci migracje zagraniczne odbywają się głównie do Anglii, Holandii oraz Niemiec. Jest to spowodowane niewątpliwie wyższym standardem życia oraz lepszymi zarobkami. Ponadto wiele osób pozostaje wciąż zameldowana w powiecie, natomiast od wielu lat mieszka zagranicą.

“ Za granicę Anglia, Holandia, Niemcy – wciąż to króluje.

“ Holandia bardziej sezonowo.

“ Odpyływość też nie jest taka naturalna. Dużo osób jest zameldowanych, a latami tutaj ich nie ma, są za granicą

Analizując odpływ mieszkańców do innych Polskim miast dostrzega się odpływ ludności do większych miast – Łódź, Kalisz, Wieluń. Wybór tych miast jest spowodowany szerszymi perspektywami. Miasta te oferują ponadto wiele możliwości spędzania wolnego czasu.

“ Od nas jeżdżą do Łodzi, Kalisza

“ Do Wielunia.

Pozytywnym aspektem jest także napływ ludności z większych miejscowości. Osoby chętnie wybierają powiat sieradzki z powodu tańszego życia oraz niższych cen nieruchomości. Badani w rozmowie przyznali, że rzeczywiście w regionie jest znacznie taniej oraz nie brakuje sklepów spożywczych.

“ Młodzież też odpyływa do większych ośrodków. Ale ja obserwuję też coś takiego, mieszkam w miasteczku 3000 mieszkańców – Błaszki, z jednej strony niby młodzi ludzie gdzieś wyjeżdżają, ale z drugiej strony, widzę rodziny, których nie znam. Są to ludzie starsi i młodszy. Okazuje się, że było np. mieszkanie po cici, za darmo, tutaj się taniej żyje i dlatego się tutaj przeprowadzają. Z małymi dziećmi, ludzie około 30 lat

“ Tak, ja też mam taką sytuację, dwa domy dalej, młoda dziewczyna kupiła dom po starszym państwie, którzy zmarli. I ona powiedziała, że całe życie w bloku, w większym mieście mieszkała, a teraz marzyła o tym, żeby mieć swój dom. Jedni umierają i w to miejsce wchodzi ludzie z miast.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych 30,2% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Najwięcej firm wpisywało się Sekcję G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,6%), oraz Sekcję F - Obiekty budowlane i roboty budowlane (20,6%). Trzecim najczęściej pojawiającym się przedsiębiorstwem na terenach wiejskich były te z Sekcji - C Przetwórstwo przemysłowe (11,8%).

Tabela 76. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	123	4,2%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	6	0,2%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	344	11,8%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,2%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	15	0,5%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	601	20,6%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	687	23,6%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	185	6,4%

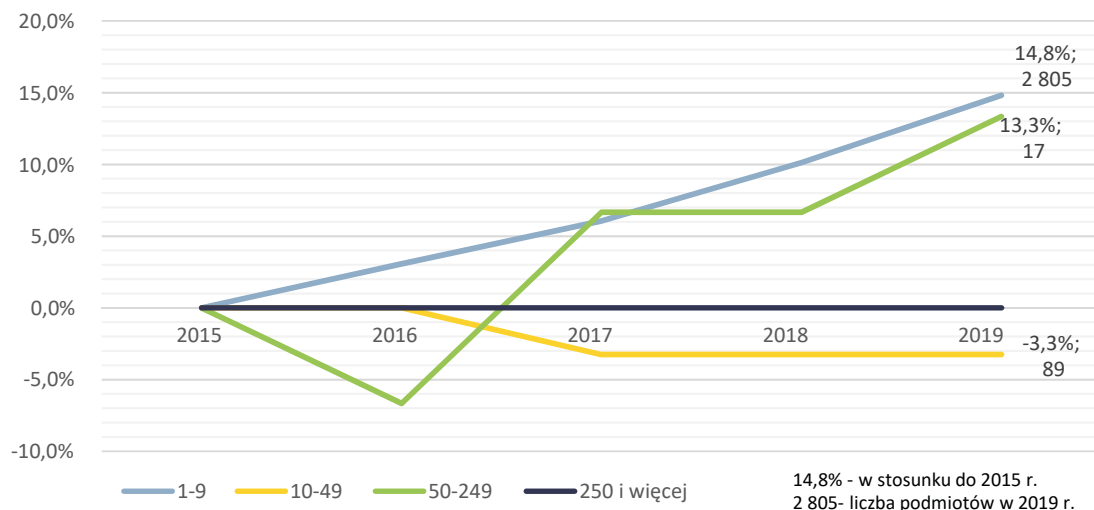
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	43	1,5%
Sekcja J Informacja i komunikacja	50	1,7%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	38	1,3%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	44	1,5%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	158	5,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	59	2,0%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	96	3,3%
Sekcja P Edukacja	72	2,5%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	106	3,6%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	58	2,0%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	221	7,6%
ogółem	2 912	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się równomierny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (21,4% w stosunku do 2015 r.). Również na terenach wiejskich przybyło małych firm (wzrost o 13,3% w stosunku do 2015 r.), a duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników pozostały na niezmiennym poziomie – 1 firma. Z kolei liczba średnich firmy uległa zmniejszeniu w 2017 r. odnotowując w 2019 r. spadek o 3,3% w stosunku do 2015 r.

Niemal połowa gospodarstw prowadzących działalność rolniczą dysponuje powierzchnią użytków rolnych nie większą niż 5 ha, a kolejna jedna trzecia gospodarstw powierzchnią od 5 do 10 ha. W dyspozycji największych gospodarstw jest ok. 30% łącznej powierzchni użytków rolnych.

Rysunek 104. Podmioty gospodarcze w powiecie sieradzkim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Poza terenami miejskimi powiat ma charakter rolniczy - niemal 70% powierzchni powiatu zajmują gospodarstwa rolne, a jedną piątą powierzchni zajmują lasy. W gminach powiatu sieradzkiego są 292 sołectwa obejmujące łącznie 393 miejscowości wiejskie.

“ Na pewno jest więcej tych małych, malutkich przedsiębiorstw. Ale one są na papierze. Nikt tej ziemi nie sprzedaje, tylko mają 3-5 ha gospodarstwa, nie obrabiają już tej ziemi tylko wypuszczają ją w dzierżawę

Potencjał rozwojowy rolnictwa w powiecie tkwi w restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa (wzrost skali produkcji i uzbrojenia technicznego). Uczestnicy bania przyznają, że taki rozwój ma miejsce w powiecie, ponieważ istnieją różne programy i dofinansowanie do obszarów wiejskich. W ostatnich latach dostrzega się również współpracę mniejszych gospodarstw z największymi przedsiębiorcami w regionie. Natomiast nadal widoczne jest rozdrobnienie i niedoinwestowanie rolnictwa w niektórych gospodarstwach. Powodem tego może być struktura agrarna, która skutkuje niskim poziomem technicznego uzbrojenia pracy i efektywności produkcji rolniczej. Z drugiej strony sytuacja mieszkańców powiatu sieradzkiego się poprawia. Na obszarach wiejskich w ostatnich latach zauważa się dotację do fotowoltaiki czy pomp grzewczych – dodają badani.

“ Obserwuje się coś takiego jak rozwój przemysłu związanego z rolnictwem. Czyli przetwórstwo, duża firma odnośnie uboju drobiu, gospodarstwa rolne o wielkości 600 ha. Na tym są budowane firmy rodzinne, które przetwarzają.

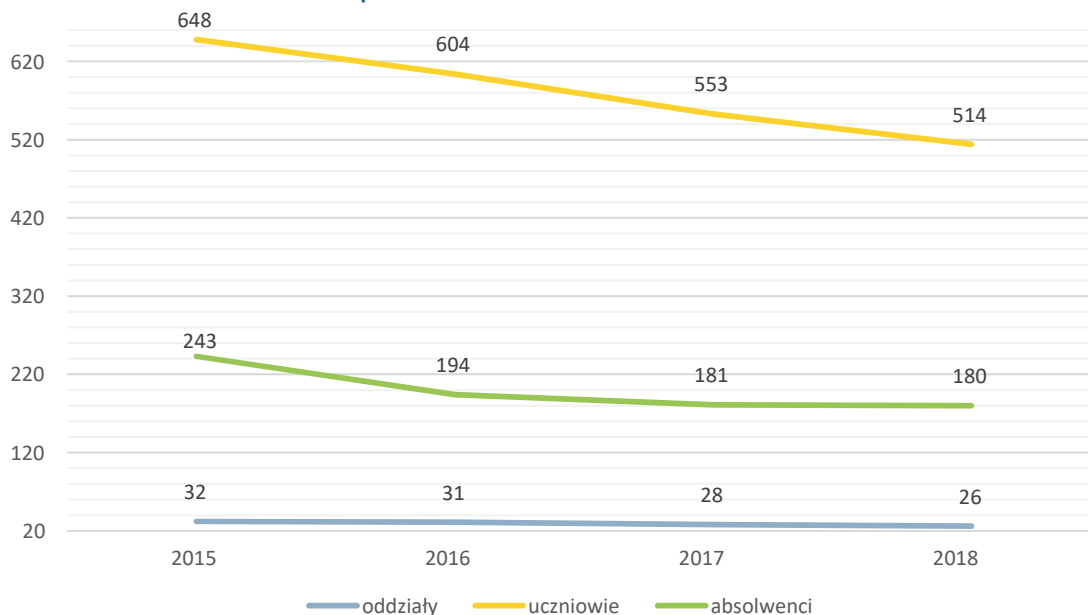
“ Dofinansowanie dla mikro gospodarstw rolnych – przekształcanie je w przedsiębiorstwa. to są dofinansowania z obszarów wiejskich.

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie powiatu zmniejszała się liczba uczniów i absolwentów, w stosunku do 2015 r. był to kolejno spadek o -20,7% i 25,9%. W związku z tym, w każdym następnym roku zostało utworzonych coraz mniej oddziałów.

Rysunek 105. Szkolnictwo zawodowe w powiecie sieradzkim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Respondenci byli zdania, że wszystkie kierunki kształcenia oferowane w szkołach ponadpodstawowych są dostosowane do lokalnego rynku pracy. Jeden z uczestników wywiadu dostrzegł, że zmniejszyło się

zainteresowanie uczniów zawodami ekonomicznymi. Jest to zasadny ponieważ w ostatnim czasie na sieradzkim rynku pracy obserwuje się nadwyżki w tym właśnie zawodzie.

- “Zawody w szkołach mamy takie, żeby absolwent mógł znaleźć takie na rynku. Mamy podział na punkty za zawody. W jednym technikum mamy zawody, które są poszukiwane na rynku, tj. informatyk, programista, mechatronik, ochrona środowiska, geodeta, technik krajobrazu. Wydawałoby się, że są bardzo potrzebne dla rynku zawody ekonomiczne, ale w II Technikum mamy taką podbudowę, jeśli chodzi o zawody ekonomiczne, ale niestety obserwujemy coraz mniejsze zainteresowanie tymi zawodami.
- “Zapotrzebowanie pewnie jest, ale wydaje mi się, że młodzież jest słabsza, jeśli chodzi o przedmioty ścisłe. Kiedyś były to głównie zawody damskie i być może wśród dziewcząt jest mniejsze zainteresowanie tymi kierunkami (ekonomista, rachunkowość, itp.). Ale są wprowadzone tzw. KKZ-y i dzisiaj, żeby być fachowcem na poziomie jakiegoś biura rachunkowego, nie trzeba mieć wykształcenia, kończyć technikum ekonomicznego, wystarczy mieć zwykłe liceum i kursy. I po tych kursach równie dobrze jest się ekonomistą. Być może idziemy w takim kierunku.

Ponadto udzielono informacji, że w szkołach ponadpodstawowych nie brakuje różnorodnych kierunków kształcenia. W obecnym roku szkolnym nie został utworzony kierunek mechanika samochodowego z uwagi na fakt, że uczniowie nie zgłaszali takiego zainteresowania. Tym samym osoby przyznały, że jest to niepokojące zjawisko, ponieważ lokalni przedsiębiorcy zgłaszają zapotrzebowanie na mechaników pojazdów samochodowych.

- “Kierunków to mamy bardzo dużo. Dzisiaj naliczyłem, że w technikum będziemy mieć otwartych 9 zawodów.
- “Wydział edukacji się dwoi i troi, sprawdzają, robią ankiety cały czas, szukają zapotrzebowania.
- “Ale co ciekawe, mamy też technik mechanik samochodowy i dziś jestem po rozmowach, co tu robić, bo nie uruchomimy klasy. Nie ma w ogóle zainteresowania mechanikiem samochodowym.
- “Zmiana na pewno jest, bo w technikum też jest zawód technik energii odnawialnej, który cieszy się dużym wzięciem.

Uczestnicy badania informowali, że młodzież zdecydowanie chętniej wybiera kształcenie w liceum ewentualnie w technikum niżeli w szkołach branżowych. Mimo, że szkoły są świetnie wyposażone w pracownię i dobrych nauczycieli, wciąż jednak za mało kandydatów. W społeczeństwie nadal panuje przekonanie „dlaczego chcesz iść do zawodówki, przecież masz dobre oceny, jesteś zdolny, dostaniesz się do liceum!”. Natomiast sytuacja na lokalnym rynku pracy przedstawia się zupełnie inaczej. Głównym problemem jest fakt, że młodzi ludzie po liceum lub studiach nie mają praktycznych zdolności potrzebnych do wykonywania zawodu. Tym samym absolwenci szkół branżowych mają największą pewność siebie. Mają wyuczony zawód, dzięki któremu mają lepszą pozycję.

- “Zapotrzebowanie jest duże, tylko popełniono kiedyś taki błąd w szkolnictwie, bo chodziło o to, żeby wskaźniki się podniosły, by było jak najwięcej ludzi wykształconych, więc coraz mniej szkół zawodowych, ludzie z różnym skutkiem kończyli liceum, a później studia. Dzisiaj mamy tendencję, że mimo wszystkich programów rządowych, jakie by nie były, żeby do tzw. Branżówki młodzież poszła – nie ma zainteresowania. Sądzę, że to wychodzi też z domu. Jeśli patrzymy na punktację ze świadectw, do technikum na informatyka składa osoba, która ma 18 pkt. I my te Branżówki mamy pół na pół puste, a do technikum mamy za dużo o 96 osób.
- “Może zrobić technikum I i II stopnia. W tym momencie wszyscy by szli do technikum, który chciałby mieć zawód. Wybieraliby – nie ma głowy do nauki – kończy edukację na stopniu I i idzie np. do kowala. Ma głowę do nauki – kończy stopień II. Nawet ci, co idą do technikum, to nie wszyscy zdają maturę.

Absolwentów szkół ponadpodstawowych nie tylko w regionie ale i w skali całego kraju nie przekonują nawet oferty finansowe czy współpraca szkół z pracodawcami.

“ Bywają pewne formy zachęty dla młodzieży i młodzież z tego też nie skorzysta. Mieliśmy w Mleczarni – dla uczniów, którzy mieliby średnią, nie pamiętam, chyba 4.0, dawali przez cały okres nauki po 500 zł stypendium i nie było chętnych. Takie promowanie ucznia to system niemiecki i mamy tak np. w Poznaniu, gdzie są szkoły volkswagena, tam uczniowie pchają się drzwiami i oknami, wyjeżdżają za granicę na praktyki.

Niewątpliwym sukcesem w powiecie w obszarze edukacji okazały się Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe organizowane przez Centrum Edukacji Zawodowej. KKZ to elastyczne, nowoczesne kształcenie zawodowe, dające możliwość przygotowania się do uzyskania tytułu technika niezależnie od posiadanego wykształcenia. Na KKZ osoby dorosłe będą mogły uzyskać bezpłatnie kwalifikacje zawodowe i dyplom technika w danym zawodzie.

W CEZ można zdobyć kwalifikacje w zawodach:

- fryzjer
- monter zabudowy i robót wykończeniowych
- monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych
- murarz-tylnik
- monter mechatronik
- elektryk
- elektromechanik pojazdów samochodowych
- mechanik pojazdów samochodowych
- blacharz samochodowy
- krawiec
- rolnik

Kwalifikacje w zawodzie technikum:

- technik mechanik
- technik pojazdów samochodowych
- technik mechatronik
- technik elektryk
- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- technik urządzeń sanitarnych
- technik budownictwa
- technik usług fryzjerskich

“ [moderator: Właśnie w tych KKZach, tych kursach dokształcających, możemy dopatrywać się sukcesu w edukacji?] Tak. Bardzo duży sukces jest. Mamy Centrum Edukacji Zawodowej, które rozwinęło się tak, że jest przepełnione. Zaczynamy działać na poziomie, poza regionami. W tym centrum cały rok jest obłożony, mamy kursantów z zewnątrz, którzy przyjeżdżali na miesięczne kursy. Rozmawiamy tutaj miesiąc w miesiąc w urzędach o jednostkach rzędu 100-150 osób.

“ Moderator: Czyli jest to niewątpliwie sukces. Ja rozumiem, że te osoby przychodzą na te kursy pod kątem takim, że już mają pracodawcę i ten pracodawca ich tam wysłał?

“ Oczywiście. Centrum się tak rozwinęło, ponieważ kierownictwo stara się pozyskiwać środki z programów unijnych, są to programy rzędu 2-3 mln złotych. Środki idą na zakup urządzeń, maszyn nowoczesnych w różnej dziedzinie i z tego ta młodzież może korzystać

Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu w 2020 r. nie realizował szkoleń grupowych natomiast na bieżąco realizował szkolenia wskazane na potrzeby pracodawców i osób bezrobotnych. Główna tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego to:

- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)

- usługi fryzjerskie, kosmetyczne
- zarządzanie i administrowanie
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy
- górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)
- dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna
- usługi gastronomiczne
- pozostałe usługi
- opieka zdrowotna
- ochrona własności i osób
- informatyka i wykorzystanie komputerów
- nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)
- sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne

Powiat skierniewicki

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat skierniewicki zlokalizowany jest w centrum Polski, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z 9 gmin wiejskich: Bolimów, Głuchów, Godzianów, Kowiesy, Lipce Reymontowskie, Maków, Nowy Kawęczyn, Skierniewice i Słupia. Łączna powierzchnia powiatu wynosi 753 km², co stanowi 4,1% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat liczył 38 174 mieszkańców (1,6% ludności woj.), co przekładało się średnio na 51 osób na 1 km².

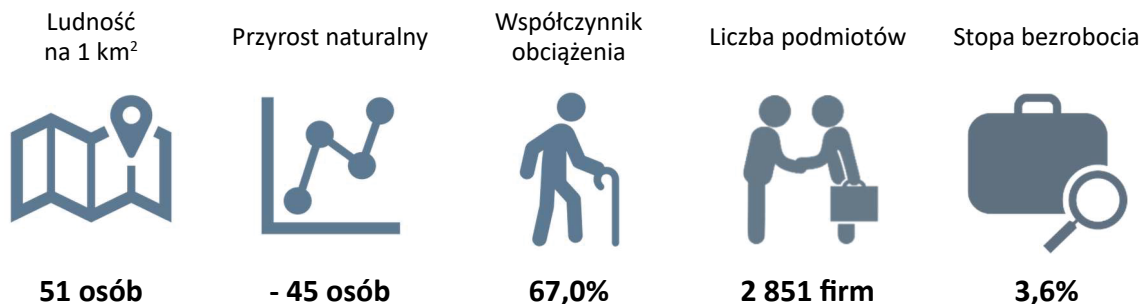
Przyrost naturalny wyniósł w powiecie -45 osób. Stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -1,18% (dla woj. łódzkiego -3,65%). W powiecie zaobserwowano dodatnie saldo migracji wynoszące 23 osoby (napływ 397; odpływ 374). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 67,0% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat skierniewicki jest bardzo dobrze skomunikowany. Przez jego tereny przebiega: autostrada A2 będąca częścią drogi międzynarodowej E30, łącząca Europę Zachodnią z Białorusią i Rosją; droga ekspresowa S8 będąca częścią drogi międzynarodowej E67 – jest to trasa międzynarodowa łącząca Europę Południową z Litwą, Łotwą, Estonią i Skandynawią; droga krajowa nr 72 łącząca Konin z Rawą Mazowiecką; droga krajowa nr 70 łącząca Łowicz z drogą ekspresową S8 w Zawadach. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 88,3 km w powiecie ziemskim oraz 407,5 km w powiecie grodzkim. Przez powiat skierniewicki przebiega również linia kolejowa E - 20 Rzepin – Poznań – Warszawa – Terespol, łącząca wschód Europy z zachodem. Linie pozostałe połączeń kolejowych powiatu skierniewickiego ze stacją węzłową w Skierniewicach obejmują odcinki relacji: Warszawa – Skierniewice – Łódź, Skierniewice – Łowicz, Skierniewice – Łuków. Mieszkańcy powiatu mają również dogodne połączenie drogowe i kolejowe z Lotniskiem w Łodzi i Warszawie.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 2 851 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców w powiecie przypadają 747 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił odpowiednio 96,5%, a sektor publiczny – 3,4%. W powiecie firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (21,7%), budownictwem (19,2%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,1%).

Na koniec 2018 roku w powiecie większość zatrudnionych pracowała w rolnictwie (65,3%), w przemyśle i budownictwie zatrudnionych było 16,1% ogółu, zaś w usługach 9,4%. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 3,6% i była niższa o 1,8 p.p. od stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 106. Wybrane wskaźniki dla powiatu skierniewickiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali bardzo dobre skomunikowanie drogowe i kolejowe z Warszawą i Łodzią. Miasta te stanowią miejsce pracy dla wielu mieszkańców powiatu. Co istotne o wiele wyższe zarobki, które mieszkańcy osiągają w dużych miastach przekładają się na poprawę wysokości wpływu podatków do samorządów. Połączenia komunikacyjne z dużymi ośrodkami miejskimi powodują nie tylko migrację zarobkową osób z powiatu skierniewickiego, ale również ruch migracyjny w odwrotną stronę. Powiat skierniewicki jest jednym z nielicznych powiatów w województwie łódzkim, a nawet w kraju, w którym przybywa mieszkańców. Ogromne znaczenie ma w tym przypadku brak znaczących zanieczyszczeń (środoiska, powietrza, hałasem).

“ *Ci mieszkańcy warszawscy uciekają z powrotem na tą wieś pachnącą pieczonym chlebem, ziemniakami, ogniskami.*

Władze powiatu za swoje duże osiągnięcie uważają fakt, że na podstawie danych Państwowej Izby Obračunkowej powiat zajął pierwsze miejsce w województwie łódzkim i szesnaste w kraju pod względem gospodarności w zarządzaniu finansami publicznymi. Ponadto władze samorządowe dbają o jakość relacji z zewnętrznymi interesariuszami, mieszkańcami, a także sołtysami, o czym świadczy np. zainicjowanie Święta Sołtysa i coroczne, huczne jego obchody.

Powiat jest dumny z organizowanego od 1977 roku Święta Kwiatów, Warzyw i Owoców, które organizują władze miasta we współpracy z Instytutem Ogrodnictwa. Święto gości liczne stacje telewizyjne i radiowe, odbywają się w jego trakcie występy artystów.

Rozważając mocne strony powiatu należy również wspomnieć o walorach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym. Warto wymienić chociażby Muzeum i Park w Nieborowie oraz Arkadii, Muzeum Regionalne im. Władysława St. Reymonta w Lipcach Reymontowskich czy Bolimowski Park Krajobrazowy. Przez powiat przepływa rzeka Rawka, która została uznana za jedną z najczystszych i najładniejszych rzek. Dużą popularnością cieszą się spływy kajakowe Rawką. Ze względu na atuty krajobrazowe i rolniczy charakter obszaru, powiat jest predystynowany do rozwoju agroturystyki.

“ *W sobotę i niedzielę możemy spotkać całą masę ludzi. Nawet w tej porze pandemicznej korzystają z tej rozrywki, organizując spływy kajakowe.*

Rozwój lokalnego rynku pracy w kontekście wykorzystania warunków naturalnych może pobudzić budowa basenów termalnych na ulicy Sobieskiego w Skierniewicach. O wyborze lokalizacji zdecydował fakt, że we wskazanym miejscu znajdują się już 2 odwierty (a koszt wykonania jednego z nich wynosi około 15 mln zł).

“ *Jest pomysł na (przyp. red.) wykorzystanie różnych środków wytwarzanych z tej wody geotermalnej, która zawiera dużo minerałów w sobie, czyli będą różnego rodzaju kosmetyki, może napoje.*

Wypowiadając się na temat edukacji w kontekście jej potencjalnego wpływu na lokalny rynek pracy, uczestnicy badania wskazali, że uczniowie powiatu mogą korzystać z dwóch liceów reprezentujących wysoki poziom, znajdujących się w pobliskim mieście Skierniewice. Jest to Klasyczne Liceum w Skierniewicach (60. miejsce w kraju) oraz Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa w Skierniewicach. O wysokiej jakości kształcenia świadczy fakt, że w powiecie występuje jedna z najniższych stóp bezrobocia w odniesieniu do powiatów otaczających stolicę. Oznacza to, że skierniewiccy absolwenci bardzo dobrze sobie radzą na warszawskim rynku pracy, wygrywając konkurencję z osobami niejednokrotnie z całej Polski.

Powiat jest dumny również z Zespołu Szkół w Głuchowie, który kształci w zawodzie technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz technik żywienia i usług gastronomicznych z elementami dietetyki i fitness. Szkoła w Głuchowie jako jedną z dwóch w Polsce, która działa pod patronatem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (SGGW).

“ *To właśnie szkoła w Głuchowie ściśle współpracuje z SGGW, nasi uczniowie mają możliwość w pierwszej kolejności aplikowania na studia właśnie na SGGW. Mają możliwość spotykania się ze studentami w trakcie wykonywania swoich praktyk zawodowych, ponieważ te same*

praktyki odbywają studenci, nieopodal Skierniewic. W miejscowości Żelazna zlokalizowany jest Rolniczy Zakład Doświadczalny Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie nasze dzieci mogą się edukować i wykorzystywać najnowsze rozwiązania, które proponuje SGGW.

Uczestnicy badania zapytani o inwestycje odpowiedzieli, że w przeszłości do wygenerowania nowych miejsc pracy przyczyniła się rozbudowa infrastruktury drogowej przez gminy przy pomocy powiatu do miejsc, gdzie powstawały zakłady pracy, takie jak ubojnie, Pieczarkarnia Bolimów, UDS w Nowym Kawęczynie. Ze względu na fakt, że praca w ww. miejscach nie jest atrakcyjna dla Polaków, ich miejsce zajęli obywatele ukraińscy. Obecnie trudno jest wskazać przykłady inwestycji, które przyczynią się do powstania nowych miejsc pracy. Wspomniana już budowa basenu termalnego, może stanowić miejsce zatrudnienia dla około 100 osób. Należy również pamiętać, że budowa basenów nie jest inwestycją zyskową dla władz samorządowych. Ponadto planowana jest budowa w Skierniewicach centrum logistycznego DPD, dzięki któremu pojawi się około 50 nowych miejsc pracy. W powiecie jednakże głównym miejscem zatrudnienia są mikro i małe przedsiębiorstwa.

“ 83% firm działających na terenie powiatu i miasta to są firmy zatrudniające do dziesięciu osób. One są jakby lokomotywą rozwoju, bo nawet, jeśli ktoś, u kogoś pracuje i poczuje wartość swojej pracy, to rezygnuje i zakłada własną firmę (...) Firmy częściowo upadają, niektóre się na nowo pojawiają, pracownicy zmieniają zatrudnienie. Nas to cieszy i wcale nas nie niepokoi to, że nie powstają fabryki produkcyjne, ogromne molochy i mieszkańcy żyją sobie spokojnie.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat skierniewicki na tle województwa wśród pomiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja F (budownictwo). Przedsiębiorstwa wpisane w Obiekty budowlane i roboty budowlane stanowią 19,2% wszystkich firm (średnia dla woj. 13,4%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także między innymi w Sekcji H Transport i gospodarka magazynowa (powiat - 8,0%, średnia dla województwa – 6,7%) i Sekcji A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (powiat – 4,8%, średnia dla województwa – 2,4%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa w Sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 21,7%, średnia dla woj. 25,9%).

Tabela 77. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie skierniewickim

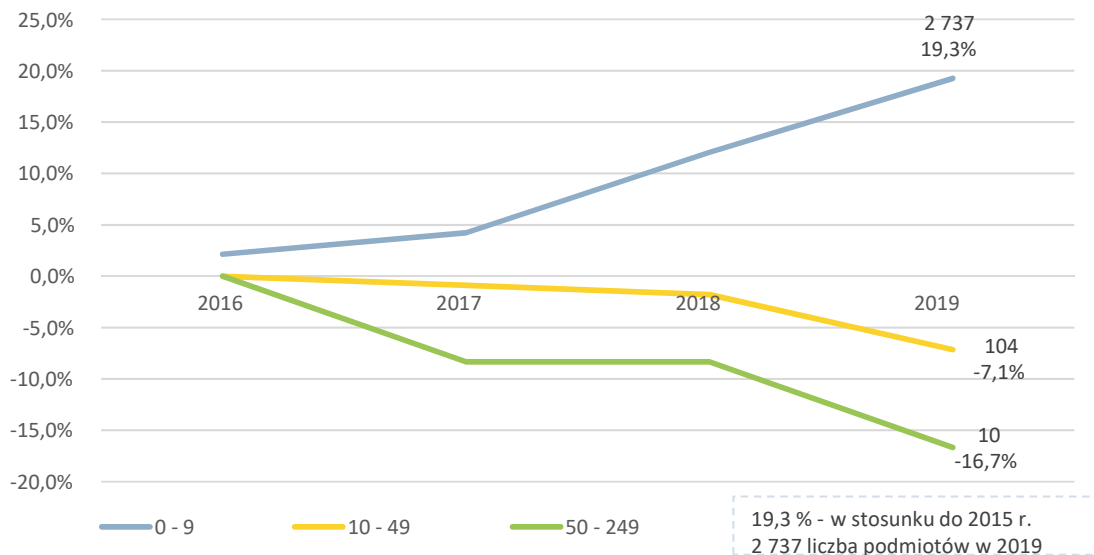
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	138	4,8%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	11	0,4%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	259	9,1%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	0,5%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	548	19,2%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	618	21,7%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	228	8,0%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	46	1,6%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	71	2,5%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	46	1,6%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	22	0,8%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	177	6,2%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	60	2,1%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	78	2,7%
Sekcja P - Edukacja	115	4,0%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	103	3,6%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	64	2,2%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	246	8,6%
Ogółem	2 851	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (11,09%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 442 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,6% (wzrost o 2 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,35%. W powiecie nie ma przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 zł.

Rysunek 107. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W 2019 roku zmniejszył się w stosunku do 2018 roku wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Od 2017 roku obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wyniosła w 2019 roku 42 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 584 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 78. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	634	646	658	705	747
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	50	48	52	76	71
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	36	39	41	32	29
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	14	9	11	44	42
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	485	496	506	550	584

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Powiat skierniewicki był w przeszłości znaczącym węzłem kolejowym, a także siedzibą jednostki wojskowej. W związku z powyższym wielu mieszkańców powiatu pracowało na kolei lub przy obsłudze pętli. Obecnie jednostki wojskowej nie ma, węzeł kolejowy też praktycznie nie istnieje.

„ Nasze miasto, było miastem kolejarzy. Wojsko i kolejarze. Była tutaj jednostka wojskowa 26 pułk piechoty. Kościuszkowcy mieli tutaj ogromne koszary. Była jednostka wojskowa, gdzie gros ludzi pracowało dla tej jednostki, w kuchniach, pomocy. Dużo ludzi pracowało na kolei, ponieważ był węzeł kolejowy. Dzisiaj jednostki wojskowej nie ma, węzeł kolejowy też praktycznie nie istnieje. Ci ludzie musieli znaleźć inne zatrudnienie, w innych działach gospodarki.

Obecnie do największych pracodawców w powiecie skierniewickim należą UDS w Nowym Kawęczynie (od 2006 roku), Reydrob w Lipcach Reymontowskich (od 1995 roku), Ubojnia Drobiu Gomak w Godzianowie (od 2004 roku), Fructodor w Bolimowie (od 1989 roku), Producent podłoża do pieczarek Fungis w Makowie (od 2001 roku), Oddział ZPOW Polski Ogród w Skierniewicach, MIRBUD z siedzibą w Skierniewicach. Zdaniem przedstawicieli powiatu upadek któreś z wyżej wymienionych firm nie zachwieje rynku pracy, ponieważ mieszkańcy szybko się przebranżowią. Głównym miejscem zatrudnienia są przede wszystkim małe firmy. Poza tym wiele osób zatrudnionych posiada jeszcze gospodarstwo rolne.

W powiecie pracowników poszukują przede wszystkim firmy produkcyjne i logistyczne. Obecnie na lokalnym rynku poszukiwane są przede wszystkim osoby chętne do pracy, posiadające prawo jazdy, znajomość obsługi komputera i podstaw języka angielskiego. Poszukiwane są również osoby z umiejętnością obsługi wózków widłowych.

W ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej wydzielono w Skierniewicach teren o powierzchni około 20 ha na Unii Europejskiej.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. UDS sp. z o.o. - zajmuje się produkcją tekturowych stojaków reklamowych i jest liderem swojej branży na polskim rynku.
2. VEKA Polska sp. z o.o. – producent profili okiennych z PVC
3. FERROXCUBE Polka sp. z o.o. - wiodący producent materiałów i rdzeni ferrytowych oraz elementów indukcyjnych
4. ZIPO sp. z o.o. – firma zajmująca się sprzedażą artykułów i produktów krawieckich.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANIAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 57 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,1% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁴⁷. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie skierniewickim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (27 firm).

Rysunek 108. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie skierniewickim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁴⁸	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	4	0,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	16	1,8%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	2	0,5%
	Energetyka	7	3,3%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	27	1,6%
	Informatyka i Telekomunikacja	1	0,2%

Przedstawiciele powiatu nie potrafili podać przykładów innowacyjnych rozwiązań stosowanych przez lokalne firmy. Na pewno najwyższy potencjał w tym zakresie reprezentuje Instytut Ogrodnictwa w mieście Skierniewice, jednakże nie przynależ on do powiatu ziemskiego.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁴⁹

Dla powiatu skierniewickiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

⁴⁷ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁴⁸ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

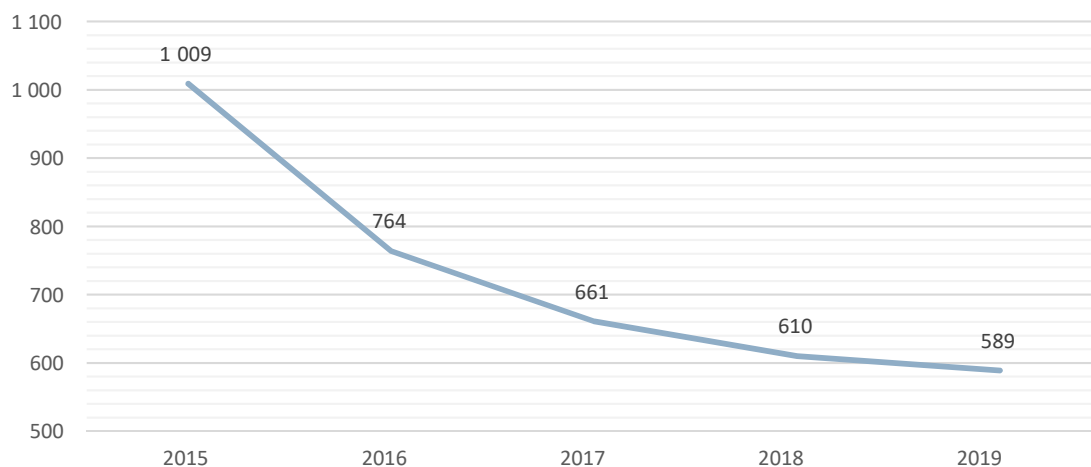
⁴⁹ <https://barometrzwodow.pl/>

Tabela 79. Zawody deficytowe w powiecie skierniewickim

brukarze	murarze i tynkarze	robotnicy budowlani
cieśle i stolarze budowlani	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	robotnicy obróbki drewna i stolarze
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	nauczyciele przedmiotów zawodowych	spawacze
fryzjerzy	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	ślusarze
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	pielęgniarki i położne	tapicerzy
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	pracownicy ds. techniki dentystycznej	
monterzy konstrukcji metalowych	ratownicy medyczni	

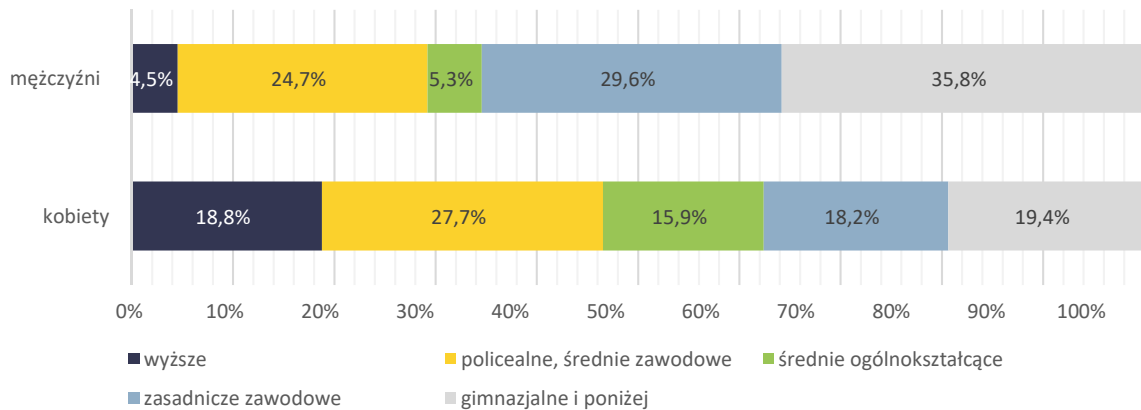
Źródło: *Barometr zawodów*

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach w 2019 r. zarejestrowano 589 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 58,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

Rysunek 109. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie skierniewickim w latach 2015-2019

Źródło: *Bank Danych Lokalnych*

Tradycyjny model rodziny na rolniczych terenach powiatu skierniewickiego sprawia, że udział kobiet w grupie bezrobotnych jest wysoki. Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 12,9% wszystkich zarejestrowanych.

Rysunek 110. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie skierniewickim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem przedstawicieli powiatu, negatywny wpływ na rynek pracy w powiecie skierniewickim ma obecność programów socjalnych, które dla części osób stanowią główne źródła utrzymania. Zdarzają się rodziny, w których ten sposób życia prezentuje już 3 pokolenie. Ponadto zwiększenie dostępu do szkolnictwa wyższego zaowocowało nadwyżką osób z wyższym wykształceniem, które mają problem ze znalezieniem pracy. Na rynku lokalnym znajduje się zbyt duża ilość osób z wykształceniem humanistycznym (socjologia, pedagogika), a brakuje inżynierów. Mamy do czynienia z nierównowagą w zakresie oferowanych kierunków kształcenia (także na poziomie średnim) a rzeczywistym zapotrzebowaniem na kwalifikacje pracowników.

“ Wiemy, że bezrobocie generują ci bezrobotni, którzy nie chcą pracować i mówimy, że jest gros magistrów, czyli osób z wyższym wykształceniem. Ale czy to jest wykształcenie? Nie wiem, magister socjologii, pedagogiki? Co to są za zawody?

“ Wszystkie zawody, od socjologii, pedagogiki jest nadmiar. W zawodach Inżynierskich jeszcze jest zapotrzebowanie.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Zdaniem badanych w największym stopniu negatywny wpływ na rozwój powiatu ma zmiana struktury ludności i związane z nią braki kadrowe. W powiecie zmniejsza się ilość osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, a zwiększa ilość osób w wieku poprodukcyjnym.

“ Ja mogę powiedzieć, że z punktu pracodawcy, główną barierą rozwoju jest brak kadr. Wynika to z tego, że społeczeństwo się starzeje. W samym mieście Skierniewice w ciągu ostatnich dziesięciu lat ubyło prawie dwa tysiące ludzi w wieku produkcyjnym. Dzieci do osiemnastego roku, też jest mniej około 500 osób, natomiast gwałtownie przybywa ludzi w wieku po produkcyjnym.

Dokuczliwy jest również brak pracowników z wykształceniem zawodowym. Mieszkańcy przypisują zbyt wysoką wartość kształceniu ogólnemu.

“ Również niechęć młodych ludzi do kształcenia się w kierunkach zawodowych. To jest bariera, którą miasto i powiat próbowało przekonywać na różnych spotkaniach z rodzicami i w szkołach robiliśmy wszystko żeby dzieci wybierały kierunki zawodowe. Były utworzone odpowiednie klasy. Jest taka presja środowiska, że jak człowiek się szanuje to nie wypada iść do innej szkoły niż liceum ogólnokształcące, a potem zobaczy się, co będzie.

Aktualnie negatywny wpływ na rozwój społeczny mają przede wszystkim skutki wprowadzenia dystansu społecznego w związku z pandemią COVID-19. Przedstawiciele powiatu nie potrafili wskazać innych

czynników mających negatywny wpływ na rozwój społeczny. Skupili się natomiast na opisywaniu czynników integrujących społeczność lokalną. W powiecie dość prężnie działają społeczności kół gospodyń wiejskich oraz ochotniczych straży pożarnych. W każdej gminie organizowane są okolicznościowe imprezy o charakterze lokalnym (Makowska Majówka, Kolory Lata w Lipcach Reymontowskich). Dużą popularnością cieszą się pikniki rodzinne. Powiat organizuje np. dożynki powiatowe.

“*My żyjemy w dość ekstremalnych, trudnych warunkach, że ludzie zachowują ten dystans społeczny, unikają kontaktów, nawet wesela są odwoływane, to też ma wpływ. Od imprez, i różnego rodzaju restauracji, to są te działalności, które nie wiadomo, kiedy zaczną normalnie funkcjonować, czy ta choroba minie szybko, czy później, to też eliminuje różnego rodzaju spotkania.*”

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie skierniewickim odnotowano dodatnie saldo migracji tzn. mniej osób opuściło powiat (374 osób) niż się zameldowało (397 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Skierniewice (saldo 7,6) oraz Maków (saldo 1,8), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie wiejskiej Słupia (saldo -8,0).

Tabela 80. Migracja w powiecie skierniewickim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Bolimów (2)	39	21	18	42	20	22	-3	-0,7
Głuchów (2)	35	13	22	51	29	22	-16	-2,8
Godzianów (2)	15	7	8	25	11	14	-10	-3,8
Kowiesy (2)	21	13	8	14	3	11	7	2,4
Lipce Reymontowskie (2)	25	11	14	32	15	17	-7	-2,1
Maków (2)	62	38	24	51	34	17	11	1,8
Nowy Kawęczyn (2)	45	33	12	41	32	9	4	1,2
Skierniewice (2)	139	96	43	81	57	24	58	7,6
Słupia (2)	16	3	13	37	17	20	-21	-8,0
Powiat skierniewicki	397	235	162	374	218	156	23	0,6

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem przedstawicieli powiatu dominującym kierunkiem dojazdu do pracy dla osób z powiatu skierniewickiego jest Warszawa i w dużo mniejszym stopniu Łódź.

“*Do Łodzi, to jest bardzo mało, około 10%.*”

Powiat nie jest znaczącym miejscem dojazdu do pracy dla osób spoza jego granic.

“*Przyjeżdżają bardzo nieliczne osoby. Przede wszystkim ludzie o wyższych kwalifikacjach, wyższych zarobkach. Bariery jest to, że ludzie kalkulują, przy jakim wynagrodzeniu opłaca im się jechać w inne miejsce. Można sobie policzyć koszty dojazdu samochodem, koszty amortyzacji, jeżeli będę dojeżdżał dwadzieścia, czy trzydzieści kilometrów, to przez kilka lat zajeżdżę samochód i jestem w tym samym miejscu*”

Kierunkiem zagranicznej migracji zarobkowej są przede wszystkim Niemcy i Wielka Brytania, rzadziej natomiast Irlandia i Norwegia. Mieszkańcy powiatu na pobyt stały migrują przede wszystkim do Warszawy, w mniejszym stopniu do Łodzi i Poznania.

“ *Łódź nie jest dobrym ośrodkiem dla ludzi młodych. Tam się raczej kariery nie robi, tylko niewielu to się udaje.*

Zdaniem przedstawicieli powiatu migracje zarobkowe nie mają znaczącego wpływu na rozwój powiatu, ponieważ wielu wyjeżdżających płaci podatki w regionie lub przysyła pieniądze członkom rodziny, którzy pozostali w powiecie.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Przedstawiciele powiatu skierniewickiego nie potrafili wskazać dominującego kierunku rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich twierdząc, że rynek ten jest zróżnicowany.

“ *Można powiedzieć, że powiat jest zróżnicowany. Bolimów, to jest gmina typowo rolnicza, a są obszary jak Słupia, Lipce, rolno hodowlana.*

Istotnym profilem działalności jest oczywiście ogrodnictwo, warzywnictwo, sadownictwo, rolnictwo, przetwórstwo. Zwiększa się z pewnością udział w rynku firm budowlanych i usługowych. Badani wskazywali na trend zachodzący w branży rolniczej polegający na konsolidacji gospodarstw rolnych. Coraz częściej w danej wsi jest tylko kilku gospodarzy, którzy mają kilkaset hektarów gospodarstwa. Bardzo chętnie oddają im w dzierżawę swoje ziemie sąsiedzi, którzy nie chcą jednak sprzedać dobytku.

“ *Generalnie mamy taką sytuację, że wieś się zmienia na tyle, że przechodzi na system takiej gospodarki wielkopowierzchniowej. Na wsi znajduje się trzech, czterech mieszkańców, którzy mają po kilkaset hektarów ziemi, często wydierżawionych od swoich sąsiadów. Nie ma też takiej skłonności do zbywania tej ziemi, ponieważ każdy tutaj trzyma tą własność, jako kapitał, czy też dla swoich dzieci. Ludzie nie pozbywają się tej ziemi, natomiast chętnie ją dzierżawią, żeby ci duzi gospodarze mogli na niej pracować.*

Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich charakteryzuje się również zwiększającym odsetkiem osób posiadających wykształcenie rolnicze, które bywa niezbędne w pozyskaniu dofinansowania z UE lub ułatwia pierwokup ziemi. Rzeczywistość sprawia, że kierunki o profilu rolniczym cieszą się w powiecie względną popularnością.

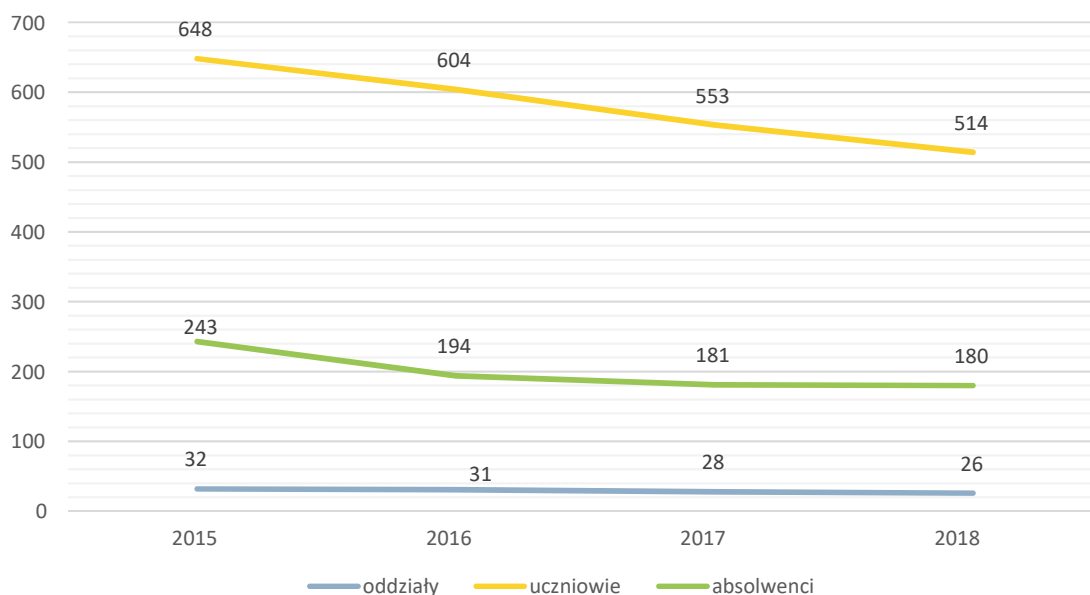
“ *Wykształcenie rolnicze dzisiaj jest bardzo potrzebne rolnikowi (...) Pozyskiwanie jakichkolwiek dotacji, czy też dziedziczenie gospodarstwa wiąże się z posiadanym wykształceniem rolniczym. Dzisiaj pierwokup ziemi należy do ludzi, którzy pracują w rolnictwie i mają wykształcenie rolnicze.*

Ze względu na fakt, że obszar powiatu skierniewickiego stanowią wyłącznie obszary wiejskie, 100% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie stanowią przedsiębiorstwa zarejestrowane na obszarach wiejskich. Struktura podmiotów w powiecie została omówiona w pkt. 3 niniejszego opracowania.

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że wyposażenie powiatu w sieć szkół jest podstawowych jest wystarczające. Szkoły ponadpodstawowe znajdują się przede wszystkim w mieście Skierniewice. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 20,7%), absolwentów (spadek o 25,9%) oraz oddziałów (spadek o 18,8%).

Rysunek 111. Szkolnictwo zawodowe w powiecie skierniewickim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Ze względu na fakt, że powiat składa się wyłącznie z gmin wiejskich, nauka ponadpodstawowa odbywa się przede wszystkim w powiecie grodzkim, mieście Skierniewice.

„ Trzeba zauważyć, że pomimo podziału administracyjnego, który został wprowadzony jakiś czas temu (...) jako mieszkańcy powiatu ziemskiego żyjemy z mieszkańcami miasta i nie ma tutaj żadnych podziałów. Nasze dzieciaki uczęszczają do szkół miejskich, ale dodatkowo powiat ziemski jakby stosując taki specjalistyczny rodzaj kształcenia, edukuje dzieci w zakresie gastronomicznym, mechanizacji rolnictwa i technika rolnika. To jest taka specjalistyczna szkoła w Głuchowie (...) Druga szkoła ma charakter liceum i kształci o takim nachyleniu policyjnym. Dzieciaki zdobywają tutaj wykształcenie właśnie w tym zakresie, policyjny, strażacki, ale też wojskowym. To jest taka typowa mundurówka (...).

Jednym z największych problemów powiatu w zakresie edukacji jest brak zainteresowania kształceniem zawodowym. Pejoratywne znaczenie nadane edukacji zawodowej przez mieszkańców sprawia, że nawet wizja wysokich zarobków i szybkiego znalezienia pracy po uzyskaniu dyplomu, nie jest w stanie przekonać rodziców, by pozwolić dzieciom na edukację w innej szkole niż liceum/technikum. Powiat skierniewicki czyni starania w kierunku dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, jednak problemem jest nabór na nowo utworzone kierunki.

„ Zarówno władze miasta i powiatu zawsze, kiedy robią nowe kierunki kształcenia, to robią analizę. Odbywają się spotkania, jest powiatowa rada rynku pracy, są przedstawiciele związku pracodawców, jest również opinia kuratorium. My jesteśmy otwarci na to. Natomiast problem polega na tym, że kilka razy otworzyliśmy jakąś klasę (...) zgłosiły się dwie osoby. To jest problem, co wtedy zrobić, bo nie jest problem utworzenia takiego, czy innego kierunku kształcenia, bo na to można zdobyć pieniądze i można zdobyć kadre, chociaż jest trudno w tych zawodach.

Powiat tomaszowski

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat tomaszowski zlokalizowany jest w centrum Polski, we wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z jedenastu gmin, tworzy go aglomeracja miejska: Tomaszów Mazowiecki oraz dziesięć gmin wiejskich: Będków, Budziszewice, Czerniewice, Inowódz, Lubochnia, Rokiciny, Rzeczyca, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Żelechlinek. Łączna powierzchnia regionu wynosi 1 025 km², co stanowi 5,6% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat tomaszowski liczył 116 519 mieszkańców (4,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 114 osób na 1 km².

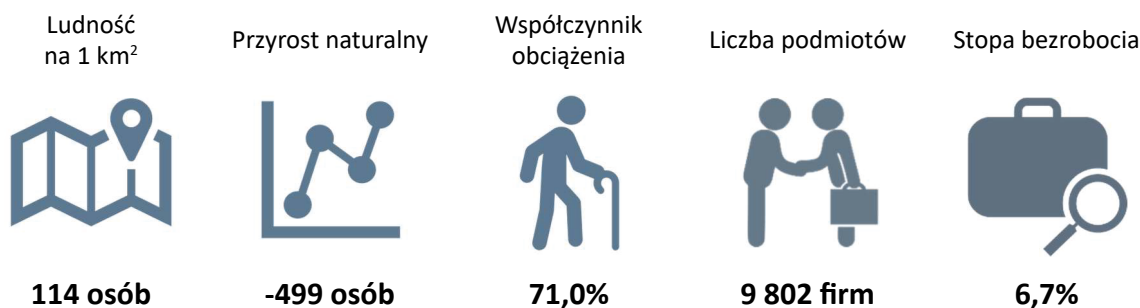
Przyrost naturalny wyniósł -499 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -4,28‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -294 osób (napływ – 947; odpływ – 1 241). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 71,0‰ (dla woj. łódzkiego – 70,2‰).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazd do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu tomaszowskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 102,1 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 9 802 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 841 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,1%, a sektor publiczny - 2,8%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (25,1%), budownictwem (13,1%) oraz przetwórstwem przemysłowym (12,2%).

Na koniec 2018 r. większość zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (29,6%), w sektorze usług zatrudnionych było 24,5% ogółu, zaś rolnictwem zajmowało się 26,0% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,7% i była wyższa o 1,3 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 112. Wybrane wskaźniki dla powiatu tomaszowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali bardzo dobre położenie powiatu, które umożliwia szybką komunikację z większymi aglomeracjami miejskimi takimi jak miasto Łódź czy Warszawa.

“ Położenie, w centralnej Polsce, szlaki komunikacyjne, przy trasie S8 pomiędzy Łodzią a Warszawą.

Do sukcesów w dziedzinie gospodarki niewątpliwie należy zaliczyć przemysł ceramiczny oraz spożywczy, powstawanie centrów logistycznych. Dzięki dużym przedsiębiorstwom z tej branży mieszkańcy powiatu mają zapewnione miejsca pracy.

Dużym wyróżnikiem na tle innych województw, powiatów, według opinii badanych, jest turystyka. Szczególną uwagę poświęcili respondenci turystyce weekendowej. Miastem, które w głównej mierze przyciąga turystów jest Spała. Miasto cieszy się popularnością ze względu na fakt, iż jest ośrodkiem przygotowań polskich sportowców.

“*Turystyka zwłaszcza weekendowa, miasto, a zwłaszcza powiat ma bardzo dużo atrakcji turystycznych w tym również certyfikowane przez Polską agencję Turystyczną. Baza turystyczna - gastronomiczna jest trochę uboga zwłaszcza w mieście. Najbogatsza we wszystkie udogodnienia turystyczne jest Spała. Jedną z najbardziej rozpoznawalnych miejscowości, gdzie jest zaplecze gastronomiczno-hotelowe, turystyka weekendowa, turystyka szkoleniowa.*

Osiągnięciem powiatu tomaszowskiego jest niewątpliwie szkolnictwo ponadpodstawowe, które przyciąga uczniów i sprawia, że ich odpływ jest stosunkowo niewielki w porównaniu do sytuacji w innych jednostkach terytorialnych.

“*Bardzo dużym atutem są szkoły ponadpodstawowe zlokalizowane w mieście, wiele powiatów ma szkoły rozsypane na terenie całego powiatu. My mamy w stolicy powiatu, czyli w mieście i to przyciąga młodych ludzi, bo jeżeli chodzi o powiat tomaszowski mamy bdb. wskaźnik bo max. 6% młodzieży odpływa od nas, a powiaty zmagają się z odpływem nawet 30%, a niektóre nawet do 40% odpływu młodzieży.*

Uczestnicy badania zwrócili także uwagę, że dużym atutem jest powstała w Tomaszowie Mazowieckim galeria handlowa, które przyciąga młode pokolenia i zachęca do pozostawania w mieście.

“*Wielkim atutem jest jeżeli chodzi o ludzi młodych jest galeria handlowa [...] Dla młodego człowieka to jest miasto i w oczekiwaniu na autobus po lekcjach korzystają z uroków galerii.*

Ponadto respondenci zauważyli, że w powiecie tomaszowskim atutem jest także występowanie piasków, co wpływa na przemysł ceramiczny.

“*Huta i piaski to jest nasz skarb. Piaski podobno są najlepsze w Europie bo można z nich zrobić pancerne szkła.*

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- budowę Głównego Centrum Animacji Społecznej,
- budowę zakładów pracy oraz ich rozbudowę,
- budowę i modernizację Centrum Kształcenia Praktycznego w Tomaszowie Mazowieckim,
- rewitalizację terenów zielonych,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat tomaszowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tą działalność stanowią 25,08% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wysoki udział dostrzega się także w Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane (powiat – 13,11%, średnia dla województwa – 13,4%) oraz Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 12,22%, średnia dla województwa – 11,1%).

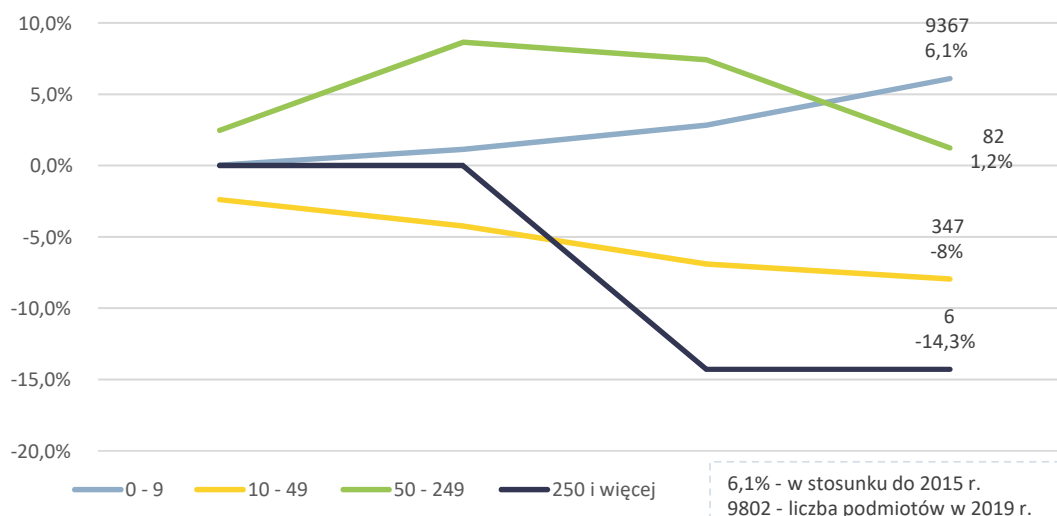

Tabela 81. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie tomaszowskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	255	2,60%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	17	0,17%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	1198	12,22%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	25	0,26%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	65	0,66%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 285	13,11%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 458	25,08%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	686	7,00%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	251	2,56%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	211	2,15%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	226	2,31%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	302	3,08%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	628	6,41%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	286	2,92%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	91	0,93%
Sekcja P - Edukacja	362	3,69%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	513	5,23%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	208	2,12%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	733	7,48%
Ogółem	9 800	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (5,5%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 538 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,5% (spadek o 30 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,9%, zaś duże przedsiębiorstwa – 1,7%.

Rysunek 113. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 28 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 652 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 82. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	783	786	796	812	841
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	65	64	69	77	79
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	58	60	60	63	51
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	7	4	9	14	28
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	610	608	613	630	652

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest starzenie się społeczeństwa. Widoczny jest także odpływ młodych osób, które po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej wyjeżdżają z miasta na studia i często już wracają, pozostając w mieście w którym podejmowali naukę.

“ Tutaj jest starzejące się społeczeństwo mi się wydaje, i chyba obniża się nam nawet liczba mieszkańców. To jest słaby punkt wszystkich miast w Polsce, porównywalnych gabarytowo do naszego miasta. Bo tak jak pani powiedziała, że przyjeżdżają do naszych szkół, to później jak skończą te nasze szkoły to jadą do większego miasta.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. Megatech Industries Tomaszów Sp. z o.o. - Produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli,
2. Eurobox Polska Sp. z o.o.- Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury,
3. Roldrob S. A. - Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu,
4. Firma Handlowa Hermes Apteka Spółka Jawna T. G. MIKINA M. A. ZIMKA - Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach,
5. Euroglas Polska Sp. z o.o. - Produkcja szkła płaskiego,
6. Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. - Działalność szpitali.

Uczestnicy wywiadu wymienili dominując branże w powiecie tomaszowskim. Zaliczyli do nich: branże ceramiczną, spożywczą oraz meblarską. Za wiodącego pracodawcę w regionie uznali także jednostkę wojskową.

“ Huta szkła w Białej Górze, ceramika Paradyż – przemysł ceramiczny, to wszystko się opiera na złożach naturalnych. To są największe zakłady zatrudniające. Dlatego mamy najgorsze drogi przez ten piasek. Mamy jeszcze przemysł spożywczy, dużo osób jest zatrudnionych w przemyśle spożywczym w Tomaszowie. Jeszcze jest też przemysł meblarski, jest on w Tomaszowie jak i w licznych gminach, i jeszcze centra logistyczne.

Na terenie powiatu działa 173 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 3,31% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁵⁰. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie tomaszowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (66 firm).

Rysunek 114. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie tomaszowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵¹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	32	2,1%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	43	4,9%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	13	3,3%
	Energetyka	4	1,9%

⁵⁰ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁵¹ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵¹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	66	4,0%
	Informatyka i Telekomunikacja	15	2,7%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani nie wytypowali konkretnych nazw firm. Posiadali wiedzę, iż fotowoltaika jest rozwiązaniem innowacyjnym i jest stosowana w powiecie tomaszowskim.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁵²

Dla powiatu tomaszowskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 83. Zawody deficytowe w powiecie tomaszowskim

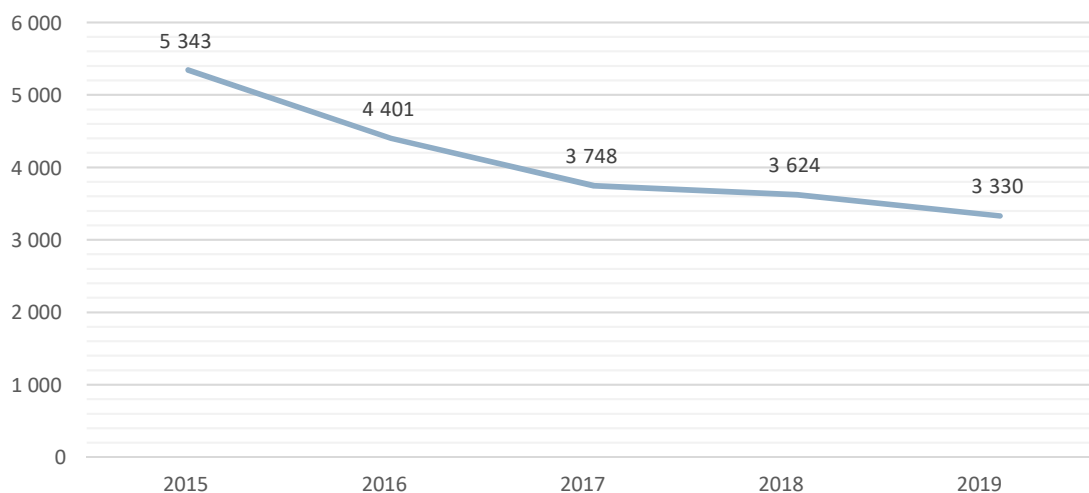
betoniarze i zbrojarze	masarze i przetwórcy ryb	pielęgniarki i położne
cieśle i stolarze budowlani	monterzy instalacji budowlanych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
dekarze i blacharze budowlani	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	robotnicy budowlani
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	operatorzy maszyn włókienniczych	robotnicy obróbki drewna i stolarze
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	operatorzy obrabiarek skrawających	spawacze
magazynierzy	piekarze	

Źródło: *Barometr zawodów*

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na pielęgniarki, salowe, nauczycieli przedmiotów zawodowych, terapeutów.

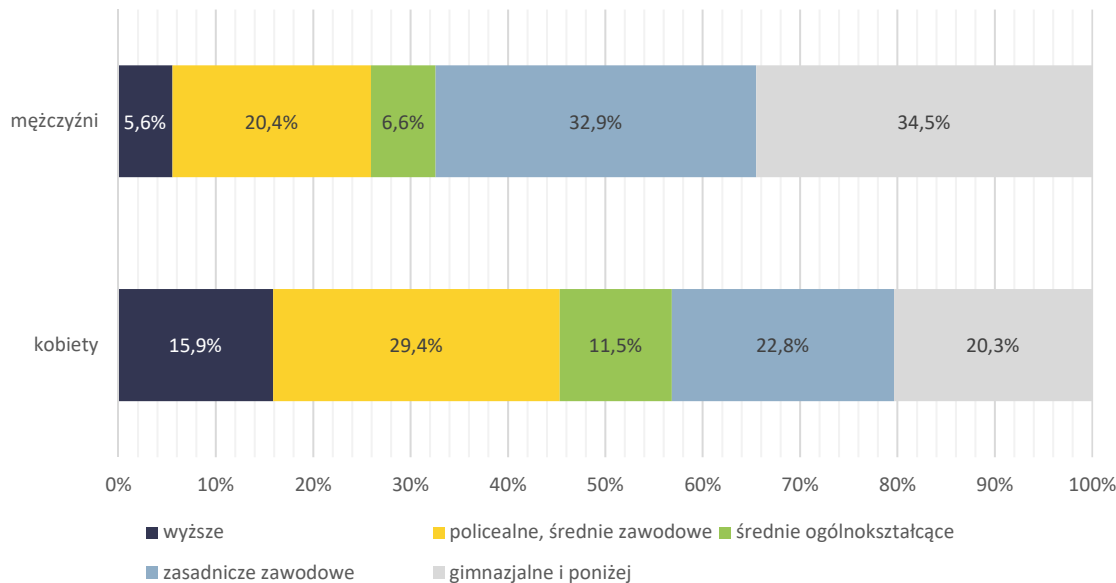
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie w 2019 r. zarejestrowano 3 330 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 51,4%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było zdecydowanie niższe niż w 2015 r.

⁵² <https://barometrzwodow.pl/>

Rysunek 115. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to najczęściej kobiety.

Rysunek 116. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie tomaszowskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę, że bezrobocie dotyczy stałych grup osób. wymienili wśród nich samotne matki, osoby uzależnione od alkoholu, osoby chore.

“ Mam ponad 50% stale bezrobotnych. Są to ludzie chorzy, alkoholicy, matki samotnie wychowujące dzieci. Jest nieduża dostępność żłobków.

Powiat tomaszowski organizuje specjalne targi pracy. Podczas nich pracodawcy mają okazję zapoznać się z kandydatami o pracę. działania te podejmowane są w celu zatrzymania procesu wyludniania się powiatu oraz opuszczania go przez osoby młode.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Zdaniem badanych powiat tomaszowski boryka się z dwoma problemami. Pierwszy z nich to wspomniany problem odpływu osób młodych do większych ośrodków miejskich.

„ Jak w mieście jest dużo młodych ludzi to miasto inaczej się rozwija. Młodzież migruje do większego miasta albo za granicę i energia rozwojowa tego miasta jest niższa.

Drugim istotnym problemem jest brak oferty rozrywkowej w powiecie oraz brak inicjatyw społecznych.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie tomaszowskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 241 osób) niż się zameldowało (947 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Tomaszów Mazowiecki (saldo 4,1) oraz Lubochnia (saldo 2,6), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Tomaszów Mazowiecki (saldo -5,6) oraz gminie wiejskiej Budziszewice (saldo -5,6).

Tabela 84. Migracja w powiecie tomaszowskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Tomaszów Mazowiecki (1)	344	126	218	692	330	362	-348	-5,6
Będków (2)	19	11	8	29	15	14	-10	-3,0
Budziszewice (2)	23	11	12	35	14	21	-12	-5,6
Czerniewice (2)	35	18	17	51	33	18	-16	-3,2
Inowódz (2)	47	23	24	39	25	14	8	2,1
Lubochnia (2)	91	52	39	72	47	25	19	2,6
Rokiciny (2)	61	49	12	53	32	21	8	1,3
Rzeczycza (2)	35	18	17	28	10	18	7	1,5
Tomaszów Mazowiecki (2)	192	158	34	146	109	37	46	4,1
Ujazd (2)	72	40	32	57	39	18	15	1,9
Żelechlinek (2)	28	14	14	39	17	22	-11	-3,3
Powiat tomaszowski	947	520	427	1 241	671	570	-294	-2,5

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu przyznali, że mieszkańcy ościennych jednostek terytorialnych przyjeżdżają do Tomaszowa Mazowieckiego do pracy, natomiast mieszkańcy tego miasta chętnie podejmują pracę w mieście wojewódzkim.

„ Natomiast Tomaszowianie odjeżdżają do Łodzi. Widzimy to po ilości pociągów. Jesteśmy dobrze skomunikowani z Łodzią. Dużo ludzi od nas pracuje w Łodzi. Spora też część pracuje w Warszawie.

Podkreślono także migracje osób młodych do większych ośrodków miejskich.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy wywiadu przyznali, że na obszarach wiejskich w powiecie tomaszowskim funkcjonują liczne gospodarstwa agroturystyczne.

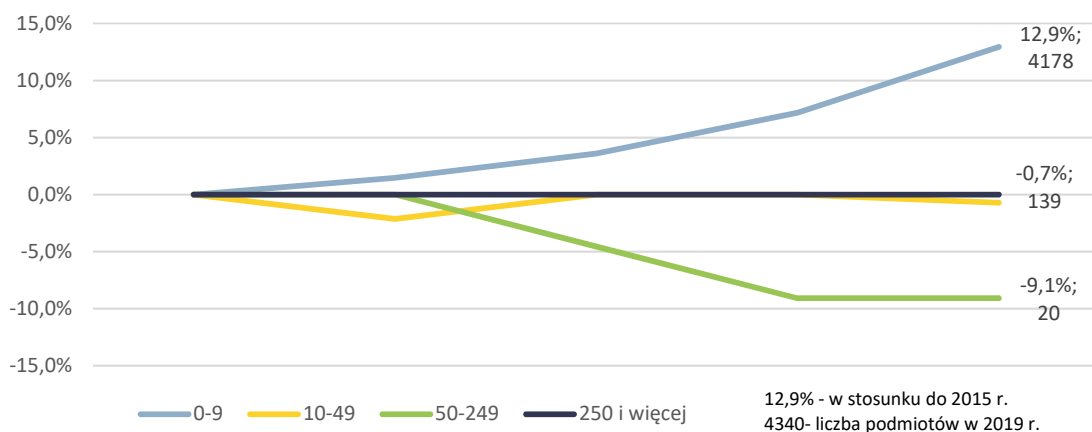
Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 44,2% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,7%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie przetwórstwa (15,6%), a firmy budowlane stanowiły 15,0%.

Tabela 85. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie tomaszowskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	184	4,2%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	14	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	679	15,6%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	18	0,4%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	32	0,7%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	652	15,0%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1030	23,7%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	301	6,9%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	115	2,6%
Sekcja J Informacja i komunikacja	65	1,5%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	97	2,2%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	81	1,9%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	229	5,3%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	128	2,9%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	68	1,6%
Sekcja P Edukacja	104	2,4%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	156	3,6%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	66	1,5%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	321	7,4%
ogółem	4 340	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

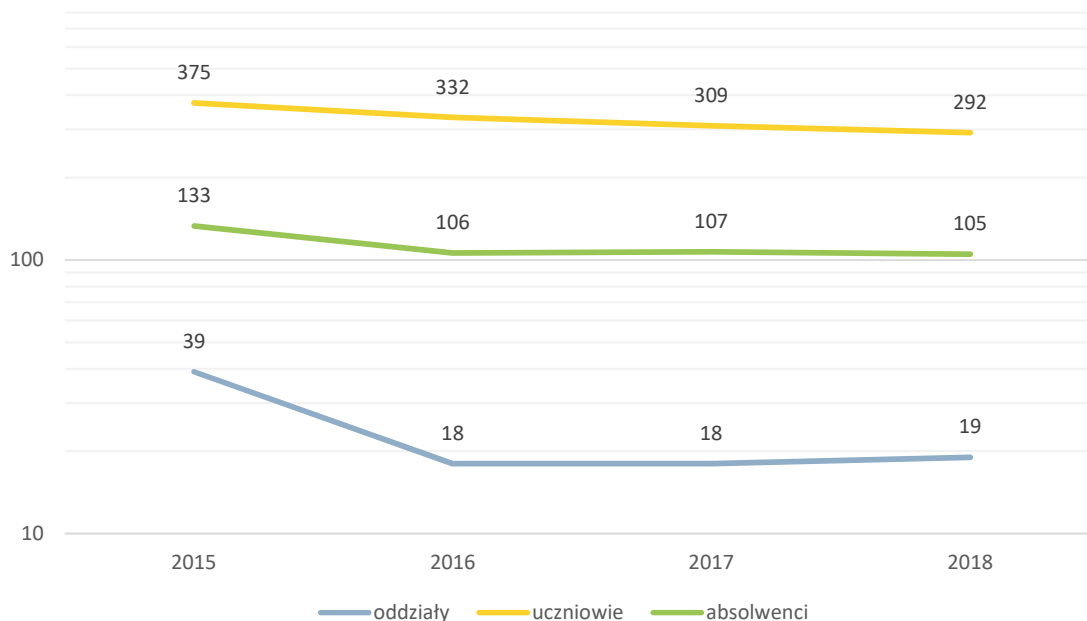
Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (12,9% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się spadek przyrostu firm zatrudniających od 50 do 249 osób (spadek o 9,1% w stosunku do 2015 r.) oraz zatrudniających 10-49 pracowników (spadek o 0,7% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 117. Podmioty gospodarcze w powiecie tomaszowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 39 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 22,1%), absolwentów (spadek o 21,1%) oraz oddziałów (spadek o 51,3%).

Rysunek 118. Szkolnictwo zawodowe w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Badani wysoki ocenili jakość szkół zawodowych, które funkcjonują na terenie powiatu tomaszowskiego.

“ Mamy wysoki poziom kształcenia u nas , szkoły naprawdę dobrze kształcą, mamy świetnie rozwinięte szkolnictwo zawodowe. Studenci drugiego roku są „wyłapywani” przez pracodawców i są zatrudniani na umowę o pracę.

W ciągu ostatnich czterech lat, powiat tomaszowski pozyskał ponad 16 milionów zł na kształcenie na staże zagraniczne oraz na zajęcia dodatkowe.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim realizuje projekt Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim w 2019 roku realizował szkolenia, których główne tematy to:

- Poszukiwanie pracy,
- BHP,
- Pozostałe usługi,
- Usługi transportowe w tym kursy prawa jazdy,
- Usługi stolarskie, szklarskie,
- Usługi krawieckie, obuwnicze,
- Usługi kosmetyczne, fryzjerskie,
- Usługi gastronomiczne,
- Usługi turystyczne,
- Ochrona środowiska,
- Ochrona osób i własności,
- Inne obszary szkoleń.

Powiat wieluński

POWIAT WIELUŃSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat wieluński zlokalizowany jest w centrum Polski, w południowo - zachodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z dziesięciu gmin, tworzy go aglomeracja miejska: Wieluń oraz gminy wiejskie: Biała, Czarnożyły, Konopnica, Mokrsko, Osjaków, Ostrówek, Pątnów, Skomlin i Wierzchlas. Łączna powierzchnia regionu wynosi 926 km², co stanowi 5,1% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat wieluński liczył 76 256 mieszkańców (3,1% ludności woj.), co przekładało się średnio na 82 osoby na 1 km².

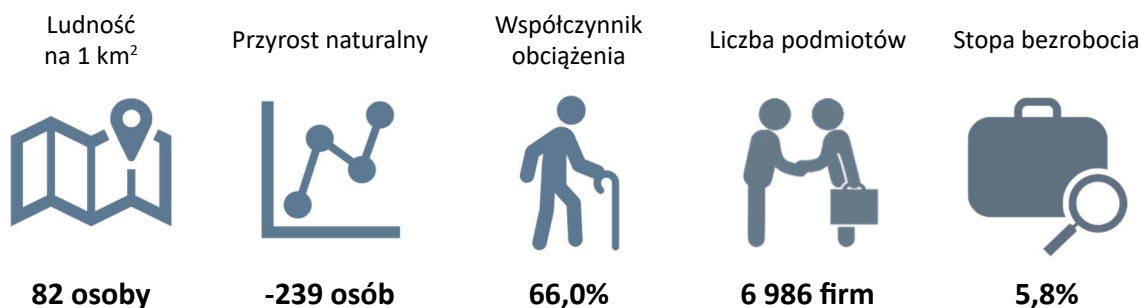
Przyrost naturalny wyniósł -239 osoby, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -3,13‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -298 osób (napływ – 845; odpływ – 1 075). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 66,0% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu wieluńskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 96,6 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 6 986 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 916 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,5%, a sektor publiczny - 3,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (27,9%), budownictwem (14,9%) oraz przetwórstwem przemysłowym (11,1%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w rolnictwie (42,4%), w przemyśle zatrudnionych było 27,5% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 17,6% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,8% i była wyższa o 0,4 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 119. Wybrane wskaźniki dla powiatu wieluńskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wieluńskiego wskazali jego dogodną lokalizację, która przyciąga inwestorów.

“ Jesteśmy na granicach 3 różnych województw. Drogi komunikacyjne przechodzą przez Wieluń w różne strony. Przejazd różnych ludzi jest dosyć duży. Zakładów pracy jest wiele, wiele jest takich, które są na skalę międzynarodową, które zatrudniają dużo osób.

W trakcie wywiadu zostało podkreślone historyczne znaczenie miasta. Wieluń był pierwszy zbombardowanym miastem podczas II wojny światowej.

“ *Historycznie – Wieluń się utożsamia z tragedią II Wojny Światowej – pierwsze bomby. Myślę, że o tym jesteśmy rozpoznawalni, może to nie jest chluba, ale śladami ofiar, które zginęły. Gdziekolwiek jesteśmy i powiemy Wieluń, to wszyscy to miejsce kojarzą.*

Za sukces gospodarczy powiatu uznano istnienie firmy Wielton, która ma swoje fabryki w innych krajach m.in.: Włochy, Francja, Niemcy, Ukraina.

“ *Końcówka lat 90., gdzie upadła firma i na bazie tego została stworzona. Ona ma powiązania z kapitałem niemieckim. Teraz chyba szczególnie. Firma prosperuje. Taki był pomysł założyciela, to pierwsze litery WIEL i TON, bo ton, że ciężar.*

Jako walor przyrodniczy wymieniono występowanie kamienia wieluńskiego, piaskowca oraz wapieni i piasków kolorowych.

W powiecie wieluńskim znajduje się Załęczański Park Krajobrazowy, który przez uczestników badania również został uznany za atut. Respondenci wskazali także, że w powiecie wieluński znajdują się liczne drewniane kościółki. W regionie jest ich 15. Powiat słynie również z Zamku Królewskiego. Powiat przygotował projekt Szlaku Bursztynowego, w którego ramach, wszystkie te kościółki zostały wyremontowane. Środki pozyskano z funduszy unijnych. Ponadto w powiecie wieluńskim znajdują się liczne szlaki rowerowe oraz spływy kajakowe.

Uczestnicy wywiadu podkreślali także bogatą ofertę turystyczną powiatu wieluńskiego.

“ *Przykładowo Stara Wieś - oferta wypoczynku – domki drewniane w przepięknym miejscu, zacisznym, zakole Warty. Wynajmuje się domek i można wypoczywać korzystając z atrakcji wodnych czy las, grzyby.*

“ *Gmina Osjaków - jest tam przystań, wybudowana altana, jest nowy gminny ośrodek kultury, z całym zapleczem.*

“ *Jest też możliwość skorzystania z jady konnej, pod Wieluniem, blisko. Szkółka. Ranczo w Kamionie. hipoterapia, stowarzyszenie TACY SAMI, dla osób niepełnosprawnych.*

Respondenci określili, iż edukacja w powiecie wieluńskim jest na wysokim poziomie. Uczniowie szkół odnoszą sukcesy ogólnopolskie.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- Budowę rancza w Kamionie,
- Rewitalizację terenów zielonych,
- Budowę lokali gastronomicznych,
- Budowę galerii handlowej,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat wieluński na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tę działalność stanowią 27,93% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane (powiat – 14,86%, średnia dla województwa – 13,4%). Przedsiębiorstwa działające w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe stanowią 11,09% wszystkich podmiotów w powiecie.

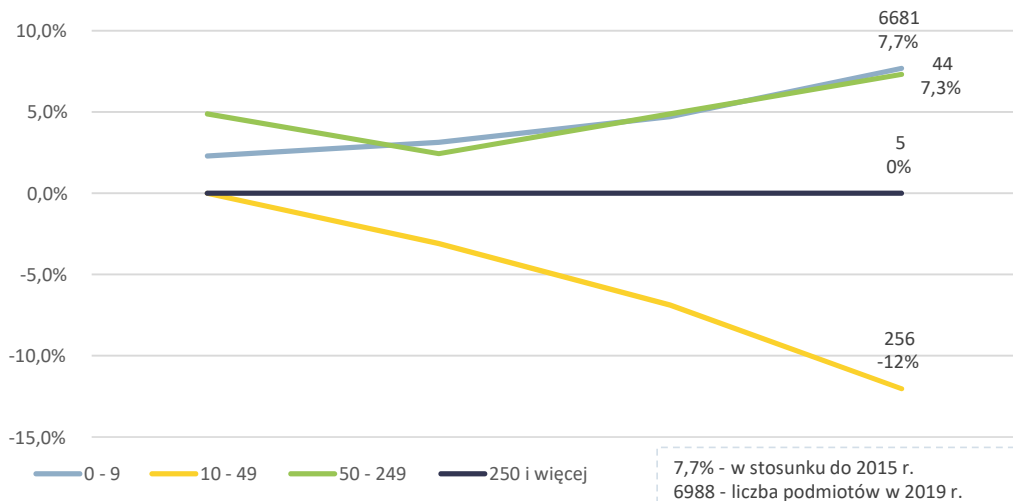

Tabela 86. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie wieluńskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	121	1,73%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	12	0,17%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	775	11,09%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,07%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	23	0,33%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 038	14,86%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 951	27,93%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	404	5,78%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	162	2,32%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	146	2,09%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	129	1,85%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	157	2,25%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	525	7,52%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	141	2,02%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	111	1,59%
Sekcja P - Edukacja	229	3,28%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	392	5,61%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	149	2,13%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	516	7,39%
Ogółem	6 986	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (6,8%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 477 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,7% (spadek o 35 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś duże przedsiębiorstwa – 2,0%.

Rysunek 120. Podmioty wg klas wielkości w powiecie wieluńskim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 29 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 715 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 87. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie wieluńskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	846	866	874	889	916
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	62	76	68	74	72
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	57	57	58	56	43
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	5	19	10	18	29
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	650	664	671	692	715

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania przyznali, iż w powiecie dostrzegalne jest odpływ młodych osób, które szukają prac w innych, większych ośrodkach miejskich. Powodem takiego stanu rzeczy jest możliwość lepszego zarobkowania w większych miejscach.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. RHS Sp. z o.o. - Sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych,
2. Spółdzielnia Dostawców Mleka w Wieluniu - Skup i przetwórstwo mleka. Profil produkcji obejmuje: mleko w proszku odtłuszczone, mleko spożywcze, napoje mleczne, masło, śmietanę, twarogi, serki smakowe. Największym uznaniem klientów cieszy się twarożek kanapkowo-sernikowy „Mój ulubiony”. W spółdzielni obowiązują standardy ISO 9001 oraz HACCP,

3. ZUGIL S.A. - Projektowanie, produkcja, montaż i uruchamianie urządzeń do mechanicznego, chemicznego i elektrochemicznego przygotowywania powierzchni oraz do nakładania powłok ochronnych i dekoracyjnych (malarnie mokre i proszkowe, galwanizernie); projektowanie, produkcja, wykonywanie i uruchamianie przemysłowych oczyszczalni ścieków; usługi w zakresie cynkowania ogniowego (urządzenia elektryczne, sejfy, szafy pancerne, konstrukcje stalowe, elementy maszyn budowlanych, suszarnia do drewna, prasy do pakietowania odpadów, piły do cięcia bloków skalnych),
4. WIELTON S.A. - Produkcja naczep, przyczep i zabudów samochodów ciężarowych,
5. KORONA CANDLES Sp. z o. o.- Produkcja pozostałych wyrobów, gdzie indziej niesklasyfikowana.

Uczestników wywiadu zapytano o największe w ich opinii przedsiębiorstwa. Wymienili oni: Wielton, Korona, Zugil, Elektryczne Centrum Ania, Mleczarnia, Pks, Szpital.

Na terenie powiatu działa 114 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,18% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁵³. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie wieluńskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (54 firmy).

Rysunek 121. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie wieluńskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵⁴	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	20	1,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	17	1,9%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	8	2,0%
	Energetyka	4	1,9%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	54	3,3%
	Informatyka i Telekomunikacja	11	2,0%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wytypowali takie firmy jak Wielton (produkcja naczep do ciężarówek).

⁵³ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁵⁴ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

- “ WIELTON to jest całe centrum laboratoryjne, które pod te najwyższej jakości produkcje przygotowuje technologie, ludzi. Myślę, że w tym zakładzie jest na wysokim poziomie. Nie umiem tego ocenić, bo nie jestem fachowcem.
- “ Zakład ma ofertę konkurencyjną w swojej technologii, potencjałe, który powoduje, że na tym rynku zachodnim, świetnie sobie radzi, we Włoszech, Francji czy Niemczech. On ma tam fabryki i na ich rynek, produkuje towar, który jest wysokiej jakości.

Ponadto badani wskazali na Centrum Elektryczne Ania, firmę Pellet. Wskazano także na wykorzystanie fotowoltaiki w powiecie wieluńskim. Wiele firm produkcyjnych w regionie wykorzystuje automatyzację do usprawnienia procesów produkcji.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁵⁵

Dla powiatu wieluńskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 88. Zawody deficytowe w powiecie wieluńskim

betoniarze i zbrojarze	lakiernicy	pracownicy służb mundurowych
brukarze	lekarze	psycholodzy i psychoterapeuci
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	masarze i przetwórcy ryb	ratownicy medyczni
kierowcy autobusów	murarze i tynkarze	robotnicy budowlani
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	spawacze
kierownicy budowy	operatorzy obrabiarek skrawających	ślusarze
kucharze	pielęgniarki i położne	

Źródło: Barometr zawodów

Zawodem nadwyżkowym w powiecie wieluńskim jest zawód ekonomisty.

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na kierowców samochodów ciężarowych.

- “ Firm transportowych jest bardzo dużo na naszym terenie, bo zapotrzebowanie na kierowców ciężarowych jest ogromne, cały czas szkolimy te osoby. Od razu znajdują pracę, to jest deficyt.

Ponadto badani wskazali, że na rynku pracy w powiecie wieluńskim brakuje pielęgniarek, fizjoterapeutów, farmaceutów.

Respondenci podkreślili także, że aktualnie pracodawcy poszukują pracowników chętnych do pracy bez względu na ich wykształcenie.

- “ Często jest tak, że przedsiębiorcy szukają, już nie według wykształcenia, tylko według chęci.

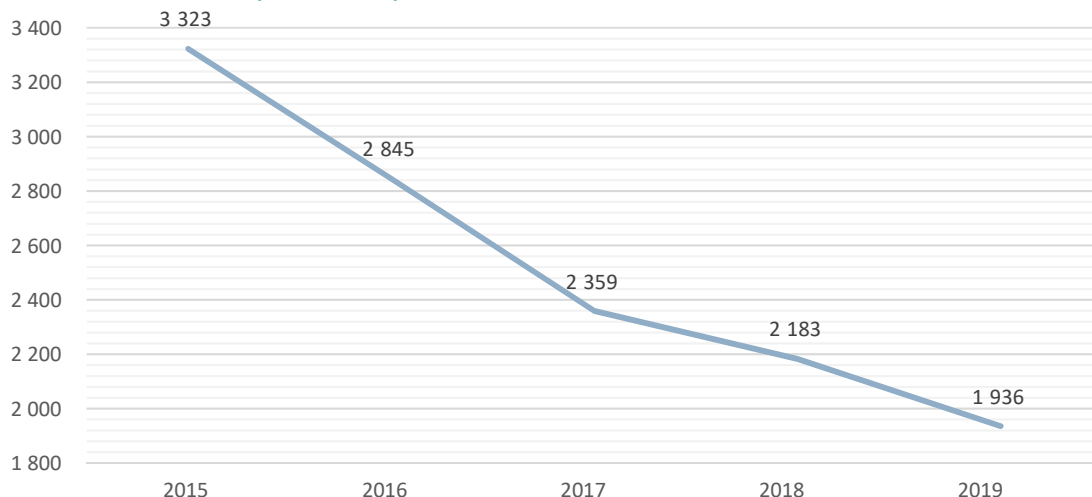
Deficyty na rynku pracy w powiecie uzupełniane są przez zatrudnianie pracowników z zagranicy, przede wszystkim są to obywatele Ukrainy.

⁵⁵ <https://barometrzwodow.pl>

„Chciałbym zwrócić uwagę na to, że jak spotykałem się z przedsiębiorcami, którzy prowadzą zajazdy, hotele, gastronomia i hotelarstwo, to powiedzieli mi jedno, że gdyby nie Ukraińcy to już dawno nie byłoby tyle miejsc w hotelach możliwych, bo jeszcze tylko oni utrzymują działalność.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieluniu w 2019 r. zarejestrowano 1 936 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 56,4%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

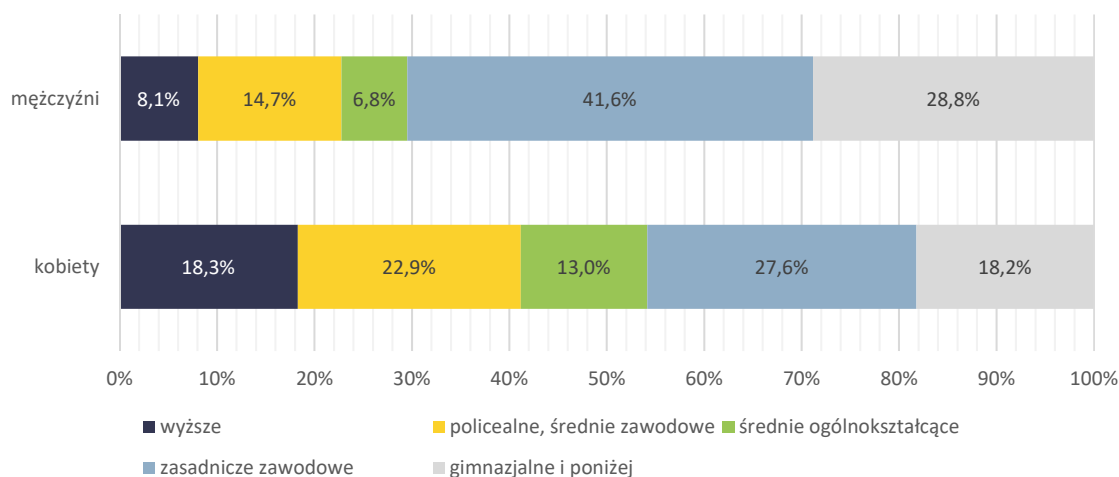
Rysunek 122. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wieluńskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to przede wszystkim kobiety.

Rysunek 123. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie wieluńskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na bezrobocie występujące wśród osób powyżej 50 roku życia, osób młodych oraz ludzi z niskimi kwalifikacjami, po szkole z wykształceniem podstawowym lub zawodowym.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Jako główną przeszkodę wymienili niskie zarobki. Zwrócono także uwagę na wysokie ceny mieszkań w regionie.

“ W UP oferty pracy są za najniższą krajową, naprawdę rzadko kiedy zdarza się oferta za wyższą stawką.

Zdaniem badanych przeszkodą w rozwoju jest także brak oferty rozrywkowej oraz kulturalnej dla mieszkańców.

“ Patrząc na młodzież, to nie ma za bardzo, gdzie tu wyjść. Jest jedynie kręgielnia. Ale tak poza tym, to nie ma, gdzie wyjść.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie wieluńskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (1 075 osób) niż się zameldowało (845 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie Wieluń – obszar wiejski (saldo 10,7), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Wieluń (saldo -9,4).

Tabela 89. Migracja w powiecie wieluńskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Biała (2)	51	32	19	67	16	51	-16	-2,9
Czarnożyły (2)	60	28	32	37	21	16	23	5,1
Konopnica (2)	47	22	25	44	20	24	3	0,8
Mokrsko (2)	40	18	22	67	30	37	-27	-5,0
Osjaków (2)	40	13	27	79	31	48	-39	-8,2
Ostrówek (2)	43	27	16	53	26	27	-10	-2,2
Pątnów (2)	36	17	19	90	37	53	-54	-8,3
Skomlin (2)	27	10	17	30	15	15	-3	-0,9
Wieluń (3)	420	207	213	533	228	305	-113	-3,6
Wieluń - miasto (4)	210	62	148	421	156	265	-211	-9,4
Wieluń - obszar wiejski (5)	210	145	65	112	72	40	98	10,7
Wierzchnas (2)	81	42	39	75	48	27	6	0,9
Powiat wieluński	845	416	429	1 075	472	603	-230	-3,0

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, , Holandia, Włochy.

Jeśli chodzi o kierunki emigracji za pracą i edukacją (zwłaszcza szkolnictwo wyższe) w obrębie kraju, są to przede wszystkim duże aglomeracje – Łódź, Warszawa, Kraków.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy badania zwrócili uwagę na spadek liczby gospodarstw rolnych w powiecie wieluńskim, a także na fakt, iż rolnicy którzy pozostali w powiecie doposażają swoje gospodarstwa i je rozwijają.

“ Tereny rolnicze, gdzie, kiedyś można było mówić, że mamy na wsi gospodarstwa, to dzisiaj na palcach jednej ręki można policzyć, ile jest gospodarstw faktycznie funkcjonujących w jednej wsi. To są gospodarze, którzy zaopatrzyli się w nowe sprzęty, przejęli grunty, albo wydzierżawili, umacniają się, mają odpowiedni sprzęt.

Na terenie powiatu działa Spółdzielnia Dostawców Mleka w Wieluniu. Obecnie jest jednym z większych producentów wyrobów nabiałowych w regionie łódzkim. Jej działalność koncentruje się na wytwarzaniu najwyższej jakości produktów nabiałowych: twarogów, twarogów, masła, napojów fermentowanych, mleka, śmietan, śmietanek i mleka odtłuszczonego w proszku.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 46,7% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,8%), co piąte przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (19,5%), a firmy przemysłowe stanowiły 13,0%.

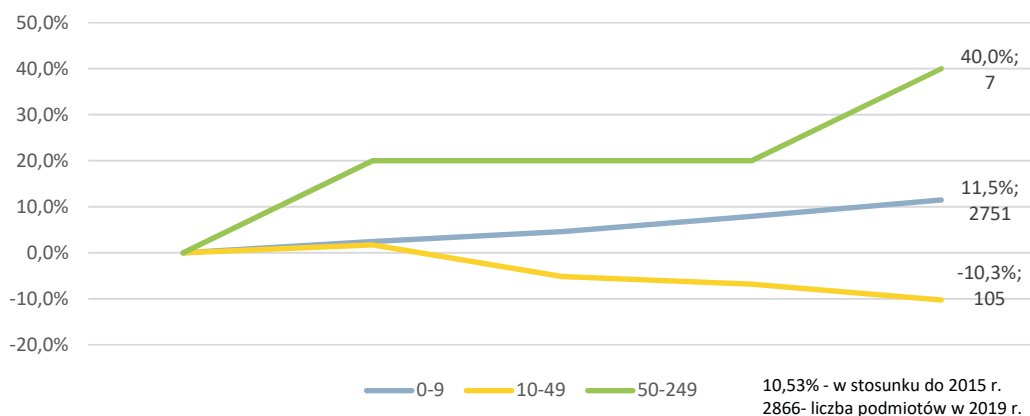
Tabela 90. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie wieluńskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	88	2,7%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	8	0,2%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	423	13,0%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,0%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	637	19,5%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	876	26,8%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	213	6,5%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	77	2,4%
Sekcja J Informacja i komunikacja	58	1,8%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42	1,3%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	14	0,4%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	133	4,1%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	56	1,7%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	84	2,6%
Sekcja P Edukacja	105	3,2%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	112	3,4%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	86	2,6%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	239	7,3%
ogółem	3 263	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (11,5% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 50 do 249 osób (wzrost o 40,0% w stosunku do 2015 r.). Z kolei od 2017 r. nastąpił znaczny spadek liczby firm, w których pracuje od 10 do 49 osób (spadek o 10,3% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 124. Podmioty gospodarcze w powiecie wieluńskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

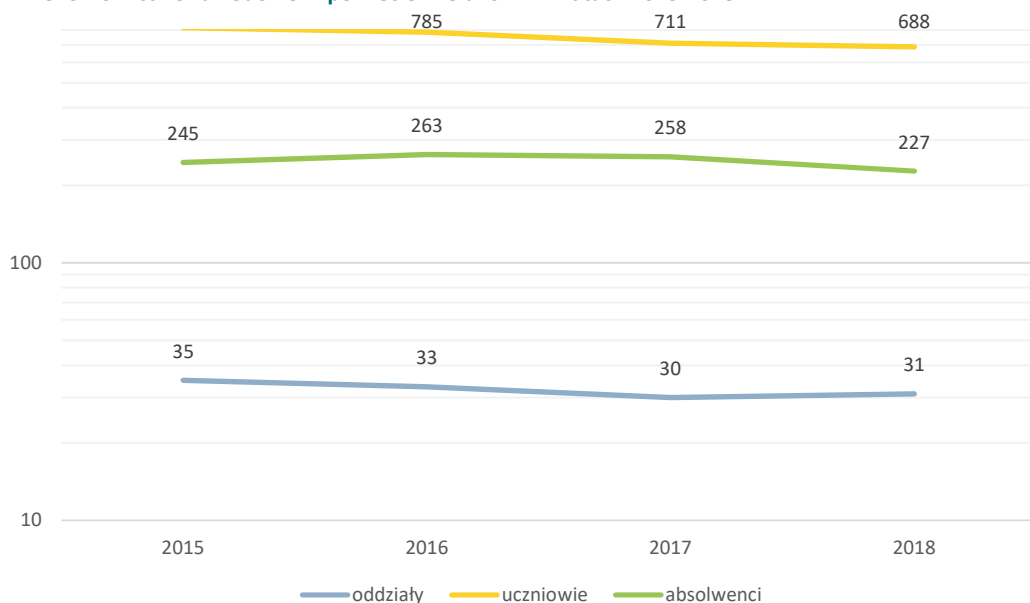
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 35 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 15,8%), absolwentów (spadek o 7,3%) oraz oddziałów (spadek o 11,4%).

Rysunek 125. Szkolnictwo zawodowe w powiecie wieluńskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. W powiecie podejmowane są starania w celu zaspokajania przez edukację potrzeb rynku pracy.

Jedno z największych przedsiębiorstw w regionie – Wielton - posiada klasę patronacką, gdzie głównie kształci się pod kierunki, które później zapewniają zatrudnienie w firmie. Również Centrum Elektryczne Ania przygotowując baterie, ładowania akumulatorów samochodowych itp. posiada swoje klasy patronackie w powiecie.

“ *Inicjatywą powiatu jest tworzenia klas patronackich, z myślą o tym, żeby tych naszych uczniów przejść później. To nie jest łatwe. Nikt nie może nikomu łatki przyłożyć, że będzie tutaj pracować. Ale jest to jakiś sposób zachęcenia do tego, może z tej klasy znajdzie się kilka osób, które zwiążą się z tym zakładem.*

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Wieluniu w 2020 roku realizuje następujące programy oraz projekty aktywizacji zawodowej:

projekt pn. „Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie wieluńskim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie wieluńskim,

Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi.

Powiatowy Urząd Pracy w Wieluniu w 2019 r. realizował szkolenia, których główne tematy to:

- Poszukiwanie pracy,
- BHP,
- Pozostałe usługi,
- Usługi transportowe w tym kursy prawa jazdy,
- Usługi stolarskie, szklarskie,
- Usługi krawieckie, obuwnicze,
- Usługi kosmetyczne, fryzjerskie,
- Usługi gastronomiczne,
- Usługi turystyczne,
- Ochrona środowiska,
- Ochrona osób i własności,
- Inne obszary szkoleń.

Powiat wieruszowski

POWIAT WIERUSZOWSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat wieruszowski zlokalizowany jest w centrum Polski, w zachodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z siedmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Lututów, Wieruszów oraz pięciu gmin wiejskich: Bolesławiec, Czastary, Galewice, Łubnice, Sokolniki. Łączna powierzchnia regionu wynosi 577 km², co stanowi 3,2% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat wieruszowski liczył 42 105 mieszkańców (1,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 73 osoby na 1 km².

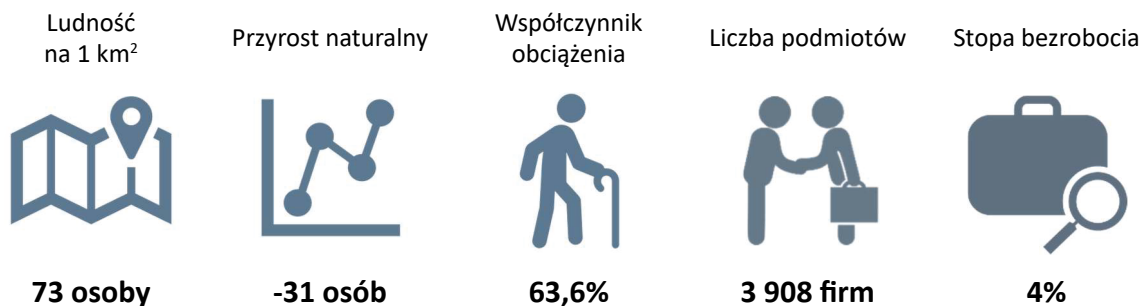
Przyrost naturalny wyniósł -31 osób, zaś stopa przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -0,74‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -46 osób (napływ – 471; odpływ – 517). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 63,6% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Przez teren powiatu wieruszowskiego przebiega droga krajowa nr 8 Warszawa – Wrocław, w pobliżu znajduje się także trasa szybkiego ruchu Warszawa – Katowice. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 105,8 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 3 908 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 928 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 96,8%, a sektor publiczny - 3,2%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (26,1%), budownictwem (15,5%) oraz przetwórstwem przemysłowym (16,4%).

Na koniec 2018 r. większość zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (38,3%), w rolnictwie zatrudnionych było 34,8% ogółu, zaś pozostałymi usługami zajmowało się 16,6% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4% i była niższa o 1,4 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 126. Wybrane wskaźniki dla powiatu wieruszowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Uczestnicy badania jako atut powiatu wskazali jego historię, są tu elementy Powstania Styczniowego. Na terenie powiatu wieruszowskiego jest postawiony słupek, w tym roku, odtworzony, znaleziony, graniczny rozbiorowy między Prusami a Cesarstwem Rosyjskim.

“Kiedyś mówiliśmy, że nasz powiat leży na pograniczu kilku województw, kilku religii, jest historyczny. Jeśli mówimy o Judaizmie, to tak, o Ewangelikach, to tak, o Katolikach to tak. Możemy mówić o kilku narodowościach, przestrzeni historycznej, na bazie rozbiorowej kraju.

Do atutów powiat wierszowski zaliczono także rzekę Prosnę oraz liczne zabytki, kościoły drewniane. Region wyposażony jest w liczne ścieżki rowerowe.

“ Szlaku rowerowego to mamy 500 km. Jesteśmy tak oszlakowani, że chyba nie ma takiego drugiego powiatu w woj. łódzkim. Jest też szlak turystyczny doliną rzeki Prosniej - 30 km.

Wyróżnikami powiatu są także biegi orientacje. W ubiegłym roku, przy współpracy z klubem kolarskim, utworzono 30 kilometrową trasę MTB.

“ Elektroniczne mapy można pobrać, przyjechać na 1 dzień, przejść ok 25 km po lesie, szukając słupków, które są usytuowane w obszarach leśnych za zgodą nadleśnictwa. Jest słupek ze znacznikiem, kartę się drukuje u siebie w domu, 30 takich punktów – słupków Pani znajdzie w lesie. Można przesłać do nas kartę – zdobędzie Pani odznakę. Mamy odznakę, była początkowo w 6 stopniach, teraz musieliśmy ją rozbudować do 2 dodatkowych, bo chętni przeszli nam wszystkie te trasy.

Podkreślono także duże zalesienie teren oraz występowanie licznych miejsc atrakcyjnych turystycznie. Zaznaczono jednak, że powiat wierszowski oferuje jedynie turystykę weekendową.

“ Mamy miejsca atrakcyjne, chociażby z tego względu, że jest bardzo duże zalesienie. Mamy gminę, która jest w 65% zalesiona. Mamy tam kilka tras rowerowych, ale to są piękne tereny leśne, w których się można po prostu zanurzyć, poczuć się jak na Mazurach. Nie ma tu akwenów.

Za sukces powiatu uznano wysoki poziom szkolnictwa ponadpodstawowego.

“ Mieliśmy finalistów olimpiad na szczeblu ogólnopolskim. Szkoła w rankingu miesięcznika, obie nasze szkoły, które prowadzimy, były wyróżniane brązową i srebrną tarczą.

Uczestnicy wywiadu wskazali inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat, wyróżniono:

- Budowę trasy MTB,
- Powstawanie nowych zakładów pracy,
- szereg inwestycji drogowych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat wierszowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Przedsiębiorstwa wpisane w tą działalność stanowią 26,13% wszystkich firm (średnia dla woj. 25,9%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (powiat – 16,4%, średnia dla województwa – 11,1%) oraz Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane (powiat – 15,48%, średnia dla województwa – 13,4%).

Tabela 91. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie wierszowskim

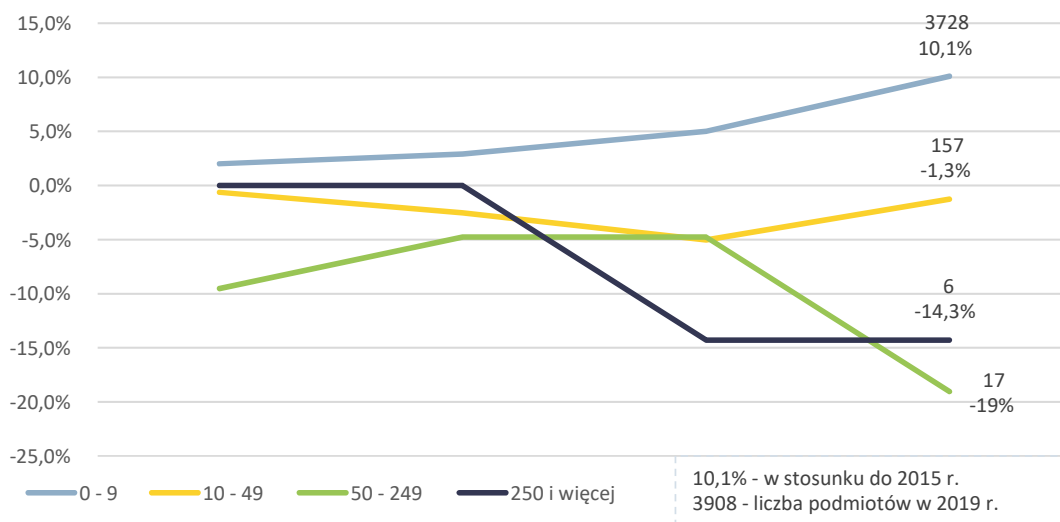
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	89	2,28%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	3	0,08%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	641	16,40%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,05%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	10	0,26%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	605	15,48%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 021	26,13%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	284	7,27%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	81	2,07%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	49	1,25%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	55	1,41%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	60	1,54%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	213	5,45%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	57	1,46%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	74	1,89%
Sekcja P - Edukacja	134	3,43%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	146	3,74%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	87	2,23%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	297	7,60%
Ogółem	3 908	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (9,4%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 342 firmy w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 4,0% (spadek o 2 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,5%, zaś duże przedsiębiorstwa – 3,8%.

Rysunek 127. Podmioty wg klas wielkości w powiecie wieruszowskim w latach 2015 - 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, a różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 44 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 734 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 92. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie wierszowskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	847	861	868	884	928
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	74	78	68	78	82
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	63	62	59	55	38
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	11	16	9	23	44
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	661	673	678	698	734

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu podkreślili monokulturowy charakter branż w powiecie wierszowskim. Wiodące kierunki działalności to przemysł meblowy oraz spożywczy.

“Kiedyś byliśmy potentatem w produkcji ryżowej. Kształciliśmy w branży krawcowej. Dzisiaj nie ma naboru na to. Są potrzeby, bo zakłady powoli odtwarzają te zawody. Jest potężne zapotrzebowanie na tapicera.

Respondenci ocenili, że powstanie dużych marketów spożywczych w powiecie negatywnie wpłynęło na małe i średnie przedsiębiorstwa, które w wielu przypadkach zamknęły swoją działalność.

“Tutaj w Wieruszowie INTERMARCHE, BIEDRONKI, POLO wykasowały na rynku sporo drobnych firm handlowych, sklepów, sklepików. Prawda jest taka, że każdy woli jechać do marketu, kupić coś, bo kupi tam 20 zł taniej.

Na obszarze powiatu znajdują się także tereny inwestycyjne Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. HM HELVETIA MEBLE Sp. z o. o. Spółka Komandytowa - Produkcja mebli skrzyniowych, sypialni, szaf oraz garderób,
2. PROMAL Sp. z o. o. - Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń dla przemysłu, handlu i nawigacji,
3. Pfeleiderer Wieruszów Sp. z o. o. - Produkcja płyt wiórowych surowych, laminowanych, oklejanych, formatek z płyt wiórowych i płyt oklejanych, blaty robocze,
4. Zakład Produkcyjno-Handlowy Marko Las - Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności, włączając ryby, skorupiaki i mięczaki,
5. WĘDLINKA Sp. z o. o. Spółka Komandytowa - Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów mięsnych,
6. M LINE Sp. z o. o. - Produkcja mebli.

Uczestnicy wywiadu wyróżnili następujące firmy: Livello, Madonis oraz Wędlinka, Agracol.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 80 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,53% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁵⁶. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie wieruszowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (41 firm).

Rysunek 128. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie wieruszowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁵⁷	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	15	1,0%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	14	1,6%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	8	2,0%
	Energetyka	0	0,0%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	41	2,5%
	Informatyka i Telekomunikacja	2	0,4%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani wytypowali takie firmy jak: Madonis i Agracol.

„ Szansą na rozwój jest ten MADONIS i AGRACOL, to jest konsorcjum kapitałowe w dwóch różnych profilach, środki ochrony, itd. A z drugiej strony - przemysł kosmetyczny, środki higieny, np. zasy-pały nas i całą Polskę środkami dezynfekcyjnymi, w momencie, kiedy wszedł COVID, przestawili produkcję całkowicie, szli na środki dezynfekcyjne.

Wymienione firmy posiadają swoje laboratoria, które są wysoce zautomatyzowane.

⁵⁶ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁵⁷ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁵⁸

Dla powiatu wierszowskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 93. Zawody deficytowe w powiecie wierszowskim

kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	pielęgniarki i położne	robotnicy obróbki drewna i stolarze
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	pracownicy socjalni	tapicerzy
masarze i przetwórcy ryb		

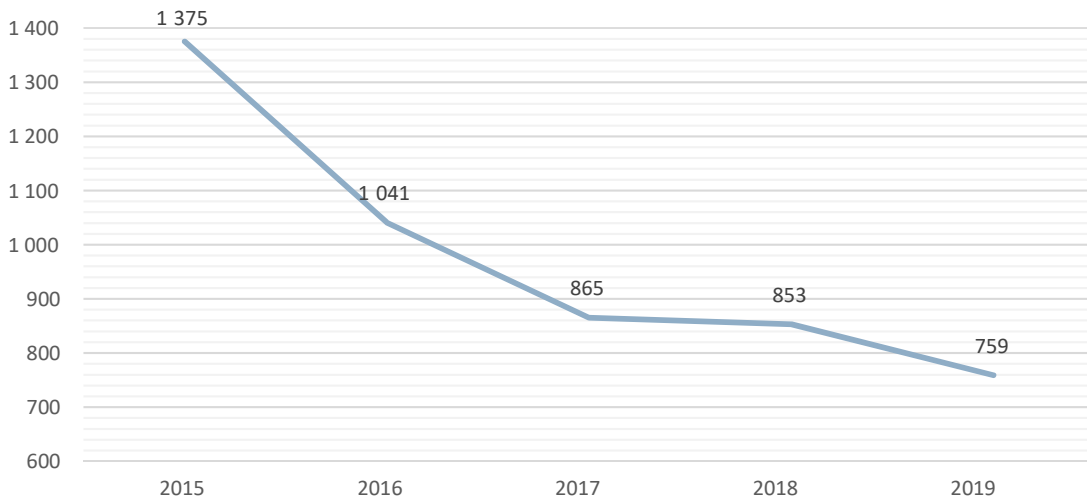
Źródło: Barometr zawodów

W wywiadzie respondenci przyznali, że na lokalnym rynku występuje duże zapotrzebowanie na informatyków, a także programistów.

„Otwieramy co roku 2 oddziały informatyków. I na razie popyt na rynku, na nich jest. Być może należałoby sprofilować kierunek i rozszerzyć o programowanie – programiści. Bo zaczynają być potrzebni. Ale informatyk jest na tyle sprawny, że sobie poradzi.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieruszowie w 2019 r. zarejestrowano 759 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 52,3%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

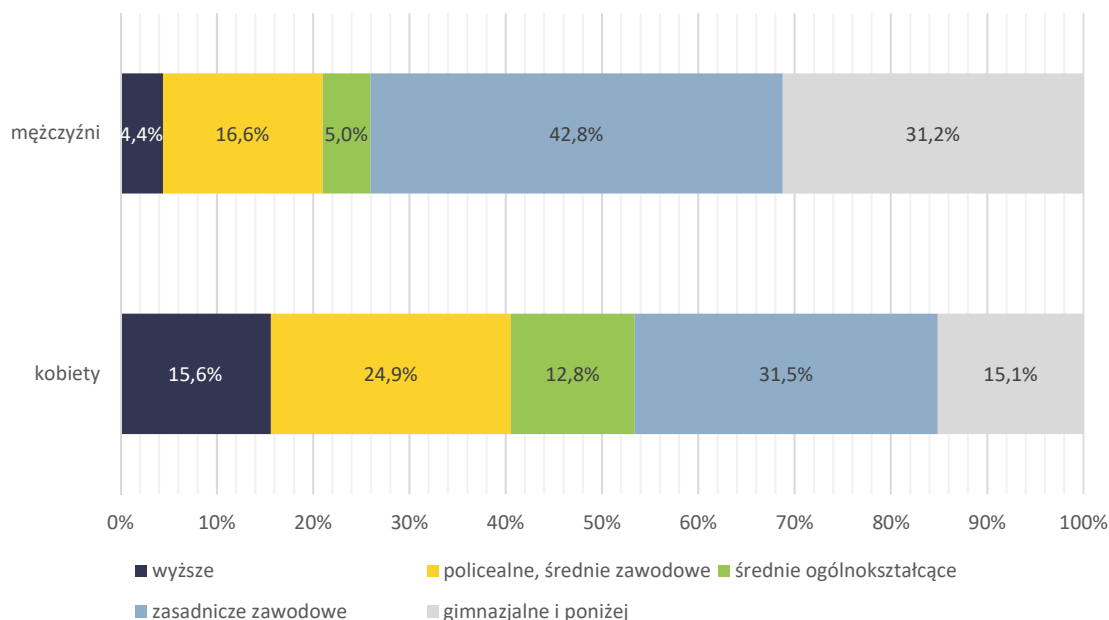
Rysunek 129. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wierszowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najczęściej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to głównie kobiety.

⁵⁸ <https://barometrzwodow.pl>

Rysunek 130. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie wieruszowskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania zwracali szczególną uwagę na bezrobocie występujące wśród osób powyżej 50 roku życia. Należy podkreślić, że podjęto już w tej sprawie działania i prowadzono nabór wniosków na dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia w 2020 roku. Celem dofinansowania było zachęcenie przedsiębiorców do zatrudnienia bezrobotnych w tej grupie wiekowej.

Jednocześnie dostrzega się, iż liczba zarejestrowanych osób nie jest równa liczbie osób aktywnie poszukujących zatrudnienia. Część osób pozostaje bez pracy z własnej woli, a rejestracja jest im niezbędna do posiadania ubezpieczenia. Zjawisko to występuje częściej u mężczyzn, którzy nie wykazują chęci do pracy. Z kolei kobiety nie podejmują pracy z powodu wysokich zarobków mężów.

Co istotne dla kobiet, osób powyżej 50 roku życia czy osób długotrwale bezrobotnych w powiecie organizowane są porady grupowe, w których uczestnicy mogą zdobyć informacje o rynku pracy, możliwościach zatrudnienia, sposobach wyszukiwania ofert pracy i pokonywania barier, a także uzyskać wiedzę z zakresu sporządzania dokumentów aplikacyjnych, przygotowania się do rozmowy z pracodawcą oraz planowania i określania celów.

Aby pozyskać nowych pracowników, pracodawcy podejmują różne działania, m.in. kursy doszkalające, premie motywujące czy współpracę z lokalnymi szkołami. Mimo to, doświadczeni pracownicy często porzucają pracę lokalną na rzecz większych firm spoza regionu lub wyjeżdżają za granicę, aby osiągnąć wyższe zarobki.

- “ Zwróciła się do nas firma z Piotrkowa Trybunalskiego, oni mieli zapotrzebowanie na operatorów obrabiarek skrawających, na szybko. A tego nie da rady tak szybko – trwa to 3 lata. Chcieli też spawaczy, a nie było jeszcze takiego kierunku. Dopiero teraz jest. Operatorzy obrabiarek już są, od jakiegoś czasu, ale zapotrzebowanie dzieciaków jest małe. Nie wiem czy boją się takiego zawodu. W tym roku tylko 4 osoby wybrały w pierwszej preferencji tego operatora.
- “ Mikro i średni przedsiębiorcy mają taki problem, że jak tego pracownika sobie wykształcą, to bardzo często jest odpływ. Albo otwierają sobie swoją firmę, albo uciekają do większych firm, albo wyjeżdżają za granicę i pracodawca zostaje z problemem.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Respondenci w pierwszej kolejności podkreślili, że powiat wierszowski jest niewielką jednostką terytorialną, co negatywnie wpływa na przyciąganie inwestorów. Problemem są też niskie płace w powiecie, które powodują odpływ wykształconych osób z regionu. Powiat wierszowski charakteryzuje się jednym z najniższych w kraju dochodów na 1 mieszkańca.

- “ Jest też taka obawa, że ktoś, kto przyjdzie z dyplomem, będzie miał pewnie oczekiwania finansowe. To się ze sobą później łączy, że poziom wynagrodzeń na terenie powiatu nie jest najwyższy. Gdybyśmy mieli tylko wykształconą kadrę, to przypuszczam, że prędzej czy później, ci ludzie by się oburzyli.
- “ Jesteśmy małym powiatem i potem te możliwości rozwoju, mimo posiadanego wykształcenia i zdobycia tej ścieżki kariery zawodowej i finansowej, to w większych miastach są większe.
- “ Myślę, że bardzo ważną kwestią jest to, że tutaj my nie mamy najwyższego dochodu na mieszkańca. Płace są tutaj dosyć niskie. My i Kępno jesteśmy zagłębiem meblowym, z jednej strony, ale wiadomo, że w Kępnie się nie najgorzej zarabia. A u nas oficjalny dochód na osobę jest dosyć niski. Jeden z najniższych w Polsce.

Wyzwaniem dla powiatu jest odpływ uczniów do ościennych powiatu w celu pobierania tam edukacji na poziomie ponadpodstawowy. Zwrócono uwagę, że aż 50% uczniów wybiera edukację w innych powiatach. Dużą konkurencją dla powiatu jest także miasto Łódź, do którego wyjeżdżają mieszkańcy regionu w celach zarobkowych.

- “ Problem polega na tym, że jesteśmy na tyle małym powiatem, sąsiadującym z dosyć prężnymi powiatami, które tak naprawdę zabierają nam 45-50% absolwentów. Ale to już tradycja, zwłaszcza w liceach, uczniowie idą do wieluńskiego, kępińskiego, wybierają sobie specyficzny profil, jakiś artystyczny. My zagospodarowujemy ok 50%, w tym roku zanoszą się na to, że z pierwszego wyboru sięgamy po 60%.

Jako przeszkodę w rozwoju i zatrzymaniu ludności w powiecie wskazano brak oferty kulturalnej oraz rozrywkowej.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie wierszowskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (517 osób) niż się zameldowało (471 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie Wieruszów – obszar wiejski (saldo 5,0) oraz gminie wiejskiej Czystary (saldo 4,8), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie wiejskiej Łubnice (saldo – 6,9).

Tabela 94. Migracja w powiecie wierszowskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Bolesławiec (2)	43	20	23	49	15	34	-6	-1,5
Czystary (2)	67	22	45	48	13	35	19	4,8
Galewice (2)	61	30	31	76	29	47	-15	-2,4
Lututów (2)	30	17	13	48	24	24	-18	-3,9
Łubnice (2)	20	5	15	48	24	24	-28	-6,9
Sokolniki (2)	89	30	59	75	33	42	14	2,8

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Wieruszów (3)	161	66	95	173	61	112	-12	-0,8
Wieruszów - miasto (4)	69	16	53	110	33	77	-41	-4,8
Wieruszów - obszar wiejski (5)	92	50	42	63	28	35	29	5,0
Powiat wieruszowski	471	190	281	517	199	318	-46	-1,1

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Niemcy, Wielka Brytania, Holandia, Francja i Włochy.

Jeśli chodzi o kierunki emigracji za pracę i edukacją (zwłaszcza szkolnictwo wyższe) w obrębie kraju, są to przede wszystkim duże aglomeracje – Łódź, Wrocław.

“Przed wszystkim duże ośrodki miejskie, ja uważam, że Wrocław, myślę, że on jest takim głównym ośrodkiem przemysłu, że on wysysa od nas.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy badania zauważyli, że jedną z głównych branż powiatu wieruszowskiego jest rolnictwo.

“Powiat jest raczej o charakterze rolniczym. To musimy jasno powiedzieć, że gro gmin to są rejony rolnicze przede wszystkim. Natomiast w tym rolnictwie nie pracuje zbyt duża liczba osób, bo oni też szukają zatrudnienia dodatkowego, ale to są przede wszystkim rejony rolnicze.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 57,6% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,9%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (17,3%) lub były to firmy przemysłowe stanowiły 17,3%.

Tabela 95. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie wieruszowskim

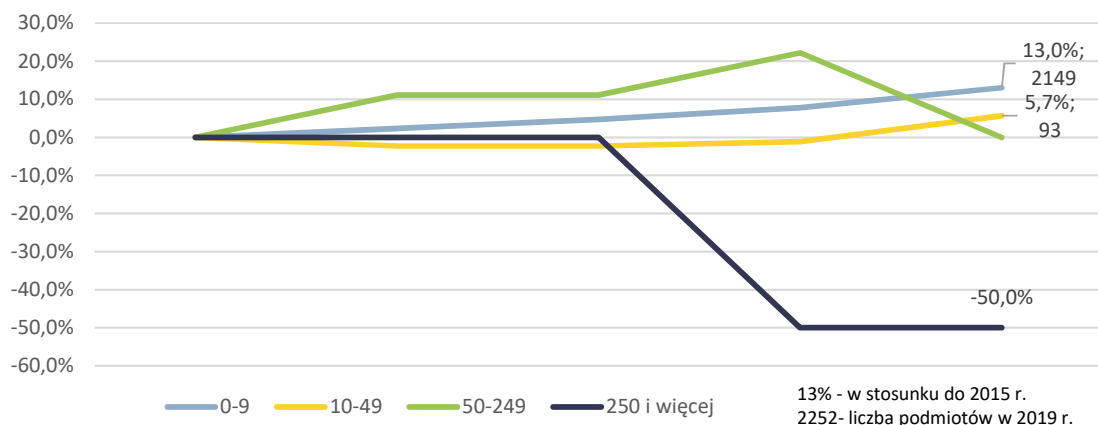
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66	2,9%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	1	0,0%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	389	17,3%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,1%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	389	17,3%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	538	23,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	186	8,3%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	44	2,0%
Sekcja J Informacja i komunikacja	20	0,9%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	31	1,4%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	15	0,7%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	98	4,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	36	1,6%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	55	2,4%
Sekcja P Edukacja	91	4,0%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	60	2,7%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	63	2,8%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	161	7,1%
ogółem	2 252	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (13,0% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również przyrost firm zatrudniających od 10 do 49 osób (wzrost o 5,7% w stosunku do 2015 r.). Nastąpił znaczący spadek liczby firmy zatrudniających powyżej 250 pracowników (spadek o 50,0% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 131. Podmioty gospodarcze w powiecie wierszowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

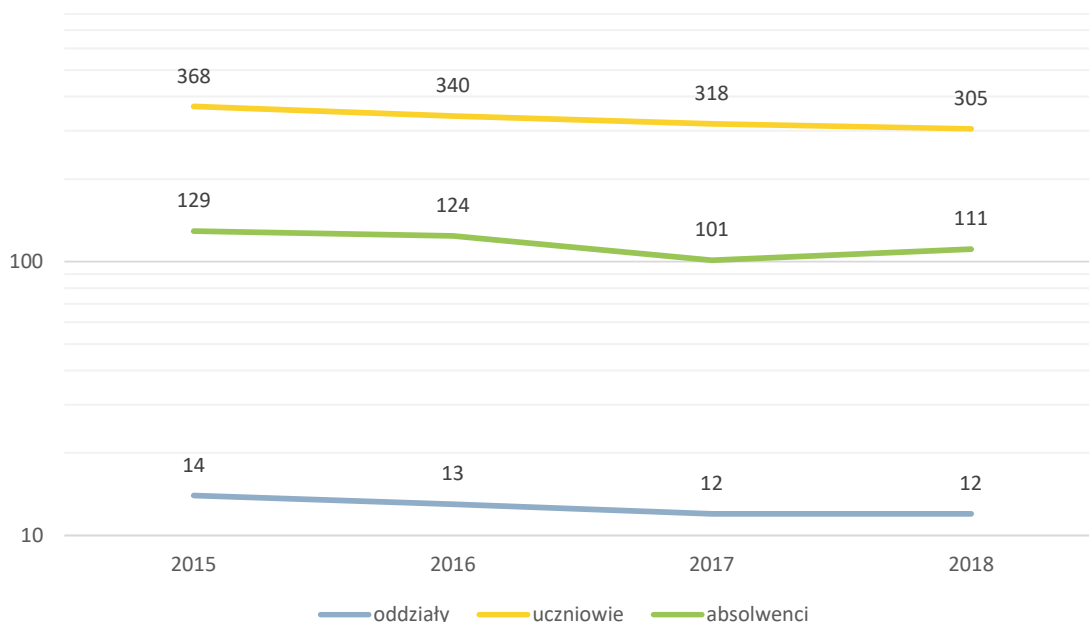

Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 14 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 17,1%), absolwentów (spadek o 14%) oraz oddziałów (spadek o 14,3%).

Rysunek 132. Szkolnictwo zawodowe w powiecie wieruszowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu potwierdzili, że obecne kierunki kształcenia oferowane w powiecie są wystarczające. Wrócono szczególną uwagę na wysoki poziom szkolnictwa ponadpodstawowego, tworzenie nowych kierunków kształcenia, które odpowiadają na potrzeby rynku pracy. Szkoły podejmują współpracę z pracodawcami w celu tworzenia klas patronackich.

„Kształcimy we wszystkich zawodach, w których mamy chętnych. To są szkoły wielozawodowe. Oni idą na praktyki, kształcą się, nie tylko kierunki ogólne, ale i praktyczne zawodowe. Jeśli chodzi o technikę to kształcimy, na dzień dzisiejszy, w kierunkach informatyk, logistyk, ekonomista, mechatronik, handlowiec, hotelarz.

„Mamy podpisane porozumienia z przedsiębiorcami. LO ma podpisane o współpracy z firmą korporacyjną MADONIS. Zespół Szkół Ponadpodstawowych ma podpisane porozumienie. Otwieramy tam klasę patronacką, praktyki będą realizowane. Produkcja mebli.

W szkolnictwie zawodowym funkcjonuje stanowisko dyrektora do spraw wychowawczych, który zajmuje się nadzorem nad praktykami uczniowskimi.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Wieruszowie w 2020 roku realizował następujące programy/projekty na rzecz aktywizacji zawodowej:

Aktywizacja Osób po 29. Roku Życia Pozostających Bez Pracy w Powiecie Wieruszowskim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie wieruszowskim

oraz Projekt Aktywizacja Osób Młodych Pozostających Bez Pracy w Powiecie Wieruszowskim, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie wieruszowskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Wieruszowie w 2019 roku realizował szkolenia, których główne tematy to:

- Poszukiwanie pracy,
- BHP,
- Pozostałe usługi,

- Usługi transportowe w tym kursy prawa jazdy,
- Usługi stolarskie, szklarskie,
- Usługi krawieckie, obuwnicze,
- Usługi kosmetyczne, fryzjerskie,
- Usługi gastronomiczne,
- Usługi turystyczne,
- Ochrona środowiska,
- Ochrona osób i własności,
- Inne obszary szkoleń.

Powiat zduńskowski

POWIAT ZDUŃSKOWOLSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat zduńskowski zlokalizowany jest w centrum Polski, w środkowo-wschodniej części województwa łódzkiego. Powiat składa się z ośmiu gmin, tworzą go dwie aglomeracje miejskie: Zduńska Wola i Szadek oraz 4 gminy: Zduńska Wola (gmina miejska), Szadek (gmina miejsko-wiejska), Zapolice (gmina wiejska) oraz Zduńska Wola (gmina wiejska). Łączna powierzchnia regionu wynosi 369 km², co stanowi 2,0% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat zduńskowski liczył 66 380 mieszkańców (2,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 180 osób na 1 km².

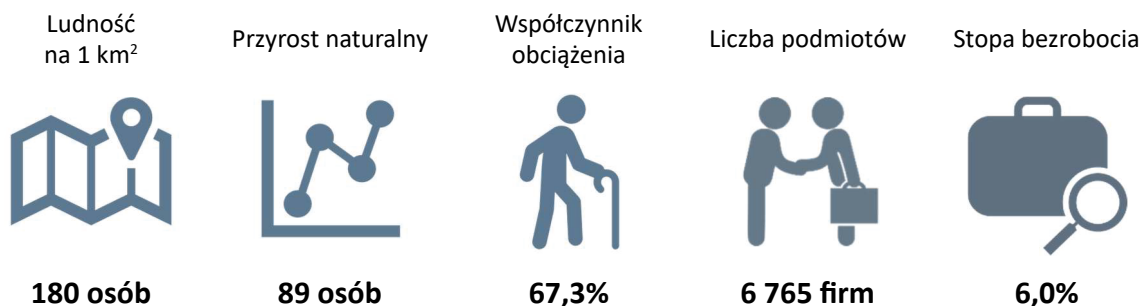
Przyrost naturalny wyniósł 165 osób, zaś stopę przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -2,49‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -226 osób (napływ – 541; odpływ – 767). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 67,3% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Przez powiat zduńskowski przebiegają drogi wojewódzkie nr 710, 473, 482 oraz droga ekspresowa S8. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 114,1 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 6 765 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 1 019 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,4%, a sektor publiczny - 2,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (24,2%), budownictwem (19,9%) oraz przetwórstwem przemysłowym (11,3%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (44,5%), w sektorze usług zatrudnionych było 22,3% ogółu, zaś rolnictwem zajmowało się 16,1% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 6,0% i była wyższa o 0,6 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 133. Wybrane wskaźniki dla powiatu zduńskowskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Zdaniem uczestników wywiadu, atutem powiatu z pewnością jest atrakcyjne dziedzictwo kulturowe. Przedstawiciele powiatu są dumni ze swojego patrona, którym jest wybitna postać - Maksymilian Maria Kolbe.

“ W Zduńskiej Woli samej mamy dom urodzenia Maksymiliana Marii Kolbe, który jest patronem powiatu i miasta. Święty, który pochodził z naszego miasta, który oddał życie w obozie koncentracyjnym za współwięźnia. Jeśli się zagłębimy, jeśli chodzi o samą postać świętego, był człowiekiem renesansu, ponieważ dzięki niemu powstała drukarnia, która wydawała gazetę, założył ochotniczą straż pożarną. Był człowiekiem, który był w trakcie otwierania stacji radiowej. Był innowacyjną i bardzo ciekawą osobą jako człowiek. Nie jako sam ksiądz, ale jako sama osoba.

Ponadto na terenie powiatu najważniejszymi zabytkami są zabytkowy kościół romański z XIII w. w Strońsku oraz kościół z XIV w. w Szadku – najcenniejszy zabytek sztuki gotyckiej w regionie. W Zduńskiej Woli czynny jest również skansen starych lokomotyw oraz znajdują się trzy muzea.

Mocną stroną powiatu jest również obecność obszarów chronionych, atrakcyjnych turystycznie, z których należy wymienić przede wszystkim: rezerwat „Jamno” - położony na terenie gm. Szadek; rezerwat „Jabłecznik” - położony na terenie gm. Zduńska Wola; rezerwat „Wojślawice” położony na terenie gm. Zduńska Wola oraz rezerwat „Korzeń” - położony na terenie gm. Zapolice. Ponadto na terenie powiatu znajdują się: Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, użytki ekologiczne, a także część Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

“ Rezerwat Korzeń chyba najbardziej bym polecała ze względu na to, że jest najbardziej zachowana, niezmieniona przyroda. Rzeki, mokradła są zachowane. Tam rzeczywiście jest najmniej ingerencji człowieka. Na Warcie bardzo często są organizowane spływy kajakowe.

Mimo swojej stosunkowo niewielkiej powierzchni, powiat posiada możliwości rozwoju turystycznego. Wyróżniają się pod tym względem gminy Zapolice i Szadek, gdzie istnieją warunki do uprawiania aktywnego wypoczynku (turystyka piesza, rowerowa, kajakowa, jeździectwo czy narciarstwo biegowe). Na terenie powiatu występują liczne kompleksy leśne, umożliwiające wypoczynek weekendowy i zachęcające zbieraczy runa leśnego do odwiedzenia ich. Warte obejrzenia są również dwory i parki podworskie.

Turyści mogą również skorzystać ze szlaków turystycznych, takich jak: Pieszsz szlak turystyczny „Wokół Zduńskiej Woli” o długości 22 km; Pieszsz szlak turystyczny „Uroczysk i rezerwatów” o długości 16 km; Rowerowy szlak turystyczny „W środku Polski - ziemia znana i nieznana” o długości 66 km oraz pieszy Szlak Walk nad Wartą.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, należy zaznaczyć, że miasto Zduńska Wola położone w centrum powiatu stanowi ważny ośrodek przemysłu lekkiego i materiałów budowlanych z rozbudowaną bazą usług. Otaczające miasto gminy mają charakter głównie rolniczy z możliwością rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej na obszarach południowych nad rzeką Wartą. Coraz większego znaczenia w powiecie nabiera też przetwórstwo rolne głównie owocowo-warzywne i produkcja wyrobów włókienniczych.

Niewątpliwym atutem powiatu jest również dobre skomunikowanie z Łodzią, dzięki trasie S8.

“ Jesteśmy płożeni w takich dogodnych warunkach, bo mamy S8, więc przejazd do Łodzi jest dosyć szybki i część naszego powiatu jeździ do Łodzi do pracy czy nawet w inne kierunki jeżdżą. Skomunikowani jesteśmy bardzo dobrze.

Mocną stroną powiatu jest fakt, że posiada on dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunikacji publicznej w związku z czym zapewnione są bezpośrednie połączenia wszystkich gmin ze stolicą powiatu oraz stolicą województwa. Obsługę pasażerów prowadzą takie przedsiębiorstwa jak Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Zduńska Wola, PKP Przewozy Regionalne.

Uczestnicy powiatu zapytani o inwestycje wskazali, że w ostatnich latach powiat rozpoczął realizację około 15 dużych inwestycji.

“ Były różne, zarówno inwestycje drogowe, kubaturowe, w zależności od rangi tej inwestycji. Jeśli chodzi o dziedziny to były to inwestycje liniowe, promocyjne, związane z aktywizacją zawodową, edukacją w bardzo dużej mierze, ze sportem. Także dosyć szeroko tutaj.

“ Bardzo dużo inwestycji powiat poczynił, termomodernizacje szkół (...), inwestycja też w zabytki, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe.

Z kolei jako przykłady prywatnych inwestycji w powiecie wskazano:

- Budowa farm fotowoltaicznych
- Budowa bloków mieszkalnych
- Budowa galerii handlowej

Badani nie potrafili odpowiedzieć, w jaki sposób inwestycje zrealizowane przez powiat przełożyły się na wzrost zatrudnienia w regionie.

“ Nie przewidujemy wzrostu, takiego bezpośredniego wzrostu rezultatu w postaci zwiększenia ilości miejsc pracy w tych inwestycjach, które są prowadzone przez nas. Mają one na celu oczywiście tworzenie klimatu przyjaznego dla przedsiębiorcy np. wybudowanie, poprawienie stanu drogi, która mogłaby być drogą dojazdową do jakiegoś zakładu pracy. Co być może pozwoli na jego rozwój. To, co możemy zrobić, to jest odnoszenie jakości mieszkańca, który może ściągnąć potencjalnego przedsiębiorcę, pracodawcę.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat zduńskowski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja F (budownictwo). Przedsiębiorstwa wpisane w Obiekty budowlane i roboty budowlane stanowią 19,9% wszystkich firm (średnia dla woj. 13,4%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 24,2%, średnia niższa o 1,7 p.p.).

Tabela 96. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie zduńskowskim

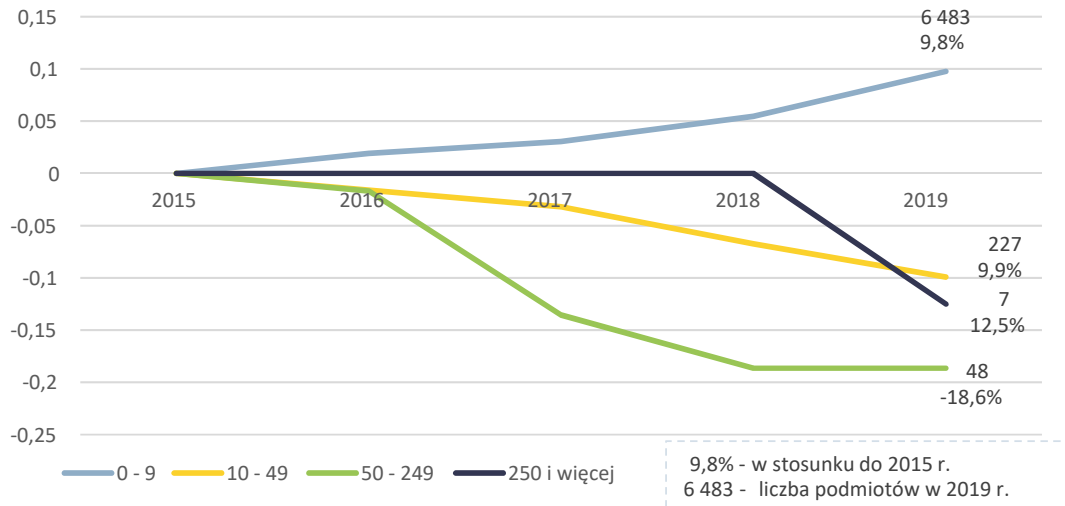
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	72	1,1%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	10	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	764	11,3%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	22	0,3%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	19	0,3%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 346	19,9%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1635	24,2%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	401	5,9%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	134	2,0%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	139	2,1%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	167	2,5%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	168	2,5%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	536	7,9%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	138	2,0%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	56	0,8%
Sekcja P - Edukacja	213	3,1%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	322	4,8%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	126	1,9%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	495	7,3%
Ogółem	6 765	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (8,7%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 577 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49

pracowników stanowiły 3,4% (spadek o 25 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,1%.

Rysunek 134. Podmioty wg klas wielkości w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Od 2017 roku wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Wskaźnik jednostek wykreślonych z rejestru w 2019 roku był znacznie niższy niż w latach 2015-2018. Różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru w 2019 roku wynosi 40 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 815 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 97. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	922	942	953	977	1 019
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	87	91	84	97	98
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	75	75	72	77	58
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	12	16	12	20	40
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	722	735	745	778	815

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem badanych aktualnie nie można jednoznacznie wskazać, która branża jest dominująca w powiecie.

„Ja bym powiedziała, że wszystko jest zrównoważone, że nie mamy przewagi jakiejś branży.

Powiat zduńskowolski w przeszłości słynął z branży włókienniczej i kolejnictwa. Obecnie obie branże znajdują się w kryzysie.

„Byliśmy takim miastem włókienniczym i bardzo dużo było u nas zakładów takich. I był Zespół Szkół Włókienniczych, gdzie były kształcone na szwaczki. Dziewczyny, które szyły, krawcowe, itd. Teraz to zanika i jest problem z tym zawodem. Ale to zanika, ze względu na to, że młodzież (...) Nie chcą iść do szkół zawodowych.

“ Była miasteczkiem też kolejowym takim. Kolejnictwo się rozwijało, a teraz niestety jest ta stagnacja.

Zdaniem rozmówców w powiecie dość dobrze radzą sobie punkty usługowe, których jest dość dużo. Występuje jednak problem w rozwoju branży handlowej.

“ Handel to kiepsko. Bardzo kiepsko. Jeśli brać pod uwagę sklepy, jakieś małe sklepy to często otwierają się, szybko się zamykają.

W opinii uczestników wywiadów, o ile przyszłym przedsiębiorcom powiat stwarza dogodne warunki do rozpoczęcia działalności, to na rynku istnieje duża rotacja mikro i małych przedsiębiorstw. Wiele podmiotów po otrzymaniu dofinansowania utrzymuje firmę jedynie przez obowiązkowy rok, a następnie zamyka działalność.

“ Na pewno z urzędu pracy dostają wsparcie przedsiębiorcy, osoby, które chcą otworzyć swoją działalność. Rok muszą prowadzić tą działalność, więc nie mają wyjścia, prowadzą tą działalność. Jednak później, w większości się zamykają, może 20% zostaje. A reszta się zamyka.

“ Warunki mają, tylko czasami ta branża, którą próbują rozwinąć, nie do końca znajduje odbiorcę.

Badani poinformowali, że przed wybuchem pandemii COVID-19 w powiecie panował rynek pracownika, jednak kryzys gospodarczy nieco zmienił tą sytuację. Niemniej można śmiało powiedzieć, że przed lockdownem w przypadku wielu pracowników najniższego szczebla, pracodawcy oczekiwali jedynie chęci do pracy.

“ Szukają osoby, która będzie chętna do pracy, bo jeśli jest chętny, chce się czegoś uczyć, to każdy pracodawca oferuje szkolenia, przygotowanie do pracy na tym stanowisku pracy. Ale wiele osób, które są zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne, są tylko tam sztucznie, tylko po ubezpieczenia, ale sama chęć, żeby pracować jest kluczem.

Szczególnie mało wymagań mają pracodawcy w stosunku do niskowykwalifikowanych pracowników, którzy chcieliby podjąć pracę w budownictwie.

“ Jak ktoś pracuje w Łodzi, a mieszka w Zduńskiej woli to pracodawca organizuje transport, wszystko związane z ubezpieczeniami, socjałem, żeby pracownik był uprzejmy pracować.

Sytuacja na rynku pracy wygląda nieco inaczej w przypadku stanowisk dla osób z wyższym wykształceniem. Tu niejednokrotnie za problemy z rekrutacją mogą być odpowiedzialni przedsiębiorcy, którzy poszukując osoby z wysokimi kwalifikacjami oferują jednocześnie niskie wynagrodzenie. Jak ironicznie skomentowali to badani:

“ Młody, 3 języki i za najniższą krajową

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. BMI ICOPAL sp. z o.o. - producent systemów hydroizolacyjnych i termoizolacyjnych w Polsce.
2. Ferax sp. z o.o. czołowy producent wyrobów pończosznich i bezszwowych, posiadający jedną z największych i najnowocześniejszych fabryk w Europie.
3. Arimex Damis sp. z o.o. – właściciel marketów spożywczych
4. Firma Transportowo Spedycyjno Handlowa Mielczarek Andrzej - dynamicznie rozwijające się przedsiębiorstwo, które działa w sektorze transportowym nieprzerwanie od 1986 r.
5. BORG Automotive sp. z o.o. dostarcza na europejski rynek wtórny najlepsze regenerowane części samochodowe odpowiadające standardom OE.
6. WOLA sp. z o.o. – producent skarpetek.
7. SP Medical sp. z o.o. - producent urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne
8. Filati Mirosław Kubiak, spółka jawna – producent odzieży termicznej i bezszwowej.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działa 136 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,9% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁵⁹. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w energetyce, w tym w odnawialnych źródłach energii (5,7%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (4,5%). Z kolei najczęściej w powiecie zduńskowskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (49 firm).

Rysunek 135. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie zduńskowskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁶⁰	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	49	3,2%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	25	2,9%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	11	2,8%
	Energetyka	9	4,2%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	42	2,6%
	Informatyka i Telekomunikacja	7	1,2%

Badani zapytani o przykłady znanych im rozwiązań innowacyjnych stosowanych przez podmioty w powiecie zduńskowskim podali niżej wymienione przykłady:

- Restauracja w Pałacu w Pstrokoniu wyszła naprzeciw najnowszym trendom i działa zgodnie z filozofią slow food i less waste. Dania przygotowywane są wyłącznie z naturalnych składników, z produktów pozbawionych sztucznych dodatków i dostarczanych od lokalnych rolników.
- Firma Klimeko, która jest małą, rodzinną firmą, w produkcji swoich wyrobów, wbrew głównemu nurtowi, nie stosuje żadnych tzw. dodatków do żywności, to znaczy stabilizatorów, konserwantów, zagęszczaczy, skrobi. Nie dodaje też mleka w proszku, barwników, aromatów, witamin. Do śmietan i jogurtu 2% dodawane są Bifidobakterie, a do jogurtu naturalnego 9% dodajemy bakterie L.casei.
- Firma IZODOM, która stosuje innowacyjny sposób budowy. System Izodom to ponad 100 elementów, które można ze sobą łączyć jak klocki, by uzyskać określoną wielkość i kształt domu. Następnie elementy wypełniane są betonem. Grubość warstw izolacyjnych, rodzaj betonu i ewentualne

⁵⁹ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁶⁰ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

zbrojenie dobierane są w zależności od potrzeb. Z elementów Izodom można wznosić wszelkiego rodzaju budynki: wielopiętrowe bloki mieszkalne, domki jednorodzinne, a nawet baseny.

- Producent odzieży termoaktywnej Filati wykorzystuje innowacyjne nici ze srebrem do produkcji odzieży.

Ponadto badani podkreślili, że dzięki obecności ośrodków badawczo-naukowych w Łodzi, lokalni przedsiębiorcy mają nieograniczone możliwości we wprowadzaniu innowacji, jeżeli rzeczywiście są nimi zainteresowani.

“*Ja nie wiem czy ja bym wskazywała tutaj na rodzaj, dziedzinę gospodarki. Mamy tak blisko ośrodek akademicki, jakim jest Łódź z tak różnorodnymi kierunkami, z taką możliwością współpracy w dziedzinie innowacji (...) W dziedzinie rozwoju, w każdej, w zasadzie, w przetwórstwie spożywczym, tekstyliach, budowlane. Pełne możliwości są. Zależy od przedsiębiorców, pracodawców, ich zainteresowania innowacjami, od tego, ile jest w stanie zainwestować.*

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁶¹

Dla powiatu zduńskowolskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 98. Zawody deficytowe w powiecie zduńskowolskim

fizjoterapeuci i masażyści	monterzy instalacji budowlanych	pielęgniarki i położne
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
kucharze	nauczyciele przedmiotów zawodowych	pracownicy służb mundurowych
lekarze	zaopatrzeniowcy i dostawcy	samodzielni księgowi
magazynierzy	operatorzy maszyn włókienniczych	spawacze
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych		

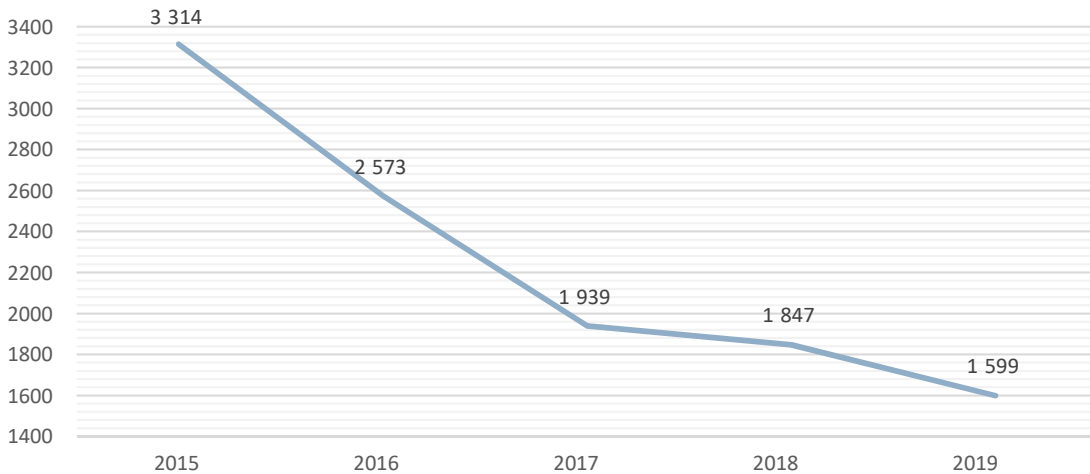
Źródło: Barometr zawodów

Zdaniem badanych pracownicy na lokalnym rynku nie mają problemów ze znalezieniem pracy.

“*Rynek pracy to jest tak, że nie mamy jakiegoś dużego problemu z pracodawcami.*

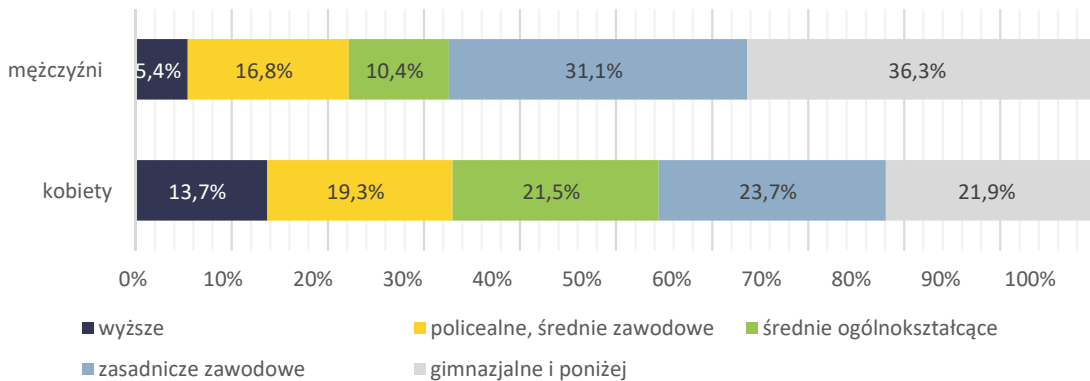
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Zduńskiej Woli w 2019 r. zarejestrowano 1 599 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 59,7%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było ponad dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

⁶¹ <https://barometrzwodow.pl>

Rysunek 136. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie zduńskowskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie, przy czym częściej bezrobotni pozostawali mężczyźni z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym oraz kobiety z wykształceniem co najmniej średnim. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 10,4% wszystkich zarejestrowanych.

Rysunek 137. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie zduńskowskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas omówienia tematyki przeszkód w rozwoju powiatu zduńskowskiego badani wskazali właściwie jedną kluczową przeszkodę, która generuje kolejne. Mowa o bliskiej odległości do dużych i rozwiniętych aglomeracji miejskich, szczególnie Łodzi.

“ W niewielkiej odległości od nas są dużo większe miasta, które są bardziej atrakcyjne dla przedsiębiorców.

Duże miasta są bardziej atrakcyjne dla przedsiębiorców niż te znajdujące się w powiecie zduńskowskim. Poza tym powiat nie może konkurować z większymi miastami pod względem atrakcyjności oferty

mieszkaniowej, usługowej, kulturalnej itp. Sprawia to, że np. Łódź jest dla wielu osób miejscem bardziej interesującym do życia i pracy.

“ Bliskość tych ośrodków większych, które się rozwijają. Oprócz tego mają chyba lepsze warunki mieszkalne i takie życia dla osób, które będą tam pracowały i szukały też mieszkania. My nie-raz mówimy, że jesteśmy taką sypialnią dla Łodzi. Czasami niektórzy mogą nas wybierać, bo tutaj kupią taniej działkę, wybudują dom, a do Łodzi mają całkiem niedaleko. Choć my cały czas mamy nadzieję, że jak będą tereny, to będziemy się cały czas rozwijać.

“ Samochody w tej chwili, więc dojazd do Łodzi czy do Warszawy to nie jest problem. Jest ogrom ludzi, którzy nawet w Warszawie pracują. Dojazd zamyka się w 2h i to nie jest problem.

Ponadto w chwili obecnej powiat nie jest konkurencyjny w stosunku do większych miast, jeżeli chodzi o wysokość wynagrodzenia, co w przypadku wielu osób może wpłynąć na decyzje osiedleńcze.

“ Jeśli zarobki byłyby na wyższym poziomie, ludzi wtedy stać na więcej różnych rzeczy. Nawet na wyjście do naszych restauracji, jeśli tu moglibyśmy realizować swoje potrzeby wyjścia do kina, do restauracji i to by się napędzało, to oprócz tej jednej czy dwóch restauracji, które są w centrum miasta, zaczęłyby powstawać inne. Trzeba by było spełnić potrzeby mieszkańców.

Natomiast negatywny wpływ na dynamikę rozwoju społecznego powiatu ma zdaniem badanych uboga oferta rekreacyjno-kulturalna, zwłaszcza w odniesieniu do tej, którą można znaleźć w Łodzi.

“ Nie mamy takich środków, żeby uatrakcyjnić co weekend mieszkańcom, czy jakieś koncerty, imprezy kulturalne czy coś takiego.

Wszystkie opisywane powyżej przeszkody w rozwoju powiatu doprowadzają do procesów depopulacyjnych w powiecie zduńskowolskim.

“ Nasze miasteczko umiera. Jak się wychodzi z pracy to jeszcze ich widać. Ale tak godzina 19 to w ogóle ludzi nie ma. Ewentualnie w niedzielę (...) wyjeżdżają, nawet z mojej perspektywy, gdzie moi znajomi, którzy mają dzieciaki 19-20, 30 lat, to na 10 dzieciaków, wrócili 2 osoby.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie zduńskowolskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło powiat (767 osób) niż się zameldowało (541 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Zapolice (saldo 5,8) oraz Szadek (saldo 2,2), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Zduńska Wola (saldo -6,5).

“ Tabela 99. Migracja w powiecie zduńskowolskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Zduńska Wola (1)	228	98	130	500	253	247	-272	-6,5
Szadek (3)	94	56	38	87	47	40	7	1,0
Szadek - miasto (4)	21	8	13	26	10	16	-5	-2,6
Szadek - obszar wiejski (5)	73	48	25	61	37	24	12	2,2
Zapolice (2)	94	72	22	64	47	17	30	5,8
Zduńska Wola (2)	125	111	14	116	79	37	9	0,7
Powiat zduńskowolski	541	337	204	767	426	341	-226	-3,4

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem uczestników wywiadów dominującymi kierunkami codziennych dojazdów do pracy dla mieszkańców powiatu zduńskowskiego są: Łódź, Warszawa, Sieradz.

Natomiast ruch migracyjny odbywa się również w drugą stronę i w powiecie znajdują zatrudnienie osoby np. z Łodzi.

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Anglia, Niemcy, Norwegia. Bardzo często zdarza się, że pieniądze zarobione przez mieszkańców za granicą zasilają lokalne samorządy.

“ Kupują mieszkania i później ludzie tutaj żyją. Np. jedna osoba wychowuje dzieci, a mąż pracuje za granicą.

Wszystkie opisywane w poprzednim rozdziale przeszkody w rozwoju powiatu doprowadzają do procesów depopulacyjnych w powiecie zduńskowskim.

“ Nasze miasteczko umiera. Jak się wychodzi z pracy to jeszcze ich widać. Ale tak godzina 19 to w ogóle ludzi nie ma. Ewentualnie w niedzielę (...) wyjeżdżają, nawet z mojej perspektywy, gdzie moi znajomi, którzy mają dzieciaki 19-20, 30 lat, to na 10 dzieciaków, wróciły 2 osoby.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Uczestnicy badania przedstawili ponury obraz rolnictwa na terenie powiatu zduńskowskiego. Rozmówcy jednogłośnie stwierdzili, że obszary wiejskie w regionie nie mają przed sobą żadnych perspektyw rozwoju. Na wsiach postępuje przede wszystkim proces przekształcania działek rolnych na budowlane.

“ Ja przejeżdżam przez Szadek i te wszystkie okolice, to ja widzę, że się zmienia, że jest coraz mniej tego, że wszystko jest przekształcane w działkę budowlaną.

“ Ja mieszkam pod Zduńską Wolą, na takim terenie, który został przekształcony z rolniczego na działkę budowlaną. Tak z 8 działek to 4 zostały rolnicze.

Zdaniem badanych obecnie na obszarach wiejskich powiatu występują jedynie handel i drobne usługi typu mechanika samochodowa.

Zapewne upadek funkcji rolniczej regionu powoduje, że kierunki rolnicze w szkołach nie cieszą się zainteresowaniem.

“ Coraz mniej chętnych do technikum rolniczego jest, bo rodzice nie prowadzą gospodarstw.

Przejawem odchodzenia od rolnictwa w powiecie zduńskowskim było na przykład bardzo niskie zainteresowanie dofinansowaniem z Unii Europejskiej.

“ 2 rolników było w tym roku w naborze.

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 36,8% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,8%), co szóste przedsiębiorstwa prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (16,4%), a firmy przemysłowe stanowiły 12,9%.

Tabela 100. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie zduńskowskim

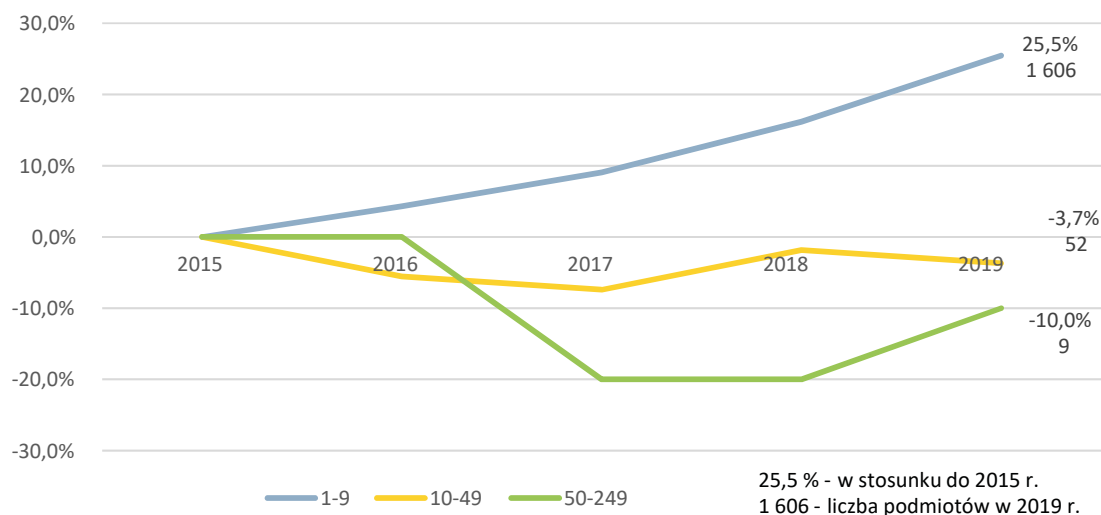
Sekcja	Liczba	Odssetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	33	2,0%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	5	0,3%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	215	12,9%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0,3%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	448	26,9%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	382	22,9%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	87	5,2%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22	1,3%
Sekcja J Informacja i komunikacja	32	1,9%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	32	1,9%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19	1,1%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	79	4,7%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	35	2,1%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22	1,3%
Sekcja P Edukacja	44	2,6%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	68	4,1%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	32	1,9%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	103	6,2%
ogółem	1 668	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (25,5% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również spadek firm zatrudniających od 10 do 49 osób (spadek o 3,6%) oraz firm zatrudniających od 50 do 250 osób (spadek o 10,0%).

Rysunek 138. Podmioty gospodarcze w powiecie zduńskowolskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

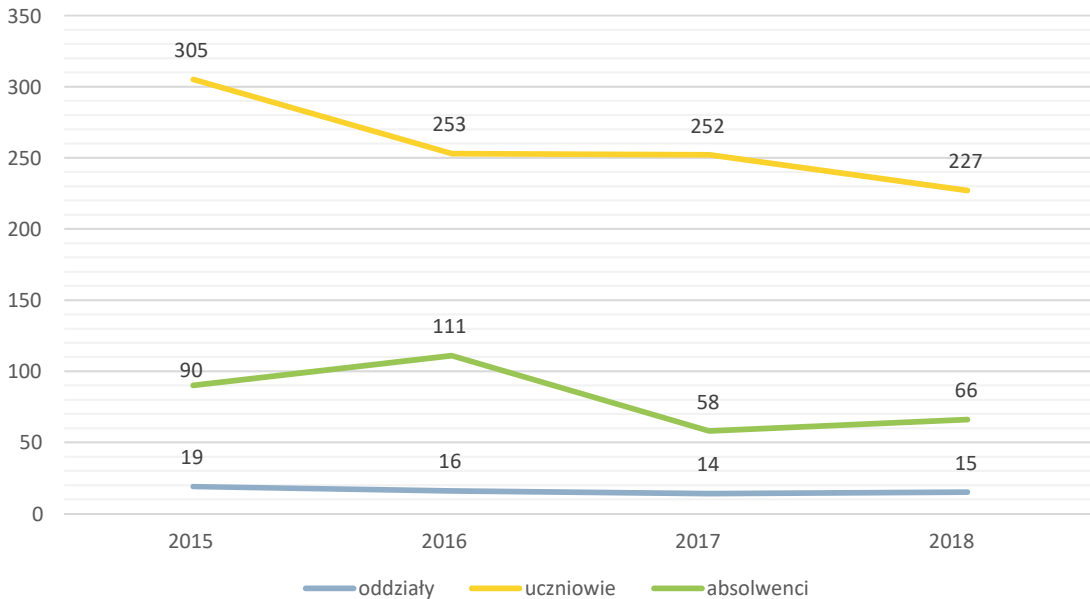
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

W latach 2016-2018 na terenie powiatu zlokalizowane były 4 jednostki szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 25,6%), absolwentów (spadek o 26,7%) oraz oddziałów (spadek o 21,0%).

Rysunek 139. Szkolnictwo zawodowe w powiecie zduńskowskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W powiecie funkcjonują samodzielne licea ogólnokształcące, zespoły szkół wielozawodowych, elektronicznych, rolniczych ogólnokształcących oraz zespół szkół specjalnych. Na terenie powiatu zduńskowskiego działa Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Filia Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sieradzu oraz liczne szkoły niepubliczne posiadające uprawnienia szkół publicznych. W powiecie funkcjonują także dwie szkoły artystyczne: Liceum Plastyczne im. Katarzyny Kobro w Zduńskiej Woli, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia. Przedstawiciel powiatu podkreślał, że występuje silna korelacja pomiędzy potrzebami zgłaszanymi przez lokalny rynek pracy a aktualną ofertą kształcenia.

“Oczywiście też odpowiadamy na zapotrzebowanie pracodawców. Jeśli wiemy, że potrzebują, bo są w kontakcie z dyrektorami szkół, wielu pracodawców zaprasza uczniów na staże, praktyki, bo wiadomo, że w technikum młodzież odbywa praktyki. Dyrektorzy w porozumieniu ze starostwem, wydziałem edukacji, jak również pracodawcą, nawiązują tę współpracę i ta młodzież może nauczyć się obsługi maszyn.

Uczestnicy wywiadów podkreślali, że obecne w powiecie szkoły charakteryzują się ciekawą ofertą edukacyjną, którą są zainteresowane nawet osoby spoza powiatu.

“Nabór do szkół zawsze nam się udaje taki, jaki zaplanowaliśmy. Ze względu na ten COVID mamy małą ilość osób spoza powiatu, ok 10%. Natomiast co roku to było ok. 15-20%. Ciekawe kierunki to przede wszystkim z Zespole Szkół Elektronicznych – technik informatyk, technik programista w tym roku wchodzi technik automatyk, technik logistik. Technik rolnik w Zespole Szkół w Wojsławicach. Technik żywienia i usług gastronomicznych. Także oferta szkół zawodowych jest bardzo bogata, jest w czym wybierać.

Jednak rzeczywistym problemem w powiecie jest brak klas patronackich.

“ *Jeden duży problem się pojawił, to to, że brakuje klas patronackich, że zakłady pracy chciałyby przejąć jakichś uczniów, wykształcić, a potem zatrudniły. To jest duży problem.*

Ważnymi branżami w powiecie są włókiennictwo i kolejnictwo. W powiecie istnieje możliwość kształcenia się na obu wymienionych kierunkach. Jednak o ile klasa kolejowa cieszy się dużym powodzeniem, nie ma chętnych do nauki w zawodzie szwaczki.

“ *Są firmy, które potrzebują szwaczek. Tak samo jest wiele innych mniejszych zakładów, gdzie ta odzież nadal jest produkowana, więc troszkę są braki w tym kierunku. Ale to nie chodzi o nas, że nie chcemy prowadzić takich szkół, tylko po prostu nie ma chętnych. Wychodzimy z ofertą, a młodzież nie wybiera tych kierunków. Ale w Karsznicach mamy Liceum Kolejowe. Cieszy się dużym powodzeniem ta klasa.*

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2019 roku skorzystało 161 osób. Najczęściej korzystano z kształcenia ustawicznego o tematyce związanej z usługami (38 osób).

Tabela 101. Tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w powiecie zduńskowskim.

Tematyka kształcenia ustawicznego	Liczba
pozostałe usługi	38
rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	30
architektura i budownictwo	23
usługi fryzjerskie, kosmetyczne	20
usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	16
sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	14
inna tematyka kształcenia ustawicznego	13
rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	2
prace sekretarskie i biurowe	2
usługi gastronomiczne	2
informatyka i wykorzystanie komputerów	1
Razem	161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP

Powiat zgierski

POWIAT ZGIERSKI

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Powiat Zgierski leży w centrum kraju, w północnej części województwa łódzkiego. W jego skład wchodzi dziewięć gmin, w tym: 3 gminy miejskie z siedzibami w Głownie, Ozorkowie i Zgierzu, 2 gminy miejsko-wiejskie z siedzibami w Aleksandrowie Łódzkim i Strykowie, 4 gminy wiejskie z siedzibami w Głownie, Ozorkowie, Parzęczewie i Zgierzu. Łączna powierzchnia regionu wynosi 855 km², co stanowi 4,7% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. powiat zgierski liczył 166 113 mieszkańców (6,8% ludności woj.), co przekładało się średnio na 194 osób na 1 km².

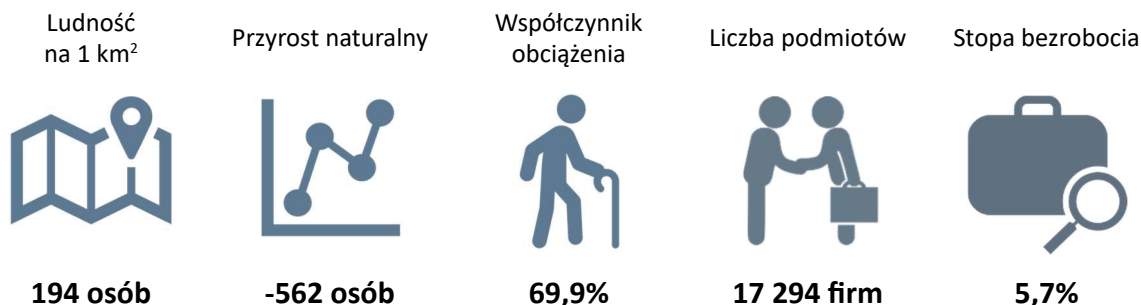
Przyrost naturalny był ujemny i wynosił aż -589, zaś stopę przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -3,38‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynoszące 635 osób (napływ – 2 437; odpływ – 1 802). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 69,9% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Stolica powiatu – Zgierz jest jednym z głównych miast satelickich łódzkiego zespołu metropolitalnego. Powiat posiada dobre połączenie komunikacyjne z resztą kraju, które zapewniają autostrady A1 i A2, drogi krajowe nr 91, 14, 71, 72 oraz drogi wojewódzkie nr 469, 702 i 708. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 119,2 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 17 294 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 1 041 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,8%, a sektor publiczny - 2,1%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (23,8%), budownictwem (13,9%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,4%).

Na koniec 2018 r. blisko połowa zatrudnionych pracowała w przemyśle i budownictwie (35,3%), w sektorze usług zatrudnionych było 24,1% ogółu, zaś handlem zajmowało się 22,5% ogółu pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,7% i była wyższa o 0,3 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 140. Wybrane wskaźniki dla powiatu zgierskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY POWIATU

Zdaniem badanych niewątpliwym atutem powiatu są walory przyrodnicze. Powiat zgierski wyróżnia się atrakcyjnym i różnorodnym ukształtowaniem terenu wynikającym przede wszystkim z lokalizacji na obszarze Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, dostępu do dużej liczby zbiorników wodnych (m.in. w Głownie, Leżnicy Wielkiej, Ozorkowie, Strykowie i Zgierzu), zalesienia powiatu. Dogodna lokalizacja powoduje, że powiat zgierski stanowi zaplecze rekreacyjne dla aglomeracji łódzkiej. Dodatkowo, korzystne połączenia drogowe i kolejowe, ośrodki wczasowe i wypoczynkowe (np. w Grotnikach i Sokolnikach), gospodarstwa agroturystyczne (zrzeszane przez Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Zgierskiej), a także utworzone

rezerwaty przyrody (m. in. Grądy nad Lindą, Grądy nad Moszczenicą, Torfowisko Rąbień czy Dąbrowa Grotnicka) pozytywnie wpływają na atrakcyjność krajobrazowo – turystyczną powiatu zgierskiego.

Uczestnicy wywiadu wymienili również atrakcyjne dla turystów elementy dziedzictwa kulturowego, takie jak: unikatowe drewniane domy tkaczy z XIX w. (Aleksandrów Łódzki, Ozorków, Zgierz), zespoły rezydencjalne – dworki wraz z parkami, zabytkowe cmentarze, zabytki sakralne (kościóły i kaplice) i muzea.

“ *Jest wiele takich miejsc, gdzie moglibyśmy wymieniać bez końca, do wieczora. Jest mnóstwo takich fajnych miejsc, możliwość jeżdżenia na rowerach, zwiedzania (...) Jest cmentarz upamiętniający II wojnę światową.*

“ *Miejsc pamięci jest bardzo dużo związanych z II Wojną Światową, ale też z I Wojną Światową i Powstaniem Styczniowym.*

“ *Są wyznaczone szlaki rowerowe, jak i jest szlak konny (...) Szlaki zahaczają o punkty – miejsca pamięci, jest ich chyba 5.*

“ *Wyjeżdżając ze Zgierza, pod Ozorków, przez Trebliny. Tam są ładne tereny, lasy.*

Niewątpliwym atutem powiatu jest również lokalizacja w centralnej części kraju oraz infrastruktura komunikacyjna na szlaku autostrad A1 (północ–południe) oraz A2 (wschód–zachód) będących elementem węzła komunikacyjnego autostrad środkowoeuropejskich o znaczeniu międzynarodowym. Na północ od Zgierza przebiega trasa A2 z węzłami w Emilii, Piątku i Strykowie.

Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy powiatu ma obecność centrów logistycznych i przeładunkowych w Zgierzu i Strykowie.

“ *Mamy też parki magazynowe, biznesowe. Firmy zagraniczne cały czas zatrudniają Polaków i Ukraińców.*

“ *Centrum logistyczne, napędza koniunkturę całego powiatu.*

Przedstawiciele powiatu są dumni w wybudowanego w Głownie Central Wave Park. Jest to ośrodek unikalny w skali Polski, który służy do wakeboardingu. Jest to sport wodny, polegający na płynięciu po powierzchni wody na desce trzymając się liny podpiętej, w tym przypadku, do wyciągu.

“ *Powstał największy w Polsce wakepark, czyli jazda na desce po zbiorniku wodnym. W tym roku. To przyciąga wielbicieli tego sportu z Poznania.*

Uczestnicy badań zwrócili uwagę, że uczniowie z powiatu mogą pochwalić się wieloma osiągnięciami, jednakże edukację w powiecie cechuje transfer najzdolniejszych uczniów do Łodzi, w której mają oni lepsze perspektywy rozwoju.

“ *W zeszłym roku uczniowie osiągnęli sukcesy. Z tym, że w przypadku edukacji, zawsze trzeba pamiętać, że nasz powiat walczy z Łodzią, która trochę jest bardziej rozwinięta i urozmaicona, i to, co kiedyś nazywało się drenażem mózgów, u nas też takie zjawisko występuje. Duża część najzdolniejszych absolwentów podstawówek czy gimnazjów, wiąże swoją przyszłość edukacyjną z tą bardziej urozmaiconą siecią w Łodzi.*

Powiat może się poszczycić wieloma sukcesami lokalnych sportowców. Jest to zasługa szkół o profilu sportowym oraz kadry trenerskiej, którą stanowią między innymi osoby utytułowane.

“ *Dużo jest sportowców, odnoszących aktualnie sukcesy w naszym powiecie, dzięki temu, że działa w Aleksandrowie Łódzkim sportowe liceum (...) Mamy bardzo dobrych siatkarzy, ale i są sukcesy w karate. W Ozorkowie jest klub karate, który prowadzi jakiś były mistrz Polski (...). Mamy też mistrza świata w zapasach. Łucznictwo, gdzie też cały czas tytuły mistrzostw Polski, medaliści się pojawiają (...) W tym roku przy tych zmianach ośrodka sportu, ma mieć ponownie lodowisko w sobie, to być może te tradycje jazdy na lodzie, ponownie się odrodzą.*

Lokalne kluby sportowe mogą liczyć przede wszystkim na wsparcie sponsorów, którymi są firmy działające w centrach logistycznych.

„Większe firmy, działające w strefie ekonomicznej łódzkiej, czy w Zgierzu, czy Aleksandrowie, to na swoich lokalnych arenach sportowych, sportowców i trenerów wspierają. Dzięki tym firmom te kluby sportowe funkcjonują.

Uczestnicy wywiadu zapytani o inwestycje, które zostały ukończone w powiecie w ciągu ostatnich 5 lat wymienili ulokowanie w powiecie firmy Arvato, zajmującej się obsługą logistyczną sklepów internetowych.

„Kilka lat temu 2016-2018 powstała firma Arvato, generowała miejsca pracy, było ponad 600 miejsc pracy. Szukali wszystkich, od pakowaczy, poprzez księgowych, pracowników obsługi klienta. Są też firmy, które cały czas działają.

Natomiast do inwestycji zainicjowanych przez samorząd, wymienionych przez badanych, należą:

- budowa pasywnego budynku hali sportowej przy Liceum Sportowym,
- przebudowa Domu Dziecka,
- 2 projekty modernizacji dróg na terenie miasta Zgierza
- termomodernizacje budynków publicznych (m.in. szkoły, PUP)

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Powiat zgierski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe). Przedsiębiorstwa przemysłowe stanowią 13,4% wszystkich firm (średnia dla woj. 11,1%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (powiat – 8,9%, średnia dla województwa – 7,7%) oraz Sekcji Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (powiat – 6,4%, średnia dla województwa – 5,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (powiat – 24,8%, średnia wyższa o 1,1 p.p.).

Tabela 102. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie zgierskim

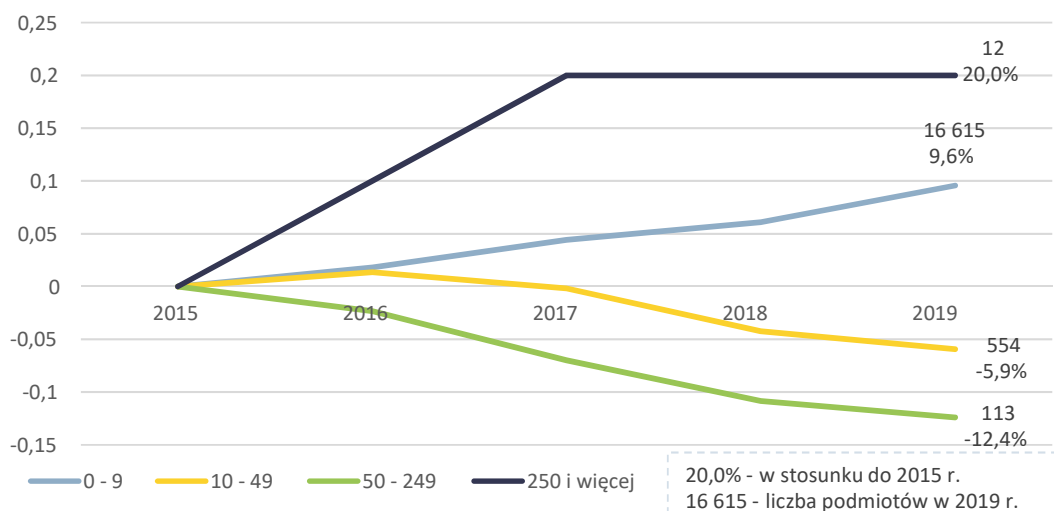
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	260	1,5%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	16	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	2 324	13,4%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	30	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	82	0,5%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	1 979	11,4%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	4 283	24,8%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	1074	6,2%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	421	2,4%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	458	2,6%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	443	2,6%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	613	3,5%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 543	8,9%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	523	3,0%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	87	0,5%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja P - Edukacja	533	3,1%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 105	6,4%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	329	1,9%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	1189	6,9%
Ogółem	17 294	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (8,8%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,1% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu (wzrost o 1 451 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,2% (spadek o 32 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,7%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,1%.

Rysunek 141. Podmioty wg klas wielkości w powiecie zgierskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności utrzymywał się na stałym poziomie. W 2019 zaobserwowano znacznie niższy wskaźnik jednostek wykreślonych z rejestru w porównaniu z latami 2015-2018. Różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru w 2019 roku wynosi 27 firmy na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 825 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 103. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie zgierskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	962	979	1 000	1 011	1 041
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	85	87	88	87	84
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	76	74	73	78	57
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	9	13	15	9	27

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	756	764	779	798	825

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rozmówcy zwrócili uwagę na zmiany jakie zaszły na przestrzeni lat w strukturze branżowej powiatu. Region w przeszłości rozwijał się w oparciu o branżę chemiczną i przemysł. Obecnie powiat charakteryzuje się znaczną ilością mikro i małych firm usługowych, które zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników.

“ Byliśmy znani z przemysłu chemicznego. Chemików się kształciło na potęgę, bo zapotrzebowanie było. Ten przemysł gwałtownie podupadł, szkoły musiały szukać dalszej perspektywy. Dopiero w ostatnich latach pojawiło się to centrum pod Strykowem, no to jest zapotrzebowanie na kształcenie techników logistyków. Natomiast, poza tym przede wszystkim pracodawcy to są małe usługowe przedsiębiorstwa, w dużej części też rodzinne. W związku z tym zapotrzebowanie jest na zawody usługowe. Nasze szkoły, co roku taką ofertę przygotowują, czy usługi fryzjerskie, technik gastronomiczny. To jest bardziej związane z usługami niż z przemysłem. Takiego dużego przemysłu typowego na naszym terenie, nie ma.

Perspektywiczne branże rozwijające się na terenie powiatu, to przede wszystkim branża logistyczna i tzw. magazynowa oraz rozpoznawalny w województwie potencjał związany z produkcją pończoszniczą i bieliźniarską. Dodatkowo, w związku z planami eksploatacji zasobów wód geotermalnych w celach uzdrowiskowych i do ogrzewania, możliwy jest rozwój gospodarczy w tych właśnie obszarach, tj. turystyka uzdrowiskowa oraz ciepłownictwo.

“ Branża logistyczna najprężniej się rozwija. Jeszcze dziewiarstwo.

Badani zwrócili uwagę, że pomimo istotnego znaczenia centrów logistycznych w regionie, ważnym profilem powiatu jest również rolnictwo.

“ Ale całe otoczenie miast jest rolnicze i te tereny poza centrami logistycznymi to cały czas tradycje rolnicze są silne i gospodarstwa, zarówno owocowe, to jest rejon Główno i hodowlane to też cały czas funkcjonują.

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie powiatu należą:

1. GEIS PL sp. z o.o. – jest częścią międzynarodowej firmy logistycznej z siedzibą w niemieckim Bad Neustadt.
2. Przedsiębiorstwo produkcyjno-handlowe LEGS sp. z o.o. – główny lider w produkcji i dystrybucji przędz.
3. Dachser sp. z o.o. – wiodący dostawca usług logistycznych w Europie.
4. LEK S.A. – dostarcza innowacyjne produkty przeznaczone dla najbardziej wrażliwych grup.
5. Eurofoam sp. z o.o. - firma należąca do grupy Eurofoam - światowego lidera na rynku polimerów, obecnie jest jednym z najnowocześniejszych zakładów w Europie.
6. Spedmiex sp. z o.o. – firma świadcząca usługi logistyczne, logistykę kontraktową. Specjalizacją jest transport drobnicowy, transport całopojazdowy oraz magazynowanie.
7. Wytwórnia Klejów i Zapraw Budowlanych S.A. - spółka zajmująca się produkcją materiałów chemii budowlanej, która działa w Grupie ATLAS od 2001 roku. Dysponuje największym w Grupie, najnowocześniejszym w Polsce (a także jednym z najnowocześniejszych w Europie), zakładem produkcyjnym zlokalizowanym w Zgierzu, na terenie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Asortyment produkowanych wyrobów chemii budowlanej obejmuje suche mieszanki (kleje do płytek, kleje do ociepleń, tynki mineralne, zaprawy do fugowania, zaprawy tynkarskie, zaprawy murarskie, posadzki i podkłady podłogowe, hydroizolacje), a także wyroby dyspersyjne (tynki cienkowarstwowe dyspersyjne,

masy podkładowe, środki gruntujące, impregnaty i środki czyszczące oraz masy hydroizolacyjne). Ponadto zakład dysponuje również nowoczesną drukarnią oraz linią do produkcji papierowych opakowań wyrobów budowlanych

8. INTERPRINT Polska sp. z o.o. – drukarnia papieru dekoracyjnego.
9. HTL-STRFA S.A. - spółka grupy MTD Medical Technology and Devices S.A., jest największą na świecie firmą z branży urządzeń medycznych.
10. WnD sp. z o.o. - firma specjalizująca się w produkcji okien PCV.
11. Ceramika Tubądzin sp. z o.o. – jeden z największych producentów płytek ceramicznych w Europie.
12. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im Marii Skłodowskiej Curie w Zgierzu
13. Corning Optical Communications Polska sp. z o.o. - jest światowym liderem kompleksowych rozwiązań optycznych dla przemysłu telekomunikacyjnego.
14. Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach
15. Panda-Hurt sp. z o.o. - nowoczesny dostawca produktów najlepszych marek mięsa i wędlin na rynku.
16. Tubądzin Management Group sp. z o.o. – centrum dystrybucyjne jednego z czołowych polskich producentów płytek ceramicznych.
17. GEIS Parcel sp. z o.o. – jest częścią międzynarodowej firmy logistycznej z siedzibą w niemieckim Bad Neustadt
18. Wojskowy Oddział Gospodarczy W Zgierzu (Jednostka Wojskowa Nr 2573)

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie powiatu działają 394 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 7,53% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁶². Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w nowoczesnym przemyśle włókienniczym i mody (10,0%) oraz zaawansowanych materiałach budowlanych (8,0%). Najczęściej w powiecie zgierskim można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (154 firmy).

Rysunek 142. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie zgierskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁶³	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	154	10,0%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	70	8,0%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	21	5,4%

⁶² W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁶³ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁶³	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Energetyka	14	6,6%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	113	6,9%
	Informatyka i Telekomunikacja	22	3,9%

Respondenci podczas wywiadu zostali poproszeni o wskazanie podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu, które inwestują w innowacyjne rozwiązania. Badani stwierdzili, że firmy w regionie wprowadzają wiele zmian, unowocześnień, ale rozmówcy nie potrafili podać konkretnych przykładów.

“ Są specjalne maszyny. Ale jak to dokładnie wygląda, to nie wiemy. Zakładają się co chwilę rozbudowują, coś co chwilę zmieniają. I oni się tym szczytują na swojej stronie www.

Za innowacje została uznana budowa światłowodu oraz instalacja paneli fotowoltaicznych na termomodernizowanych przez samorząd budynkach.

Z pewnością w oparciu o rozwiązania innowacyjne działa również otworzony w 2020 roku Central Wave Park w Głownie.

“ Na pewno ten wakepark jest innowacyjny, bo czegoś takiego nie było

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁶⁴

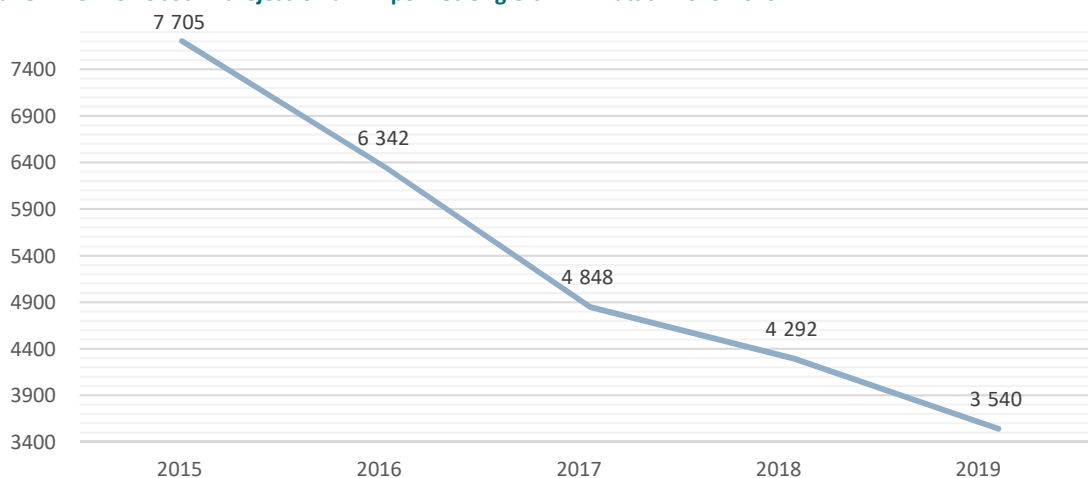
Dla powiatu zgierskiego nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku.

Tabela 104. Zawody deficytowe w powiecie zgierskim

betoniarze i zbrojarze	spawacze	kierowcy autobusów
brukarze	lekarze	ślusarze
cieśle i stolarze budowlani	masarze i przetwórcy ryb	pielęgniarki i położne
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	monterzy instalacji budowlanych	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
fizjoterapeuci i masażyści	nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących	samodzielni księgowi
specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	operatorzy obrabiarek skrawających
opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	

Źródło: Barometr zawodów

⁶⁴ <https://barometrzwodow.pl/>

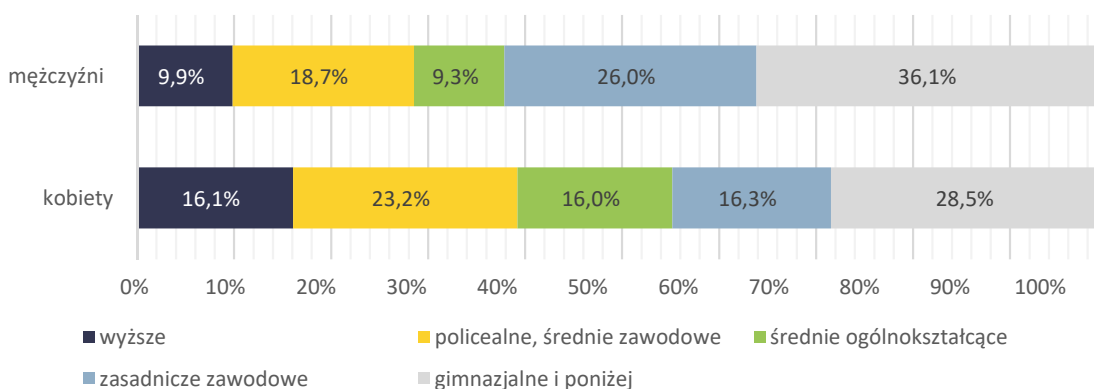
Rysunek 143. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie zgierskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie, przy czym częściej bez pracy pozostawali mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Z kolei kobiety z wykształceniem średnim i wyższym częściej znajdowały się w grupie bezrobotnych niż mężczyźni. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym stanowiły 20,9% wszystkich zarejestrowanych.

Uczestnicy wywiadów zapytani o to, w jaki sposób można dopasować podaż lokalnego rynku pracy do popytu, wskazali na zmniejszenie obciążeń fiskalnych oraz zmiany w programach socjalnych. Obecnie wysokość świadczeń dla osób nie posiadających zatrudnienia nie jest motywująca do poszukiwania pracy. Poza tym możliwość ubezpieczenia zdrowotnego osób bezrobotnych sprawia, że pozostawanie bez pracy staje się stylem życia dla całych pokoleń.

“ Są zarejestrowane całe rodziny, od dziadka po wnuczka. Mamy już rodzinne nazwiska. I choćby nie wiem co, oni nie podejmą zatrudnienia, bo im jest tak dobrze.

Rysunek 144. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie zgierskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem badanych aktualnie na lokalnym rynku pracy notuje się nadmiar techników ekonomistów, chemików oraz inżynierów włókiennictwa, co jest związane z upadkiem ich branży na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci.

- “ Które zawody generują bezrobocie w powiecie/mieście? W przypadku których profesji nadmiar zasobów pracy jest największy? Z czego to wynika?
- “ Techników ekonomistów. Byli u nas zatrudnieni inżynierowi włókiennictwa, którzy w zawodzie pracowali w latach 90., a potem nie mogli się odnaleźć na rynku pracy, przez to, że ten przemysł upadł. Też tych chemików.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgierzu w 2019 r. zarejestrowano 3 540 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły nieznaczną przewagę (52,7%). Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było ponad dwukrotnie niższe niż w 2015 r.

PRZESZKODY W ROZWOJU POWIATU

Podczas wywiadu uczestnicy podzielili się swoją opinią na temat występujących przeszkód w rozwoju powiatu. Jedną z nich jest kurcząca się powierzchnia terenów pod inwestycje.

- “ Na pewno dla firm, które chcą się ulokować to tereny inwestycyjne już w większości pozajmowane w tych najbardziej atrakcyjnych miejscach, magazynowe, to przede wszystkim.

Rozwój przedsiębiorczości nie może się obyć bez kapitału ludzkiego. Obecnie niedopasowanie podaży i popytu na pracę jest pogłębiane przez niską mobilność osób bezrobotnych.

- “ Mała dyspozycyjność osób, które są zarejestrowane w PUP i mała mobilność. Jest wiele osób stale bezrobotnych (...) niechętnie, by cokolwiek zmienić w swoim życiu. I dla nich też problemem jest przemieszczenie się np. ze Zgierza do Aleksandrowa w poszukiwaniu pracy, czy na rozmowę kwalifikacyjną.

Jednej z przyczyn niskiej mobilności osób bezrobotnych w ramach powiatu zgierskiego można upatrywać w niezadowalającej ilości połączeń międzymiastowych.

- “ Mamy skomunikowane Główno, Stryków, Zgierz z Łodzią, przez kolej, troszkę komunikacji miejskiej też, ale rzadko kursują autobusy, do Strykowa bodajże busy prywatne. Ale sieci, która by połączyła bezpośrednio Stryków z Aleksandrowem nie ma. trzeba się przesiąść. Zakłady pracy dysponują swoim darmowym przewozem, ale nie ma takiej dużej częstotliwości, żeby osoba, która otrzymała skierowanie do pracy, co 15-20 min mogła pojechać do zakładu pracy. Szczególnie problem z dojazdem jest w godzinach nocnych.

Uczestnicy badania zwrócili również uwagę na przeszkodzie do rozwoju powiatu stoi również zbyt rozbudowana oferta socjalna państwa. Sprawia ona, że szczególnie osoby bezrobotne posiadają niską motywację do podjęcia pracy. Szczególnie, że jak podkreślali rozmówcy, wysokość wynagrodzenia w powiecie nie jest zbyt wysoka.

- “ Wszystkie świadczenie, które otrzymują są większe niż każda legalna początkowo praca. Ale też niskie zarobki, bo w porównaniu z Łodzią, chociaż Łódź też nie należy do miast o dużych zarobkach, ale generalnie więcej zarabia się

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w powiecie zgierskim odnotowano dodatnie saldo migracji tzn. mniej osób opuściło powiat (1 802 osób) niż się zameldowało (2 437 osób). Najwięcej nowych osób osiedliło się w gminie wiejskiej Aleksandrów Łódzki (saldo 25,7) oraz Zgierz (saldo 24,2), natomiast największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w gminie miejskiej Główno (saldo -6,3).

Tabela 105. Migracja w powiecie zgierskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	zameldowania			wymeldowania ogółem			saldo migracji	saldo migracji na 1 000 osób
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś		
Główno (1)	68	39	29	157	80	77	-89	-6,3
Ozorków (1)	129	54	75	158	69	89	-29	-1,5
Zgierz (1)	518	376	142	618	292	326	-100	-1,8
Aleksandrów Łódzki (3)	779	662	117	431	267	164	348	10,8
Aleksandrów Łódzki - miasto (4)	348	260	88	268	126	142	80	3,7
Aleksandrów Łódzki - obszar wiejski (5)	431	402	29	163	141	22	268	25,7
Główno (2)	65	55	10	47	31	16	18	3,7
Ozorków (2)	110	85	25	86	64	22	24	3,4
Parzęczew (2)	106	86	20	64	43	21	42	8,2
Stryków (3)	182	138	44	107	79	28	75	5,9
Stryków - miasto (4)	27	10	17	47	29	18	-20	-5,8
Stryków - obszar wiejski (5)	155	128	27	60	50	10	95	10,4
Zgierz (2)	480	447	33	134	104	30	346	24,2
Powiat zgierski	2 437	1 942	495	1 802	1 029	773	635	3,8

* 1 - Gmina miejska; 2 - Gmina wiejska; 3 - Gmina miejsko-wiejska; 4 - Miasto w gminie miejsko-wiejskiej; 5 - Obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Mieszkańcy powiatu zgierskiego w poszukiwaniu pracy wyjeżdżają przede wszystkim do Warszawy, w mniejszym stopniu do Łodzi.

“ Ja wydaję takie bony na zasiedlenie, dla osób do 30 r.ż. i na 90% w przeciągu ostatnich lat, młode osoby emigrują w poszukiwaniu pracy – min 80 km i to jest głównie Warszawa, zdarzają się Wrocław, Poznań, było też Świnoujście, Kraków. Ale głównie do Warszawy.

“ Ja akurat mieszkam w Głównie i na terenie powiatu łowickiego jest taka duża firma farmaceutyczna i tam część osób pracuje.

Kierunkiem zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców powiatu są niewątpliwie Anglia, Irlandia, Niemcy, Holandia, Skandynawia i Austria.

Zdaniem badanych do powiatu zgierskiego przyjeżdżają przede wszystkim w nieznacznym stopniu mieszkańcy powiatu łowickiego i kutnowskiego, a z zagranicznych narodowości przeważają Ukraińcy, Białorusini. Mołdawianie, Gruzini i Rosjanie.

ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARÓW WIEJSKICH

Na obszarach wiejskich zarejestrowanych zostało 17,7% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie. Blisko co czwarta firma wpisywała się Sekcją G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,3%), co osiem przedsiębiorstw prowadziło swoją działalność w zakresie budownictwa (13,0%), a firmy przemysłowe stanowiły 10,5%.

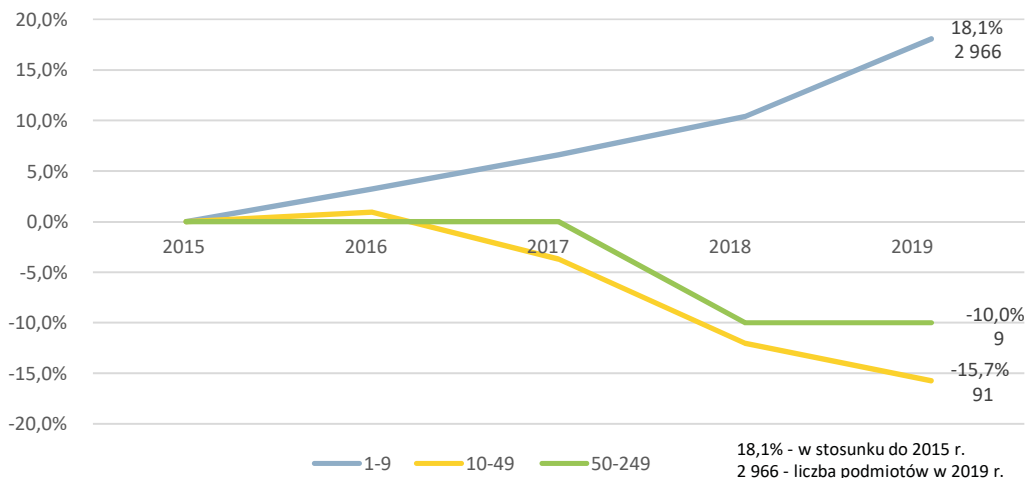

Tabela 106. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie zgierskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	97	3,2%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	6	0,2%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	321	10,5%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	9	0,3%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	15	0,5%
Sekcja F Obiekty budowlane i roboty budowlane	399	13,0%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	713	23,3%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	203	6,6%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	69	2,3%
Sekcja J Informacja i komunikacja	83	2,7%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	72	2,3%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	86	2,8%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	288	9,4%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	106	3,5%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	31	1,0%
Sekcja P Edukacja	94	3,1%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	188	6,1%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	61	2,0%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	224	7,3%
ogółem	3 066	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat na obszarach wiejskich dostrzega się roczny przyrost mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników (18,7% w stosunku do 2015 r.). Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w 2015 r. z 2019 r. zauważa się również spadek firm zatrudniających od 10 do 49 osób (spadek o 15,7%) oraz firm zatrudniających od 50 do 249 osób (spadek o 10,0%).

Rysunek 145. Podmioty gospodarcze w powiecie zgierskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie

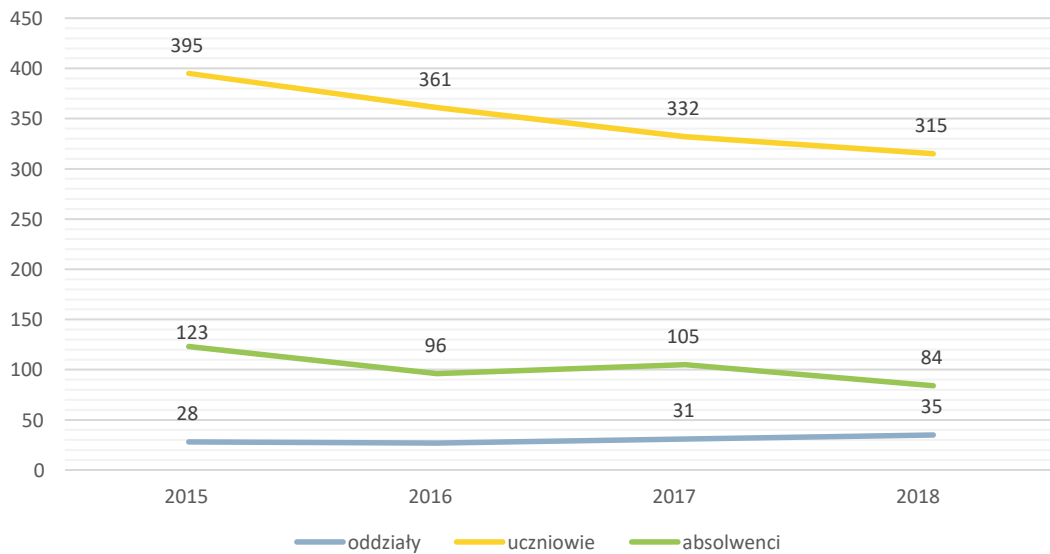
Źródło: Bank Danych Lokalnych

EDUKACJA

Uczestnicy badania potwierdzili, że powiat jest dobrze wyposażony w sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które oferują zróżnicowane usługi edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat na terenie powiatu zlokalizowanych było 11 jednostek szkolnictwa zawodowego. Dostrzega się spadkową tendencję liczby uczniów w stosunku do 2015 r. (spadek o 20,2%), absolwentów (spadek o 31,7%) oraz oddziałów (spadek o 25,0%).

Rysunek 146. Szkolnictwo zawodowe w powiecie poddębickim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem uczestników wywiadów oferowane kierunki kształcenia są wystarczające i odpowiadają na zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy.

- “ Statystyki, które otrzymujemy systematycznie z PUP pokazują, że ta korelacja między przedsiębiorcami a urzędem pracy jest dobra
- “ A jak z dopasowaniem? Bardzo subiektywna ocena, nie prowadziliśmy żadnych badań w tym zakresie. Ja bym to ocenił na poziomie 60-70%.
- “ Wprowadzamy nowe zawody związane z postępem technologii (...) W związku z tymi zmianami wprowadzany jest kierunek technika odnawialnej energii.

Przejawem korelacji szkolnictwa z rynkiem pracy w regionie są klasy patronackie. W ramach tej formy kształcenia szkoły współpracują z przedsiębiorcami, którzy udostępniają swoje warsztaty.

- “ Ostatnio pojawiła się taka nowa formuła edukacyjna, młodocianego współpracowcy. Widać, że zainteresowanie po stronie pracodawców tych małych, jest duże. Następuje większe związanie potencjalnego pracownika z przyszłym pracodawcą. Gdzie on już w tej konkretnej działalności gospodarczej, w jakiś sposób ze swoim pracownikiem przyszłym się zgrywa.

Klasy patronackie występują w powiecie w takich branżach jak: technik usług gastronomicznych, fryzjerskich, poligrafii cyfrowej, mechanik pojazdów samochodowych. Warto dodać, że również uczniowie w zakresie kształcenia ogólnego, mają możliwość realizowania części zawodowej w konkretnych zakładach przemysłowych.

Należy jednak wspomnieć, że współpraca z pracodawcami w zakresie doboru kierunków kształcenia jest jednak ograniczana ze względu na dotychczasowe, negatywne doświadczenia.

„Jeden z głównych przedsiębiorców, który rozpoczął działalność w strefie ekonomicznej na terenie naszego powiatu, zgłosił najpierw zapotrzebowanie, żeby kształcić fachowców właśnie pod kątem kierunku jego produkcji. Niestety, jak żeśmy pierwszych fachowców wykształcili, rozpoczęła się kryzys gospodarczy, ograniczono zatrudnienie (...) okazało się, że młodzież kończyła szkołę i nie było zatrudnienia.

„Z pracodawcami często udaje się nawiązać kontakt, kształcić młodzież od kątem ich potrzeb, ale mamy też złe doświadczenie w tym zakresie.

Władze samorządowe w równie dużym stopniu przy wyborze kierunków kształcenia zwracają więc uwagę na potrzeby lokalnego rynku jak i na potrzeby młodzieży.

„My na poziomie szkół, musimy pogodzić zainteresowania i potrzeby młodzieży, z potrzebami pracodawców

Poruszając się w tematyce edukacji rozmówcy zwrócili uwagę na ważny problem, jakim jest niedostosowanie kompetencji kadry do kształcenia zawodowego o określonym profilu. Badani wskazywali, że zmiana kwalifikacji nauczyciela w kierunku nauczania nowego zawodu nie jest łatwa, a ponadto jest czasochłonna.

„Znacząca większość zatrudnionych dzisiaj nauczycieli, to są ci, którzy zbliżają się do zakończenia swojej kariery zawodowej, a nie są na jej początku. W związku z tym ta grupa niechętna jest do dokonywania rewizji w swoich działaniach, uzupełniania swoich kwalifikacji. Kadra jest, jaka jest. Nauczyciela z długoletnim stażem, który nie poczyni jakiegoś kroku, trudno jest zwolnić. Nie ma co ukrywać, że pewne kierunki kształcenia, dyrektorzy są zmuszeni utrzymać, ze względu na tę kadrę, którą posiada. Nauczyciela można zwolnić tylko wtedy, kiedy nie ma dla niego pracy

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2019 roku skorzystało 612 osób. Najczęściej korzystano z kształcenia ustawicznego o tematyce związanej z opieką zdrowotną (229 osoby).

Tabela 107. Tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w powiecie zgierskim

Tematyka kształcenia ustawicznego	Liczba
opieka zdrowotna	229
technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	84
rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	64
usługi fryzjerskie, kosmetyczne	58
usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	43
informatyka i wykorzystanie komputerów	41
inna tematyka kształcenia ustawicznego	29
doskonalenie nauczycieli i nauka o kształceniu	16
zarządzanie i administrowanie	14
usługi gastronomiczne	10
sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	9
prace sekretarskie i biurowe	5
nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	3
języki obce	3
opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	2
pozostałe usługi	2
Razem	612

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP

Miasto Łódź

MIASTO ŁÓDŹ

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Łódź - miasto na prawach powiatu w środkowej Polsce, znajduje się w środkowej części województwa łódzkiego. Powierzchnia miasta wynosi 293 km², co stanowi 1,6% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. miasto liczyło 679 941 mieszkańców (27,7% ludności woj.), co przekładało się średnio na 2 321 osób na 1 km².

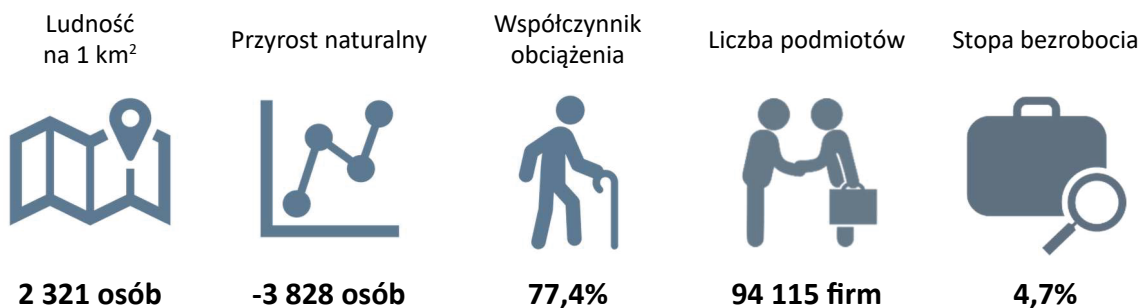
Ujemny przyrost naturalny wynosił 3 828 osób, tym samym stopa przyrostu naturalnego była ujemna i osiągnęła wartość -5,63‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Miasto Łódź znalazło się na drugiej pozycji pod względem najniższej stopy przyrostu naturalnego w województwie łódzkim. Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -1 156 osób (napływ – 4 199; odpływ – 5 355). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 77,4% i był najwyższy w całym województwie (średnia dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Miast Łódź ma dobre połączenia komunikacyjne w każdym kierunku, przyczynia się do tego przecięcie dwóch z czterech funkcjonujących na obszarze Polski paneuropejskich korytarzy transportowych autostrad A1 i A2. Ponadto krzyżują się linie kolejowe z Warszawy i Koluszek, Torunia i Kutna, Poznania i Ostrowa Wielkopolskiego, oraz drogi krajowe z Gdańska i Torunia, z Konina, Wrocławia, Piotrkowa Trybunalskiego i Częstochowy oraz z Warszawy. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni liczą 253,7 km.

W 2019 r. na terenie powiatu znajdowało się 94 115 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 1 384 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,4%, a sektor publiczny – 1,8%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (21,9%), nauką i techniką (12,5%) oraz budownictwem (8,3%).

Na koniec 2018 r. co czwarty pracownik był zatrudniony w sektorze handlu (25,9) lub przemysłu i budownictwa (25,6). Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4,8% i była niższa o 0,7 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 147. Wybrane wskaźniki dla Łodzi w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY MIASTA

W Łodzi zieleń w Strefie Wielkomiejskiej występuje w postaci dobrze zagospodarowanych parków miejskich. Mieszkańcy wolny czas mogą spędzić w najstarszym łódzkim parku – Park Źródliska albo największym parku w Łodzi im. Józefa Piłsudskiego, w skład którego wchodzi ogród zoologiczny, ogródek dendrologiczny, aquapark „Fala”, rezerwat przyrody „Polesie Konstantynowskie” oraz ogród botaniczny. Uczestnicy badania chwalili sobie jakość wody pitnej - jej walory są porównywalne do wody źródlanej, za którą jednak trzeba znacznie więcej zapłacić.

“ Z jednej strony mamy Księży Młyn, a z drugiej Bramy Miasta. Dbamy o przeszłość i myślimy o przyszłości. Mamy rozwój wielokierunkowy.

“ Łodzi. Sądzę, że zoo jest również jest wielką atrakcją i wspaniale się rozwija. Łódź stała się miastem ekologicznym przede wszystkim dlatego, że cieszymy się dobrą jakością wody pitnej.

Łódź słynie także z murali, które są umieszczone bezpośrednio na elewacjach budynków na terenie całej Łodzi. Dzięki muralom Łódź przestała kojarzyć się z szarym miastem, a zaczęła być wzbogacana o kolejne dzieła sztuki w przestrzeni miejskiej.

“ Tak ktoś więcej jeździ po Łodzi i patrzy trochę wyżej niżli po witrynach na Piotrkowskiej to widzi ile na tych kamienicach jest ozdóbników, że w mieście ciągle coś się dzieje, pełne informacji o tym są strony internetowe o wydarzeniach, spotkaniach i na przestrzeni lat się to zmieniło. Mnóstwo rzeczy jest darmowy dla różnych grup wiekowych, dedykowanych np. jak ostatnio impreza za złotówkę i do tego parki, przestrzenie miejskie, których różnicę w wyglądzie na przestrzeni ostatnich lat widzą sami łodzianie oraz przyjezdni z kraju i za granicą. Chociaż nadal jest sporo do zrobienia

Miasto kojarzone jest również z branży filmowej. Łódź to niezaprzeczalnie filmowa stolica Polski. Miasto filmu UNESCO skrywa w sobie nie tylko ogromne dziedzictwo filmowe, jest także prężnym ośrodkiem filmu. W Łodzi działa Łódzka Szkoła Filmowa, także w Łodzi odbywają się największe festiwale filmowe.

“ Należy tu wspomnieć, że ta wielokierunkowość, wielowymiarowość i wielokulturowość jest naszego miasta największym atutem, poczynwszy od kuchni, określonych charakterem minionych narodowości kwartały miasta, czy ofertę kulturalną, która jest z tym związana oraz różnego rodzaju imprezy. Należy wrócić ponownie do rewitalizacji, przy dużej dbałości o szczegóły odbudowy kamienic, to przypominam sobie, że przed 5 laty odbyła się konferencja poświęcono temu problemowi, że nie tylko mury, ale społeczny aspekt tej rewitalizacji ma największe znaczenie. To odbiło się szerszym echem nie tylko w Łodzi. I w końcu Łódź filmowa wskazanie powiązania Miasta z naszymi uczelniami w tym z uczelniami.

“ Tu mamy taką agendę Film Position, która dba o ściąganie jak największej ilości realizatorów do Łodzi, by wykorzystać plenery łódzkie, by jak najczęściej były widoczne na ekranie. I mamy ogromne sukcesy w tym zakresie. Łódź jest jedynym miastem w Polsce, które ma wszystkie uczelnie artystyczne: wspomniana tu filmówka, plastyczna i akademia muzyczna

Osiągnięciem miasta jest zespół budynków dawnej Elektrowni Łódzkiej, w której obecnie funkcjonuje instytucja kultury zarządzana przez Miasto Łódź i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod nazwą „EC1 Łódź — Miasto Kultury” w Łodzi.

“ Mamy sporą ilość studentów zagranicznych i to z całą pewnością jest zasługą wysokiego poziomu uczelni. Miasto też dba jakby o dopływ zagranicznych studentów np. poprzez Erasmusa. Na pewno z każdym rokiem odnotujemy wzrost udziału studentów zagranicznych

Do atutów miasta warto zaliczyć lokalizację w centrum Polski. Dogodne usytuowanie idzie w parze z dobrą komunikacją z większymi miastami w Polsce. Miasto może także przyciągnąć potencjalnych mieszkańców niższymi kosztami życia codziennego niż większe miasta w Polsce.

“ Jesteśmy w centrum Polski, stąd wszędzie blisko jak twierdzą ludzie no i niższe koszty niż w innych dużych miastach. Jesteśmy konkurencyjni finansowo

Aby walczyć ze korkami na drogach, Łódź postawiła na drogi rowerowe. Obecnie w Łodzi jest prawie 200 km ścieżek rowerowych, a w ostatnich pięciu latach przybyło ich 60 km. Jest to efekt podpisanej Karty Brukselskiej, która zakładała udział komunikacji rowerowej w ruchu miejskim na poziomie 15%.

“ W każdy praktycznie punkt miast można dojechać ścieżką rowerową. Ta struktura rowerowa jest rozwijana. Są jeszcze małe braki, ale z czasem zostanie to uzupełnione.

Na terenie miasta, w perspektywie kilku lat poprawiła się infrastruktura sportowa. Mieszkańcy mają wiele okazji do skorzystania z siłowni pod chmurką. Wielkim sukcesem okazało się również wybudowanie basenu

miejskiego, na którym można zorganizować międzynarodowe zawody pływackie, zaś na co dzień mogą z niego korzystać mieszkańcy.

“ Powinniśmy zwrócić uwagę jednak na ogólną infrastrukturę miejską, która pozwala mieszkańcom na rozwój fizyczny. Coraz więcej jest miejsc, gdzie można uprawiać sport. Dla przykładu ważnym było budowa basenu miejskiego, na którym nie tylko można uprawiać sport wyczerpująco, ale przeprowadzać zawody sportowe międzynarodowe. Tego bardzo brakowało i cieszę, że taki basen powstał.

Dla lokalnych władz ważnym aspektem jest poprawa oceny warunków życia dla mieszkańców. Co ważne w perspektywie lat dostrzega się trend wzrostowy. Jest to szczególnie ważne zjawisko, gdyż lepsza jakość życia i zdrowia mieszkańców to sposób na odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych w Łodzi.

“ Tutaj dbamy o mieszkańców miasta Łodzi, aby nie tylko Łódź jako miasto wyglądała, ale aby jego mieszkańcy byli świadomi przemian i możliwości jakie daje taka rewitalizacja. Mieli godną pracę i aby utożsamiali się z tym miastem.

W ramach badań jakościowych pozyskano informacje dotyczące podejmowanych inwestycji w mieście. Wśród nich wymieniono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z siedzibą w Łodzi, rewitalizacja kompleksu Księży Młyn (do końca 2021 r. powstanie w nich 31 lokali mieszkalnych i trzy pomieszczenia przeznaczone dla lokalnych przedsiębiorców), przy ul. Kilińskiego 36 w budynku powstanie: 29 mieszkań komunalnych, w tym 2 mieszkania dla osób z niepełnosprawnością, mieszkanie chronione dla osób opuszczających pieczę zastępczą, Centrum Interwencji Kryzysowej oraz 5 lokali usługowych przeznaczonych na wynajem.

“ Przy Pogonowskiego 34 powstaje Centrum Pomocy Rodzinie, to jest projekt miejski, ale kształtuje się przy nim nowa kadra, która będzie mogła wspomóc rodzinę w każdej potrzebie, ale prowadzić centrum aktywizacji. Z flagowych inwestycji, którą będziemy kończyć w najbliższym czasie to ul. Włókiennicza. Mamy tam 13 kamienic, które remontujemy m.in. pod nr 11 kamienica Hilarego Majewskiego, w której będzie centrum przedsiębiorczości. Księży Młyn tam będą restauracje, lokale użytkowe, pracownie artystyczne i szereg innych. Przykładowo ul. Kilińskiego 36 tam będzie targowisko z prawdziwego zdarzenia, a obok w kamienicy na parterze lokale użytkowe, wyżej mieszkania, a jeszcze wyżej atelier fotograficzne. Wierzymy, że mieszkańcy pozwolą nam wypełnić te lokale swoją inwencją.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Miasto Łódź na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Przedsiębiorstwa wpisane w tą działalność stanowią 12,5% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,7%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji J - Informacja i komunikacja (miasto – 4,8%, średnia dla województwa – 2,3%) oraz Sekcji L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (miasto – 6,4%, średnia dla województwa – 2,9%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (miasto – 8,3%, średnia wyższa o 5,1 p.p.).

Tabela 108. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Łodzi

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	264	0,3%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	39	0,0%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	9 133	9,7%

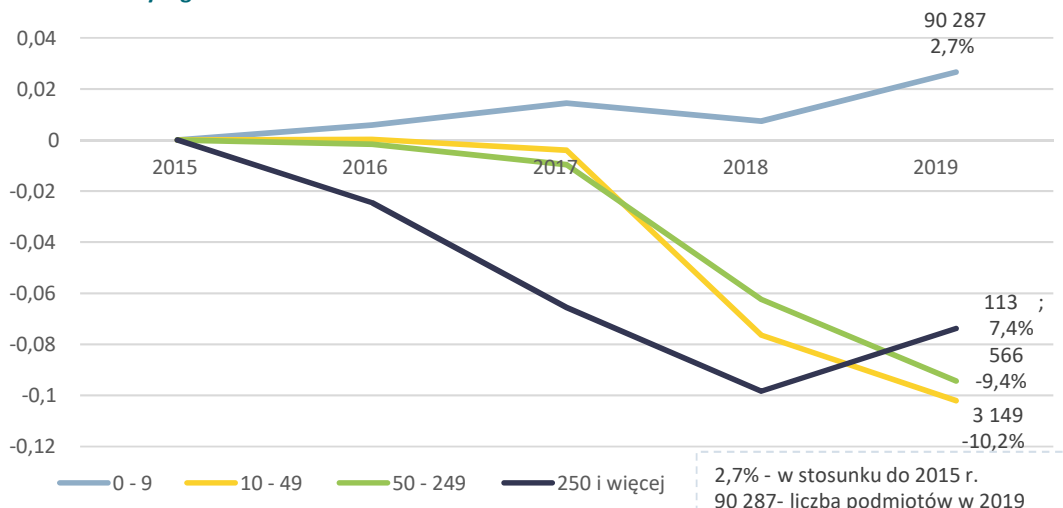
Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	134	0,1%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	186	0,2%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	7 811	8,3%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	20 600	21,9%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	5 666	6,0%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2 570	2,7%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	4 562	4,8%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3 112	3,3%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6 067	6,4%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11 737	12,5%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3 364	3,6%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	118	0,1%
Sekcja P - Edukacja	3 368	3,6%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7 198	7,6%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 524	1,6%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	6 627	7,0%
Ogółem	94 115	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (2,1%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie miasta (wzrost o 2 339 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,3% (spadek o 358 firmy w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,6%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,1%, przy czym 24 firmy zatrudniały powyżej 1 tys. osób.

Inwestorów przyciąga do Łodzi m.in. centralna lokalizacja, dobrze wykwalifikowana kadra, świetne uczelnie wyższe i konkurencyjne ceny nieruchomości.

Rysunek 148. Podmioty wg klas wielkości w Łodzi w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przedstawiciele Łodzi przyznali, że faktycznie wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw jest zauważalny. Ponadto osoby coraz chętniej podejmują się jednoosobowej działalności gospodarczej co potwierdzają wskaźniki znajdujące się w następnej tabeli.

- “ Łódź stała zawsze drobnymi przemysłowcami. Widać to również i teraz. Wzrasta liczba przedsiębiorców, którzy tworzą sami dla siebie miejsca pracy.
- “ Zauważalny trend to powstaje w Łodzi coraz więcej jednoosobowych przedsiębiorstw. Coraz częściej korzystają one ze środków unijnych i miasto stara się o pozyskanie nowych.

Rokrocznie wzrasta wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Tym samym obserwuje się spadek jednostek wykreślonych z rejestru w poszczególnych latach, za wyjątkiem 2018 r. kiedy to znacznie więcej przedsiębiorstw zdecydowało się na likwidację. Różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru wynosi 28 firm na 10 tys. mieszkańców. W powiecie 959 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 109. Podmioty, wybrane wskaźniki w Łodzi w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 315	1 331	1 353	1 350	1 384
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	109	110	109	112	110
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	96	98	95	120	82
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	13	12	14	-8	28
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	918	913	915	937	959

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy wywiadu zostali poproszeni o wskazanie dominujących sektorów łódzkiego rynku pracy. Zdaniem badanych najwięcej firm prowadzi działalność w branży budowlanej, jednak nie brakuje firm w obszarze handlu czy IT. Po raz kolejny zostało wspomniane, że istotną rolę na rynku odgrywają jednoosobowe podmioty.

Mimo, że w przeszłości Łódź słynęła z branży włókienniczej to nadal nie odbiega i pozostaje stolicą polskiej branży włókienniczej, z naciskiem na przemysł kreatywny. Należy pamiętać, że przemysł tekstylny w Łodzi jest jednym z najbardziej innowacyjnych przemysłów, o ogromnym potencjale rozwojowym. Współczesny zakład włókienniczy lub odzieżowy to zwykle miejsce, w którym posiadający odpowiednie kwalifikacje pracownicy obsługują nowoczesne, cicho pracujące, w pełni skomputeryzowane maszyny, a wynagrodzenie jest porównywalne do przedsiębiorstw z innych innowacyjnych branż gospodarczych.

- “ Z obserwacji widzimy, że najwięcej jest firm budowlanych, związanych z handlem i IT i większości są to firmy jednoosobowych. Rynek jest chłonny właśnie na firmy małe jednoosobowe.
- “ Jeżeli chodzi o przemiany jakie zachodzą na rynku to przed wieloma laty dominujące były szwalnie, a teraz nadal włókiennictwo przemysł kreatywny – modowy i nowoczesny. Nowoczesne wzornictwo i projektanci, których może nie cenimy i nie widzimy, ponieważ są te osoby bardziej znane za granicą, ale nadal branża modowa jest wiodąca w Łodzi, choć coraz częściej wypierana przez inne branże jak np. usługi w tym branży budowlane, logistyczne również IT, które działają niejako uzupełniając dla tych branż głównych

NAJWIĘKSZY PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie miasta należą:

- Rossmann Supermarkety Drogerijne Polska sp. z o.o.

- Whirlpool Company Polska sp. z o.o.
- Państwowe Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej Dyrekcja Okręgu Poczty Łódź
- Powszechny Bank Gospodarczy S.A. Grupa Pekao S.A.
- Uniwersytet Łódzki
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Łódź sp. z o.o.
- Nordea Bank Abp S A Oddział W Polsce
- Politechnika Łódzka
- PKP Zakład Taboru Kolejowego
- Atos sp. z o.o.
- Sonoco Poland Packaging Services sp. z o.o.
- Uniwersytet Medyczny
- Wojewódzkie Wielospecjalistyczne Centrum Onkologii I Traumatologii im. M. Kopernika W Łodzi
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego W Łodzi
- Instytut Centrum Zdrowia Matki Polki
- Urząd Miasta Łodzi
- Polska Grupa Farmaceutyczna S.A.
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny Im Wojskowej Akademii Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi Centralny Szpital Weteranów
- Natura sp. z o.o.
- EWW sp. z o.o.
- Wojewódzki Specjalistyczny Szpital im. M. Pirogowa W Łodzi
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny Nr 1 Im Norberta Barlickiego Uniwersytetu Medycznego W Łodzi
- Pko Leasing S.A.
- Sklepy Komfort S.A.
- Veolia Energia Łódź S A
- Hutchinson Poland sp. z o.o. oddział w Łodzi
- Solid Service Polska sp. z o.o.
- Infosys Poland sp. z o.o.
- Zakład Wodociągów I Kanalizacji sp. z o.o. Uniqa Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.
- Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANIAM I INNOWACYJNYMI

Na terenie Łodzi funkcjonuje 2 032 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 38,8% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁶⁵. Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w informatyce i telekomunikacji (71,1%) oraz nowoczesnym przemyśle włókienniczym i modzie (46,2%) – firmy wpisujące się w tę specjalizację można spotkać najczęściej w Łodzi, gdyż liczą 715 przedsiębiorstw.

⁶⁵ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 149. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Łodzi w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁶⁶	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	715	46,2%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	264	30,3%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	161	41,2%
	Energetyka	68	32,1%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	423	25,7%
	Informatyka i Telekomunikacja	401	71,1%

Łódź jest niewątpliwie liderem we wdrażaniu 5G w Polsce. Z infrastruktury zbudowanej na Politechnice Łódzkiej w ramach Innowacji Cyfrowych skorzystają przedsiębiorcy, naukowcy i studenci. Obecnie 5G w kampusie ma służyć rozwojowi przemysłu 4.0, a pracę krajowych Digital Innovation Hubs koordynuje Platforma Przemysłu Przyszłości. Jest to tym samym ogromna szansa na dalszy rozwój w przyszłości.

W rozwoju nowoczesnych technologii, produktów i usług pomaga Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Od trzech lat ŁSSE buduje w Łodzi ogólnopolski ośrodek innowacji oraz kreuje lokalny ekosystem wspierania startupów. Trzy główne obszary innowacji poszukiwanych do programów to: przemysłowy Internet rzeczy, sztuczna inteligencja oraz cyber bezpieczeństwo.

W Łodzi występuje również duże zainteresowanie rozwojem technologii w sektorze life science. Motorem napędowym w tym sektorze okazuje się Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności Politechniki Łódzkiej. W Łodzi w tym zakresie specjalizuje się m.in. firma Pharmena S.A. - koncentruje się w obszarach dotyczących prowadzenia badań klinicznych nad innowacyjnym lekiem przeciwmiażdżycowym, produkcji innowacyjnych dermokosmetyków i wdrożeniu na rynek innowacyjnego suplementu diety.

“ Stawiamy na technologie, na innowacyjność. Wierzymy, że potencjał jest w ludziach, bo przecież Łódź to chyba najbardziej dynamicznie w Europie rozwijająca się technologia 5G, której głównym motorem jest Politechnika Łódzka, która wprowadza nowe rozwiązania związane z tą technologią. Łódź to przecież tradycyjnie rozwój farmacji i medycyny. Takie miejsca jak Bionano-park, czy największa w Europie specjalna strefa ekonomiczna, w której wdrażane są najnowsze technologie. Pamiętajmy też o rozwoju kapitału ludzkiego. Myślę tu o bonie edukacyjnym. Cały czas Łódź jest miastem przemysłowym i ten przemysł jest. Zmiany, które widzimy spowodowane covidem wpłyną na rozwój sektora logistycznego i wiele tych zmian będzie przyspieszać

“ W żadnej branży bez innowacyjności nie ma rozwoju. Widzimy też po środkach unijnych, które absorbują łódzkie firmy wdrażając nowoczesne technologie. Im bardziej konkurencyjny produkty,

⁶⁶ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

tym bardziej innowacyjny. Możemy mówić o różnych poziomach innowacyjności. Ich zalążkami i przekąźnikami są wyższe uczelnie i centra transferu technologii. Oczywiście są to Politechnika Łódzka i pozostałe uczelnie m.in. Uniwersytet Medyczny itd., ale i ASP

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

W Łodzi, w zawodach w których znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców są filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy oraz pedagodzy.

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁶⁷ Należy podkreślić, że zawodami charakteryzujące się dużym deficytem są: magazynierzy, murarze i tynkarze, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych oraz robotnicy budowlani.

Tabela 110. Zawody deficytowe w Łodzi

brukarze	piekarze	ślusarze
fryzjerzy	murarze i tynkarze	spawacze
kucharze	monterzy elektronicy	spedytorzy i logistycy
kosmetyczki	pielęgniarki i położne	sprzątaczk i pokojowe
magazynierzy	pracownicy ds. jakości	technicy mechanicy
betoniarze i zbrojarze	monterzy maszyn i urządzeń	robotnicy budowlani
listonosze i kurierzy	monterzy instalacji budowlanych	pracownicy poligraficzni
masarze i przetwórcy ryb	monterzy konstrukcji metalowych	przedstawiciele handlowi
cieśle i stolarze budowlani	operatorzy maszyn włókienniczych	specjaliści ds. finansowych
mechanicy maszyn i urządzeń	operatorzy obrabiarek skrawających	pracownicy obsługi ruchu szynowego
fizjoterapeuci i masażyści	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	pracownicy ochrony fizycznej
dekarze i blacharze budowlani	nauczyciele przedmiotów zawodowych	pracownicy przetwórstwa metali
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	pracownicy przetwórstwa spożywczego
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
mechanicy pojazdów samochodowych	operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych	projektanci i administratorzy baz danych, programiści
pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych
analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych	

Źródło: Barometr zawodów

⁶⁷ <https://barometrzwodow.pl>

W opinii respondentów, na lokalnym rynku pracy brakuje, hydraulików, mechatroniki, lekarzy, pielęgniarzy, sprzedawców, kasjerów, informatyków. Ponadto zakłady branży tekstylno-odzieżowej pilnie potrzebują wykwalifikowanych kadr. Występuje zatem silne zapotrzebowanie na pracowników fizycznych.

“Wracając do kierunków studiów, które generują bezrobocie te słynne pedagogiki, to dotyczy to tylko kierunków poza szkolnych. W Łodzi brakuje nauczycieli pedagogów przedszkolnych, czy szkolnych, więc nie ma tu mowy o bezrobociu

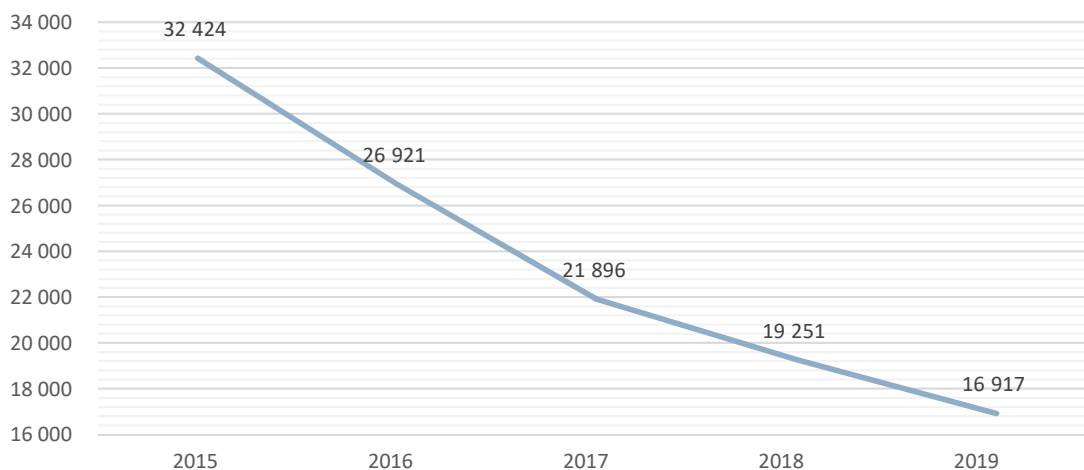
“Przede wszystkim podstawowe zawody z grupy zawodów fizycznych. Nie każde stanowisko wymaga jakiś wyjątkowych kwalifikacji, ale dla przykładu w handlu znajomość języka angielskiego jest bardzo wskazana, bowiem mamy coraz więcej odwiedzających Łódź turystów, i ku mojemu zaskoczeniu często słyszę jak znakomicie radzą sobie młode ekspedientki w sklepie.

Co ważne, w oczach pracodawcy cenionym jest zaangażowanie w wykonywane zadania oraz uczciwe ich realizowanie. Przedsiębiorcy zdają sobie sprawę z braków odpowiednich kwalifikacji wśród kandydatów jednak zdarza się, że zleceniodawcy dają szansę osobie bez doświadczenia oferując liczne kursy i szkolenia.

“Pracodawcy wiedzą, że mogą człowieka wysłać na dokształcenie i najważniejsze by posiadał umiejętności interpersonalne i chęci uczenia się. Wszyscy bowiem szukają ludzi kreatywnych oraz takich, którzy chcą się utożsamić z firmą i związać się z nią na dłużej, wszystko niestety rozbija się też o płace. Niska płaca powoduje, że ludzie nie chcą podjąć pracy

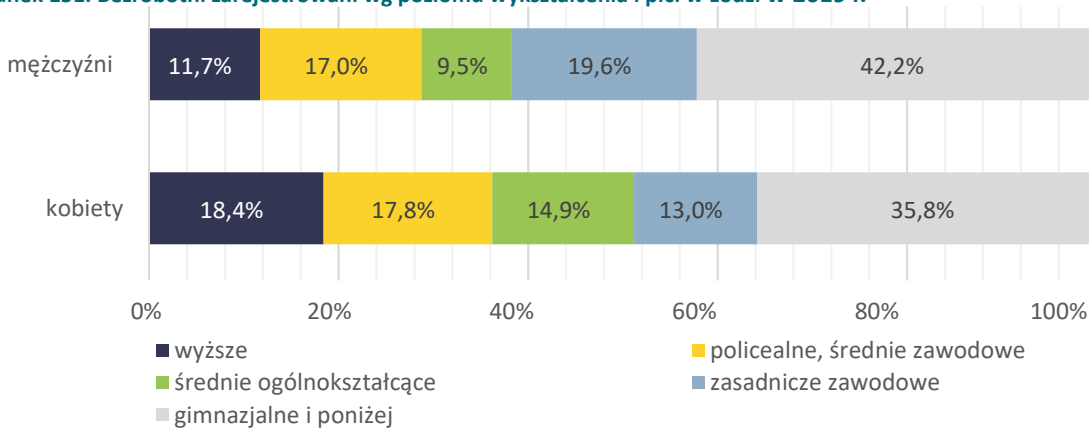
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi w 2019 r. zarejestrowano 16 917 osób bezrobotnych, przy czym rozkład płci był niemal równy z przewagą dla mężczyzn (50,5%). Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było o 47,8% niższe niż w 2015 r.

Rysunek 150. Bezrobotni zarejestrowani w Łodzi w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym znacznie częściej od kobiet pozostawali bez pracy. Co ważne, kobiety z wykształceniem wyższym również stanowiły wysoki udział w strukturze bezrobotnych (18,4).

Rysunek 151. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Łodzi w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak dowodzi badanie, największym wyzwaniem dla miasta w obszarze bezrobocia są osoby długotrwale pozostające bez pracy. Generują one największą grupę bezrobocia. Tym samym, jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Niezbędnym zatem jest organizacja dla poszukujących pracy kursów, szkoleń, spotkań informacyjnych, proponując staże i wdrażając inne programy aktywizujące.

„Najwięcej w rejestrach Urzędu Pracy w granicach 60% stanowią osoby trwale bezrobotne i bez wykształcenia. Nie mamy pojedynczych grup zawodowych, które generują bezrobocie

PRZESZKODY W ROZWOJU MIASTA

Mimo, że Łódź jest miastem wojewódzkim to tak jak w innych regionach dostrzega się ujemne saldo migracji. Można wnioskować, że Łódź jest jednym z najszybciej wyludniającymi się regionów w Polsce. Wpływ na taką sytuację ma przede wszystkim starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny, ale również odpływ młodych ludzi. Problemem w porównaniu do innych wielkich miast jest fakt, że miasto nie umie przyciągać młodych osób. Dla młodzieży miasto nie jest na tyle atrakcyjne, by chcieli w nim upatrywać swoją przyszłość. Rozwiązaniem stale zmniejszającej się liczby ludności w Łodzi może być zdecydowanie bardziej skuteczna polityka repatriacyjna.

„Odpływ ludzi młodych ludzi do innych miast i jesteśmy społeczeństwem starzejącym się.

Chociaż miasto stwarza szanse edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz wyższym to na lokalnym rynku pracy brak młodych ludzi. Z kolei to przekłada się na mniejsze szanse przyciągnięcia pracodawców. Równocześnie spowalnia tempo tworzenia nowych miejsc pracy, co z kolei utrudnia wzrost płace. Jak wynika z obserwacji badanych, kwestie zarobkowe są jednym z kluczowych czynników, dlatego ludzie decydują się na pracę poza granicami miasta.

„Wyższe zarobki w innych miastach, są wyższe dla przykładu Warszawa dobry dojazd. Łódź jest traktowana jako sypialnia z uwagi na niższe koszty mieszkań i utrzymania.

Dostęp do szerokiej infrastruktury drogowej jest niewątpliwie zaletą dobrze skomunikowanego miasta. Jednocześnie w wywiadzie przyznano, że poruszanie się po Łodzi sprawia wiele problemów. W strukturze miasta można spotkać wiele zatłoczonych dróg jednokierunkowych. Ponadto remonty dróg budzą wiele kontrowersji. Chociaż na skutek inwestycji poprawia się infrastruktura drogowa to w czasie remontu można spotkać głosy niezadowolenia spowodowane nadmiernymi korkami.

“ Niemniej jednak Łódź jest trudnym do poruszania się miastem. Wszędzie ulice jednokierunkowe i do tego rozkopane. Więc nawet turystów to odstrasza, bo wszędzie płatne parkingi i trudno je znaleźć. Może więcej parkingów i to jednak bezpłatnych.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w Łodzi odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło miasto (5 355 osób) niż się zameldowało (4 199osób). Tym samym saldo migracji na 1000 osób wynosiło -1,7. Do Łodzi mimo wszystko większość osób przyjeżdża z miast (60,9%), natomiast osoby wyjeżdżające z miasta wybierają obszary wiejskie (52,2%).

Analizując dominujące kierunki migracji zagranicznych, można stwierdzić że do najpopularniejszych państw należą: Anglia, Niemcy, Holandia oraz kraje skandynawskie. Pozytywnym zjawiskiem jakim dostrzega się w migracjach jest fakt, że osoby z zagranicy po latach wracają na łódzki rynek pracy i mogą zaoferować pracodawców багаż doświadczeń. Osoby te bowiem, charakteryzują się wysokim stopniem znajomości języka angielskiego czy niemieckiego oraz wnoszą do przedsiębiorstwa system pracy obowiązujący za granicą. Tak więc, osoby powracające do kraju są bardzo pożądane w oczach przyszłych pracodawców.

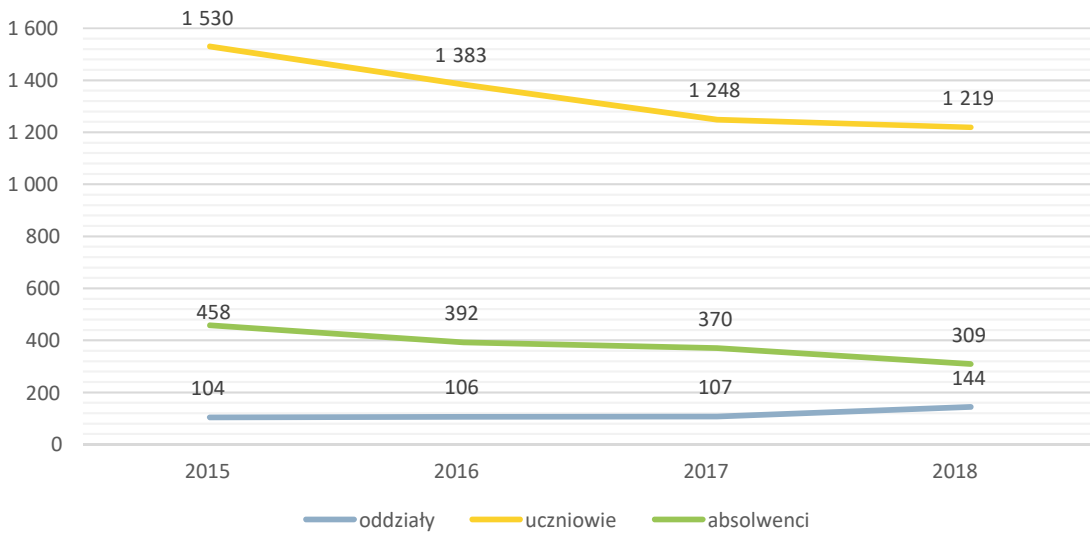
“ Nadal główne kierunki migracyjne Anglia, Norwegia, Holandia, Niemcy, kraje skandynawskie. Zjawisko migracji jest jak w całym kraju spore, ale jak wskazują nasze badania wiele z tych osób, które wyjechało przed 10-15 laty nie wie, że Łódź może zaoferować im taki sam poziom zarobków jak mają u siebie. I tacy wracający z zagranicy mają wielki walor dla naszych inwestorów: znają język nie tylko angielski, ale jak na naszym rynku potrzebnym jest język niemiecki, nauczyli się systemu pracy obowiązującego za granicą, a i z czasem mogą być sami inwestorami.

Tak jak wcześniej wspomniano, głównym kierunkiem migracji zarobkowej w granicach państwa jest Warszawa, Wrocław oraz Kraków. Z drugiej strony do Łodzi przyjeżdżają osoby z Pabianic, Koluszek czy z mniejszych miejscowości w okolicach Warszawy. Jest to naturalne zjawisko, ponieważ osoby z mniejszych miast wyjeżdżają za pracą do większych aglomeracji, które oferują większe możliwości.

“ Na pewno Warszawa i ten kierunek, a do Łodzi z Pabianic, Koluszek, ale nawet okolice spod Warszawy

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich lat dostrzega się spadek liczby uczniów w szkołach zawodowych (spadek o 20,3%), również co roku mury szkół opuszczało coraz mniej absolwentów (spadek o -32,5%). Z kolei w 2018 r. postanowiono otworzyć więcej oddziałów – w 2018 r. wzrost o 38,5% w stosunku do 2015 r.

Rysunek 152. Szkolnictwo zawodowe w Łodzi w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdaniem przedstawicieli miasta Łódź, jednostki oświaty bardzo mocno angażują się w współpracę z zakładami pracy. Dzięki współpracy z Fujitsu uczniowie będą zdobywać praktyczne umiejętności w tak dynamicznie rozwijającej się dziedzinie jaką jest informatyk. Tym samym udział w projekcie jest dla uczniów wyróżnieniem i ogromną szansą dla młodych ludzi. Jest to również wielki atut dla miasta.

Dzięki udziału w takich programach uczniowie mogą lepiej poznać oczekiwania potencjalnych, przyszłych pracodawców czy też dowiedzieć się, jakie umiejętności interpersonalne i komunikacyjne są pożądane na rynku pracy.

„ Robimy bardzo wiele, jeżeli chodzi o edukację – pomiędzy szkołami, a zakładami pracy. Wdrażamy specjalne programy choćby najnowszy podpisany 1 września br. Pomiędzy miastem, a firmą Fujitsu. Kolejny projekt pod auspicjami IBM aby mogli nasi uczniowie i studenci rozwijać swoje umiejętności i zainteresowanie w systemie międzynarodowym w branży m.in. IT, ale nie tylko. Bardzo mocny jest wpływ firm na poziom edukacji nie tylko studentów, ale również szkół niższego szczebla

Łódź wspiera nie tylko kształcenie ogólne ale także zawodowe. Jest to niezwykle ważne, ponieważ obecnie pracodawcy zgłaszają większe zapotrzebowania na pracowników fizycznych. Przyczynił się do tego m.in. program „Ucz się w Łodzi” polegający na inwestycjach w szeroko rozumiany rozwój szkolnictwa zawodowego i technicznego. Rządzący w Łodzi zdają sobie sprawę, iż rozwój programów edukacyjnych we współpracy z sektorem firm prywatnych, to korzyści dla całego regionu. Dzięki programom edukacyjnym możliwe jest nie tylko kształcenie młodej i zdolnej kadry zawodowej, ale także tworzenie nowych miejsc pracy oraz dalszy rozwój firm. Wspieranie rozwoju edukacja to także rozwój innowacji, najnowszych technologii oraz poprawa jakości życia.

„ Od dawna monitorujemy poprzez własną komórkę tj. Obserwatorium Rynku Pracy sposoby przystosowania szkół do potrzeb rynku. Ponieważ jest to proces długotrwały, więc nie ma możliwości zbyt elastycznego reagowania na takie zapotrzebowanie, z uwagi na system legislacji, ale większość szkół zawodowych próbuje dostosować się do tych zmiennych, które płyną od przedsiębiorców. Na co chcę zwrócić się uwagę to to, że szkolnictwo nasze jest przodujące jeżeli chodzi o projekty edukacyjne. Ostatnie 8 lat to jest walka o zachowanie proporcji pomiędzy kształceniem ogólnym, a kształceniem zawodowym. Dbamy o to by kształcenie zawodowe było priorytetem. Staramy się by przekaz do tych młodych ludzi, którzy mają się zdecydować na wybór szkoły

przede wszystkim zawodowej średniej lub niższej był możliwie najbardziej czytelny. Pokazujemy elementy, które są najatrakcyjniejsze w podjęciu dalszej nauki zawodu.

W Łodzi przywiązuje się również uwagę na kształcenie ustawiczne, które jest realizowane w Centrum Kształcenia Ustawicznego Samorządu Województwa Łódzkiego w Łodzi. W ofercie CKU można znaleźć kształcenie w formie szkolnej oraz kwalifikacyjne kursy zawodowe (asystent osoby niepełnosprawnej, opiekun medyczny, opiekunka środowiskowa, opiekun w domu pomocy społecznej, monter sieci i instalacji sanitarnych, technik archiwista, technik automatyk, technik elektryk, technik handlowiec, technik mechatronik, technik usług kosmetycznych).

“ *Bardzo ważną rolę odgrywa instytucja kształcenia ustawicznego nauczycieli, ale i uczniów. Tworzenia kreatywnych rozwiązań dydaktycznych szczególnie w nowoczesnych technologiach np. mechatroniki, która szczególnie dziś prężnie się rozwija. Stworzenie symbolicznej nagrody przez Urząd Miasta jak i pracodawców dla najlepszych w swojej dziedzinie zarówno dla uczniów jak i dla nauczycieli. Jest to wyróżnienie właśnie dla łódzkiej edukacji.*

W Łodzi realizowano różne kursy i szkolenia w ramach ustawicznego kształcenia. W 2019 r. najczęstsza tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego, przedstawiała się następująco:

- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami
- opieka zdrowotna
- inna tematyka kształcenia ustawicznego
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne
- informatyka i wykorzystanie komputerów
- pozostałe usługi
- zarządzanie i administrowanie
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy
- architektura i budownictwo
- usługi krawieckie, obuwnicze
- języki obce
- dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna
- prawo

Miasto Skierniewice

MIASTO SKIERNIEWICE

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Skierniewice są miastem na prawach powiatu, leżą w centralnej Polsce na północnym wschodzie województwa łódzkiego na Nizinie Śródkowo Mazowieckiej między dwoma największymi aglomeracjami: łódzką i warszawską. Łączna powierzchnia regionu wynosi 35 km², co stanowi 0,2% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. miasto Skierniewice liczyło 48 089 mieszkańców (2,0% ludności woj.), co przekładało się średnio na 1 374 osób na 1 km².

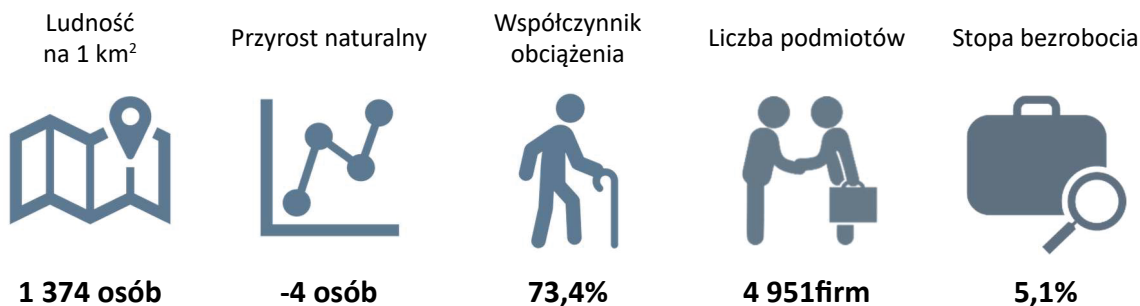
Przyrost naturalny był ujemny i wynosił -4 osób, zaś stopę przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -0,08‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -148 osób (napływ – 347; odpływ – 495). Współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 73,4% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Miasto Skierniewice posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. W Skierniewicach zbiegają się 2 drogi wojewódzkie i jedna krajowa. Drogi przechodzące przez i obok miast to autostrada A2 oraz droga krajowa nr 70 (Łowicz – Bełchów – Mokra Prawa – Skierniewice – Wola Pękoszewska – Zawady) oraz droga ekspresowa S8. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 407,5 km.

W 2019 r. na terenie miasta znajdowało się 4 951 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadało 1 030 przedsiębiorstw. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,0%, a sektor publiczny - 2,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (22,3%), nauką i techniką (12,7%) oraz budownictwem (12,2%).

Na koniec 2018 r. osoby zatrudnione w sektorze usług stanowiły 40,2%, pracownicy sektora przemysłu i budownictwa stanowili 35,0%, zaś w handlu zatrudnionych było 15,2% wszystkich pracujących. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 5,1% i była niższa o 0,3 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 153. Wybrane wskaźniki dla miasta Skierniewice w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY MIASTA

Miasto położone między kompleksem czterech lasów. Od północy Skierniewice graniczy z Bolimowskim Parkiem Krajobrazowym, od wschodu z Lasem Zwierzyńskim. W środkowej części miasta znajduje się Park Miejski o powierzchni 42 ha założony w XIV wieku. Mieszkańcy w wolnym czasie mogą udać się nad zalew „Zadębie”, na którym organizowane są różnego rodzaju imprezy takie jak maraton, siatkówka plażowa oraz kajakarstwo. Zbiornik jest przystosowany do przeprowadzania zawodów regatowych. Na terenie miasta znajdują się dwa XVIII-wieczne kościoły: Kościół Świętego Jakuba oraz Kościół św. Stanisława. Turystyce poza walorami naturalnymi sprzyja także polityka inwestycji w zakresie budowy infrastruktury turystycznej.

- “ *Mamy Bolimowski Park Krajobrazowy. Mamy przepiękny zalew*
- “ *Jeśli chodzi o zabytki to Osada Pałacowa, Dworek Konstancji Gładkowskiej i kilka innych.*
- “ *O zabytkowych kościołach to nie trzeba wspominać, prawda?*
- “ *Ale jest jeden z nielicznych, który jest okrągły – św. Jakuba. Niedaleko nas. Też został niedawno odnowiony, elewacja i ogród*

Przyciągającym uwagę jest także stacja kolejowa, wzniesiona w stylu gotyku angielskiego z wnętrzami neoklasycystycznymi z XIX w.

- “ *Za dworzec i za park dostaliśmy chyba I miejsce w Polsce za architekturę*

Atutem miasta jest z pewnością dobra lokalizacja w centrum Polski oraz dobre połączenie z większymi miastami – Łodzią czy Warszawą.

- “ *Dobrze skomunikowane, przede wszystkim. W połowie drogi między Łodzią, a Warszawą, co 0,5 h są pociągi, które jadą przez 0,5h. autostrada z jednej strony w odległości 12 km, S8 20 parę km*

Miasto może przyciągnąć potencjalnych inwestorów poprzez nowoczesne placówki oświatowe.

- “ *Systematycznie modernizowane są obiekty sportowe i wszystkie placówki oświatowe, wychowawcze. Nie tylko pod względem termomodernizacji, ale przede wszystkim przykładana jest duża waga do wyposażenia i do warunków, w jakich dzieci, młodzież i dorośli przebywają, spędzają swój czas.*

Osiągnięcie jak najniższej stopy bezrobocia jest wyzwaniem dla lokalnych władz. Jednak w oczach pracodawców niskie bezrobocie wiąże się z drugą stroną medalu, czyli niedoborem rąk do pracy, który także jest bardzo szkodliwy dla gospodarki i dla wielu obywateli.

- “ *Mamy bardzo niskie bezrobocie. Co jest mało atrakcyjne dla przedsiębiorców. Tzn. w maju udało się podpisać akt notarialny sprzedaży nieruchomości, czyli terenu inwestycyjnego, uzbrojonego. Powstanie tam inwestycja. Obecne realia są takie, że każdy, kto chce zainwestować, sprawdza, jakie ma możliwości zatrudnienia ludzi za niewielkie pieniądze. W mieście Skierniewice takie możliwości są nieduże, ponieważ mieszkańcy nie odczuwają bezrobocia.*

Uczestnicy wśród inwestycji na terenie Skierniewic wymieniali:

Żłobek „Iskierka” - prawie 2,5 tysiąca metrów kwadratowych powierzchni, ogromny ogród z trzebą placami zabaw i wyposażenie najwyższej jakości. W żłobku jest 10 oddziałów, z sypialnią i salami zabaw dla każdej grupy liczącej ok. 16 dzieci.

Nowe przedszkole „Zielony zakątek” - Do placówki uczęszcza około dwustu dzieci. Budowa kosztowała blisko pięć milionów złotych.

- “ *Ja może powiem o największych. Żłobek. Przedszkole. Dom pomocy społecznej. Z najdroższej – przedszkola w ubiegłym roku.*
- “ *Sam żłobek jest jednym z istotniejszych pracodawców. Na 300 dzieci. Mamy żłobek plus 2 filie, czyli na 380 miejsc. Na jedną grupę wchodzi 2 opiekunów, czyli 15 osób, 15 dzieci plus obsługa, to tam jest ponad 100 pracowników*

Dom pomocy społecznej - Dom jest jednostką ponad lokalną, stałego pobytu, przeznaczona dla 64 osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych.

- “ *Dom pomocy społecznej – 64 pensjonariuszy*

Centrum Usług Społecznych - Instytucja ukierunkowana jest na pomoc osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom. Podopieczni Domu Dziennego Pobytu mają zapewnione usługi opiekuńcze, terapię zajęciową oraz wyżywienie i transport na zajęcia. Dom działa przez 10 godzin dziennie, przez 5 dni w tygodniu.

- “ Zostało stworzone Centrum Usług Społecznych, gdzie zaktywizowaliśmy osoby, do tej pory nie aktywne lub te, które zeszły ze ścieżki aktywności, bo świadczą np. usługi opiekuńcze lub pracują jako asystenci osób niepełnosprawnych. I tam też jest zatrudnionych 50 osób

Jeden z uczestników badania przyznał, że w ciągu najbliższego roku, w strefie przemysłowej powstanie Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych.

- “ Na pewno powstanie firma w strefie przemysłowej przy ul. Rybickiego, stworzy kilkadziesiąt miejsc pracy. Myślę, że powstanie w ciągu następnego roku. Na pewno pręźnie się rozwija deweloperka, która na górze ma mieszkania, na dole ma lokale usługowe i handlowe, to też zostanie wypełnione.

Miasto planuje również budowę kolejnego żłobka oraz przedszkola na osiedlu Widok.

- “ Inwestycje miejskie – na pewno mamy zaplanowane 2 większe, które mogą dać pracę, tj. żłobek, przedszkole na osiedlu Widok, mamy w tej chwili na ukończeniu projekt Basen. My mówimy basen, a jest to całe centrum rekreacyjne z lodowiskiem, które na pewno też będzie potrzebował pracowników.

Przedstawiciele miasta deklarowali, iż wszelkie nowe inwestycje są planowane wraz z mieszkańcami. Władze Skierniewic w procesie tworzenia dokumentu chętnie zapraszają mieszkańców do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych, ponieważ cenią sobie dialog pomiędzy różnymi grupami interesariuszy.

- “ Zazwyczaj pytamy mieszkańców, czego oczekują. Budując cokolwiek, nawet najmniejszy plac zabaw, nie ograniczamy się do huśtawki, piaskownicy i ławeczki, tylko pytamy, czego ludzie sobie życzą w danym miejscu, przeprowadzamy konsultacje społeczne dając do wyboru zestaw zabawowe. W ten sposób powstał jeden z większych placów zabaw w Skierniewicach na osiedlu Widok. To mieszkańcy zdecydowali, że chcą taką konstrukcję zabawową

Miasto jest przyjazne do życia mieszkańcom - od tych najmłodszych po seniorów oferując Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Janiny Twarowskiej, który jest prowadzony przez Centrum Kultury i Sztuki (dawniej: Miejski Ośrodek Kultury w Skierniewicach).

- “ Uniwersytet III wieku. Mamy 6 klubów seniora, które bardzo pręźnie działają i jednoczą wokół siebie. Mamy mnóstwo organizacji pozarządowych, które oferują różne zajęcia, opiekę, rozwijanie zainteresowań, rekreację, rehabilitację

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Miasto Skierniewice na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 12,7% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,7%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji J - Informacja i komunikacja (miasto – 4,8%, średnia dla województwa – 2,3%) oraz Sekcji Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (miasto – 6,8%, średnia dla województwa – 5,3%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (miasto – 6,2%, średnia wyższa o 4,9 p.p.).

Tabela 111. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Skierniewicach

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	1,0%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	5	0,1%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	305	6,2%

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,1%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	0,2%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	602	12,2%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 106	22,3%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	351	7,1%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	106	2,1%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	237	4,8%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	157	3,2%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	214	4,3%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	629	12,7%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	173	3,5%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18	0,4%
Sekcja P - Edukacja	221	4,5%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	338	6,8%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	80	1,6%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	344	6,9%
Ogółem	4 951	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

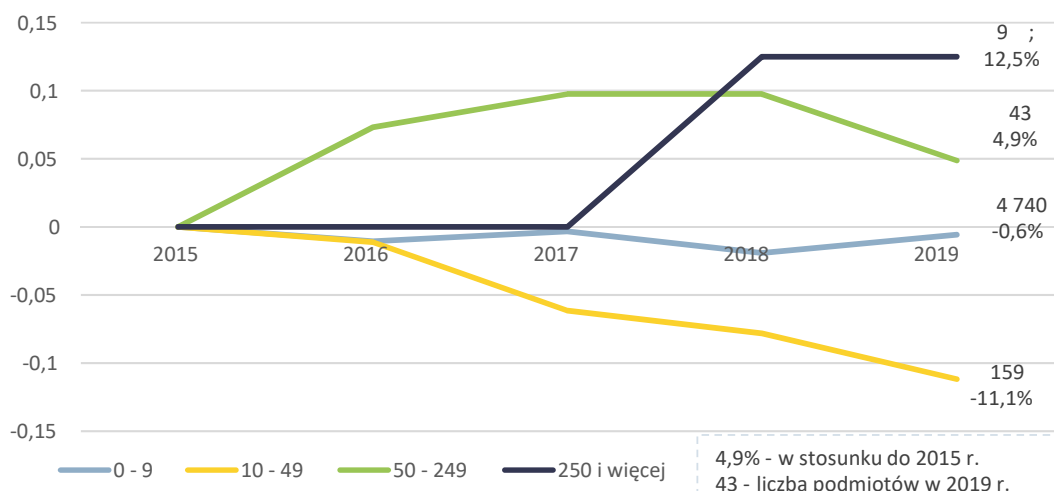
Uczestnicy badania zauważają, że w mieście występuje wiele mikro firm działających w branży beauty, tj. gabinety kosmetyczne, fryzjerskie, spa, manicure. Nie brakuje również przedsiębiorstw z branży budowlanej czy transportowej. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z szerokiej gamy klubów sportowych oraz prywatnych szkół tańca, sztuk walki i szkół językowych.

“ Mamy bardzo bogatą ofertę edukacyjną, także wszystkie zajęcia rozwijające, czy to szkoły językowe, czy zajęcia sportowe...

“ Edukacja to szerokie pojęcie, bo to są prywatne szkoły czy całe centra niepublicznych szkół, szkoły tańca nam się otwierają, rosną jak grzyby po deszczu. Ale to są szkoły tańca w różnych dziedzinach, bo i jazz, latino, break dance, to są całe akademie, balet jest. Mamy szkołę baletową.

“ Jak ktoś chce sztuki walki trenować to też będzie szkoła.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano niewielki spadek liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (-0,9%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,7% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie miasta (spadek o 27 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,2% (spadek o 20 firm w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,9%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,2%, przy czym 2 firmy zatrudniały powyżej 1 tys. osób.

Rysunek 154. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w Skierniewicach

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Podczas badania jakościowego jeden z respondentów przyznał, że w mieście większość zakładów produkcyjnych zatrudnia nie więcej jak 100 osób co jest oczywiście pozytywnym zjawiskiem, gdyż w przypadku zakończenia działalności mniej ludzi traci zatrudnienie. Również w czasie zaostrzonych norm spowodowanych pandemią zauważalna była większa dywersyfikacja firm i firmy lepiej poradziły się z chwilowym spowolnieniem produkcji.

„ Sądzę, że większość zakładów skierniewickich zatrudnia do 100 osób. To nie są duże przedsiębiorstwa. i to jest atut, bo jeśli któryś z zakładów miałby upaść, to nie tracimy... nie zwiększy się bezrobocie.

Analizując miasto Skierniewice na przestrzeni lat 2015 - 2019 nie dostrzega się znaczącej dynamiki zmian podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, jednostek nowo zarejestrowanych czy wykreślonych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Jedynie w 2018 r. zostało więcej wykreślonych niż nowo zarejestrowanych firm. W Skierniewicach w 2019 r. 800 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców – był to wynik wyższy o 1,9% w stosunku do 2015 r.

Tabela 112. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w Skierniewicach

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 032	1 023	1 029	1 016	1 030
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	71	80	77	72	76
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	73	79	67	82	57
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	-2	1	10	-10	19
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	785	770	770	786	800

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dane statystyczne potwierdzają się z obserwacjami na lokalnym rynku. Badani przyznali, że faktycznie w Skierniewicach nie dostrzega się aby przedsiębiorstwa były zamykane, wręcz przeciwnie. Firmy działające od lat na rynku dobrze prosperują i w najbliższym czasie planują dalszy rozwój.

“ Biorąc pod uwagę dokonywane wpisy w CDIG nie widać, żadnego wzrostu pod względem wykreśleń działalności gospodarczej, raczej idą osoby w kierunku rozszerzenia działalności, poszerzenia. Generalnie kondycja nie jest zła. Z tego względu, że firmy powstają, a nie zamykają się. Jeśli zamykają się sklepy odzieżowe to są to sieciowi, na które na dobrą sprawę my nie mamy wpływu. Te decyzje zapadają gdzie indziej o likwidacji sklepu czy przeniesieniu gdzieś. Ale osoby, które wykupiły lokal, czy go dzierżawią, to one prowadzą działalność przez długie lata i raczej idą w poprawę warunków niż jakąś stagnację.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie miasta Skierniewic należą:

1. Wojewódzki szpital zespólny im Stanisława Rybickiego w Skierniewicach
2. Mirbud S.A. - generalny wykonawca we wszystkich segmentach budownictwa. Wizytówką przedsiębiorstwa jest trzydziestoletnie doświadczenie oraz ponad 500 zakończonych projektów inwestycyjnych należących w zdecydowanej większości do prestiżowych kontraktów budowlanych w zakresie budownictwa
3. Axell Polska sp. z o.o. – pośrednictwo pracy
4. Instytut ogrodnictwa - jest instytutem badawczym utworzonym dnia 1 stycznia 2011 roku na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez połączenie dwóch jednostek badawczo-rozwojowych o długoletniej tradycji i bogatym dorobku badawczym i wdrożeniowym: Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa im. Szczepana Pieniążka i Instytutu Warzywnictwa im. Emila Chroboczka.

W opinii respondentów do znaczących przedsiębiorców na Skierniewickim rynku pracy zalicza się niewątpliwie firma VOGA, która w 2009 r. wybudowała centrum logistyczne jako strategiczny punkt w centrum Polski, optymalny na działalność z siedziby firmy, aby szybko zaopatrzyć wszystkich klientów.

Drugą wspomnianą była firma HORTEX, która zajmuje się produkcją mrozonek, oraz firma Topsil Global zajmująca się przetwórstwem silikonów za pomocą elastomerów termoplastycznych metodą wtrysku i wytłaczaniem oraz projektowaniem i wytwarzaniem form i narzędzi.

“ Mamy dużą firmę przetwórstwa owocowo-warzywnego – dawny HORTEX. Mamy VOGA, firmę która zajmuje się dystrybucją i pakowaniem suszu owocowego lub przekąsek. Mamy też dużo firm budowlanych jako firmy usługowe.

“ Mamy VOGA, firmę która zajmuje się dystrybucją i pakowaniem suszu owocowego lub przekąsek

“ Z firm, które mamy na rynku pracy, które weszły w ostatnich latach, które są w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej to jest Topsil.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

W Skierniewicach działają 67 podmioty gospodarcze wpisujące się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 1,3% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁶⁸. Największy udział w województwie stanowią firmy związane z innowacyjnym rolnictwem i przetwórstwie rolno-spożywczym (1,9%) oraz informatyce i telekomunikacji (1,9%). Z kolei najrzadziej w mieście można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się w energetykę.

⁶⁸ W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

Rysunek 155. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Skierniewicach w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁶⁹	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	10	0,6%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	9	1,0%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	5	1,3%
	Energetyka	1	0,5%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	32	1,9%
	Informatyka i Telekomunikacja	10	1,8%

Uczestnicy badania przyznają, mimo że w skali całego województwa Skierniewice posiadają 1,3% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację to innowacje występują w dużej części zakładów. Jednym z nich jest Energetyka Ciepła Skierniewice, która posiada m.in. laboratorium, którym świadczy usługi w zakresie wykonywania badań paliw stałych – miału węglowego, węgla i ekogroszku na zawartość wilgoci, popiołu, siarki itp.

Również wcześniej wspomniane przedsiębiorstwo Topsil, które eksperymentuje z najnowszą technologią druku 3D czy tworzy w swoim zakresie najbardziej skomplikowane i zaawansowane technologie przetwórstwa tworzywa sztucznych.

W Skierniewicach działa także Instytut Ogrodnictwa, który przyczynia się do poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora rolno-spożywczego. Zajmuje się innowacyjnymi produktami i technologiami dla ekologicznej uprawy roślin sadowniczych.

- “ Zautomatyzowanie to w zasadzie każdy zakład, daleko nie szukać, nasza spółka Energetyka też właśnie idzie w kierunku innowacji, będzie zakładała geotermię, czyli będzie odzyskiwała energię ciepłą. Fotowoltaika to już chyba żadna innowacja, to już standard.
- “ Wszystkie badania i zadania związane z pozyskiwaniem pieniędzy związane są z nowymi technologiami. Instytut ogrodnictwa, tam jest genetyka, nawadnianie, ochrona roślin, nawożenie, przetwórstwo, całe spektrum. Wszystko jest związane
- “ Topsil, który produkuje urządzenia do produkcji do przemysłu medycznego. Zapotrzebowanie do szpitali. Oni są w nanotechnologii, bo przecież to musi być cały czas coraz bardziej zmniejszane.

⁶⁹ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁷⁰

Dla Skierniewic nie odnotowano żadnych zawodów nadwyżkowych dla 2020 roku. Jednak zdaniem badanych w perspektywie najbliższych lat na skierniewickim rynku pracy zabraknie osób specjalizujących się w kierunkach medycznych: asystentka stomatologiczna, higienistka stomatologiczna czy osób związanych z opieką społeczną lub opieką osób starszych.

“ Jest jeszcze jeden kierunek, który już widzimy, przynajmniej w szkołach policealnych, to są kierunki związane z opieką nad społeczeństwem, typu: opiekunka społeczna, opiekunka do pomocy społecznej, asystentka stomatologiczna, higienistka stomatologiczna. Zapotrzebowanie w kierunkach medycznych lub opieki społecznej dla starzejącego się społeczeństwa.

Tabela 113. Zawody deficytowe w Skierniewicach

brukarze	murarze i tynkarze	spawacze
fryzjerzy	robotnicy budowlani	ślusarze
cieśle i stolarze budowlani	pielęgniarki i położne	tapicerzy
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	nauczyciele praktycznej nauki zawodu
monterzy konstrukcji metalowych	nauczyciele przedmiotów zawodowych	robotnicy obróbki drewna i stolarze
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	pracownicy ds. techniki dentystycznej	ratownicy medyczni
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych		

Źródło: *Barometr zawodów*

Na podstawie badań jakościowych można stwierdzić, że w największym stopniu pracodawcy zgłaszają zapotrzebowania na pracowników z branży budowlanej, związanych z produkcją mebli, kierowców C+E czy pracowników do pracy w chłodni. Oprócz osób do pracy fizycznej potrzeba również pracowników z wykształceniem wyższym technicznym do obsługi nowoczesnych maszyn. Mimo to, występuje pewna nierównowaga, która jest spowodowana zbyt dużą liczbą osób z wykształceniem ekonomicznym.

“ To, co szukają pracodawcy, wśród uczniów szkół – branża budowlana, produkcja mebli i tutaj mamy problem ze stolarzami. Mamy zapotrzebowanie ogromne na pracowników HORTEXU i uczniowie w tym kierunku nie chcą. PKP miało zapotrzebowanie na pracowników, ale już technicznych, bardziej wykształconych, w kierunku przestawni i obsługi ruchu plus logistyka. I to zapotrzebowanie jest... sądzę, że idziemy w ich kierunku. Mamy też nowy kierunek od zeszłego roku, związany z logistyką ruchu lotniczego, czyli pod nowe lotnisko. Zobaczymy, jak to będzie się rozwijać. Widzę wśród młodych ludzi – potrzebuję mężczyzn, którzy fizycznie będą pracować na budowach lub zakładach produkcyjnych lub ludzie, którzy mają umiejętności techniczne, inżynierskie.

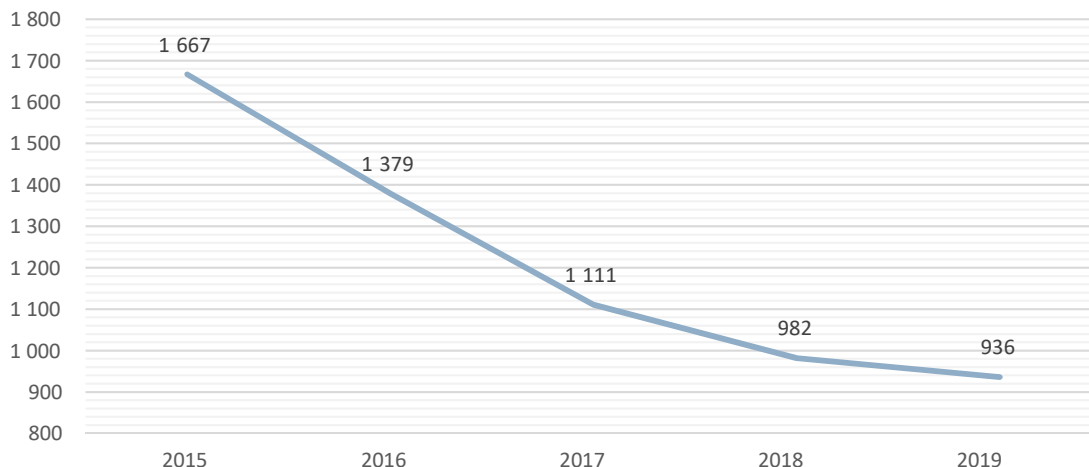
“ W Skierniewicach pracownicy szukają pracy biurowej, natomiast pracodawcy szukają osób fizycznych. Nie ma dnia, żeby jakiś nowopowstały salon piękności nie poszukiwał stylistki paznokci bądź firma budowlana kogoś do prac fizycznych, transportowa kierowcy z uprawnieniami kat. C,

⁷⁰ <https://barometrzwawodow.pl>

najlepiej C+E. HORTEX notorycznie szuka pracowników na linie produkcyjne, dlatego, że tam jest praca ciężka, szuka do chłodni, gdzie są temperatury -30 stopni. Tam nie chcą ludzie pracować.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach w 2019 r. zarejestrowano 936 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 60,8%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było 43,6% niższe niż w 2015 r.

Rysunek 156. Bezrobotni zarejestrowani w Skierniewicach w latach 2015-2019

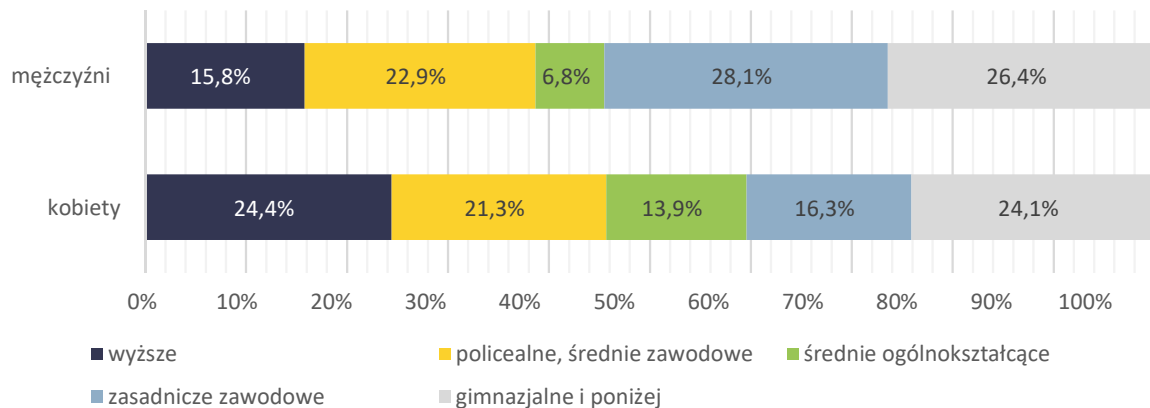
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przedstawiciele miasta przyznali, że w ostatnich latach poprawiła się sytuacja na rynku pracy. Z roku na rok przybywa przedsiębiorstw, które potrzebują pracowników i zmniejszają w ten sposób stopę bezrobocia. Respondenci byli zadowoleni ze stopy bezrobocia na poziomie ok 5%, która jest bliska bezrobociu naturalnemu - przyjmuje się 3-4% - wówczas pozwala ona na niezbędne rotacje na rynku pracy (zmiana pracy między firmami, awanse, relokacja między oddziałami, przekwalifikowanie).

Jak dodali badani „W Skierniewicach nie pracuje ten, który faktycznie nie chce pracować.”

„Jeśli porównamy na przestrzeni lat to oczywiście, że nam przybyło miejsc pracy. Było przecież bezrobocie wtedy 15 czy 20%. A teraz mamy 5%. Natomiast, jeśli chodzi o ostatnią 5-latkę to jesteśmy na stabilnym poziomie 5%.

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy (mężczyźni – 54,5%, kobiety – 40,4%). Co ważne, co czwarta zarejestrowana bezrobotna kobieta posiadała wykształcenie wyższe (24,4%).

Rysunek 157. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Skierniewicach w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

PRZESZKODY W ROZWOJU MIASTA

Zdaniem badanych, bliskość większych miast, takich jak Warszawa czy Łódź przykłada się na lokalny rynek pracy i odpływ mieszkańców. Osoby wykształcone często wybierają większe aglomeracje, ponieważ znajdują w nich lepiej płatną pracę, adekwatną do posiadanych kwalifikacji.

“ Bliskość Warszawy jest też dla nas ciężarem. Mieszkańcy Skierniewic, którzy są wykształceni, nie chcą pracować za najniższą krajową, ze względu na dogodny połączenie z Warszawą, co daje im możliwość szybkiego i wygodnego przemieszczania się do miejsc pracy, gdzie dostaną wyższe pieniądze. My jesteśmy atrakcyjnym miejscem pracy dla mieszkańców okolicznych wsi.

Kolejną barierą uniemożliwiającą rozwój miasta są wysokie wymagania stawiane przez pracowników – głównie związane z kwestiami finansowymi. Z drugiej strony dla przedsiębiorców koszty pracownicze i tak są zdecydowanie za wysokie. Mimo to, coraz niższe bezrobocie wymusza na pracodawcach większe zabieganie się o pracowników.

“ Drugi hamulec – niemożność znalezienia tanich pracowników, bo nasi ludzie się po prostu cenią.

Problem dla władzy jest utrzymanie mieszkańców aby Skierniewice nie były tylko „hotelem” lecz angażowali się w rozwój lokalnego rynku Skierniewic, ponieważ obecnie osoby najczęściej decydują się na zamieszkanie w Skierniewicach (z powodu niższych kosztów życia) jednak pracę podejmują w większych miastach.

“ Mieszkania też są dosyć drogie. Dużo tańsze niż w Warszawie czy Łodzi, dlatego lepiej jest kupić mieszkanie w Skierniewicach czy wynająć, wsiąść w pociąg i po 40 min być w pracy, niż zainwestować w mieszkanie w Warszawie i tłuc się tramwajami 1,5h.

“ Jeśli chodzi o pracę w Warszawie to już łatwiej. Ale jeśli chodzi o pracę za najniższą krajową tutaj i kupienie mieszkania tutaj... no łatwiej jest pracować tam za większe pieniądze i wtedy nas stać, żeby kupić tu mieszkanie.

Część miasta Skierniewice otrzymała tzw. status obszaru ochrony uzdrowiskowej. Oznacza to szerokie możliwości rozwoju i korzyści, które można czerpać jako mieszkańcy ośrodka uzdrowiskowego. Natomiast z drugiej strony dla niektórych inwestorów stanowi to pewną barierę.

“ Na ten moment to jest tak, że miasto Skierniewice mają status obszaru ochrony uzdrowiskowej, no i tam, jeśli ktoś chciałby cokolwiek zainwestować to musi spełnić szereg warunków, czyli inwestycje, przede wszystkim, nieuciążliwe dla środowiska, cała strefa uzdrowiskowo-wypoczynkowa, przy czym ten teren nie jest przygotowany, nie jest uzbrojony.

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w Skierniewicach odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło miasto (495 osób) niż się zameldowało (347 osób). Tym samym saldo migracji na 1 000 osób wynosiło -3,1. Do Skierniewic mimo wszystko większość osób przyjeżdża ze wsi (57,9%), natomiast osoby opuszczające miasto decydują się po równo obszary wiejskie (51,5%) jak i miejskie (48,5).

Jak wynika z badania jakościowego osoby planujące zagraniczną migrację zarobkową udają się do Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemiec ale także do Stanów Zjednoczonych czy Kanady. Powodem takich wyjazdów są niewątpliwie większe zarobki oraz szersze perspektywy rozwoju. Co ważne, znaczna część osób po kilku latach wraca do Skierniewic i decyduje się na zakup mieszkania czy budowę własnego domu.

“ Przy sprawdzeniu obowiązków nauki i obowiązków szkolnego, mamy wykaz dzieci, które są za granicą, jest to przede wszystkim Wielka Brytania, Irlandia. Najbardziej. Sporo osób jest w Niemczech. Ale duża grupa jest w Australii, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie

“ To jest często wyjazd z rodziną i oni bardzo często później wracają... Po kilku latach

Jak już wcześniej wspomniano, dominującym kierunkiem codziennych dojazdów do pracy jest Warszawy oraz Łódź. Z kolei do Skierniewic przyjeżdżają do pracy osoby z obszarów wiejskich, ponieważ miasto oferuje wyższe zarobki oraz umożliwia pracę w większej liczbie przedsiębiorstw.

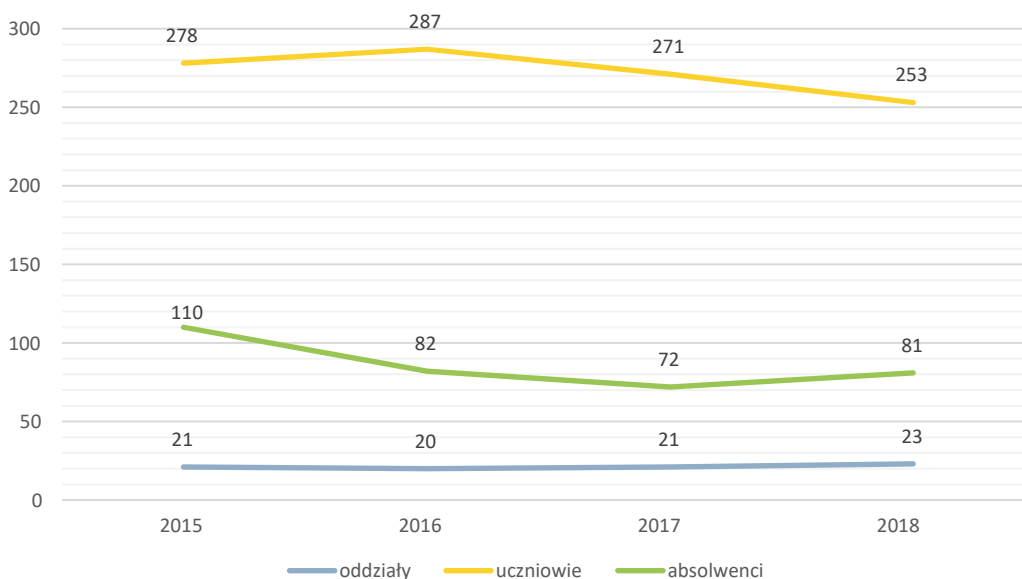
“ Przyjeżdżają ci, którzy pracują w Warszawie jako noclegi. I mieszkańcy okolicznych wsi.

“ Osoby, po prostu osiąść w Skierniewicach za robotą, mniej płać niż w Warszawie, ale zdecydowanie lepiej płać niż na wsi.

EDUKACJA

Od 2016 r. w skierniewickich szkołach zawodowych maleje spada liczba uczniów. Może to być związane z coraz mniejszym zainteresowaniem uczniów szkolnictwem zawodowym. Również w analizowanych latach 2015 – 2018 najwięcej absolwentów opuściło mury szkoły w 2015 r. Mimo wszystko liczba oddziałów pozostaje na podobnym poziomie, a w 2018 r. zostało utworzonych najwięcej oddziałów.

Rysunek 158. Szkolnictwo zawodowe w Skierniewicach w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie miasta nie brakuje placówek oświatowych. Warty uwagi jest Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa, które oferuje nauczanie na profilu biologia-chemia, historia-wos, geografia-wos, matematyka-geografia, matematyka-fizyka oraz język polski-wos. Uczniowie mają również do dyspozycji Liceum Ogólnokształcące im. Wisławy Szymborskiej i Technikum im. Wisławy Szymborskiej w Zespole Szkół Nr 3 w Skierniewicach. W ofercie liceum można znaleźć następujące klasy: geograficzno-społeczna, biologiczno-chemiczna, matematyczno-fizyczna, matematyczno-geograficzna. Natomiast technikum kształci w zawodach: technik ekonomista, technik rachunkowości, technik hotelarstwa, technik eksploatacji portów i terminali, technik żywienia i usług gastronomicznych. Należy zwrócić uwagę na kształcenie techników ekonomistów oraz techników rachunkowości gdyż obserwuje się powolną nadwyżkę w tych zawodach.

“ *Mamy przodującą szkołę wśród szkół średnich tj. Liceum Ogólnokształcące. Bardzo dobre wyniki i coraz wyżej się pnie, tj. Zespół Szkół na 3, który ma i technikę, i licea ogólnokształcące wszystkie plasują się w 10-tce. Do tego szkoła niepubliczna, tzw. klasyk -zespół szkół od przedszkola, szkoły podstawowe, licea – podległy pod kurię łowicką.*

Ważną kwestią dla rozwoju gospodarki jest współpraca w relacji przedsiębiorca-szkola. Taka sytuacja ma miejsce w Skierniewicach, ponieważ szkoły mają podpisane umowy partnerskie z biznesem oraz oferują klasy patronackie. Klasa patronacka to połączenie szkolnej wiedzy teoretycznej i pierwszych praktycznych doświadczeń w pracy. Tym samym przedsiębiorcy wspierają proces kształcenia poprzez umożliwienie uczniom zdobycia bezcennego kapitału, który pozwoli im na bezpośrednie przejście z etapu edukacji do pierwszej pracy.

“ *Mamy szkoły, które mają podpisane umowy partnerskie z biznesem, mamy klasy patronackie. Tak naprawdę część szkół pracuje pod lokalny rynek pracy, uczniowie są zatrudniani, zarówno tutaj w mieście, jak i w okolicznych miejscowościach. Mamy bardzo nietypowe klasy patronackie, bo z PKP, w tzw. Budowlance. Czasami bardziej nam potrzeba jest pracowników niż chęci uczniów do nauki w danym zawodzie. Ja sądzę, że to się powoli zmienia, ale bardzo powoli. Nie możemy przejść tego tzw. Ogólnego szkolnictwa na szkolnictwo zawodowe, ale to jest, sądzę, że boleszka ogólnokrajowa*

Mimo, że placówki oświatowe oferują zdobycie praktycznych umiejętności, które są bardzo ważne dla przedsiębiorców to uczniowie niechętnie wybierają szkoły branżowe oraz technika. Młodzi uważają szkoły zawodowe je za gorsze od liceum oraz nie są zainteresowani w przyszłości pracą fizyczną. Należy zatem dołożyć wszelkich starań w promocję szkolnictwa zawodowe, ponieważ występuje duże zainteresowanie na pracowników z tym wykształceniem.

“ *Staramy się dopasować. My dopasowujemy pod względem możliwości nauki, ale zainteresowanie młodych ludzi nie zawsze idzie w kierunku tym, który by oczekiwali pracodawcy. Czyli młodzi ludzie chcą się kształcić w liceum ogólnokształcącym, przesunąć jak gdyby moment decyzyjności, co do wyboru zawodu. I uważają też, że praca na budowie to można bez wykształcenia budowlanego (...) Nasza współpraca z lokalnym rynkiem... współpracują wszystkie szkoły zawodowe, które mają klasy branżowe i technikum, współpracują z pracodawcami*

“ *Nie możemy przejść tego tzw. Ogólnego szkolnictwa na szkolnictwo zawodowe, ale to jest, sądzę, że boleszka ogólnokrajowa.*

Uczestnicy badania zauważają również problem z pozyskaniem nauczycieli z zawodów zawodowych. Ich zdaniem osoby te poświęcają się lepiej płatnej pracy aniżeli pracy nauczyciela.

“ *[moderator: Czy nie brakuje nauczycieli nauczania zawodowego?] Są, ale przy kierunkach specjalistycznych jest ogromny problem, bo ci pracują w biznesie i zarabiają dużo większe pieniądze niż w edukacji.*

Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach w ramach kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego zorganizował szkolenia w następujących obszarach:

- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne

- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami
- zarządzanie i administrowanie
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy
- informatyka i wykorzystanie komputerów
- architektura i budownictwo

Miasto Piotrków Trybunalski

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA – WARUNKI NATURALNE, DEMOGRAFIA, GOSPODARKA

Piotrków Trybunalski jest miastem na prawach powiatu, zlokalizowany w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. Łączna powierzchnia regionu wynosi 67 km², co stanowi 0,4% powierzchni województwa łódzkiego. Pod koniec 2019 r. Piotrków Trybunalski liczył 73 090 mieszkańców (3,0% ludności woj.), co przekładało się średnio na 1 091 osób na 1 km².

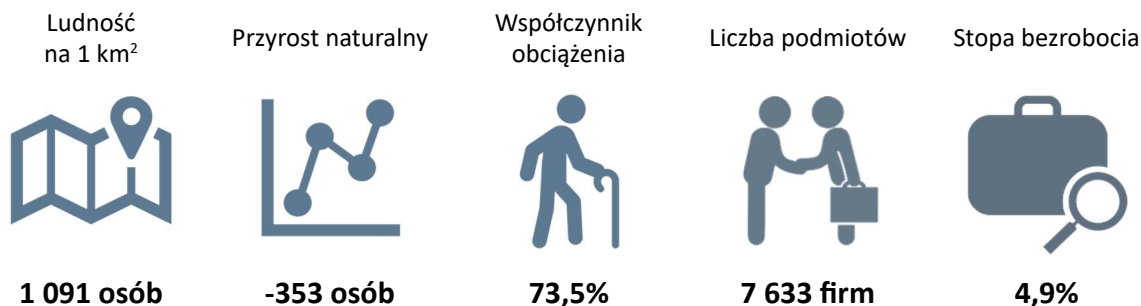
Przyrost naturalny był ujemny i wynosił -353 osób, zaś stopę przyrostu naturalnego osiągnęła wartość -4,83‰ (dla woj. łódzkiego -3,65‰). Zaobserwowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -303 osób (napływ – 523; odpływ – 826). Współczynnik obciążenia demograficznego był jednym z wyższych w województwie i ukształtował się na poziomie 73,5% (dla woj. łódzkiego – 70,2%).

Piotrków Trybunalski stanowi ważny węzeł komunikacyjny w kraju. Przez miasto przebiegają drogi krajowe i międzynarodowe tj. autostrada A1, droga krajowa nr 8 (granica państwa – Wrocław – Piotrków Trybunalski – Warszawa – Białystok – granica państwa), droga krajowa nr 12 (granica państwa – Leszno – Kalisz – Piotrków Trybunalski – Radom – Lublin – Chełm – granica państwa), droga krajowa nr 74 (relacji S8 – Wieluń – Bełchatów – A1 - Piotrków Trybunalski – Kielce – Zamość – granica państwa), droga krajowa nr 91 (Częstochowa – Radomsko – Piotrków Trybunalski – Głuchów). Ponadto Piotrków Trybunalski posiada dwie obwodnice miasta. Na 100 km² drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni mierzą 284,2km. Przez stację Piotrków przechodzi: Linia kolejowa nr 1 (Warszawa – Koluszki – Piotrków Trybunalski – Lubliniec/Częstochowa – Katowice). Dodatkowo w Piotrkowie Trybunalskim działa lotnisko sportowe zdolne do przyjmowania samolotów kategorii dyspozycyjnej czy taksówek powietrznych.

W 2019 r. na terenie miasta znajdowało się 7 633 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Jednocześnie na 10 tys. mieszkańców przypadały 1 044 przedsiębiorstwa. Spośród nich sektor prywatny stanowił 97,3%, a sektor publiczny - 2,4%. Firmy najczęściej prowadziły działalność związaną z handlem i naprawami (24,6%), działalności naukowej i technicznej (11,0%) oraz budownictwie (10,4%).

Na koniec 2018 r. co trzeci pracownik był zatrudniony w przemyśle i budownictwie (33,4%), natomiast co piąta osoba zajmowała się handlem (19,9%). Pozostałymi usługami zajmowało się 40,4% wszystkich zatrudnionych. Stopa bezrobocia na koniec 2019 r. wynosiła 4,9% i była niższa o 0,5 p.p. w stosunku do stopy bezrobocia w woj. łódzkim.

Rysunek 159. Wybrane wskaźniki dla Piotrkowa Trybunalskiego w 2019 r.

OSIĄGNIĘCIA, SUKCESY, ATUTY MIASTA

We wschodniej części Piotrkowa Trybunalskiego zlokalizowane są dwa największe zbiorniki wodne - jezioro i zalew Bugaj. Przy jeziorze znajduje się Kąpielisko „Słoneczko”, które przyciąga mieszkańców i turystów szeroką gamą atrakcji. Na terenie obiektu znajduje się boisko do piłki plażowej, mała gastronomia, wypożyczalnia rowerów wodnych i kajaków. Funkcję krajoznawczą determinuje historyczny charakter miasta, potwierdzony zachowanym układem przestrzennym i nasyceniem zabytków o znaczeniu ponadregionalnym m.in. średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta.

“ Jezioro Bugaj. Duże obszary leśne, na terenie miasta i w powiecie

“ Przede wszystkim historia. Miasto z ponad 800-letnią tradycją, jeśli chodzi o środowisko, to parki, rezerwaty

Najważniejsze atrakcje turystyczne miasta to:

- Trakt Wielu Kultur – jednodniowa trasa turystyczna obejmująca najważniejsze zabytki miasta
- Sanktuaria maryjne – klasztory z bogatą historią odwołujące się do kultu maryjnego
- Aeroklub ziemi piotrkowskiej wraz ze szkołą spadochronową PeTe Skydive
- Piotrków filmowy – nowotworzony szlak turystyczny obejmujący dorobek filmowy miasta oparty na wykorzystaniu przestrzeni miejskiej jako naturalnej scenografii⁷¹

“ Całe centrum Starego (...) tam się głównie gromadzą wszystkie pozostałości historyczne. Przede wszystkim kościoły, to jest Bazylika, kościół jezuitów, kościół dominikanów, kościół św. Jacka, kościół Bernardyna. Te najstarsze. Do tego dochodzi cerkiew prawosławna, na ul. Słowackiego, plus do tego dochodzi budynek po byłej synagodze, w której kiedyś była biblioteka, teraz temat jest do rozważania, co tam będzie się odbywać

“ Kolej warszawsko-wiedeńska dworzec, który został wybudowany w okresie przed Powstaniem Styczniowym. Jeśli chodzi o zabytki, to Stare Miasto z urokliwymi uliczkami, które próbujemy zasiedlić jakimiś inwestycjami, ale ciężko jest.

Kolejną atrakcją jest Muzeum Browarnictwa, które oferuje wystawę ponad pięciuset letniej tradycji browarniczych w Piotrkowie. Uczestnicy wywiadu wspomnieli także o unikalnym lokalnym napoju Jałowiec (produkt wpisany na listę produktów tradycyjnych). Napój produkuje firma P.P.H.U. DUNINEX II S.C. która dostarcza napój do wielu lokalnych lokali gastronomicznych

“ Można zwiedzać, na rynku jest Muzeum Browarnictwa.

“ No na pewno jest to atut naszego powiatu, bo Uniejów jest znany w całej Polsce i przewija się masa turystów. Jest bardzo dobrze rozwinięta tam baza turystyczna. Jest tam ponad 100 podmiotów prowadzących działalność w dziedzinie hotelarstwa i turystyki, które są znaczące. Są hotele wysokiej klasy, są hotele mniejszej klasy. W gminie Poddębice, na pewno sukcesem są termy, które powstają. Na pewno też ZOO Safari, które przyciąga nam masę turystów. Lokalizacja, bliskość tych dwóch miast, oferty turystyczne, czyli uniejowska oferta turystyczna w połączeniu z tym ZOO safari sprawia, że jak ktoś przyjeżdża to może sobie zaplanować wyjście i kąpiele na termach. Może sobie przyjechać do Zoo safari, może przejechać się rowerem, bo to wiele osób tak robi, że zwiedzają praktycznie powiat na rowerach.

“ Jest jeszcze jałowiec, to jest napój typu coca-cola

Piotrków Trybunalski dzięki swojej dogodnej lokalizacji na tle kraju rozwija się przede wszystkim w nowoczesnych usługach logistycznych i dystrybucji.

“ Lokalizacja, skrzyżowanie głównych dróg krajowych i autostrada A1, dobrze rozbudowana infrastruktura drogowa

⁷¹ Diagnoza stanu obecnego Piotrkowa Trybunalskiego

Przedsiębiorstwa gastronomiczne oraz usługowo-handlowe prowadzą swoją działalność w największym stopniu w pobliżu starówki.

“ Historia zlokalizowana jest przede wszystkim w obrębie starówki, więc od wielu lat powstają nowe miejsca pracy w postaci restauracji, gastronomii szeroko pojętej i turyści przyjeżdżają na co dzień, korzystają z tego i potrzebna są miejsca pracy. W tym obrębie starego miasta, na pewno.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

STRUKTURA BRANŻOWA GOSPODARKI

Piotrków Trybunalski na tle województwa wśród podmiotów gospodarki narodowej wyróżnia Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Przedsiębiorstwa wpisane w tą sekcję stanowią 11,0% wszystkich firm (średnia dla woj. 7,7%). Wyższy udział niż przeciętny dostrzega się także w Sekcji Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (miasto – 7,1%, średnia dla województwa – 5,3%) oraz Sekcji P - Edukacja (miasto – 5,0%, średnia dla województwa – 3,5%). Z drugiej strony przedsiębiorstwa działające w Sekcji F - Obiekty budowlane i roboty budowlane, posiadają niższy udział w ogóle niż podmioty z innych powiatów (miasto – 10,4%, średnia wyższa o 3,0 p.p.).

Tabela 114. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Piotrkowie Trybunalskim

Sekcja	Liczba	Odsetek
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	114	1,5%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2	0,0%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	697	9,1%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	13	0,2%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	25	0,3%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	791	10,4%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 877	24,6%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	492	6,4%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	187	2,4%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	195	2,6%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	230	3,0%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	338	4,4%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	842	11,0%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	221	2,9%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	30	0,4%
Sekcja P - Edukacja	378	5,0%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	540	7,1%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	138	1,8%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw domowych	522	6,8%
Ogółem	7 633	100,0%

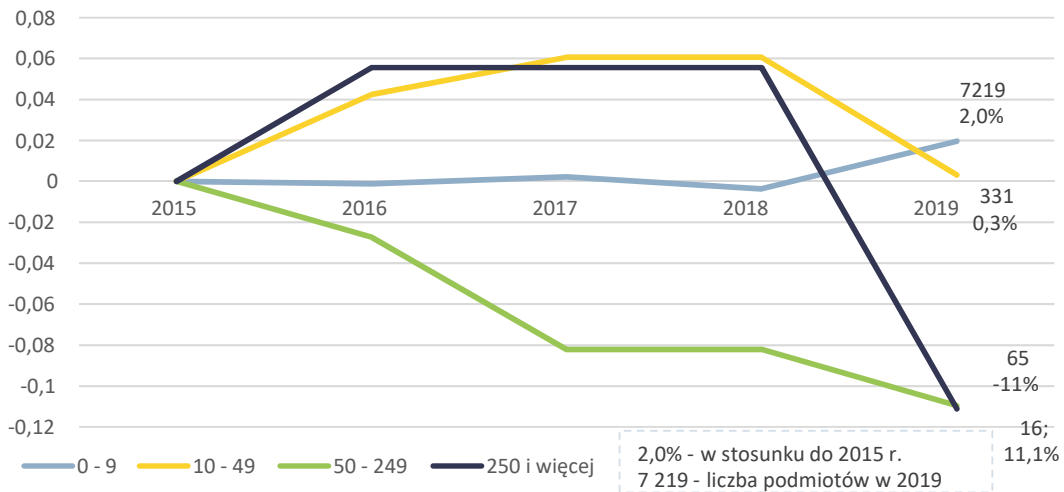
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uczestnicy badania wskazali, że w mieście dominują firmy z przemysłu maszynowego po górniczego, przedsiębiorstwa motoryzacyjne, sklepy spożywcze. W mieście występuje dobrze rozwinięta branża turystyczna czy zakłady produkcyjne (sprzęt sportowy, przetwórstwo ekologicznych warzyw). Z kolei zmniejszył się udział przemysłu dziewiarskiego oraz huty zmniejszyły swoją działalność. Na rynku coraz ciężiej znaleźć kuśnierza czy krawca.

“Mamy firmy lokalne, za co też są brawa, że nie przyjeżdżają firmy z zewnątrz i nie budują tych osiedli, tylko większość to są nasze

Na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwowano wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej (1,7%). W 2019 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 94,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie miasta (wzrost o 139 firm w stosunku do 2015 r.). Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 4,3% (spadek o 1 firmę w stosunku do 2015 r.), od 50 do 249 pracowników – 0,9%, zaś duże przedsiębiorstwa – 0,2%, przy czym 2 firmy zatrudniały powyżej 1 tys. osób.

Rysunek 160. Podmioty wg klas wielkości w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z badania jakościowego wielu pracowników decyduje się na otwarcie własnej działalności. Umożliwiają to przede wszystkim dotacje na rozpoczęcie działalności. Jest to niewątpliwie sukces Piotrkowa, ponieważ zwiększa się w ten sposób konkurencyjność firm a także pokazuje, że władze miasta są przyjazne przedsiębiorcom.

“Szeroki wachlarz, że tak powiem dotacji, związanych z urzędem pracy, na otwarcie własnej firmy, też generuje, że ludzie zostawiają gdzieś tam pracę i otwierają swoje małe firmy

Respondenci w wywiadzie przyznali, iż pozytywnym dla regionu jest fakt występowania mniejszych przedsiębiorstw aniżeli opieranie gospodarki na jednym kluczowym pracodawcy. Ponadto zdaniem badanych sektor MŚP jest bardziej elastyczny i szybciej dostosowuje się do zmian panujących na rynku.

“Mali są bardziej plastyczni. Dzisiaj będzie robił filiżanki, a jutro powie, że będzie robił spodeczki i dla niego to przestawienie linii produkcyjnej to tydzień, 2 i jedzie dalej. Natomiast duży, jeszcze jak jest monopolista w tym wszystkim, to już koniec.

“Małe firmy często rozszerzają swoją działalność.

Na przestrzeni lat nie zauważa się znacznych różnic w wskaźniku jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Natomiast w 2019 r. spadła liczba przedsiębiorstw wykreślonych z rejestru

REGON na 10 tys. ludności. W powiecie 782 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 115. Podmioty, wybrane wskaźniki w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	998	1 005	1 013	1 017	1 044
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	81	77	82	81	81
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	74	75	79	83	57
różnica między jednostkami zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru	7	2	3	-2	24
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	747	742	743	757	782

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Niewątpliwym motorem napędowym Piotrkowskiej gospodarki jest Strefa Aktywności Gospodarczej, która obecnie jest zagospodarowana w ok. 70%. Piotrkowska Strefa Aktywności Gospodarczej obejmuje kilka działek w różnych częściach miasta. Wybrane nieruchomości są w całości lub częściowo uzbrojone. Wywoławczy, miesięczny czynsz za dzierżawę gruntu wynosi 10 groszy netto za metr kwadratowy powierzchni, a umowy dzierżawy, zgodnie z regulaminem są podpisywane na 10 lat. Co ważne, ceny są preferencyjne i są ważnym argumentem przy np. rozszerzaniu działalności, gdy przedsiębiorca nie musi wydawać pieniędzy na grunty, ale może inwestować w rozwój firmy.

“Piotrkowska Strefa Aktywności Gospodarczej, czyli to jest taki, z perspektywy miast, nowy projekt. To są takie tereny inwestycyjne, na których obowiązuje preferencyjna stawka dzierżawy – 10 gr/m². I mamy ich zagospodarowanych ok 70%.

NAJWIĘKSI PRACODAWCY

Do przedsiębiorstw zatrudniających największą liczbę pracowników na terenie miasta należą:

1. MBL Poland sp. z o.o.
2. Samodzielny Szpital Wojewódzki Im Mikołaja Kopernika W Piotrkowie Trybunalskim
3. Powiatowe Centrum Matki I Dziecka W Piotrkowie Trybunalskim
4. Roka Plus sp. z o.o.
5. Haering Polska sp. z o.o.
6. Musi sp. z o.o.
7. Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego
8. Roka A I Kantorski Spółka Komandytowa
9. Inwemer Ochrona sp. z o.o.
10. Piotr Wychowałek F H Nowalijka
11. Balans Poland sp. z o.o.
12. Areszt Śledczy
13. Przedsiębiorstwo usługowe Wakat Kelm Spółka Jawna
14. Zamet Industry sp. z o.o. sp. k.

ROZWÓJ NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII, NASYCENIE ROZWIĄZANAMI INNOWACYJNYMI

Na terenie miasta działa 138 podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Firmy te stanowią 2,6% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w skali całego województwa łódzkiego⁷². Największy udział w województwie stanowią firmy specjalizujące się w innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (3,8%), zaawansowanych materiałach budowlanych (3,7%) oraz medycynie i farmacji (3,1%). Z kolei najczęściej w mieście można spotkać przedsiębiorstwa wpisujące się innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze (62 firm).

Rysunek 161. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r.

	Nazwa inteligentnej specjalizacji regionu ⁷³	Liczba podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację	Odsetek podmiotów w stosunku do ogółu podmiotów w regionie
	Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody	20	1,3%
	Zaawansowane Materiały Budowlane	32	3,7%
	Medycyna, Farmacja, Kosmetyki	12	3,1%
	Energetyka	4	1,9%
	Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze	62	3,8%
	Informatyka i Telekomunikacja	8	1,4%

Uczestnicy badania zostali poproszeni o wytypowanie występujących innowacyjnych rozwiązań w piotrkowskich przedsiębiorstwach. Respondenci wskazali na firmę Hearing. Jest to producent podzespołów do samochodów, specjalizujący się w obróbce skrawaniem, zakończył rozbudowę hal produkcyjnych i kompletowanie parku maszynowego w Piotrkowie Trybunalskim. Drugim przedsiębiorstwem wprowadzającym innowacyjne rozwiązania jest Generiks. Firma dysponuje innowacyjnym zapleczem produkcyjnym z zakresu środków i preparatów ochrony roślin.

“ Na pewno HEARING ma bardzo nowoczesną linię produkcyjną. Ja też tam byłam. Imponujące to jest. Generiks, to jest firma zajmująca się nawozami sztucznymi.

“ Laboratoria są. W HEARINGU jest. W każdej firmie nowoczesnej. Te firmy mają swoje laboratoria

⁷² W zestawieniu pominięto jednoosobowe działalności gospodarcze wpisujące się swoją sekcją do Inteligentnych Specjalizacji

⁷³ Podstawą tych obszarów są specjalizacje gospodarcze, czyli sektory o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym, specjalizacje naukowe i technologiczne, czyli obszary o dużej aktywności wdrożeniowej i patentowej oraz społeczne.

Zdaniem respondentów w Piotrkowie Trybunalskim mimo wszystko ciężko o innowacyjny rozwój, gdyż miasto nie posiada w swojej ofercie zaplecza akademickiego, które przyczynia się do rozwoju nowoczesnych technologii.

- “ No nie powstanie nam centrum nanotechnologii, bo nie ma zaplecza w postaci uniwersytetu medycznego
- “ Mogą powstać tylko w Łodzi. Centrum politechniczne i ja uważam, że tak. Albo w Pabianicach, już tam jest taki przemysł

NIERÓWNOWAGA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. FRYKCJE MIĘDZY PODAŻĄ PRACY A POPYTEM NA PRACĘ

Zawody deficytowe to te, w których w najbliższym roku nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie w ich przypadku duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje – niewielka.⁷⁴

W Piotrkowie Trybunalskim ekonomista, był zawodem w którym znalezienie pracy było trudniejsze ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Tabela 116. Zawody deficytowe w Piotrkowie Trybunalskim

lakiernicy	lekarze	spawacze
brukarze	magazynierzy	ślusarze
betoniarze i zbrojarze	nauczyciele przedszkoli	samodzielni księgowi
kierowcy autobusów	masarze i przetwórcy ryb	pielęgniarki i położne
diagności samochodowi	mechanicy maszyn i urządzeń	psycholodzy i psychoterapeuci
fizjoterapeuci i masażyści	mechanicy pojazdów samochodowych	pracownicy przetwórstwa spożywczego
geodeci i kartografowie	monterzy instalacji budowlanych	robotnicy obróbki drewna i stolarze
inżynierowie budownictwa	monterzy konstrukcji metalowych	operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych
blacharze i lakiernicy samochodowi	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych	operatorzy obrabiarek skrawających	

Źródło: Barometr zawodów

W opinii badanych na lokalnym rynku pracy obserwuje się spore deficyty wśród magazynierów, pakowaczy, pracowników produkcji, szwaczek oraz hydraulików.

- “ Brakuje hydraulików, bo np. siedząc ze znajomymi, potrzebny by był hydraulik na wczoraj, bo był problem z kranem, to 3 hydraulików powiedziało termin na styczeń. Brakuje takich zawodów rzemieślniczych.

⁷⁴ <https://barometrzwodow.pl>

Badanie jakościowe potwierdziło stwierdzenie, że wykształcenie wyższe przestaje mieć znaczenie, a szkoły zawodowe przechodzą swój renesans. Dla wszystkich stało się niesamowicie ważne, aby mieć tytuł magistra - dodają badani.

“ Tak jak Pan kierownik wspominał – wszyscy chcieli iść do ogólniaka, kiedyś technik to było coś fajnego, to było wysokie wykształcenie dla kobiety, która ma obecnie 50-60 lat. A już nasze pokolenie to był nacisk na studia wyższe, na liceum i dlatego myślę, że zawody techniczne

Obecnie w mieście najbardziej brakuje wykwalifikowanych pracowników technicznych, natomiast nadwyżki występują w zawodach humanistycznych i społecznych – ekonomia, zarządzanie, marketing.

“ Za dużo mamy humanistów, ekonomistów. To był swego czasu bardzo modny kierunek, wszyscy szli na ekonomię.

Firmy kurierskie w celu optymalizacji kosztów pracowniczych często oferują współpracę z osobami z własną działalnością gospodarczą. Jednak stanowi to pewną barierę dla przyszłych pracowników.

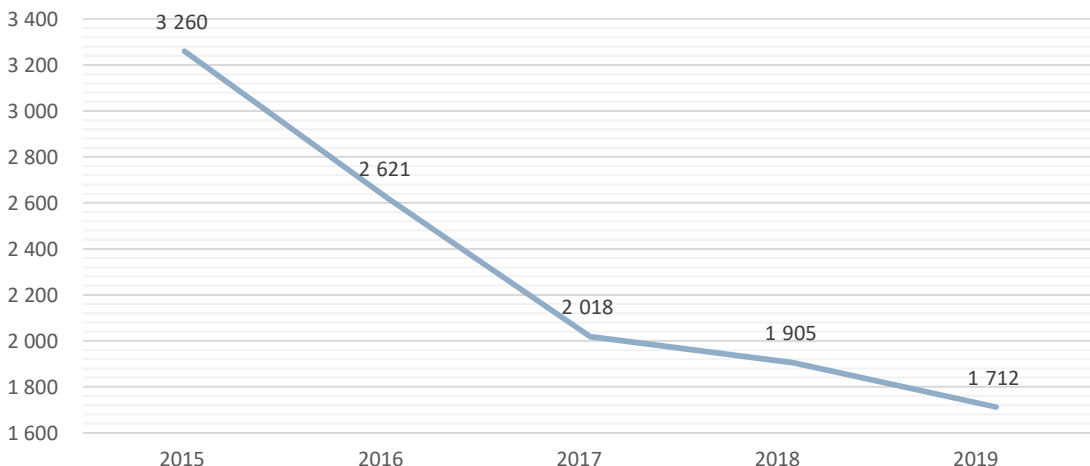
“ Firmy kurierskie też poszukują. Można otworzyć swoją działalność i po prostu pracować. Nie każdy też tak chce.

“ Czyli boją się otworzyć swoją działalność. [moderator: Czyli boją się otworzyć swoją działalność] Tak. Często jest też jednoosobowa firma i zatrudnienie na postawie samozatrudnienia.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r. zarejestrowano 2 570 osób bezrobotnych, przy czym kobiety stanowiły większość, tj. 56,5%. Zauważa się spadkową tendencję bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat. Zarejestrowane bezrobocie w 2019 r. było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 r. Co ważne, skutki pandemii nie miały większego znaczenia dla gospodarki miasta.

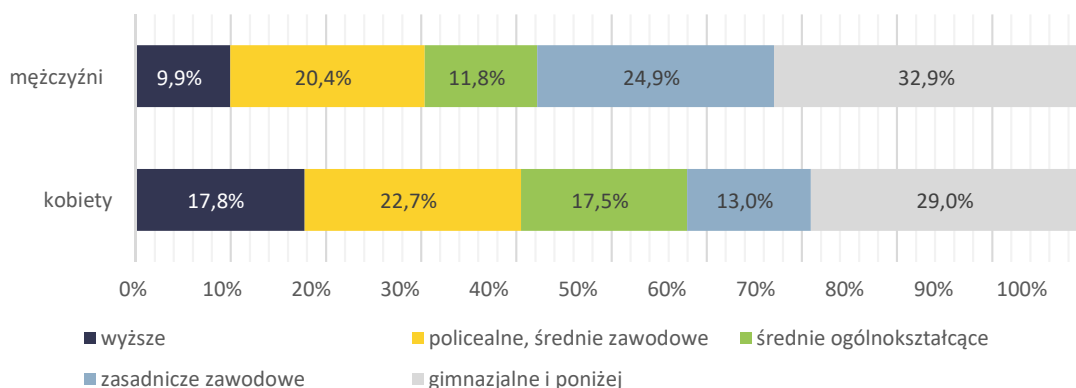
“ W zasadzie bezrobocie nie istnieje. Mimo obecnej sytuacji z COVID, nie było zwolnień, przynajmniej na razie nie było.

Rysunek 162. Bezrobotni zarejestrowani w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych charakteryzowało niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Należy podkreślić, że mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym częściej od kobiet pozostawali bez pracy (mężczyźni - 57,8%, kobiety – 42,0%). Co ważne, kobiety z wykształceniem wyższym również stanowiły wysoki udział w strukturze bezrobotnych (17,8%).

Rysunek 163. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wyniki badań jakościowych ukazały, że na rynku pracy występuje duże zapotrzebowanie, a osoby bezrobotne pozostają bez zatrudnienia z powodu niskiego zaangażowania oraz braku chęci do pracy. W związku z tym, potrzebne jest podjęcie wszelkich form aktywizacji osób bezrobotnych, poprzez stypendia, zwrot kosztów dojazdu czy bony szkoleniowe.

- “ Nie możemy powiedzieć, że bezrobocie nie ma. Dla chętnych praca jest.
- “ Jak ktoś będzie chciał pracować to zawsze znajdzie pracę, jak nie w jednym zakładzie to w drugim.
- “ Kwestia ambicji i aspiracji.

PRZESZKODY W ROZWOJU MIASTA

W opinii uczestników wywiadu jedną z barier rozwoju Piotrkowa Trybunalskiego jest bliskość większych miast – Warszawy, Łodzi, Częstochowy. Mieszkańcy preferują te miasta w celach zawodowych oraz rozrywkowych. Tym samym mieszkańcy udają się do tych miast i tam zostawiają swoje pieniądze, przez co tracą lokalni przedsiębiorcy.

- “ Niekoniecznie, że tutaj zostawiają kasę. Mamy blisko do Warszawy, do Łodzi w zasadzie, do Częstochowy i z punktu widzenia turystycznego, nie jesteśmy w stanie konkurować z tymi miastami
- “ Natomiast mankamentem jest położenie blisko Łodzi, Warszawy i też blisko Częstochowy. No do Wrocławia też nie jest daleko, do Poznania. Te ośrodki wysysają młodych ludzi, słusznie, oni jadą tam, żeby zarabiać pieniądze, a nie żeby wegetować

W perspektywie kolejnych lat, niewątpliwą przeszkodą rozwoju jest starzejące się społeczeństwo. Obecnie dostrzega się już wysoki współczynnik obciążenia demograficznego oraz ujemny przyrost naturalny. Niezbędnym może się okazać opracowanie planu działań w kwestii starzenia się społeczeństwa.

- “ Demografia. Jak nas nie będzie to będzie las.
- “ Mamy też starzejące się społeczeństwo.

Kwestią dyskusyjną okazały się programy socjalne. Zdaniem niektórych, powodują pogłębienie się długotrwałego bezrobocia oraz demotywują do pracy. Budzi to również niepokojące zjawisko dziedziczenia bezrobocia, które obecnie jest obserwowane przez dzieci i młodzież wychowującą się w takim środowisku.

- “ Nie opłaca im się pracować, dostaną 500+, dodatek mieszkaniowy, jakieś zasiłek socjalny na dożywianie.

“ *Więcej dzieci mają, nie oplatą im się pracować.*

Barierą w rozwoju miasta oraz całej gospodarki państwa jest również pandemia, która została wskazana przez respondentów. Wprowadzone obostrzenia oraz niepewna sytuacja poskutkowała spadkiem popytu na świadczone usługi. Natomiast z drugiej strony epidemia znacząco przyspieszyła automatyzację i cyfryzację przedsiębiorstw.

Przedstawiciele Miasta stwierdzili również, że Piotrków Trybunalski nieraz bywa pomijany podczas udzielania dotacji czy innych benefitów.

“ *Ja, z perspektywy mieszkańca, widzę, że Piotrków jest troszeczkę omijany przy rozdawaniu benefitów, pieniędzy, mimo, że ma taki magnetyzm.*

“ *Często jest tak, że składamy jakiś projekt z prośbą o dofinansowanie i on, założymy, jest wysoko punktowany, a znajduje się na II lub I miejscu rezerwy z różnych przyczyn.*

MIGRACJE ZAROBKOWE LUDNOŚCI

W 2019 r. w Piotrkowie Trybunalskim odnotowano ujemne saldo migracji tzn. więcej osób opuściło miasto (826 osób) niż się zameldowało (523 osób). Tym samym saldo migracji na 1 000 osób wynosiło -4,1. Do Piotrkowa Trybunalskiego mimo wszystko większość osób przyjeżdża ze wsi (61,8%), natomiast osoby wyjeżdżające z miasta wybierają obszary wiejskie (56,5%).

Kierunkiem migracji zagranicznych dla mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego jest przede wszystkim Wielka Brytania, natomiast do miasta za pracą przyjeżdża dużo osób z Ukrainy. Co ważne wyjazdy zagraniczne nie bywają długotrwałe. Osoby decydujące się na opuszczenie kraju po pewnym wracają do niego aby wybudować dom lub kupić mieszkanie. Zatem wyjazdy mają charakter zarobkowy. Natomiast wyjazdy wśród młodzieży oraz osób wykształconych są motywowane większymi perspektywami oraz większą szansą na rozwój i zdobycie doświadczenia.

“ *Budują domy. Dorabiają się za granicą i z czasem wracają tutaj*

“ *Młodzież migruje, bo tam ma większe szanse na zatrudnienie. Jak nie ta praca, to inna. A u nas, niestety, myślę, że młodzież nie ma takiej szansy. Bardzo byśmy chcieli, żeby to się rozwinęło i zatrzymało młodzież tutaj.*

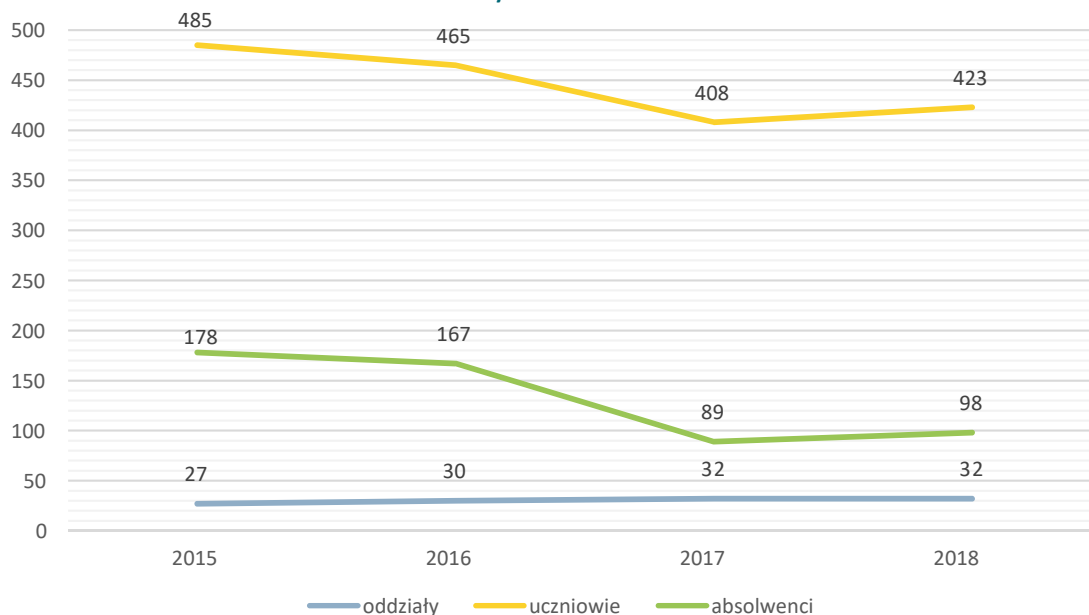
Jako, że miasto oferuje bardzo dobre połączenie z dużymi miastami, m.in. Bełchatów czy Warszawa, to wiele osób decyduje się na dojazdy do pracy właśnie w tych kierunkach. Z drugiej strony osoby z mniejszych miejscowości oraz terenów wiejskie przyjeżdżają za pracą do Piotrkowa. Jest to naturalne zjawisko, ponieważ miasto oferuje więcej ofert pracy oraz wyższe zarobki. Przy czym należy podkreślić, że wyzwaniem lokalnej władzy jest odwrócenie salda migracji – aby więcej osób pozostawało w granicach miastach.

“ *Bełchatów, Warszawa, bardzo dobre połączenie kolejowe są*

“ *Z powiatu Piotrkowskiego*

EDUKACJA

Na przestrzeni ostatnich lat dostrzega się spadek liczby uczniów w szkołach zawodowych (spadek -12,8%), mimo, że w 2018 r. odnotowano więcej uczniów niż w roku poprzedzającym. również co roku mury szkół opuszczało coraz mniej absolwentów (spadek o -44,9%). Z drugiej strony placówki decydują się na tworzenie coraz więcej oddziałów.

Rysunek 164. Szkolnictwo zawodowe w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W Piotrkowie Trybunalskim uczniowie mogą podjąć kształcenie m.in. w zawodzie mechanika, elektryka, informatyka, technika budowy, fryzjera. Badani nie ukrywali w wywiadzie, że placówki oświatowe posiadają szeroką gamę kierunków kształcenia oraz są one dostosowane do aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy.

“ Mamy gastronomię, technika fryzjera. Mamy ofertę, może niekoniecznie wszystko, co byśmy chcieli mieć, ale wszystko co możemy, bo też, jeśli chodzi o nauczycieli zawodów, to jest ich coraz mniej.

Jedną z barier rozwoju gospodarki jest brak przygotowania praktycznego. Zarówno jeśli chodzi o naukę w szkole zawodowej, jak i na studiach. Nie jest to problem jedynie Piotrkowa lecz zauważono go w większości regionów województwa.

“ Szkoły branżowe mają pewien dylemat, ogólne jest taka moda, nie tylko o w Piotrkowie, że wszyscy chcą iść do liceum. A do szkoły, żeby zostać hydraulikiem i zarabiać duże pieniądze po kilku latach nauki – nikt nie chce. Ale próbujemy rozwijać te szkoły zawodowe. Funkcjonują, to jest 6 szkół zawodowych

Jednym z atutów piotrkowski szkół jest podejmowanie współpracy z zagranicznymi placówkami oraz oferowanie programu Erasmus, który umożliwia naukę za granicą, zdobycie nowych doświadczeń, podniesienie poziomu wiedzy, poznanie obcych kultur oraz utrwalenie języka obcego (najczęściej język angielski). Poza wyjazdami zagranicznymi uczniom oferowane są wymiany z miastami partnerskimi.

“ Mamy programy ERASMUSA, corocznie to są w zasadzie 2-3 szkoły, w zależności od okoliczności, gdzie młodzież wyjeżdża na praktyki miesięczne czy 3-tygodniowe, bo to są różne. Wyjeżdżają do Włoch, Hiszpanii, szkolą język, głównie język angielski, hiszpańskiego też się uczą u nas. Mamy też wymianę młodzieży z miast... miasta partnerskie u nas funkcjonują też.

“ Staramy się otworzyć kierunek. Warunek jest taki, żeby byli chętni. Chętnych nie ma i tym sposobem nie ma masarzy, piekarzy, ciastkarzy, stolarzy, hydraulików, itp.

Warto podkreślić, że na terenie miasta funkcjonuje Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach Filia Piotrków Trybunalski. Filia oferuje kształcenie w zakresie administracji, bezpieczeństwa narodowego,

ekonomii, filologii angielskiej, finansów i rachunkowości, historii, logistyki, pedagogiki. Mimo to, uczelnia ta jest często pomijana przy wyborze szkolnictwa wyższego na rzecz Uniwersytetu Łódzkiego czy Uniwersytetu Warszawskiego.

“ Trzeba pamiętać, że mamy wyższą uczelnię w mieście – filia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

“ Ale też jest wysysana po prostu. To jest filia, a uczelnia jest relatywnie blisko i powiedzmy sobie szczerze, człowiek dzisiaj kończy maturę, jak ma do wyboru piotrkowską uczelnię i uniwersytet łódzki czy warszawski to będzie wybierał tamtą szkołę

Uczestnicy badania zwrócili uwagę, że niektórych kwalifikacji nie można zdobyć na etapie szkoły branżowej lub technikum. W związku tym występuje potrzeba kształcenia ustawicznego oraz korzystanie z kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz szkoleń organizowanych w ramach Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

“ Na elektryka to zupełnie inne papiery są, w szkole ich nie uzyskają, bo trzeba mieć papiery z technicznymi umiejętnościami. Natomiast powiesz szczerze, że głównie zatrudnia się osoby, bez kwalifikacji.

Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w ramach kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego zorganizował szkolenia w następujących obszarach:

- doskonalenie nauczycieli i nauka o kształceniu
- inna tematyka kształcenia ustawicznego
- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy
- opieka zdrowotna
- informatyka i wykorzystanie komputerów
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna
- nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami
- górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)
- technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)
- architektura i budownictwo
- usługi gastronomiczne
- prawo
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne
- zarządzanie i administrowanie
- opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)
- rozwój osobowościowy i kariery zawodowej
- nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)

CZYNNIKI DECYDUJĄCE O SYTUACJI NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

Poniższe podsumowanie stanowi próbę zebrania i zaprezentowania najważniejszych czynników mających wpływ na rozwój lokalnego rynku pracy w województwie łódzkim. Podsumowanie uwzględnia między innymi czynniki przyrodnicze, społeczno-demograficzne oraz gospodarcze. Już na wstępie należy podkreślić, że to co w jednym powiecie zostało wskazane w powyższej monografii jako atut i czynnik rozwoju, w przypadku kolejnego powiatu może stanowić przeszkodę w rozwoju lokalnego rynku pracy. Na terenie poszczególnych powiatów województwa łódzkiego pojawiają się również zjawiska i zachodzą procesy, które dotyczą całego kraju. Mają one realny wpływ na kształtowanie się sytuacji na lokalnych rynkach pracy, stanowią wyzwania, z którymi nie zawsze można sobie poradzić na poziomie lokalnym. Często wymagają rozwiązań systemowych.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Dobre położenie i skomunikowanie to bezsprzecznie jeden atutów zarówno samego województwa łódzkiego, jak i jego poszczególnych powiatów. Wskazać należy przede wszystkim na obecność następujących dróg:

- drogi krajowej numer 1,
- autostrady A1 oraz autostrady A2,
- drogi ekspresowej S8,
- kilka dróg krajowych (między innymi 48, 70, 21, 72, 83).

Ilość dróg oraz ich dobry stan umożliwiają sprawne przemieszczanie się w obrębie województwa oraz poza nim. Stan nawierzchni dróg został oceniony jako dobry. Analizując inwestycje, które zostały zrealizowane w poszczególnych powiatach w ciągu ostatnich pięciu lat, można dostrzec, że właściwie każdy powiat podejmował działania związane z budową dróg bądź też przeznaczał środki finansowe na inwestycje mające na celu rozwój infrastruktury drogowej.

Na niewystarczającą jakość dróg powiatowych i gminnych wskazał powiat bełchatowski, który jednocześnie w swoim budżecie na 2020 rok na zadania z zakresu infrastruktury drogowej przeznacza łącznie kwotę 3,015 mln zł.

Na obszarze województwa łódzkiego, analogicznie jak w całej Polsce, dostrzec można pojawiające się zjawisko wykluczenia komunikacyjnego (transportowego). Upadek lokalnego transportu zbiorowego, a co za tym idzie likwidacja połączeń międzymiastowych sprawia, że jednym środkiem transportu pozostaje samochód. Nie każdy jednak go posiada, stając się tym samym osobą niezbyt mobilną i mającą ograniczenia na przykład w poszukiwaniu pracy. Niska mobilność osób bezrobotnych z tego właśnie powodu została zaobserwowana w powiecie zgierskim czy też w powiecie łaskim.

Podkreślić jednak należy, że w inwestowaniu w transport zbiorowy, niektóre z powiatów upatrują szansy na rozwój. Dzieje się tak w przypadku powiatu piotrkowskiego. Tamtejsze starostwo powiatowe postanowiło zakupić były dworzec PKS i w jego miejsce utworzyć reprezentacyjne centrum przesiadkowe, które ma przyciągać pasażerów i linie autobusowe. Miejsce dodatkowo, ma umożliwić sprzedać lokalnych produktów żywnościowych. Rozważa się również umieszczenie w nim wydziału komunikacji starostwa powiatowego.

Dla przeciwwagi, wskazać można powiat o dobrze rozwiniętej infrastrukturze komunikacji publicznej. Jest to powiat zduńskowski. Jego mieszkańcy mają możliwość skorzystania z bezpośredniego połączenia ze wszystkich gmin powiatu zarówno ze Zduńską Wolą jak i Łodzią. Na terenie powiatu funkcjonuje Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Zduńska Wola, PKP Przewozy Regionalne.

Dla wielu mniejszych miejscowości bliskość dużych ośrodków miejskich (na przykład Łodzi czy Warszawy) i dostępność komunikacji jest postrzegana jako pewnego rodzaju zagrożenie. Umożliwia i ułatwia ona

młodym ludziom decyzję o szukaniu miejsca pracy poza miejscem zamieszkania. Dobry i gęsty stan dróg przyczynia się również do podejmowania decyzji o zakupie działki i budowy domu w powiecie, w którym ceny są niższe. Nadal jednak takie osoby swoje życie zawodowe wiążą z większymi ośrodkami, dla których mniejsze powiaty stają się swego rodzaju sypialniami (jak na przykład powiat zduńskowski dla Łodzi). Przywołać można tutaj następujące przykłady:

- Mieszkańcy Skierniewic chętnie korzystają z możliwości znalezienia zatrudnienia w Warszawie, nawet kosztem codziennych dojazdów.
- Ten sam problem zaobserwować można na terenie Miasta Piotrków Trybunalski, którego mieszkańcy znajdują zatrudnienie w Warszawie, Łodzi czy Częstochowie.
- Mieszkańcy powiatu łowickiego wybierając się na studia do Warszawy, po ich ukończeniu, to właśnie w stolicy postanawiają szukać zatrudnienia lub założyć własną działalność gospodarczą. Przykłady i konsekwencje migracji zarobkowej szerzej omówiono poniżej.

Jak zwracają uwagę przedstawiciele przywołanych powiatów, ta bliskość sprawia również, że ludzie chętnie korzystają z infrastruktury nie swojego miasta. Dzieje się tak również w przypadku mieszkańców powiatu pabianickiego, dla których atrakcyjniejsze jest kino czy galeria handlowa w Łodzi niż w Pabianicach. W wyniku czego ewentualny przychód tracą lokalni przedsiębiorcy.

WALORY PRZYRODNICZE

W położonym w centralnej Polsce województwie łódzkim wskazać można na szereg powiatów, których atutem są walory przyrodnicze. To właśnie posiadanie na swoim obszarze:

- zbiorników wodnych (powiat sieradzki, powiat Miasto Piotrków Trybunalski),
- rzek (powiat piotrowski, powiat skierniewicki),
- terenów leśnych (powiat zduńskowski, powiat Miasto Piotrków Trybunalski),
- rezerwatów przyrody (powiat pajęczański, powiat poddębicki),
- obszarów Natura2000 (powiat łódzki wschodni, powiat łaski).

było wskazywane jako atut powiatu, który ma znaczny wpływ na jego rozwój. Wskazane powyżej zasoby mogą być nie tylko wykorzystywane w celach rekreacyjnych i sportowych przez mieszkańców. Mogą być również wykorzystywane do promocji danego powiatu. Ta z kolei może pomóc przyciągnąć uwagę potencjalnych inwestorów, stwarzać warunki do rozwoju szeroko pojętej branży turystycznej, tworząc tym samym kolejne miejsca pracy.

Warto zasygnalizować i wskazać przykłady pozytywnie wykorzystanych rozwiązań bazujących i wykorzystujących walory przyrodnicze niektórych z powiatów:

- Wyróżnikiem powiatu wieruszowskiego są biegi orientacyjne oraz liczne ścieżki rowerowe. Budowa 30 kilometrowej trasy MTB to jedna z inwestycji, która w powiecie została zrealizowana w ciągu ostatnich pięciu lat. Powstała ona przy współpracy z lokalnym klubem kolarskim. Cieszy się ona zainteresowaniem, szybko podjęto decyzję o jej rozbudowę (dodano kolejne punkty).
- Powiat radomszczański utworzył i uruchomił mobilną aplikację turystyczną ERA TRAVEL. Na terenie powiatu powstało wiele ścieżek rowerowych, znajduje się tam wiele terenów rekreacyjnych, odbywają się spływy kajakowe, dostępny jest również stok narciarski. Aplikacja pozwala na odkrywanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i historycznych powiatu oraz zawiera obszerną bazę turystyczną.
- Na terenie powiatu poddębickiego wykorzystując bogate dziedzicowo przyrodnicze, stworzono tematyczne szlaki turystyczne, w tym między innymi: rowerowy Gorących Źródeł i Po Ziemi Poddębickiej oraz pieszy im. Marii Konopnickiej. Powiat poddębicki, to również przykład działań podejmowanych na rzecz rozwoju i promowania agroturystyki, której na tym obszarze nie brakuje. 26 gospodarstw agroturystycznych zrzeszonych jest w Stowarzyszeniu Agroturystyczne Ziemi Poddębickiej. Podmioty te nie tylko oferują miejsca noclegowe, ale również potrawy regionalne i wiele ciekawych

form spędzania czasu wolnego (między innymi grzybobranie, wędkowanie czy uprawianie sportów wodnych).

- Na obszarze powiatu zgierskiego znajduje się Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, liczne zbiorniki wodne (m.in. w Głownie, Leżnicy Wielkiej, Ozorkowie, Strykowie i Zgierzu). Dodatkowo, powiat wyróżnia się atrakcyjnym i różnorodnym ukształtowaniem terenu i rezerwatami przyrody. Na terenie powiatu zgierskiego istnieje dobrze rozbudowana baza noclegowa (w tym między innymi gospodarstwa agroturystyczne zrzeszane przez Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Zgierskiej). Powiat zgierski jest dość często wybierany jako miejsce rekreacji i wypoczynku przez mieszkańców Łodzi.

Odnosząc się do możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych oraz historycznych i kulturowych o których więcej informacji będzie w poniższej części podsumowania, należy zasygnalizować, że pomimo dobrego położenia województwa i poszczególnych jego powiatów oraz dobrego skomunikowania z pozostałymi częściami Polski, turystyka na tym obszarze ma przede wszystkim charakter turystyki weekendowej i okołoweendowej. Uwagę na ten aspekt zwracali przedstawiciele wielu powiatów (między innymi wierszowskiego, tomaszowskiego czy sieradzkiego). Może to wynikać z braku postrzegania przez potencjalnych turystów tych terenów jako atrakcyjnych i dających możliwość aktywnego i ciekawego spędzenia dłuższego czasu niż tylko weekend. Jak wskazał przedstawiciel powiatu sieradzkiego, kluczowa i pomocna byłaby promocja regionu, która może przynieść wzrost zainteresowania przyjezdnymi.

Patrząc zaś na sprawę z punktu widzenia mieszkańców powiatów, podjęcie decyzji o założeniu działalności gospodarczej w zakresie turystyki bądź rekreacji powiązane jest z nakładami finansowymi, które trzeba posiadać na start. Może to stanowić barierę przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej w tej branży.

Walory przyrodnicze poszczególnych powiatów województwa łódzkiego umożliwiają rozwój przedsiębiorczości oraz dają miejsca pracy. Wskazać można:

- Powiat pączęwski i występujące na jego obszarze złoża wapieni, które wykorzystywane są do produkcji cementu w jednym z największych zakładów pracy „Warta” S.A. w Trębaczewie.
- Powiat bełchatowski to przemysłowe kompleksy: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z oddziałami: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, Elektrownia „Bełchatów”, których istnienie możliwe jest dzięki złożom węgla brunatnego.
- Z kolei znajdujące się na terenie powiatu opoczyńskiego złoża piasku, żwiru, gliny czy piaskowca są wykorzystywane w produkcji płytek oraz cegły (Ceramika Paradyż Sp. z o.o.).

Warto również przywołać przykład z powiatu poddębickiego i miejscowość znaną już chyba w całej Polsce – Uniejów oraz mniej znane Poddębice. Zdecydowanym atutem powiatu jest jego położenie na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 – 70°C. I chociaż wody te mają bardzo szerokie zastosowanie, to na terenie tego powiatu zostały wykorzystane do przyciągnięcia kuracjuszy i turystów. Ostatnie pięć lat w powiecie poddębickim, to czas inwestycji, które mają pomóc wykorzystać posiadany zasób. Zbudowano Aparthotel Termy Uniejów oraz dokonano rozbudowy Term w Uniejowie. Obie miejscowości cieszą się dużym zainteresowaniem turystów. Na terenie gminy Poddębice, w miejscowości Borysew funkcjonuje ZOO Safari – ogród zoologiczny założony w 2008 roku, a w 2011 uzyskał oficjalny status ogrodu zoologicznego. Ponadto, Zoo Safari w Borysewie otrzymał w 2017 certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej – Najlepszy Produkt Turystyczny.

Warto podkreślić, że biorący udział w badaniu jakościowym przedstawiciele samorządów lokalnych wskazywali walory przyrodnicze jako mocne strony swoich regionów. Głos o tym, że uniemożliwiają one wyodrębnianie terenów pod inwestycje był głosem jednostkowym.

WALORY HISTORYCZNE I KULTUROWE

Podobnie jak w przypadku walorów przyrodniczych, poszczególne powiaty województwa łódzkiego mogą pochwalić się posiadaniem na swoim obszarze obiektów, które są cenne i unikatowe ze względu na swoją

historię czy kulturę. Podobnie jak w przypadku walorów przyrodniczych, mogą one stanowić przyczynek do rozwoju turystyki na omawianym obszarze. I tak np.:

- Na obszarze wspomnianego powyżej powiatu wieruszowskiego, znajdują się elementy nawiązujące do Powstania Styczniowego (odtworzono wyremontowany graniczny słup rozbiorowy między Prusami a Cesarstwem Rosyjskim). Ponadto, powiat leży na terenach, które w przeszłości były zamieszkiwane przez osoby o różnej narodowości oraz religii.
- Powiat brzeziński związany jest z osobą aktora filmowego Zbigniewa Zamachowskiego, pod patronatem którego corocznie odbywają się koncerty plenerowe, seanse kina letniego, jarmarki czy koncerty podczas których występują wybitni polscy artyści.
- Wspomnieć należy również o stolicy województwa, Łodzi, która ma bogatą historię i która przez wielu uznawana jest za polską stolicę filmową. Obecnie, w mieście odbywają się największe festiwalowe filmowe. Miasto pełne jest również kolorowych murali i artystycznych instalacji. Niektóre z nich powstają w ramach budżetu obywatelskiego (Pomnik jednorożca w Łodzi – posąg znajdujący się na skrzyżowaniu alei marsz. Józefa Piłsudskiego i ulicy Piotrkowskiej).
- Na obszarze powiatu łęczyckiego znajdują się miejsca kultu religijnego. Wskazać można na Głogowiec. Dzięki kultowi świętej Faustyny do Sanktuarium Matki Bożej Głogowieckiej przyjeżdżają pielgrzymi z całej Polski. Ponadto, w powiecie są inne miejsca kultu religijnego na przykład Opactwa Benedyktynów.
- Miasto Piotrków Trybunalski może pochwalić się zachowanym układem przestrzennym i wieloma zabytkami o znaczeniu ponadregionalnym. Na uwagę zasługuje między innymi pochodzący ze średniowiecza układ Starego Miasta. Ponadto, w mieście można odbyć jednodniowy spacer obejmujący najważniejsze zabytki miasta (Trakt Wielu Kultur). Nieco inną odsłonę miasta będzie można dzięki nowopowstającemu szlakowi turystycznemu, który przedstawiać ma filmowy dorobek miasta i występowanie Piotrkowa Trybunalskiego jako naturalnej scenografii. Dosyć ciekawe może być również Muzeum Browarnictwa, w którym zapoznać można się z pięciusetletnią tradycją browarnictwa w mieście. Ciekawym elementem wykorzystywanym w promocji regionu jest również produkcja napoju Jałowiec przez firmę P.H.U. Duninex II S.C. Został on wpisany na listę produktów tradycyjnych.
- Z kolei powiat zduńskowski, a dokładniej miasto Zduńska Wola, jest przywiązane do swojego patrona Maksymiliana Marii Kolbego. W mieście funkcjonuje Muzeum Dom Urodzenia św. Maksymiliana Kolbego, w którym zapoznać można się zarówno z jego biografią, jak również przemysłami czy aforyzmami.

Przykładów walorów historycznych i kulturowych, podobnie jak i przyrodniczych, można podać o wiele więcej. Wszystkie one, mogą stanowić przyczynek do rozwoju turystyki w regionach. To z kolei może pociągać za sobą pozytywne zmiany dla lokalnych rynków pracy (tworzenie nowych przedsiębiorstw czy powstawanie nowych miejsc pracy). Jednocześnie, musi podążać za tym oferta lokalnych szkół średnich, których absolwenci będą wykwalifikowani do podjęcia zatrudnienia w omawianym obszarze.

SPOŁECZNE ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW W LOKALNE SPRAWY

Poziom zaangażowania mieszkańców w lokalne sprawy, identyfikacja z lokalną ojczyzną i podejmowanie inicjatyw na jej rzecz, to wątek który był poruszany podczas badania jakościowego. Mogłoby się wydawać, że społeczna aktywność mieszkańców może mieć niewiele wspólnego z lokalnym rynkiem pracy. Jednak włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne dotyczące inwestycji oraz poziom ich zaangażowania może wpływać na ich decyzje zarówno co do wyboru miejsca zamieszkania, jak i podejmowania pracy czy zakładania własnej działalności gospodarczej.

Przy tej okazji warto zasygnalizować kilka przykładów, które wskazują na to, że możliwe jest społeczne zaangażowanie mieszkańców w lokalne sprawy:

- Miasto Skierniewice wskazało, że decyzje dotyczące nowych inwestycji na terenie miasta są podejmowane z mieszkańcami, których zaprasza się do aktywnego brania udziału w konsultacjach

społecznych. Przedstawiciel tego powiatu przyznał, że dialog pomiędzy różnymi grupami interesariuszy jest cenny dla lokalnych władz.

- Na terenie powiatu sieradzkiego odbywa się wiele cyklicznych imprez (na przykład Sieradzki Jarmark Powiatowy podczas którego mogą się zaprezentować przedstawiciele gmin, biznesu oraz trzeciego sektora, Sieradzkie Spotkania z Kulturą Ludową), których celem jest scalanie i integracja lokalnej społeczności. Jest to zdaniem lokalnych władz istotne działanie.
- Innym przykładem może być powiat pabianicki, na terenie którego podejmowanych jest wiele działań i inicjatyw jednoczących lokalny samorząd, mieszkańców czy przedsiębiorców wokół realizacji wspólnych celów na rzecz powiatu.

Przede wszystkim docenić należy chęć lokalnych władz do dialogu z mieszkańcami, wsłuchiwanie się w ich potrzeby i gotowość do ich uwzględniania przy planowaniu inwestycji. To również gotowość do podjęcia dialogu, nawet jeśli podejmowane kwestie budzą emocje i kontrowersje.

Nie wszędzie jednak poziom zaangażowania w sprawy regionu jest zadowalający - mimo podejmowania działań aktywizujących mieszkańców. Jak wskazał cytowany już wyżej przedstawiciel powiatu sieradzkiego, realizowane przez powiat nowe przedsięwzięcia wielokrotnie spotykają się z negatywnym odbiorem lokalnej społeczności. Wynika to często z faktu, że ze względu na niższe koszty życia codziennego wiele osób wybiera powiat sieradzki jedynie na miejsce swojego życia. Pracują jednak nadal w dużych miastach poza powiatem i niezbyt mocno identyfikują się z miejscem zamieszkania. Powiat sieradzki nie jest tego jedynym przykładem – powszechnie występującym zjawiskiem jest to, że mieszkańcy wsi bądź małych miast wybierają większe miasta – także na terenie innych regionów - jako miejsce edukacji czy pracy zawodowej. Może to nieść ze sobą ryzyko osłabienia więzów emocjonalnych z własnym regionem i niski poziom zaangażowania w jego sprawy.

Podobne zdanie prezentuje przedstawiciel powiatu brzezińskiego, który społeczne zaangażowanie mieszkańców tego powiatu ocenił jako niewysokie. Kluczowe w tym zakresie jest inwestowanie w kapitał ludzki oraz wykorzystywanie procesów angażujących mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności. Te powinny zaowocować wzrostem i wzmocnieniem poczucia lokalnej tożsamości, w efekcie zaś wzrostem zaangażowania na rzecz regionu.

Jak zasygnalizowano powyżej, na terenie województwa łódzkiego mają miejsce sytuacje, gdy mieszkańcy danego powiatu szukają poza nim pracy (co szerzej zostanie opisane później). Podobnie jednak rzecz się ma także w odniesieniu do oferty kulturalnej, która nie zawsze jest dostępna na miejscu w pożądanym zakresie. Przykładem niech będzie tu powiat zduńskowolski, mający dalece mniejsze możliwości w tym względzie niż położona w pobliżu Łódź.

Niekiedy problemem może być nie tylko sama oferta, ale i sposób jej wykorzystania bądź promocji wśród lokalnej społeczności. Wskazać tu można powiat pajęczański. Na jego terenie którego działa wiele organizacji pozarządowych czy kół gospodyń wiejskich. Funkcjonują też takie instytucje jak: Powiatowa Biblioteka Publiczna, Regionalne Centrum Rozwoju Kultury i Turystyki, Miejsko-Gminne Domy Kultury, które są organizatorami cyklicznych wydarzeń. Dostrzega się jednak, że potencjał ten mógłby być lepiej wykorzystany dzięki utworzeniu stanowiska animatora kultury. Jego zadaniem byłaby aktywizacja mieszkańców do działań oraz pokazywanie jak wiele do zaoferowania ma im ich najbliższe otoczenie. Działania takie byłyby pomocą w procesie budowania poczucia lokalnej tożsamości i zaangażowania obywateli na rzecz regionu.

SPOŁECZNE WYZWANIA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Analiza zebranego materiału badawczego pozwoliła na zidentyfikowanie kilku zjawisk, które należy postrzegać jako kluczowe społeczne problemy, wyzwania z którymi mierzą się poszczególne powiaty województwa łódzkiego.

Wskazać należy przede wszystkim na wyludnianie się poszczególnych powiatów. Większość z nich, w 2019 roku zanotowała ujemne saldo migracji. Miało to miejsce na przykład w:

- powiecie pajęczańskim (powiat opuściło 723 osób, a zameldowało się 453 osób),

- powiecie bełchatowskim (powiat opuściło 1 711 osób, a zameldowało się 1 413 osób),
- mieście Piotrków Trybunalski (powiat opuściło 826 osób, a zameldowało się 523 osoby),
- mieście Łódź (powiat opuściło 5 355 osób, a zameldowało się niż się zameldowało 4 199 osób).

Przykładów tych można mnożyć wiele więcej, a na podkreślenie zasługuje fakt, że zdecydowanie rzadziej powiaty odnotowały dodatnie saldo migracji. Jako przykłady wskazać można:

- powiat brzeziński (powiat opuściło 338 osób, a zameldowało się 369 osób),
- powiat łaski (powiat opuściło 645 osób, a zameldowało się 708 osób),
- powiat piotrkowski (powiat opuściło 913 osób, a zameldowało się 1 042 osób).

Proces wyludniania się poszczególnych powiatów ma związek z migracjami zarobkowymi do:

- sąsiednich powiatów (na przykład mieszkańcy powiatu brzezińskiego pracują w powiecie skierniewickim, mieszkańcy powiatu pączęńskiego podejmują zatrudnienie w powiecie radomszczańskim),
- większych miast na terenie województwa (na przykład do Łodzi, Piotrkowa Trybunalskiego) i poza nim (na przykład do Warszawy, Poznania, Wrocławia),
- poza granice Polski (na przykład do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii, Norwegii, Czech, Francji).

Na migrację zarobkową decydują się ci, dla których ważna jest perspektywa wyższych zarobków oraz lepszego rozwoju zawodowego. Osoby młode, decydujące się na podjęcie studiów wyższych często na stałe wiążą się z miastem w którym podejmują edukację i to z tym miastem wiążą później swoją przyszłość. Niezbyt często wracają w swoje rodzinne strony, co związane jest z brakiem możliwości zatrudnienia w dużych i atrakcyjnych przedsiębiorstwach. Problemem jest również brak postrzegania swojego miejsca urodzenia i zamieszkania jako atrakcyjnego i przyjaznego miejsca do życia. Co istotne, dotyczy to nie tylko mniejszych miejscowości, ale i miasta wojewódzkiego: Łódź to obecnie jeden z najszybciej wyludniających się regionów w Polsce. Jednym z czynników mających wpływ na tą sytuację jest właśnie odpływ młodych. Podejmowanie działań takich jak skuteczna polityka repatriacyjna mogłaby zahamować to zjawisko.

By zatrzymać proces depopulacji należałoby również podejmować działania mające na celu uświadamianie młodym ludziom, jak wiele do zaoferowania ma ich rodzinna miejscowość czy powiat. Często bowiem nie zdają sobie oni sprawy, że na przykład miasto Łódź może zaoferować im taki sam poziom zarobków, jaki osiągają pracując poza granicami kraju.

Zagraniczna migracja zarobkowa mieszkańców powiatów województwa łódzkiego ma dwa oblicza. Z jednej strony wiąże się ona z wyprowadzką całej rodziny poza granice Polski i podjęciem decyzji o niewracaniu. Przyczyną tego jest niedostrzeganie perspektyw zawodowych, a tym samym szans na dobrą jakość życia swojej rodziny. Takie osoby z miejscem zamieszkania często łączą już tylko wspomnienia czy pamięć o najbliższych. Wpływ zjawiska migracji na pobyt stały odczuwany jest na przykład w powiecie piotrowskim.

Ze zgoła innym typem zagranicznej migracji zarobkowej mamy do czynienia wówczas, gdy ktoś po kilku latach pracy w zagranicznej firmie wraca do kraju, do swojego miejsca zamieszkania. Takie czasowe migracje, w dłuższej perspektywie nieprzynoszące lokalnej gospodarce szkody, a wręcz potencjalne korzyści, dotyczą na przykład miasta Łodzi. Dostrzega się, że powracają tu osoby wcześniej pracujące w Anglii, Niemczech, Holandii czy krajach skandynawskich. Cechuje je dobra znajomość języków obcych, ale i doświadczenie związane z pracą za granicą. Posiadają umiejętności i kompetencje cenione i poszukiwane przez lokalnych pracodawców; niektóre z nich po powrocie same zakładają własną działalność gospodarczą.

Zdarzają się również sytuacje, w których poza granicami Polski znajduje się tylko jeden członek rodziny, wyjeżdżający na pewien czas by poprawić jej sytuację finansową. Tym samym zarobione przez niego środki finansowe, wydawane są w Polsce. Zagraniczna praca zarobkowa często również odbywa się w pewnym cyklu – ktoś przez pół roku przebywa zagranicą i pracuje, a następne pół roku przebywając w Polsce wydaje zarobione środki.

Problemem, który dostrzegany jest w województwie łódzkim jest również zjawisko stopniowego starzenia się społeczeństwa. Sytuacja taka, w której następuje zwiększenie udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału w jej strukturze dzieci dotyczy zresztą nie tylko województwa łódzkiego i jego poszczególnych powiatów, ale też i całej Polski. Ma swe dostrzegalne

konsekwencje zarówno w sferze ekonomicznej, jak i społecznej. Problem starzenia się społeczeństwa wskazywany był między innymi w następujących powiatach:

- bełchatowskim,
- łęczyckim,
- pabianickim,
- radomszczańskim,
- tomaszowskim.

Z drugiej strony, uwagę zwracają niekorzystne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego, czyli różnicy pomiędzy liczbą żywych urodzeń a liczbą zgonów. Jeśli liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów, wskaźnik ten przyjmuje wartość dodatnią; jeśli relacja ta jest odwrotna – mówimy wówczas o przyroście ujemnym. W 2019 roku, dodatni przyrost naturalny odnotowano w zaledwie dwóch powiatach województwa łódzkiego:

- w powiecie bełchatowskim,
- w powiecie zduńskowolskim.

Pozostałe powiaty odnotowały w 2019 roku przyrost ujemny. Sytuacja taka ma przełożenie na liczbę uczniów i absolwentów szkół ponadpodstawowych, jak również liczbę funkcjonujących oddziałów szkolnych w poszczególnych powiatach. Ta kwestia została szerzej omówiona w jednej z kolejnych części podsumowania.

BEZROBOCIE

Kolejnym społecznym problemem i wyzwaniem dla poszczególnych powiatów województwa łódzkiego jest bezrobocie. Zasygnalizować należy, że w regionie zjawisko to traciło na sile na przestrzeni lat 2015-2019. Dla przykładu wskazać można sytuację w:

- powiecie łódzkim wschodnim, gdzie rejestrowane bezrobocie w 2019 roku było niemal 35% niższe niż w 2015 roku,
- powiecie łowickim, gdzie rejestrowane bezrobocie w 2019 roku było niemal dwukrotnie niższe niż w 2015 roku. Podobnie rzecz się miała w powiecie radomszczańskim czy też skierniewickim.

Biorący udział w badaniu jakościowym przedstawiciele lokalnych samorządów wprost mówili, że każdy kto chce pracować może znaleźć zatrudnienie. Bezrobocie jest na dość niskim poziomie, szczególnie kiedy popatrzeć się na sytuację z 2015 roku.

Analizując rozkład bezrobotnych w poszczególnych powiatach ze względu na płeć, trudno jednoznacznie wskazać, czy więcej jest bezrobotnych kobiet czy też bezrobocie częściej dotyka mężczyzn. W różnych powiatach sytuacja ta rozkłada się nieco inaczej, ale podkreślić trzeba, że nie są to istotne różnice i wynoszą zaledwie kilka punktów procentowych:

- Wyższy poziom bezrobocia wśród kobiet odnotował na przykład powiat piotrkowski, radomszczański, sieradzki, czy też skierniewicki.
- Wyższy poziom bezrobocia wśród mężczyzn odnotował na przykład powiat Miasto Łódź, brzeziński, łaski czy też łowicki.

Zaobserwować można jednak tendencję, że wśród bezrobotnych mężczyzn przeważają osoby o niskim wykształceniu, to znaczy posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe. Problemem dotyczącym bezrobotne osoby z niskim wykształceniem jest fakt, że nie mają one wystarczających, a niekiedy także i aktualnych kwalifikacji zawodowych, jak również praktycznego doświadczenia. W przypadku osób z wykształceniem wyższym wyraźnie widoczna jest nadwyżka humanistów.

Sytuacja na rynku pracy w momencie realizacji badań jakościowych była o tyle dobra, że przedstawiciele poszczególnych powiatów wskazywali, że obecnie nie pracują ci, którzy pracować nie chcą. Z drugiej strony, z perspektywy pracodawcy niejednokrotnie to chęci i motywacja do pracy są czynnikami kluczowymi dla

decyzji o zatrudnieniu - ważniejszymi niż wykształcenie, posiadane umiejętności czy doświadczenie zawodowe.

Istotna jest również chęć i gotowość do zmiany kwalifikacji i przebranżowienie się. Tej bariery niejednokrotnie nie potrafią pokonać osoby będące przedstawicielami pokolenia „Baby Boomers”, czyli urodzone w latach 1946-1964. To pokolenie urodzone w czasie powojennego wyżu demograficznego. Na problemy takich osób zwrócił uwagę przedstawiciel powiatu bełchatowskiego, gdzie wielu mieszkańców całe swoje życie zawodowe związanych było z największymi zakładami pracy: z Kopalnią Węgla Brunatnego „Bełchatów” oraz Elektrownią „Bełchatów”. Nierzadko, po przejściu na emeryturę w dość wczesnym wieku, osoby takie nie podejmują dalszej pracy zawodowej. Część osób przyjezdnych z tej kategorii opuszcza powiat wracając w swoje rodzinne strony. Wynika to ze specyfiki lokalnej gospodarki, skutkującej uzależnieniem materialnym mieszkańców od sytuacji finansowej kopalni i przemysłu energetycznego.

Wskazać można, że zazwyczaj osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy nie poszukują aktywnie zatrudnienia, a korzystanie ze świadczeń przynależnych z tytułu rejestracji nie jest przez nich postrzegane w kategoriach sytuacji przejściowej, chwilowej. Szukając źródeł takich postaw, należy przywołać kilka czynników:

1. Przede wszystkim jest to posiadanie innych niż zarobkowe źródeł utrzymania, w tym świadczeń z opieki społecznej oraz świadczeń socjalnych, szczególnie 500+.
2. Z powyższym zjawiskiem powiązane jest przekonanie, że nie opłaca się podejmować pracy zarobkowej, skoro z innych źródeł można zapewnić sobie utrzymanie na satysfakcjonującym poziomie. Takie przekonanie rodzi jednak ryzyko wykształcania się postaw wyuczonej bezradności, które może być dziedziczone w kolejnych pokoleniach. To rodzina bowiem ma kluczowy wpływ na kształtowanie się postaw etycznych u młodych osób – w tym także etyki pracy. Długotrwałe pozostawanie w sytuacji, gdy pomimo braku pracy rodzina nie boryka się z problemem biedy, musi mieć na młodego człowieka wpływ demobilizujący. Obecnie, dużym wyzwaniem w procesie walki z bezrobociem – także tym ukrytym - jest podejmowanie skutecznych działań na rzecz aktywizacji osób długotrwale pozostających poza zatrudnieniem. Co istotne, jak wskazuje przedstawiciel powiatu brzezińskiego, problemem jest także polityka socjalna naszego kraju, która niejednokrotnie uczy, że nie opłaca się przyjść do pracy na cały etat.

Ponadto, wskazać można, iż:

- Kobiety często nie podejmują pracy, ponieważ ich mężowie osiągają duże i wystarczające zarobki.
- Bierność zawodowa kobiet wynika także z panującego na terenach wiejskich tradycyjnego modelu rodziny, w którym to mężczyzna jest osobą aktywną zawodowo i odpowiedzialną za zapewnienie rodzinie niezbędnych środków do życia.
- Bezrobocie dotyka kobiet, które samotnie wychowują dzieci. Przedstawiciel powiatu pączęwskiego przyznał, że bardzo ważnym zadaniem i wyzwaniem jest właśnie aktywizacja zawodowa kobiet i tworzenie specjalnych programów wspierających tą grupę. Należy mieć świadomość, że im dłuższy jest czas pozostawania bez pracy, tym mniejsza atrakcyjność na rynku pracy.
- Istotnym utrudnieniem w znalezieniu pracy może być miejsce zamieszkania. W powiecie łaskim liczną grupę bezrobotnych stanowią osoby zamieszkujące tereny wiejskie, które mają problem z dojazdem do pracy. Wykluczenie transportowe jako zjawisko ogólnopolskie zostało szerzej omówione we wcześniejszej części podsumowania.
- Brak chęci przebranżowienia się i otwartości na zmiany miejsca bądź warunków pracy jest ważką przyczyną bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia (vide: powiat łódzki wschodni oraz wskazany wcześniej powiat bełchatowski).

Jak pokazują wyniki analiz zebranego materiału badawczego, najczęściej podnoszonym przez przedstawicieli władz powiatowych problemem dotyczącym lokalnych rynków pracy jest aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych. Stanowi ona ogromne wyzwanie dla urzędów pracy. Znacząca część takich osób posiada bowiem dużą łatwość w pozyskiwaniu środków niezbędnych do życia z różnych dostępnych źródeł instytucjonalnych. Jak już wskazano powyżej, przyczyn tego stanu rzeczy dopatrywać się można

w rozbudowanym systemie świadczeń socjalnych. Dodatkowo, istotne jest promowanie kształcenia ustawicznego oraz uczenia się przez całe życie jako sposobu na radzenie sobie z oczekiwaniami pracodawców i zmiennymi warunkami na rynku pracy. Uczestnictwo w kursach zawodowych to szansa na podwyższanie swoich kwalifikacji i uzupełnienie zawodowych umiejętności.

Działania w tym zakresie należą przede wszystkim do powiatowych urzędów pracy, które posiadając szereg instrumentów aktywizujących mogą pracować z osobami bezrobotnymi i pomagać im znaleźć zatrudnienie. Urzędy pracy, obserwując sytuację na lokalnych rynkach pracy, realizują projekty dedykowane poszczególnym grupom wiekowym. W tym obszarze można wskazać między innymi podejmowanie następujących działań:

- Realizację projektu „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie sieradzkim”. Realizuje go Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Co ważne, na realizację projektu skierowanego do osób młodych (tj. pomiędzy 18 a 29 rokiem życia) wskazał również Powiatowy Urząd Pracy w Łęczycy, Powiatowy Urząd Pracy Łódź-Wschód czy też Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie.
- W powiecie wieluńskim realizowane były dwa programy: jeden dotyczył aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia, a drugi skupiał się na aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi.
- Z kolei Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie we współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi powiatu bełchatowskiego realizuje od 2018 roku projekt „Młodzież na rynku pracy”. Podejmowane w jego zakresie działania mają na celu przygotowanie młodzieży do planowania swojej kariery zawodowej, wyboru szkoły i zawodu, czy też zapoznanie z metodami poszukiwania pracy.

Dla dopełnienia charakterystyki zjawiska bezrobocia, a także migracji zarobkowej, wspomnieć należy jeszcze o pracujących w Polsce Ukraińcach, którzy dla lokalnych przedsiębiorstw stanowią ważną grupę pracowników. Na konieczność zatrudniania Ukraińców wskazali między innymi przedstawiciele powiatu zgierskiego, powiatu piotrowskiego, powiatu wieluńskiego czy też Miasta Piotrków Trybunalski. Jest to sposób na zminimalizowanie luk kadrowych, szczególnie w odniesieniu do tych stanowisk pracy, na których warunki zatrudnienia, a w szczególności oferowane wynagrodzenia, nie są atrakcyjne dla Polaków. Ukraińcy widzą tu szansę na poprawienie sytuacji bytowej swoich rodzin. Ponadto, czynnikiem decydującym o zatrudnieniu pracowników z zagranicy jest fakt, iż generują oni niższe koszty. Jednak to, jak ważną rolę odgrywają oni na lokalnych rynkach pracy odczuć można było dopiero w momencie pojawienia się COVID-19, kiedy to wielu zagranicznych pracowników wróciło do swoich domów i rodzin.

Dodatkową pozytywną stroną pojawienia się w niektórych powiatach województwa łódzkiego pracowników z Ukrainy, jest fakt, że osoby te potrzebują miejsc noclegowych i niezbędnej infrastruktury do codziennego życia. Wydatkowane przez nich środki finansowe zasilają więc lokalny budżet.

EDUKACJA

Przedstawiciele władz powiatowych z terenu województwa łódzkiego pozytywnie oceniają nasycenie swoich regionów szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi. Szkoły te oferują zazwyczaj zróżnicowane i dostosowane do potrzeb runku pracy kierunki kształcenia. Niejednokrotnie to właśnie stan edukacji, kadra nauczycielska, oferta kształcenia odpowiadająca potrzebom lokalnego rynku pracy, były wskazywane jako mocne strony i atuty sprzyjające rozwojowi lokalnych rynków pracy. Wskazać można w obszarze lokalnej edukacji wiele sukcesów. I tak na przykład:

- Liceum Ogólnokształcące im. W. Broniewskiego w Bełchatowie utrzymuje wysoki poziom edukacji, co potwierdza wysokie miejsce szkoły w rankingu Perspektyw 2020. Uzyskane wyniki dały szkole Złotą Tarczę.
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sulejowie - prowadzi naukę w kierunku, który cieszy się ogromnym zainteresowaniem – technik pszczelarz. Jest to działanie mające na celu powrót i odbudowę zapomnianych zawodów. Jak się okazało, utworzenie takiego kierunku kształcenia było

bardzo dobrą decyzją, pokazującą także zainteresowanie kształceniem w tym kierunku. Uczniami szkoły w Sulejowie jest młodzież właściwie z całej Polski.

- Uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach (powiat poddębicki) kształcący się na kierunkach: technik informatyk i technik logistyk mieli możliwość odbywania praktyk zawodowych w Grecji.
- Współpracę z zagranicznymi placówkami podejmują również szkoły z obszaru Miasta Piotrków Trybunalski. Dzięki programowi Erasmus, młodzież ma możliwość podjęcia nauki za granicą, utrwalanie lub naukę języka obcego, poznanie innej kultury.
- Miasto Łódź podejmuje współpracę z Fujitsu, co jest dla uczniów szansą na zdobywanie praktycznych umiejętności w zawodzie informatyka. Dodatkowo, kształci się w dynamicznie rozwijającym się przedsiębiorstwie, szczycącym się wysokim prestiżem międzynarodowym.
- Szkoły z terenu powiatu opoczyńskiego (Zespół Szkół Powiatowych w Drzewicy i Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Opocznie) współpracują z firmą PKP Intercity. Współpraca dotyczy kształcenia w zawodach związanych z koleją.

Uczniowie zazwyczaj wybierają możliwość edukacji w zamieszkiwanej przez siebie gminie czy też powiecie. Zdarzają się również ci, którzy decydując o swojej dalszej ścieżce zawodowej nie kierują się lokalizacją szkoły, ale swoimi zainteresowaniami, czy też poczuciem szansy, jaką daje ukończenie danej szkoły. Sporadycznie ma na to wpływ niezbyt wysoka ocena oferty edukacyjnej szkół zlokalizowanych w najbliższej okolicy.

Jednym z przykładów dobrej współpracy pomiędzy lokalnymi przedsiębiorstwami a szkołami stanowi tworzenie klas patronackich. Klasy takie powstają w wyniku nawiązania współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem a określoną placówką szkolną. Uczniom daje to możliwość połączenia teoretycznej wiedzy zdobywanej w szkole z praktycznym doświadczeniem zdobywanym w firmie. Przedsiębiorstwo z jednej strony decyduje się wesprzeć proces edukacji uczniów, z drugiej natomiast może w ten sposób kształcić sobie przyszłych pracowników, którzy będą już posiadali wstępne przygotowanie zawodowe. Posiadanie na swoim obszarze klas patronackich to niejednokrotnie wskazywany atut lokalnego szkolnictwa:

- W powiecie pajęczańskim od roku szkolnego 2020/21 w Zespole Szkół im. H. Sienkiewicza w Pajęcznie we współpracy z koncernem górniczo-energetycznym PGE powstała klasa patronacka. Dotyczy ona dwóch zawodów: elektryka i elektromechanika.
- Jeden z kluczowych pracodawców powiatu Wieluńskiego – firma Wielton – posiada klasę patronacką, w której kształceni są uczniowie w kierunkach zapewniających zatrudnienie w firmie.
- Z kolei w powiecie wieruszowskim firma MADONIS współpracuje z Zespołem Szkół Ponadpodstawowych. Tworzona klasa patronacka kształcić będzie uczniów w kierunku produkcji mebli.

O tym jak ważne jest funkcjonowanie klas patronackich (mimo różnych niedoskonałości tej formuły) świadczyć może głos przedstawiciela powiatu zduńskowolskiego. Pomimo funkcjonowania w tym powiecie szkół, które mają atrakcyjną ofertę edukacyjną cieszącą się zainteresowaniem uczniów spoza powiatu, brakuje tam właśnie klas patronackich, które pomogłyby w lepszym przygotowaniu młodzieży do wykonywania konkretnych zawodów.

Co istotne, właściwie w przypadku każdego powiatu zauważyć można spadkową, w stosunku do 2015 roku, tendencję uczniów, absolwentów oraz oddziałów. Wynikać to może z ujemnego przyrostu naturalnego, który ma miejsce realnie w całej Polsce.

Szczególnie należy podkreślić, że wśród młodych osób – uczniów szkół podstawowych - panuje przekonanie, że ich dalsza edukacja powinna wiązać się z wyborem liceum ogólnokształcącego, a w następnym etapie z ukończeniem studiów wyższych. Od wielu lat dostrzega się w całym kraju coraz większy brak zainteresowania edukacją w szkole zawodowej czy technikum – a więc tych typach placówek, które bezpośrednio umożliwiają zdobycie zawodu i podjęcie pracy. Panuje przeświadczenie, że zostanie absolwentem takich szkół jest czymś gorszym; wiąże się z koniecznością wykonywania ciężkiej i niskopłatnej pracy fizycznej, dodatkowo też zamyka możliwość dalszego rozwoju zawodowego. Obserwacje poczynione przez badanych przedstawicieli samorządów powiatowych (na przykład powiatu piotrowskiego) wskazują jednak, że

osoby które posiadają wykształcenie zawodowe, szczególnie połączone z umiejętnościami praktycznymi, stanowią grupę szczególnie chętnie poszukiwaną przez potencjalnych pracodawców. Opinię tę potwierdza również przedstawiciel powiatu sieradzkiego, który przyznaje, że wielokrotnie absolwenci liceum ogólnokształcącego, a nawet absolwenci studiów, często mają większe trudności ze znalezieniem pracy – właśnie ze względu na brak bądź niedostatek praktyki zawodowej. Wpływać to może oczywiście na poczucie własnej wartości i sprawność poruszania się po rynku pracy. Dodatkowo, sami pracodawcy zgłaszając się do urzędów pracy deklarują często zapotrzebowanie na pracowników z niższym wykształceniem, ale posiadającym doświadczenie i potrzebne kwalifikacje zawodowe.

Przykładem działań mających wpływać na kształtowanie wśród pozytywnych postaw w kierunku własnego rozwoju zawodowego i wyboru ścieżki kariery może być realizacja programu „Ucz się w Łodzi”. Inwestowanie w rozwój szkolnictwa zawodowego i technicznego przy współpracy z sektorem prywatnych firm ma przynieść szereg korzyści dla regionu – od kształcenia przyszłych kadr, przez tworzenie nowych miejsc pracy, aż po rozwój najnowszych technologii.

Poza tworzeniem klas patronackich podejmowanie przez szkoły współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami przybiera wiele innych form. Uczniowie odbywają praktyki i staże, przedsiębiorcy natomiast mają możliwość nawiązywania relacji z uczniami podczas organizowanych targów pracy. Także i oni bowiem na różne sposoby starają się przyciągnąć i zainteresować swoją ofertą potencjalnych pracowników.

Dla funkcjonowania lokalnych rynków pracy istotnym jest, by kontakt pomiędzy biznesem, placówkami oświatowymi a samorządem terytorialnym rzeczywiście prowadził do działań mających na celu skuteczne rozpoznawanie potrzeb rynku pracy oraz reagowanie na nie. Co istotne, szkoły powiatów województwa łódzkiego robią to chętnie i są otwarte wobec zmian. Jest to jednak trudne z kilku powodów:

- Dynamika zmian na lokalnych rynkach pracy i ich zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności zawodowe jest bardzo duża. Podjęcie decyzji o uruchomieniu danego kierunku kształcenia nie gwarantuje, że będzie realny popyt na jego absolwentów za kilka lat.
- Nie zawsze to, co wydaje się być dobrą decyzją jednostek oświatowych, spotyka się z aprobatą potencjalnych uczniów. I tak na przykład placówka z terenu powiatu bełchatowskiego chciała uruchomić kierunek kształcący przyszłe stewardessy i przyszłych stewardów, ale nie spotkało się to z zainteresowaniem potencjalnych uczniów.
- Problemem może być także brak odpowiedniej kadry nauczycielskiej. Wielokrotnie nie posiadają oni kompetencji do kształcenia zawodowego w nowych kierunkach; nie zawsze też są chętni i otwarci na poszerzanie bądź doskonalenie swej wiedzy, aby stało się to możliwe.

OBSZARY WIEJSKIE

Obszary wielu powiatów województwa łódzkiego zdominowane są przez użytki rolne. Tak jest na przykład w:

- Powiecie łęczyckim - gdzie użytki rolne to blisko 80% powierzchni powiatu.
- Powiecie brzezińskim – gdzie użytki rolne to ponad 70% powierzchni powiatu.
- Powiecie bełchatowskim – gdzie użytki rolne to blisko 60% powierzchni powiatu.
- Z kolei niemal 70% powierzchni powiatu sieradzkiego zajmują gospodarstwa rolne, a jedną piątą powierzchni zajmują lasy.

Województwo łódzkie cechuje się dostrzegalnym zróżnicowaniem występujących rodzajów gleb. To od tego, jakiej są klasy lub podgrupy może zależeć jakość uzyskiwanych plonów. I tak na przykład:

- W powiecie poddębickim. dominują gleby średnie i słabe. Powiat znany jest przede wszystkim z rozwoju ogrodnictwa, sadownictwa (w tym uprawa malin i borówek).
- Powiat łęczycki, kutnowski, łowicki, to regiony, które posiadają najbardziej urodzajne gleby w środkowej Polsce.
- Z kolei w powiecie pajęczańskim występują gleby składu mineralnego, wśród których zdecydowanie przeważają gleby bielcowe i brunatne, należące do żytnich kompleksów rolniczej przydatności. Ze

względem na swój charakter rolniczy, powiat zajmuje w województwie ważną pozycję pod względem liczby gospodarstw rolnych. Dokumenty strategiczne dla tego obszaru zawierają zapisy dotyczące wspierania specjalizacji w poszczególnych działach produkcji rolnej, położenia nacisku na unowocześnianie rolnictwa oraz ciągłego wspierania silnego w powiecie sektora przetwórstwa rolno-spożywczego.

Ze względu na różnice w występujących uwarunkowaniach naturalnych, obszary wiejskie województwa łódzkiego podlegają różnorodnym procesom gospodarczym i społecznym, które przekładają się na zróżnicowanie dostępnych perspektyw rozwoju bądź dalszego funkcjonowania. Widać to dobrze podczas analizy wybranych typów działalności gospodarczej inicjowanej na tych obszarach.

I tak na przykład, w przypadku powiatu bełchatowskiego należy wspomnieć o Rolniczo-Pracowniczej Spółdzielni Mleczarskiej w Szczercowie. Wytwarzane są w niej produkty nabiałowe, nisko przetworzone, niezawierające barwników czy konserwantów. Mleczarnia stosuje procesy technologiczne oparte o stare, tradycyjne i sprawdzone receptury; głównie z wykorzystaniem pracy rąk ludzkich. Uczestniczący w wywiadach przedstawiciele powiatu wskazali, że produkty z mleczarni cieszą się bardzo dużą popularnością wśród nabywców. Dodatkowo, spółdzielnia wspiera rodzimych rolników wykorzystując jako surowiec mleko od nich skupowane. Dbą również o pielęgnowanie historii mleczarstwa.

Wytwarzanie produktów ekologicznych, nieprzetworzonych, z możliwie najmniejszym udziałem środków chemicznych, może być dla rozwoju rolnictwa kluczem do sukcesu. Coraz większą popularnością cieszą się bowiem warzywa i owoce, które można nabyć u małych, lokalnych producentów. W wielu dużych miastach coraz częściej organizuje się różnego rodzaju targi zdrowej i ekologicznej żywności. Szanse w tym dostrzegają m.in. przedstawiciele powiatu pajęczańskiego, na którego obszarze działa wielu rolników produkujących ekologiczne i sprzedających swoje produkty na takich właśnie wyspecjalizowanych targach.

Powiat brzeziński to powiat w szczególny sposób dostarczający argumentów na poparcie tezy, iż prowadzenie gospodarstwa rolnego nie musi być traktowane jako jedyne źródło dochodu rodziny. Ze względu na wielkość i rodzinny charakter większości występujących tutaj gospodarstw, praca na roli jest w nich traktowana jako zajęcie dorywcze, zebrane zaś plony wykorzystywane są przez rodzinę, co daje pewien poziom niezależności. Podobną sytuację można dostrzec na obszarze powiatu łęczyckiego. Także i tu część właścicieli małych gospodarstw rolnych podejmuje dodatkowo pracę zarobkową w innych przedsiębiorstwach.

Zdarza się też, że osoby mieszkające na wsi w ogóle nie podejmują się prowadzenia gospodarstwa rolnego. Traktują wieś jako swoje miejsce zamieszkania, podejmując jednocześnie pracę zarobkową w innych branżach, często w dużych ośrodkach miejskich. Zjawisko takie zasygnalizował przedstawiciel powiatu łowickiego przyznając jednak także, że rozwój obszarów wiejskich w tym powiecie na przestrzeni ostatnich lat należy ocenić pomyślnie. Funkcjonują tu bowiem duże i rozpoznawalne przedsiębiorstwa, takie jak Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, firma Fortuna czy Urbanek. Nieco podobny proces można zaobserwować w powiecie pabianickim, chociaż tu stopniowemu zmniejszaniu się liczby prowadzonych małych gospodarstw rolnych towarzyszy dynamiczny rozwój mieszkalnictwa rodzinnego.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na sytuację na wsi jest odpływ młodych ludzi. Nie chcą oni przejmować od swoich rodziców gospodarstw rolnych, nie wiążą z nimi swojej przyszłości. Decydują się na wyjazd do miasta celem zdobycia wykształcenia. Tak, jak wskazywano w jednej z poprzednich części podsumowania, migracja tego typu związana jest początkowo z edukacją, z czasem jednak coraz silniej opiera się na motywach zarobkowych. Miasto, w którym ukończono studia staje się miastem, w którym szuka się pracy zarobkowej i perspektyw rozwoju – ostatecznie osiedlając się w nim na stałe.

Jeden z bardziej znaczących kierunków przemian struktury gospodarczej terenów wiejskich województwa łódzkiego dotyczy struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Uzyskane wypowiedzi przedstawiciela powiatu łaskiego dobrze obrazują kierunek oraz charakter takich zmian. Polegają one na zaniku małych, rolnych gospodarstw na rzecz gospodarstw dużych, uprawiających dzierżawioną ziemię. W powiecie popularne jest ogrodnictwo (w tym hodowla róż) czy uprawa truskawek, a te rodzaje działalności przynoszą dużo większe zyski, gdy dokonują się w ramach gospodarstw wielkoobszarowych. Także zdaniem przedstawiciela powiatu piotrkowskiego proces konsolidacji ziemi przez ograniczoną liczbę właścicieli, a co za tymi

idzie tworzenie gospodarstw wielkoobszarowych ma coraz częściej miejsce w polskim rolnictwie. Sprzyja temu rozwój nowoczesnych technologii i mechanizacja pracy rolnika. Na wiejskich obszarach powiatu piotrkowskiego dostrzec można jednak również proces nawiązywania współpracy pomiędzy małymi gospodarstwami, które wspólnie zrzeszają się w spółdzielnie. Upatrują w tym szans na korzyści finansowe, na perspektywy rozwoju działalności, ale także doskonalenie kapitału ludzkiego.

Restrukturyzacja i modernizacja to istotne kierunki rozwoju rolnictwa. Dostrzec je można w powiecie sieradzkim, a są one wspierane programami specjalnymi oraz dofinansowaniem do działalności na obszarach wiejskich. W powiecie można dostrzec dwa zjawiska, które zostały zasygnalizowane już wcześniej. Jest to, z jednej strony, podejmowanie współpracy małych gospodarstw z największymi przedsiębiorcami w regionie, ale też – z drugiej strony – ciągle funkcjonuje tu duża liczba bardzo małych i niedoinwestowanych gospodarstw rolnych.

Równolegle do postępującej ewolucji struktury obszarowej gospodarstw rolnych, obserwować można także zmiany zachodzące w profilu ich działalności. Przykładów dostarczyła wypowiedź przedstawiciela powiatu kutnowskiego. Duża liczba rolników z tego powiatu podjęła decyzję o zmianie specjalizacji, rezygnując z uprawy żyta na rzecz hodowli zwierząt (głównie świń) – co przyczyniło się do dynamicznego jej rozwoju na tym obszarze. Głównym motywem takiej decyzji był wzrost popytu na trzodę chlewną.

Coraz mniej rolniczy charakter ma powiat łódzki wschodni, w którym rolnictwo nie jest wiodącą dziedziną gospodarki. Coraz więcej terenów rolniczych zmienia tu swój charakter, w planach zagospodarowania przestrzennego stając się terenami pod inwestycje, przeznaczonymi dla branż związanych z handlem czy logistyką.

Bardzo podobna sytuacja ma miejsce w powiecie zduńskowolskim. Jego przedstawiciele uważają, że obszary wiejskie w ich regionie nie mają przed sobą szans na rozwój. Stąd zaobserwować można na obszarach wiejskich działania mające na celu przekształcenia działek rolnych na budowlane.

LOKALNA GOSPODARKA

Struktura gospodarcza województwa łódzkiego, jak również poszczególnych jego powiatów, jest efektem oddziaływania złożonego zbioru determinant, które szczegółowo przeanalizowane zostały w monograficznej części opracowania. Celem bieżących rozważań będzie natomiast nakreślenie charakterystycznych cech, jakimi odznacza się struktura branżowa przedsiębiorstw działających na badanych obszarach. W ramach tej swoistej reasumpcji omówione zostaną również znaczące obszary działalności gospodarczej, które tworzą bezpośrednie ramy dla funkcjonowania lokalnych rynków pracy.

Nie sposób nie wspomnieć w tym kontekście o największym przedsiębiorstwie i pracodawcy powiatu bełchatowskiego, jakim jest PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z oddziałami: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, Elektrownia „Bełchatów”. Oba zakłady zlokalizowane są na terenie gminy Kleszczów – we wsi Rogowiec – a ich funkcjonowanie przesądza o dobrobycie tej gminy, najbogatszej spośród wszystkich gmin w Polsce. Posiada ona atrakcyjną ofertę inwestycyjną i przyciąga wielu inwestorów, czego potwierdzeniem mogą być zdobywane nagrody i odznaczenia (między innymi statuetki „Gmina Fair Play”, godło promocyjne „Teraz Polska” i „Grunt na medal”).

Powiat brzeziński słynął niegdyś z branży odzieżowej, szczególnie krawiectwa, które dziś jednak bardzo straciło na znaczeniu. Obecnie przeważa tu rolnictwo, które jest powiązane z handlem i przetwórstwem rolnym. Obserwuje się także zwiększenie popytu na usługi remontowo-budowlane. Ich wykonawcami są najczęściej mikroprzedsiębiorstwa, licznie działające na terenie powiatu. Zdaniem uczestniczących w badaniu przedstawicieli władz lokalnych, brakuje tu natomiast dużych zakładów przemysłowych i usługowych – pomimo faktu, że powiat dysponuje terenami inwestycyjnymi.

Bliskość autostrady A1 oraz obecność największego w Europie terminala kontenerowego PPC INTERMODAL to z kolei wyróżnik powiatu kutnowskiego. Obszar ten jest bardzo dobrze znany także ze względu na działalność branży florystycznej, głównie w zakresie hodowli róż. Florystyka ma tutaj zresztą silne,

wieloletnie tradycje; co roku organizowany jest jarmark na którym pojawiają się producenci zarówno z Polski, jak i z całego świata.

Powiat łowicki charakteryzuje się długą i bogatą tradycją przetwórstwa spożywczego. Na jej podstawie powstały przedsiębiorstwa o znanej w całym kraju renomie, takie jak: Fortuna, Łowicz, Urbanek czy też OSM – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska. Dynamicznie rozwija się też w powiecie branża gastronomiczna, co widać po znaczącej liczbie nowopowstałych lokali gastronomicznych.

Powiat łódzki wschodni znany jest szeroko z funkcjonującego w Rzgowie centrum mody. Zdaniem przedstawicieli lokalnych władz, miejsce to znane jest w całej Europie i przyciąga wielu klientów, przynosząc korzyści finansowe całej gminie. Atutem powiatu jest również jego położenie: bliskość Łodzi oraz rozwinięta sieć drogowa wpływa na rozwój infrastruktury ekonomicznej i stymuluje pojawianie się nowych inwestycji, przynoszących korzyści dla całego powiatu.

Bardzo dobra lokalizacja i dostępność dróg szybkiego ruchu (S14 i S8) były czynnikami sprzyjającymi dla powstania w powiecie pabianickim centrum logistycznego Amazon oraz fabryki pralek Miele. Na terenie powiatu ulokowała również swój zakład firma Adamed, o której szerzej była mowa w części dotyczącej innowacyjnych rozwiązań.

Podobnie korzystne cechy położenia geograficznego, wspomóżone dobrym rozwojem infrastruktury ekonomicznej sprawiły, że teren powiatu piotrkowskiego stał się dogodnym miejscem dla tworzenia centrów logistycznych przez operatorów znanych, światowych marek. Miejsca pracy tworzą tu między innymi: Centrum Dystrybucji do Klienta firmy Ikea w Jarostach i Centrum Dystrybucyjne firmy Kaufland.

Złoża piasku, żwiru, gliny i piaskowca w powiecie opoczyńskim stanowiły impuls dla rozwoju branży ceramicznej oraz szklarskiej. Do najbardziej liczących się wytwórców z tych branż zaliczyć należy firmę Ceramika Paradyż Sp. z o.o. - producenta płytek oraz cegły – jak również firmę z grupy Atlas zajmującą się produkcją szkła z piasku kwarcowego. Ponadto na terenie powiatu powstaje inwestycja PKP Intercity – duży zakład mający zajmować się remontem wagonów i lokomotyw.

Zasoby naturalne stanowią także atut powiatu pajęczańskiego. Spośród surowców mineralnych licznie występują tu pokłady wapieni. Są one wykorzystywane do produkcji cementu przez największy zakład pracy na tym terenie – Cementownię „Warta” S.A. w Trębaczewie.

Na duże zróżnicowanie struktury branżowej przedsiębiorstw działających w swoim powiecie wskazywali przedstawiciele sieradzkich samorządowców. Wypowiadali się oni w tym kontekście zarówno o firmach nowych, jak i tych znanych i działających od lat. W rozwoju gospodarczym powiatu pomaga obecność licznych terenów inwestycyjnych, atrakcyjnych pod względem lokalizacji, a także dostępnych warunków technicznych. Wszystko to sprawia, że działalność swoją ulokowały tu takie podmioty gospodarcze, jak Ceramika Tubądzin sp. z o.o., Spółka Medana Pharma S.A. w Sieradzu, Plukon Sieradz sp. z o.o. czy też Agrosad sp. z o.o.

Z dokonanej przez samorządowców z Łodzi przekrojowej analizy tendencji rozwojowych sektora przedsiębiorstw w mieście wynika, że wzrasta tu zarówno sama liczba mikroprzedsiębiorstw, jak również chęć obywateli do prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej. Łódź to nadal ważny ośrodek funkcjonowania branży włókienniczej, przy czym produkcja tekstyliów zalicza się tutaj – co warto podkreślić – do najbardziej innowacyjnych rodzajów działalności przemysłowej. Współcześnie jednak działalności identyfikowane potocznie pod zbiorczą nazwą „łódzkiego włókna” różnią się zasadniczo w swym charakterze od tych tradycyjnie kojarzonych z tym terminem. W coraz większym bowiem stopniu grupują one różnorodne rodzaje aktywności z rozległego pogranicza sztuki i masowej działalności wytwórczej o charakterze przemysłowym bądź rzemieślniczym – stając się w istocie rzeczy „przemysłami kreatywnymi”. W ślad za tymi procesami nowoczesność wymusza także daleko idące zmiany sposobów pracy. Maszyny angażowane w procesach produkcji stają się coraz bardziej skomputeryzowane i ciche.

Przedstawiciele samorządów powiatowych pytani byli także podczas wywiadów o lokalne instytucje, których działania mają na celu wspieranie przedsiębiorczości oraz stwarzanie korzystnych warunków dla funkcjonowania firm. Wśród tego rodzaju instytucji wymieniano między innymi:

- Bełchatowsko-Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o. (powiat bełchatowski). Wykorzystując lokalną infrastrukturę, umożliwia on podejmowanie na preferencyjnych warunkach działalności gospodarczej, zwłaszcza przez małych i średnich przedsiębiorców.
- Kutnowski Park Agro-Przemysłowy. Wspiera on rozwój przemysłu spożywczego, produkcję opakowań, przetwórstwo tworzyw sztucznych, produkcję maszyn rolniczych oraz przemysł farmaceutyczny. Z racji dogodnej lokalizacji w centrum Polski oraz obecności terminala kontenerowego, część terenów Parku przeznaczona została na potrzeby firm logistycznych.
- Cech Rzemiosł Różnych w Pajęcznie, który koncentruje się na szkoleniach i dostarczaniu wysokiej jakości produktów i usług dla regionu. Jego członkowie biorą udział w wielu cennych inicjatywach mających na celu rozwój reprezentowanych przez siebie branż, a także wspieranie lokalnej społeczności.
- Żłoczewską Strefę Inwestycyjną w gminie Żłoczew (powiat sieradzki). Obejmuje obszar około 200 ha terenów, które zostały wyposażone w infrastrukturę niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej. Celem utworzenia strefy było wykorzystanie potencjału związanego z powstającą kopalnią odkrywkową węgla brunatnego „Żłoczew” oraz drogi ekspresowej S8.

Wspieranie rozwoju gospodarczego w wymiarze ponadlokalnym stanowi od początku cel Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która swoim zasięgiem obejmuje niemal całe województwo łódzkie (między innymi powiaty bełchatowski, kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, opoczyński, pabianicki). Funkcjonowanie ŁSSE pozwoliło zapobiec bezrobociu na wielu obszarach, gdzie restrukturyzacja gospodarki w latach '90 ubiegłego wieku spowodowała upadek zakładów pracy, stwarzając pilną potrzebę zagospodarowania znacznych nieraz grup zasobów ludzkich uwolnionych wskutek tego procesu. Do takich obszarów z pewnością należał powiat radomszczański, na co uwagę zwracali uczestniczący w badaniu miejscowi samorządowcy.

INNOWACYJNOŚĆ W POSZCZEGÓLNYCH POWIATACH

W czasach szybko zmieniających się technologii o powodzeniu i sukcesie prowadzonej działalności gospodarczej coraz wydatniej może decydować chęć i gotowość przedsiębiorców do wdrażania rozwiązań innowacyjnych. Także i ta kwestia była przedmiotem badań, których wyniki zaprezentowano w niniejszym raporcie.

Samo pojęcie innowacji budzi wiele emocji i może podlegać bardzo różnym interpretacjom. Nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie wobec każdego analizowanego produktu, procesu produkcyjnego, technologii bądź rozwiązania organizacyjnego, czy powstał on w wyniku innowacji, czy też nie. Problem ten zgłaszali także uczestnicy referowanych tu badań jakościowych, zgłaszając równocześnie, że istnieje coraz bardziej pilna potrzeba doprecyzowania pojęć w tym zakresie. Zwracano uwagę, że innowacja bądź innowacyjność może wielu osobom kojarzyć się z czymś, co jeszcze nie zostało wymyślone lub nie zostało wykorzystane w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Za pewien wskaźnik innowacyjności możnaby przyjąć liczbę podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentną specjalizację. Takie podmioty znaleźć można we wszystkich badanych powiatach, choć ich liczba na porównywalnych obszarach jest bardzo zróżnicowana. Tym niemniej, największy ich odsetek obserwuje się w:

- mieście Łódź - 38,8% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację występujących w województwie łódzkim,
- powiecie pabianicki – 7,53% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację występujących w województwie łódzkim,
- powiecie zgierskim – 7,53% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację występujących w województwie łódzkim,

- powiecie łódzkim wschodnim - 4,55% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację występujących w województwie łódzkim.

Fakt, iż miasto Łódź przoduje w tym zestawieniu, najprawdopodobniej nikogo nie dziwi. Funkcjonuje tu ogółem 2 032 podmiotów spełniających wspomniane kryterium, z czego zdecydowana większość specjalizuje się w Informatyce i Telekomunikacji (71,1%). Sprzyja temu fakt, że Łódź jest liderem we wdrażaniu sieci 5G w Polsce, do czego w decydujący sposób przyczynia się infrastruktura posiadana przez Politechnikę Łódzką. Rozwojowi nowoczesnych technologii, produktów i usług sprzyjają także działania Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Prowadzi ona ogólnopolski ośrodek innowacji oraz kreuje lokalny ekosystem wspierania startupów.

Gdy mowa o inteligentnych specjalizacjach, w przypadku Łodzi na myśl przychodzi przede wszystkim nowoczesny przemysł włókienniczy i modowy. Lecz ugruntowaną pozycję mają tutaj również działalności związane z medycyną, farmacją i kosmetykami z silnym zapleczem – kadrowym i technologicznym – w postaci Wydziału Biotechnologii i Nauk o Żywności Politechniki Łódzkiej. Znanym przedsiębiorstwem z tej branży jest Pharmena S.A., która prowadzi badania kliniczne nad innowacyjnymi lekami czy też dermokosmetykami.

Także powiat pabianicki charakteryzuje się znaczącym udziałem podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację „medycyna, farmacja i kosmetyki. Przykładem może być tu firma Adamed, która w procesie technologicznym wykorzystuje nanotechnologię oraz biotechnologię. Ponadto, w powiecie występują innowacyjne przedsiębiorstwa z branży: nowoczesnego przemysłu włókienniczego i mody, zaawansowanych materiałów budowlanych oraz energetyki. W nawiązaniu do tej ostatniej grupy uczestniczący w wywiadach przedstawiciele samorządu powiatowego jako rozwiązania innowacyjne przywoływali działania polegające na wykorzystaniu fotowoltaiki.

W powiecie zgierskim, spośród przedsiębiorstw działających w zakresie inteligentnych specjalizacji najczęściej można spotkać te zajmujące się nowoczesnym przemysłem włókienniczym i modą (154 firmy), innowacyjnym rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym (113 firm) czy produkcją zaawansowanych materiałów budowlanych (70 firm). Tym niemniej, uczestniczący w badaniu lokalni samorządowcy mieli kłopot ze wskazaniem konkretnych przykładów takich firm. W zamian, przywoływali otwarty w 2020 roku Central Wave Park w Głownie - najważniejsze obecnie miejsce na wakeboardowej mapie Polski. Na terenie Central Wake Parku znajdują się między innymi dwa wyciągi – dla zaawansowanych i początkujących oraz infrastruktura umożliwiająca aktywne spędzanie czasu.

Powiat łódzki wschodni to przede wszystkim przedsiębiorstwa związane z nowoczesnym przemysłem włókienniczym i modą (1 033 firmy), związane z innowacyjnym rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym (69 firmy), czy też wytwarzaniem zaawansowanych materiałów budowlanych (69 firm). W ramach tej drugiej grupy, samorządowcy podawali, jako przykład przedsiębiorstwa innowacyjnego, Zakłady Mięsne „Zbyszko”. Firma ta od 30 lat, wykorzystując nowatorskie rozwiązania i utrzymując wysokie standardy jakości, produkuje wędliny i mięso.

W pozostałych powiatach województwa łódzkiego, odsetek podmiotów gospodarczych wpisujących się swoją działalnością w inteligentne specjalizacje jest mniejszy niż 3,5% ogółu takich podmiotów w województwie łódzkim, przy czym najniższe wartości tego wskaźnika występują w powiatach:

- łęczyckim: 1,09% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w województwie,
- powiatu poddębickiego i skierniewickiego – po 1,1% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w województwie,
- powiatu rawskiego - 1,2% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w województwie,
- miasta Skierniewice - 1,3% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w województwie,
- powiatu wierszowskiego – 1,5% wszystkich podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w województwie.

Dopytywani o konkretne przykłady stosowania rozwiązań innowacyjnych, uczestniczący w badaniu przedstawiciele samorządów powiatowych wskazywali między innymi na:

- Eksploatowanie w powiecie poddębickim zasobów wód geotermalnych. Są one nie tylko wykorzystywane w celu rozwoju turystyki ale i do produkcji kosmetyków czy w procesie rehabilitacji.
- Funkcjonującą na terenie powiatu bełchatowskiego firmę YAVO która, dzięki środkom unijnym, realizuje projekt mający na celu unowocześnienie procesu wytwarzania jednorazowych chirurgicznych materiałów szewnych. Będzie to możliwe poprzez wdrożenie własnej technologii zespалania włókien oraz włączenie zintegrowanej technologii automatyzacji procesu produkcyjnego przy jednoczesnym wyeliminowaniu zjawiska traumatyzowania tkanek.
- Wprowadzanie innowacji przez jednostki publiczne. Przykładem może być przywołany w wypowiedzi przedstawiciela powiatu łowickiego szpital, który z zainwestowanych środków w wysokości 15 milionów zł zakupił między innymi tomograf komputerowy czy wyposażył pracownię rentgenowską. W planach placówki jest również projekt związany z przeprowadzeniem procesu cyfryzacji. Inne wskazywane w tej wypowiedzi rozwiązania innowacyjne stosowane przez instytucje powiatu łowickiego wdrażano w edukacji. Były to na przykład: unowocześnianie pracowni biologicznej, chemicznej, tworzenie pracowni - warsztatu diagnostyki samochodowej, czy też zakup maszyn CNC niezbędnych w kształceniu na kierunku elektryk mechanik.
- W powiecie pączęzańskim: rozwiązania innowacyjne wykorzystywane w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Pącznie, w Cementowi Warta S.A. (posiada ona własne laboratorium, w którym dokonuje się pomiaru z zakresu ochrony środowiska i higieny pracy oraz badania paliw stałych, surowców mineralnych i cementów). Pączęzańscy samorządowcy podawali tu także przykład miejscowego przedsiębiorcy, który w swojej firmie zajmuje się modyfikacją wozów strażackich.
- W mieście Piotrków Trybunalski: działalność firmy Generikis, która zajmuje się produkcją środków i preparatów ochrony roślin, wykorzystując w tym celu innowacyjne zaplecze produkcyjne.

Lokalni samorządowcy zwracali w swych wypowiedziach uwagę na to, że dokonujący się postęp cywilizacyjny oraz technologiczny wyzwała rosnącą presję na przedsiębiorców w kierunku wprowadzania rozwiązań innowacyjnych. Jest to niezbędne przede wszystkim ze względu na konieczność zapewnienia i poszerzania rynków zbytu w obliczu rosnących wymagań klientów co do jakości oferowanych im produktów i usług, jak również terminów ich realizacji. Stąd wynika też impuls do wprowadzania zmian w organizacji pracy; w obliczu stopniowego zastępowania pracy rąk ludzkich pracą maszyn.

Niewątpliwą barierą na drodze wdrażania innowacyjnych rozwiązań w gospodarce bywa brak odpowiednio wykwalifikowanej kadry pracowników. W sytuacji, gdy w województwie łódzkim, obserwuje się zjawisko migracji zarobkowych i odpływ ludzi młodych, może być to czynnik kluczowy dla dynamiki tworzenia się podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację. Problemem może tu być także nierównomierny dostęp zainteresowanych podmiotów do zaplecza akademickiego –przede wszystkim wskutek istnienia barier geograficznych.

OBECNA SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

Podczas tworzenia niniejszego podsumowania nie sposób było pominąć kwestię trwającej od marca 2020 r. w Polsce pandemii COVID-19. W wielu branżach, pojawienie się koronawirusa oznaczało totalne zawieszenie działalności, w innych zaś podporządkowanie się rządowym rozporządzeniom, które wprowadzały na przykład ograniczenia dotyczące godzin otwarcia czy liczby klientów mogących w danym momencie przebywać w sklepach. Konsekwencje tej sytuacji dla rozwoju lokalnych rynków pracy województwa łódzkiego były jednym z obszarów problemowych eksplorowanych podczas prowadzonych wywiadów. I tak na przykład:

- Przedstawiciel powiatu piotrowskiego wskazał, że wraz z pojawieniem się koronawirusa wielu obcokrajowców zatrudnionych w miejscowych firmach powróciło do swych ojczyzn. Tendencja ta była najbardziej widoczna w odniesieniu do Ukraińców, bo też i oni stanowili najbardziej liczną

- grupę narodowościową pracowników z zagranicy. W opinii badanego, odpływ tych osób wytworzył dotkliwą lukę zatrudnieniową, gdyż ich zaangażowanie stanowiło ważną siłę napędową gospodarki. Problem ten podnosili w trakcie wywiadów również przedstawiciele innych powiatów.
- Z kolei w opinii przedstawiciela powiatu zduńskowolskiego, przed pojawieniem się koronawirusa, lokalny rynek pracy można było określić mianem rynku pracownika. Pojawiający się kryzys gospodarczy i związany z nim upadek bądź ograniczenie działalności wielu firm może tę sytuację zmienić.
 - Przedstawiciel Miasta Piotrków Trybunalski wskazał, że w przypadku reprezentowanego przez niego miasta, nie można było, w momencie przeprowadzenia badania, mówić o namacalnych skutkach pandemii dla lokalnej gospodarki. Brak jest między innymi informacji o wzroście liczby zwolnień pracowników.
 - Pojawienie się COVID-19, oznaczać może również szybszy rozwój pewnych sektorów gospodarki (na przykład logistyki), bądź zintensyfikowanie produkcji (w przypadku powiatu wieruszowskiego wskazano, że przedsiębiorstwa Madonis i Agracol całkowicie przestawiły się na produkcję środków dezynfekcyjnych). Zdanie takie prezentuje również przedstawiciel powiatu Miasta Piotrków Trybunalski, który wskazał, że pandemia przyspieszyła automatyzację i cyfryzację przedsiębiorstw na tym obszarze.

Wskazać można również na społeczne konsekwencje związane z aktualną sytuacją epidemiczną. Wymaga ona od ludzi zachowania dystansu społecznego, unikania lub ograniczania spotkań, rezygnowania z organizowania niektórych wydarzeń (zarówno rodzinnych jak i kulturalnych czy sportowych). Może mieć to negatywny wpływ na rozwój społeczny który, jak wskazywano już tu wcześniej, jest jednym z istotnych czynników rozwoju lokalnych rynków pracy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	14
Tabela 2. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019	15
Tabela 3. Zawody deficytowe	19
Tabela 4. Migracja w powiecie bełchatowskim w 2019 r.	22
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie.	23
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie brzezińskim	31
Rysunek 9. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie brzezińskim	32
Tabela 7. Podmioty w powiecie brzezińskim, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019.	32
Tabela 9. Migracja w powiecie brzezińskim w 2019 r.	37
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie powiatu brzezińskiego	37
Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie kutnowskim	44
Tabela 12. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019	45
Tabela 13. Zawody deficytowe w powiecie kutnowskim	47
Tabela 14. Zawody nadwyżkowe	48
Tabela 15. Migracja w powiecie kutnowskim w 2019 r.	50
Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie kutnowskim	51
Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łaskim	58
Tabela 18. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łaskim w latach 2015-2019	59
Tabela 19. Zawody deficytowe w powiecie łaskim.	61
Tabela 20. Migracja w powiecie łaskim w 2019 r.	63
Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łaskim.	65
Tabela 22. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łęczyckim	71
Tabela 23. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019	72
Tabela 24. Zawody deficytowe w powiecie łęczyckim.	74
Tabela 25. Migracja w powiecie łęczyckim w 2019 r.	76
Tabela 26. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łęczyckim	77
Tabela 27. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie łowickim	82
Tabela 28. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie łowickim w latach 2015-2019.	84
Tabela 29. Zawody deficytowe w powiecie łowickim	86

Tabela 30. Migracja w powiecie łowickim w 2019 r.	87
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie łowickim	88
Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.	94
Tabela 33. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019	95
Tabela 34. Zawody deficytowe	97
Tabela 35. Migracja w powiecie łódzkim wschodnim w 2019 r.	99
Tabela 36. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie . .	100
Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie opoczyńskim	106
Tabela 38. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2019	107
Tabela 39. Zawody deficytowe w powiecie opoczyńskim	109
Rysunek 54. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie opoczyńskim w 2019 r.	111
Tabela 40. Migracja w powiecie opoczyńskim w powiecie opoczyńskim w 2019 r.	112
Tabela 41. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie opoczyńskim	113
Tabela 42. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie pabianickim	119
Tabela 43. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie pabianickim w latach 2015-2019	120
Tabela 44. Zawody deficytowe w powiecie pabianickim	122
Tabela 45. Migracja w powiecie pabianickim w 2019 r.	125
Tabela 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie pabianickim	125
Tabela 47. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie pajęczańskim.	132
Tabela 48. Podmioty powiatu pajęczańskiego, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019	133
Tabela 49. Zawody deficytowe w powiecie pajęczańskim.	136
Tabela 50. Migracja w powiecie pajęczańskim w 2019 r.	140
Tabela 51. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie pajęczańskim.	141
Tabela 52. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie piotrkowskim	148
Tabela 53. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w powiecie piotrkowskim	150
Tabela 54. Zawody deficytowe w powiecie piotrkowskim	152
Tabela 55. Migracja w powiecie piotrkowskim w 2019 r.	155
Tabela 56. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie piotrkowskim	156

Tabela 57. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie poddębickim	164
Tabela 58. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019	165
Tabela 59. Zawody deficytowe w powiecie poddębickim	168
Tabela 60. Migracja w powiecie poddębickim w powiecie poddębickim w 2019 r.	170
Tabela 61. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie poddębickim	171
Tabela 62. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie radomszczańskim	178
Tabela 63. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2019 . .	179
Tabela 64. Zawody deficytowe w powiecie radomszczańskim	181
Tabela 65. Migracja w powiecie radomszczańskim w 2019 r.	184
Tabela 66. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie radomszczańskim	184
Tabela 67. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie rawskim. .	190
Tabela 68. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie rawskim w latach 2015-2019	192
Tabela 69. Zawody deficytowe w powiecie rawskim	193
Tabela 70. Migracja w powiecie rawskim w 2019 r.	196
Tabela 71. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie rawskim.	196
Tabela 72. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.	204
Tabela 73. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w powiecie sieradzkim.	205
Tabela 74. Zawody deficytowe w powiecie sieradzkim	208
Tabela 75. Migracja w powiecie sieradzkim w 2019 r.	211
Tabela 76. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie . .	212
Tabela 77. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie skierniewickim.	221
Tabela 78. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019	223
Tabela 79. Zawody deficytowe w powiecie skierniewickim.	225
Tabela 80. Migracja w powiecie skierniewickim w 2019 r.	227
Tabela 81. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie tomaszowskim.	233
Tabela 82. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2019 . . .	234
Tabela 83. Zawody deficytowe w powiecie tomaszowskim	236
Tabela 84. Migracja w powiecie tomaszowskim w 2019 r.	238
Tabela 85. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie tomaszowskim	239
Tabela 86. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie wieluńskim.	245

Tabela 87. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie wieluńskim w latach 2015-2019	246
Tabela 88. Zawody deficytowe w powiecie wieluńskim	248
Tabela 89. Migracja w powiecie wieluńskim w 2019 r.	250
Tabela 90. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie wieluńskim	251
Tabela 91. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie wieruszowskim	256
Tabela 92. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie wieruszowskim w latach 2015-2019 . . .	258
Tabela 94. Migracja w powiecie wieruszowskim w 2019 r.	262
Tabela 95. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie wieruszowskim.	263
Tabela 96. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie zduńskowolskim.	270
Tabela 97. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2019 . .	271
Tabela 98. Zawody deficytowe w powiecie zduńskowolskim	274
Tabela 100. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie zduńskowolskim	277
Tabela 101. Tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w powiecie zduńskowolskim.. . . .	280
Tabela 102. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie zgierskim	284
Tabela 103. Podmioty, wybrane wskaźniki w powiecie zgierskim w latach 2015-2019	285
Tabela 104. Zawody deficytowe w powiecie zgierskim	288
Tabela 105. Migracja w powiecie zgierskim w 2019 r.	291
Tabela 106. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – obszary wiejskie w powiecie zgierskim	292
Tabela 107. Tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w powiecie zgierskim	294
Tabela 108. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Łodzi	298
Tabela 109. Podmioty, wybrane wskaźniki w Łodzi w latach 2015-2019.	300
Tabela 110. Zawody deficytowe w Łodzi	303
Tabela 111. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Skierniewicach. .	312
Tabela 112. Podmioty, wybrane wskaźniki w latach 2015-2019 w Skierniewicach	314
Tabela 113. Zawody deficytowe w Skierniewicach	317
Tabela 114. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Piotrkowie Trybunalskim.	326
Tabela 115. Podmioty, wybrane wskaźniki w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019 . .	328
Tabela 116. Zawody deficytowe w Piotrkowie Trybunalskim	330

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wybrane wskaźniki dla powiatu bełchatowskiego w 2019 r.	12
Rysunek 2. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019	15
Rysunek 3. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie bełchatowskim w 2019 r.	18
Rysunek 4. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie bełchatowskim w latach 2015-2019.	20
Rysunek 5. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r.	20
Rysunek 6. Podmioty gospodarcze w powiecie bełchatowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	24
Rysunek 7. Szkolnictwo zawodowe w powiecie bełchatowskim w latach 2015-2018	25
Rysunek 8. Wybrane wskaźniki dla powiatu brzezińskiego w 2019 r.	28
Rysunek 10. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie brzezińskim w 2019 r.	33
Rysunek 11. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie brzezińskim w latach 2015-2019	35
Rysunek 12. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie brzezińskim	35
Rysunek 13. Podmioty gospodarcze w powiecie brzezińskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	38
Rysunek 14. Szkolnictwo zawodowe w powiecie brzezińskim w latach 2015-2018	39
Rysunek 15. Wybrane wskaźniki dla powiatu kutnowskiego w 2019 r.	42
Rysunek 16. Podmioty wg klas wielkości w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019	45
Rysunek 17. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie kutnowskim w 2019 r..	46
Rysunek 18. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim w latach 2015-2019.	49
Rysunek 19. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie kutnowskim w 2019 r..	49
Rysunek 20. Podmioty gospodarcze w powiecie kutnowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	52
Rysunek 21. Szkolnictwo zawodowe w powiecie kutnowskim w latach 2015-2018	53
Rysunek 22. Wybrane wskaźniki dla powiatu łaskiego w 2019 r..	56
Rysunek 23. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łaskim w latach 2015-2019	59
Rysunek 24. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łaskim w 2019 r.	60
Rysunek 25. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łaskim w latach 2015-2019	62
Rysunek 26. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łaskim w 2019 r..	62
Rysunek 27. Podmioty gospodarcze w powiecie łaskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie.	65
Rysunek 28. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łaskim w latach 2015-2018	66

Rysunek 29. Wybrane wskaźniki dla powiatu łęczyckiego w 2019 r.	69
Rysunek 30. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019.	72
Rysunek 31. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łęczyckim w 2019 r.	73
Rysunek 32. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łęczyckim w latach 2015-2019	75
Rysunek 33. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łęczyckim w 2019 r..	75
Rysunek 34. Podmioty gospodarcze w powiecie łęczyckim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	78
Rysunek 35. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łęczyckim w latach 2015-2018	78
Rysunek 36. Wybrane wskaźniki dla powiatu łowickiego w 2019 r.	81
Rysunek 37. Podmioty wg klas wielkości w powiecie łowickim w latach 2015 - 2019	83
Rysunek 38. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łowickim w 2019 r.	85
Rysunek 39. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łowickim w latach 2015-2019.	86
Rysunek 40. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie łowickim w 2019 r..	87
Rysunek 41. Podmioty gospodarcze w powiecie łowickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	89
Rysunek 42. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łowickim w latach 2015-2018	90
Rysunek 43. Wybrane wskaźniki dla powiatu łódzkiego wschodniego w 2019 r.	92
Rysunek 44. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019	95
Rysunek 45. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie łódzkim wschodnim w 2019 r.	96
Rysunek 46. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie łódzkim wschodnim w latach 2015-2019 . . .	98
Rysunek 47. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r.	98
Rysunek 48. Podmioty gospodarcze w powiecie łódzkim wschodnim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	101
Rysunek 49. Szkolnictwo zawodowe w powiecie łódzkim wschodnim w latach 2015-2018 . . .	102
Rysunek 50. Wybrane wskaźniki dla powiatu opoczyńskiego w 2019 r.	104
Rysunek 51. Podmioty wg klas wielkości w powiecie opoczyńskim w latach 2015 - 2019	107
Rysunek 52. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie opoczyńskim w 2019 r.	108
Rysunek 53. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie opoczyńskim w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2019	110
Rysunek 55. Podmioty gospodarcze w powiecie opoczyńskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	113
Rysunek 56. Szkolnictwo zawodowe w powiecie opoczyńskim w latach 2015-2018	114
Rysunek 57. Wybrane wskaźniki dla powiatu pabianickiego w 2019 r.	117

Rysunek 58. Podmioty wg klas wielkości w powiecie pabianickim w latach 2015-2019	120
Rysunek 59. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie pabianickim w 2019 r.	122
Rysunek 60. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie pabianickim w latach 2015-2019	123
Rysunek 61. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie pabianickim w 2019 r.	124
Rysunek 62. Podmioty gospodarcze w powiecie pabianickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	126
Rysunek 63. Szkolnictwo zawodowe w powiecie pabianickim w latach 2015-2018	127
Rysunek 64. Wybrane wskaźniki dla powiatu pajęczańskiego w 2019 r.	130
Rysunek 65. Podmioty wg klas wielkości w latach 2016-2019 w powiecie pajęczańskim	133
Rysunek 66. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie pajęczańskim w 2019 r.	135
Rysunek 67. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie pajęczańskim w latach 2015-2019	138
Rysunek 68. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie pajęczańskim.	138
Rysunek 69. Podmioty gospodarcze w powiecie pajęczańskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	142
Rysunek 70. Szkolnictwo zawodowe w powiecie pajęczańskim w latach 2015-2018	143
Rysunek 71. Wybrane wskaźniki dla powiatu piotrkowskiego w 2019 r.	146
Rysunek 72. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie piotrkowskim	149
Rysunek 73. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie piotrkowskim w 2019 r.	151
Rysunek 74. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie piotrkowskim w latach 2015-2019	153
Rysunek 75. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie piotrkowskim	153
Rysunek 76. Podmioty gospodarcze w powiecie piotrkowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	157
Rysunek 77. Szkolnictwo zawodowe w powiecie piotrkowskim w latach 2015-2018	158
Rysunek 78. Wybrane wskaźniki dla powiatu poddębickiego w 2019 r.	162
Rysunek 79. Podmioty wg klas wielkości w powiecie poddębickim w latach 2015 - 2019	165
Rysunek 80. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie poddębickim w 2019 r.	167
Rysunek 81. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie poddębickim w latach 2015-2019	169
Rysunek 82. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie poddębickim w 2019 r.	169
Rysunek 83. Podmioty gospodarcze w powiecie poddębickim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	172
Rysunek 84. Szkolnictwo zawodowe w powiecie poddębickim w powiecie poddębickim w latach 2015-2018	173

Rysunek 85. Wybrane wskaźniki dla powiatu radomszczańskiego w 2019 r.	176
Rysunek 86. Podmioty wg klas wielkości w powiecie radomszczańskim w latach 2015 - 2019 .	179
Rysunek 87. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie radomszczańskim w 2019 r.	180
Rysunek 88. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2019. . .	182
Rysunek 89. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie radomszczańskim w 2019 r.	183
Rysunek 90. Podmioty gospodarcze w powiecie radomszczańskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	185
Rysunek 91. Szkolnictwo zawodowe w powiecie radomszczańskim w latach 2015-2018	186
Rysunek 92. Wybrane wskaźniki dla powiatu rawskiego w 2019 r.	189
Rysunek 93. Podmioty wg klas wielkości w powiecie rawskim w latach 2015 - 2019.	191
Rysunek 94. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie rawskim w 2019 r.	192
Rysunek 95. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie rawskim w latach 2015-2019	194
Rysunek 96. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie rawskim w 2019 r.	195
Rysunek 97. Podmioty gospodarcze w powiecie rawskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie.	197
Rysunek 98. Szkolnictwo zawodowe w powiecie rawskim w latach 2015-2018	198
Rysunek 99. Wybrane wskaźniki dla powiatu sieradzkiego w 2019 r.	201
Rysunek 100. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w powiecie sieradzkim	205
Rysunek 101. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie sieradzkim w 2019 r.	207
Rysunek 102. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie sieradzkim w latach 2015-2019	209
Rysunek 103. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w 2019 r. w powiecie sieradzkim	209
Rysunek 104. Podmioty gospodarcze w powiecie sieradzkim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	213
Rysunek 105. Szkolnictwo zawodowe w powiecie sieradzkim w latach 2015-2018	214
Rysunek 106. Wybrane wskaźniki dla powiatu skierniewickiego w 2019 r.	219
Rysunek 107. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015 - 2019	222
Rysunek 108. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie skierniewickim w 2019 r.	224
Rysunek 109. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie skierniewickim w latach 2015-2019 . . .	225
Rysunek 110. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie skierniewickim w 2019 r.	226
Rysunek 111. Szkolnictwo zawodowe w powiecie skierniewickim w latach 2015-2018	229
Rysunek 112. Wybrane wskaźniki dla powiatu tomaszowskiego w 2019 r.	231

Rysunek 113. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015 - 2019	234
Rysunek 114. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie tomaszowskim w 2019 r.	235
Rysunek 115. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2019 . . .	237
Rysunek 116. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie tomaszowskim w 2019 r.	237
Rysunek 117. Podmioty gospodarcze w powiecie tomaszowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	240
Rysunek 118. Szkolnictwo zawodowe w powiecie tomaszowskim w latach 2015-2018	240
Rysunek 119. Wybrane wskaźniki dla powiatu wieluńskiego w 2019 r.	243
Rysunek 120. Podmioty wg klas wielkości w powiecie wieluńskim w latach 2015 - 2019	246
Rysunek 121. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie wieluńskim w 2019 r.	247
Rysunek 122. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wieluńskim w latach 2015-2019	249
Rysunek 123. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie wieluńskim w 2019 r.	249
Rysunek 124. Podmioty gospodarcze w powiecie wieluńskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	252
Rysunek 125. Szkolnictwo zawodowe w powiecie wieluńskim w latach 2015-2018	252
Rysunek 126. Wybrane wskaźniki dla powiatu wieruszowskiego w 2019 r.	255
Rysunek 127. Podmioty wg klas wielkości w powiecie wieruszowskim w latach 2015 - 2019 . .	257
Rysunek 128. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie wieruszowskim w 2019 r.	259
Rysunek 129. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wieruszowskim w powiecie wieruszowskim w latach 2015-2019	260
Rysunek 130. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie wieruszowskim w 2019 r.	261
Rysunek 131. Podmioty gospodarcze w powiecie wieruszowskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	264
Rysunek 132. Szkolnictwo zawodowe w powiecie wieruszowskim w latach 2015-2018	265
Rysunek 133. Wybrane wskaźniki dla powiatu zduńskowolskiego w 2019 r.	268
Rysunek 134. Podmioty wg klas wielkości w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2019 . .	271
Rysunek 135. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie zduńskowolskim w 2019 r.	273
Rysunek 136. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2019. . .	275
Rysunek 137. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie zduńskowolskim w 2019 r.	275
Rysunek 138. Podmioty gospodarcze w powiecie zduńskowolskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	278
Rysunek 139. Szkolnictwo zawodowe w powiecie zduńskowolskim w latach 2015-2018	279

Rysunek 140. Wybrane wskaźniki dla powiatu zgierskiego w 2019 r.	282
Rysunek 141. Podmioty wg klas wielkości w powiecie zgierskim w latach 2015-2019	285
Rysunek 142. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w powiecie zgierskim w 2019 r.	287
Rysunek 143. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie zgierskim w latach 2015-2019.	289
Rysunek 144. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie zgierskim w 2019 r.	289
Rysunek 145. Podmioty gospodarcze w powiecie zgierskim według klas wielkości w latach 2015-2019 – obszary wiejskie	292
Rysunek 146. Szkolnictwo zawodowe w powiecie poddębickim w latach 2015-2018	293
Rysunek 147. Wybrane wskaźniki dla Łodzi w 2019 r.	296
Rysunek 148. Podmioty wg klas wielkości w Łodzi w latach 2015-2019	299
Rysunek 149. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Łodzi w 2019 r.	302
Rysunek 150. Bezrobotni zarejestrowani w Łodzi w latach 2015-2019.	304
Rysunek 151. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Łodzi w 2019 r. . . .	305
Rysunek 152. Szkolnictwo zawodowe w Łodzi w latach 2015-2018	307
Rysunek 153. Wybrane wskaźniki dla miasta Skierniewice w 2019 r.	310
Rysunek 154. Podmioty wg klas wielkości w latach 2015-2019 w Skierniewicach	314
Rysunek 155. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Skierniewicach w 2019 r.	316
Rysunek 156. Bezrobotni zarejestrowani w Skierniewicach w latach 2015-2019	318
Rysunek 157. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Skierniewicach w 2019 r.	319
Rysunek 158. Szkolnictwo zawodowe w Skierniewicach w latach 2015-2018	320
Rysunek 159. Wybrane wskaźniki dla Piotrkowa Trybunalskiego w 2019 r.	324
Rysunek 160. Podmioty wg klas wielkości w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019. . .	327
Rysunek 161. Zestawienie podmiotów wpisujących się w inteligentną specjalizację w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r.	329
Rysunek 162. Bezrobotni zarejestrowani w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2019 . . .	331
Rysunek 163. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w Piotrkowie Trybunalskim w 2019 r.	332
Rysunek 164. Szkolnictwo zawodowe w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2015-2018	334

ISBN: 978-83-62527-74-8